

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK

der Technischen Universität Graz

I

RARA-SLG

314879

P. OVIDII
NASONIS
METAMORPHOSEON
LIBRI XV.
CUM NOTIS
THOMÆ FARNABIL

P U B L I I
O V I D I I
N A S O N I S
M E T A M O R P H O S E O N
L I B R I X V.
C U M N O T I S
T H O M Æ F A R N A B I I.

PATAVII, ac BASSANI,
CICCIOLI.

EX TYPOGRAPHIA REMONDINI.

Superiorum permisso, ac Privil.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEΩΝ*

L I B E R I.

*Nova fert animis & mutatas dicere
formas.*

*Corpora. Dii cœptis (nam vos mu-
tastis 3 & illas)*

*Aspirate meis; primaque ab origine
mundi*

* Valet, uti par est, plurimum Fabii autoritas; qui lib. 4. Institut. cap. 1. Matamorphoseos mentionem facit in singulari. Apuleii epigraphe etiam singularis est, ut quæ sui ipsius unica, & singularis Metamorphosis. Virgilii Aeneis, Statii Thebais, & Achilleis efferuntur item singularia; ut quæ unius personæ, aut uno in loco gesta referant. Prævalent tamen, tum in opere ipso multifariæ transformationes, ut Metamorphoseis in multitudoinis numero inscribatur Opus; tum Græcorum exemplum, quos sibi noster concinnatis potius illorum rhapsodiis, quam compilatis scriniis, imitandos sumit. Namque Parthenius, poeta Chius, cuius unicus, quod scio, supereft versus ab A. Gellio citatus l. 13. c. 25. ejusdem argumenti opus inscripsit Plurale, Suum item Antonius Liberalis Μεταμορφώσεων αγωγή, ut & quos ipse citat, Nicander ἐπιστολές μεγά, Didymaratus Μεταμορφώσεων βιβλία, Antigonus ἀλλοιαστεις, Corinna ἐπιστολές βιβλία, Planudes denique Græcam suam poetæ nostri versionem inscripsit Μεταμορφώσεις. Quin & MSS. quorum mihi usum indulxit benignitas Clar. atque Eruditiss. Viri Domini Rogeri Tuvisæn Equit. Aurati, & Baronetti, titulum preferunt pluralem.

1 *Corpora mutata in novas formas.* sic enim ipse 2. Trist. in facies corpora versa novas. Quam Hypallagen si admisisset modo, vel etiam advertisset Scaliger Hypercritic. 7.c. non licenter adeo, atque infeliciter operis hujus principium, ob brevitatem puram, ac scitam laudatum prius, locutionis deinde inusitatæ damnasset, neque pro laudato hoc Ovidii disticho bono obtrusisset nobis pentastichon malum, & suum (consulto, & eleganter a poeta factum judicat Ger. Vossius, ut qui de corporum conversione esset dicturus, a verborum conversione auspicaretur.)

2 *Nec immitti æque censura syllabam mū iteratam rosisset,* quæ compositio veteribus poetis, iisque majorum gentium, usque adeo non displicuit, ut etiam in delitiis fuerit, obtinueritque inter Schemata locum, Parecbasis nuncupata.

3 *Et illas?* inquit Idem Scal. & quid aliud? non aliud certe quam ab irata Critica impetu fugillum supercilioso Censori, qui Canalem a Copulativa non disreverit. Habet enim Conjunctione & vim Emphaticam, in Ætiologia Invocationis, q.d. *Dii (nam &c. i. etiam vos mutantis illas) aspirate cœptis meis.* Jamdudum explosa est ab eruditis Interpretatio ab ordine illo; *Nam mutantis vos & illas.* Quo quidem modo, inquit Raphael

Regius, sensus ex eleganti insulis redditur; peritque universa Emphaseos gratia. Ineptum utique foret, & superva-

cuum, quando vox ista illas includat etiam ipsas Deorum mutatas formas.

Ad mea 4 perpetuum deducite tempora carmen.

¶ *Kύκλον, ἐπακόλαθον,* continuum: quæ summa laus est tum ingenii, tum artificii poetæ nostri, fabulas tot, tam reconditas, tam varii argumenti, continua serie, & quasi con-

tigua structura ad modum annularum in torque, aut catena consertorum, ab orbe usque condit⁹ ad Augusti tempora, connectentis. *Horat. l. 1. 7. Ode, Carmine perpetuo celebrare.*

Chaos, & Mundi creatio.

F A B. I.

Ante mare, & terras, & quod tegit omnia celum, §
1 Unus erat toto natura vultus in orbe,
Quem dixere Chaos; rudis indigestaque moles:
Nec quicquam, nisi pondus iners, congestaque eodem
Non bene junctorum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan, 10
Nec nova crescendo reparabat cornua Phœbe,
Nec circumfuso pendebat in aere tellus,
Ponderibus librata suis: nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quaque erat & tellus, illic & pontus, & aer. 15
2 Sic erat instabilis tellus, innabilis unda,
Lucis egens aer: nulli sua forma manebat.
Obstabatque aliis aliud: quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,
Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus: 20

¶ Antequam Mundi partes erant distribute, & designatae, Celum expansum, sidera emerita, elementa disclusa; tellus sc. (subsidente ad centrum, quasi πάντων εἶδος, graviori τὸν λόγον facie) in medio pressa, & ἐπόρροπος suspensa, aqua diffusa, &c. latuerunt rerum semina inertis mole promiscue confusa, quam Chaos poetæ, primam materiam indigitarunt philosophi. Unaque erat facies, sidera, terra, fretum, noster 2. de Arte. οὐδὲ πάρεστε γὰρ τὴν μορφὴν μίαν, Euripid.

Menalippa. Atque hinc lucem fore auguror iis quæ seq. Quaque erat & tellus, &c. Litatum simul Scaligeri captiuncula; Qui, inquit, poterant esse, si non erant? Repudium denique, & nuncium missum lectioni Porphyronis ad 4. Oden; l. Hor. Quaque fuit tellus; illuc & pontus, ut aer. Quaque pro quaqua versum, us pro ubi exposito.

¶ Hinc elementa, nondum formas suas, nondum loca propria, nec qualitates naturales nasta, impediebantur a se invicem, ne proprias exerenter actiones, ac munera.

Hanc

LIBER I.

Hanc i Deus, & melior litem natura diremit.
 Nam celo terras, & terris abscidit undas,
 Et liquidum spisso secrevit ab aere cælum.
 Quæ postquam evolvit, cacoque exemit & acervo,
 Dissociata 3 locis concordi pace ligavit. 25
 Ignea convexi vis, & sine pondere celi
 Emicuit, & summaque locum sibi legit in arce.
 Proximus est aer illi levitate, locoque.
 Densior his tellus, elementaque grandia traxit,
 Et pressa est gravitate sui. Circumfluus humor 30
 5 Ultima possedit, solidumque coercuit orbem.

¹ Deus emendatæ jam rerum naturæ author, Natura natu-
 rans, Mens Mundi, universi
^{ποντὸς, κτισίου, πλανητῶν,}
 creator, conditor, diribitor, &
 formator. Ille opifex rerum,
 mundi melioris origo. infra v.
 79. qui numero, mensura, pondere
 dispositus omnia, elementa
 singula propria donavit sede,
 peculio suo dotavit. Sed viden-
 dus Philo ^{περὶ κοσμοπολίτας,}
 & Ambrosii Hexaemeron, &
 Pisidae ^{κοσμουργία.}

² Mole confusa, Chao.

³ Tria rerum principia statuit
 Hesiodus in Theogonia, Chaos,

Terram, Amorem. Empedo-
 cles elementa quatuor, & fa-
 cultates duas, Amicitiam, &
 Litem. Verum de his placitis,
 ut & elementorum qualitati-
 bus, videndum nature promon-
 dus Aristoteles, & Philosophia al-
 lii; nec non Laertius, atque
 Plutarchus de Placitis Philoso-
 phorum.

⁴ Proxime cœlum.

⁵ Extima terræ naturali qui-
 dem sede, & ratione occupat
 aqua: quo tamen extaret terra
 in hospitium, & usum animan-
 tium, jussa est recedere in ca-
 vitates quasdam, maria, fon-
 tum domos, flumina, lacus.

Hominis creatio :

F A B. II.

Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
 Congeriem secuit, sectamque in membra redegit:
 Principio terram, ne non aequalis ab omni
 Parte foret, magni speciem glomeravit in orbis. 35
 Tum freta diffudit, rapidisque tumescere ventis
 Jussit, & ambita circumdare litora terra.
 Addidit & fontes, & stagna immensa, lacusque,
 Fluminaque obliquis cinxit declivia ripis;
 Quæ diversa locis partim sorbentur ab ipsa; 40

¹ Mare cum terra constituant
 unum globum.

² Nilus, Euphrates, Alpheus, alii
 & absorbentur quidem a terra;

sed rursus emergunt. Vrdetur autem
 poeta innuere si quasdam,
 qui non emergunt, neque defec-
 runtur in mare alveis apertis.

In mare perveniunt partim, & campoque recepta
 Liberoris aqua, & pro ripis litora pulsant.
 Jussit & extendi campos, subsidere valles,
 Fronde tegi sylvas, lapidosos surgere montes:
 3 Utque dua dextra cælum, totidemque sinistra 45
 Parte secant Zona, quinta est ardenter illis:
 Sic onus inclusum numero distinxit eodem
 Cura Dei, totidemque plaga tellure premuntur:
 Quarum qua media est, non est habitabilis astu;
 Nix tegit alta duas: totidem inter utramq; locavit, 50
 Temperiemque dedit, mista cum frigore flamma.
 Imminet his aer, qui quanto est pondere terra,
 Pondere aquæ levior, tanto est onerosior igne.
 Illic & nebulas, illic consistere nubes
 Jussit, & humanas motura tonitrua mentes, 55
 Et cum fulminibus facientes frigora ventos.
 His quoque non passim mundi fabricator habendum
 Aera permisit. Vix nunc obsistitur illis,
 (Cum sua quisque regat diverso flamina tractu)
 Quin lanient mundum: Tanta est discordia 60
     & fractrum.
 6 Eurus ad Auroram, & Nabathæaque regna recessit,
 Persidaque, & radiis juga subdita matutinis:
 Vesper, & occiduo qua litora sole tepescunt,

1 Equore. Sic infra v. 315. la.
 2 In mare se exonerant. Ri-
     pæ enim proprie fluminum sunt,
     litora maris.

3 Dividunt cælum Astronomi
 secundum latitudinem in quin-
     que Zonas: medium inter Tró-
     picos Torridam vocant; duas
     extremas, Polis subjectas, hanc
     ad polum Arcticum Dexteram,
     illam ad Antarcticum Sinistram.
 Inter has, & Torridam alter-
     utrinque Temperatam statuunt.
 Cui divisioni, & Terram subja-
     centem respondere volunt. Me-
     diā propter solis ardores an-
     tiqui credebant inhabitabilem,
     ut & duas extremas propter fri-
     gus. Vide Jo. de sacro Bosco,
     ad eum Clavium, & alios; ad
     Somn. Scip. Macrobiūm; Tusc.
     Quæst. l. 1. & quæ nos ad Georg.
 1. Virg.

4 Jacobus a Cruce legit fa-

cientes fulgura ventos, motus iis
 versibus qui habentur l. 3. *Quis*
nimbos, immixtaque fulgura ven-
tis Addidit, & tonitus, & in-
vitabile fulmen, pro satuo & in-
fuslo sensu damnans lectionem
vulgarem, nec qua majestati
divini operis respondeat; qua
tamen retineri potest, cum ex
fulminibus fulgura possint intel-
ligi, & frigus vento excitari.
 5 *Ventorum, qui Aurore, &*
Astreī gigantis filii. Hes. Theog.
 6 *Ventos tantum principales a*
quatuor mundi cardinibus desi-
gnat Noster. de cæteris vide
Physicos, Meteorologos, nec
non A. Gell. l. 2. cap. 22. Noti
sunt illi versus Manilii. lib. 1.
Asper ab Axe ruin Boreas, fugit
Exrus ab ortu, Auster habet me-
dium solem, Zephyrusque caden-
tem. Adi Senecam lib. 5. Nat.
Quæst. 5. c. ista citantem.
 7 *Arabia regionem. h. Arab.*
     Pro-

Proxima sunt Zephyro : Scythiam , 1 septemq; triones
 Horrifer invasit Boreas : 2 contraria tellus 55
 Nubibus assiduis , pluvioque madescit ab Austro:
 Hac super imposuit liquidum , & gravitate carentem
 Aethera , nec quicquam terrena facis habentem .
 Vix ita limitibus discreverat omnia certis :
 Cum , qua pressa diu massa latuere sub ipsa , 70
 Sidera ceperunt toto * effervescente caelo .
 Neu regio foret ulla suis animalibus orba ,
 3 Astra tenent coeleste 4 solum , formaque Deorum ;
 5 Cesserunt nitidis habitanda piscibus unda ;
 Terra feras cepit , volucres agitabilis aer . 75
 Sanctius his animal , mentisque capacius alta
 6 Deerat adhuc , & quod dominari in cetera posset .
 Natus homo est : sive hunc 7 divino semine fecit
 Ille opifex rerum , mundi 8 melioris origo :
 Sive recens tellus , seductaque nuper ab alto 80
 Aethere , 9 cognati retinebat semina celi :
 Quam 10 satus Japeto mistam fluvialibus undis
 Finxit in effigiem moderantum cuncta Deorum .
 11 Pronaque cum spectent animalia cetera terram ,
 Os homini sublime dedit , cœlumque videre 85
 Jussit , & cretos ad sidera tollere vultus .
 Sic , modo qua fuerat rudis , & sine imagine tellus ,
 Induit ignotas hominum conversa figuras .

1 Αὐρηλίας ἐπίκλιτος , ursam
 majorem . A. Gell. 2. l. 21. c.
 2 Meridionalis , Antarctica ,
 Septentrionali opposita .
 3 Platonicos sequitur , qui a-
 stra & Deos in ordinem anima-
 lium retulerunt . * Sic MSS.
 omnes , pro quo interlinearis
 surrepserit lectio , fulgescere .
 4 Fundamentum ei cui subja-
 cet , τὸ ὑπέρχον . sic mare
 navibus solum , terra viris &c.
 Serv. ad 7. Æneid. ubi mensē ,
 vel quadra dicuntur a Virgilio
 Cereale solum .
 5 In jus , & possessionem , qua-
 si in divisione obtigerunt .

6 In creatione ultimus , qui in
 dominio summus .

7 Hoc ex Academ. & Sto ,
 quibus anima humana est scin-
 tilla coelestis , & divinae parti-
 cula auræ .

8 Digesti jam , & exornati .

9 Cui admixtum nuper fuerat
 in confusa massa , Chao .

10 Prometheus , quem eur Poetæ
 fixerint αὐθεντοποιηγ-
 τα , vide Cœlium Rhodigin.l.

7. cap. 19.

11 Vide Cic. 2. de Nat. Deo-
 rum , & de Leg. Sen. 94. Ep.
 Apul. 1. Apol. Laftant. lib. 4.
 c. 20.

Quatuor mundi ætates.

F A B. III.

A Urea prima sat a est ætas, quæ, vindice nullo, 89
Sponte sua sine lege fidem rectumque colebat.
Pena metusque aberant; nec vincla 2 minantia fixo
Ære ligabantur; nec supplex turbæ timebat
Judicis ora sui; sed erant sine judice tuta.
Nondum cesa suis, peregrinum ut viseret orbem,
Montibus, in liquidas pinus deseenderat undas: 95
Nullaque mortales prater sua litora norant.
Nondum precipites cingebant oppida fossæ;
Non tuba directi, non aris cornua flexi;
Non galeæ, non ensis erat: sine militis usu
Mollia secura peragebant otia gentes. 100
Ipsa quoque immunis, rastroque intacta, nec ullis
Saucia vomeribus, 3 per se dabat omnia tellus:
Contentique cibis nullo cogente creatis,
A Arbuteos fetus montanaque fraga legebant,
Cornaque, & in duris harentia mora rubetis, 105
Et quæ deciderant patula 5 Jovis arbore glandes.
Ver erat aeternum; placidique tepentibus auris,
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata serebat:
6 Nec renovatus ager gravius canebat aristis. 110
Flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant:
Flavaque de viridi stillabant ilice mella.

I Fabulæ hujus originem ac-
ceptam relatam volunt Sibyllis,
nec non Hebreis, a quibus for-
te inaudierant Græci quadam
de statua per somnum oblata
Nabuchodonosori, cui caput au-
reum, humeri argentei, &c.
quam interpretatus est Daniel
de quatuor imperiis. Refert He-
siodus 5 ætates: a quo non pa-
ca mutuatus est noster, ut &
ab Arato, & Fabio Pictore.
Quinam poetæ in eodem argu-
mento luserint, vide Indicem
nostrum Poeticum. 2 Inter-
dicentia, pœnam minitantia.
Leges vero æreis tabulis incisæ
clavis ferreis adfigebantur pa-
rietibus. Ubi malos mores af-

figi fuerat æquius: ut jocatur
ille apud Plantum in Trinum-
mo. Al. legunt, minaciæ collo
Æra ligabantur; Alii, nec vin-
cla minantia fixo Ære legebantur.
3 Koçtov δ' εφε ζε-
δαπος αρπα. Αυτοματη πολ-
λον τε, και αφογον. He-
siod. ἐργ. 4 Alii leg. Arbo-
reos fetus, ut 15. lib. Pythagor.
& Virg. 1. Geor. 5 Quercus,
Jovi sacra, uti laurus Apollini,
Herculi populus, Marti fraxi-
nus, sed Minervæ olea, ut habet
Avieni fab. 6 Nec opus er-
rat opera, aut imperio agrico-
la ad messem opimam.

+ non tabulæ aeneæ, quibus in-
scriptæ erant vinculorum mince
clavis ferreis affixæ parieti alligabantur

Quatuor anni tempora.

FAB. IV.

Postquam, 1 Saturno tenebrosa in Tartara misso,
 Sub Jove mundus erat, subiitque argentea proles,
 2 Auro deterior, fulvo pretiosior are: 115
 Jupiter 3 antiqui contraxit tempora veris,
 Perque hyemes, astusque, & 4 inaequales autumnos,
 Et breve ver, spatiis exegit quattuor annum.
 5 Tum primum siccis aer fervoribus ustus
 Canduit; & ventis 6 glacies astricta pependit. 120
 Tum primum subiere domos. domus antra fuerunt.
 Et densi frutices, & 7 juncta cortice virga.
 Semina tum primum longis Cerealia sulcis
 Obruta sunt, pressique jugo gemuere juvenci.
 Tertia post illam successit abenea proles, 125
 Savior ingenii, & ad horrida promptior arma;
 Non scelerata tamen. De duro est ultima ferro.
 Protinus erupit vena pejoris in avum
 Omne nefas; 8 fugere pudor, verumque, fidesque:
 In quorum subiere locum fraudesque, dolique, 130
 Insidiaque, & vis, & 9 amor sceleratus habendi.
 Vela dabat ventis, nec adhuc bene noverat illos,
 Navita, 10 queque diu steterant in montibus altis,
 Fluctibus ignotis insultavere carina.
 Communemque prius, cœl lumina solis & aura, 135
 Cautus humum longo signavit limite mensur.
 Nec tantum segetes alimentaque debita dives

1 Fabulam Saturni a Jove ex-
 asti, & in Tartara deturbabile-
 ge apud Natalem Comitem l.z.
 c.2. Lact. l.7. c.13. Macr. l.1. c. 7.

2 Χρυσέως οὐτε φύλιον εὐχ-
 λίγινον οὐτε γόνυμα. Hesiod.
 εργα.

3 Aeterni illius, & perpetui
 sub Saturno in aetate aurea.

4 Temperie, & tempestate incertos, modo calore astuantes,
 modo frigore rigentes: atq; hinc
 morbos. Al. in aequales autumnos.

5 Lege l. Georgic. Virg. ibi;

Ante Jovem nulli subigebant area
 coloni, &c.

6 Stiria.

7 Al. virtute scil. in modum cratis.

8 Ωχέτο μέν τιττις, &c.
 Theognis. lege & Juvenal
 Sat. 6. Credo pudicium Saturno
 rege moratum, &c.

9 Avaritia per fas, & nefas,
 per omne scelus ferro armata,
 & veneno ad opes graffata.

10 Τίπτε με τὴν αἰ-
 μοτιν ἀλώσιμον, &c. An-
 thol. a. c's Nīas.

Poscebat humus ; sed 1 itum est in viscera terra ;
 Quasque recondiderat , Stygiisq; admoverat umbris ,
 Effodiuntur opes , irritamenta malorum . 140
 Jamque nocens ferrum , ferroque nocentius aurum
 Prodierat : prodit bellum , 2 quod pugnat utroque ,
 Sanguineaque manu crepitantia concutit arma .
 Vivitur ex rapto : 3 non hospes ab hospite tutus ,
 Non sacer a genero : fratum quoq; gratia rara est . 145
 Imminet exitio vir conjugis , illa mariti :
 4 Lurida terribiles miscent 5 aconita novercae :
 Filius ante diem patrios 6 inquirit in annos .
 Vieta jacet pietas : & 7 virgo cade madentes
 Ultima * cœlestum terras 8 Astræa reliquit . 150

1 Video , inquit Sen. l. 7. Benef. cap. 10. ferrum ex iisdem tenebris prolatum , quibus argentum & aurum : ne aut instrumentum in cœdes mutuas deesse , aut preceum . Lege & ipsius Epist. 94. & Plin. præfat. Inus in viscera ejus , &c.

2 Quis non audivit Philippi Macedonis arma vietricia , αργυρέως λόγχας , & asinum auro onustum , Graciam auro ejus , non ferro subastam ?

3 Οὐδὲ ξεῖ; & ξεινοδόχω ,
 καὶ ἐτοῦρος ἐταιρῶ . &c.
 Hes. ἐργ. citantur hi nostri
 poetæ versus a Seneca s. l. Bene-
 nef. c. 15. 4 Ab effectu. Ju-

ven. 1. Sat. nigros efferre mari-
 tos . veneno sc. extintos .

5 Herbæ venenosæ genus , e spuma Cerberi , inf. 1. 7.

6 Consulturus Mathematicos super diurnitate vitæ patris sui .
Noxa Mathematicis genesis tua ,
sed grave tardas expellere colos .

Juv. 14. Sat.

7 Αἰδανάτων μετὰ φύλευ-
 ἰτον , πρόλιπον τὸν ἀνθρώ-
 πον Αἰδώς καὶ Νέμετις .
 Hesiod. ἐργ.

8 Astræi filia : Hesiodo Jovis filia : cur virgo fingatur , & graphicam Justitiæ imaginem vide apud *A Gell. l. 14. c. 4.*

* Vide quæ ad v. 500. l. 8.

1 Gigantomachia .

F A B. V.

Neue foret terris securior ardens aether ,
 Affectasse ferunt regnum cœleste Gigantes ,

1 Videtur fabula hæc Gigantum , montes montibus aggerentium , quo cœlum expugnarent , adumbrata ex notione aliquæ Historie sacre , & respirare turris Babylonica strucram . ἦσαν τις τοις τουρατοῖς
 montibus μεμυσθαμένη πε-

εὶ τοῖς γιγαντῶν οἰεται τοις
 γιγαντῶν δινί ττεδοι , πλεῖ-
 σον ὅσον διεστηκότα το-
 μαθοπλακταῖν , καὶ τοῖς τῆς
 αἰλιδείας ἕχετιν αὐτὸν επι-
 βαίνειν αἰγιντα . Philo Jud.

*Abaque congestos struxisse ad sidera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
Fulmine, & excussum subiectum Pelion Ossa. 155
Obruta mole sua cum corpora dira jacerent,
Perfusam multo natorum sanguine terram
Immaduisse ferunt, calidumque animasse cruentem.
Et, ne nulla sua stirpis monumenta manerent,
In faciem vertisse hominum: sed & illa propago 160
Contemptrix superum, sive que avidissima cedis,
Et violenta fuit. Scires i e sanguine natam.*

1. de Gigantibus. Erant autem γιγάντες Terræ, & Cœli filii. δύναται γῆς ἐγένοντο καὶ οὐματος Οὐλύμποιο. Orpheus. V. Claudiani Gigantomachiam, & quæ citantur a nobis in *Poetico Indice*, sub titulo, *Gigantomachia*. Videantur & Mythologici, Hyginus 28. fab. Apollo-dorus l. 1. Ant. Liberalis fab. 28. Ge. Sabinus, Natalis Comes. lib. cap. 21. & 22. quorum alii interpretantur Gigantes fuisse rebelles, seditiones, impios, sacrilegos; alii Tyrannos, alii ventos Typhonas. Οὐ μὲν εἰς αἰγῶνα ἔλθεις τοῖς θεοῖς, οὐδὲν οὐβέσσα μὲν

ταῖχα ἐσ τὸς νεώς οὐτοῦ καὶ τὰ εἰδη, &c. Philostratus lib. 5. de vita Apollonii cap. 6. in cuius Heroicis lege & ita, αυτηλυροὺν Phil. l. 1. de Gig. γῆς μὲν γεγόνοτε ἀνθραποιοι οἱ Θηροτικοὶ τοῦ οὐματος οὐδοντοῦ, &c. Josephus l. 1. 4. c. refert, progeniem hanc fuisse Angelorum, seu filiorum Dei cum filiabus hominum congrederientium.

1. Nec inscite Ægyptii tradunt vites e sanguine Gigantum natas, quippe quarum latice mentes hominum insensatae, denuo Θεομαχεῖν incitantur.

Lycaon in Lupum.

F A B. VI.

Q Uia pater ut summa vidit Saturnius arce, 105
Ingemit: & facto nondum vulgata recenti
Feda Lycaonia referens convivia i mensa, Ingentes animo, dignas Jove, concipit iras:
Conciliumque vocat, tenuit mora nulla vocatos.
Est via sublimis celo manifesta sereno,
2 Lactea nomen habet, candore notabilis ipso.
Hac iter est superis ad magni tecta Tonantis, 170

1. Al. *cane*.

2. De lasteo circulo, præter philosophos, vide Macrob. l. l. 15.

cap. de somnio Scip. & Manil. astron. 1. lib. & Hygin. l. 2. & Turneb. adv. l. 13. c. 2.

Regalemque domum: dextra, lavaque deorum
Atria nobilium valvis celebrantur apertis.
 Plebs habitat diversa locis: a fronte potentes
 1 *Cœlicola*, clarique suos posuere 2 penates.
 Hic locus est, quem, si verbis audacia detur, 175
Haud timeam magni dixisse palatia celi.
 Ergo ubi marmoreo superi sedere recessu;
Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno,
 3 *Terrificam capit is concussit terque, quaterque*
Cæsariem, cum qua terram, mare, sidera movit. 180
Talibus inde modis ora indignantia solvit:
 Non ego pro mundi regno magis anxius illa
 Tempestate fui, qua centum quisque parabat
Injicere 4 anguipedum captivo 5 brachia 6 calo.
 Nam, quanquam ferus hostis erat tamē illud 7 ab uno
 Corpore, & ex una pendebat origine bellum. 186
 Nunc mihi, qua totum Nereus circumsonat orbem,
 Perdendum est mortale genus: 8 per flumina juro
Infera, sub terras Stygio labentia luco.
 Cuncta prius tentanda: sed immedicable vulnus
 Ense recidendum est; ne 9 pars sincera trahatur.
 Sunt mihi 9 Semidei, sunt rustica numina Fauni,
 Et Nympha, Satyrique, & monticolæ Sylvani:
 Quos quoniam celi nondum dignamur honore,

1 Qui sc. Majorum sunt gentium: Juno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Jupiter, Neptunus, Vulcanus, Apollo.
 2 Dii Minorum gentium, vide Arnobium l. 4.

3 Exprimere voluit illud Homeri Iliad. α. ή καινέντις επ' ὄφασί τι γε Κρονίου, Αμβρότιαι δ' ἄρα χοῖς επερόωσαντο αὐτος Κρονὸς απ' αἴθαυάτοι, μέγου δ' ἐλέλιξεν ὅλυμπον.

4 Δρακοντοποδες finguntur gigantes: utrum ab invisa illa hominibus forma? an ab incestu superbo? an quod nihil retum, nihil superum cogitarint, totius vitæ eorum gressu, atque processu in inferna vergente? ut Macrobi. Saturn. 1. lib. 20. c. & Crinitus 2. l. 11. cap. an denique

ab ambitione sinuosa? Natal. Comes l. 6. c. 22.

5 Κόττος τε, Βρισέρεως τε, Γύγης 3' ὑπβήφανος τέκνον, Τῶν ἔκατ μὲν χειρες απ' ὄφαν αἰολούτο, Απλάστοι κεφαλαὶ ἔκαστο πεντήκοντα, &c. Hesiod. Theogon. de Gigantibus. vide Hier. Magium lib. 1. cap. 4. & F. B. V. Sapient. 2. cap. 6. Quid expugnare affectabant, Deosque captivos ducere.

7 Ab una hominum progenie, Gigantum sc. genere.

8 Vide l. 2. Metam. v. 45.

9 Quæ sit pars sincera, docet, Semidei, & Numina ruris. Semones, Heroes. Αγρόν γέρος, οἱ καλέοντες θεοι, Hesiod. 1.

Quas dedimus, certe terras habitare sinamus. 195
 An satis, o superi, tutos fore creditis illos,
 Cum mihi, qui fulmen, qui vos habeoque regoque,
 Struxerit insidias notus feritate i Lycaon?
 Confremuere omnes: studiisque ardentibus ausum
 Talia 2 deposita. Sic cum 3 manus impia sevit 200
 Sanguine 4 Cæsareo Romanum extinguere nomen,
 Attonitum tanto subita terrore ruina
 Humanum genus est, totusque perhorruit orbis.
 Nec tibi grata minus pietas, Augste, tuorum,
 Quam fuit illa Jovi. Qui postquam voce manuq; 205
 Murmura compressit, tenuere silentia cuncti.
 Substitit ut clamor pressus gravitate regentis,
 Jupiter hoc iterum sermone silentia rupit:
 Ille quidem pœnas (curam hanc dimittite) solvit;
 Quod tamen admissum, quasi vindicta, docebo. 210
 5 Contigerat nostras infamia temporis aures:
 Quam cupiens falsam, summo delabor Olymbo,
 Et Deus humana luctu sub imagine terras.
 Longa mora est, quantum noxa sit ubique repertum,
 Enumerare: minor fuit ipsa infamia vero. 215
 Manala transferam latebris horrenda ferarum,
 Et cum Cyleno gelidi pineta 6 Lycei.
 Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni
 Ingredior, traherent cum sera crepuscula noctem.
 Signa dedi venisse Deum; vulgusque precari 220
 Coepérat: irridet primo pia vota Lycaon.
 Mox, ait, Experiar, Deus hic, discrimine aperto,

ε' 47. Ciosanius ex vet. cod. legit, sunt rustica numina Nymphae, Faunique, Satyrique, & mont. Noster in Ibin. Vos quoque plebs superum, Fauni, Satyrique Larquesque, Fluminaque, & Nymphae, Semideumque genus. Quos omnes se in montes recepisse creditur, a Jove monitos, ut subi a diluvio caverent. 1 Arcadiæ tyrannus: de quo vide Apollodorum 3. l. & Nat. Comit. l. 9. c. 9. 2 Ad supplicium. 3 Conjurantium in Augustum, quorum meminait Suetonius c. 19. neque enim placet intelligere de Jul. Cæs. qui conjurationi non superfuit. 4 A cuius vita scil. pendebat salus Imperii

jam gestis patris, & suis claris factis. 5 Verisimile est, Gentiles multa e sacris libris vel lectione, vel auditione accepisse: vel etiam a Chaldæis, & Ægyptiis, inter quos vixerant Hebrai. Quis, inquit Tertull. in Apolog. contra gentes, poetarum, quis sophistarum, qui non omnino de fonte prophetarum portaverunt? inde igitur philosophi primi ingenii sui rigaverunt, & quæ seq. c. 47. Deus certe ipse, ut habetur l. Genesio c. 18, dicit: Descendam, & video utrum clamorem, qui venis ad me, operae compleverint, an non sit ita, ut sciām. 6 Mont. Arcadiæ, cuius regem Proleptice nuncu-

*An sit mortalis: nec erit dubitabile verum.
Nocte gravem somno nec opina perdere morte
Me parat: hac illi placet experientia veri. 225
Nec contentus eo, missi de gente Molossa
Obsidis unius jugulum mucrone resoluit:
Atque ita semineces partim ferventibus artus
Mollit aquis, partim subiecto torruit igni:
1 Quos simul imposuit mensis, ego vindice flamma 230
2 In dominum, & dignos everti tecta penates.
Territas ipse fugit, nactusque silentia ruris
Exululat, frustaque loqui conatur: ab ipso
Colligit os rabiem, solitaque cupidine cadis
Utitur in pecudes; & nunc quoque sanguine gaudi-
det: 235*

In villos abeunt vestes, in crura lacerti.

*3 Fit lupus, & veteris servat vestigia forma:
Canicies eadem est, eadem violentia vultus:
Iidem oculi lucent; eadem feritatis imago est.*

pat poeta Arcada: quum Arcadia postea dicta sit ab Arcade filio Callistus, quæ filia erat Lycaonis. *1 Hoc Hyginus l.
2. tit. Aristophylax, refert de
Arcade Callistonis filio, cæso a
Lycaone. Verum idem in fab.
175. narrat, Lycaonis filios Jo-
vem tentaturos, deus ne esset,
carnem humanam cum alia mi-
stam ei in epulo apposuisse.
Quod itidem tradit Apollodorus
3. lib. Natal. Comes lib. 9. c.
9. scribit Lycaonem in lupum
versum, quod in ara Jovis Ly-
cæi infante mactato humanum
sanguinem libaverat. Boccacius
refert Lycaonem obsidem a Mo-
loffis devictis sibi datum, eorum-*

dem legatis repetentibus eden-
dum apposuisse. Aliter Clemens
Alex. Admonit. ad gentes. A-
litter Pausanias in Atticis.

*2 Al. in Domino dignos. Ms.
in Dominum dignosque everti.
Ms. alter, in Dominum dignos
everti. quam lectionem tuetur
Glareanus. Appositive.*

*3 Multi multa de Lycanthro-
pis. Plin. l. 8. c. 22. Cal. Rhodig.
lib. 27. c. 12. Aug. de Civit.
Dei lib. 18. cap. 17. & 18. Mi-
randa sed non credenda Olaus
Magnus lib. 18. cap. 45. & Ci-
gogna l. 4. cap. 5. Hier. Ma-
ginius lib. 4. cap. 12. Bullingerus
2. lib. adversus Magos 29. cap.
Boissardus de Magia. cap. 6.*

Diluvium, & reparatio generis humani
jactu lapidum.

F A B. V I I.

*O ccidit una domus; sed non domus una perire 240
Digna fuit: qua terra patet, fera regnat Erinny's.
In facinus jurasse putas: dent ocios omnes
Quas meruere pati (sic stat sententia) penas.*

Di

Dicta Jovis pars voce probant, stimulosque frementi
Adjiciunt. I. alii partes assensibus implent. 245
Est tamen humani generis jactura dolori
Omnibus: & qua sit terra mortalibus orba
Forma futura rogant: quis sit latus in aras
Thura: ferisne par et populandas tradere terras?
Talia querentes (sibi enim fore cetera cura) 250
Rex superum trepidare vetat, sobolemque priori
Dissimilem populo promittit et origine mira.
Jamque erat in totas sparsum fulmina terras;
Sed timuit, ne forte sacer tot ab ignibus aether
Conciperet flamas, totusque ardeceret et axis. 255
4 Esse quoque in fatis reminiscitur, affore tempus,
Quo mare, quo tellus, correptaque regia celi
Ardeat; & mundi moles operosa laboret.
Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum.
Pœna placet diversa; 5 Genus mortale sub undis 260

1 Allusum videtur ad Curiam Romanam, in qua Majorum gentium patres sententiam dicebant; Minorum gent. patres in alienum sententias pedibus ibant, unde pedarii dicti. Aul. Gel. 3. lib. 18. cap.

2 Lapidum jaclu; ut infra.

3 Cœlum.

4 Desflagrationem mundi futuram (inquit Lactantius lib. de ira Dei 2; c. 1) variacione est Sybylla his versibus: Καὶ π. τε τὸν ὄψιν ἐπονεῖται πρύνοντα, Αλλ' ἐξεμπειθοντα, καὶ εἰσολύοντα τε γέγοναν Αἰγαίωπον ἀποκαστώντας μηπρητῆς πέριθοντα. subjicitq; ibidem tres hosce Ovidii versus. Quod & Seneca præsci vit Consolat. ad Marciam sub ipsa calce libri. Cum tempus advenerit, quo se mundus renovaturus extinguat, &c. & omni flagrante materia uno igne, quicquid nunc ex disposito lucet, ardebit. Idem Natural. Qū. l. 3. c. 28. Quaratione inquis? Eadem, qua conflagratio futura est. Utrumque fit, cum Deo visum ardiri meliora, vetera finire. Aqua & ignis terrenis dominantur. Ex his ortus, & ex his interitus est, &c.

5 Annon jure summo res suas repetitum veniant SS. Patres, Justinus Martyr. I. apol. Lactantius 2. l. de origine erroris, alii; meritoque arguant Ethnicos furti simul, & adulterii? Qui, ut ait Tertull. apolog. contra gentes c. 47. nostram hanc parituram suis opinionibus ad fabulas, & philosophicas sententias adulteraverunt, & de una via obliquos multos trahentes, & inextricabiles sciderunt. Quocunque enim fando audierant de universali illo diluvio Noetico A. Mundi 1050. deferunt ad diluvium singulare, quod contigit in Thessalia A. Mundi 2437. regnante ibi Deucalione, qui, ut habet Arrianus 2. l. rerum Bithynicarum, in editos montes cum suis confugit. Sed audi Lucianum in lib. de Dea Syria referentem quæ tradiderint Greccii: ὑβριστοι καίπεται εόντες, αἴδεμισται ἔργα επροσορού. &c. Injurie utique nefaria perpetravunt opera, &c. quamobrem maxima illos consequuta est calamitas. Tellus enim multam aquam effudie, imbre magnè fuerunt, flumina solito majora decurrerunt, mare ascendit altius, eo usque, dum omnia aquis inundarentur, atque omnes papa-

Per.

Perdere, & ex omni nimbos demittere celo:
 Protinus Aoliis Aquilonem claudit in antris;
 Et quacunque fugant inductas flamina nubes:
 Emittitque Notum. Madidis Notus evolat alis,
 Terribilem picea tectus caligine vultum: 265
 Barba gravis nimbis, canis fluit unda capillis,
 Fronte sedent nebula, rorant pennaque, sinusque:
 Utque manulate pendentia nubila pressit,
 Fit fragor, & densi funduntur ab aethere nimbi.
 Nuncia Junonis varios induit colores 270
 Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus affert.
 Sternuntur segetes, & deplorata colonis
 Vota jacent, longique perit labor irritus anni.
 Nes celo contenta suo est Jovis ira: sed illum
 Ceruleus frater juvat auxiliaribus undis. 275
 Convocat hic amnes: qui postquam tecta tyranni
 Intravere sui, Non est hortamine longo
 Nunc, ait, utendum: vires effundite vestras:
 (Sic opus est) aperite 1 domos, ac 2 mole remota,
 Fluminibus vestris totas immittite habenas. 280
 Jusserset: hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
 Et defrenato volvuntur in aquora cursu.
 3 Ipse tridente suo terram percussit: at illa
 Intremuit, motuque vias patefecit aquarum.
 Expatiata ruunt per apertos flumina campos; 285
 Cumque satis arbusta simul, pecudesque, virosque,
 Tectaque, cumque suis rapiunt penetralia sacris.
 Si qua domus mansit, potuitque resistere tanto
 Indejecta malo: culmen tamen altior hujus
 Unda tegit, pressaq; latent sub 4 gurgite turres. 290
 Jamque mare, & tellus nullum discrimin habebant:
 Omnia pontus erat, deerant quoque litora ponto.
 Occupat hic collem; cymba sedet alter adunca,
 Et dicit remos illic, ubi nuper ararat.

rent, Deucalion solus hominum
 superfuit in secundam generatio-
 nem, pietatis gratia. Arcam
 quippe magnam, & cyprianea me-
 yōλίω, cum uxore, & liberis
 ascendit, cum ipso fere, & pe-
 cudes. bina ex unoquoque gene-
 re, &c. Quibus adde quod re-
 fert Plutarchus lib. de solertia
 animalium. Columbam e Deu-
 calionis area emissam nunciam

fuisse tempestatis, cum rediret;
 serenitatis, cum evolaret. Vi-
 deatur & Berossus, & Justinius
 lib. 2.

1 Fontes. vide 574. vers. inf.
 2 Obice quounque.

3 Hinc terra motus, & cum his
 eluviones elicit ἐνοιγόσιος,
 ἐνοτίχοις.

4 Profunda aquarum mole.

Ille super segetes, aut mersa culmina villa 295
 Navigat: hic i summa piscem deprendit in ulmo:
 Figitur in viridi z (si fors tulit) anchora prato:
 Aut subjecta terunt curva vineta carine.
 Et modo qua graciles gramen carpere capella,
 Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phoca. 300
 Mirantur sub aqua lucos, urbesque, domosque
 Nereides: sylvasque tenent delphines, & altis
 Incursant ramis, agitataque robora pulsant.
 4 Nat lupus inter oves; fulvos vehit unda leones;
 Unda vehit tigres; nec vires & fulminis apro, 305
 Crura nec ablato prosunt velocia cervo.
 Quasitique diu terris, ubi sistere possit,
 In mare lassatis volucris vaga decidit alis.
 Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
 Pulsabantque novi montana cacumina fluctus. 310
 Maxima pars unda rapitur: quibus unda pepercit,
 Illos longa domant inopi jejunia victu.
 7 Separat Aonios Actais Phocis ab arvis
 Terra ferax, dum terra fuit; sed tempore in illo

¹ Piscium, & summa genus
 habet ulmo, Nota quo sedes fu-
 erat columbis, &c. Hor. 2. od. 1. l.
² Sic MSS. uterque subscribit
 Mureto, lib. 10. var. lect. c. 9.
 et τύχαι. Cic. si forte, male
 Vulgo legitur, sic fors tulit.

³ Sic Argo navem, quae prima,
 ut volunt, tentavit mare, E-
 quoreæ monstorum Nereides ad-
 mirata apud Catullum in Argon-
 auticis.

⁴ Ingeniosissimus ille poetarum, in-
 quid Sen. 3. l. Nat. q. c. 27. egre-
 gie, & pro magnitudine re idicet;
 Omnia pontus erat: deerant quo-
 que litora ponto, Nisi tantum
 impetum ingenii, & materie ad
 pueriles inepias reduxisset, Nat
 lupus inter oves, fulvos vehit
 unda leones. Non est, inquit, res
 satis sobria lascivie devorato orbe
 terrarum, &c. Magnifice haec, si
 non curavit quid oves, & lupi fa-
 ejant. Spero me habere quo no-
 strum ab hac suggillatione affe-
 ram; idque principis poetarum
 exemplo. Neque enim hic (ali-
 bi forte) lascivit, sed serio, &
 sobrie curat quid agat lupus in-

ter oves: ut qui salutis suæ fata-
 gat non respiciens prædam, sibi
 prospiciat, rapine utique imme-
 mor. Virg. 3. Georg. in hypoty-
 posi diræ, & omnia populantis
 pestis, post tauros, equos, sues,
 homines, hostias lue abreptas,
 adjicit & feras rapinæ, præ
 languore, im memores, promi-
 scue inter assuetas prædas obam-
 bulare. Non lupus infidias explo-
 rat ovilia circum, Nec gregibus
 nocturnus obambulat. quare? acior
 illum cura demat, timidi dame
 teraque fugaces, Nunc interque
 canes, & circum recta vagantur.

⁵ Utrum ab exortis utring; den-
 titibus fulminis cuspides referen-
 tibus? an quia ut fulmen obli-
 qua præstringit lumina flamma,
 sic & aper obliquo larrantes dis-
 siperat istu? 8. l. 344. Ei' ἡ πλα-
 γιώς τοῖς οὐδετέροις δίγοι τῷ
 κυνῶν, τῷ τείχην ρή-
 φλεξε. Pollux lib. 5. cap. 12.
 vide l. 8. v. 389.

⁶ Undis abrepto.
⁷ Hypallage, Aonia, idest Reo-
 tia separat Phocenses ab Atticis.

Pars maris, & latus subitarum campus aquarum. 315
 Mons ibi 1 verticibus petit arduus astra duobas,
 nomine Parnassus, superatque cacumine nubes:
 Hic ubi Deucalion (nam cetera texerat aquor)
 Cum consorte tori parva 2 rate vectus adhacit,
 3 Corycidas Nymphas, & 4 numina montis adorat, 320
 5 Fatidicamque Themis, qua tunc oracula tenebat.
 Non illo melior quisquam, nec amantior equi
 Vir fuit, aut illa reverentior ulla deorum.
 Jupiter ut liquidis stagnare paludibus orbem,
 Et superesse videt de tot modo millibus unum,
 Et superesse videt de tot modo millibus unam,
 Innocuos ambos, cultores numinis ambos; 327
 Nubila disjecit, nimisque Aquilone remotis,
 Et celo terras ostendit, & aethera terris.
 Nec maris ira manet; positoque tricuspidate telo, 330
 Mulcet aquas rector pelagi: supraque profundum
 Extantem, atque humeros innato murice tectum
 Ceruleum Tritona vocat: 6 conchaque sonanti
 Inspirare jubet: fluctusque & flumina signo
 Jam revocare dato. Cava buccina sumitur illi 335
 Tortilis, in latum qua turbine crescit ab imo:
 Buccina, que in medio concepit ubi aera ponto,

1 Qui Herodoto dicti, Tithoreus & Hyampeus.

2 Κιβωτίον, λύραντι, ut supra ad 200. vers.

3 Nymphas antri Corycii, quod & ipsum dictum a nymphae Corycia, ex qua Apollo genuit Lycorem, a quo urbs nominata est Lycorea. Pausanias in Phocicis, & Delphici dicti Lycores. Schol. Apollon. lib. 2. vers. 713. atque hinc Lucianus in Timone ait, arcum appulisse ad Lycorem montem.

4 Numina regionis, Indigetes, & Deos Topicos salutare, atque adorare advenis moriserat.

5 Terræ, quæ prima tenebat oraculum, successit Themis, huic Apollo. Cum regna Themis tripodaque teneret. Lucan.

5. 81. & quæ nos ibi. responsa Themis prima Delphis. Sidonius 9. carm. Spiritus elementorum, inquit Am. Marcellinus l. 21. & potestates substantiales

suppedant nobis divinandi munera, & verba vaticina, quibus numen praesesse Themidis dicitur, quam ex eo quod fixa fatali legge dicitur praescire fas sit in posterum, quæ τε δε μέρα sermo Graecus appellat, ita cognominata, in enibili soliloque Jovis Theologi veteres colloqarunt. Ovid. 7. Met. 750.

6 Tibicini suo, & armigero impesat Neptunus, receptu canat. de Tritonum figura videatur Plin. lib. 9. cap. 5. Neque Tritoni tantum, ut Deo marino, tuba ex concha, idest coelea marina, quæ tortilis crescit, ab angusta parte qua inflatur, turbinatim & in amplum definit: sed & prisci, ante inventam a Tyrrhenis tubam, hucusi sunt. Eustath. & Virg. Æneid. 6. Sed cum forte eavam personat aquora concha, de Miseno,

Litora voce replet sub i utroque jacentia Phœbo.
 Tum quoque ut ora Dei madida rorantia barba
 Contigit, & cecinit jussos inflata recessus; 340
 Omnibus audita est telluris, & aquoris undis:
 Et quibus est undis audita, coercuit omnes.
 Jam mare litus habet; plenus capit alveus amnes:
 Flumina subsidunt; colles exire videntur:
 Surgit humus, crescunt loca decrescentibus undis. 345
 2 Postque diem longam nudata cacumina sylva
 Ostendunt, limumque tenent in fronde relicta.
 Redditus orbis erat; quem postquam vidit 3 apertum,
 Et desolatas agere alta silentia terras;
 Deucalion lacrymis ita Pyrrham affatur obortis: 350
 O 4 soror, o conjux, o fœmina sola superstes,
 Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
 Deinde torus junxit, nunc 5 ipsa pericula jungunt:
 Terrarum, quaseunque vident occasus, & ortus,
 Nos duo turba sumus: possedit cetera pontus. 355
 Hac quoque adhuc vita non est fiducia nostra
 Certa satis: terrent etiam nunc nubila mentem;
 Quis tibi, si sine me fatis erepta fuisses,
 Nunc animus miseranda foret? quo sola timorem
 Ferre modo posses? quo consolante dolores? 360
 Namque ego (crede mihi) si te quoq; pontus haberet,
 Te sequerer conjux, & me quoque pontus haberet.
 O utinam possem populos reparare 6 paternis!
 Artibus, atque animas formatae infundere terra!
 Nunc genus in nobis restat mortale duobus: 365

- 2 Sole oriente, & occidente,
 Universo denique terræ marisque tractu.
 2 Post multos dies, tempus
 longum: annum scil. & Noeticum intelligas Diluvium.
 3 Emergentem ex cataclysmo,
 inundatione aquarum. Sic, &
 mare dicitur aperiti, verno
 tempore navigabile, & montes
 urbesque viatoribus. Male itaque
 legitur, postquam vidit inquit.
 4 Patruelis, non germana; filia
 sc. Epimethei ex Pandora,
 uti & Deucalion erat Prometheus
 filius, ex Asia uxore: uterque
 autem Prometheus, &

Epimetheus filii erant Japeti.
 5 Validissimum vinculum, na-
 turæ sorte, cognitionis lege,
 conjugii federe firmius; συνά-
 γει γαρ, καὶ ἔχθιστος ὁ
 νοίος Θεῶν. Arist. 5. Polit.
 6 Prometheus fuit homi-
 num imagines e lato finxisse,
 atque has igne coelitus surrepto
 animasse, vel quia rudes homi-
 nes ad civilem vitam revoca-
 rit, artibusque inventis instru-
 xerit, an quod primus artem
 invenerit statuas, & simulacra
 fingendi. Laelianus 2. div. inst.
 de orig. err. apoteosis

(Sic visum est superis) hominumque exempla manus.

Dixerat, & flebant. placuit celeste precari
Numen, & auxilium & per sacras querere sortes.
Nulla mora est; adeunt pariter Cephisidas undas,
Et nondum liquidas, sed jam vada nota secantes. 370
Inde ubi libatos irroravere & liquores
Vestibus, & capiti; flectunt vestigia sacra
Ad delubra dea: quorum fastigia turpi
Squallebant musco, stabantque sine ignibus ares:
Ut templi tetigere gradus, procumbit uterque 375
Pronus humi, gelidoque pavens dedit oscula saxo.
Atque ita, Si precibus, dixerunt, numina justis
Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum;
Dic Themis, qua generis damnum reparabile nostre
Arte sit; & mersis fer open, mitissima, rebus. 380
Mota dea est, & sortemque dedit: 6 Discedite a templo,
Et b velate caput, c cinctasque resolvite uestes;
Ossaque post tergum magna jactate parentis.
Obstupuere diu: rumpitque silentia voce
Pyrrha prior; jussisque dea parere recusat: 385
Detque sibi veniam pavido rogat ore, pavetque
Ladere jactatis maternas ossibus & umbras.
Interea repetunt cæcis obscura latebris
Verba data sortis secum, inter seque voluntur:
Inde Promethides placidis Epimethida dictis 390
Mulcet, &, Aut fallax, ait, est solertia nobis,
Aut pia sunt, nullumque nefas oracula suadent.

¹ Exemplaria. Comœdiam, inquit Plinius l. 7. Epist. ad exemplum veteris Comœdiae scriptam tam bene, ut esse quandoque possit exemplar.

² Per oraculi responsa. videatur Turneb. l. 5. c. 21.

³ Cepheus Bœotia fl. Delphos præterfluens. Lucan. 3. lib. v. 177. quos impiger ambit Fatidica Céphissos aqua.

⁴ Aquæ vivæ, id est fluentis, & Themidi sacra aspergine se lustraverunt.

⁵ Responsum oraculi; ut modo vers. 368.

⁶ Ritu sacro atque ex more augurum.

^a Templum enim est locus au-

guris manu vel lituo designatus.

^b Velatis capite Deos adorabant humiles se, & indignos confessi, aut veriti, ne quid malominis sacra interturbaret. Plurarch. Rom. qu. 10. & Helenus 3. Eneid. Purpureo velare comes adoperatus amictu; Nequa inter sanctos ignes in honore Deorum Hostilis facies occurrat, & omnia turber. Et quæ nos ibi.

^c Cinctasque resolvite uestes; piaculum enim in sacrificio est, aliquid esse religatum.

⁷ Animas, quas lædi credebat antiquitas, illata cadaveribus aut tumulis injuria.

1 *Magna parens terra est : lapides in corpore terra
Offa reor dici : jacere hos post terga jubemur.*
*Conjugis et augurio quanquam Titania mota est , 395
Spes tamen in dubio est : adeo celestibus ambo
Diffidunt monitis . sed quid tentare nocebit ?
Discedunt , velantque caput , tunicasque recingunt ,
Et jussos lapides sua post vestigia mittunt .
Saxa (quis hoc credat , nisi sit protestate vetustas ?) 400
Ponere duritatem cepere , suumque rigorem ,
Mollirique et mora , mollitaque ducere formam .
Mox ubi creverunt , naturaque mitior illis
Contigit ; ut quadam , sic non manifesta videri
Forma potest hominis , sed uti de marmore cepta , 405
Non exacta satis , rudibusque simillima signis .
Qua tamen ex illis aliquo pars humida succo ,
Et terrena fuit , versa est in corporis usum :
Quod solidum est , flectique nequit , mutatur in offa :
Qua modo vena fuit , sub eodem nomine mansit : 410
Inque brevi spatio , superorum numine , saxa
Missa viri manibus faciem traxere virorum ;
Et de fæmineo reparata est femina jauctu .
Inde genus durum sumus , experiensque laborum :
Et documenta damus , quas sumus origine nati . 415*

1 Respxisse ingeniosissimum
poetam opinatur Muretus 10. l.
var. lect. 2. c. ad historiam Ro-
man. 1. lib. Cum Regiis adole-
scensibus responsum esset , eum
regnaturum Romæ , qui primus
matri osculum tulisset , Brutus
e navi descendens simulato ca-
su terram osculatus est , &c.
Vetus item Grammaticus , de
eo qui ad lapidem offendisset ,
dixit : Γῆς οστέοισιν φύ-
χοιμφέας πόδαι : Qua et-
iam valet analogia in venis ter-
ra de aqua , & metallis .

2 Interpretatione sancta , sa-
na , felici .
 3 Ad metamorphosin hanc non
sit motus in instanti : sed per
alterationem , accretionem ,
ortum , & interitum .
 4 Unde homines nati durum ge-
nus . Virg. 1. Georg. atque hiunc
a λαξει lapis dici volunt λαξει
populos , εκ δι λιθω εγε-
νούτο βροτοι , λαξοι δι κα-
λαξοι . Supra de progenie na-
ta e gigantium sanguine . scires
e sanguine natam .

F A B. VIII.

CÆteraz diversis tellus i animalia formis
i Sponte sua peperit ; postquam vetus humor ab
igne

Percaluit solis, cenumque, uaque paludes
Intumuere astu, fœundaque semina rerum
Vivaci nutrita solo, ceu matris in alvo, 420
Creverunt, faciemque aliquam cepere morando.
2 Sic ubi deseruit madidos septemfluvius agros
Nilus, & antiquo sua flumina reddidit alveo,
Æthereoque recens exarsit 3 sidere limus ;
Plurima cultores versis animalia glebis 425
Inveniunt ; & in his, quadam modo cepta per ipsum
Nascendi spatium ; quadam imperfecta, suisque.
Trunca vident 4 humeris : & eodem corpore sape
Altera pars vivit, ruditis est pars altera tellus.
5 Quippe ubi temperiem sumpere humorq; calorq; 430
Concipiunt : & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cumque sit ignis aqua pugnax, vapor humidus omnes
Res creat ; & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti
Solibus aethereis, 6 altoque recanduit astu, 435
Edidit innumeras species, partimque figuræ
Reddit antiquas, partim nova monstra creavit.

1 Ex corruptione quidem na-
sci infesta, neque Academia ne-
gaverit neque Lyceum : quin &
adstruit ipsa experientia. Ani-
mantia quadam ex terræ vi-
sceribus Solis agentis vi nasci,
inter Ægyptiorum placita re-
tensem Porphyrius : a quibus
fortasse fabulæ huic unacum i-
psa similitudine Nili terram
imprægnantis, ansa : & fides
historico Melæ hoc idem ex no-
stro referenti in Ægypto sua.
Omitto quæ adducit Plutarchus
s. l. 19. c. de placitis Philoso-
phorum, & Convivial. q. 3. z.
l. Sed quis ferat Avicenam ?
qui lib. de Diluviis asserit, ex
reliquo cadaverum humanorum
seminio a Sole animato, homi-
nes post immensas terrarum iu-

undationes natos.

2 De Nili incremento, & Na-
tura videatur Jo. Bapt. Scot-
tia.

3 Sole.

4 Armis, membris, namque
humeri proprie hominum sunt.
5 Contrario sc. in contrarium
agente, calido in frigidum,
quorum temperatus deinde ca-
lor agit in siccum, & humili-
dum, ut in materiam, quam
sic contemperat, ut inde mixti
resulset forma, concurrente iu-
terim cœli Solisque virtute.
Empedocleam simul litem, &
amicitiam respicere videtur.
Qua de te vide quæ ad 25. vers.
supra.

6 Ab alto, sole & cælo.

1 Illa quidem nollet; sed te quoq; maxime & Python;
 Tum genuit; populisque novis, incognite serpens;
 Terror eras: tantum spatii de monte tenebas. 440
 Hunc 3 Deus arcitenens, & nunquam talibus armis
 Ante, nisi in 4 damis capreisque fugacibus usus,
 Mille gravem telis, exhausta pene pharetra,
 Perdidit, effuso per vulnera nigra & veneno.
 Neve operis famam posset delere vetustas, 445
 6 Instituit sacros celebri & certamine ludos,
 Pythia perdomit & serpentis nomine dictos.
 Hic juvenum quicunque manu, pedibusve, rotave
 Vicerat, esculea capiebat frondis honorem.
 8 Nondum laurus erat: longoque decentia crine 450
 Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.

1 Gigantes Terra lubens &
 lata peperit, ut & progeniem
 ex gigantum sanguine: Pytho-
 na non item, sed invita.
 2 A πύθω. Exhalationis e-
 nim putredinem a Diluvio gra-
 vem Sol radiorum tanquam fa-
 gittarum iactu attenuavit exic-
 cavitque. Alias mythologias
 vide apud Macrobius lib. 2.
 Saturn. cap. 17. Nat. Comit.
 lib. 4. cap. 10. Cœl. Rhodig. 1.
 15. cap. 19. Ant. Liberal. 28.
 cap. Τυφών ἐγένετο γῆς
 νιὸς εξαισιος δαιμων τρόπος
 ιοχνός. &c.

3 Apollo ολυμποῖος.
 4 Nebulis, minoribus vaporibus dissipandis.
 5 Tabo, sanie venenosa.
 6 Sic poetarum, historicorum,
 & Mythologorum torrens. Vi-
 de & Scal. poet. lib. 1. c. 23.
 A Diomede tamen Pausanias in
 Corinthiacis Pythia instituta
 scribit; ab Eurylocho Thessa-
 lo, Piadari interpres.
 7 Pugilatu, cursu pedestri,
 & curuli.
 8 Parasceve & transitio ad fab.
 seq.

Daphne in Laurum.

F A B. IX.

P Rimus amor Phœbi Daphne 1 Peneia; quem non
 Sors ignara dedit, sed sava cupidinis ira.
 2 Delius hunc nuper victo serpente superbus

1 Daphne singitur Penei filia,
 quod laurus abunde nascatur in
 ripis Penei, qui fluvius e radi-
 cubis Pindi montis ortus, per
 Tempe amenissimum Thessaliae
 nemus labitur, infra 559. hodie
Safampria, ut alii, *Pezin*
 Ladonis filiam esse volunt Phi-
 losistratus, Aphthonius, alii.

2 Apollo in Delo natus singi-
 tur, quod Sol oriens Græcis ex
 illa insula Cycladum una δῆλος
 manifesto appareat, quæ inf.
 fluctuare dicitur propter va-
 riū Solis ortum pro situ suo
 in Zodiaco, ab Æquatore ver-
 sus alterutrum Tropicum.

Viderat addutto flectentem cornua nervo : 455
 Quidque tibi , lascive puer , cum fortibus armis ?
 Dixerat : ista decent humeros gestamina nostros ,
 Qui dare certa fera , dare vulnera possumus hosti ,
 Qui modo pestifero tot jugera ventre prementem
 Stravimus innumeris tumidum Pythona sagittis. 460
 Tu face nescio quos esto contentus amores
 Irritare tua : nec laudes assere nostras .

1 Filius huic Veneris ; Figat tuus omnia , Phœbe ,
 Te meus arcus , ait : quantoque animalia cedunt
 Cuncta 2 Deo , tanto minor est tua gloria nostra. 465
 Dixit ; & eliso percussis aere pennis ,
 Impiger umbrosa 3 Parnassi constitit arce :
 Deque sagittifera prompsit duo tela pharetra ,
 4 Diversorum operum fugat hoc , facit illud amorem :
 Quod facit , 5 auratum est , & cuspide fulget acuta 470
 Quod fugat , obtusum est , & habet sub arundine
 plumbum .

Hoc deus in Nympha Peneide fixit : at illo
 Lesit Apollineas trajecta per ossa medullas .
 Protinus alter amat ; 6 fugit altera nomen amantis ,
 7 Sylvarum latebris , captivarumque ferarum 475
 Exuvii gaudens , 8 innuptaque emula Phœbes ,
 Vitta coercedat positos sine lege capillos .
 Multi illam petiere ; illa aversata petentes .
 Impatiens expersque viri , nemora avia lustrat :
 Nec quid 9 Hymen , quid Amor , quid sint connubia curat . 480

Sape pater dixit ; Generum mihi , filia , debes .
 Sape pater dixit ; Debes mihi , nata , nepotes .
 Illa velut crimen 10 tadas exosa jugales ,
 Pulchra verecundo suffundens ora rubore ,

1 Cupido , Amor qui ex vene-
 re , i. e. pulchritudine nascitur .
 Sed vide Fr. Bac. Sapientiam
 Veterum 17.c.

2 Tibi .

3 Supra 517. v.

4 Contrariorum effectuum , o-
 perationum .

5 Quantum ad amorem po-
 tiendum valeat aureus imber ,
 & Jupiter auripluus , indicabunt
 Myrhologi .

6 Fingitur Daphne Apollinem

fugere , quod Laurus umbram ,
 & opaca loca amet , Solem , &
 apricum non ferat facile .

7 Venandi studio & ferarum
 cæsarum spoliis .

8 Αἴπαρθεις .

9 Nuptiaz . Vide quæ nos ad
 Sen. Theb. vers. 202. de Hy-
 menæo .

10 De facibus quæ in nuptiis
 præferebantur sponsis v. quæ ad
 Sen. Theb. 203. & 507.

Inque patris blandis harenis cervice lacertis, 485

1 Da mihi perpetua, genitor charissime, dixit,
Virginitate frui: dedit hoc pater ante Diana.

2 Ille quidem obsequitur: sed te decor iste, quod optas,
Esse vetat; votoque tuo tua forma repugnat.

Phœbus amat, visaque cupid connubia Daphnes: 490
Quodque cupid, sperat; suaque illum oracula fal-
lunt.

Utque leves 3 stipula demptis adolentur aristis,
Ut facibus sepes ardent, quas forte & viator
Vel nimis admovit, vel jam sub luce reliquit:
Sic Deus in flamas abiit; sic pectore toto 495
Uritur; & sterilem sperando nutrit amorem.

Spectat inornatos collo pendere capillos:

Et, quid si comantur? ait. videt igne micantes
Sideribus similes oculos: videt oscula, qua non
Est vidisse satis: laudat digitosque, manusque, 500
Brachiaque, & nudos media plus parte lacertos:
Si qua latent, meliora putat. Fugit ocior aura
Illa levi: neque ad hac revocantis verba resistit:
Nympha, precor, Peneia mane: non insequor hostis:
Nympha mane: 5 sic agna lupum, sic cerva leo-
nem, 505

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columba,
Hostes quoque suos: amor est mihi cau'a sequendi.
Me miserum! ne prona cadas, indignave ladi
Crura secent sentes, & sim tibi causa doloris.
Aspera, qua properas, lota sunt: moderantius oro, 510
Curre, fugamque inhibe: moderantius insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen. Non incola montis,
Non ego sum pastor; non hic armenta, gregesve
Horridus observo: nescis, temeraria, nescis

1 Ipsa Diana apud Callimachum:
Δος μοι παρθενίων αἵρετον
αἴππα φυλάχτειν. Concessit
Jupiter, Φέρση, τέκον, οὐρ
εῖθελήμων αἰτίζει, & Μη-
δέ τινα μροῦδει τῷ πα-
θενόν, eodem hymno in Dia-
nam.

2 Peneus.

3 Stipula ita incensæ ratio-
nes, & causam reddit Virg. 1.

Georg. 151. Arque levem stipu-
lam crepitantibus urete flammis,
Siv' inde occultas vires, &c.
4 Viatores ajunt noctu iter per-
agentes ferre secum faces, quas
adveniente luce negligenter ab-
siciunt aliquando, unde sepibus
incendium. Semistamque faciem
vigilata nocte viator Pones. Fast.
lib. 4. 154. vers.

5 Non ego te, sigris ut aspera,
Genuisve leo, frangere perse-
quer. Hor. 1. 1. oie 23.

Quem fugias, ideoque fugis. mihi 1 Delphica tel-
lus,

515

Et 2 Claro, & 3 Tenedos, 4 Pataraaq; regia servit.
Jupiter est genitor: 5 per me quod eritque, fuitque,

Estque, patet: per me concordant carmina nervis.

6 Certa quidem nostra est: nostra tamen una sagitta
Certior, in vacuo qua vulnera pectore fecit.

520

Inventum medicina meum est, 7 opiferque per orbem
Dicor, & 8 herbarum est subjecta potentia nobis.

Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis;
Non profunt domino, qua profunt omnibus artes!

Plura locuturum * timido Peneia cursu

525

Fugit, cumque ipso verba imperfecta reliquit.

Tunc quoque visa decens: nudabant corpora venti,
Obviaque adversas vibrabant flamina vestes,

Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.

Aucta fuga forma est. sed enim non sustinet ultra
Perdere blanditias juvenis Deus: utque monebat

Ipse amor, admisso sequitur vestigia passu.

Ut 9 canis in 10 vacuo leporem cum Gallicus arvo
Vidit; & hic prædam pedibus petit, ille salutem:

Alter in hæsuro similis, jam jamque tenere
Sperat, & extento stringit vestigia rostro;

Alter in ambiguo est, an sit comprehensus, & ipsis
Morsibus eripitur, tangentiaque ora relinquit:

Sic Deus, & virgo est: hic spe celer, illa timore.

Qui tamen insequitur, pennis adjutus amoris,

540

Ocior est, requiemque negat, tergoque fugacis
Imminet, & crinem sparsum cervicibus afflat.

1 Delphi urbs Phocidis in Achaja ad Parnassum, oraculo Apollinis clara.

2 Opp. Joniæ, ubi mons, & Iucus Apollini sacer.

3 Ins. maris Ægæi.

4 Urbs Lyciæ, templo, & oraculo Apollinis clara.

5 Vaticinationis utique Deum.

Respici autem volunt ad v. illum II. a. de Nestore O'στ'

ζὴν τὸτ' ἐσῆται τὰ τ' ἐορό-

μενα, πρό τ' ἐούται.

6 Καῦγος οἰστότιν ἔλαχι-

στέρχη, καῦγος χοίδος. Φοί-

βω γὰρ καὶ τόξον ἐπιτρέπε-

τε, καὶ αἰολή. Κευγ ḥ

Σειαὶ, καὶ μάυτις, ἐκ δε-

νου Φοίες Ι'ητροὶ δεδάσσι-

καύβλαχτιν θαυμάτοι. Cal-

limachus hymn. in Apollinem.

7 Α'νεοτος, α'λεξικηνος,

male itaque legunt, opifex.

8 Quas in medicina potentes

sol e terra elicit.

* Al. Rapido.

9 Leporemque lesum Galliæ ca-

nis dente. Mart. 1. lib. 47. Epig.

10 Parente campō, in quo nul-

la segetes, arbores nullæ.

*Viribus absumpsis expalluit illa; citoque
Vita labore fuga, spectans Peneidas undas,
Fer pater, inquit, opem, i si flumina numen ha-
betis.*

545

*Qua nimium placui, tellus, ait, hisce; vel istam,
Qua facit ut ledar, mutando perde figuram.
Vix prece finita, torpor gravis occupat artus:
Mollia cinguntur tenui praecordia libro:
In frondem crines, in ramos brachia crescent: 550
Pes modo tam velox pigris radicibus haret:
Ora cacumen habent: remanet nitor unus in illa.
2 Hanc quoque Phœbus amat, positaque in stipite
dextra,*

*Sentit adhuc trepidare novo sub cortice pectus:
Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis, 555
Oscula dat ligno: refugit tamen oscula lignum.
Cui Deus: At quoniam conjux mea non potes esse.
2 Arbor eris certe, dixit, mea: semper habebunt
Te coma, 3 te cithara, te nostra, laure, pharetra.
4 Tu ducibus latis aderis, cum 5 lata triumphum 560
Vox canet, & longas visent Capitolia pompas.
Postibus Augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis; 6 mediamque tuebere querum;*

1 Namque, quoniam, Cansalis nempe, non conditionalis dubitativa.

2 Laurum Apollini (inquit Eusebius præpar. Evang. 11.) dedicarunt, quia ignea est. unde odio Dæmonibus, & si comburitur, plurimum sonat, quod prædicendi virtutem significat, &c. *Nam Phœbi Delphica Laurus Terribili sonitu flamma erat.* pitante trematur. Lucret. 5. 1. Divinationis symbolum esse volunt. Lycophronis Cassandra Δαφνηφοῖς γαρ φοίβοις εἰς λαοὺς μὲν οὐτοις. Vera cano. sic usque sacras innomia Lauros Vescar. Vates apud Tibullum 2. 1. el. 5. Vide quæ nos ad Senecæ Oedipum v. 10. Neque φοῖς solum μαυτικὸν, sed αλεξι- κακόν est. Cujus virtutes vide apud Matthiolum in Dioscoridem 1. 1. 90. c. & Dodonæum c. 5.

; Hinc laureati in scena ci-
tharædi.

4 Laurus, inquit Plin. lib. 15. cap. 30. triumphis pro-
prie dicatur, gratissima domi-
bus janitrix Cæsarum Ponti-
ficisq[ue]cumque. Quæ sola & domos
exornat, & ante liminē ex-
cubat. Et infra: Romanis præ-
cipue latitiæ victoriarumque
nuncia additur, literis, & mi-
litum lanceis pilisque. Fasces
Imperatorum decorat. Ex his
in gremio Jovis Opt. Max.
deponitur, quoties lætitiam
nova victoria attulit. Trist.
el. 1.

5 Triumphi pompam, accla-
mationes, jocorum licentiam,
coronas, sacrificia, ornatus,
&c. lege apud Alex. ab Alex. 1.
c. cap. 6.

6 Hinc intelligunt nonnulli me-
diā iuter duas lauros ante
Imperatoris fores plantatam ste-
tisse querum: Aliud tamen

METAMORPH.

Utque meum i intonsis caput est juvenile capillis,
Tu quoque 2 perpetuos semper gere frondis hono-
res.

565

Finierat 3 Paan: factis modo laurea ramis
Annuit 3 utque caput, visa est agitasse cacumen.

declarant Dionis hæc verba l. 53.

$\chi\gamma\alpha\rho\tau\delta$, τε τας διφυκς
προ των βατιληγυ, αυτω
προπιθεδαι, $\chi\tau\delta$ των στέ-
φυν των δρυνον υπὸ αυ-
τῶν αρτοδαι, τότε οἱ ὡς
 $\chi\alpha\zeta\tau\delta$ τοι τε πολεμίος τε-
κόντι, $\chi\tau\delta$ τοι πολιτας σε-
ζωντιε' Ζηρίθη. Vide & O-
vid. Trist. 3. lib. 1. eleg. & Va-
ler. Max. l. 2. cap. 3.

1 Apollo, quem eundem cum
Baccho esse volunt, comatus fin-

gitur, & imberbis, quo radii
Solis, & vigor nunquam sene-
scens significatur. Hesychio est,
ακερτεμόμην εξ χ δηλότε
Φοῖβος αποιθης, καθορὸς
ων πάντος τοιδης.

2 Itidem laurus est αειθαλής,
perenni virore frondens.

3 Apollo, παῖς, fagitis,
idei radiis feriens. vel παῖς,
morbos sedans. Ab acclamatio-
ne i' ε παι. Scalig. Poet. 1. l.
23. c.

Io in vaccam, Syrinx in fistulam, &
Argus in caudam pavonis.

FAB. X. XI. XII.

Est nemus 1 Æmonia, prarupta quod undique
claudit

Sylva, vocant Tempe; 2 per qua Peneus ab imo
Effusus Pindo spumosis volvitur undis:

570

3 Dejectaque gravi tenues agitantia fumos
Nubila conductit, summisque aspergine sylvis
Influit, & sonitus plus quam vicina fatigat.
Hac 4 domus, hac sedes, hac sunt penetralia magni
Amnis: in his residens, facto de cantibus antro, 575
Undis jura dabat, Nymphisque colentibus undas.
Conveniunt illuc popularia flumina primum,

1 Thessalæ.

2 Quorum amoenitatem cele-
brant multi. Venustius nemo
quam Ælianuſ l. 3. Var. hist.
cap. 1.

3 Lapsu præcipiti.

4 Fontes ipsos appellant poe-
te domos numinum aquatico-

rum. Hor. ode 7. 1. lib. Et ne-
mus Al'nea resonantis. Cyre-
ne 4. Georg. Virg. Sonitum tha-
lamo sub fluminis alti sensit,
mox v. 583. Inachus imo recon-
ditus antro Fleiibus auget a-
quas. supra v. 279. aperire do-
mos, &c.

Nescia 1 gratentur , 2 consolentur ne 3 parentem ,
 Populifer Sperchius , & irrequietus Enipeus ,
 4 Apidanusq; senex , lenisq; Amphrysus , & Aeas: 580
 Moxque amnes alii , qui , qua tulit impetus illos ,
 In mare deducunt fessas erroribus undas .

Inachus unus abest ; imoque reconditus antro
 Fletibus auget aquas , natamque miserrimus 585
 Luget , ut amissam . nescit vitane fruatur ,
 An sit apud manes . sed quam non invenit usquam ,
 Esse putat nusquam , atque animo pejora veretur .
 Viderat a patrio redeuntem Jupiter illam
 Flumine : & o virgo Jove digna , tuoque beatum
 Nescio quem factura toro , pete , dixerat , umbras 590
 Aut horum , aut horum nemorum (& monstrave-
 rat ambas)

Dum calet , & medio sol est altissimus orbe .
 Quod si sola times latebras intrare ferarum ,
 Praeside tuta Deo nemorum secreta subibis :
 Nec de plebe Deo ; sed qui celestia magna 595
 Sceptra manu teneo , sed qui vaga fulmina mitto .
 Ne fuge me : fugiebat enim . Jam pascua 5 Lerna ,
 Consitaque arboribus 6 Lircea reliquerat arva :
 Cum Deus inducta lata caligine terras
 Occuluit , tenuitque fugam , rapuitque pudorem . 600

1 Propter filiam Apollini dilectam , & in laurum conver-
 sam .

2 Propter filiam amissam .

3 Non ex Peneo oriuntur , sed
 hos fl. Peneus excipit .

4 Ut cunque lib. vett. Mssque
 mei habeant Eridanus , & interpretes negligenter audaces ob-
 trudant nobis hunc in Thessalia
 fluvium , Geographi tamen non
 agnoscent Eridanum alium
 quam Italum . Strabo quidem ,
 & Pausanias admittunt cogno-
 minem fl. in Attica . Verum
 ille non est popularis Thessa-
 lia . Legendum ergo Apidanus .
 Vide quæ nos ad Lucanum σ.
 372. v. Etsi contra tendat acriter
 Herc. Ciosanus .

5 Paludis Argiæ in Pelopon-
 neso .

6 Perperam legitur vulgo Ly-
 ceæ , cuius prima corripitur :

quum Lyceus etiam sit Ar-
 cadiæ mons , ex quo Inachum
 fluere agnoscunt Geographi .
 Strabo σ. lib. εὐθύνεις
 Αργυρος διοῖ κύμα τεμῶν γη-
 η δῆμον Λυρκίαν . Idem l.
 18. Ρέει δ' αὐτῆς πλησίον
 ὁ Ιγάρχος , χωραδρώδης πο-
 ταμὸς ἔχων τὰς πηγας ἐπει-
 Λυρκίας τῷ κατὰ τῷ Κυ-
 νοείνῳ ὅρμη τῆς Αργαδίας ;
 Pausanias in Corinthiacis ,
 Λυρκαίαν opp. unica litera
 mutata dictum esse postea Ly-
 ceam a Lyrco Abantis noto ,
 qui eam occupavit . Item Apol-
 lonius 1. lib. Stephanus , &
 Statius 4. l. Aret Lerna nocens
 ares Lyceus , & ingens Inachus
 Al. Lircea .

Interea medios Juno despexit in agros,
 Et noctis faciem nebulae fecisse volucres
 Sub nitido mirata die, non fluminis illas
 Esse, nec humenti sensit tellure remitti:
 Atque suus conjux ubi sit circumspicit; ut qua 605
 Deprensi toties bene nosset 1 fulta mariti.
 Quem postquam caelo non repperit: Aut ego fallor,
 Aut ego labor, ait. delapsaque ab aethere summo
 Constitit in terris, nebulasque recedere jussit.
 Conjugis adventum praesenserat, inque nitentem 610
 Machidos vultus mutaverat ille juvencam:
 Bos quoque formosa est. speciem Saturnia vacca,
 Quanquam invita probat: nec non & cuius, & unde,
 Quove sit armento, veri quasi nescia, querit.
 Jupiter 2 e terra genitam mentitur, ut auctor 615
 Desinat inquiri. petit hanc Saturnia munus.
 Quid faciat? Crudele, suos addicere amores:
 Non dare, suspectum. Puder est, qui suadeat illinc;
 Hinc dissuadet amor. victus pudor esset amore;
 Sed leve si munus 3 socia generisque torique 620
 Vacca negaretur: poterat non vacca videri.
 Pellice donata, non protinus exuit omnem
 Diva metum, timuitque Jovem, & fuit anxia furti;
 Donec Aristorida servandam tradidit 4 Argo.
 Centum luminibus cinctum caput Argus habebat. 625
 Inde suis vicibus capiebant bina quietem;
 Catera servabant, atque 5 in statione manebant.
 Constatiterat quocunque loco, spectabat ad Io:
 Ante oculos Io, quamvis aversus, habebat:
 Luce sinit pasci: cum Sol tellure sub alta est, 630

¹ Adulteria, stupra.

² Ignoto, & obscuro genere
ortum, cuiusque ignorabantur
parentes, eum veteres appellabant Terræ filium.

³ Junoni & sorori, & conju-
gi.

⁴ Argus universæ mundi ma-
chinæ typus est, cuius caput
celi præ se fert imaginem, o-
culi stellarum, quæ inferiora
respiciunt. Io ergo, si terram
capias, non minus ab Argo no-
sturno, vicibus alternis, respi-
cit, quam a Cyclope diurno,
idest Sole. Si vacca sit, Lu-

cresentem referunt cornua: nuptaque est Osiridi, cuius cornua pleno orbe coeuntia Solem referunt. Utrumque numinum loco Ægyptios, Persas, alios coluisse notum est. Alias Mythologias, quæ Historiam, quæ physicanam, nec non Mores spe-
ctant, habes apud Natal. Comitem lib. 8. cap. 18. Vide etiam Clarissimi Viri Jo. Seldeni 4. cap. Syntagmati*s i. de Diis Syris.*

⁵ Metaph. sumpta a re mili-
tari.

Claudit, & indigno circumdat vincula collo.
 Frondibus arboreis, & amara pascitur herba:
 Proque toro, terra non semper gramen habenti
 Incubat infelix; limosaque flumina potat.
 Illa etiam supplex Argo cum brachia vellet 635
 Tendere, non habuit qua brachia tenderet Argo:
 Et conata queri mugitus edidit ore,
 Pertimuitque sonos; propriaque exterrita voce est:
 * Venit & ad patrias, ubi ludere sape solebat,
 Inachidas ripas; nouaque ut conspexit in unda 640
 Cornua, pertimuit a seque externata refudit.
 Najades ignorant, ignorat & Inachus ipse,
 Quae sit, at illa patrem sequitur, sequiturque sorores;
 Et patitur tangi, seque & admirantibus offert.
 Decerptas senior porrexerat Inachus herbas; 645
 Illa manus lambit, patriisque dat oscula palmis:
 Nec retinet lacrymas. &, si modo verba supersint,
 Oret opem, nomenque suum, casusque loquatur.
 2 Litera pro verbis, quam pes in pulvere duxit,
 Corporis indicium mutati triste peregit. 650
 Me miserum! exclamat pater Inachus, inque gementis
 Cornibus, & nivea pendens cervice juvence,
 Me miserum! ingeminat: Tunc es quæ sita per omnes
 Nata mihi terras? Tu non & inventa reperta es,
 Luctus eras levior. retices, nec mutua nostris 655
 Dicta refers; alto tantum su'piria ducis
 Pectore; quodque unum potes, ad mea verba remugis.
 At tibi ego ignarus thalamos, tadasque parabam;

* Al. Venit & ad ripas.

a Seque exterrita fugit.

1 Patri, & Nymphis sororibus, familiare obsequium, vel speciem admirantibus.

2 Non Io, quas literas pes bovis exprimere videtur. Neque enim inde filiam suam mutantam ab alia vacca distinxisset. Quin potius existimemus, mentem eandem, & rationem in Io mansisse, uti in Acteone, Ulyssis sociis, aliis: adeoque ductu pedis expressisse nomen, unde agnosci posset.

3 Neque hic locum habet elegantia Laur. Valle l. 3. cap.

1. Neque illa duorum ludimannistrorum lis apud Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 21, super dif-

ferentia verborum Invenio, & Reperi. Elegantior mihi olim suboluit sensus, ex illis Cerebris verbis, ubi innotuisse illi de silia a Plutone rapta: Et quæ sita diu tandem mihi nata reperta est: Si reperi vocas amittere certius: aut si Scire ubi sit, reperi vocas, s. lib. infra vers. 514. Quasi dicat Inachus: Tu inventa, non es inventa ramen: quam pullam m' inventurum sperabam, desiderabamque, ecce vacca invenio. Itaque tui desiderare luctus eras levior, quam ita formæ mutata inventa. Quam conjecturam meam postea ab aliis confirmatam reperi.

METAMORPH.

Spesque fuit generi mihi prima , secunda nepotum :
 De grege nunc tibi vir , & de grege natus habendus .
 Nec finire licet tantos mihi morte dolores : 661
 Sed nocet esse Deum ; praeclusaque janna lethi
 Eternum nostros luctus extendit in avum .
 Talia dicenti stellatus sammovet Argus ,
 Ereptamque patri diversa in pascua natam 665
Abstrahit . Ipse procul montis sublime cacumen
 Occupat ; unde sedens partes speculatur in omnes .
 Nec superum rector mala tanta 2 Phoronidos ultra
 Ferre potest ; natumque vocat , quem lucida partu
 3 Plejas enixa est , q lethoque det imperat Argum . 670
 Parva mora est , 5 alas pedibus , 6 virgamque po-
 tenti

Somniferam sumpfisse manu , 7 tegimenque capillis .
 Hac ubi disposita , patria Jove natus ab arce
 Desilit in terras . illic tegimenque removit ,
 Et posuit pennas , tantummodo virga retenta est .
 Hac agit , ut pastor , per devia rura capellas , 675
 Dum venit , adductas : & 8 structis cantat avenis .
 Voce nova captus custos Junonius artis ,
 Quisquis es , hoc poteris mecum considere saxo ,
 Argus ait : neque enim pecori fecundior ullo 680
 Herba loco est , aptamque vides pastoribus umbram .
 Sedit Atlantiades , & euntem multa loquendo
 Detinuit sermone diem ; junctisque canendo
 9 Vincere arundinibus servantia lumina tentat ,
 Ille tamen pugnat molles evincere somnos : 685
 Et quamvis sopor est oculorum parte receptus ,
 Parte tamen vigilat , quarit quoque (namque reperta
 Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta .
 Tum Deus , Arcadiæ gelidis in montibus , inquit ,

¹ Armento .

² Io qua ratione dicatur Pho-
 ronis , non liquet : nisi a fratre
 ducatur Patronymicum . Erat e-
 nem Phoroneus Inachi filius , qui
 primus homines dispersos in u-
 niuersitate ius compulit . Regio
 autem illa ab Argo Phoroni ex
 filia nepote nomen accepit , ut
 habet Pausanias in Corinthiacis .
³ Maja , una ex septem A-
 tlantis filiabus , Plejadum pul-
 cherrima .

⁴ Unde nomen illi Αργειφόν-
 της .

⁵ Talaria .

⁶ Caduceum . Virg . 4. Aen .

⁷ Causiam , petasum .

⁸ Fistula ex septem disparibus a-
 venis in aliæ formam crescentibus
 compasta . Sicl . 3. v. 191. de alis
 Dedaleis : sic rusticæ quondam Fi-
 stula disparibus paullatim surgit a-
 venit .

⁹ Sopire fistulæ cantu vigiles
 Argæ oculos .

Inter 1 Hamadryadas celeberrima 2 Nonacrinas 690
 3 Najas una fuit; Nympha Syringa vocabant.
 Non semel & Satyros eluserat illa sequentes,
 Et quoscunque deos umbrosaque sylva, feraxque
 Rus habet: 4 Ortygiam studiis, ipsamque colebat
 Virginitate Deam: ritu quoque cincta Diana 695
 Falleret, & credi posset Latonia, si non
 Cornens huic arcus, si non foret aureus illi.
 Sic quoque fallebat. Redeuntem colle Lyceo
 Pan videt hanc, 5 pinuque caput praeinctus acuta
 Talia verba refert: Tibi 6 nubere, Nympha, vo-
 lentis 700

Votis cede Dei. 7 Restabat plura referre:
 Et precibus spretis fugisse per avia Nympham,
 Donec arenosi placidum 8 Ladonis ad amnem
 Venerat; hic illam, cursum impedientibus undis,
 Ut se mutarent, liquidas orasse sorores: 705
 Panaque, cum prensam sibi jam Syringa putaret,
 Corpore pro Nympha calamos tenuisse palustres:
 Dumque ibi suspirat, motos in arundine ventos
 Effecisse sonum tenuem, similemque querenti:

3 Nymphas arborum, quæ
 cum arboribus nascuntur una,
 & intereunt: ex ὄμοι &
 δρῦ.

2 Arcadicas. Nonacris mons
 est Arcadiæ cum urbe cognomi-

ne.

3 Nympha proprie, fontis aut

fluvii præses, a νῷ. fluo.

4 Dianam, natam in Delo ins.

quæ & Ortygia, a copia cotur-

nicum.

5 Corona e pinu, quæ propria

Panos arbor.

6 Nubere, proprie de sponsa

dicitur, quæ flammæ caput ve-

lata ad sposum deducitur. De

viro tamen dicitur κατηχρι-

στικῶς. Uxor nubere nolo

mea. Martialis 7. l. 12. epig.

Juvenal. 2. Sat. nubis amicus:

Sic Suetonius, & Tacitus de

Nerone. Vel αρχή νῦν cu-

jusmodi sententiam citat No-

nius ex Pomponio vetere fabu-

larum autore; sed meus frater

postquam vides me inde ejectum

domo, Νύψις posterius donare
 vesulae, varicosæ Afræ. Seneca
 21. controvers. Tyrannus permis-
 it servis, ut dominatus suis
 nubant. Sed Mariangelus, &
 Ciosanus probant, quod in Ca-
 pran. l. leg. Talia verba refert:
 restabat verba referre.

7 Restabat ut reliquam fabu-
 lam pertexeret: sprevisse scili-
 cet nympham illius preces, fu-
 gisse, orasse nymphas ut mu-
 tari posset, mutatam fuisse.

8 Ansam fabulæ dedit natura
 fluvii, quem Lionysius vocat,
 Εὐκάλυπτον πότονού, καὶ
 εὐτέφθυον Διοδών. σύ-
 εργξ, Grace significat fistulam

pastoritiam a συργίῳ fibilo.

Lucretius l. 5. & Zephyri ca-
 va per calamorum fibila primum
 Agrestes docere. &c. Illa in-
 venta retulit Pana in nume-
 rum Deorum: sed de plebe.
 Natal. Comes 5. l. o. c. leg a-
 tur: & Francisci Baconi de Sa-
 pientia veterum 8. c. Pan fave

natura.

*Arte nova, vocisque Deum dulcedine captum, 710
 Hoc mihi & colloquium tecum, dixisse, manebit:
 Atque ita & disparibus calamis compagine cera
 Inter se junctis nomen tenuisse puella.
 Talia dicturus, vidit 3 Cyllenius omnes
 Succubuisse oculos, adopertaque lumina somno. 715
 Supprimit extemplo vocem, firmatque soporem
 Languida permulcens medicata lumina 4 virga.
 Nec mora; 5 falcato nutantem vulnerat ense,
 Qua collo est confine caput; saxoque cruentum
 Dejicit, & maculat praruptam sanguine rupem. 720
 6 Arge jaces; quodque in tot lumina lumen habebas,
 Extinctum est; centumque oculos nox occupat una.
 Excipit hos, 7 volucrisque sua Saturnia pennis
 Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.
 Protinus exarsit, nec tempora distulit ira; 725
 Horrificamque oculis animoque objectit 8 Erinnyn
 Pellicis Argolica, stimulosque in pectore cacos
 Condidit, & 9 profugam per totum terruit orbem.
 Ultimus immenso restabas, 10 Nile, labori.
 Quem simul ac tetigit, positis in margine ripa 730
 Procubuit genibus, resupinoque ardua collo,
 Quos potuit solos tendens ad sidera vultus,
 Et gemitu, & lacrymis, & luctifono mugitu
 Cum Jove visa queri est, finemque orare malorum.
 Conjugis ille sua complexus colla lacertis, 735
 Finiat ut poenas tandem rogat: inque futurum
 Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris*

¹ Alii leg. consilium, alii con-
cilium.

² Supra ad vers. 677.

³ Mercurius in Cyllene monte
Arcadiæ natus.

⁴ Soporifera, Qua fretus Das-
temnos, adimisque, & lumina
morte resignas. 4. Aeneid.

⁵ Harpe.

⁶ Adpropriari potest hæc in-
fusatio vino sepultis, quibus
interiit animi lumen. Natalis
Comes interpretatur de ira,
quam Mercurius, i. e. cœlestis
vis, & ratio quæ est in nobis,
placat ac componit; ita ut fu-
tor centoculus omnem captans
in eundis ansam a fana ratio-
ne, & molli oratione mitige-

tur, fiatque αργός tardus, &
deses, s. l. s. c. Macrobius 2.
l. Satur. cap. 1. de cœlo Ar-
gi fab. interpretatur.

⁷ Pavonis.

⁸ Furoris œstrum. Hoc quon-
dam monstro horribiles exercuit
ira: Inachie Juno pestem medi-
tata iuvence. Virg. 3. Georg.

⁹ Vide Apollodorum sub im-
titio lib. 2.

¹⁰ A Phœnicibus raptam ex
Argis Io scribit Hero'otus in
Clio per initium libri, & ab iis
in Egyptum deportatam. Ibi
ajunt, cum Egyptios multa
nova iaventia docuisset, Api
regi nupissit eam.

Hæc erit; & 1 Stygias jubet hoc audire paludes;
 Ut lenita Dea est, vultus capit illa priores,
 Fitque quod ante fuit; fugiunt de corpore seta: 745
 Cornua decrescunt: 2 fit luminis arctior orbis:
 Contrahitur rictus: redeunt humerique manusque:
 Ungulaque in quinos dilapsa absuntur 3 unguis.
 De bove nil superest, forma nisi candor, in illa:
 Officioque pedum Nympha contenta duorum 745
 Erigitur, metuitque loqui, ne more juvence
 Mugiat: & timide verba intermissa retentat.
 Nunc Dea 4 linigera colitur celeberrima turba:
 Hinc 5 Epaphus magni genitus de semine tandem
 Creditur esse Jovis: perque urbes juncta parenti 750
 Templa tenet. Fuit huic animis aequalis, & annis
 Sole satus Phaethon, quem quondam 6 magna
 loquentem,
 Nec sibi cedentem, Phœboque parente superbum
 Non tulit Inachides: matrique, ait, omnia demens
 Credis, & es tumidus genitoris imagine falsi. 755
 Erubuit Phaethon, iramque pudore repressit:
 Et tulit ad Clymenen Epaphi convicia matrem:
 Quoque magis doleas genitrix, ait, 7 En ego liber,
 Ille ferox, tacui. pudet hac opprobria nobis
 Et diei potuisse, & non potuisse refelli. 760
 At tu, si modo sum cælesti stirpe creatus,
 Ede notam tanti generis, meque assere cœlo.
 Dixit, & implicit moterno brachia collo;

1 Vide, quæ ad 189. vers. supra.

2 Contractis oculis non est in tantum βοῶπις, ut antea.

3 Digitos unguibus præarmatos.

4 Lana segnissimi pecoris excrementum, inquit Apuleius in Apologia, iam olim Orphei, & Pythagoræ scitis profanus vestitus est. sed enim mundissima lini seges inter optimas fruges terra exorta, non modo induit, & amillni sanctissimis Ægyptiorum sacerdotibus, sed opertu quoque in rebus sacris usurpatum. Rationem reddit Mart. Capella 2. l. Frumentum Isie in Ægypto, Triptolemus apud Atti-

cos docuere. Eademque Ifis linni usum fermentemque monstravit.

5 Herodotus in Euterpe Apis Græca lingua Epaphum esse ait. & in Thalia: Est autem hic Apis, idemque Epaphus, e vacca genitus, &c.

6 Μεγάλα λέγοντα, λα-
λύντα, μέγχ φρονύμτα.

7 En ego ille antea liber, & ingenuus, ego inquam ille ferox prius, jam pudore consternatus tacui. Διλοὶ γαρ ἀγ-
δρα, καὶ θρασυπλακυχνός
τις ἦ, Οὐταὶ συντίθη πα-
τρὸς, ἦ μητρὸς κανά.

1 Perque suum , 2 Meropisque caput , tadaisque 3
fororum ,

Traderet , oravit , veri sibi signa parentis . 765
Ambiguum est Clymene precibus Phaethontis , an ira
Mota magis dicti sibi criminis , utraque cœlo
Brachia porrexit : spectansque ad lumina Solis ,
Per jubar hac , inquit , radiis insigne coruscis ,
Nate , tibi juro , 4 quod nos auditque videtque , 770
Hoc te , quem spectas , hoc te , qui temperat orbem ,
Sole satum : si ficta loquor , neget ille videndum
Se mihi ; sitque oculis lux ista novissima nostris .
Nec longus patrios labor est tibi nosse penates :
Unde oritur , terra domus est contermina nostra . 775
Si modo fert animus , gradere , & scitabere ab ipso .
Emicat extemplo latus post talia matris
Dicta sua Phaethon , & 5 concipit athera mente :
Æthiopasque 6 suos , positosque 7 sub ignibus Indos
Sidereis transit , patriosque adit impiger ortus . 780

1 Solenne veteribus juramen-
tum , per caput , fata , genium ,
dextram . Per caput hoc juro ,
per quod pater ante solebat . Vir-
gil. o. En.

2 Vitrici , patris falsi .

3 Trium meminit 2. lib. qua-
rum duas nominat , Phaethu-
sam , & Lampetien : tres alias
Jo. Tzetzes 127. Chil. 4. A-
grien , Hemithean , Dioxippen

nominat , Hyginus fab. 154. se-
ptem .

4 Η' ελιος δ' ος τωντ' επο-
ποιηση πνευτ' επακκειεις . Ho-
mer. O'd. 11.

5 Cœlum , Divinitatem , & co-
mnia sibi summa pollicetur .

6 Quibus ipse imperavit . Be-
rofus .

7 Sub Sole verticali .

PUB. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEON
L I B E R I I.

Phaethon.

F A B. I.

REGLA SOLIS erat sublimibus alta columnis,
 1 Clara micante 2 auro, flamasque imi-
 tante 3 pyropo:

Cujus ebur nitidum fastigia summa tegebat:
 Argenti bifores radiabant lumine valve.
 Materiam superabat 4 opus: nam 5 Mulciber illic 5
 Æquora calarat medias cingentia terras,
 Terrarumque orbem, cœlumque quod imminet orbi.
 Cœruleos habet unda deos, 6 Tritona canorum,
 7 Proteaque ambiguum, balanarumque prementem
 8 Ægaona suis immania terga lacertis; 10

1 In Rhetorum scholis, e qui-
 bus penitus institutus prodit
 noster, præceptum est, *vgl. libu-*
ta, ut sint honesta, aditæque il-
 lustres. Quin & hoc solemne
 poetis, ut Transitiones, atque
 Exordia a Topographiis, &
 Cronographiis ducant: Curavit
 ergo noster, ut a speciosa palati-
 ii descriptione auspicaretur li-
 ber hic secundus. In qua descr.
 volunt nonnulli poetam inten-
 disse digitum ad Augusti Tem-
 plum cum portico, & bibliotheca
 magnifice extactum in
 parte Palatii. Alii, habuisse
 eum ante oculos regiam Latini
 a Virgilio descripam 7. Æneid.
 Ego certe credo Poetam, quo
 fuit ingenio, in mentem suam
 taatum tinxisse calamum, at
 que inde cum Phaethonte suo
 concepisse arbera mente. Nisi
 forte in manibus habuerit Eu-
 ripidis Phaethonta, qui nobis
 interiit, cuius meminit Athene-
 nœus 11. lib. & cuius a Longi-

no, dum exempla poetice phan-
 tasie adserit, specimen citatur,
 inibique præcepta Phœbi Phae-
 thontem suum monentis, insti-
 tuentisque: infra ad vers. 54. &
 133.

2 Lege Senecam hos versus ci-
 tantem epist. 115.

3 Gemma radiante instar car-
 bunculi. Neque enim placet de
 ære coronario intelligere: quod
 Plinius lib. 34. cap. 8. scribit,
 anni certis scrupulis mixtum præte-
 nus Pyropi brachia ignescere.

4 Tum artificium, tum argu-
 mentum. Materie non cedit o-
 pus. Mart. 8. 51.

5 Vulcanus, ad cuius artifi-
 cium in Achillis clypeo II. 18.
 respexisse poetam volunt.

6 Vers. 113. lib. 1.

7 Vide lib. 8. vers. 737.

8 Εὐχλα ων θεον, Deum ma-
 rinum Hesychio, quem tamen
 eundem cum Briareo facit Ho-
 merus II. a. & Virg. 10. Æn.

1 Doridaque & natas : quarum pars nare videtur ;
 Pars in 2 mole sedens virides siccare capillos ;
 Pisce uehi quadam . Facies non omnibus una est ,
 Nec diversa tamen , qualem decet esse fororum .
 Terra viros , urbesque gerit , sylvasque , ferasque , 15
 Fluminaque , & nymphas , & cetera numina ruris .
 Hac super imposta est cœli fulgentis imago ;
 3 Signaque sex foribus dextris , rotidemque sinistris .
 Quo simul acclivo Clymeneia limite proles
 Venit , & intravit dubitati tecta parentis ; 20
 Protinus ad patrios sua fert vestigia vultus ,
 Consistitque procul : neque enim propiora ferebat
 Lumina . 4 Purpurea velatus ueste sedebat
 In folio Phœbus , claris lucente smaragdis .
 A dextra lavaque Dies , & Mensis , & Annus , 25
 Seculaque , & posita spatiis aequalibus 5 Hora :
 Verque novum stabat cinctum florente corona :
 Stabat nuda Etas , & spica serta gerebat :
 Stabat & Autumnus calcatis sordidus uvis :
 Et glacialis Hyems canos hirsuta capillos . 30
 Inde loco medius rerum nouitate paventem
 Sol oculis juvenem , quibus aspicit omnia , vidit :
 Quæque via tibi causa ? quid hac , ait , arce petisti
 Progenies Phaethon haud inficianda parenti ?
 Ille refert : O lux immensi publica mundi , 35
 Phœbe pater , si das usum mihi nominis hujas ,
 Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat ;
 Pignora da genitor , per que tua vera propago
 Credar ; & hunc animis errorem detrahe nostris .
 Dixerat . At genitor circum caput omne micantes 40
 Deposuit radios , propiusque accedere jussit :
 Amplexuque dato , Nec tu meus esse negari
 Dignus es ; & Clymene veros , ait , edidit ortus .

1 Oceani , ac Tethyos filiam ,
 Nerei uxorem , matrem Nympha-
 pharum marinaram .

2 Scopulo . lib . 13 . vers . 914 .
 Glaucus de se : Nunc in mole
 sedens moderabat arundine li-

num .
 3 Sedebat itaque Phœbus in
 Aequatore , hinc iude Zodiaci
 signis divisis , sex Septentrionali-
 bus ad dexteram , sex Australi-
 bus ad sinistram .

4 Ipso Solis radio Phœbi so-
 lium videtur descriptum , quod
 cingunt satellites , stipatores ,
 custodes , famuli , accensi , asse-
 cle , clientes , quibus omnes a
 Sole dimensum suum .

5 Solis ministræ , celi janitri-
 ces , πυλαιοὶ τὸ γόκυνθ . Ho-
 mer . Il . ε . πύλαι μύχοι ε-
 πρύνε , οἱ ἔχοι ὥραι , &c .

Quoque minus dubites, quodvis pete munus; & illud
Me tribuente feres: promissis testis adesto 45
1 Diis juranda palus, oculis incognita nostris.
Vix bene desierat: currus petit ille paternos,
Inque diem alipedum jus & moderamen equorum.
Penituit jurasse patrem; qui terque quaterque
Concutiens illustre caput, 2 Temeraria, dixit, 50
Vox mea facta tua est; utinam promissa literet
Non dare! confiteor, solum hoc tibi, nate, negarem.
Dissuadere licet: non est tua tutta voluntas;
Magna petis, Phaethon, & 3 qua non viribus istis
Munera convenient, nec tam puerilibus annis. 55
Sors tua mortalis: non est mortale quod optas.
4 Plus etiam quam quod superis contingere fas est
Nescius affectas. placeat sibi quisque licebit;
Non tamen ignifero quisquam consistere in axe
Me valet excepto. vasti quoque rector Olympi, 60
Qui fera terribili jaculatur fulmina dextra,
Non aget hos currus. Et quid Jove majus habetur?
5 Ardua prima via est, & qua vix mane 6 recentes
Enituntur equi; medio est altissima celo:
Unde mare, & terras ipsi mihi sape videre 64
Sit 7 timor, & pavida trepidet formidine pectus:
Ultima prona via est, & eget moderamine certo.

3 Οὐτι μέγιστος οὐρανὸς
δειγότατος πέλει μακάρεσ-
σι Θεοῖσιν. Homer. in Hy-
mnῳ Apollinis. Θεῶν μέγαν
οὐρανόν. Hefiod. Theog. Ορ-
χωμότας αὐθίτοις ἐδρας.
Lycophron. rationem vide apud
utriusque commentatorem
Jo. & Is. Tzetzen. Reddidimus
& nos ad vers. 712. Hercul. fu-
rent. Senecę. Vide & Clariss.
Fr. Baconi Sapientiam Veter-
um 5. cap. Styx sive Fædera.
vide infra lib. 3. vers. 291.
2 Temeritas mei promissi ces-
sit in temerariam tuam peti-
tionem. Nec video quid sibi
velit quorundam expositio, ut
tua sit sextus casus, & subau-
diatur voce: Tua scilicet voce

mea vox temeraria facta est,
Nec eorum quibus Tua, est tua
juris.

3 Ex Phaethonte Euripidis,
cuius meminit Athenaeus 11. l.
videntur desumpti versus isti:
Μή δίγνη λύσιν παιδίον
οὐπειρος ὡν. Μῆδα σύναψης
τὸν δίφρον, ἐλαύνειν μὴ μα-
θών· quos citat Clemens A-
lexandrinus 3. l. παιδαγωγος,

2. cap.

4 Vers. 190. infra.

5 Ascensus acclivis, medium
caligans, descensus præeps: uti
& honorum.

6 Ex opinione vulgi, cui Sol
noctu quiescere creditur, & res
in piano agi videtur.

7 Infra adv. 179.

Tunc etiam, ¹ qua me subjectis excipit undis,
Ne ferar in praeceps, Thetys solet ipsa reveri.
Adde quod assidua rapitur ² vertigine cœlum, 70
Sideraque alta trahit, celerique volumine torquet.
3 Nitor in aduersum: 4 nec me, qui cetera, vincit
Impetus; ⁵ & rapido contrarius évehor orbi.
Finge datos currus: quid ages? poterisne rotatis
Obvius ire polis, ⁶ ne te citus auferat axis? 75
Forstam & luceos illie, urbesque Deorum
Concipias animo, delubraque ditia donis
Esse: per insidias iter est, formasque ferarum.
Utque viam teneas, nulloque errore traharis;
Per tamen ⁶ adversi gradieris cornua Tauri, 80
7 Eemoniosque arcus, violentique ora Leonis,
Savaque circuitu curvantem brachia ⁸ longo
Scorpion, atque ⁹ aliter curvantem brachia Cans
crum.

Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore, ¹⁰ & naribus
efflant,
In promptu regere est: vix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi, cervixque repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris auctor,
Nate cave: dum resque finit, tua corrige vota.

¹ Mare secundum sensum, &
opinione vulgi, cui litus in-
tolenti videtur Sol Oceano se
mergere: ut Lucret. 4. lib. In pel-
ago nautis ex undis ortus, in un-
das Sol fit nisi videatur obire,
& condere lumen, &c.

² Motu violento, quo primum
Mobile orbes subjectos ab ortu
ad occasum, inde per Antipo-
dum Horizontem ad ortum no-
strum ¹⁴. horarum spatio inci-
tatiissima conversione rapit, su-
per polos mundi.

³ Motu naturali, quo orbes sin-
guli, motione sibi propria, ab
Occidente in Orientem ferun-
tur, super polos Zodiaci.

⁴ Neque me sub Ecliptica linea
mainentem moratur illa primi
Mobilis impetuosa rotatio: sic
ut deviant ceteri planetæ re-
trogradi, citius aut tardius mo-

ventes, propter Apfides.

⁵ Ne te rapiat celerrima cœli
rotatio.

⁶ Orientem quippe spectat Tau-
rus.

⁷ Sagittarium, ex Chirone
Theffalo. Vexat se hic Scal. 7.
Hypercrit, quod annum Solis
laborem poeta ad unius diei
pensum exigit. Sed neque im-
peritus rerum harum Ovidius.
Speciose, non exakte locorum
inducit Solem, quo juvenem
deterreat.

⁸ Duorum quippe signorum
pene spatium occupat, in Di-
bram porrrectus.

⁹ Contra quam Scorpius: hic
sc. occasum versus, ille orien-
tem spectat.

¹⁰ Cum primum alto se gurgite
tollunt Solis equi, lucemque elas-
tis naribus efflans. Virg. 1. ¹¹ neid.

Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas, 90
 Pignora certa petis: do pignora certa timendo,
 Et patrio pater esse metu probor. Aspice vultus
 Ecce meos: utinamque oculos in pectore posse
 Inserere, & patrias intus deprendere curas.
 Denique quicquid habet dives, circumspice, mun-
 dus,

95

Deque tot ac tantis cœli, terraque, marisque
 Posce bonis aliquid: nullam patiere repulsam.
 Deprecor hoc unum, quod vero nomine pena,
 Non honor est: penam, Phaethon, pro munere poscis.
 Quid mea colla tenes blandis, ignare, lacertis? 100
 Ne dubita, dabitur (Stygiæ juravimus undas)
 Quodcunque optaris: sed tu sapientius opta.
 Finierat monitus: dictis tamen ille repugnat,
 1 Propositumque premit, flagratque cupidine currus.
 Ergo qua licuit genitor cunctatus, ad altos 105
 Deducit juvenem, 2 Vulcania munera, currus.
 3 Aureus axis erat, temo aureus, aurea summa
 Curvatura rota, radiorum argenteus ordo.
 Per juga chrysolithi, positaque ex ordine gemma,
 Clara 4 repercuesso reddebant lumina Phœbo. 110
 Dumque ea magnanimus Phaethon miratur, opusq;
 Perspicit; ecce vigil nitido patefecit ab ortu
 Purpureas Aurora fores, & plena 5 rosarum
 Atria. 6 diffugiunt stella; quarum agmina cogit

1 Vide, inquit Senec. lib. de Providentia, quam alte ascendere debeat virtus: scies illi non per secura vadendum esse. Ardua prima via est. & qua vix &c. Hæc eum audisset ille generosus adolescens; Placet, inquit, via, ascendo. Est tanti per ista ire easuro. Non definit tamen pater acrem animum metu territare: Utque viam teneas, nulloque errore traharis; Per tamen adversi, &c. Post hæc ait: Finge datos currus. His, inquit juvenis, quibus me deterri putas, incitor: liber illic stare, ubi ipse Sol trepidat: Humilis & inertis est tutta sectari, per alta virtus it.

2 Ex officina Vulcani.

3 Non est cur disertissimo poe-

ta litem intendat Diomedes Grammaticus affectati decoris, & nimii cultus: si ad principem poetarum Virg. attendat, lumen orationi ab hac eadem repetitione sepius conciliantem, En. lib. 4. 5. 7. 11. & 12. Nec raro Homerum idem fastitantem. Lege Senecæ epistolam 115. qua ratione hos inducat versus.

4 Radiis Solaribus ad leve & solidum corpus reflexis.

5 Aurora Græcis poetis est ρωδόπτυλος, ρωδόπηχος, ρωδόπεπλος, ρωδόχροος.

6 Evanescunt sc. languidae, a Solis majore luce minores obsecuratae.

Lucifer, & celi 1 statione 2 novissimus exit. 115
 Tum pater, ut terras mundumque rubescere vidit,
 Cornuaque extrema velut evanescere luna,
 Jungere equos Titan velocibus imperat 3 Horis.
 Jussa Dea celeres peragunt, ignemque uomentes
 4 Ambrosia succo saturos præsepibus altis 120
 Quadrupedes ducunt, addunque sonantia fræna.
 Tum pater ora sui sacro 5 medicamine nati
 Contigit, & rapida fecit patientia flamma:
 Imposuitque coma radios, præsagaque luctus
 Pectore sollicito repetens suspiria, dixit: 125
 Si potes his saltem monitis parere parentis,
 Parce, puer, 6 stimulis, & fortius utere 7 loris.
 Sponte sua properant: labor est inhibere volantes.
 8 Nec tibi directos placeat via quinque per arcus.
 Sectus in obliquum est lato curvamine limes, 130
 Zonarumque trium contentus fine, polumque
 Effugit Australem, junctamque Aquilonibus Arcton.
 9 Hac sit iter: manifesta rota vestigia cernes.
 Utque ferant aquos & celum, & terra calores,
 Nec preme, nec summum molire per aethera currum.
 Altius egressus cœlestia tecta cremabis; 136
 Inferius, terras: medio tutissimus ibis.
 Neu te dexterior 10 tortum declinet ad Anguem;
 Neve sinisteror pressam rota ducat ad 11 Aram:
 Inter utrumque tene; fortuna cetera mando, 140

1 Translat. a re militari.

2 Veneris stella, quam terræ propiorem serius lustrat Sol, quam fixas stellas.

3 Supra ad v. 26.

4 Axe sub Hesperio sunt passæ solis equoram, Ambrosiam pro gramine habent. I. 4.

5 Cui inerat virtus αλεξίπυρος, vel αὐτεξίπυρος.

6 Flagellis.

7 Frænis.

8 Non eundum recta per s. circulos parallellos: sed per Zodiacum, qui æquatorem oblique interfecans, Tropicum Cancri a dextra, Arcticum versus, attingit; Tropicum Capricorni a sinistra, ad Antarcticum.

9 Longinus τεχνικὸς laudans Phantasiam Euripidis ista citat ex Phaethonte ipsius, Τῷ γάρ Φαέθοντι παραδίδεται τοῖς λύτραις οὐκάλιπτος, ελάχιστος, &c. Phaethonti habendas tradens Sol, impelle non in Libycum ætherem incidens, &c. sed ito supra septem Plejadas cursum tenens.

10 Qui flexu sinuoso labitur anguis Circum, perque duas in morem fluminis Arctos. Virg. i. Georg.

11 Sidus Australē, constans 7. stellis, non longe a cauda Scorpīi. Latus autem mundi Australinum, depresso; Boreale, nobis sublimē.

Qua juvet, & melius, quam tu tibi, consulat, opto.
 Dum loquor, Hesperio p. sitas in litore metas
 Humida i nox tetigit: non est mora libera nobis:
 Poscimur, & fulget tenebris Aurora fugatis.
 Corripe lora manu: vel, si mutabile pectus 145
 Est tibi, consilii, non curribus utere nostris,
 Dum potes, & 2 solidis etiam nunc sedibus astas:
 Dumque male optatos nondum premis inscius axes;
 Qua tutus spectes, sine me dare lumina terris.
 3 Occupat ille levem juvenili corpore currum: 150
 Statque super, manibusque datas contingere habenas
 Gaudet, & 4 invito grates agit inde parenti.
 Interea volucres 5 Pyrois, Eous, & Aethon,
 Solis equi, quartusque Phlegon hinnitibus auras 155
 Flammiferis implent, pedibusque 6 repagula pul-
 sant.

Quia postquam Tethys fatorum 7 ignara nepotis
 Reppulit, & facta est immensi copia celi;
 Corripuere viam, pedibusque 8 per aera motis
 Oblstante scindunt nebulas, pennisque levati 160
 Pretererant ortos iisdem de partibus Euros.
 Sed leve pondus erat, nec quod cognoscere possent
 Solis equi, solitaque jugum gravitate carebat.
 Utque labant curva justo sine pondere naves,
 Perque mare instabiles nimia levitate feruntur; 165
 Sic onere insusto vacuos dat in aere saltus,
 Succutiturque alte, similisque est currus inani.
 Quod simul ac sensere, ruunt, tritumque relinquunt
 Quadrijugis spatium, nec, quo prius, ordine currunt.
 Ipse pavet, nec qua commissas flectat habenas, 170
 Nec scit, qua sit iter; nec, si sciat, imperet illis.

1 Et ipsa, spatio confecto, emensa cursum occidit litore Hesperio.

2 In regia mea, cutru nondum consenso.

3 Τοταῦτ' ἀκέσσας ἐμαρ-
 ψευ λιτίας, κρέσσας ἐπλο-
 ραὶν πτεροφόρων ὄγκους τειχί-
 μεθῆκεν. Longinus ex Euripi-
 pide, sup. 133. v.

4 Cui extortum hoc munus,
 quod non interpretatur benefi-

ciū logo, nedum gratiis digno.

5 Alia aliis poetis, & mythiciis equorum Solis nomina: quos vide.

6 Βαλεῖδης, ὕπαλυγγα, carceres.

7 Nescia, quanta ruina im-
 mineret Phaeonthi, quem pe-
 perit Clymene filia Tethyos.

8 Αἰδήπτωντ' επ' αἰδί-
 πος πτυχης. Longinus, ut
 modo.

Tum primum radiis gelidi caluere i Triones,
 Et 2 vetito frustra tentarunt aquore tingi.
 3 Quaque polo posita est glaciali proxima serpens,
 Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli, 175
 Incaluit, & sensitque novas fervoribus iras.
 Te quoque turbatum memorant fugisse, Boote;
 Quamvis 5 tardus eras, & te tua plaustra tenebant.
 Ut vero terras despexit ab aethere summo
 Infelix Phaethon penitus penitusque jacentes, 180
 Palluit, & subito 6 genua intremuere timore;
 Suntque oculis 7 tenebra per tantum lumen oborta:
 Et jam mallet equos nunquam tetigisse paternos:
 Jam cognosse genus piget, & valuisse rogando:
 Jam 8 Meropis dici cupiens. Ita fertur, ut acta 185
 Pracipiti pinus Borea, cui * cuncta remisit
 9 Frena suus rector, quam Diis, votisque reliquit.
 Quid faciat? multum cœli post terga relictum;
 Ante oculos plus est; animo metitur utrunque:
 Et modo, quos illi 10 fas tum contingere non est,
 Prospicit occasus, interdum respicit ortus. 190
 Quidque agat ignorans, stupet: & nec frana remittit,
 Nec retinere valet, nec nomina novit eorum.
 Sparsa quoque in vario passim miracula cyclo,
 Vastarumque videt trepidus 11 simulacra ferarum.
 Est locus, in geminos ubi brachia concavat arcus 195
 12 Scorpions; & cauda, flexisque utrinque lacertis

1 Αὐραῖς ἐλκην, Ursam
 major, constans ex 27. stellis, qua-
 rum septem lucidiores plaustrum
 formam referunt.

2 Anachronismus Prolepticus;
 si fabulam advertas, qua Juno
 pellicem Calisto cum filio in a-
 stra relatos indignata, hoc ab
 Oceano impetrabit infra v. 530.
 si veritatem, quia polo elevato
 vicina hæc astra, Helice, &
 Cynosura.

3 De quo modo v. 13.

4 Æstu approximante asperior,
 & sevior.

5 Utpore polo vicinior, adeo-
 que ambitus illi minor.

6 Quibus vigor inest, & vege-
 ti roboris in licium; & hæc ta-
 men intremuere, sic Horat. I.
 lib. 2. Ode: *binnulus* *G. corde*,
 & *genibus tremit*. Et in SS. li-

teris, Balthassar, Dan. 5.

7 Vertigo caligans offusa est o-
 culis, & animo in media luce,
 imo in tanta, Εὐφράτης ὁ-
 γύμνος.

8 Qui maritus Clymenes, mor-
 talis jam filius dici potius cu-
 piens, quam Dei. Namque Ho-
 merογένες μετόπων αὐθίπω-
 πων. * Vista.

9 Clavum.

10 Alii leg. Fatum contingere
 non est.

11 Signorum monstra; præce-
 teris Scorpion.

12 Signum Zodiaci constans stell.
 21. duorum pene signorum spa-
 tia occupans. chelæ siquidem
 Libram constituere videntur;
 scorpium vero ipsum cauda re-
 curva designat.

Porrigit in spatum signorum membra duorum.
 Hunc puer ut nigri madidum sudore veneni
 Vulnera curvata minitantem cuspidem videt;
 Mentis inops, gelida formidine lora remisit. 200
 Qua postquam summo sensere jacentia tergo,
 Expatiantur equi, nulloque inhibente per auras
 Ignota regionis eunt, quaque impetus egit,
 Hac sine lege ruunt, altoque sub aethere fixis
 Incursant stellis, rapiuntque per 2 avia currum: 205
 Et modo summa petunt, modo per 3 decliva, viasq;
 Precipites spatio terra propiore feruntur:
 Inferiusque suis 4 fraternalis currere Luna
 Admiratur equos: ambustaque nubila fumant.
 5 Corripitur flammis ut quaque altissima tellus, 210
 Fissaque agit rimas, & succis aret ademptis.
 Pabula canescunt; cum frondibus uritur arbor;
 Materiamque suo prabet seges arida damno.
 Parva queror; magna pereunt cum moenibus urbes:
 Cumque suis totas populis incendia 6 terras 215
 In cinerem vertunt; sylva cum montibus ardent.
 7 Ardet Athos, Taurusq; Cilix, & Tmolus, & Oete,
 Et tum sicca, prius 8 celeberrima fontibus, Ide;
 9 Virginusq; Helicon, & 10 nondum Oeagrius Aenus;
 Ardet in immensum 11 geminatis ignibus Etna. 220
 12 Parnassusq; biceps, & Eryx & Cynthus. & Othrys,
 13 Et tandem nivibus Rhodope caritura, Mimasque,

1 A caloris vicinia sudantem, aestuantem, savientem.

2 Avia, cum Phaethontia rapax vis Solis equorum Aethere raptavit toro, Lucr. 5. 1.

3 Declivia loca. proba lectio decliva, licet alii obrudant declivie.

4 Phœbi, eius soror Phœbe, & genere, & officio, & lumine mutuato.

5 Excusanda hie subit Ovidii solennis luxuria; quam tamen interpolant ingenium poeta, signantia epitheta, festivæ allusiones; quæ modo Physicen sapienti, modo historiam respi- ciunt.

6 Ineptissime gentes legi pronunciat Ciosanus, cum gentes & populi idem sint. fidem etiam

appellat vett codicum. Me tamen MSS. gentes habent.

7 Ardet Athos Mons Macedonie, Taurus Cilicie, Tmolus Phrygiæ, Oeta Thessalie, &c. de quibus videantur Geographi, nisi ubi aliud quid occurrat interprete dignum.

8 Quam inde πολυπόδας appellat Homerus. Sunt qui leg. celeberrima fontibus.

9 Musis virginibus sacer Bro- tie mos.

10 Nondum infamis morte Orphei, qui filius erat Oeagri. de quo vid. l. 11. v. 1.

11 Nativis suis. l. 15. v. 340. atque his intendit Phaethontiæ.

12 Vers. 316 l. 1.

13 Non alias caritura; ut quæ perpetuis canescat nivibus.

Dindymaque , & Mycale , i natusque ad sacra
Cytharon:

Nec profunt 2 Scythia sua frigora: Caucasus ardet ,
Ossaque cum Pindo , majorque ambobus 3 Olympus ,
Aeriaque Alpes , & 4 nubifer Apenninus . 226
Tum vero Phaethon cunctis e partibus orbem
Aspicit accensum , nec tantos sustinet astus :
Ferventesque auras , velut e fornace profunda ,
Ore trahit , currusque suos candescere sentit . 230
Et neque jam cineres , ejectatamque favillam
Ferre potest , calidoque involvitur undique fumo ,
Quoque eat , aut ubi sit , picea caligine tectus
Nescit ; & arbitrio volucrum raptatur equorum .
5 Sanguine tum credunt in corpora summa vocato
Æthiopum populos nigrum traxisse colorem . 236
Tum facta est Libye raptis humoribus astu
Arida ; tum nymphæ passis , fontesque , lacusque
* Defluxere comis . 6 quarit Egotia Dircen ,
Argos Amymonen , 7 Ephyre Pirenidas undas :
8 Nec sortita loco distantes flumina ripas 241
Tuta manent : mediis Tanais fumavit in undis ,
Peneusque senex , 9 Teuthrantsusque Caycus ,
Et celer Ismenus , cum Phocaico Erymantho ,
10 Arsurusq; iterum Xanthus , 11 flavusq; Lycormas ,
Quique recurvatis ludit 12 Maander in undis ,
Mygdoniusque Melas , & 13 Tanareus Eurotas .

1 Bacchatus jugis . Ubi audi-
to stimulant Trieterica Baccho
Orgia , nocturnusque vocat cla-
more Citharon . Virg. 4. Æn.
vid. & nostrum sub exitu l. 3.
2 Multa de Scythæ frigore
questus est noster poeta in lib.
de Tristibus , & de Ponto .
3 Nubes cacumine superans .
Nubes suspexit Olympus . Lu-
canus de Olympo magicis sup-
presso . σ. l. 477. v. unde & pro
celo usurpatur .

4 Vertice se attollens pater A-
penninus ad Auras . Virg. 12.
Æn.

5 Inter Metamorphoseis nu-
merare licet plurimas causas
naturales ad fabulas detortas
transferri .

* Al. Deflevere .

6 Nec invenit desiderant sc.

multæ regiones fontes suos .
7 Corinthus .

8 Quin & latissima , & altissima
lumina exsiccata sunt .

9 Mysia fl. aliis Paphlagonie ,
a Teuthrante rege Telephi pa-
tre .

10 Trojano nempe bello , ubi
Vulcani vi arsit , & exaruit
Xanthus . Il. φ. ὁ δ' εἰς πο-
ταμὸν τρέψε φλόγυν παρ-
φανώσχυ , &c.

11 Flavas volvens arenas Ly-
cormas Ætoliae fl.

12 Maander fl. Phrygiae sinuo-
sis flexibus prolapsus (600. ut
numerant gysis) in fontem su-
um multoties referri videtur .

13 Alii leg. Tanaticus Eurotas
Laconiae fl.

Arsit

Aesit & Euphrates i Babylonius, arsit Orontes,
Thermodoonque citus, Gangesque, & Phasis, & Ister.
Æstuat Alpheus, ripa Sperchiades ardent, 250
Quodque suo Tagus amne vehit, & fluit ignibus au-
rum:

Et, qua Maonias celebrarant carmina ripas,
Fluminea & volucres medio caluere Caystro.
Nilus in extreum fugit perterritus orbem,
4 Occuluitq; caput, quod adhuc latet: ost: a septem 255
Pulverulenta vacant, septem sine flumine valles.
Sors eadem Ismarios Hebrum cum Strymone siccata,
Hesperiosque amnes Rhenum, Rhodanumque, Pa-
dumque,
Cuique fuit rerum & promissa potentia, Tibrim.
Dissilit omne solum, penetratq; in Tartara rimis 260
Lumen, & infernum terret cum conjugè regem:
Et mare contrahitur, siccaque est campus arena,
Quod modo pontus erat, quosq; altum texerat aquor,
Existunt montes, & sparsas Cycladas augent.
Ima petunt pisces: nec se super aquora curvi 265
Tollere consuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum summo resupina profundo
Exanimata jacent: ipsum quoque Nerea fama est;
8 Doridaque, & natas tepidis latuisse sub undis.
Ter Neptunus aquis cum torvo brachia vultu 270
Exerere ausus erat; ter non tulit aeris ignes.
Alma tamen Tellus, ut erat & circumdata ponto
Inter aquas pelagi, contractosque undique fontes:
Qui se condiderant in opaca viscera matris,

1 Medium Babylonem inter-
fluens.

2 Liquuntur auriflui amnis ra-
menta, si credere fas est.

3 Cygni.

4 Higetiam ortum Nili, qui
inter abditissima Naturæ arca-
na latet, ad fabulam transfert,
uti dictum ad v. 235. modo. de
eius fl. origine & inundationis
caussis vide quæ nos ad Luca-
num 10. l. 190.

5 Respicit forte ad Jovis pro-
missum 1. Æn. Virg. aut Cal-
chantis vaticinium 13. l. Q. Ca-
labri v. 336. Al. permissa.

6 Et cœci modo atque sub a-

quis latentes scopuli appareat
augentque Cycladum ins. nu-
merum.

7 Unde & ἀσύρματες dictæ:
Virg. 3. Æneid. Sparsaque per
equor Cycladas, & crebris le-
gimus freta confita terris. Cy-
clades vero quod νύκλαι, idest
circulum inter se formant.

8 Oceani, & Tethyos filiam,
Nerei uxorem, matrem nym-
pharum marinarum.

9 Cincta Oceano, qui terrarum
solidum coercet orbem, 1. lib.
31. vers.

1 Sustulit 2 omniferos collo tenuis arida vultus: 275
 Opposuitque manum fronti, magnoque tremore
 Omnia concutiens paulum subsedit; & infra,
 Quam solet esse, fuit: 3 sacraque ita voce profatur:
 Si placet hoc, meruique; quid o tua fulmina cessant,
 Summe Deum? liceat peritura viribus ignis 280
 Igne perire tuo, clademque 4 autore levare.
 Vix equidem fauces hac ipsa in verba resolvo:
 (Preffera ora vapor) tostos en aspice crines,
 Inque oculis fumum; volitant super ora favilla.
 Hos ne mihi fructus, hunc fertilitatis honorem, 285
 Officiique refers, quod adunci vulnera aratri,
 Rastrorumque fero, totoque exerceor anno?
 Quod pecori frondes, 5 alimentaque mitia fruges
 Humano generi, vobis quoque thura ministro?
 Sed tamen exitium fac me meruisse: quid unda? 290
 Quid meruit 6 frater? cur illi tradita sorte
 Equora decrescunt, & ab aethere longius absunt?
 Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit,
 At cœli miserere tui: circumspice, 7 utrinque
 Fumat uteque polus; quos si violaverit ignis, 295
 Atria vestra ruent. 8 Atlas en ipse laborat,
 Vixque suis humeris cudentem sustinet axem.
 Si freta, si terra pereunt, si regia celi,
 In chaos antiquum confundimur. Eripe flammis
 Si quid adhuc superest, & rerum consule summa. 300

- 1 Videtur poeta respexisse ad
 Iocum Pausanias in Atticis.
 Εγένετο δὲ τοι γῆς καὶ γαλακτικῆς πόσης ὑπαιποτή Δία.
 Est apud Athenienses simulacrum terræ Jovi supplicantis,
 ut e cœlo imbre demitteret.
 2 Ipsa quippe terra est alma
 mater, omnipatens Pandora.
 3 Quia Dea, Vesta, Cybele;
 non secca, ut legunt nonnulli.
 4 Jove potius, quam Phae-
 thonte.
 5 Prodigia rerum omnium que
 ad victimum mortalium, & ad
 cultum Deorum pertinent.
 6 Neptunus, cui in divisione
 Mundii forte obtigit mare, ut
 Jovi cœlum, Plutoni inferi.
 7 Plato in Timœo fabulam re-
 fert ad montanarum regionum

incendia. In Phædone ad affe-
 ctuum incontinentiam. Ita Cle-
 mens Alex. Stromat. 5. Lucianus in Astrologia ad Solis cur-
 sum a Phaethonte deprehen-
 sum, sed imperfecte relatum.
 Tertullianus ad conflagratio-
 nem Sodomæ. Ramires ad He-
 liam in curru igneo raptum,
 Pentecontarch. 25. Alii ad tem-
 eraria Principum juvenum
 imperia.

8 Ex rege Mauritaniæ, Astro-
 nomiæ peritissimo, cœlique mo-
 tus docente mons altissimus,
 cuius vertex nubes superans ac-
 ciem oculorum fugit, a Poetis
 singitur cœlum sustinere, ab ac-
 colis appellatur columna Cœli 1.
 s. v. 57. Virg. 4. Æn. cœlum
 qui vertice fulcit.

Dixerat hac Tellus: neque enim tolerare vaporem
Ulterius potuit, nec dicere plura; suumque
Rettulit os in se, propioraque Manibus antra.

At pater omnipotens superos testatus, & ipsum
Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato 305
Interitura gravi, summam petit arduus & arcem,
Unde solet nubes latis inducere terris;
Unde movet tonitus, vibrataque fulmina jactat.
Sed neque, quas posset terris inducere nubes,
Tunc habuit, nec, quos caelo demitteret, imbres. 310
3 Intonat, & dextra libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam, pariterque animaque, rotisque
Exuit, & saxis & compescuit ignibus ignes.
Consternantur equi: & saltu in contraria facto
Colla jugo 5 excutiunt, abruptaque lora relin-
quunt. 315

Ilic frana jacent, illic temone revulsus
Axis, in hac radii fractarum parte rotarum:
Sparsaque sunt late laceri vestigia currus.

At Phaethon, rutilos flamma populante capillos;
Volvitur in præceps, longoque per terra tractu 320
Fertur: ut interdum de celo 6 stella sereno,
Qua si non cecidit, potuit cecidisse videri.
Quem procul a patria diverso maximus orbe
7 Excipit Eridanus, fumantiaque abluit ora.

¹ Phœbum.

² Armamentarium cœli.

³ Utcunque neget Lucretius I.

⁴ Fulmina gignier e crassis alteque putandum est Nubibus extutis. Nam cœlo nulla sereno, Nec leviter densis mittuntur nubibus unquam. Hic ramen emicuit cœlo tacitum sine nubibus ullis Fulmen. Lucan. i.
& Diespiter per purum tonantes egit equos, volucremque currum. Hor. odes 34. l. 1.

⁴ Oxymoron, q. d. extinxit ignibus ignes.

⁵ Ita MSS. elegantius per Hy-

pallagen, quam quod vulgo legitur tripiunt.

⁶ Meteoron exhalatio superioris inflammata, vento transversim ad terram dejecta, tractumque stellæ cadentis præ se ferens.

⁷ Longe quippe ab Æthiopia distat Eridanus Italizæ fluv. max. Εὔδ' ἀπὸ τοῦ αἰθαλοεύτετηποὺς πρὸς στέρνον κερουνῆς Ημίδαις Φαέθων πέσεν ἄριματος ή ελέοιο. Apollonius 4. lib. Arg.

Sorores Phaethontis in arbores :

F A B. II. III.

NAjades Hesperia 2 trifida fumantia flama
ma 325
Corpora dant tumulo , signant quoque 3 carmine
saxum:
Hic situs est Phaethon , currus auriga paterni ;
4 Quem si non tenuit , magnis tamen excidit ausis .
At pater obdutos luctu miserabilis agro
Condiderat vultus : & , si modo credimus , unum 330
Iste diem 5 sine sole ferunt : 5 incendia lumen
Præbebant , aliquisque malo fuit usus in illo .
At Clymene postquam dixit quacunque fuerunt
In tantis dicenda malis ; lugubris & amens ,
Et laniata sinus totum percensuit orbem , 335
Exanimes artus primo , mox ossa requirens ,
Repperit ossa tamen peregrina condita ripa ,
Incubuitque loco , nomenque in marmore lectum
Perfudit lacrymis , & aperto pectore fovit .
Nec minus 6 Heliades lugent , & 7 inaniam morti 340
Munera dant lacrymas , & casæ pectora palmis
Non auditurum miseras Phaethonta querelas
Nocte dieque vocant , adsternunturque sepulchro .
Luna quater junctis implerat cornibus orbem ;
Illa more suo (nam morem fecerat usus) 345
Plangorem dederant , 8 e queis Phaethusa sororum

2 Nymphæ Italicæ .

3 A fulmine , quod trifidum ,
trifulcum , tricuspe singunt ,
propter triplicem potestatem ,
subtilem , fuliginosam , uren-
tem ; vel quia lucet , ferit , &
ardet .

3 Epitaphio , eoque rite con-
cepto , inscriptoque . Situs e-
nim est , qui combustus , & tu-
mulus . Cic. 2. l. de legib.

4 Huc alludit Sen. c. 21. de vi-
ta beata . Qui hoc facere pro-
ponet , volet , tentabit , ad Deos
iter faciet : næ ille , etiam si
non tenuerit , magnis tamen
excidet ausis .

5 Luminis sc. satis superque

ab incendio .

6 Phaethontis forores ; trium
hic mentio . Jo. Tzetzes 137.
Chil. 4. nominat 5. Hyginus fab.
154. nominat septem .

7 Sic Virgilii & Æneid . Ani-
mamque nepotis His saltē ac-
cumulem donis , ac fungar ina-
ni munere . & Æneid . 11. Exa-
nimū mōsti vano comitamur
honore . non auditurū sc. mi-
seras Phaethonta querelas No-
te dieque vocant .

8 Phaethontis forores alii in
αιγαίοις populos nigras , alii
in alnos mutatas fuisse fabulan-
tur . Virg. & Ecloga . Jo. Tzet-
zes 137. Chiliad. 4.

*Maxima, cum vellet terra procumbere, questa est.
Diriguisse pedes. ad quam conata venire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.*

*Tertia cum crinem manibus laniare pararet, 350
Avellit frondes: hac stipite crura teneri,
illa dolet fieri longos sua brachia ramos.*

*Dumque ea mirantur, complectitur inguina cortex,
Perque gradus uterum, pectusque humerosque ma-
nusque*

*Ambit: & extabant tantum ora vocantia ma-
trem. 355.*

*Quid faciat mater, nisi, quo trahit impetus illam,
Huc eat atque illuc, &, dum licet, oscula jungat?*

*Non satis est; truncis avellere corpora tentat,
Et teneros manibus ramos abrumpit: at inde*

Sanguinea manant, tamquam de vulnere, guttae. 360

1 Parce precor, mater, quacumq; est saucia clamat;

Parce precor: nostrum laceratur in arbore corpus.

Jamque vale: cortex in 2 verba novissima venit;

3 Inde fluunt lacrymae, stillataque sole rigescunt;

De ramis 4 electra novis; que lucidus amnis 365.

Excipit, & nuribus mittit gestanda latinis.

*1 Quid miserum Aenea lace-
ras? jam parce sepulto: parce
pias scelerare manus, &c. Po-*

lydorus apud Virg. 3. Aen.

2 Extremum sc. vale.

*3 Rem naturalem, ut solet,
fabulae accommodat. Quam ve-
ro arboris esse lacrymam vo-
lunt Plin. l. 37. c. 2. & 3. So-
lin. c. 23. Ambros. hexaem. 1.
2. cap. 13. bituminis esse genus
asserit Dalecampius ad 3. c. 37.*

*1. Plin. in Septentrionalium li-
torum tractu, e terra scat-
riens, molle quidem, sed maris
fluctibus, & temporis diurni-
tate durescere. lege etiam Lu-
cianum περὶ ἡλέκτρα.*

*4 Nomen inditum videtur a
Sole, qui Homero ἡλέκτωρ.
Homer. Iliad. 3. τὸν χεστὶ πομφή
Φούγων ἡλέκτωρ εἴδι Σηκης.*

Cycnus:

FAB. IV.

Affuit huic i monstro proles 2 Stheneleia Cycnus 2
Qui tibi materno quamvis a sanguine junctus 2

*1 Heliadum in arbores elec-
teras mutatarum.*

*2 Stheneli filius. Sed & alter
Cygnum proles Neptunia ab A-
chille casus, in ayem cognosc-*

*minem mutatur, inf. l. 12. v.
72. Aliam longe fabulam de
Cygno Apollinis filio narrat An-
ton. Liberalis 12. fab. Meta-
morph.*

Mente tamen ^{Pt.} naethon propior fuit. Ille relicto
 Nam ^{Ti-} gurum populos, & magnas rexerat urbes)
 Imperio, ripas virides, amnemque querelis 371
 Eridanum implerat, sylvamque sororibus auctam:
 Cum vox est tenuata viro, canaque capillos
 1 Dissimulant pluma, collumque a pectore longe
 Porrigitur, digitosque ligat 2 junctura rubentes. 375
 Penna latus velat, tenet os sine acumine rostrum;
 Fit nova; Cycnus avis, nec se cœloque, Jovique
 Credit, ut injuste missi memor ignis ab illo.
 4 Stagna petit, patulosque lacus, ignemque perosus,
 Qua colat, elegit contraria flumina flammis. 380
 Squalidus interea genitor Phaethontis, & expers
 Ipse sui decoris: qualis, & cum deficit orbi,
 Esse solet; lucemque odit, seque ipse, diemque;
 6 Datque animum in luctus, & luctibus adjicit iram;
 7 Officiumq; negat mundo. Satis, inquit, ab avi 385
 Sors mea principiis fuit irrequia, pigetque
 Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.
 Quilibet alter agat portantes lumina currus.
 Si nemo est, omnesque dei non posse fatentur;
 8 Ipse agat, ut saltem, dum nostras tentat habenas,
 Orbatura & patres aliquando fulmina ponat. 391
 Tunc sciet, ignipedum vires expertus equorum,
 Non meruisse necem qui non bene rexerat illos.
 Talia dicentem circumstant omnia Solem
 Numinia, neve velit tenebras inducere 10 terris, 395
 Supplice voce rogant: missos quoque Jupiter agnes
 Excusat, 11 precibusque minas regaliter addit.
 Colligit amentes, & adhuc terrore paventes

¹ Tegunt. Trist. l.4. el.8. Jam
 mea cygneas imitantur tempora
 plumas.

² Cartilaginosa, ut in aquati-
 libus volucribus.

³ Cygnum Ligurum regem in
 Musicis claruisse, refert Pausa-
 nias in Atticis: sed in avem
 mutatum minime fide dignum
 videri, ut nec ipsam avem mor-
 tis sua præsciam canere. lege
 Lucianum, περὶ τὸν ἡλέκτο-
 ρὸν κύνον.

⁴ Naturalem causam transfert
 ad fab.

⁵ Ubi deliquum, & Eclipsin
 patitur, opaci Lunæ corporis
 interiectu obscuratus. neque ta-
 men simul toti deficit orbi, sed
 parti.

⁶ Indulget luctibus, & indignationi,
 infensus Jovi.

⁷ Agendi currum, cuius bene-
 ficio illustratur orbis.

⁸ Supra vers. 60.

⁹ Per invidiam plurali utitur
 numero, cum de uno loquatur.

¹⁰ Al. leg. rebus.

¹¹ Juno infra 4. lib. 472. vers.
 Imperium, promissa, preces
 confundit in unum.

*Phœbus equos, stimuloque dolens, & verbere savit :
Savit enim, natumque objectat, & imputat illis. 400*

Calisto in Ursam, & Arcas in
Arctophylaca.

FAB V. VI.

AT pater omnipotens ingentia mœnia celi
Circuit, &, ne quid labefactum viribus ignis
Corruat, explorat. quæ postquam firma, suique
Roboris esse videt, terras, hominumque labores 405
1 Perspicit (Arcadia tamen est impensior illi
Cura sua) fontesque, & nondum audentia labi
Flumina restituit: dat terræ gramina, frondes
Arboribus, lasaque jubet revirescere sylvas.
Dum reddit, itque frequens, in virgine 4 Nonacrina
Hasit, & accepti caluere sub ossibus ignes. 411
Non erat hujus opus lanam mollire trahendo,
Nec 5 positas variare comas; sed fibula uestem;
Vitta 6 coerebat neglectos alba capillos;
Et modo leve manu jaculum, modo sumpserat arcum:
Miles erat Phœbes: nec 7 Menalon attigit ulla 416
Gratior hac 8 Trivia. Sed nulla potentia longa est.
Ulterius medio spatium Sol altus habebat,
Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat atas:
Exuit hic humero pharetram, lentoq; 9 retendit 420
Arcus; inque solo, quod texerat herba, jacebat,

1 Al. Despicis, ut Virg. t. Æn.
Cum Jupiter Æthere summo
Despiciens mare velivolum,
terrasque jacentes, Litoraque,
& latos populos.

2 Ubi natus est. Namque Cre-
tenses ortum sibi Jovis vendicantes
pro mendacibus rejicit
Callimachus 1. hym. E'ν δέ
τε Παρράσιή γενή τέχευ,
&c. tradit idem Pausanias in
Arcadicis.

3 Necrum, credo, poterant,
nupero arefacta incendio.

4 Arcadica. Nonacris enim
mons est Arcadiæ cum urbe co-
gnomine: sed & Nonacris uxor

erat Lycaonis, cuius nata erat
Calisto.

5 Al. Positu. Sic Elegia de me-
dicamine facie i: Vultus ador-
natos positu variare capillos.

6 Al coereuerat.

7 Montem Arcadiæ.

8 Diana, quæ tres sortitur vias
sub Zodiaco, secundum longitudi-
nem, latitudinem, altitudinem;
motu sc. proprio, nec
non violento, ab Ecliptica de-
vio, & Apsidalium, Excentri-
co, in απογείω & περιγείω.
Sed vide quæ nos ad Hyppoly-
tum Seneca v. 411. quibus addi-
quæ habet Athenaeus I. 7. c. 21.
9 Remittit, laxat arcum.

Et pictam posita pharetram service premebat.
 Jupiter ut vidi fessam, & custode i vacantem;
 Hoc certe furtum conjux mea nesciet, inquit:
 Aut si rescierit, sunt o, sunt jurgia tanti? 425
 Protinus induitur faciem, cultumque Diana,
 Atque ait, O comitum virgo pars una mearum;
 In quibus es venata jugis? De 2 cespite virgo
 Se levat; &, salve numen, me judice, dixit;
 Audiat ipse licet, majus Jove: ridet, & audit, 430
 Et sibi preferri se gaudet, & oscula jungit,
 Nec moderata satis, nec 3 sic a virginie danda:
 Qua venata foret sylva narrare parantem
 Impedit amplexu, nec 4 se sine crimine prodit:
 Illa quidem contra, quantum modo femina posset, 435
 (Aspiceret utinam Saturnia, mitior esses)
 Illa quidem pugnat: sed qua superare puella,
 Quisve Jovem poterat? superum petit aethera, & viator
 Jupiter: huic odio nemus est, & conscientia sylva.
 Inde pedem referens pene est oblita pharetram 440
 Tollens cum telis, & quem suspenderat arcum.
 Ecce suo comitata choro 6 Dictynna per altum
 Manalon ingrediens, & cade superba ferarum
 Aspicit hanc, visamque vocat: clamata refugit;
 Et timuit primo, ne Jupiter esset in illa. 445
 Sed postquam pariter Nymphas incedere vidit,
 Sensit abesse dolos, numerumque accessit ad harum:
 Heu quam difficile est crimen non prodere vultu!
 Vix oculos attollit humo: nec, ut ante solebat,
 Juncta Dea lateri, nec toto est agmine prima: 450
 Sed filet, & lassi dat signa rubore pudoris.
 Et nisi quod virgo est, poterat sentire Diana

² Al. Carentem.

² Solo quod texerat herba, modo v. 421.

³ Lasciviora, licentiora, quam que a virginie dari par erat.

⁴ Et vi virginis illata se prodit.

⁵ Voti compos.

⁶ Diana. απὸ τῶν διητύων, ² retibus, quibus usq; venatrix Dea. Aliis, quod nomen hoc sibi assumere dignata est Diana in honorem, & memoriam Britomartis comitis sue, que Mi-

noen præ amore insequentem cum fugeret, se in mare præcipitavit. Crete postea, dira grassante peste, oraculo moniti virginis cadaver retibus e mari extraxere, atque Diana templum sub Dictynna nomine extactum dicavere. Diodor. σ. 1. paulo aliter refert hanc fab. in Corinthiacis. Aliis Dictynna est luna, απὸ τῆς διηκέτη τοῖς ακτίνας. Aliter etiam Anton. Liberalis. 40. Βριτόμαρτες.

L I B E R II.

57

1 Mille notis culpam: Nymphæ sensisse feruntur.
 Orbe resurgebant lunaria cornua nono,
 Cum Dea 2 venatu 3 fraternis languida flammis, 455
 Nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
 Ibat, & attritas versabat rivos arenas;
 Ut loca laudavit, summas pede contigit undas;
 His quoque laudatis, Procul est, ait, arbiter omniss^z
 Nuda superfusis tingamus corpora lymphis. 460
 4 Parrhasis erubuit: cunctæ velamina ponunt:
 Una moras quarit, & dubitanti vestis adempta est;
 Qua posita, nudo patuit cum corpore crimen.
 Attonita, manibusque uterum celare volenti,
 I procul hinc, dixit, nec 6 sacros pollue fontes, 465
 7 Cynthia: deque suo jussit secedere cœtu.
 Senserat hoc olim magni matrona 8 Tonantis,
 Distuleratque graves in idonea tempora pœnas.
 Causa more nulla est: & jam puer 9 Arcas (id ipsum
 Indoluit Juno) fuerat de pellice natus. 470
 Quo simul obvertit savam cum lumine mentem,
 Scilicet hoc etiam restabat, adultera, dixit,
 Ut fœcunda fores, fieretque injuria partu
 Nota, Jovisque mei testatum dedecus esset.
 Haud impune feres; adimam tibi namq; figuram, 475
 Qua tibi, quaque places nostro importuna marito.
 Dixit; & arreptam prensis a fronte capillis,
 Stravit humi pronam. Tendebat brachia supplex:
 10 Brachia coperunt nigris horrescere willis,
 Curvariq; manus, & aduncos crescere in ungues, 480

1 Plurimis signis, indiciis.

2 Ita omnino legendum contendit Herc. Ciofanus, contra Raphaelem Regium, qui præfert *venatrix*. Ms. noster saniior habet, *venatu*. legatur eadem hac fabula sub initio 2. lib. Faſt.

3 Solis, Phœbi, Diani, cuius soror Luna, Phœbe, Diana.

4 Calisto Arcadica. est autem Parrhasia regio Arcadiæ, ubi mons & sylva cognomines, quam a Parrhaso Lycaonis filio nomen habere tradit Stephanus.

5 Al. *Cunctanii*.

6 Fontes, quibus perennis erat seaturigo, numen habere

credebantur 3.

7 Diana, a Cynthia Deli monte, ubi nata.

8 Juno.

9 Videatur Germanicus Cæsar interpres *Phænomenon* Atati, & Natalis Comes 9. lib. cap. 9.

10 Calisto, ut habet Palæphatus, *venatrix* erat. illa ingresa aliquando ursæ cubile interfesta est ab ursa, qua mox egressa a Calistus comitatu in ursam illam mutata credebatur. Sed vide Pausaniam 4. l. 8. *Higynum* l. 2. c. 1. Commentatorem in Atati *Phænomena*.

Officioque pedum fungi, laudataque quondam
Ora Jovi lato fieri deformia rictus.

Neve preces animos, & verba precantia flectant,
Posse loqui eripitur: vox iracunda, minaxque,
Plenaque terroris rauco de gutture fertur. 485

Mens antiqua tamen facta quoque mansit in ursa,
Affiduoque suos gemitu testata dolores,

Qualescunque manus ad cœlum & sidera tollit;
Ingratumque Jovem nequeat cum dicere, sentit.

2 Ah! Quoties sola non ausa quiescere sylva,
Ante domum, quondamque suis erravit in agris!

2 Ah! Quoties per saxa canum latratibus acta est,
3 Venatrixque metu venantium territa fugit!

Sape feris latuit visis, oblita quid esset,
Ursaque conspectos in montibus horruit ursos: 495

Pertimuitque lupos, quamvis & pater esset in illis.
Ecce Lycaonia proles ignara parentis

Areas adest, ter quinque ferens natalibus annos:
Dumque feras sequitur, dum saltus eligit aptos,

Nexilibusque plagis sylvas & Erymanthidas ambit,
Incidit in matrem, que restitit, Arcade viso, 501

Et cognoscendi similis fuit. Ille refugit,
Immotusque oculos in se sine fine tenentem

Nescius extimuit, propusque accedere fugit.
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo: 505

Arcuit omnipotens, pariterque ipsosque, nefasque
Sustulit, & celeri raptos per inania vento

Imposuit celo, & vicinaque sidera fecit.

9 Intumuit Juno, postquam inter sidera pellex
Fulsit, & ad canā descendit in aquora Tethyn, 510

Oceanumque senem, quorum reverentia movit

3 Uti in Io, Astaeone, Cadmo, alii transformati.

2 Ha! Janus Gebhardus, Herc. Ciofahus, ali.

3 Alii transponunt, venantiumque metu venatrix territa fugit!

4 Lycaon sc. in lupum mutatus; ut l. i.

5 Arcadicus. Erymanthus quippe Arcadia mons est, apro ab Hercule caso celebris. Alii leg. Erymanthides.

6 Al. Et pariter raptos per inania vento.

7 Immensum vacuum. Lucr.

1. I. per spatium aerium, quod inane videtur.

8 Sibi invicem, ut & polo Arctic.

9 Ira & indignatione.

10 Cynosuram, & Helicem, vel plastrum.

11 Spumis, nec non astate, ut quo omnium rerum, imo ipsorum Deorum mater, *ώκεαρόν*

γέ θεῶν γενέτην, καὶ μητέρα τηθύν. unde & iis reverentia. Hom. II. ξ.

Saep Deos: causamque via scitantibus, inquit:
 Quaritis aethereis quare regina Deorum
 Sedibus hic adsim? Pro me tenet altera celum.
 1 Mentior: obscurum nisi nox cum fecerit orbem, 515
 Nuper honoratas summo & mea vulnera celo
 Videritis stellas illic, ubi 3 circulus axem
 Ultimus extremum, spatioque brevissimus ambit.
 Est vero, cur quis Junonem ledere nolit,
 Offensamque tremat, qua profum sola nocendo? 520
 O ego quantum egi! quam vasta potentia nostra est!
 Esse hominem vetui; facta est Dea; sic ego poenas
 Sontibus impono; sic est mea magna potestas.
 4 Vindicet antiquam faciem, vultusque ferinos
 Detrahat, Argolica quod in ante Phoronide fecit. 525
 Cur non expulsa dicit Junone, meoque
 Collocat in thalamo, sacerumque Lycaona sumit?
 At vos si laeta tangit contemptus 5 alumna,
 6 Gurgite caruleo septem probibete triones.
 Sideraque in celum stupri mercede recepta 530
 Pellite, ne puro tingatur in aquore pellex.

1 Ita MSS. nostri, ver. codd. ac melius quam vulg. meniar.

2 Cordolia mea.

3 Circulus Arcticus. vide quæ ad 45. vers. 1. l.

4 Restituar illi formam priorem, sicut & restituit suam Io nepti Phoronei e vacca in mulierem restitutæ. 740. vers. 1. l.

5 Ita Juno, Iliad. 5. O: μέν σφοῖσι δόροισιν εὔρο-

φον ήδ' ἀπίταλλον, Δεξάμενοι γείς, ὅτε, &c. ratione Physica, quod ex aqua rarefacta, & attenuata gignitur ac nutritur aer, cuius regionem insimam statuunt Junonem.

6 Ad fabulam traducit causam naturalem, quod sidera polo nobis elevato vicina non subeant horizontem, qui poetis, & vulgo mire.

Corvus, Coronis, & Nyctimene.

F A B. VII. VIII. IX.

Di maris annuerant: habili Saturnia curru
 Ingreditur liquidum 1 pavonibus aera pictis,

1 Quorum caudas gemmis stellatis ex Argi oculis ornarat Juno, lib. 1. vers. 723. Picti vero pavones proprie trahunt cur-

rum Junonis, propter variegatam, & multicolorem aeris naturam: qua de causa & Iris eidem nuncia, & ministra est,

1 Tam nuper pictis caso pavonibus Argo,
 Quam tu nuper eras; cum candidus ante fuisses, 535
 Corve loquax, subito nigrantes versus in alas.
 Nam fuit hac quondam niveis argentea pennis:
 Ales, ut aquaret totas sine labe columbas:
 2 Nec servaturis vigili Capitolia voce
 Cederet anseribus, nec amanti flumina Cycno. 540
 Lingua fuit damno: lingua faciente loquaci,
 Qui color albus erat, nunc est contrarius albo.
 Pulcrior in tota, quam 3 Larissa Coronis,
 Non fuit Emonia. Placuit tibi, Delphice, certe;
 Dum vel casta fuit, vel inobservata: sed 4 ales 545
 Sensit adulterium 4 Phœbeius; utque latenter
 Deteget culpam non exorabilis index,
 Ad dominum tendebat iter: quem garrula motis
 Consequitur pennis, scitetur ut omnia, cornix:
 Auditaque via causa, Non utile carpis, 550
 Inquit, iter; ne sperne mea præfagia lingua.
 Quid fuerim, quid simque, vide, meritumque re-
 quire;

Invenies nocuisse fidem. Nam tempore quodam
 5 Pallas Erichthonium prolem sine matre creatam
 Clauerat Actæo texta de vimine rista, 555
 Virginibusque tribus 6 gemino de Cecrope natis
 Servandam dederat; sed enim inconfessa quid esset;
 Et legem dederat, sua ne secreta viderent.
 Abdita fronde levi densa speculabar ab ulmo,

- 1 Repetitio τραπασούλαττινή ad connektionem seq. fabulæ.
 2 Allusum ad historiam, quæ habetur apud Livium s. l. Gallos per noctis silentia ad summum Capitolii obsecsti adscendiisse, ita ut non custodes soli fallerent, sed & canes; anseres tamen clangore, & strepitu alarum excitasse M. Manlius, dein alios, qui Gallos precipites deturbarunt.
 3 Ex Larissa Thessaliam urbe, Achillis patria.
 4 Corvus propter auguria, vaticinia, & præfagia Apollini saec.
 5 De ortu Erichthonii e semi-ne Vulcani, vim Minervæ parantis, in terram effuso, obsi-

gnati, & tribus virginibus Cercropidis commendati, vide La-
 stant. l. 1. de falsa relig. c. 27. Antigon. ἵστορεις παραδό-
 ξων συνοχηνῆ 13. Pausaniam in Atticis. Nomen illi
 secerunt ερεις cum Minerva,
 & χθῶν unde satus. Nat. Com. 4. 1. 5. cap. & 9. 1. 11.
 cap.
 6 Cecrops διφυής dictus, vel
 quia ex Saï urbe Ægypti adven-
 na Athenis primus regnavit,
 utriusque linguae peritus, vel
 quia primus marem feminæ
 matrimonio junxit, ut autor est
 Justin. l. 2. Tzetzes in Lyco-
 phonem.

Quid

Quid facerent: Commissa i duæ sine fraude tuëtur, 560
 Pandrosos, atque Herse; timidas vocat una sorores
 Aglauros, nodosque manu diducit, & intus
 Infantemque vident, & apporrectumque draconem.
 Acta dea refero; pro quo mihi gratia talis
 Redditur, 3 ut dicar tutela pulsæ Minervæ, 565
 Et ponar post 4 noctis avem. Mea pœna volucres
 Admonuisse potest, ne voce pericula quarant.
 At puto, non ultro, nec quicquam tale rogantem
 Me petiit: licet hoc ex ipsa Pallade quaras:
 Quamvis irata est, non hoc irata negabit. 570
 Nam me Phocaica clarus tellure Coronœus
 (Nota loquor) genuit, fueramque ego regia virgo,
 Divitibusque procis (ne me contemne) petebar.
 Forma mihi nocuit; nam cum per litora lentis
 Passibus, 5 ut soleo, summa spatiarer arena, 575
 Vedit, & incaluit pelagi Deus; utque precando
 Tempora cum blandis absumpsit inania verbis,
 Vim parat, & sequitur: fugio, densumque relinquo
 Litus, & in molli nequicquam laffor arena.
 Inde deos, hominesqueово: nec contigit ullum 580
 Vox mea mortalem: mota est pro virginè virgo,
 Auxiliumque tulit. Tendebam brachia cælo,
 Brachia cæperunt levibus nigrescere pennis.
 Rejicere ex humeris vestem molibar; at illa
 Pluma erat, inque cutem radices fixerat imas:
 Plangere nuda meis conabar pectora palmis; 585
 Sed neque jam palmas, nec pectora nuda gerebam.
 Currebam; nec, ut ante, pedes retinebat arena,

1 Antigonus ἵστοριῶν παραδόξων συγκέγραψεν refert A-
 glauron (sic enim nominat A-
 glauron) & Pandrosos cistam
 aperuisse, & conspexisse circa
 Erichthonium duos serpentes,
 quod negant alii, voluntque--
 2 Appositum draconem si-
 bi videre visas, quod Erichthonius
 serpentinos haberet pedes,
 lapsum inferne & caudam ser-
 pentis.

3 Cornicem ob garrulitatem a-
 versatur prudentiæ Dea. In
 Minervæ templis lucisigne raro,

Athenis omnino non adspicitur.
 Plin. 10. 1. 12. cap.

4 Noctuam, qua Minervæ sa-
 cra, quia noctivida in tenebris
 perspicit, ales noctis, qua Eu-
 phrone dicta, namque εὐ νο-
 ντὶ Εὐλη, ut & propter oculos
 cæsios, qui illi cum Miner-
 va communes, que & ipsa
 γλωσσῆς. Quin & frequens
 est Athenis urbi Minervæ.

5 Tum cornix plena pluviam
 vocat improba voce, Et sola
 in secca secum spatiatur arena,
 Virg. 1. Georg.

Sed summa tollebar humo: mox acta per auras
 Evehor, & data sum comes inculpata Minerva. 590
 Quid tamen hoc prodest, si diro facta volucris
 Crimine i Nyctimene nostro successit honori?
 An, qua per totam res est notissima Lesbon,
 Non audita tibi est, Patrium temerasse cubile
 Nyctimenen? Avis illa quidem: sed conscientia culpa 595
 Conspectum, lucemque fugit, tenebrisque pudorem
 Celat, & a cunctis expellitur aethere toto.
 Talia dicenti, Tibi, ait, revocamina corvus,
 Sint precor ista malo: nos vanum spernimus omen.
 Nec ceptum dimittit iter: dominoque jacentem 600
 Cum 2 juvene Eemonio vidisse Coronida narrat.
 Laurea delapsa est auditocrimine 3 amantis,
 Et pariter vultusque Deo, plectrumque, colorque
 Excudit. utque animus 4 tumida feruebat ab ira,
 5 Arma assueta 6 capit, flexumque a cornibus
 arcum 605

Tendit, & illa suo totiescum pectore juncta
 Indevitato trajecit pectora telo.
 Icta dedit gematum, tractoque a vulnere ferro
 Candida puniceo perfudit membra cruento:
 Et dixit, Potui penas tibi, Phœbe, dedisse, 610
 Sed peperisse prius: duo nunc moriemur in una.
 7 Haec tenus, & pariter vitam cum sanguine fudit.
 Corpus inane anima frigus lethale secutum est.
 Penitet heu sero poena crudelis amantem,
 Seque, quod audierit, quod sic exarserit, odit: 615
 Odit avem, per quam crimen, causamque dolendi
 Scire coactus erat: necnon arcumque manumque
 Odit, cumque manu temeraria tela, sagittas:

¹ Nyctei regis Lesbi filia, que patris amore capta, incesti poenas dedit, in noctuam mutata, hinc lucifuga, ab avibus, interdiu si prodeat, incessitetur.

² Coronis filia fuit Phlegya, Apollini adamata, ex quo prægnans copiam sui fecit Ischy Elati filio, quod eum Apollini corvi indicio innotuisse, telis eam confudit, utero tamen matris puerum extraxit, quem Aesculapium nominatum Chironi educandum tradidit. Ex Phle-

gya, i. e. calore Solis, & Coronide, i. e. aeris temperamento natus est Aesculapius, qui pater Hygieiae, vide Natal. Comit. l. 4. c. 11.

³ Amata Coronaidis.

⁴ Et tumida frendens Mayor-tius ira. lib. 12.

⁵ Arcum & sagittas.

⁶ Al. rapis.

⁷ Hec dixit moriens: & cum Polyte Virgiliano, Concidit, ac multo vitam cum sanguine fudit. ² En. v. 532.

*Collapsamque sovet: sera que ope vincere fata
Nititur: & medicas exercet inaniter artes.* 620
*Qua postquam frustra tentata, rogumque parari
Vidit, & arsuros supremis ignibus artus:*
*Tum vero gemitus (1 neque enim cœlestia tingi
Ora licet lacrymis) alto de corde petitos* 625
*Edidit: haud aliter quam cum spectante juventa,
Lactentis vituli dextra 2 libratus ab aure
Tempora discussit claro cava 3 malleus ictu.
Ut tamen 4 ingratos in pectora fudit odores,
Et dedit amplexus, 5 injustaque justa peregit:
Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem* 630
*Semina, sed 6 natum flammis, uteroque parentis
Eripuit, 7 geminique tulit 7 Chironis in antrum;
Sperantemque sibi non falsa præmia lingua,
Inter aves albas vetuit consistere corvum.*

1 Deos didici securum agere æ-
vum. Nec si quid gravius faciat
natura, deos id Tristes ex alto
celi demittere teat. Hor. 5.
ser. 1. l. Neque enim lacryma-
re Deorum est.

2 Ad certiorem firmoremque
ictum, ut uno vulnere caderet,
quod in victimis auspicatum.
3 Popæ, victimarii hostiam
percutientis.

4 Ipsine Apollini displices-
san mortuæ nihil profuturos?
5 Quorum se ingratum inju-
stumque damnabit autorem. Ja-
cobus Bononiensis interpretatur
parvas extemporalis exequias.
Legitque, injustaque busta. mi-
nus recte. est enim οὐ μαρτυροῦ

justa injusta. vide Ger. Jo. Vof-
fum 5. l. Instit. Rhet.

6 Aesculapium, sup. ad v. cor.

7 Αὐδρώπις μεχρις ὁμ-
φωλῆς ιππάτα κατω μέρη,
&c. Jo. Tzetzes Chil. 94. l. 7.
ut qui fatus fuerit a Saturno in
forma equi ex Philyra. Chirur-
gia quippe. quain & primi ex-
ercebant Medici, non ad ho-
mines solum, sed ad jumenta
se extendebat, erantque iidem
medici, chirurgi, veterinarii.
Centaurus erat, sed justus, ar-
tis medicæ, equestris, venato-
riæ peritissimus, nec non Astro-
nomiæ, & Musiciæ.

Ocyrhoe in equam.

F A B. X.

Emifer interea divina stirpis alumno 635
Latus erat, mistoque oneri gaudebat honore.
Ecce venit rutilis humeros protecta capillis.
Filia 1 Centauri, quam quondam Nympha 2 Chari-
clo,

1 Ipsius Chironis.

2 MSS. Caii, ut sit nomen | flum. cuius ad ripas nata fue-
rit,

Flu-

*Fluminis in rapidi ripis enixa, vocavit
1 Ocyrhoen. Non hac & artes contenta & paternas 640
Edidicisse fuit: fatorum arcana canebat.
Ergo ubi vaticinos concepit mente furores,
Incaluitque 3 Deo, quem clausum pectore habebat;
Aspicit infantem, Totique salutifer orbi
Cresce, puer, dixit: Tibi se mortalia sape 645
Corpora 4 debebunt: 5 animas tibi reddere ademptas
Fas erit: idque semel 6 Diis indignantibus ausus;
Posse dare hoc iterum flamma prohibebere 7 avita;
Eque Deo corpus fies exangue, Deusque,
Qui modo corpus eras, 8 & bis tua fata novabis. 650
Tu quoque chare pater, non jam mortalis, & avis
Omnibus ut maneas, nascendi lege creatus,
9 Posse mori cupies tum, cum cruciabere dira
Sanguine serpentis per saucia membra recepto.
Teque ex aeterno patientem numina mortis 655
Efficient, triplicesque Dea tua fila resolvent.
Restabat fatis 10 aliquid; suspirat ab imis
Pectoribus, lacrymaque genis labuntur oborta,
Atque ita: Pravertunt, inquit, me fata, veterq;
Plura loqui, vocisque mea praecluditur usus: 660
Non fuerant artes tanti, que numinis iram
Contraxere mihi; mallem nescisse futura.
Jam mihi subduci facies humana videtur:
Jam cibus herba placet; jam latis currere campis*

1 Ex οὐκέται σόν; q.d.
cursu velocem.

2 Medicinam, astronomiam,
Musicam.

3 Εγγεγρούμω, afflato di-
vino, de quo vide quę nos ad
a. lib. Æneid. Virg. & Lucan.
5. lib. v. 80.

4 Letho vindicata.

5 Moribundos in vita retine-
re, mortuos in vitam revocare.

6 Plutone sc. querente, & Jove indignante Hippolytum ab
equis disceptum restitui ab Æ-
sculapio in vitam posse. Ipse
repertorem medicinę talis, &
artis Fulmine Phœbigenam Sty-
gias detrusit ad undas Virg. 7.
Æn. Æsculapius & ipse non si-
ne flagitio Apollinis natus,
quid fecit aliud divinis honori-

bus dignum, nisi quod sanavit
Hippolytum? mortem sane ha-
buit clariorē, quod a Deo
meruit fulminari. Lastant. 1.l.
de falsa relig. 10. cap.

7 Jovis, cuius filius Apollo,
nepos Æsculapius.

8 Primo e matris morientis u-
tero raptus: secundo, ubi a ful-
minis conflagratione reviviscens
divinitatem consecutus.

9 Chironi Herculis sagittas fel-
le Hydrę tintas tractanti una
ex iis decidit in pedem, cuius
vulneri cum mederi non posset,
neque tamen dolorem ferre,
precibus a Jove impetravit, ut
immortali nato mori liceret.
mortuus in fidera relatus Sa-
gittarii signum explet.

10 Dicendum ab Ocyrhoe fa-
tidica.

Impetus est; in equam, i cognataque corpora vetera.

665

Tota tamen quare? Pater est mihi nempe biformis.

Talia dicentis pars est extrema querela

Intellecta parum: confusaque verba fuerunt.

Mox nec verba quidem, nec equa sonus ille videtur;

Sed simulantis equam; parvoq; in tempore certos 670

Edidit hinnitus, & brachia movit in herbas.

Tum digit i coeunt, & quinos alligat unguis

Perpetuo cornu levis ungula; crescit & oris,

Et colli spatium; longa pars maxima palla

Cauda fit; utque vagi crines per colla jacebant;

In dextras abierte jubas; pariterque novata est 675

Et vox, & facies: & nomen quoq; monstra dederunt.

*1 Propter patrem, qui parte prius Ocyrhoë. Julius Pollux l.4.
altera equus. Cur autem ego Eu'ππη ἡ Χείρωνος ὑπαλ-*

tættoménη εἰς ἕππον ταφή

2 Eu'ππη jam dicta, quæ

Eu'ππιδη.

Battus in indicem;

F A B. XI:

*F*lebat, opemque tuam frustra i Philyreius heros;

2 Delphice, poscebat: nam nec rescindere magnè

Jussa Jovis poteras, nec, si rescindere posses, 680

Tunc aderas: Elim, Messeniaque arva colebas.

3 Illud erat tempus, quo te 4 pastoria pellis

Texit: onusque fuit baculus sylvestris olive;

5 Alterius, dispar septenis fistula cannis.

Dumq; amor est cura, dum te tua fistula mulcet, 685

Incustodita 6 Pylios memorantur in agros

1 Chiron, Philyræ ex Saturno filius.

2 Apollo a Delphis, ubi responsa dabat.

3 Apollo divinitate exurus propter Cyclopas, qui fulmina fabricassent, quorum istu periit Phaethon, ut alii, Aesculapius, pavit armenta Admeti regis Thessaliæ. Sed quid Thessaliæ cum Elide, & Messene? quid si liceat legere, Magnesiaque arva? quæ in Thessalia. Seneca

in Hippolytho, v. 295. imputat hoc amori, quo deperibat Deus regis filiam, Ant. Liberalis dicit filium, nominatque Hymenæum. noster mox, Dumque amor est curæ.

4 Pastorius rheno e pellibus, 5 Sinistræ, unde in versu præced. sunt qui legunt; onus dextræ baculus sylv. ol.

6 Pylus urbs Messenia erat Nestoris patria.

Processisse boves. videt has Atlantide Maja
 Natus, & i arte sua sylvis occultat & abactas.
 Senserat hoc furtum nemo, nisi natus in illo
 Rure senex, Battum vicinia tota vocabat. 690
 Divitis hic saltus, herbosaque pascua Nelei,
 3 Nobiliumque greges custos servabat equarum.
 Hunc timuit, blandaque manu seduxit, & illi,
 Quisquis es, hospes ait, si forte armenta requiret
 Hec aliquis, vidisse nega; neu gratia facto 695
 Nulla rependatur, nitidam cape præmia vaccam.
 Et dedit. Accepta, voces has reddidit hospes:
 Tutus eas; lapis iste prius tua furtæ loquetur:
 Et lapidem ostendit. Simulat Jove natus abire,
 Mox redit: &, versa pariter cum voce figura, 700
 Rüstice, vidisti si quas hoc & limite, dixit,
 Ire boves, fer opem, & furtoque silentia deme:
 Juncta suo pariter & dabitur tibi femina tauru.
 At senior, postquam est merces geminata: Sub illis
 Montibus, inquit, erant; & erant sub montibus
 illis.
 Risit Atlantiades, &, Me mihi, perfide, pro-
 dis? 705
 Me mihi prodis? ait, perjuraque pectora vertit
 In durum silicem, qui nunc quoque dicitur 8 in-
 dex:
 Inque nihil merito vetus est infamia saxo.

1 Furtus sc. gratuito, utque ca-
 nit Hor. 10. ode lib. 1. joco-
 so, quem locum huic consonum
 lege.

2 Buculas 12. boves 100. tau-
 rumque armenti virum abegisse
 Mercurium refert Ant. Liberalis Metamorph. 23.

3 Palmis in certaminibus. Vir.
 1. Georg. Eliadum palmas E-
 peiros equarum.

4 Pylios a Messeniis disterni-
 nante.

5 Furtum indica.

6 Ant. Liberalis refert chla-
 nam Battu a Mercurio datam.

7 Allusum volunt ad Battum
 quendam ineptum poetam, qui
 in versibus suis eadem identi-

dem iterare solebat. Battum
 eadem verba titubanter repe-
 tentem deridet itidem Mercurius. Vide Erasmi adag. Σατ-
 τολογία & βαττηρίειν. 8 Utrum via & milliarium?
 an utique metallorum? lapis
 Lydius, Heraclius, index Bo-
 σταρος Ant. Liberalis dist. 23.
 Metamorph. Ερμῆς ἐχαλε-
 πλίας οτι διχόμυθος λο,
 ερπάστισεν αὐτὴν τῇ ράβδῳ
 καὶ μετέβαλεν εἰς πεῖρον,
 &c. λέγεται ἐκ τοῦ στόματος
 παροδούντων οὐχι τοῦ σκε-
 πια Βάττη.

Aglauros in lapidem.

F A B. XII.

Hinc se sustulerat paribus 1 Caducifer alis : 710
 2 Munychiosque volans agros, gratamque Mi-
 nerva

Despiciebat humum, cultique arbusta 3 Lycei.

4 Illa forte die casta de more pueræ

Vertice supposito festas in Palladis arces

Pura 5 coronatis portabant sacra canistris. 715

Inde revertentes Deus aspicit ales, iterque

Non agit in rectum, sed in orbem curvat eundem.

Ut volucris visis 6 rapidissima milvius extis,

Dum timet, & densi circumstant sacra ministri,

Flectitur in gyrum, nec longius audet abire, 720

Spemque suam motis avidus circumvolat alis.

Sic super Actæas agilis Cylleñius arces

Inclinat cursus, & easdem circinat auras.

Quanto splendidior, quam cætera sidera, fulget

Lucifer, & quanto, quam Lucifer, aurea Phœbe, 725

Tanto virginibus præstantior omnibus Herse

Ibat, eratque decus pompa, comitumque suarum.

Obstupuit forma Jove natus, & ethere pendens,

Non secus exarsit, quam cum 7 Balearica plumbum

1 Mercurius, eloquentiæ Deus,
 manu gerens caduceum πηρυ-
 στὸν, virgam geminis angui-
 bus implicitam, qua innuitur
 vis atque efficacia; eloquentiæ
 discordes hominum animos
 conciliantis.

2 Atticos, iuxta Athenas inter
 Piræum & Sunium. λόφος ε-
 στήν ή Μύρυχία χερρόνη-
 σιώνων. &c. Strabo lib. 9. &
 Pausan. in Atticis.

3 Locus amoenus prope Athe-
 nas a Lycio Pandionis filio no-
 men habens, ubi Athenienses
 deinde, operis præfecto Pericle,
 condiderunt gymnasium. frustra
 sunt qui vel Lyceum Arcadi-
 cum, aut Corinthiacum hic so-
 mniarit.

4 In celeberrimo Palladis fe-
 sto cui hinc nomen ιανηφόροι
 virgines nobiles ac nubiles ca-
 ninstra ferebant Deæ, in quibus
 inerant ea quæ ad Panathenæo-
 rum, & aliarum pomparum sa-
 cra pertinebant. Suidas. --- ut
 Attica virgo Cum sacris Cere-
 ris. Hor. Serm. 8. l. 2. Nec-
 non Cereris Thesmophoræ,
 aliisque Orgiis suæ κανηφόροι.

5 Corollis floreis redimita hæc
 canistra crediderim, quam esse
 ad marginem usque plena, quod
 de poculis dicitur.

6 Quin & rapacissima.

7 Balearium ins. sub Hispania
 hodie Majorca, & Minorca,
 incolæ olim peritissimi fundito-
 res.

Funda jacit: volat illud, & incandescit eundo; 730
 Et, quos non habuit, sub nubibus invenit ignes.
 Vertit iter, & coeloque petit diversa relictus,
 Nec se dissimulat: tanta est fiducia forma.
 Qua quanquam justa est, cura tamen adjuvat illam,
 Permulceretque comas, chlamydemque, ut pendeat
 apte, 735

Collocat, ut limbus, totumque apparent aurum:
 Ut teres in dextra, qua somnos dicit, & arcit,
 Virga sit, ut tercis niteant talaria plantis.
 Pars secreta domus ebore, & testudine cultos
 Tres habuit thalamos: quorum tu, Pandrose, dex-
 trum, 740

3 Aglauros lavum, medium possebat Herse.
 Qua tenuit lavum, venientem prima notavit
 Mercurium, nomenque Dei scitarier ausa est,
 Et causam adventus. Cui sic respondit 4 Atlantis,
 Plejonesque nepos: Ego sum, 5 qui iussa per au-
 ras 745

Verba patris porto: pater est mihi Jupiter ipse.
 Nec fingam causas: tu tantum fida sorori
 Esse velis, proliisque mea materteria dici.
 Herse causa via est: favreas oramus amanti.
 Aspicit hunc oculis iisdem, quibus abdita nuper 750
 Viderat Aglauros flava secreta Minerva:
 Proque ministerio magni sibi ponderis aurum
 Postulat: interea tecis excedere cogit.
 Vertit ad hanc torvi 6 dea bellica luminis orbes;
 Et tanto penitus traxit suspicio motu, 755
 Ut pariter peccus, positamque in pectore forti

1 Motu sc. & attritione aeris
 incandescit, & liquefit.
 2 Terras petit, iter ab insti-
 tuto ad cælum reditu diver-
 sum.

3 Quia Πάνδροτος, atque
 Ε'ρων nomen a rore habere
 videntur: sunt qui Αγραύλοι
 etiam ab agris dici volunt,
 quasi agrestis, & immritis, cer-
 te Antigonus στοριῶν παρκ-
 δόξων σωμαχγωγῆ habet Α-
 γραύλον, non Λγλαύρον.
 respice vers. 301. que nos ad

illum.

4 Mercurius. Plejone autem
 uxor erat Atlantis, mater Ple-
 jadum; in his Majæ, quæ Mer-
 curii ex Jove mater.

5 Διάντοπος, κηρυξ, in-
 ternuncius Deorum. Mercurius,
 inquit Arnobius, quasi quidam
 Medicurtius dictus est: quod in-
 ter loquentes duos media cur-
 rat, & reciprocetur oratio, &c.
 ; i. advers. gentes.

6 Pallas. Diva armipotens,
 bello metuenda virago. infra
 vers. 767.

1 Ægida concuteret : 2 subit , hanc 3 arcana profana
 Detexisse manus , tum , cum sine matre creatam
 4 Lemniacam stirpem contra data federa vidit ;
 Ingratamque Deo fore jam , ingratamque sorori , 760
 Et ditem sumpto , quod avara poposcerat , auro .
 Protinus Invidia nigro squalentia tabo
 Tecta petit . Domus est imis in vallibus antri
 Abdita , sole carens , non ulli pervia vento ,
 Tristis , & signavi plenissima frigoris , & qua 765
 Igne vacet semper , caligine semper abundet .
 Huc ubi pervenit bello metuenda virago ,
 Constitit ante domum (6 neque enim succedere tectis
 Fas habet) & postes extrema cuspide pulsat .
 Concussa patuere fores : videt intus edentem 770
 7 Vipereas carnes , vitiorum alimenta suorum ,
 Invidiam ; visaque , oculos avertit . At illa
 Surgit humo pigre , semesarumque reliquit
 Corpora serpentum , passuque incedit inertis .
 Utque deam vidit formaque , armisque decoram , 775
 Ingemuit , 8 vultumque dea ad spiria duxit .
 9 Pallor in ore sedet , macies in corpore toto ,
 Nusquam recta acies ; livent rubigine dentes ;
 Pectora felle virent ; lingua est suffusa veneno ;
 Ritus abest , 10 nisi quem visi movere dolores ; 780

1 Scutum , loricam Jovi , &
 Palladi propriam , τῆς αἰγᾶς ,
 capre , vel potius squammoso
 draconis corio confestam , in
 qua Medusa caput homines in
 lapides convertens . lib . 5 . vers .
 180 .

2 Palladi in mentem venit .
 3 Supra vers . 554 .

4 Vulcaniam , cui sacra Le-
 mnos inf .

5 Viles animæ , nulla virtute
 redemptæa vitiis : homuncio-
 nes ignaviaæ fibi suæ & inertiae
 consciæ , cum ipsi non valeant
 boni aliquid de se sperare , non
 audent ad egregiam aliquam
 artem , aut facinus nobile ad-
 spirare ; intra pigritiæ suæ te-
 nebras latitantes ægris oculis
 alienæ gloriæ Solem ferunt .
 Lucret . 3 . Macerat invidia an-
 te oculos illum esse potentem ,

Illum aspectari , claro qui in-

cedit honore ; Ipsi se in tene-
 bris volvi etenique queruntur .
 6 Virtutem sequitur invidia &
 premit , non opprimit , aut ob-
 scurat . neque enim cedit vir-
 tus invidiae quasi obnoxia : ve-
 rum gloria invidiam vincit .

7 Ut viperæ parentis suæ ven-
 tre eroso nascentur : ita livor
 oppressum exedit animum , do-
 lorem ex alieno bono pro pa-
 bulo habens .

8 Anastrophe : duxit spiria
 ad vultum . idest conspectum
 Deæ .

9 Aut enim rebus alterius op-
 imis pallet , macrescit , obliquis
 oculis , & limis intuetur , fa-
 meque aliorum maligno dente
 venenum inspirat eacblepas
 iste livor , aut --- .

10 --- Alienis malis tanquam
 suis bonis lætatur , pascitque se
 κακόχαρτος επιχαρπένακος .

Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
 Sed videt ingratos, intabescitque videndo
 Successus hominum; carpitque, & 1 carpitur una;
 Suppliciumq; suum est. Quamvis tamen oderat illam,
 Talibus affata est breviter 2 Tritonia dictis: 785
 Infice tibi tua natarum Cecropis unam,
 Sic opus est; Aglauros ea est. Haud plura locuta
 Fugit, & impressa tellurem 3 reppulit hasta.
 Illa deam oblique fugientem lumine cernens,
 Murmura parva dedit, 4 successorumq; Minerva 790
 Indoluit, baculumque capit, quem spinea tortum
 Vincula cingebant: adopertaque nubibus atris,
 Quacunque ingreditur, florentia proterit arva,
 5 Exuritque herbas, & 6 summa papaver a carpit,
 Aspergiliusque suo populosque, urbesque, domosq; 795
 Polluit, & tandem 7 Tritonida conspicit arcem,
 Ingeniisque, opibusque, & festa pace virentem;
 Vixque tenet lacrymas, quia nil lacrymabile cernit.
 Sed postquam thalamos intravit 8 Cecrope nata,
 Jussa facit: pectusque manu 9 ferrugine tincta 800
 Tangit, & hamatis praecordia sentibus implet,
 Inspiratque nocens virus, picemque per ossa
 Dissipat, & 10 medio spargit pulmone venenum;
 Neve mali causa spatium per latius errant,

1 Οὐ φθόνος ἔστιν κακίσ-
 τον. ἔχει δέ τι καλῶν εὐ-
 αὐτῷ. Τίκει γὰρ φθονε-
 ρῶν οὐκέποτε καὶ πράδιον.

2 Pallas Πίτογένειοι, a pa-
 lude Tritone Libyæ, juxta quam
 nata est, ubi Stagni quieta Vul-
 tus vidit aqua, posuitque in
 margine plantas, Et se dilecta
 Tritonida dixit ab unda, Lucan.
 9. lib. 352. vers.

3 Pro gestu se atollentium a
 terra. ut I. 4. vers. 711. atque
 ita judicante oculorum sensu.

4 Successum locutione Greca,
 subauditio ἐγένεται; cui ut me-
 deantur alii, leg. Successibus at-
 que Minervæ Indoluit.

5 Urentibus oculis fascinat,
 Uritque videndo.

6 Respicit tum naturam invi-

diæ, quæ summa petit, & pe-
 stilentia aspergili ceu fulmine sum-
 ma vaporat, Lucr. 5. lib. tum
 historias duas: Tarquinii Su-
 perbi summa papaverum capi-
 ta baculo decutientis in horto
 coram nuntio missio sibi a Filio
 Sexto, qui simplices Gabios fe-
 llerat, Liv. lib. 1. Nec non
 Thrasybuli supereminentes spi-
 cas coram Periandri nuncio de-
 metentis. Laert. 1. lib. quod
 Periandrum fecisse coram Thra-
 sybulo nuncio refert Aristot. 3.
 Politicorum.

7 Athenas artibus, studiis, &
 pace florentes.

8 Aglauri.

9 Invidia, quæ ut rubigo fer-
 rum, animum exedit.

10 Ad intimas medullas, &
 praecordia.

Germanam ante oculos , fortunatumque sororis 805
 Conjugium , pulchraque deum sub imagine ponit ,
 1 Cunctaque magna facit : quibus irritata dolore
 Cecropis occulto mordetur , & anxia nocte ,
 Anxia luce gemit , lentaque miserrima tare
 Liquitur , ut glacies 2 incerto saucia sole ; 810
 Felicisque bonis aliter non uritur Herse ,
 Quam cum spinosis ignis supponitur herbis ,
 Quae neque dant flamas , lenique teapore cremantur .
 Sape mori voluit , ne quicquam tale videret :
 Sape velut crimen rigido narrare parenti . 815
 Denique in adverso venientem limine sedit
 Exclusura Deum : cui blandimenta , precesque ,
 Verbaque jactanti mitissima , 3 Desine , dixit ;
 Hinc ego me non sum nisi te motura repulso .
 Stemus , ait , pacto , velox Cyllenius , isto ; 820
 Calatasque fores virga patefecit . At illi
 Surgere conanti partes , 4 quascunque sedendo
 5 Flectimus , ignava nequeunt gravitate moveri .
 Illa quidem 6 pugnat recto se tollere trunko ,
 Sed genuum junctura riget , frigusq; per ungues 825
 Labitur ; & pallent amissio sanguine vena .
 Utque malum late solet immedicable cancer
 Serpere , & illas viatiis addere partes :
 Sic lethalis 7 hyems paulatim in pectore venit ,
 Vitalesque vias , & respiramina clausit . 830
 Nec conata loqui est ; nec si conata fuissest ,
 Vocis habebat iter : saxum jam colla tenebat ;
 8 Oraque duruerant , signumque exangue sedebat :
 Nec lapis albus erat : 9 sua mens infecerat illam .

1 Objecti speciem ampliat , quo
gravius irritetur , doleatque .

2 Vibrante radios modo remis-
fiores , modo validiores .

3 Me precibus , & blandis ver-
bis sollicitate .

4 Alii leg. quacunque . Alii
quascunque . Alii intelligunt
in optime autem legitur fletti-
mus . Sic Catullus in nup iis Pe-
lei , & Thetidos . Qui postquam
niveos flexerunt sedibus artus .
Vulgo quidem ----

5 Leg. fletitur .
6 Contendit exurgere , & se e-
rigere .

7 Frigus .

8 Pausanias in Atticis scribit ,
Minervæ interdicto , ne deposita
cistam curiose inspicerent ,
paruisse quidem Pandroson ; re-
liquas sorores cistam resinguasse ,
visoque Erichthonio , furiis ag-
itatas ex precipiti arcis loco
se misisse . Quod de una earum
intimasse videtur Noster in
Diris in Ibin . Livida se scopul
is ut virgo misit ab altis ,
Dixerat invito quæ mala verba
Deo .

9 Transit liyor mentis in la-
pidem .

Europa Tauro raptæ.

F A B. XIII.

Has ubi verborum penas, mentisque profane 835
Cepit Atlantiades, i dictas a Pallade terras
Linquit, & ingreditur jactatis aethera pennis.
Sevocat hunc genitor, nec causam fassus amoris,
Fide minister, ait, iussorum nate meorum,
Pelle moram, subitoque celer delabere cursu:
Quaque tuam matrem tellus a parte & sinistra
Suspicit (indigenæ Sidonida nomine dicunt)
Hanc pete; quodque procul montano gramine pasci
Armentum regale vides, ad litora verte.
Dixit: & expulsi jamdudum monte juvenci 845
Litora iussa petunt; ubi magni filia regis
Ludere virginibus Tyriis comitata solebat:
Non bene conveniunt, nec in una sede morantur
Majestas, & amor. Sceptri gravitate relicta,
Ille pater rectorque deum, cui dextra trisulcis 850
Ignibus armata est, qui nutu concutit orbem,
Induitur faciem tauri, mistusque juvencis
Mugit, & in teneris formosus obambulat herbis;
Quippe color nivis est, & quam nec vestigia duri
Calcarere pedis, nec solvit aquaticus Auster. 855
Colla toris extant, armis palearia pendent;
Cornua parva quidem; sed qua contendere posses
Facta manu, puraque magis pellucida gemma.

1. Athenas, quibus nomen indidit A'g-lu'n. nemini non auditum certamen Neptuni, & Palladis de nomine novæ illius urbis. vide Aristidis Panathenaicam.

2. Hæret hic interpretibus aqua, quibus summæ dividuæ ortæ, Qui fieri possit, ut Phœnices suspiciant Plejadas sinistras? Quas credo ita componi posse. Primum non hoc disertim dicit poeta, Phœniciam suspicere Plejadas a sinistra. Verum Amphibolia est. Namque & tellus Sidonis a sinistra sita poterat etiam suspicere Plejadas. Deinde pro imaginaria, & re-

lativa celi situs ratione, varie a variis gentibus considerata. Græcis quippe antica pars Septentrio, Romanis Meridies, ita tamen ut, licet anteriori corporis parte ad Austrum versi essent, faciem tamen versus Orientem flesterent, uti demonstrat Ant. Delrius in curis secundis ad Thyesten Senecæ vers. 697. Sic positis Phœnicia sinistra erit constellationi Plejadum; Contra conversis, Plejadas sinistre erunt ratione situs Phœniciaz.

3. Et non calcata candidiora nive. 2. de Ponto.

Nulla in fronte mina, ¹ nec formidabile lumen :
 Pacem vultus habet. Miratur ² Agenore nata, 860
 Quod tam formosus, quod pralia nulla minetur.
 Sed quamvis mitem, metuit contingere primo,
 Mox adit, & flores ad candida porrigit ora.
 Gaudet amans; ³ & dum veniat sperata voluptas,
 Oscula dat manibus (vix ah ! vix catena differt) 865
 Et nunc alludit, viridique exultat in herba;
 Nunc latus in fulvis niveum deponit arenis:
 Paulatimque metu dempto, modo pectora prabet
 Virginea palpanda manu, modo cornua fertis
 Impedienda novis. Ausa est quoque regia virgo,
³ Nescia quem premeret, tergo considere tauri.
 Tum Deus a terra, siccoque a litore sensim
⁴ Falsa pedum primis vestigia ponit in undis.
 Inde abit ulterius, mediique per aquora ponti
 Fert praedam. Pavet hac: litusque ablata reli-
 ctum

875

Respicit; & dextra cornu tenet, altera dorso
 Imposita est: ⁵ tenues sinuantur flamine vestes.

¹ Nec oculi truces.

² Europa. Herodotus ipso in historiæ suæ limine refert Graecos quosdam, Cretenses postea nominat, raptam Io ulturos, navigasse in Phœniciam, inde inter alias Europam regis Agenoris filiam rapuisse. Navis insigne Taurus, vel, ut alii ferunt, dux praedonum Taurus, ansam dederunt fabulæ Europæ a Jove tauro raptæ. sed vide Clariss. Seldeni Syntagma de

Diss Syris ². cap. 15.

³ Virg. 1. Æneid. Gremio foveat inscia Dido, Insidieat quantum miseræ Deus.

⁴ Queque super pontum simulato vecta juvenco, Virginea tenuit cornua falsa manu. Eleg. 2. 1. Amorum. lege Moschi Idyliion, 2. Anacreontis Europam, Hor. 3. 1. 27. Od.

⁵ MSS. Tremulae sinuantur flu- mine vestes.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER III.

Homines e dentibus serpentinis orti.

F A B. I.

JAmque deus, posita 1 fallacis imagine tauri,
Se confessus erat, 2 Dictaque rura tenebat:
Cum pater 3 ignarus rapta perquirere 4 Cadno
Imperat, & poenam, si non invenerit, addit
Exilium: factō 5 pius, & sceleratus eodem. 5
Orbe pererrato (quis enim deprendere posset
Furta Jovis?) proflugus patriamque, iramq; parentis
Vitat Agenorides, Phœbique oracula supplex
Consulit, &, qua sit tellus habitanda, requirit.
Eos tibi, Phœbus ait, 6 solis occurret in arvis, 10
Nullum 7 passa jugum, curviisque immunis aratri:
Hac duce, carpe vias: & qua requieverit herba
Mœnia fac condas, 8 Boeotiaque illa vocato.
Vix bene 9 Castalio Cadmus descenderat antro:

5 Simulati, cuius speciem in-
dutus Europam rapuerat.

6 Cretam ins. in qua Diste
mons.

7 Ignorans, à quo rapta esset,
rapta tamē perquirere Cad-
mo. &c. Sunt qui natam le-
gant. E MSS. nostris alter
Cadmo perquirere natam.

8 Nec soli Cadmo, namque i-
dem mandavit filiis, Phœnici,
qui in Africam profectus, ibi
manebat, a quo Afri Peni; & Ci-
lici, a quo Cilices. Hyg. 178, fab.
Thasum filium ab Agenore mis-
sum addit Nat. Com. 8. l. 23. c.

9 Oξυμωρον, pius sc. in
filiam, quam queri, impius in
filium, quem non redire im-
perat, nisi sorore inventa, sic

1. 9. ver. 409. de Alemaone;
Natus erit factō pius, & scele-
ratus eodem. sed vide lib. 7.
vers 341.

6 Non habitatis, desertis.
7 Vaccis non secus ac bobus,
& tauris ad culturam agri ure-
bantur prisci.

8 Α'πὸ τῆς ροὸς regicnem
dici vo'unt. alii a Boeo o Ne-
ptuni, & Arnes filio. Thebas
vero urbem a Θηβῃ, quam
Syra lingua bovem, & vaccam
significare volunt.

9 Castalius quidem fons &
mons est Phocidis inter Del-
phos, & Parnassum, e cui us
vicinia Delphicum oraculum
hic intelligi vult. Cadmus, in-
quit Apollodorus lib. 3. Del-

Incu-

Incustoditam lente videt ire juvencam,
 Nullum i servitii signum cervice gerentem.
 Subsequitur, pressoque legit vestigia gressu,
 Autoremque via Phœbum taciturnus adorat.
 Jam vada 2 Cephisi, 3 Panopesque evaserat arva;
 Bos stetit, & tollens 4 speciosam cornibus altis 20
 Ad cœlum frontem, mugitibus impulit auras.
 Atque ita respiciens comites sua terga sequentes
 Procubuit, teneraque latus submisit in herba.
 Cadmus 5 agit grates, peregrinaque oscula terre
 Figit, & ignotes montesque, agrosque salutat. 25
 Sacra Jovi facturus erat: jubet ire ministros,
 Et petere e vivis libandas fontibus undas.
 Sylva vetus stabat, 6 nulla violata securi,
 Et specus in medio virgis, ac vimine densus,
 Efficiens humilem lapidum compagibus arcum: 30
 Überibus fecundus aquis: ubi conditus antro
 7 Martius anguis erat 8 cristi præsignis, & auro:
 Igne micant oculi; corpus tumet omne veneno;
 9 Tresque micant lingua; triplicant ordine dentes.
 10 Quem postquam Tyria lucum de gente profecti 35

phos de Europa Deum scisciturus contendit. Deus illi de Europa querere interdixit: sed bove viæ duce, &c. Nonnus 4.
 ΔΕΛΦΟΥ ἀπιγρατο μεσόμηναλον ἀξοια Πειθῆς, &
 mox. Κασταλίης πάφλαιζε τούμενος ὄνθεον υδερ.

1 Modo ad vers. II.

2 Fl. Beotia.

3 Urbis Phocidos.

4 Al. spatiofam.

5 Regionem aliquam ingressis, aut in pairiam postliminio reversis moris erat salutare Deos topicos, geniosque loci religiose invocare, adorare, terram osculari.

6 Incidua.

7 Marti facer, ὁν Ωγηγίη ενι Θύβη Καδμος, οτ Ευρώπη διζημενος είσαι φέναγε, Πέφυεν, Α' οπτιάδη κρήνη επίπυρος εόντα. Apol-

lon. 1. Argenaut. Fontem hunc Aretiaden Marti fuisse sacrum testatur Pausanias in Boeotia. Euripidi fons hic Dirce est.

8 Cris̄tis aureis, εγ δια δυσην.

Quamvis Philostratus tradat angues aquatiles crista catere.

9 Linguam serpentum celeri vibrata hinc inde motu triplex videtur.

10 Respxisse volunt Ovidium ad serpentem illum mira magnitudinis, qui apud Bagradam fl. Africæ Atilii Reguli exercitum usu amnis prohibuit, multis militibus correptis elisique, de quo Plinius lib. 8. cap. 14. A. Gellius 5. lib. 4. cap. Silius 5. lib. Orosius 4. 1. cap. 8. aiii. Mihi potius videtur imitatus Euripidem in Phenissis, ubi Cadmi ipsius & serpentis habetur certamen. Lege Nonnusa sub exitu lib. 4. hoc idem referentem.

Infausto tetigere gradu, demissaque in undas
 Urna dedit sonitum, longo caput extulit antro
 Ceruleus serpens, horrendaque sibila misit.
 Effluxere 1 undæ manibus, 2 sanguisque relinquit
 Corpus, & attonitos subitus tremor occupat artus. 40
 Ille volubilibus squamosos nexibus orbes
 Torquet, & immenso saltu sinuatur in arcus:
 Ac media plus parte leves erectus in auras
 Despicit omne nemus, tantoque est corpore, quanto,
 Si totum spectes, 3 geminas qui separat Arctos. 45
 Nec mora: Phœnicas, sive illi tela parabant,
 Sive fugam, sive ipse timor prohibebat utrunque;
 Occupat hos morsu, longis amplexibus illos,
 Hos necat afflatu, funesta hos tabe veneni.
 4 Fecerat exiguae jam Sol altissimus umbras: 50
 Quæ mora sit sociis, miratur Agenore natus,
 Vestigatque viros. Tegimen direpta leoni
 Pellis erat; telum splendenti lancea ferro,
 Et jaculum, teloque 5 animus prestantior omni.
 Ut nemus intravit, 6 lethataque corpora vident, 55
 Vtoremque supra spatiosi corporis hostem
 Tristia sanguinea lambentem vulnera lingua:
 Aut ultiæ vestra, fidissima corpora, mortis,
 Aut comes, inquit, ero. Dixit: dextraque 7 molarem
 Sustulit, & magnum magno conamine misit. 60
 Illius impulsu cum turribus ardua celsis
 Menia mota forent, serpens sine vulnerè mansit,
 Loricaque modo squamis defensus, & atra
 Duritia pellis, validos cute reppulit ictus.
 At non duritia jaculum quoque vicit eadem; 65

1 Aqua ex urnis, nisi malis legere, Effluxere urnæ manibus.
 2 Sanguine sc. ab extimis partibus ad arcem cordis se recipiente.

3 Post tot notas Emphaticas, serpentis caput efferentis ex longo antro, torquentis orbes, sinuati in arcus, erecti in auras, despiciens omne nemus, quibus magnitudinem illius conjici voluit, Hyperbolice tandem comparat illum constellatiōnē illius serpentis, Qui flexuoso elabitur anguis Circum

perque duas, in morem fluminis, Arctos. Virg. 1. Georg.

4 Notatio meridiei.

5 Coriolanus quippe externa neglexit arma, nisi adessent interna. Plutarchi Coriol.

6 Letho data.

7 Saxum quidem ingens, sed hyperbolice molarem dixit lap. Μαίρης πόροι ἀρνάλος εὐ-
τόχοις ψροις αρσίρης ιστατο
κατίζων κραυασύ βέλος,
Nonn. Dionys. 4.

Quod medio lenta spine curvamine fixum
Constitit, & totum descendit in ilia ferrum.
Ille dolore ferox caput in sua terga retorsit,
Vulneraque adspexit, i fixumque hastile momordit.
Idque ubi vi multa partem labefecit in omnem, 70
Vix tergo eripuit, ferrum tamen ossibus hascit.
Tum vero postquam solitas accessit ad iras
2 Causa recens, plenis tumuerunt guttura venis,
Spumaque pestiferos circumfluit albida rictus,
Terraque rasa sonat squamis; quique halitus exit 75
Ore niger Stygio, vitiatas inficit * herbas.
3 Ipse modo immensum spiris facientibus orbem
Cingitur; interdum longa trabe rectior extat;
Impete nunc vasto, ceu concitus imbribus aminis,
Fertur, & obstantes perturbat pectore sylvas. 80
Cedit Agenorides paulum, spolioque leonis
Sustinet incursus, instantiaque ora retardat,
Cuspide pretensa. Furit ille; & 4 inania duro
Vulnera dat ferro, figitque in acumine dentes.
Jamque venenifero sanguis manare palato 85
Ceperat, & virides aspergine tinixerat herbas:
Sed leve vulnus erat; quia se retrahebat ab ictu,
Læsaque colla dabat retro, 5 plagamque sedere
Cedendo arcebat, nec longius ire sinebat.
Donec Agenorides conjectum in guttura ferrum 90
Usque sequens pressit, dum retro querens euenti
Obsttit; & fixa est pariter cum robore cervix.
Pondere serpentis curvata est arbor, & ima
Parte flagellari 6 gemuit sua robora cauda.

1 More canum. οἱ τοῖς λί-
θοις οἱς ἀν βληθῶσι, χα-
λεπαίνεσι, Τ βχλλοντος
γχ ἀπτόμενοι. Plato de Re-
pub. 5.

2 Vulnera a Cadmo inflatum.
* Al. auras.

3 Quod ad mores attinet, le-
ge mythologiam fab. Cadmi a-
pud Delrium in Senece Oedi-
podem, v. 747. Quoad histo-
riam, Palæphatus l. 1. refert,
Cadmum interfecisse Draconem
regem Thebanorum Martis fi-

lium; Draconis autem filios
cum amicis contra Cadmum in-
surrexisse, qui tamen omnes vi-
ribus inferiores superati ab eo
sunt, postquam discordie dis-
sensionisque femina inter illos
sparsisset. Sed & legatur Claud.
Minos commentar. ad Alciati
emblemat. 18. vide quæ infra
ad vers. 115.

4 Supra ad vers. 59.

5 Recepsu sibi cavebat, ne
plaga altius descenderet.

6 Pathos tribuitur arbori ex
impatientia draconis faucii.

Dum spatum : victor victi considerat hostis , 95
 Vox subito audit a est : neq; erat cognoscere promptum
 Unde, sed audit a est: Quid, Agenore nate, peremptum
 Serpentem spectas ? 2 & tu spectabere serpens .
 Ille diu pavidus pariter cum voce colore
 Perdiderat , gelidoque coma terrore rigebant . 100
 Ecce viri faunrix superas delapsa per auras
 Pallas adest ; 3 motaque jubet supponere terra
 Vipereos dentes , populi 4 incrementa futuri .
 Paret ; & impresso sulcum patefecit aratro .
 5 Spargit humi jussos , mortalia semina , dentes: 105
 Ind (fide majus) glebae cepere moveri ;
 6 Primaque de sulcis acies apparuit hasta ;
 Tegmina mox capitum picto nutantia cono ;
 Mox humeri pectusque , onerataque brachia telis
 Existunt , crescitque seges clypeata virorum . 110
 Sic ubi 7 tolluntur festis aulae theatris ,
 Surgere signa solent , primumque ostendere vultus :
 Catera paulatim , placidoque educta tenore
 Tota patent , imoque pedes in margine ponunt .
 8 Territus hoste novo Cadmus capere arma parabat:
 Ne cape , de populo , quem terra creaverat , unus 116
 Exclamat , nec te civilibus infere bellis .

1 Cadmea utique victoria etiam viatoribus infelix , & dannosa . Κάδμεια γένη , inquit Suidas , λέγεται επωνύμη τῶν ναυκός νικώντων , &c. ὅτι Κάδμος ἀνελὼν τὸν τλίον αρέσκινον πλήθεν τηρεύντα δράκοντα εἰδήτοσεν Αἴρεις ὀκτὼ επη .

2 Regno pulsus ab Amphione & Zetho , ad Illyrios transit , ubi ipse cum uxore Hermione in serpentes transmutati sunt lib. 4. vers. 505. Euripides in Bacchis .

3 Arate , vomere proscisse .

4 Γένυσεν ὁ δοτοφυῆς , Euriplid. in Phoenissis , resarcendo suorum damno .

5 Οὐ μὲν Αἰολίτης εὐποτέλειος πεδίοισι Κάδμος Αγλωσίδης γαίηγεντης ε-

σχτῷ λαχὼν Αἴρεος αὐμάσιος σον , υπὸ δύσει λίπεντο . Appollon. 3. l. v. 1184. partem tamen dentium missam ad Aeeten . vide l. 7. v. 122.

6 Spicula , cuspides hastarum primum apparuerunt .

7 Surgunt , ubi evolynuntur aulea parietibus affigenda .

8 Cadmus ubi armatos viros e terra exoriri conspexit , lapides inter eos conjecit . Tum iiii a se invicem feriti se existimantes , mutuam inter se pugnam inierunt . Apollodorus 3. lib. ex Pherecide . Hi , ut tradidit Mythologi , quum proximarum essent regionum , aduersus Cadmum subito confliterunt , ac propter repellitos quasi de terra ortos conflictus , ex omni parte confluentes vocabantur Sparti a μαίρων .

Atque ita terrigenis rigido de fratribus unum
Cominus ense ferit: jaculo cadit eminus ipse:
Hic quoque, qui dederat letho, non longius illo 120
Vivit, & expirat modo quas acceperat, auras:
Exemploque pari furit omnis turba; 1 suoque
Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres.
Jamque brevis vita spatium sortita juventus
Sanguineam tepido plangebant pectore matrem; 125
1 Quinque superstitibus, quorum fuit unus Echion.
Is sua jecit humi monita Tritonidis arma,
Fraternaque fidem pacis petiitque, deditque.
2 Hos operis comites habuit Sidenius hospes,
Cum posuit jussam Phœbeis sortibus urbem. 130

1 Cadmus fertur ex Phœnicia
ad vexisse primus literas in Græciam;
Græcam characteribus
expressisse linguam, ac rebus
dedisse nomina. Herodot. in
Terpsichore. Diodor. 4. lib. &
lib. 5. cap. de Rhodo. Hygin.
277. c. Polyd. Virg. 1. l. 5. c.
alii. Erasmus serpentinos den-
tes interpretatur literas, qui-
bus digladiantur inter se, con-
ficiturque se invicem seditioni-
e literatis. lege Barpt. Anuli
carmen in typograph. Lugden.

& que habet Claud. Minos ad
Alciati Emblem. 185. interiis-
se sc. consonas mutua cede,
quinque vocalibus superstitibus.
literas dici Cadmi filias notum
est.

2 Quatuor reliqui dicti sunt,
Udaus, Chronius, Pelor, Hy-
penor; qui, autore Pallade,
projectis armis pacem invicem
petierunt, impetrarunt, con-
dendis Thebis Cadmo futuri
comites.

Actæon in Cervam.

F A B. II.

1 Am stabant Theba: poteras jam Cadme videri
Exilio felix. Soceri tibi 1 Marsque, Venusque
Contigerant: huc adde genus de conjugè tanta,
2 Tot natos, natasque, & pignora chara 3 ne-
potes;

1 Diodorus tamen lib. 5. scri-
bit, Cadnum duxisse Harmoni-
am (quam alii vocant Her-
mionem) uxorem Jafii, non ut
Græci fabulantur, Martis sor-
orem, aut filiam. Nuptias a diis
celebratas & dotatas.

1 Filias quatuor, Ino, Seme-

len, Agaven, Autonoen; fi-
lium unum, Podonum.

3 Ex Ino, quæ inupit Atha-
manti, Melicertam & Lear-
chum; Ex Semele & Jove Bac-
chum; ex Agave & Echione
Pentheum; ex Autonoë & A-
risteo Astæona.

Hos quoque jam juvenes . Sed scilicet i Ultima
semper .

135

Expectanda dies homini est : dicique beatus
Ante obitum nemo , supremaque funera debet .
Prima nepos interres tot tibi , Cadme , secundas
Causa fuit luctus ; 2 alienaque cornua fronti
Addita , vosque canes satiati sanguine herili . 140
At bene si quaras , fortuna crimen in illo ,
Non scelus invenies . quod enim scelus error habebat ?
Mons erat infectus variarum cade ferarum :
Jamque dies medius rerum contraxerat umbras ,
Et Sol ex aquo meta distabat 3 utraque ; 145
Cum juvenis placido per devia lustra vagantes
Participes operum compellat 4 Hyantius ore :
5 Lina madent , comites , ferrumq ; cruore ferarum ,
Fortunæque dies habuit satis : altera lucem
Cum 6 croceis innectarotis Aurora reducet , 150
Propositum repetemus opus . nunc Phœbus 3 utraque
Distat idem terra , finditque vaporibus arva :
Sistite opus præsens , nodosaque tollite 5 lina .
Jussa viri faciunt , intermittuntque laborem .
7 Vallis erat piceis , & acuta densa cupressu , 155
Nomine Gargaphie , 8 succinctæ * cura Diana ,
Cujus in extremo est antrum nemorale recessu ,
Arte laboratum nulla : simulaverat artem
Ingenio natura suo . nam pumice vivo ,
9 Et levibus tophis nativum duxerat arcum . 160
Fons sonat a dextra tenui pellucidus unda ,

1 Sententiam hanc Solonis ad
Crœsum lege in Herodoti Clio
copiose relatam . χρὴ δ' ἐπετ'
εἰδέν τὸ λόγιον βροτῶν , Πείρ
αν θαυμότοτει τελεται-
αντὶ δῆς , Ο πως ἡ μέσου πε-
πότας ἔξει κοίτω . Euripid.
Andromach. Ita est profecto ,
alius de alio judicat dies ; &
nam supremus de omnibus ;
ideoque nulli credendum . Plin.
lib. 7. cap. 40. idem habet So-
phocles in Oedipo tyranno . a-
lli complures .
2 Belluis nonnullis , non homi-
ni propria . Hor. 1. 1. 3. Od.
Pennis non homini datis ,

3 Oriente & occidente .

4 Boeotius . Boeotos Hyantas
antiquitus dixerat , inquit Plin.
1. 2. c. 7.

5 Retia ex lino .

6 Ηώς κροκοπεπλός .

7 Fontis Gargaphii in hac valle
meminerunt Herodotus in Cal-
liope , & Pausanias in Eœotis-
cis , obitrum sc. fuisse a Per-
sis in bello Persico , mox a Pla-
taenibus restitutum .8 Q[uo]d expeditior esset ven-
trix Dea .

* Al. sacra .

9 Supra , Efficiens humilem la-
pidum compagibus arcum , v.
30.

- 1 *Margine gramineo patulos succinctus hiatus.*
Hic dea sylvarum venatu fessa solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo postquam subiit, Nymphae tradidit uni 165
Armigera jaculum, pharetramque, arcusque re-
tentos.
- 2 *Altera deposita subjicit brachia pallae;*
 3 *Vincla dua pedibus demunt. nam doctior illis*
 4 *Ismenis Crocale sparsos per colla capillos 170*
Colligit in nodum; quamvis erat ipsa solutis.
Excipiunt laticem 5 Nipheque, 6 Hyaleque, 7 Rha-
nisque,
Et 8 Pseacas, ebo 9 Phiale, funduntq; capacibus urnis.
Dumque ibi perluitur solita 10 Titania lympha,
Ecce Nepos Cadmi, dilata parte laborum, 175
Per nemus ignotum non certis passibus errans
Pervenit in lucum; sic illum fata ferebant.
Qui simul intravit rorantia fontibus antra,
Sicut erant nuda, viso sua pectora Nymphæ
Percussere viro, subitisque ululatibus omne 180
Implevere nemus, circumfusaque Dianam
Corporibus texere suis. tamen altior ilbis
Ipsa dea est; colloque tenuis supereminet amnes.
 11 *Qui color infectis adversi solis ab ictu*
Nubibus esse solet, aut purpurea Aurora; 185
Is fuit in vultu visa sine ueste Diana.

- 1 *Viridi qua margine clauderet undas Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum.* Juvenal. 3. Sat.
 2 *Remissum arcum, laxatum.* Callisto lib. 2. vers. 420. Exiit hic humero pharetram, lentosque tetendit Arcus.
 3 *Cothurnos.* Venus habitu venatricis assumpto. Aeneid. 1. Purpureoque alte furas vincire cothurno.
 4 *Ismeni fl. filia, ex re adaptat nomina de Graeco.* ιπροκόλη calculus est litoralis, vel in imo fontis.
 5 *Quasi lotrix, αἱ πτω.*
 6 *Pellucida, ab υγλος, vitrum.*
 7 *A πάιω, aspergo.*

- 8 *Αὐγεῖσ, guttula roris.*
 9 *Quæ quasi εφιαλη, aut capaci urna perfundat Domi-
nam.*
 10 *Diana, Titanii progenies, ut Sol Titan.*
 11 *Pudicitię tenerum florem, & expressum; Verecundiæ tin-
eturam, erubescientiam compa-
rat Iridis rubori, & Auroræ.
quæ φόβος τις οδοξιας ταχ-
θη μᾶλλον ἔσινε γ' εἴη,*
*&c. Arist. Ethic. 4. c. 9. Suffu-
sus a corde per arterias spiri-
talis sanguis, ad phantasiam
sublatus, inde cerebri frigidita-
te repercutius deorsum fertur,
per ora diffunditur. Vide
Macr. Sat. 1. 7. c. 11.*

Quæ quanquam comitum turba est stipata suarum;
 In latu obliquum tamen adstitit, oraque retro
 Flexit; & ut vellet promptas habuisse sagittas!
 Quas habuit, sic hausit aquas, vultumq; virilem 190
 Perfudit, spargensque comas ultricibus undis,
 Addidit hæc cladis prænuntia verba futura:
 Nunc tibi me posito 1 visam velamine narres,
 Si poteris narrare, licet. nec plura minata,
 Dat sparso capiti 2 vivacis cornua cervi, 195
 3 Dat spatiū collo, summasq; 4 cacuminat aures;
 Cum pedibusq; manus, cum longis brachia mutat
 Cruribus, & velat maculoso vellere corpus.
 Additus & 5 pavor est. fugit 6 Autoneius heros,
 Et se tam celerem cursu miratur in ipso. 200
 Ut vero vulnus, & cornua vidit in unda,
 Me miserum! dicturus erat: vox nulla secuta est:
 Ingemuit; vox illa fuit; lacrymaque per ora
 7 Non sua fluxerunt; mens tantum pristina manu
 sit.

Quid faciat? Repetatne domum, & regalia teba?
 An lateat sylvis? Timor hoc, pudor impedit illud. 205
 Dum dubitat, videre canes: primusque 8 Melampus,
 Ichnobatesque sagax latratu signa dedere:

1 Astæonis transmutati causa, inquit Diodorus lib. 5, trahitur a nonnullis, quod Diana concubitum, quum venatur in montibus, appetierit Euripides, quod se illi Astæon prætulerit venandi arte. Juno apud Lucianum illi scopi e probarat deformitatem, visam sc. ab Astæone, veritam, ne adolescens ipsius turpitudinem, οὐ τχος, evulgaret, immisisse illis canes. Dialog. Junonis & Latona.

2 Τερποφόρη. Es quaser egreditur cornicis secula cervus. Auson. de æstat.

3 Producit, attollit in longum.

4 Acutas arrigit.

5 Cervo naturalis, ut cui cor magnum. Hinc nonnullis placet mythologia, quam acceptam ferunt Anaximeni, Adeona ætate jam affecta timidio-

rem factum, peculio omni in canibus alendis absunto, extrema egestate pressum elanguisse.

6 Astæon, Autonoës filius.

7 Mutata; lacrymas tamen nonnulli cervis tribuunt.

8 Canum aliis nomina Græca indidit noster, a forma; aliis a natura, aut colore; aliis a se xu & genere; laudat etiam a patria; peccavit tamen aliquantulum contra præcepta Δημότικα. Neque enim longis nominibus appellandi sunt, inquit Columella cap. 12, lib. 8. de re rustica, quo celerius quisque vocatus audiat. quod a Xenophonte habuit lib. de venatione. τοι δ' ονόματα σύταις τιθέδαι Εραχία, ίγα θάλακλητα &c.

1 Gnoſſius Ichnobates, Spartana gente Melimpus:
Inde ruunt alii rapida velocius aura, 210
Pamphagus, & Dorceus, & Oribasus, Arcades
omnes;

Nebrophonosque valens, & trux cum Lelape Theron,
Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
Hylausque ferox nuper percussus ab apro, 215
Deque lupo concepta Nape, pecudesque secuta
Pæmenis, & natis comitata Harpya duobus,
Et substricta gerens Sicyonius ilia Lagon,
Et Dromas, & Canache, Sticteque, & Tigris,
& Alce,

Et niveis Lencon, & villis Asbulus atris,
Pravaldusque Lacon, & cursu fortis Aello, 220
Et Thous, & Cypria velox cum fratre Lyciscus;
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos, & Melaneus, hirsutaq; corpore Lachne,
Et patre Dictao, sed matre Laconide nati
Labros, & Aglaodos, & acute vocis Hylactor; 225
Quosque referre mora est. Ea turba cupidine præda
Per rupes, scopulosque, aditique carentia saxa,
Quaque est difficilis, quaq; est via nulla, sequuntur,
Ille fugit, per qua fuerat loca sape secutus.
Heu! famulos fugit ille suos: clamare libebat: 230
Actaon ego sum, dominum cognoscite vestrum:
Verba animo desunt: resonat latratibus ather.
Prima Melanchates in tergo vulnera fecit;
Proxima Theridamas, Oretrophus hasit in armis.
Tardius exierant, sed per compendia montis 235
Præcipitata via est, dominum retinentibus illis
Catera turba coit, confertque in corpore dentes.
Iam loca vulneribus desunt. Gemit ille, sonumque
Etsi non hominis, quem non tamen edere possit
Cervus, habet; mefistisq; replet juga nota querelis;
Et genibus pronis supplex, similisque roganti 241
Circumfert tacitos, tanquam sua brachia, vultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant, oculisque Actaona querunt,
Et velut absentem certatim Actaona clamant:

¹ Cretenis, sed de laudatis genitibus & patria canum vide-

antur nunnyetinoi & Hypod-

*Ad nomen caput ille refert : & abesse queruntur, 246
 Nec capere oblat a segnem spectacula prada.
 Vellet abesse quidem, sed adest ; velletque videre,
 Non etiam sentire, canum fera facta suorum.
 * Undique circumstant, mersisque in corpore rostris
 Dilacerant falsi dominum sub imagine cervi. 251
 Nec, nisi finita per plurima vulnera vita,
 Ira pharetrata fertur satiata Diana.*

* Actæonem a veris canibus laceratum apud Corinthios, hujusque fuisse facinoris authores Eacchides, refert Max. Tyrius.
 * Stefichorus prodit eum a Diana pelle cervina circumdatum, iunctatosque ab ea in herilem necem canes, ne Actæon Semelem in uxorem duceret. vide Pausan. in Boeot. Pier. Hierogl. 7. 1. quod & suo tempore multis venatoribus Corfis accidisse, ut a canibus suis furore quadam astis dilaniarentur, refert Jul. Scaliger comment. in Aristotelem l. 1. de plantis, rabbie ic. in canibus per dies Caniculares grassante. Natal. Com. 7. 1. 24.

* Sunt qui Actæonem, neglecta rei domesticæ cura propter venationis studium, decoxiisse tradunt, dum nimiam canum vim & numerum aleret.

* Alii ad prodigos referunt, qui promi magis quam conditi impuros parasitos, prædatorios ganeones, & ollares amicos alunt; a quibus exhausti pereunt a re & spe bona. Barpt. Anulus, & Alciatus.

* Alii ad aleatores perditos allatum volunt, quibus Damnoſi ſemper ſubſiluere Canes: jaſtus ſc. alex infaūsti damnoſique.

* Ad principes ſpectare epi-mythion volunt nonnulli, apud quos gratioſorum purpuratorum

gratia valet ad odium & ruinam principum.

* Curiosos alienorum confiliorum rimatores significari hinc videtur. Arnobius 3. 1. Et spoliatur Apollo germana, quam quondam pufis in fontibus abluentem membrorum ſordes corniger ille venator inspexit, & pœnam curiositatis invenit. Certe curiosus ille uxoris ſuæ, per amicum pudicitiaexplorator in fiſta Hispani Doxippotæ historia, meritas dedit veri Actæonis penas.

+ Fabulam hanc denique ad ſecrēta Principum accommodat Cl. Fr. Baconus cap. 10. de Sapientia veterum. Qui, inquit, Principibus non admitti, & preter eorum voluntatem ſecrētorum conſcii ſunt, odium certifimum apud eos conſequuntur. Itaque gnari ſe peti, & occaſiones captari, vitam degunt cervorum more, timidam & ſuspicionibus plenam. Quin & illud accidit, ut a ſervis & domesticis, in gratiam principum accuſentur & evertantur. Ubi enim principis oſtentio maniſta eſt, quot ſervi, tot ferre proditores eſſe ſolent. In feliciter ſane cefſit poeta noſtro, quod aliiquid vidit, quod noxia lumina fecit, &c. Trift. 2. lib.

Bacchus femori Jovis insutus.

F A B. III.

Rumor in ambiguo est: aliis violentior aquo
Visa dea est; alii laudant, dignamque severa
Virginitate vocant: pars invenit utraq; i causas. 255
Sola Jovis conjux non tam culpetne, probetne,
Eloquitur, quam clade domus ab Agenore ducta
Gaudet: & a 2 Tyria collectum pellice transfert
In 3 generis socios odium. Subit ecce priori
Causa recens: gravidamq; dolet de semine magni 260
Esse Jovis Semelen. tum linguam ad 4 jurgia solvit:
Profeci quid enim toties per jurgia? dixit:
Ipsa petenda mihi est, ipsam, s si maxima Juno
Rite vocor, perdam: si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet; si sum regina, Jovisque 265
Et soror, & conjux; 6 certe soror. At puto furto est
Contenta; & thalami brevis est injuria nostri.
7 Concipit; id deerat: manifestaque crimina pleno
Fert utero: & mater, quod vias mihi contigit 8 uni,
De Jove vult fieri. tanta est fiducia forma. 270
Fallat eam faxo: 9 nec sim Saturnia, si non
Ab Jove mersa suo Stygias penetrabit ad undas.
Surgit ab his solio, fulvaque recondita nube
Limen adit Semeles: nec nubes ante removit,
Quam simulavit anum, posuitq; ad tempora canos,
Sulcavitque cutem rugis, & curva trementi 275
Membra tulit gressu; vocem quoque fecit anilem,

1 Rationes suæ causæ, & ar-
gumenta.

2 Europa, Phœnissa.

3 Cognatos.

4 Minas, convitia, vel indi-
guationes, quibus secum sto-
machatur iniurias.

5 Adjuvandi.

6 Soror Tonantis, hoc enim so-
lum mihi nomen reliquum est.
Sen. Herc. fur. 1.

7 Eadem Juno 2. lib. 472. v.
Scilicet hoc etiam restabat, a-
dultera, dixit, ut fecunda fo-

res, &c.

8 Quia tamen multis contigit,
ut matres de Jove fierent, qui-
busdam videtur legendum ^{mo},
ut de Marte intelligatur, quem
solum peperit Jovi. Addit tan-
men Hesiodus Vulcanum, Ili-
thyan, Heben.

9 A patre degener sim, nisi
plumbosas iras geram. vide que
ad 12. l. Æn. sub fine: Es Ger-
mania Jovis, Saturnique altera
proles.

*Ipsaque erat Beroe Semeles i Epidauria nutrix.
Ergo ubi captato sermone, diuine loquendo
Ad nomen venere Jovis, suspirat; &, opto 280
Jupiter ut sit, ait; metuo tamen omnia: multi
Nomine divisorum thalamos iniere pudicos.
Nec tamen esse Jovem satis est: det pignus amoris,
2 Si modo verus is est; quantusque, & qualis ab
alta*

*Junone excipitur, tantus, talisque rogato 285
Det tibi complexus; suaque ante 3 insignia sumat.
Talibus ignaram Juno Cadmeida dictis
Formarat. roget illa Jovem sine nomine munus:
Cui Deus, Elige, ait, nullam patiere repulsam.
Quoq; magis credas, 4 Stygii quoq; conscientia sunt 290
Numina torrentis. 5 timor & Deus ille Deorum est.
Lata malo, nimiumq; potens, perituraque amantis
Obsequio Semele, Qualem Saturnia, dixit,
Te solet amplecti, Veneris cum foedus initis,
Da mihi te talem. Voluit Deus ora loquentis 295
Opprimere: exierat jam vox properata sub auras.
Ingemuit: neque enim non hac optasse, neque ille
Non jurasse potest. Ergo mestissimus altum
Æthera conscendit; vultumque sequentia traxit
Nubila, queis nimbos, immistaque fulgura ven-
tis 300*

*Addidit, & tonitus, & inevitabile fulmen.
Qua tamen usque potest, vires sibi demere tentat.
Nec, quo centimanum dejecerat igne 6 Typhoea,
Nunc armatur eo: nimium feritatis in illo est.
7 Est alius levius fulmen, cui dextra Cyclopum 305
Savitia, flammaque minus, minus addidit ira;*

¹ Ex Epidauro Peloponnesi urbe. Alteram cognominem habet Dalmatia.

² Εἰ δὲ καὶ ὡς ἐνέπειτο; σέο νύμφιος εστι Κρονίων, Ελάθετο οἵσ τούτοις λέκτυ σωμάτιον εύτικε περιπλανώ, &c. Nonn. Dionys. 8.

³ Fulmen.

⁴ Vide quæ ad v. 45. l. 2.

⁵ Pejerantibus enim interdi- cuntur nectar, & ambrosia per novennium, vel quæ Jovi au-

xilium in bello contra Titanas tulerunt filii illius, Vis, Robur, Victoria; vel quia ipsa Deorum coniurationem Jovi detexit.

⁶ Vasta magnitudinis Gigantem, belli quod Jovi Titanes intulerunt authorem. vide l. 5. v. 321. Ad Cl. Fr. Baconi Sapientiam veterum de Typhonie, seu rebelli.

⁷ De fulminum generibus vid. Plin. 2. l. 31. c.

Tela secunda vocant superi. capit illa, domumq;
Intrat Agenoream. corpus mortale tumultus
Non tulit athereo, 1 donisque jugalibus arsit.
Imperfectus adhuc infans genitricis ab alvo 310
Eripitur, 2 patrioque tener (si credere dignum est)
3 Insuitur femori, maternaque tempora complet.
Furtim illum primis Ino matertera cunis
Educat. inde datum Nympha 4 Nyseides antris
Occuluere suis, lactisque alimenta dedere. 315

1 Sibi doris nomine a Jove ,
invito tamen , indultis .
2 Βρέφος ἡμίτελεστον , &
Βρέφος ἡλιτόμηνον αἰδηλή-
το τυκετοῖο vocat Bacchum
Nonn. lib. 8.
3 Εὐχε δ γεναῖος ; ὡς ὁ-
λος ἡμίγυμνοφορεῖ , καὶ παν-
ταχόθι Τ σώματος , ait
Neptunus apud Lucianum . sed
quid sibi vult ἐπιμυθίου ?
An quia , ut vulgo exponunt ,
Semele est terra (namque ea-
dem cum Maja , Bona Dea ,
Fauna , Ope est Macrobius , Sa-
tur. 1. lib. cap. 12.) Bacchus
vitis , utriusque a Jovis idest ae-
ris moderato calore fonsus ? An
vero quod fructus terræ & vi-
tis semore , & pedibus calcantiu-
m perficitur ? An utique jo-
cari licet , & (ridentem dice-
re verum Quid vetat ?) dice-
re ; Bacchum , idest foetum Se-
meles , idest Vitis per sex men-
ses crescere in utero matris ,
per tres alios menses crudita-
tem suam decoquere in ampho-
ris conditum : expleto denique
materno tempore , hoc est no-

vem mensibus , salubre fieri ,
potuique aptum ? dispiciat le-
ctor . An forte laboramus in
mera fabula , cui nec mica ,
nec gutta medullæ sanæ ? quia
Curtius l. 8. refert , Nyfan si-
tam esse sub radicibus montis ,
quem *Meron* incolæ appellant :
Inde Græcos mentiendi traxi-
se licentiam , Jovis femore Li-
berum patrem esse celatum .
μηδος enim sonat femur .

4 Infantem , inquit Diodorus
l. 5. Jupiter Mercurio dedit ad
antrum Nysæ , quod inter Phœ-
niciam , Nilumque est , defe-
rendum : a nymphisque omni
studio curaq; educandum , un-
de ab Jove Nysaque Dionysium
dixerunt . quod Homerus in hy-
mnis testatur . Innuit fabula ,
quod Plato monet , flagrantem
& temulentum Deum sobriis
nymphis restinguendum esse , i.
e. merum temperandum , & a-
qua diluendum . quod eleganti
carmine expressit Meleager ,
Anthologiæ l. 1. c. 19. At γυρε-
φης ή βάνχον ὅτ' ἐκ πυ-
ρος , &c.

Tiresias in Augurein.

F A B IV.

Dumque ea per terras fatali lege geruntur,
Tutaque i bis geniti sunt incunabula Bacchi,

1 Ex utero matris abortus, de- } διμήτωρ, & διθύραμβος
inde ex Jovis femore, unde } dictus modo ad v. 111.

Forte Jovem memorant diffusum nectare curas
 Seposuisse graves, i vacuaque agitasse remissos
 Cum Junone jocos; &, Major vestra profecto est, 320
 Quam qua contingit maribus, dixisse, voluptas.
 Illa negat. Placuit, qua sit sen entia & docti
 Quarere 3 Tiresia. Venus huic erat utraque nota.
 Nam duo magnorum viridi coeuntia sylva
 Corpora serpentum baculi violaverat ictus 325
 Deque viro factus (mirabile) fœmina, septem
 Egerat autumnos: octavo rursus eosdem
 Vedit, &, Est vestre si tanta potentia plaga,
 Dixit, ut auctoris sortem in contraria mutet,
 Nunc quoque vos feriam. Percussis anguibus iisdem,
 Forma prior rediit: 4 genitivaque venit imago. 330
 Arbiter hic igitur sumptus de lite jocosa,
 Dicta Jovis 5 firmat. 6 Gravius Saturnia justa,
 Nec pro materia fertur doluisse: suique
 Judicis eterna damnavit lumina nocte. 334
 At pater omnipotens (neq; enim licet irrita cuiquam
 Facta dei fecisse deo) pro lumine adempto
 7 Scire futura dedit, penamque levavit honore.

¹ Ab ira, rixa, zelotypia; jamque ociosa utpote Jovis conciliata.

² Quem Αὐδρῶν γυναικῶν τ' εἰδότα ζωγρίας vocat Lycophron.

³ Tiresiam mythologi annum interpretantur, propter alternas anni vices, modo marem, modo fœminam; vere, quo generantur omnia, marem; æstate, qua pariunt, fœminam. redire autem ad generationem autumno. Lucianus in Astrologia ait, Græcos fabulatos, Tiresiam ancipitis fuisse sexus, ὅτι τῶν πλανητῶν αἱστέρων τὸς μὲν Θηλεύς, τὸς δὲ ἄρρενος διέκρινε.

⁴ Nativa, quam natus sortitus est. i. mascula.

⁵ Pronunciavit sc. tres fuisse amoris uncias in viro, novem in fœmina, diuturniore scil.

voluptatem in fœmina, quia frigidiore; ardenter in viro, quia calidore. Cœl. Rhodig. 14. lib. 14. c. Apollodorus autem lib. 3. pronunciasse eum ait, de novem ac decem voluntatis partibus mares novem, mulieres sentire decem, ubi & aiam re erit ejusdem sententiam.

⁶ Sic Hesiodus, Tzetzes, Liberalis, alii tum poetæ, tum interpres. Callimachus vero in lavacro Palladis, & Nonnus Dionys. 5. Tiresiam oculis privatum fuisse eadem de causa, qua Actæona tradunt: a Pallade scil. quam nudam viderat, visus incustoditi pœnam dedisse. & Propert. lib. 4. 9. Magam Tiresias aspexit Pallada vates, Fortia dum, posita Gorgone, membra lavat.

⁷ Vaticinii munere donavit & longævitatem.

Echo in vocem, & Narcissus in florem.

F A B. V. & VI.

Ille per Aonias fama celeberrimus urbes
Irreprehensa dabat populo responsa petenti. 340
1 Prima fide, vocisque rata tentamina sumpfit
Carula & **Liriope**: quam quondam flumine curvo
Implicituit, clausaque suis 3 Cephisus in undis
Vim tulit. Enixa est utero pulcherrima pleno
Infantem Nymphē, jam tunc qui posset amari, 345
4 Narcissumque vocat: de quo consultus, an esset
Tempora matura visurus longa senecta,
Fatidicus vates, Si se non noverit, inquit.
Vana diu visa est vox auguris: exitus illam,
Resque probat, lethique genus, novitasque furoris.
5 Nam quater ad quinos unum Cephisius annos 351
Addiderat, poteratque puer, juvenisque videri.
Multi illum juvenes, multæ petiere puella:
Sed fuit in tenera tam dura superbia forma;
Nulli illum juvenes, nulla tetigere puella. 355
Aspicit hunc trepidos agitantem in retia cervos
7 Vocalis Nymphē, qua nec reticere loquenti,

1 Ex fide MSS. meorum, quo-
rum uteque habet **Prima fide**,
vocisque; alter subscriptum pre-
fert, id. fidei. Nec minus ex
authoritate Ciosani, quam Le-
vini Torrentii, ad 7. od. 3. l.
Horatii, *Constantis juvenem fidei*, qui ibidem citat ex σ. Me-
tamorph. Utque fide pignus
dextras, ex 7. lib. 733. v. *Ten-
tamenta fidei*, inclino potius in
hanc lessionem quam vulg. fi-
dem. vide A. Gell. 9. 1. 10.c.
2 Congruum sane **Narcissi** ma-
tri nomen, α'πο τὸ λειχίς,
a lilio.

3 Fl. Boeotia, unde & **Nar-
cissus** dictus Cephisius.

4 A'πο τὸ ραρκάν, quod
marcescat cito, si florem respi-
cias: si Puerum, quod suo de-
siderio marcidus torpuerit.

5 Herc. Ciosanuse Codd. Ur-
fini Vatican. vetustioris sui, Al-

dini, & uno Cœlestino, legen-
dum contendit, Namque ter ad
quinos: quam lect. confirmare
videtur v. 464. Quid me puer
unice fallis? & v. 470. primo-
que extinguor in ævo, cum pri-
ma pars ævi ad ætatis annuna-
tiæ plus minus extendatur. ni-
hil muto.

6 Præfert idem Ciosan. en pie-
re puellæ, tum lib. autoritate,
tum exemplo Catulli, quem
magistrum cum multis in locis
agnoscit noster, tum hic plane.
Catullus in carmine mu-
ptiali σ. Multi illum pueri,
multæ optavere puellæ. Idem
cum tenui captus defloruit un-
gui, Nulli illum pueri, nullæ
optavere puellæ.

7 Αὐρόσομος vocatur So-
phocli in Philoctete, loquax,
garrula.

Nec prior ipsa loqui didicit , resonabilis Echo .

Corpus adhuc Echo , non vox erat ; & tamen usum
Garrula non alium , quam nunc habet , oris habe-
bat ,

360

Reddere de multis ut 1 verba novissima posset .

Fecerat hoc Juno , quia cum deprendere posset

Sub Jove saepe suo Nymphas in monte jacentes ;

Illa deam longo & prudens sermone tenebat ,

Dum fugerent Nympha . Postquam hac Saturnia
sensit ,

365

Hujus , ait , lingue , qua sum delusa , potestas

Parva tibi dabitur , vocisque brevissimus usus :

Reque minas firmat . Tamen hac 3 in fine loquendi
Ingeminat voces , auditaque verba reportat .

4 Ergo ubi Narcissum per 4 deviarura vagantem 370

Vidit , & incaluit , sequitur vestigia furtim :

Quoque magis sequitur , flamma propiore calescit :

Non aliter , quam cum summis circumlita tedis

Admotas rapiunt vivacia sulphura flamas .

O quoties voluit blandis accedere dictis , 375

Et molles adhibere preces ! natura repugnat ,

Nec finit incipiat : sed , quod finit , illa parata est

Expectare sonos , ad quos sua verba remittat .

Forte puer 5 comitum seductus ab agmine fido

2 Α' φη̄ φωνῆς τὸν νεότην
ληγύσσων , repercutit vocis aut
toni repræsentatio , Evodus 4.
1.b. Antholog. Ηχώ μιμο-
λόγον , φωνῆς βούγκ , ρή-
μυκτος ερέω .

3 Dedita opera , ut Deam mo-
raretur , adeoque falleret .

3 Modo ad v. 351. quibus adde
Epigramm. 11. Ausonii , Aeris
& linguae sum filia , &c. Extre-
mos pereunte modos a fine re-
ducens , Ludificata sequor ver-
ba aliena meis .

4 Qui se effuse amant , atque
immodicam de se conceperunt
opinionem , non multum in pu-
blico , aut in rebus civilibus
versantur : hic enim neglectus
multi & vilipendia occurrent ,

qua se sibi ostendant animos i-
psorum dejectura . Itaque vi-
tam plerunque degunt solita-
riam , privatam , & umbrati-
lem vilium hominum comitatu-
mienti , qui illos colere atque
admirari sibi in animum indu-
cant , ac velut Echo in omni-
bus dictis factisque assententur
iis , & verborum præstent ob-
sequia . Cl. Baconus , in Nar-
ciso suo .

5 Eleganter Poeta prius amo-
vet a juvene fidorum comitum
agmen , quam admittat reso-
nas Echus voces , & falsas af-
sentatorum acclamations . Qui
& ipsi quo tutius fallant per-
dantque , abducunt juvenes a
parentibus , ab amicis , a mo-
nitorum ministerio , a consiliis
sanis & virtutibus ipsis .

Dixerat, Hic quis adest? Et, I adest, responde-
rat Echo.

Hic stupet, utque aciem partes dimisit in omnes,
Voce, ¹ Veni, magna clamat: Vocat illa vocantem.
Respicit, & rursus nullo veniente, Quid, inquit,
Me fugis? Et totidem, quot dixit verba, recepit.
Perstat, & alterna deceptus imagine vocis, ³⁸⁵
Huc coeamus, ait: Nullique libentius unquam
Responsura sono, ¹ Coeamus, rettulit Echo:
Et verbis favet ipsa suis, egressaque sylva
Ibat, ut injiceret sperato brachia collo:
Ille fugit, fugiensque manus complexibus aufert: ³⁹⁰
Ante, ait, emoriar, quam sit tibi copia nostri:
Rettulit illa nihil, nisi, ¹ Sit tibi copia nostri.
Spreta latet sylvis, pudibundaque frondibus ora
Protegit, & solis ex illo vivit in ² antris.
Sed tamen heret amor; crescitque dolore repulsa, ³⁹⁵
Et tenuant vigiles ³ corpus miserabile cura;
Abducitque cutem macies, & in aera succus
Corporis omnis abit; vox tantum, atque ossa su-
persunt:

Vox manet: ossa ferunt lapidis traxisse figuram.
Inde latet sylvis, nulloque in monte videtur; ⁴⁰⁰
Omnibus auditur: ⁴ sonus est, qui vivit in illa.
Sic banc, sic alias ⁵ undis, aut montibus ortas
Luserat hic Nymphas; sic cætus ante viriles.
Inde manus aliquis despectus ad athera tollens,
Sic amet ipse licet, sic non potiatur amato. ⁴⁰⁵
Dixerat: Assensit precibus ⁶ Rhamnusia justis.

¹ Mirum poetæ artificium! ut ipsæ voces fabulæ quasi aliud narrantis reperant ollarium amicorum & parasitorum verba;
Adest, Veni, Coeamus, Sit tibi copia nostri.

² Ad speluncas enim, saxa, rupeſ solidas & concavas, voces per aeris partes clarius percussæ refluiunt.

³ Vociſ Metamorphoſin fecerat Junonis ira; corporis, Nar- ciſſi repulſa.

⁴ Qui Græcis ἦχος.

⁵ Najadas, & Oreadas.

⁶ Nemesis Dea, quæ rerum cum prosperarum nimis, tum adversarum vices rependit, sce-

lestorum superbiam & infolen-
tiā ulciscitur, innocentiam
moderatorum afferit, cuius ef-
figiem Rhamnunte Atticæ pa-
go cultam describit Pausanias
in Atticis. Marcellinus sub exi-
tu 14. lib. Strabo 9. lib. alii.
Erat coronata & alata; dextra
gestabat hastam fraxineam, si-
nistra phialam, in qua inclusi
erant Aethiopes, cervo inside-
bat. epimythium dabunt Am.
Marcell. diſto lib. 14. Petr. Cri-
nitus 19. l. de honest. discipl. 6.
cap. Hrasmus in adagio, Adra-
stia Nemesis. Post omnes egre-
gie Cl. Baconus, in Nemesi seu
vicibus rerum.

Fons erat illimis nitidis 1 argenteus undis;
 Quem neque pastores, neque pasta monte capella
 Contigerant, alindue pecus; quem nulla volucris,
 Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus. 410
 Gramen erat circa, quod proximus humor alebat,
 Sylvaque sole locum passura tepescere nullo.
 Hic 2 puer & studio venandi lassus, & astu,
 Proculuit, 3 faciemque loci, fontemque secutus:
 Dumque sitim sedare cupit, sitis altera crevit. 415
 Dumque bibt, visa correptus imagine forme,
 4 Spem sine corpore amat: corpus putat esse quod
 umbra est,
 Ac stupet ipse sibi, vultuque immotus eodem
 Haret, ut e Paro formatum marmore signum.
 Spectat humi positus 5 geminum cœlum in a sidus; 420
 6 Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
 Impubesque genas, & eburnea colla, decusque
 Oris, & in niveo mistum candore ruborem:
 Cunctaque miratur, quibus est mirabilis ipse.
 Se cupid imprudens; & 7 qui probat, ipse probas
 *ur: 425
 Dumque petit, petitur: pariterque accedit, & ardet.
 Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti!
 In mediis quoties visum captantia collum
 Brachia mersit aquis, nec se deprendit in illis!
 Quid videat, nescit; sed, quod videt, uritur illo: 430
 Atque oculos idem, qui decipit, incitat error.
 7 Credule, quid frustra simulacra fugacia captas?
 Quod petis, est nusquam, quod amas, 8 averte-
 re, perdes.

1 Qua mollis unda argenteo
 errabat pede. Druræus in Alu-
 redo.

2 Vide Narcissi icona apud
 Philostratum l. 1. Iconum, &
 statuam Narcissi. in Callistrati
 statuis.

3 Amoenitatem & umbram,
 qua capiebatur aestuans: fon-
 tem, quem adpetebat sitiens.

4 Speciem & imaginem corpo-
 ris, cuius potius spe lacta-
 bat.

5 Oculos suos instar gemini si-
 deris lucentes.

6 Hercul. Ciofanus ex eoid.
 MSS. contendit legendum: Et
 dignos Baccho, dignos & Apolline
 crines, cuius lectio vesti-
 gia præter citatos ab illo, &
 mei MSS. habent: Et digitos
 Baccho dignos & Apolline cri-
 nes: quam lest. ex ipso Ovidio
 videtur non leví tibicine statu-
 minare.

7 Apostrophe pathetica ad Nar-
 cissum.

8 Tu modo te averte, nulla
 erit umbra, nihil quod ames.

ista & repercuſſe, quam cernis, imaginis umbra eſt:
Nil habet iſta ſui, tecum venitque, manetque, 435
Tecum diſcedet, ſi tu diſcedere poſſis.
Non illum Cereris, non illum cura quietis
Abſtrahere inde potest: ſed opaca fuſus in herba
Spectat in expleto mendacem lumine formam,
Perque 2 oculos perit ipſe ſuos: paulumq; levatus, 440
Ad circumſtantes tendens ſua brachia ſylvas,
Ecquis, Io ſylva, crudelius, inquit, amavit?
3 (Scitis enim, & multa latebra opportuna fuiftis)
Ecquem, cum 4 veftra tot agantur ſacula vita,
Qui ſic tabuerit, longo meminifit in ævo? 445
Et placet, & video; ſed quod videoque, placetque,
Non tamen inuenio: tantus tenet error amantem.
Quoque magis doleam, nec nos mare ſeparat ingens,
Nec via, nec montes, nec clauſis menia portis:
Exigua prohibemur aqua. Cupit ipſe teneri: 450
Nam quoies liquidis porrexiimus oſcula lymphis,
Hic toties ad me resupino nititur ore.
Poſſe putes tangi, minimum eſt, quod amantibus
obſtat.

Quisquis eſt, huc exi: quid me puer unice fallis?
Quo ve petitus abis? 5 Certe nec forma, nec atas 455
Eſt mea, quam fugias: & amarunt me quoque
6 Nymphæ.

7 Spem mihi nescio quam vultu promittis amico,
Cumque ego porrexi tibi brachia, porrigis ultro:

1 Ab aqua, tamquam a ſpeculo.

2 Per quos, veluti per feneſtras admittuntur ſpecies & i-
magines lethales. Vide v. 373.
l. 14.

3 Sic Homerus Iliad. β. (Υ-
μῆς γαρ δειλίστη, πο-
ποτέ τε, ἵστη τε πόντοι,
&c.)

4 Corvum multiplicat novies
Phœnix reparabilis ales. Quem
vos perpetuo decies prævertitis
ævo Nymphæ Hamadryades,
quarum longissima vita eſt.

5 Scripsit Evanthes in fabuloſis,
ſororem Narciflo gemellam
fuiffe cum oris forma, tum co-

ma & omni corporis parte ſimi-
lem, quam unice amavit. Hac
mortua ille diſiderii impatiens
dicitur ad fontem venire ſoli-
tus, ut ejus imaginem ibi in-
tueretur. Verum ubi id ſola-
tium leve videretur, dolore de-
níque periit, vel, ut aliis pla-
cet, ſe in fontem dejicit. Sed
haec ad Narciffi gratiam fiſta
eſſe ait Pausanias in Boeot.

6 Echo, Najades, Oreades.
ſupra v. 402.

7 Quas ſibi delicias faciunt blan-
ditiasque malesani φίλοντο',
undecunque ſibi ſpem & gra-
tiam captantes, undique pla-
centiam.

Cum risi, arrides: lacrymas quoque sape notavi,
Me lacrymante, tuas, nutu quoq; signa remittis; 460
Et quantum motu formosi suspicor oris,
Verba refrescares aures non pervenientia nostras.

I Ille ego sum: sensi; nec mea fallit imago.

Trror amore mei: flammas moveo que, feroque. 465
Quid faciam? Roger, annegerem? quid deinde rogado?
Quod cupio, mecum est: 2 Inopem me copia fecit.
O utinam a nostro secedere corpore possem!
Votum in amante novum est: vellem quod amamus
abesset.

Jamque dolor vires adimit; nec tempora vita
Longa mea superant, primoque extinguor in auro: 470
Nec mihi mors gravis est posituro morte dolores.
Hic, qui diligitur, vellem diuturnior esset:
Nunc duo concordes anima moriemur in una.

Dixit, & ad faciem rediit male sanus eandem,
Et lacrymis turbavit aquas, obscuraque 3. moto 475
Reddit a formalacu est: quam cum vidisset 3. abire,
Quo refugis? Remane: nec me, crudelis, amantem
Desere, clamavit; 4 liceat quod tangere non est,
Aspicere, & misera prebere alimenta furori.

Dumque dolet, 5 summo vestem diduxit ab ore;
Nudaque marmoreis percussit pectora palmis.

Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem:
Non aliter, quam poma solent, qua candida parte,
Parte rubent; aut ut variis solet uva racemis
Ducere purpureum nondum matura colorem. 485
Qua simul aspergit 6 liquefacta rursus in unda,
Non tulit ulterius. Sed, ut intabescere flava

I Agnoscit tandem errorem
suum ac vanitatem; nec tamen
animum mutat. Sic amator ille
apud comicum; Et illam
selestat, & me miserum esse
sentio; Et tredet, & amore
ardeo; & prudens, sciens, Vi-
vus, videntisque pereo; nec quid
agam scio. Ter. Eunuch. 1. sc.
1. ast.

2 Non-hoc de Nareissis solis
pronunciarum puta. quadrabit
idem in Eucliones, Gryllos,
Verres, alias, quos pecuniae,
vini, libidinis copia fecit ino-
pes. Ausonius de Narciso; Si

cuperes alium, posses Narcisse
potiri: Nunc tibi amoris adeat
copia, fructus abest, epig. 95.
Itidem 96.

3 Lacrymis planam fontis fa-
ciem crispantibus obliterari.

4 Quod tangere non licet, aspi-
cere liceat.

5 A summo pectori, vel collo,
unde vestis incipit, vult Ciofa-
nus. Aliis placet summa ve-
stem diduxit ab ora. Vide 1. s.
v. 398.

6 Liquida rursus facta & lim-
pida,

Igne levi cera, matutinaque pruine
 Sole tepente solent; sic attenuatus amore
 Liquitur, & tecto paulatim carpitur igni. 490
 1 Et neque jam color est mixto candore rubori,
 Nec vigor, & vires, & quā modo visa placebant:
 Nec corpus remaxet, quondam quod amaverat Echo.
 2 Quā tamen ut vidit, quamvis irata, memorque,
 Indoluit; quotiesque puer miserabilis, Eheu! 495
 Dixerat; hoc resonis iterabat vocibus, Eheu!
 Cumque suos manibus percusserat ille lacertos,
 Hac quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
 Ultima vox solitam fuit hac spectantis in undam,
 Heu! frustra dlecte puer! Totidemque remisit 500
 Verba locus; dictaque vale, vale inquit & Echo.
 Ille caput viridi fessum submissit in herba:
 Lumina mors clausit domini mirantia formam.
 4 Tum quoque se, postquam est inferna sede receptus,
 In Stygia spectabat aqua. planxere sorores 505
 Najades, & sectes fratri; imposuere capillos.
 Planxerunt Dryades: plangentibus affonat Echo.
 Jamque rogum, quassasque faces, feretrumque
 parabant:
 Nusquam corpus erat: Croceum pro corpore s; florem
 Inveniunt, folis medium cingentibus albis. 510

1 Ad Φιλαστων, γεοσόφεν,
 & δοκητόφεν ingenia exprimenda eleganter sumitum flos
 vernus, idemque Φίλομηρος
 pluvias sitior, cum ejusmodi ingenia spem sui sub initia prodigam
 præbeant, quam tamen mox fallunt & frugis bona expeßationem destituunt.

2 Commoritur, Narcisse, tibi
 resonabilis Echo, Vocis ad extremos exanimata modos. Et
 pereuntis adhuc gemitum rese-
 cuta querelis Ultima nunc etiam
 verba loquentis amat. Aus-
 sonius 27. Epigram.

3 Vano certe amore dileste &
 perverso. siquidem stulta res est
 & iniqua, adolescentem in ter-
 reni corporis fluxu umbram us-
 que inspectare propriam, idest
 corporalem vitam, quæ animæ

veræ idolum est postremum,
 quam cum arctius quam par
 est, amplexatur, vitam veram,
 idest animalem, per inscitiam
 amittit.

4 Quæcumque curas aut studia
 quis in animam contraxerit in
 hac vita, vel a natura, vel af-
 festibus, aut viræ ratione, ea
 manent etiam cum corpus ex-
 uerit. Plato in Gorgia. Curæ
 non ipsa in morte relinquunt.
 Virg. Æn. quæ gratia currunt,
 Armorumque fuit vivis: quæ
 cura nitentes pascere equos;
 eadem sequitur tellure repositos.

5 Flos hic Diis inferis facer fin-
 gitur, ut qui floreat tantum &
 transeat, neque ullum ex se
 fructum edat, ita & ingenia
 præcoccia haud facile perveniunt
 ad frugem.

Pentheus.

F A B. VII.

Cognita res vati meritam per Alcheidas urbes
Contulerat famam : nomenque erat auguris
ingens.

Spennit 1 Echionides tamen hunc ex omnibus unus
Contemptor superum 1 Pentheus, prasagaque sidet
Verba senis; 2 tenebras, & 2 cladem lucis adempta
Objicit. Ille movens albentia tempora canis, 516
Quam felix essem, si tu quoque luminis hujus
Orbus, ait, fieres, ne 3 Bacchica sacra videres !
Namque dies aderit, (quam non procul auguror esse)
Qua novus huc veniet proles 4 Semeleia Liber: 520
Quem nisi templorum fueris dignatus honore,
Mille lacer spargere locis, & sanguine sylvas
Fœdabis, 5 matremque tuam, matrisque sorores:
Et veniet: neque enim dignabere numen honore:
Meque sub 6 his tenebris nimium vidisse quereris. 525
Talia dicentem 7 perturbat Echione natus.
Dicta fides sequitur: responsaque vatis 8 aguntur:
9 Liber adest, festisque fremunt ululatibus agri:

1 Echionis & Agaves filius.
ipse resp. Baccho apud Euripi-
dem in Bacchis Πενθεύς Α'-
γανῆς παῖς, παρός δ' Ε'-
χίογος. cui Bacchus: Εὐ-
στυχῆσαι τὸν δὲ ἐπιτύδειος
&. Necon Luciano in concil-
lio Deorum κακοδαιμονεστά-
τος. nempe αὐτὸν τῷ πέν-
θεύ.

2 Cœcitatem.

3 De his infra ad v. 528.

4 Diodorus lib. 4. tres nume-
rat Bacchos. 1. Indum, Inven-
torem vitis serendę. 2. Jovis &
Proserpinæ filium, agriculturæ
inventorem. 3. Jovis ex Seme-
le filium, cui inventa & victo-
rias priorum tribuunt Græci.
Jul. Firmicus de errore profa-
næ relig. Duos fuisse Bacchos
tradit, Cretensem, & Theba-
num, apud quem plura legere

est de utroque non vulgo nota.
Cicero lib. 3. de Nat. Diuorum
enumerat quinque. De nullo
vero horum mentio a poetis fit,
nisi de Jovis hoc & Semeles filio.

5 Agaven matrem, materte-
ras Ino, & Autonoen.

6 Vel sic, cæcum.

7 Interpellat, impedit ne plu-
ra loquatur. Alii leg. protur-
bat, idest impetu a se amovet.

8 Exitum perinde fortiantur.

9 De Bacchanalibus, sacro
Græco, scelerum omnium fe-
minario, videatur Liv. lib. 94.
ubi in concione Portius Cato
Consul inter cetera; Primum,
inquit, mulierum magna pars
est, deinde simillimi foemini
mares stuprati, & constuprato-
res fanatici, vigiles, vino, stre-
pitibus, clamoribusque nocturnis
attontati, &c. In his sacris

Turba ruit, mistaque viris matresque, nurusque,
Et vulgus, proceresque ignota ad sacra feruntur. 530
Quis furor i Anguigena proles 2 Mavortia vestras
3 Attollit mentes? Pentheus ait; 4 Ærane tantum,
Æra repulsa valent, & adunco tibia cornu?
Et magicae fraudes? ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non strictis agmina telis, 535
Fæmineæ voces, & mota insania vino,
Obscenique greges, & inania tympana vinctant?
Vosne senes mirer? qui longa per aquora vecti
5 A Tyro, hac profugos posuistis sede penates,
Nunc sinitis sine Marte capi? Vosne, acrior etas, 540
O juvenes, propiorque mea? quos arma tenere,
Non thyrsos, galeaque tegi, non fronde decebat.
Este, precor, memores, qua sitis stirpe creati,
Illiisque animos, qui multos perdidit unus,
Sumite serpentis. Pro fontibus ille, lacuque 545
Interiit: At vos pro fama vincite vestra.
Ille dedit letho fortis: Vos vincite molles,
Et patrium retinete decus. Si fata vetabant
Stare diu Thebas; utinam tormenta, virique.
Mœnia diruerent, ferrumque, ignisque sonaret! 550
Essemus miseri sine crimine, forsque querenda,
Non celanda foret, lacrymaque pudore carerent.
At nunc a puerō Thebe capientur inermi:
Quem neq; bella juvant, nec tela, nec usus equorum;
Sed madidi myrrha crines, mollesque corona, 555
Purpuraque, & pictis intextum vestibus aurum.
Quem quidem ego actutum (modo vos absistite) cogam

Bacchantes thyrsos gerentes
pampinis hederaque coronatæ
gestabant vites, hircos, cophi-
nos, phallos; per sylvas, mon-
tes, nemora furibundæ saltan-
tibus; dissono clamore, ululari,
tibiarum cantu, & cymbalo-
rum tinnitu omnia replebant,
hic supra promiscua, cædes in-
fandæ. Sed plura lege apud Pa-
tres 55. Arnob. 5. lib. Aug. de
Civ. Dei 5. lib. cap. 9. & 18. 1.
cap. 12. Clem. Alexand. in Pro-
trep. Euseb. lib. 2. Præpar. E-
vangel. c. 5. Tertull. de spectaculis,
Firmicum de error. prof. relig.
1 Thebani, progenies eorum

qui ex dentibus Anguis orti
sunt. supra v. 105. ----
2 --- Anguis autem ille Mar-
ti sacer custos erat fontis Mar-
tii. ad. v. 32.
3 Alii, Attonis.
4 Cymbala.
5 Ne fraus fiat Pediæ legi,
Græcorum more constet sibi ultima syllaba in Tyro, cujus
prior brevis est. Et ramen alter e MSS. nostris habet. Hac
Tyron, hac profugos pos. sede
penates, ut Virgil. 1. Æneid.
Ilium in Italiam portans, vi-
tosque penates.

*Assumptumq; 1 patrem, commentaq; sacra fateri.
2 An satis Acrisio est animi contemnere vanum
Numen, & Argolicas venientia claudere portas? 560
Penthea terribit cum totis 3 advena Thebis?
Ite citi, (famulis hoc imperat) ite, ducemque
Attrahite huc vincitum: jussis mora segnis abesto.
4 Hunc avus, hunc Athamas, hunc catera tur-
ba suorum*

*Corripiunt dictis, frustraque inhibere laborant. 565
Acrior admonitu est; irritaturque retenta,
Et crescit rabies; moderamisque ipsa nocebant.
Sic ego torrentem, qua nil obstat eunti,
Lenius, & modico strepitu decurrere vidi:
At quacunq; trabes, obstructaq; saxa tenebant, 570
Spumeus, & fervens, & ab obice savior ibat.
Ecce 5 cruentati redeunt; & Bacchus ubi esset,
Quarenti domino, 6 Bacchum vidisse negarunt.
Hunc, dixere, tamen comitem, famulumq; sacrorum
Cepimus: & tradunt manibus post terga 7 ligatis,
Sacra dei quondam 8 Tyrrhenā gente secutum.*

*1 Jovem, quem ementitus est
petrem. Οὐ δέχομαι Εροῦ
αὐδρα γόθον θεόν. Bacchus
apud Non. 44. l. Dionys. αλλα
ο τύψω εγχει χαλκείωτε-
τορημένον εἰς πτύχα μηρῷ,
Ο ττι Διός μεγάλῳ γο-
νῷ εἰλάσσοτο μηρῷ.*

*2 Acrisius Argivorum rex, oc-
clusis portis, neque Deum hunc,
neque sacra ipsius admisit.*

*3 Bacchus, quem non civem
agnoscit Pentheus, nedum De-
am.*

*4 Apud Euripidem in Bacchis,
non audit Cadmum, non Tire-
siam.*

*5 Vulnerati a comitibus Bac-
chi, dum Bacchum & Bacchas
prendere tentarent.*

*6 Famuli tamen in Bacchis Eu-
ripid. Ηενθός, παρεσπέν,
τλι δ' αγραν ἡγροκότες
Εφ' λι επεμψας, &c.
ipsum adducentes Bacchum,*

quem noster Accetæ sub imagi-
ne inducit latente.

*7 Penthei fab. alii referunt ad
ultionem divinam pœnas ab A-
theis & Divinorum contempto-
ribus exigentem. Alii ad igna-
rum Potitæ principem, cui
haud tutum est conari uno i-
ctu frangere populi concitati
impetus, quos mora melius
labefacit, quam vis repente
tollit, Clar. Baconus ad cu-
riositatem detorquet, quem
adi.*

*8 Qui hic est Tyrrhenæ de gen-
te, quomodo versu 583, illi pa-
tria Mæonia est? Tyrrheni,
iidem Thusci, & Hetrusci, a
Lydis & Mæoniis oriundi, qui
sub Tyrrheno Lydi fratre duce
eam Italię partem appulsi oc-
cuparunt, que Hetruria appellat-
latur ad mare Tyrrhenum
Thuscum, seu inferum. Ubi
Lydia quondam Gens bello pre-
clara jugis insedit Hetruscis.
Virg. 8. Æn. Adi Dionys. Ha-
licarnass. 1. 1.*

Nautæ in Delphinos conversi , & Pentheus
a Bacchis disceptus.

F A B . VIII. IX.

Aspicit hunc Pentheus oculis , quos ira tremendos
Fecerat , & quanquam pena vix tempora differt ,
O peritura , tuaque aliis documenta dature
Morte ait , ede tuum nomen , nomenq; parentum , 580
Et patriam , morisque novi cur sacra frequentes :
Ille metu vacuus , Nomen mihi , dixit , Acetes :
Patria Maonia est , humili de plebe parentes .
Non mihi , qua duri colerent pater arva juvenci ;
Lanigerosq; greges , non ulla armenta reliquit . 585
Pauper & ipse fuit : 1 linoque solebat & hamis
Decipere , & calamo salientes ducere pisces .
Ars illi sua census erat : cum traderet artem ,
Accipe quas habeo , studii successor , & hares ,
Dixit , opes : moriensque mihi nihil ille reliquit 590
Praterz aquassunum hoc possum appellare paternum .
Mox ego , ne scopolis harerem semper in iisdem ,
Addidici 3 regimen dextra moderante carina
Flectere , & 4 Olenia sidus pluviale capella , 595
5 Taygetemque , 6 Hyadasque oculis , 7 Arcton-
que notavi ,
Ventorumque domos , & portus puppibus aptos .
Forte petens 8 Delon , 9 Chia telluris ad oras ,
Applicor , & dextris adducor litora remis :
Doque leves 10 saltus , uideque immittor arena :
Nox ubi consumpta est , aurora rubescere primo 600

1 Reti , inquiunt , ex lino .
Qu id si ipsam signet lineam vel
setam ? Namque Glaucus de se
lib. 13. v. 923. Nam modo du-
cebam ducentia retia pisces :
Nunc in mole sedens modera-
bar arundine linum .
2 In quibus exercerem artem
piscatoriam .
3 Artem nauticam . navis au-
tem gubernatori necessaria est
cognitio siderum & portuum .
4 Amaltheæ , inter sidera re-
latæ , quod Jovi insanti lac
præbuisset prope Olenum opp.

Achaje , quæ ortu & occasu
suo pluvias inducit .
5 Plejadas , quarum una est
Taygete .
6 Stellas 5. in capite Tauri .
 $\alpha\pi\tau\tau\tau\pi\tau\pi\tau\pi$. quia etiam
pluvie , uti Vergilię .
7 Ursam Borealem , Cynofu-
ram , vel Helicen .
8 Ins. maris Ægæi .
9 Chios ins. est maris Icarii .
Scio .
10 E navi in litus .

Cœperat: exurgo, 1 laticesque inferre recentes
 Admoneo, monstroque viam qua dicit ad undas:
 Ipse, quid aura mihi tumulo promittat ab alto,
 Prospicio: comitesque voco, repetoque carinam.
 Adsumus en, inquit, 2 sociorum primus Opheltes: 605
 Utque putat, prædam deserto nactus in agro
 * Virginea puerum ducit per litora forma.
 Ille mero, somnoque gravis titubare videtur,
 Vixque sequi; specto cultum, faciemque, gradumque:
 Nil ibi quod credi posset mortale videbam. 610
 Et sensi, & dixi sociis: 3 quod numen in isto
 Corpore sit, dubito; sed corpore numen in isto est:
 Quisquis es, o faveas, nostrisque laboribus adsis:
 His quoque des veniam. Pro nobis mitte precari,
 Dictys ait, quo non aliis concendere summas 615
 Ocyor antennas, prensoque rudente relabi.
 Hoc Libys, hoc flavus 4 prora tutela Melanthus,
 Hoc probat Alcimedon, & qui requiemq; modumque
 Voce dabat remis, animorum hortator Epopeus;
 Hoc omnes alii: prædæ tam cæca cupido est.
 6 Non tamen hanc sacro violari pondere pinum
 Perpetiar, dixi: 7 pars hic mihi maxima juris;
 Inque aditu obſisto. Furit audacissimus omni
 De numero Lycabas; qui Thusca pulsus ab urbe,
 Exilium, dira pœnam pro cade luebat. 625
 Is mihi, 8 dum resto, juvenili guttura pugno
 Rupit: & excussum misisset in aquora, si non
 Hasisset, quamvis amens, in fune retentus.
 Impia turba probat factum, tum denique Bacchus
 (Bacchus enim fuerat) veluti clamore solutus 630

2 Aquam.

2 Duodecim, quos nominat
Hyginus, 134. fab. noster infra

20.

* Γυρόεις ἀτε κέπος ε-
 γαν αγάρακτος υτολύλων.
 Nonn. 1.45; ubi tota haec fabula.
 3 Ή γαρ Ζεύς οὗτος γέ-
 στην, ή αγυρόποτος Α'-
 τόλλων, Ή ε Ποσειδάνειον &c.
 gubernator ad socios in Homeri
 hymno Διόνυσος ή λησαι.

4 Qui prorsus assiduus custos na-

vi prospicit. Proreta, πρω-
 πός.5 Portisculus, πελεστής.
 hortator & moderator remi-
 gum.6 Non sinam hanc navem vio-
 lari prædatura tam facti pon-
 deris, i. numinis: vel per Hy-
 pallagem; Non patiar numen
 violari hac navi.7 Gubernator erat, ut habet
 Homerus modo dicto Hymno.

8 Dum resisto.

Sit sopor, 1 atque mero redeant in pectora sensus ;
 2 Quid facitis ? quis clamor ? ait : qua , dicite nauta ,
 Huc ope perveni ? quo me deferre paratis ?
 Pone metum , 3 Proreus , & quos contingere portus ,
 Ede , velis , dixit : terra sistere petita . 635.
 Naxon , ait 4 Liber , cursus adverte vestros :
 Illa mihi domus est ; vobis erit hospita tellus .
 Per mare fallaces , perque omnia numina jurant ,
 Sic fore , meque jubent picta dare vela carina .
 Dextera 5 Naxos erat , dextra mihi linteum danti , 640
 Quid facis , o demens ? quis te furor ? inquit Opheltes .
 Prose quisque timet : 6 levam pete , maxima 7 nutus
 Pars mihi significat ; pars , quid velit , aure susurrat .
 Obstupui ; capiatque alius moderamina , dixi :
 Meque ministerio scelerisque , artisque removi .
 Increpor a cunctis : totumq ; immurmurat agmen .
 E quibus Ethalion : 8 Te scilicet omnis in uno
 Nostra salus posita est , ait : & subit ipse , meumq ;
 Explet opus , Naxoque petit diversa relicta .
 Tum deus illudens , tanquam modo denique fraudem
 Senserit , e puppi pontum prospectat adunca , 650
 Et flenti similis , Non hac mihi litora nauta ,
 Promisisti , ait ; non hac mihi terra rogata est :
 Quo merui penam facta ? qua gloria vestra est ,
 Si puerum juvenes , si multi fallitis unum ? 655.
 9 Jamdudum flebam : lacrymas 10 manus impia nostras
 Ridet , & impellit properantibus aquora remis .
 11 Per tibi nunc ipsum (neque enim praesentior illo

3 Quasi vero jam concocto &
 despumato , ad sobriam men-
 tem reversus .

2 Homeris in Hymno de Bac-
 cho & latronibus , & Nonnus
 lib. 45. ferunt , Bacchum a pre-
 donibus vinculis ligatum fuisse ,
 vincula autem ultra excidisse
 manibus & pedibus .

3 Supra vers. 617.

4 Bacchus , ut Graecis Αυοῖς .
 Quod curis solvit corda , Lyæus
 erit .

5 Ins. Maris Ægai , Cycladum
 celeberrima , qua & Dionysia
 vocatur a fertilitate vitium &
 vini copia .

6 Ne Naxon devehatur puer .

7 Τυρωὶ τὰς δ' ἡγεμα-
 κούσ μόρος . οἱ δὲ ὁδότες
 Νεστούς αὐλαίας . Hom.
 Hymn. B. aut L.

8 Ironice vel interrogatorie .

9 Hac sub Acata persona .

10 Nauta prædones .

11 Μεθ' ὄφειλομοφάνη παρέοντα θεόν . atque ipse
 jam Bacchus sibi præsentissimus ;
 quamvis sub persona Acata dis-
 simulatus . sic Mercurius per se
 jurat apud Plautum in Amphit-
 So . Per Jovem juro , me esse
 Sosiam , neque falsum dicere .
 Mer. At ego per Mercurium ju-
 ro , tibi Jovem non credere .

*Est deus) adjuro, tam me tibi vera referre,
Quam veri majora fide. Stetit aquore puppis 660
Haud aliter, quam si siccum navale teneret.
Illi admirantes remorum in verbere perstant,
Velaque i deducunt, 2 geminaq; ope currere tentant:
3 Impedient hedere remos, .nexuque recurvo
Serpunt, & gravidis distinguunt vela corymbis. 665
Ipse racemiferis frontem circumdatus 4 uvis
5 Pampineis agitat velatam frondibus hastam.
Quem circa 6 tigres, simulacraque inania 6 lyncum,
Pictarumque jacent fera corpora 6 pantherarum.
7 Exiliere viri, (8 sive insania fecit, . 670
Sive timor) primusque Medon nigrescere pinnis,
Corpo depresso, & spine curvamine flecti*

1 Vela prius collecta, & an-
tennis adstricta jam dimittunt
soluta, idest pandunt, expli-
cant vela.

2 Remis velisque.

3 Αὐτίκε δ' ἀκρότατον
παρὶ ισίον εὔξεταννοθη
Αὐτέλος εὐθα καὶ εὐθα,
κατεκριψυῶντο ἃ πολλοὶ Βό-
βην. οὐκού ιστὸ ἃ μέλχε
εἰλίαστο κιώσι. Αὐθεοι-
τηλεθάνων, &c. Hym. Hom.
supradicto.

4 Vitibus. neque enim uvae
ferunt racemos, sed contra.

5 Thysii descriptio.

6 Ferae istae significant terrifi-
cas species, imagines, & phan-
tasmata, quæ ebriorum oculis
& animis obversantur.

7 Nautæ nimio graves Bac-
cho, ut qui Deum invitum mo-
verant, se præcipitarunt in ma-
nifesti periculi mare, gubernato-
re solo qui non transflierat
modici munera Liberi, incolu-
mi. Atque hic memorare lu-
ber lepidiss. historiam, quam
refert Timæus apud Athenæum
lib. 2. cap. 2. Νεάνισκο ιτι-
γες εὐ Ακράγαστι, &c. Ju-
venes quidam in domo quadam
Agrigenti potantes, usque ad-
eo per ebrietatem dementati
sunt, ut se crederent in trire-
mi navigare, sœva tempestate

jaētatos. vasa itaque & stra-
gula domus ejecerunt per fene-
stras in viam, tanquam in ma-
re, neque concursu populi spe-
ctantis, & supellestilem proje-
ctam diripientis ad saniores
mentem redierunt. Quin &
magistratibus postridie adve-
nientibus, causamque tantæ
vesanię sciscitantibus respon-
derunt, tempestate se vexatos,
navem ut allevarent, sarcinas
se supervacuas in mare abje-
cisse. Mirantibus prætoribus,
atque eos incusantibus, juve-
num quidam, Ego, inquit, vi-
ri Tritones, metu consternatus
sub imo navis tabulatu deli-
tui. Ignoscitibus eorum de-
mentia magistratibus, atque
ne in posterum se vino ingur-
gitarent monentibus, egerunt
gratias, voyeruntque se iis,
quamprimum ab hac tempe-
state incolumes portum tange-
rent, statuas tanquam Diis ma-
rinis posituros.

8 Neque inepte singuntur ebrii
mutari in pisces, eosque du-
centes choreas, & laticem na-
ribus efflantes, rustu credo ac
vomitu: in illud denique pi-
scium genus, qui δέλφινες
dicuntur, vere δέλφινες.
h. e. maris sues. cui Carda-
ni subtilitati de delphinis non
reclamitat Jul. Scalig. exerc.
223. 5.

Incipit: *Huic Lycabas, in qua miracula, dixit,*
Verteris? & lati rectus, & panda loquenti
Naris erat, squamamque cutis durata trahebat. 675
At Libys, obstantes dum vult obvertere remos,
In spatium resilire manus breve ultiit; & illas
Jam non esse manus, jam pinnas posse vocari:
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
Brachia non habuit, truncorum repandus in undas 680
Corpore desiluit; falcata nouissima cauda est:
Qualia dimidie sinuantur cornua Luna.

Undique dant saltus, multaque aspergine rorant,
Emergentque iterum, redeuntque sub aquora rursus:
Inque cheri ludunt speciem, lascivaque jactant 685
Corpora, & acceptum patulis mare naribus efflant.
De modo viginti (tot enim ratis illa ferebat)

1 Restabam solus, 2 pavidus, gelidusque trementi
Corpore: vixque animum firmat deus, Excute, dicens,
Corde metum, 3 Diamque tene. Delatus in illam 690
Accessi sacris, Bacchaeque sacra frequento.

Præbuimus longis, Pentheus, ambagibus aures,
Inquit, ut ira mora vires absumere posset.

4 Præcipitem famuli rapite hunc, cruciataque duris
Corporæ tormentis Stygia dimittite morti. 695

Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acætes
Clauditur in tectis: &, dum erudelia jussæ
Instrumenta necis, ferrumque ignesque parantur,
5 Sponte sua patuisse fores, lapsaque lacertis
5 Sponte sua, fama est, nullo solvente, satenas. 700
Perstat Echionides, nec jam jubet ire, sed ipse
Vadit, ubi festus facienda ad sacra 6 Citharon
Cantibus, & clara bacchantum voce sonabat.
Ut fremit acer equus, cum bellicus are canoro
Signa dedit tubicen, pugnaque assumit amorem; 705

1 Sobrius e viginti solus.

2 Θύραι διε κράτωρ,
 &c. Bacchus gubernatori, in hymno dict.

3 Naxon, quam Strongylem,
 dein Dian, mox Dionysida, &c.
 appellarunt. Plin. lib. 4. cap. 12.

4 Καθείρξατε αὐτόν, ὡς
 ἦν σκότιον εἴσορη κυρεφέτε,

&c. Pentheus Eurip. Bacchis.
 5 Διαπέφυγε οἱ Σένος Οἱ
 αὐτιδεσμοῖς λοῦ κατηνχ-
 γεισμένος. ibid.

6 Mons Boötiae nocturnis Bac-
 chi Orgiis resonans Thyas ubi
 auditio stimulant Trieterica
 Baccho Orgia, nocturnisque
 vocat clamore Citharon, 4. A-
 neid.

Penthea sic ictus longis ululatibus aether
Movit, & audito clamore recanduit ira.
Monte fere medio est cingentibus ultima sylvis
Purus ab arboribus spectabilis undique campus:
1 Hic oculis illum cornentem sacra & profanis 710
Prima videt, prima est insano concita cursu,
Prima suum misso violavit Penthea thyrso
Mater: &, o gemina, clamavit, adeste sorores:
Ille 3 aper, in nostris errat qui maximus agris,
Ille mihi feriendus aper. Ruit omnis in unum 715
Turba furens: cuncta coeunt, trepidumque sequuntur,
Jam trepidum, jam verba minus violenta loquentem,
¶ Jam se damnantem, jam se peccasse fatentem.
Sancius ille tamen, Fer opem, matertera, dixit,
Autonoe: moveant animos 5 Acteonis umbra. 720
6 Illa quis Acteon nescit: dextramque precantis
Abstulit; Inoo lacerata est altera raptu.
Ille etiam vellet cum brachia tendere matri,
Non habet infelix quae matri brachia tendat;
Trunca sed ostendens dissectis vulnera membris,
Aspice mater, ait. Visis ululavit Agave, 725
Collaque jactavit, crinemque per aera moxit:
Avulsuque caput digitis complexa cruentis,
Clamat, Iocomites! Opus hoc victoria nostra est:
Non citius frondes autumni frigore tactas,
Jamque male harentes alta rapit arbore ventus; 730
Quam sunt membra viri manibus direpta nefandis.

1 Arborem concenderat Pen-
theus spectaturus Orgia, ut ha-
bet Euripides in Bacchis. Non-
nus lib. 45. Dionys. Theocritus
Idyll. 25. Διωνίσ.

2 Nec tantum non initiatis,
sed & sacrilegis & sacrorum
contemptoribus.

3 Θῆρος ἐλικη, νέον λίγη
vocat Pentheum Euripides, Flac-
cens taurum, vitulum Persius.

4 Εγός τοι μῆτερ εἰμι
πᾶς σέθεν Πενθεύς, οὐ
ἔτεκες εὖ δόμοις Εχίονος.
Οὐκτείρε δ' ὦ μῆτερ με,
μηδὲ ταῦς ἔμητος Αμαρτί-

αῖτι ποῦδε σὸν ητακτά-
υς. Ή δ' αὔροι εξιτήσα,
&c. Nuncius in Bacchis Euripi-
dis.

5 Per manes filii tui rogata,
miserere nepotis itidem disser-
pendi, nisi tu opem tuleris.
6 Ή δ' αὔροι εξιτήσα, καὶ
διαστόφες Κόρος φλίωστ
αὔροισα, οὐ χρὴ φρονεῖν,
&c. Eurip. Bacch. legend. &
Theocriti Διωνίσ, & Nonn.
45. Dionys. ubi & Iulus Aga-
ves ad sanam mentem revertat
Senec. Oedip. 443.

*I Talibus exemplis monita nova sacra frequentant;
Thuraque dant, sanctasq; colunt 2 Ismenides aras.*

*2 Τὸ σωφροῦν δὲ καὶ σέ-
βειν τὰ τὸ Θεῶν Καλλί-
στον οἴμα γ' αὐτὸ καὶ σο-
φώτατον Θυητοῖσιν εἶγι:*

*χρῆμα, τοῖσι χρωμένοις 5
Ita nuncius narrationem cedi
Penthei in Euripidis Bacchis.
2 Thebanæ, ab Ismeno fluv.
Bacotia, in qua Theba.*

PUE. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEΩΝ
 LIBER IV.

Dercetis in piscem, Semiramis in columbam,
 & Nais in piscem.

F A B. I. II. III.

AT non Alcithoe i Minejas Orgia censet
 Accipienda dei: sed adhuc temeraria Bacchum
 Progeniem negat esse Jovis, sociasque sorores
 Impietatis habet. Festum celebrare sacerdos,
 Immunesq; operum famulas dominasq; suorum, 5
 Pectora 2 pelle tegi, 3 crinales solvere vittas,
 4 Serta comis, manibus frondentes sumere thyrsos
 Jusserat: &, savam laeti fore numinis iram,
 Vaticinatus erat. Parent matresque nurusque,
 Telasque, & calathos, 5 infectaq; pensa reponunt;
 Thuraque dant, 6 Bacchumq; vocant, 7 Bromium-
 que, Lyaumque, 11
 8 Ignigenamque, 9 satumque iterum, sobumque
 bimatrem.
 Additur his 10 Nyseusq; 11 indetonsusq; 12 Thyoneus,

1 Minei filia.

2 Νεβρῶν, hinnulorum, &
 βουράπων vulpium.

3 Quod in omnibus sacris fieri solet.

4 Pampinea Vite caput tegitur; lateri cervina sinistro Vellera dependent, &c. 6. lib. v.
 5.

6 Imperfcta, opere per festa intermissio.

7 Lux huic erit ab hymno in
 Bacchum. Horat. Ode 19. lib.
 8. & 25. Ode 3. lib. Senec. Oe-
 dip. vers. 403. Sannazar. 2. lib.
 9. eleg. Mureti Galliambo ad
 Catulli epithalamium 63. Jac.
 Gaddii lib. 1. 2. hymn. Antho-
 lo. Græc. epig. 38. cap. Viden-

dns & Joach. Camerarius pro-
 blem. σ. 1. 8.

7 A fremitu Bromius, quod
 vociferatur, Jachus, quod cu-
 rīs solvit corda, Lyaus erit.

8 Fulminis istū editum, ut 1.
 superiore.

9 Ex utero Semeles & Jovis
 femore. cur πυειγῆς vo-
 tur, aliam rationem vide apud
 Strab. l. 13. Georg.

10 A Nyfa Indiæ urbe.

11 Idem n. est cum Sole us-
 que juvene, & radiis comato.
 Macrob. 1. Saturn. 18. cap. &
 Mythologi alii, quos super his
 consule.

12 A matre Semele, que cul-
 ta nomine Thyones, a Θύων.

Et

Et cum 1 Lenao genialis consitor uva,
 2 Nyctileusque, 3 Eleleusque parens, & 3 Jachus;
 & 3 Evan:
 4 Et qua præterea per Grajas plurima gentes
 Nomina, Liber, habes. 5 Tibi enim inconsumpta
 juventa est,
 Tu puer aeternus, tu formosissimus alto
 Conspiceris cœlo: tibi, cum sine 6 cornibus astas;
 Virgineum caput est. 7 Oriens tibi vietus, adusq; 20
 Decolor extremo qua cingitur India Gange.
 8 Penthea, tu venerande, bipenniferumque 9 Ly-
 curgum
 Sacrilegos mactas, 10 Tyrrhenaque mittis in aquor.
 Corpora. Tu bijugum pictis insignia frans
 Colla premis 11 lyncum. Bacchæ, Satyriq; sequuntur:
 12 Quique senex ferula titubantes ebrius artus 25
 Sustinet, & pando non fortiter heret asello.
 Quacunque ingrederis, clamor juvenilis, & una
 Fæmineæ voces, impulsaque tympana palmis,
 Concavaque æra sonant, longoq; foramine buxus.
 Placatus mitisque, rogan Ismenides, adsis: 30
 Jussaque sacra colunt. Sole Mineides intus
 13 Intempestiva turbantes festa 13 Minerva
 Aut ducunt lanas, aut stamina pollice versant;
 Aut harent tela, famulasque laboribus urgent.
 E quibus una levi deducens pollice filum, 35
 Dum cessant alia, 14 commentaq; sacra frequentant:
 Nos quoque, quas Pallas melior dea 15 detinet, inquit,
 Utile opus manuum vario sermone levemus,

1 A torculari seu lacu, qui
λύωσις.

2 A nocturnis Orgiis.

3 A clamore in Orgiis, & exhortatione in bello Gigant.

4 Solehne quippe erat atque e religione omnia nomina hymnis infascire, ne quod omitterent; ut & ----

5 Attributa & gesta. vide quæ nos ad Sen. Oedip. choro 2.

6 Bacchus cur sit cornutus, dixi ad Sen. Hippolyt. v. 753.

7 Ad Senec. Oedip. 114.

8 Libro preced.

9 Regem Thracie, cui, cum

vites omnes in odium Bacchæ excinderet, immissa a Baccho infania, falcam cruribus suis allisit, interitque. sed vide Homerum σ. Iliad.

10 Redi ad lib. præc. v. 110.

11 Vers. 659. l. superioris, & Nat. Com. l. 5. c. 13.

12 Silenus Bacchi alumnus, Luc. concil. Deorum. Diod. l. 4.

13 Lanificio Minervæ inventa Bacchi fætis parum convenienti.

14 Noviter inventa, & ab his pro falsis habita.

15 Quam Bacchus Deus est.

Perque vices aliquid, quod tempora longa videri
Non sinat, in medium vacuas referamus ad aures. 40
Dicta probant, primamq; jubent narrare sorores.
Illa, quidem multis referat (nam plurima norat).
Cogitat: & dubia est, de te Babylonia narret
1 Derceti, quam versa squamis velantibus artus
Stagna Palastini credunt coluisse figura; 45
2 An magis ut sumptis illius filia pennis
Extremos altis in turribus egerit annos;
3 Nais an ut cantu, nimiumque potentibus herbis
Verterit in 4 tacitos juvenilia corpora pisces,
Donec idem passa est; an qua poma alba ferebat, 50
Ut nunc nigra ferat contactu sanguinis 5 arbor.
Hac placet, hac quoniam vulgaris fabula non est;
Talibus orsa modis, lana sua filia sequente.

1 Veneris filia, vel ipsa Venus;
eius in Phoenicia Imaginem se
vidisse testatur Lucianus, in l.
de Syria Dea: Σένηα inquit
Ζερον. ή ματέη μεγά γυνή.
τὸ δὲ ἀνδρῶν εἰς μηρῶν ἐσ-
ακηρύς πόδας, ιχθύος ψῆ-
αποτήνετο. vel quia in aquas
lapsa servata fuisset a piscibus;
vel quod Typhonem fugiens in
piscem sese Cytherea novavit,
&c. ut habet Manilius lib. 4.
Ast. Ad quem vide Jos. Scalig.
& quae adjecit Jo. Seldenus 2.
Syntagm. de Diis Syris cap. 3.
Deam hanc Syriam, Palesti-
nam, & Hieropolitanam vo-
cant, Dircero, Atargatin, Da-
gon, Diodorus Sicul. 3. lib. Hy-
ginus, Athenaeus lib. 8. cap. 8.
Strab. 16. lib. Macrob. 1. Sa-

turn. 23. cap. Ramires. Penti-
cont. 21. c. Lil. Girald. 1. Syn-
tagm. ----

2 Cujus filia Semiramis in co-
lumbam versa est. εἰς περι-
οτερων αἰτίητο. Lucian. de
Dea Syria. de expositione in-
fantis Semiramidis, utque ab
avibus nutrita sit, accreverit-
que, &c. Diodorus l. 3.

3 Nympha Nosolæ ins. Ery-
thræi maris, quæ juvenes ad-
venas, quibūs consuevisset, in
pisces beneficiis mutavit; quæ
& ipsa tandem a Sole, cui ins.
illa sacra, vindice, in piscem
versa est.

4 Mutos, Ελλοττος, ut qui
pulmonibus, arteria, & guttu-
re careant.

5 Morus.

Pyramus, & Thisbe.

F A B. IV.

Pyramus & Thisbe, juvēnum pulcherrimus al-
ter, 55
Altera, quas oriens habuit, pralata puellis,

Contiguas habuere domos: 1 ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
Notitiam, primosque gradus vicinia fecit;
Tempore crevit amor: 2 teda quoq; jure coissent, 60
Sed 3 venuere patres, quod non potuere vetare.
Ex aquo captis ardebant mentibus ambo.
Conscius omnis abest; nutu, signisque loquuntur:
Quoque magis tegitur, 4 tanto magis astuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim, 55
Cum fieret, paries domui communis utriusque.
Id vitium nulli per secula longa notatum
(Quid non sentit amor?) primi vidistis amantes,
Et vocis fecisti iter, tutaque per illud
Murmure blanditia minimo transire solebant.
Sepe ubi constiterant hinc Tisbe, Pyramus illinc, 70
Inque vices fuerat captatus anhelitus oris,
Invide, dicebant, paries, quid amantibus obstas?
Quantum erat, ut sineres toto nos corpore jungi?
Aut, hoc si nimium est, vel ad oscula danda
pateres?
Nec sumus ingrati: tibi nos debere fatemur, 76
Quod datus est verbis ad amicas transitus aures.
Talia diversa nequicquam sede locutii
Sub noctem dixere Vale: partique dedere
Oscula quisque sua non pervenientia contra. 80

* Babylonis arcem a Belo conditam, regiam & urbem, Semiramis, vita fundo conjugi suo Nino, cinxit muro ex late re coctili bitumine interlito, cuius ambitus 55, stadia complectitur, cum anno spatio singula stadia singulis diebus essent perfecta. Altitudo muri inter turres, quae erant 250, erat cubitorum 50, ipsarum turrium altitudo, cubitorum 50, latitudo 32, pedum, ut quadrigae occurrentes facile commeare inter se possent. Qui plura volet, adeat Diodor. 3. l. Strabon. 16. Curtium lib. 5. Herodotum 2. Hygin. 2. 3. cap. medianam urbem interfluente Euphrate; per quem quo stratagemate capta fuerit a Cyro Babylon, lege

Xenophon. 7. l. de inst. Cyri. vide Jo. Tzetzen lib. 9. Chil. 275.

2 Nuptiae in quibus cum aqua & ignis sacramenta adhibentur, faces quinque e teda arbore a totidem pueris patrimis & matrimis. preferebantur. vide qua nos ad Senec. Thebaid. v. 253, & 507.

3 Venerunt nuppiarum jure ne coirent; ne animis & affectu jungerentur, vetare non poterant. In conjugiis vero, supra alia omnia, nec tendis vel solvendis male respondent coacta ingenia.

4 Vett. lib. Testus magis astuat ignis. & unus Miss. meus.

5 Quis fallere posset amantem? Virg. de Didone 4. Aen.

Postera 1 nocturnos aurora removerat 1 ignes;
 Solque pruinosas radiis siccaverat herbas:
 2 Ad solitum coiere locum. Tum murmure parvo
 Multa prius 3 questi, statuunt, 4 ut nocte silenti
 Fallere custodes, foribusque excedere tentent, 85
 Cumque domo exierint, arbis quoq; tecta relinquant:
 Neve sit errandum lato spatiantibus arvo,
 Conveniant ad 5 busta Nini, lateantque sub umbra
 Arboris. Arbor ibi niveis uberrima 6 pomis
 Ardua morus erat, gelido contermina fonti. 90
 Pacta placent: & lux 7 tarde discedere visa
 8 Pracipitatur aquis, & aquis nox 9 exit ab iisdem.
 Callida per tenebras versato cardine Thisbe
 Egreditur, fallitq; suos, adopertaque vultum
 Pervenit ad tumulum, 10 dictaq; sub arbore sedit. 95
 Audacem faciebat amor. Venit esce recenti
 Cade leana boum spumantes oblita rictus,
 Depositura sitim vicini fontis in unda:
 Quam procul ad Luna radios Babylonica Thisbe
 Vedit, & obscurum timido pedefugit in antrum, 100
 Dumque fugit, tergo velamina lapsa reliquit.
 Ut lea sava sitim multa 11 compescuit unda,
 Dum redit in sylvas, inventos forte sine ipsa
 Ore cruentato tenues laniavit amictus.
 Serius egressus vestigia vidi in alto 105
 Pulvere certa fera, totoque expalluit ore
 Pyramus: ut vero vestem quoque sanguine tintam
 Repperit, una duos, inquit, nox perdet amantes;
 E quibus illa fuit longa dignissima vita:

1 Cœli faces stelle, ut lib. 7.
v. 103. Postera depulerat stellas Aurora micantes.

2 Alii. Ad solitum rediere locum. Alii. ad sol. venere locum.

3 De parentibus suis.

4 Concubia, intempesta. Al. Ut nocte sequenti fallere.

5 Sepulcri Nini moles, inquit Diodorus, altitudinis 9. stadiorum, latitudinis 10, conspicitur velut arx quedam, levet multis stadiis distans ab urbe. lib. 3.

6 Baccis. Poma, inquiunt, sunt, quæ foris habent quoique est usui, & durum intus inclusum.

dunt: Nubes, quæ foris corio duriore teguntur, intus habent nuclei medullam. Pomum tamen nomen generale fere est omni fructuum generi.

7 Ut nox longa quibus mentitur amica videtur. Horat. i. epist. 1. l. Omnisque nimium longa properanti mora est. Seneca.

8 Ex opinione vulgi, cui res in plano agi videtur, & Sol accidere Hesperio mari.

9 Al. Surgit ab iisdem.

10 Constituta, ut Dies colloquio vel nuptiis dictus. Al. Paræque.

11 Sedavit, placavit.

Nostra nocens anima est; ego te miseranda perem; 110
 In loca plena metu qui jussi nocte venires,
 Nec prior huc veni. Nostrum i diuellite corpus,
 Et scelerata fero consumite viscera morsu,
 O quicunque sub hac habitatatis rupe leones.
 Sed 2 Timidi est optare necem: velamina Thisbes
 Tollit, 3 & ad pacta secum fert arboris umbram. 116
 Utque dedit nota lacrymas, dedit oscula vesti,
 Accipe nunc, inquit, nostri quoque sanguinis haustus:
 Quoque erat accinctus, demisit in ilia ferrum.
 Nec mora: ferventi moriens e vulnere traxit,
 Et jacuit resupinus humo: crux emicat alte: 120
 Non aliter, quam cum vitiato 4 fistula plumbo
 Scinditur, &, tenui stridente foramine, 5 longas
 Ejaculatur aquas, atque ictibus aera rumpit.
 6 Arborei fetus aspergine cedis in atram
 Vertuntur faciem: madefactaque sanguine radix
 Purpureo tingit pendentia mora colore.
 Ecce, metu nondum posito, ne fallat amantem,
 Illa redit, juvenemque oculis animoque requirit,
 Quantaque vitarit narrare pericula gestit. 130
 Utque locum, 6 & 7 visam cognoscit in arbore formam;
 (Sic facit incertam 8 pomi color) haret an hac sit.
 Dum dubitat, tremebunda videt pulsare cruentum
 Membra solum, retroque pedem tulit: ora que buxo
 Pallidiora gerens, exhorruit aquoris instar, 135
 Quod fremit, 9 exigua cum summum stringitur aura.
 Sed postquam remorata suos cognovit 10 amores,
 Percutit indignos claro plangore lacertos:
 Et laniata comas, amplexaque corpus amantis;
 Vulnera supplevit lacrymis, fletumque crux 140
 Miscuit, & gelidis in vultibus oscula figens,

1 Discerpite, dilaniate.

2 Ex Stoa, cui mors ad manum praestat portum & libertatem a malis. Nunquam est ille miser, cui facile est mori. Senec. in Herc. Oeteo, Si piget lustus, habes Mortem paratam, pectus in tela indue. Idem in Herc. Furent. 1020.

3 Al. Et ad pacta se confert arboris umbram.

4 Corrupto, ruptoque.

5 Longe emissus. Sed nonnullis placet lectio: Longe Ejacu-

latur aquas.

6 Redi ad vers. 25.

7 Hercul. Ciofano probatur magis, Et versam cognoscit in arbore formam. Arbor enim contraxerat colorem rubrum, ut sequens indicat versus: unde dubitat an eadem sit.

8 Eacee, mori fructus, supra ad vers. 89.

9 Ubi superficies a leví vento crispatur.

10 Amatum Pyramum.

Pyrame, clamavit, quis te mihi casus ademit?
 Pyrame responde: tua te charissima Thisbe
 Nominat, exaudi; vultusque attolle jacentes.
 Ad nomen Thisbes oculos i¹ jam morte gravatos 145
 Pyramus 2 erexit, visaque recondidit illa.
 Qua postquam vestemque suam cognovit, & ense
 Vedit 3 ebur vacuum; tua te manus, inquit, amorq;
 Perdidit infelix. Est & mihi fortis 4 in usum
 Hac manus, est & amor; dabit hic in vulnera vires.
 5 Persequar extinctum, lethiq; miserrima dicar 151
 Causa, comesque tui: & quiq; a me morte revelli
 Heu sola poteras, poteris nec morte revelli.
 His tamen amborum verbis estote rogati,
 O multum 7 miserique mei illiusque parentes; 155
 Ut quos certus amor, quos hora novissima junxit,
 Componi tumulto non invideatis eodem.
 Ac tu, qua ramis arbor miserabile corpus
 Nunc tegis unius, mox es tectura duorum;
 Signa tene cadis; pullosque, & luctibus aptos
 Semper habe foetus, gemini monumenta crux. 160
 Dixit, & aptato pectus mucrone sub imum
 Incubuit ferro, quod adhuc a 8 cade tepebat.
 Vota tamen tetigere deos, tetigere parentes;
 Nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater;
 9 Quodq; rogis supereft, una requiescit in urna. 165

¹ Al. In morte gravatos.

² Illa Dido Virgiliana 4. Æneid. Graves oculos conata attollere, rursus Deficit, infixum stridet sub pectora vulnus. Ter se attollens, cubitoque innixa levavit: ter revoluta toro est, oculisque errantibus alto Quæsivit cœlo lucem, ingemuitque reperta.

³ Eburneam vaginam.

⁴ In hoc idem, ut mihi quoque mortem confiscam.

⁵ Alii. Te sequar extinctum.

⁶ Inversio acutifatua.

⁷ Orbi jam liberis, querum affectus cogere & coercere voluntatis. Nec miseri minus sunt liberi, qui dum illicitos amores suos parentum reverentia & charitati anteferunt, tristem non raro & infelicem sortiuntur exitum.

⁸ Pyrami.

⁹ Cineres & ossa.

Venus & Mars depensi, & Leucothoe in
Virgam thuream.

F A B. V.

Desierat mediumque fuit breve tempus, & orsa est
Dicere. 1 Leucothoe: vocem tenuere sorores.
Hunc quoque, siderea qui temperat omnia luce,
Cepit amor Solem: Solis referamus amores. 170
2 Primus adulterium Veneris cum Marte putatur
Hic vidisse deus: videt hic deus omnia primus.
Indoluit factio, 3 Ju nonigenaque marito
Furta tori, furtique locum monstravit: at illi
Et mens, & quod opus fabrilis dextra tenebat, 175
Exeedit. Extemplo graciles ex are catenas,
Retiaque, & laqueos, qua lumina fallere possent,
Elimat: non illud opus tenuissima vincant
Stamina, 4 nec summo qua pendet aranent tigno:
Utque leves tactus, momentaque parva sequan-
tur, 180

Efficit, & lecto circumdata collocat apte.
Ut venere torum conjux & adulter in unum,
Arte viri, vinclisque nova ratione paratis,
In mediis ambo depensi amplexibus harent.
5 Lemnius extemplo valvas patefecit eburnas;
Admisitque deos: illi jacuere ligati
Turpiter, atque 6 aliquis de diis non tristibus optat
Sic fieri turpis. Superi risere: dinque
Hac fuit in toto notissima 7 fabula cœlo.

1 Soror Alcithoes, filia Minnei.

2 Fabulam hanc canit Demodocus in Homeri Odyss. 8. Narrat Nonnus s. Dionys. 25.

3 Vulcano.

4 Ηὕτη ἀρχύσθε λεπτά, τὰς καὶ κέτις βόλοις δοίτο, &c. Odyss. 8.

5 Vulcanus, qui dum matris auxilio occurseret adversus Jovem, & edens πόδος, ut ipse narrat Iliad. a precipitatus a Jove de cœlo, in Lemnum de-
cidit, ubi eum Sinties exceperunt.

6 Mercurius, qui interroganti Apollini respondit, non gravia sibi futura ejusmodi vincula, nec ingratum tale opprobrium, Odyss. 8.

7 Ή γάρ Αἴφροδίτης καὶ τὸ Αἴρεος ὄμοδρομήν την Οὐρῆς αἰσιδίνην απεγύριζεται. inquit Lucian. libell. de Astro'g. Ignea Martis stella significat ea'orem. Veneris autem stella humorem temperatum; ex horum coniunctione constat generatio, quos Sol aspectu suo elicit, detegitque,

Exit indicii i memorem Cythereia penam, 190
 Inque vices illum, tectos qui laetit amores,
 Ledit amore pari. Quid nunc, Hyperione nate,
 Forma, colorq; tibi, radiataque lumina prosunt?
 Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris,
 Uneris igne novo: quiq; omnia cernere debes, 195
 Leucothoen spectas; & virginē figis in una,
 Quos mundo debes, oculos. Modo surgis Eso
 2 Temporius cœlo, modo 3 serius incidis undis,
 Spectandique mora brumales porrigit horas.
 Deficis interdum, 4 vitiumq; in lumina mentis 200
 Transit, & obscurus mortalia pectora terres.
 5 Nec, tibi quod Luna terris propioris imago
 Obstiterit, palles; facit hunc amor ipse colorem.
 Diligis hanc unam: nec te 6 Clymeneq; Rhodosque,
 Nec tenet 8 Ææ genitrix pulcherrima Circes. 205
 Quaque tuos 9 Glytie, quamvis despecta, petebat
 Concubitus; ipsoque illo grave 10 vulnus habebat
 Tempore. 11 Leucothoe multarum oblia fecit;
 12 Gentis odorifera quam formosissima partu
 Edidit Eurynome. sed postquam filia crevit, 210
 Quam mater cunctas, tam matrem filia vicit.

Vulcani immolicus calor impedit, Neptunus, ut habet Homerus 8. Odyss. ligatos solvit: aqua scilicet extinguit calorem, symmetria hinc Physica. Arnob. vero l. 5. ad mores refert. Quod in adulterio dicitis Martem & Venerem Vulcani esse circumretitos arte; cupiditatem deficitis atque iram vi pressas consilioque rationis. vid. Cel. Rhodig. l. 18. 6.

1 Savæ memorem Junonis ob iram.

2 Tempestivius, maturius solito, & quam par fuit.

3 Tardius.

4 Et mentis ægritudo transit in faciem. hinc tintus viola pallor obscurat lumen tuum, terretque mortales.

5 Nec Lunæ corpus tibi ac terre interpositum Eclipsin lucisque tuæ defectum inducit, sed pallor ex amore.

6 Mater Phaethontis, de qua l. 1. & 2.

7 Neptuni & Veneris filia finitur, Phœbo intime adamata, e qua septem genuit filios, quæ nomen dedit insula Carpathii pelagi, que & Phœbo dilecta dicitur, quia nulla est dies tam nubila, in qua Sol aliqua hora non cernatur, quod illuc cum Alexandria & Syracusis communne. vel quod haec ins. paludibus quondam humida solis calore arida facta sit & fertilis, ut habet Diodorus Siculus lib. 6. de Rhodo ins. Horatio dicitur clara, idest Solis radiis, urbibus, portibus, templo, & Colosso Solis. vide Comment. in od. 7. Pindari.

8 Persa mater Circes, Ææ distè ab Æa opp. Colchorum, 9 Nympha, que Phœbum amavit.

10 Dolorem ob prelatam sibi Leucothoem.

11 Filia Orchami regis Achæmeniæ, & Eurynomes.

12 Arabes, Achæmeniæ.

Rexit Achemenias urbes pater Orchamus, isque
 1 Septimus a prisco numeratur origine Belo.
 2 Axe sub Hesperio sunt paseua Solis equorum;
 Ambrosiam pro gramine habent: ea fessa diurnis 215
 Membra ministeriis nutrit, reparatque labori:
 Dumque ibi quadrupedes celestia pabula carpunt,
 Noxq; vicem peragit; thalamos deus intrat amatos
 Versus in Eurynomes faciem genitricis; & inter
 Bis sex Leucothoen famulas 3 ad lumina cernit 220
 Lavia versato ducentem stamina fuso.

Ergo ubi, ceu mater caræ dedit oscula nata;
 Res, ait, arcana est: famula discedite, neve
 Eripite 4 arbitrium matri secreta loquendi.

Paruerant: thalamoque deus sine teste relicitus, 225
 Ille ego sum, dixit, qui longum 5 metior annum,
 6 Omnia qui video, per quem videt omnia tellus,
 Mundi oculus: mihi, crede, places: pavet illa metuq;
 Et colus, & fusus digitis cecidere remissis.

Ipse timor decuit: nec longius ille moratus 230
 In veram rediit speciem, solitumque nitorem.

At virgo quamvis inopino territa visu,
 Victa nitore dei, posita vim passa querela est.

Invidit Clytie: (neque enim moderatus in illa
 Solis amor fuerat) stimulataque pellicis ira 235
 Vulgat adulterium, diffamatumque parenti
 Indicat. Ille ferox immanuetusque 7 precantem;
 Tendentemque manus ad lumina solis, &, Ille
 Vim tulit invita, dicentem, defodit alta
 8 Crudus humo: tumulumque super gravis addit
 arena. 240

Dissipat hunc radiis Hyperione natus, iterque
 Dat tibi, quo possis defosso promere vultus;

1 A Belo, Abas, Aerisius, Danna, Perseus, Bachæmon, Achaemenes, Orchamus.

2 Sub caelo occidentali.

3 Caligant qui obrudunt lect. ad limina. Neque vident lumina nentibus ancillis coavenire. quod nostro solenne est. 2. Factor. Lumen ad exiguum famule (Lucretiæ) data pensa trahabant. Quod de Famulis ad lumina monet Dausquejus ad

Sil. Ital. 1. lib. non hoc facit. 4 Copiam sermonis serendi remotis arbitris.

5 Cursu sub Zodiacum naturali.

6 Πανόψιος, πανδῆνες, ἔχων αἰώνιον οὐρανον. Orpheus.

7 Leucothoen.

8 Crudelis, immitis. Allusum forte ad supplicium Vestalium corruptarum.

Nec tu jam poteras iⁿ enectum pondere terra
 Tollere, nymph^a, caput; corpusq^{ue} exangue jacebas.
 Nil illo fertur volucrum moderator equorum 245
 2 Post Phaethonteos vidisse dolentius ignes.
 Ille quidem gelidos radiorum viribus artus,
 Si queat, 3 in vivum tentat revocare calorem.
 Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat;
 Nectare odorato sparsit corpusque locumque, 250
 Multaq^{ue}; praelestus, 4 Tanges tamen athena, dixit.
 Profinus imbutum cœlesti nectare corpus
 Delicuit, terramque suo madefecit odore:
 Virgaque per glebas sensim radicibus actis
 Thurea surrexit, tumulumque cacumine rupit. 255

3 Al. ejectum.
 ▷ Post Phaethontem filium fulmine extinsum a Jove, qui se-
 vis compescuit ignibus ignes. 2.
 lib. vers. 313.
 3 Phœbus quidem tentat revo-
 care calorem vitalem in artus
 Lencothoes gelidos. Hypallage.

4 Prodibis et terra arbor thuri-
 fera, cuius gummi incensi in
 facris odor ascensit ad naras
 Deorum. Achemenia autem,
 Arabia, & Saba thure & aro-
 matibus passim a Poetis cele-
 brantur.

Clytie in Heliotropium.

F A B. VI.

AT Clytien, quamvis amor excusare dolorem;
 Indicumq^{ue}; dolor poterat, non amplius iⁿ autor
 Lucis adit, 2 Venerisque modum sibi fecit in illa.
 Tabuit ex illo dementer amoribus usa
 3 Nymphaeum impatiens; & sub Jove nocte dieque
 Sedit humo nuda madidis incompta capillis; 261
 Perque novem luges expers undaque cibique
 Rore mero, lacrymisque suis jejunia pavit:
 Nec se movit humo; tantum spectabat euntis
 Ora Dei, vultusque suos flectebat ad illum. 265
 Membra ferunt hæsiſſe solo; partemque coloris
 4 Luridus exangues pallor convertit in herbas:

3 Sol fons luminis, cœli oculi
 lus, mundi mens.
 ▷ Phœbo modus hic finisque a-
 moris sui in Clytie, quæ deser-
 ta contabuit cibo per dies no-
 vem abstinentis, atque in florem
 Heliotropium transformata est,

pristini amoris memor, ad Sa-
 lem conversa.
 3 Commercium aliarum Nym-
 pharum fugiens.
 4 Nocte cœruleos contrahit flo-
 res sideris desiderio. Cœl. Rhod.
 29. lib. 4.

*Est in parte rubor, violaque simillimus ora
1 Flos tegit. Illa suum, quamvis radice tenetur,
Vertitur ad solem, mutataque servat amorem.* 270

*1 Heliotropium, inquit Plin- ; mor est sideris. lib. 2. c. 41. &
nius, se cum sole circumagit ; l. 22. c. 9.
abeuntem sequitur. tantus a-*

Daphnis, Scython, Celmus, Smilace.

F A B . VII. VIII. IX. X.

Dixerat: & factum mirabile ceperat aures :
Pars fieri potuisse negant; pars & omnia veros
Posse deos memorant: sed non est Bacchus in illis.
Poscitur Alcithoe, postquam siluere sorores:
Qua radio stantis percurrentes stamina tela, 275
Vulgatos taceo, dixit, pastoris amores
Daphnidis & Idai, quem Nympha pellicis ira
3 Contulit in saxum. Tantus dolor urit amantes:
Nec loquar, ut quondam 4 naturae jure novato
Ambiguus fuerit modo vir, modo femina. Scython. 280
Te quoque, nunc 5 adamas, quondam fidissime parvo
Celme Jovi, largoque 6 satis Curetas ab 7 imbri:
Et Crocon 8 in parvos versum cum Smilace flores
Pratereo, dulcique animos novitate tenebo.

1 Γένοιτο μὲν τὸ δῆ πᾶν
Θεός τεχνομένος. Sophocles
in Ajace. Θεοὶ δέ τε πάντα
διώσανται. Homer. Iliad.
8.

2 Phrygii, vel Cretensis. Idæ
enim mons est & Phrygia, &
Cretæ.

3 Transtulit. alii, & melius:
dolore scilicet repulsa attoni-
tum ac stupefactum reddidit.
vide Jacobum Bononiens. qui
hunc eundem cum Theocrit.
Daphnide facit.

4 Vide infra de Hermaphro-

dito vers. 378. & de Cœno l. 12.
vers. 190.

5 Quod Jovis mortalitatem vul-
gaverat olim nutritius Jovis
nempe unus ex Idæis Dactylis.

6 De Curetum origine & offi-
cio vide Strabonem 10. lib. que
nos ad Senec. Herc. Oet. vers.
1877.

7 Fungorum aut asparagorum
more, tanquam novos homi-
nes.

8 Crocon adolescentem ama-
vit Smilax, quo cum frui non
posset, ambo in flores conversi
sunt. Plin. 26. l. 35. cap.

Salmacis.

F A B. XI.

UNDE sit 1 infamis, quare2 male fortibus undis2 85
 Salmacis enervet, tactosque remolliat artus,
 Discite: causa latet; vis est notissima fontis.
 Mercurio puerum diva Cythereide natum
 Najades Idaeis enutrivere sub antris:
 Cujus erat facies, in qua materque paterque 290
 Cognosci possent: 3 nomen quoque traxit ab illis.
 Is tria cum primum fecit quinquennia, montes
 Deseruit patrios: Idaque altrice relicta,
 Ignotis errare locis, ignota videre
 Flumina gaudebat, studio minuente laborem. 295
 Ille etiam Lycias urbes, Lycaque propinquos
 Caras adit; videt hic stagnum lucentis ad imum
 Usque solum lymphæ: non illic canna palustris,
 Nec steriles ulvae, nec acuta cuspide junci.
 Perspicuus liquor est; stagni tamen ultima vivo 300
 Cespite cinguntur, semperque virentibus herbis.
 4 Nympha colit; 5 sed nec venatibus apta, nec arcus
 Flectere qua soleat, nec qua contendere cursu:
 Solaque Najadum celeri non nota Diana.
 Sepe suas illi fama est dixisse sorores: 305
 Salmaci, vel jaculum, vel pictas sume pharetras,
 Et tua cum duris venatibus otia miscet.
 Nec jaculum sumit, nec pictas illa pharetras;
 Nec sua cum duris venatibus otia miscet:

1 ---- Kai η Σαλμανίς
 κρέον, διεβεβλημένη επ
 οιδ' ὅποθεν, ως μαλακή-
 ζυτα τὸς πίοντος, &c.
 Et Salmacis fons, nescio qua
 de causa infamis, quasi ex eo
 bibentes effeminet molliatque.
 Enimvero luxuria hominum vi-
 detur in aeris & aquæ tem-
 perient culpam referre. Atqui
 non haec causam luxuriaz præ-
 bent, sed divitiaz & vixtus in-
 temperans. Strabo 15. lib. Ge-
 org. videatur & Turnebus l. 28.
 c. 39, exponens Salmacida spq-

lia sine sudore & sanguine.
 2 Parum virilibus, effemini-
 nibus. Ut male Janus, male
 gratus: male numen amicum:
 statio male fida.

3 Εὖς καὶ Αὐρόπιτης.
 4 Nullus non fons sacer habi-
 tus, cui & numen suum, Nym-
 pha cognominiis.
 5 Ex ocio, rerum affluentia,
 luxu in cibis & vestitu, fasti-
 dio, & immodico sui cultu na-
 scitur amor & libido. Noster
 1. 1. de Remed. amor. & Se-
 nec, in Hippol. vers. 20.

Sed

Sed modo fonte suo formosos perluit artus, 310
 Sape i Cytoriaco deducit pectine crines;
 Et, quid se deceat, & spectatas consulit undas.
 Nunc perlucenti circumdata corpus amictu,
 Mollibus aut foliis, aut mollibus incubat herbis.
 Sape legit flores. & tunc quoque forte legebat, 315
 Cum puerum vidit, visumque optavit habere:
 Nec tamen ante adiit, 3 eti properabat adire,
 4 Quam se composuit, quam circumspexit amictus,
 Et fixit vultum, & meruit formosa videri.
 Tunc sic orsa loqui: Puer o dignissime credi 320
 Esse deus! Seu tu deus es, potes esse Cupido:
 Sive es mortalis: qui te genuere beati;
 Et frater felix, & fortunata profecto
 Si qua tibi soror est, & qua dedit ubera nutrix.
 Sed longe cunctis longeque beatior illa est, 325
 Si qua tibi sponsa est, si quam dignabere s teda.
 Nunc tibi sive aliqua est; mea sit furtiva voluptas:
 Seu nulla est; ego sim: thalamumque ineamus
 eundem.

Natis ab his tacuit; Pueri 6 rubor ora notavit;
 Nescit, quid sit amor: sed & erubuisse decebat. 330
 Hic color aprica pendentibus arbore pomis;
 Aut 7 eboli tintio est, aut sub candore rubenti,
 Cum frustra resonant 8 era auxiliaria, Luna.

¹ Buxeo. Cytorum autem mons Galatiæ buxo abundat. Virgil.
² Georg. Undantem buxo spe-
 stare Cytorum. & noster lib. 5.
 Inde Cytoriaco radium de mon-
 te tenebat.

³ Aquis vice speculi usa. Nu-
 per me in litore vidi. Corydon.
 Virg. 2. Eclog.

⁴ Al. Quamvis properabat ad-
 ire.

⁴ Sic Mercurius l. 2. v. 374.
 cura adjuvat formam, Permul-
 certque comas, &c.

⁵ Nuptiis, in quibus prefere-
 bantur faces e teda, sup. vers.
 50.

⁶ Vide v. 183. l. 3.

⁷ Ω's δ' ὅτε π's τ' ελέ-
 φαντα γωνί φορύκε μιλώη.
 quod Ostro Mœonis Assyrio fe-
 miya tinxit ebur, Ovid. 2. A.

mor. el. 5. Quale rose fulgent
 inter sua lilia mistæ; Aut ubi
 cantatis luna laborat equis.

⁸ Mulieres Astrologæ perite,
 ut Aglaonica, Plutarcho auto-
 re lib. de defectu oraculorum;
 eclipses Lunæ præscias, quo si
 bi fidem apud vulgus facerent,
 simulabant se carmine magico,
 beneficiis & rhombo posse Lu-
 nam rubore suffusam deducere;
 quod cum vulgo esset persuasum,
 laboranti Lunæ auxiliari
 se credebant, si pelvium tinni-
 tu & tubarum strepitu obstre-
 perent carminibus beneficarum,
 ne exaudirentur a Luna. Can-
 tus & e curru Lunam deducere
 tentat: & faceret, si non æra
 repulsa sonent. Tibullus 1. el.
 8. Senec. Hip. 787. sed præter
 poetas, Liv. l. 20. Plutar. ia
 Pericle, Tacit. 1. Annal.

Poscenti Nympha sine fine i sororia saltē
 Oscula, jamque manus ad eburnea colla ferenti, 335
 Desinis? Aut fugio, tecumque, ait, ista relinquō?
 Salmacis extimuit, losaque hac tibi libera trādo,
 Hospes, ait; simulatque gradu discedere verso.
 Tum quoque respiciens fruticumque recondita sylva
 Delituit, flexumque genu summisit. at ille, 340
 Ut puer, & vacuus, & inobservatus, in herbis
 Huc it, & hinc illuc, & in alludentibus undis
 Summa pedum, & aloque tenus vestigia tingit.
 Nec mora; temperie blandarum captus aquarum;
 Mollia de tenero velamina corpore ponit. 345
 Tum vero obstupuit, nudaque cupidine forma
 Salmacis exarsit. flagrant quoque lumina Nympha:
 2 Non aliter, quam cum puro nitidissimus orbe
 Opposita speculi referitur imagine Phēbus.
 Vixq; moram patitur, vix jam sua gaudia differt: 350
 Jam cupid amplecti; jam se 3 male continet amens.
 Ille cavis velox applauso corpore palmis
 Desilit in latices: 4 alternaque brachia jactans
 In liquidis translucet aquis. ut eburnea si quis
 5 Signa tegat claro, vel candida lilia, vitro. 355
 Vicimus; &, meus est, exclamat Nais: & omnē
 Veste procul jacta, mediis immittitur undis,
 Pugnantemque tenet, luctantiique oscula carpit;
 Subjectaque manus, invitaque pectora tangit;
 Et nunc hac juveni, nunc circumfunditur illac. 360
 Denique nitentem contra, elabique volentem
 Implicat: 6 ut serpens, quem regia sustinet alas,
 Sublimemque rapit; pendens caput illa, pedesque
 Alligat, & cauda spatiante implicant alas:
 Utque solent hedera longos intexere truncos, 365

1 Verecunda, cujusmodi vel
sorori possent dari, vel a soro-
re.

2 Ut refracti ad speculum So-
lis radii.

3 Vix se continet: ægre se re-
primit, supra ad v. 285.

4 Tanquam nataturus, lib. 5.
v. 595.

5 Quibus major ab ambientis
crystalli aut vitri diaffugit.

nitor. Et latet & lucet Phae-
thontide condita gutta apis,
Mart. 4. lib. 32. Epig.

6 Αἰετῆς ὑψιμέτης, φο-
νήσυται δράκοντα φέρων ἐ-
νύχεσσι πέλωρον, &c. Hom.
Iliad. 12. vid. que nos ad ean-
dem similitudi. Æn. 11. Vir-
gil.

Ute sub aquoribus deprensum Polypus i hostem
 Continet, ex omni dimissis parte & flagellis.
 Perstat 3 Atlantiades, sperataque gaudia Nympha
 Denegat; illa premit, demissaque corpore toto
 Sicut inharebat, pugnes licet improbe, dixit, 370
 Non tamen effugies. Ita dii jubeatis, & istum
 Nulla dies a me, nec me diducat ab isto.
 Vota suos habuere deos: nam & mista duorum
 Corpora junguntur, faciesque inducitur illis
 Una: velut si quis conducta cortice ramos 375
 Crescendo jungi, pariterque adolescere cernat.
 Sic ubi complexu coierunt membra tenaci,
 5 Nec duosunt, sed forma duplex: nec feminina dici,
 Nec puer ut possit: neutrumq; & utrumq; videtur.
 Ergo ubi se liquidas, quo vir descenderat, undas 380
 Semimarem fecisse videt, mollitaque in illis
 Membra, manus tendens, sed jam non voce virili
 Hermaphroditus ait: Nato date munera vestro,
 Et pater & genitrix, amborum nomen habenti:
 6 Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde 385
 Semivir, & tactis subito mollescat in undis.
 Motus uterque parens nati rata verba biformis
 Fecit, & 6 incerto fontem medicamine tinxit.

1 Congrum, conchile, locu-
 stam aut alium pisces; vel i-
 psum etiam pisces; vid.
 Plin. 19. c. 29. οὐ περὶ αἰ-
 ποις τε βάλωνται. Αὐτὸς
 δ' ἀγρότης πας ὁ μῆτης καὶ πρέσ-
 σοντος ιχθὺς, &c. Oppianus
 lib. 2. Helieuticon. Elian. 7. I.
 animal. 11. cap. Pierius lib. 27.
 Hieroglyph.

2 Acetabulis, ciuitatis, αἰποῖς.
 ut Oppianus, superiore nota.

3 Hermaphroditus filius Mer-
 curii, qui nepos Atlantis.

4 Coalescunt in unum velut ar-
 bor, quæ inseritur surculo: sunt
 autem genera inferendi hæc:
 sub cortice, aut in trunco, aut
 emplastro. Palladii Febr. Co-
 lumell. 5. lib. 11. cap.

5 Οὐ μᾶς γίνεται καρπός τε
 ποπός τε. De Hermaphrodi-
 tis, qui & Androgyni & Arse-
 nothelyes dicuntur, vide Diod.

5. l.c.de Priapo, & Hermaphro-
 dito, & e Diodoro excerpta
 Photii 244. Plin. lib. 7. c. 3. &
 4. & quæ ibi Dalecampius, Lu-
 cian. Somn. Cœl. Rhod. 1. 15. c. 10.
 οὐδὲ ποργυπον γάρ εν τῷ τε μὲν
 λιβύῃ εἴδος καὶ ὄνομα, εἴκαμ-
 φοτέρων κονύον, τῷ τε αἴρ-
 πεντε τῇ θήλῃς. Plato in
 Symposium.

6 Salmacis, inquit Vitruvius,
 I. 2. cap. 8. falsa opinione pu-
 tatur Venerea molilitie impli-
 care eos, qui ex eo fonte bibe-
 rint. Neque enim molles &
 impudici fiunt ex aqua: est
 enim ejus fontis aqua perlucida,
 saporque egregius. Sed &
 quia Cares & Leleges barbari a
 colonia ab Argis deducta pulsi,
 ubi se receperint in montes,
 & latrocinia ibi exerceant,
 descendebant aquatum ad no-
 tum sibi fontem, atque ibi in
 Gratorum consuetudinem &

suavitatem sua voluntate reducebantur. Hinc aqua illa non impudico morbi vitio, sed hu-

manitatis dulcedine molles
animis barbarorum eam famam
est adepta.

Mineides in Vespertiliones.

F A B. XII.

Flnis erat dictis. Et adhuc i Mineia proles! Urget & opus, spernitque Deum, festumque profanat.

Tympana cum subito 3 non apparentia raucis
Obstrepere sonis, & adunco tibia cornu,
Tinnulaq; arasonant, & olent myrrhaque,crocique:
Resque fide major, cœpere virescere tela,
Inque hedera faciem pendens frondescere & vestis. 395
Pars abit in vites: & quemodo fila fuerunt,
Palmita mutantur, de stamine pampinus exit:
Purpura fulgorem pictis accommodat uvis.

Jamque dies exactus erat, tempusque subibat,
5 Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem, 400
Sed cum luce tamen dubia confinia noctis.

Tecta repente quat, pinguesque ardere videntur
Lampades, & rutilis collucere ignibus ades,
6 Falsaque sevarum simulacra ululare ferarum.
Fumida jamdudum latitant per tecta sorores, 405
Diversaque locis ignes & lumina uitant.
Dumq; petunt tenebras, 7 parvos membrana per artus

a Alcithoe, Arsinoe, & Leucothea, ut Ant. Liberalis, Leucippe, Arsippa, & Arcathoe

b Lanificium.

c Quas Mineides mente capte sibi visu sunt audire.

d Lana in fusis & telis, quod innunt versus sequentes. Simile huic vide lib. 3. v. 664. de Tyrrhenis nautis.

e Crepusculum, lux crepera & dubia.

f Χαλεπήνοις οὐ οἱ Διόγυσος ἐγένετο ταῦρος, οὐ λέων, οὐ πάρδαλις, οὐ ἐκ τῶν κελεόντων ἐόρυν γέντορων οὐ γάλας. Anton. Liberalis fabula 10, additque

πρὸς ὃ τὰ σημεῖα, &c. His prodigiis territæ, fortis mox in urnam conjectas conculserunt: exit sors Leucippæ. Ea vovit Deo sacrificium, siliuumque suum Hippasum adjuvantibus sororibus dilaniavit. In vespertiliones, animal biforme, volucre, implume tamen, mutantur. Aliter Liberalis. αἵτοις Ερμῆς οὐχίενος τῇ διάθῳ μετέβαλεν εἰς οὐρίδας. οὐ αὐτῶν η μὲν ἐγένετο γυντερίς, η οὐ γλαύς, η δὲ βύζα. Εφυγον δὲ αἱ βεῖς τὴν ακτήνα τῇ ηλίᾳ.

Pors.

Porrigitur, tenuesque includunt brachia penna.
 Nec, qua perdiderint veterem ratione figuram,
 Scire sinunt tenebrae. Non illas pluma levavit; 410
 Sustinuere tamen se perlucentibus alis;
 Conataque loqui, ¹ minimam pro corpore vocem
 Emittunt, peraguntque leves stridore querelas;
 Tectaque, non sylvas ² celebrant; lucemque perosa
 Nocte volant, seroque tenent a vespere ³ nomen. 415

¹ Mivucis & terebricula. ³ Nuntioides diste.
² Frequentant.

Ino & Melicerta in deos Marinos.

FAB. XIII.

Tum vero totis Bacchi memorabile Thebis
 Numen erat; magnasque novi ¹ materterae
 vires

Narrat ubique Dei: ² de tortue sororibus expers
 Una doloris erat, nisi quem fecere sorores.

Aspicit hanc, ¹ natis thalamoque Athamantis ha-
 bentem ⁴²⁰

² Sublimes animos, & alumni numine, Juno.
 Nec tulit: & secum: Potuit ³ de pellice natus
⁴ Vertere Maonios pelagoque immergere nautas,
 Et laceranda sua ⁵ nati dare viscera matri,
 Et ⁶ triplices operire ⁷ novis Mineidas alis? 425
 Nil poterit Juno, nisi inultos flege dolores?

Idque mihi satis est? Hac una potentia nostra est?
 Ipse docet ⁸ quid agam: Fas est & ab hoste doceri.
 Quidque furor valeat, Penthea cede satisque
 Ac super ostendit. Cur non stimuletur, eatq; 430

¹ Ino soror Semeles, Bacchi
 materterae & nutrix, nupta Athamanti Thebanorum regi.

² Semele fulmine interierat:
 Autonoës filius Actæon in cer-
 vum versus erat: Penthea Agave mater & sorores discer-
 pserant, ut supra.

¹ Athamanti ex Ino liberi fue-
 re Clearchus & Melicerta: ex
 Nepheli priore conjugé Sthæ-
 neus, Erythræus, Leucon, Paus,

Phryxus, & Helle.

² Inflatos spiritus, superbiam,

³ Bacchus.

⁴ Lib. 3. v. 670.

⁵ Pentheos l. 3. v. 725.

⁶ Tres Minei filias supra 407.

vers.

⁷ Non ante visis, ex cartila-
 gine & membrana, non plu-
 mis.

⁸ Ut furore astoseos in suum
 exitium in ellam.

Per cognata suis exempla sororibus Ino?

Est via declivis funesta nubila taxo:

Dicit ad infernas per muta silentia sedes:

Styx nebulas exhalat iners, umbræque recentes

Descendunt illac simulacraq; functa sepulchris. 435

Pallor, hyemsque tenent late loca senta: 1 novique,

Qua sit iter, manes, Stygiam quod ducat ad urbem,

Ignorant: ubi sit nigri fera regia Ditis.

2 Mille capax aditus, & apertas undique portas

Urbs habet. utque fretum de tota flumina terra, 440

3 Sic omnes animas locus accipit ille: nec ulli

Exiguus populo est, turbamve accedere sentit.

Errant exangues sine corpore & ossibus umbra:

Parsque forum & celebrant, pars imi tecta tyranni:

5 Pars aliquas artes antiquæ imitamina vita 445

Exercent: aliam partem sua pœna coercet.

Sustinet ire illuc, cœlesti sede relicta,

(Tantum odiis iraque dabat) Saturnia Juno.

Quo simul intravit, sacroque a corpore pressum

Intremuit limen; 6 tria Cerberus extulit ora, 450

Et tres latratus simul edidit. illa sorores

7 Nocte vocat genitas, grave & implacabile numen.

Carceris ante fores clausas adamante sedebant;

1 Neque enim inops inhumataque turba transvehitur Styga, nisi post 100. annos. vide

quæ nos ad 6. Aeneid. Virg.

2 Ubique mors est: mille ad hanc aditus patent. Sen. Theb.

3 Plato de Tartaro hoc, in Phædone. E's γερ τετο τὸ

χάσμα συρρέσοι τε πάντες οἱ ποταμοὶ, καὶ εἰ τε-

τε πάλιν πάντες ἐκρέουσιν. ήδ' αἵμα ἐσὶ τὸ ἐκ-

ρῆν τ' ἐγενέθεν καὶ ἀστεῖον

πάντα τὰ σύμματα ὅτι

πυθμένα γένεται, &c.

4 Locus ille capax est o-

mnium, quem non stipant fi-

guræ, umbre. levisque turba.

Vide que ad vers. 670. lib. 11.

4 Frequentant. ut modo ver.

5 Virg. 6. Aeneid. Pars in gra-

mineis exercent, &c. de pœ-
nis eodem lib.

6 Cerberus, quem Plutonis canem vel serpentem, Inferorum custodem nuncupant, tri-
ceps singitur, ut terram deno-
tet, quæ πρεσβόπος omni-
um mortalium per tres orbis,
tum cognitas, partes, omnia
ætatis, infantum, juvenum,
senum, mortis genere natura-
lii, violento, fortuito absumpto-
rum corpora vorat. Porphyr.
interpretatur esse dæmonem
perniciosissimum; qui in aqua,
terra, & aere versatur. capi-
ta volunt esse leonis, canis,
lupi. Horatio est, Bellua cen-
ticeps. vide Pausaniam in La-
conicis.

7 Furiæ; Acherontis & No-
etis, idest illætabilis erroris fi-
lias; scelerum vindices; iræ,
cupiditatis, libidinis ultrices.

Deque suis atros pectebant crinibus angues.
 Quam simul agnorunt inter caliginis umbras, 455
 Surrexere dea, Sedes i scelerata vocatur.
 2 Viscera præbebat Tityus lanianda, novemque
 Jugeribus distractus erat. 3 tibi, Tantale, nulla
 Deprenduntur aquæ: quaque imminet, effugit arbor.
 4 Aut petis, aut urges ruiturum, Sisyphæ, Saxum. 460
 5 Volvitur Ixion, & se sequiturque, fugitque:
 Molirique suis lethum patruelibus ausa,
 Assidue repetunt, quas perdant, Belides undas.
 Quos omnes facie postquam Saturniz 6 torva
 Vedit, & ante omnes Ixiona: rursus ab illo 465
 Sisyphon aspiciens, Cur hic e fratribus, inquit,
 Perpetuas patitur pœnas? Athamanta superbuna
 Regia dives habet, 8 qui me cum conjugé semper
 Sprevit? Et exponit causas odiique, viaque,
 Quidque velit, quod vellet, erat, ne regia Cadmi 470
 Staret, & in facinus traherent Athamanta furores.
 Imperium, promissa, preces confundit in unum,
 Sollicitatque deas. Sic hac Junone loquuta,
 Tisiphone canos, ut erat turbata, capillos
 Movit, & 9 obstantes dejecit ab ore colubras; 475
 Atque ita, Non longis opus est ambagibus, inquit;
 Facta puta, quæcumque jubes: inamabile regnum
 Desere, teque refer cœli melioris ad auras.
 Lata reddit Juno, quam cœlum intrare parantem

1 Ubi supplicia expendunt scelerati. Virg. 5. Æn. sceleratum limen.

2 Vide quæ nos ad σ. Æneid. Virg. nec non & Tytion, &c. Senec. Hippol. 1228.

3 Quæ nos ad Senecæ Thyesten 152. Sed hæc pueris nota.

4 Quæ singulorum fuerint delicta, quæ supplicia, vide quæ nos olim ad Senecæ traged. quæ ad Virg. 5. Æneid. viden-
di Mythologi, Platonis Phædon, ad illum Marf. Ficini ar-
gumentum: Macrobius in So-
mnium Scipionis l. 1. cap. 18.
Vulturem jecur immortale tun-
denter exponens tormenta ma-
le conscientiæ viscera interio-
ra rimantis, &c. Lucretius i-
tem 3. lib. & ipse fons Hom.

Odyss. 11. Luciani Necvoman-
tia, Joannes Tzetzes Chiliad.
273. l. 9.

5 Rota sc. indesinenter actus.
 qua expressione nihil argutius
 atque ingeniosius dici posse a-
 junct. Ego tamen equari, aut
 etiam superari arbitror ab illo
 quod seq. v. 508. Tum face ja-
 stata per eundem sepius orbem
 Consequitur motis velociter i-
 gnibus ignes.

6 De Junonis odio in filias Da-
nai, qui filius Beli, Epistola
 Hypermnestre ad Lyceum.

7 Memor se ab illo interpel-
 latam ad adulterium.

8 Qui cum uxore sua Ino me
 sprevit.

9 Alii, extantes.

Roratis 1 lustravit aquis 2 Thaumantias 3 Iris. 480
 Nec mora: 4 Tisiphone madefactam sanguine sumit
 Importuna facem, fluidoque cruore rubentem
 Induitur pallam, tortoque incingitur angue;
 Egrediturque domo. Luctus comitatur euntem,
 Et Pavot, & Terror, trepidoque Insania vultu. 485
 Limine constiterat; postes tremuisse feruntur
 5 Æolii, pallorque fores infect acernas;
 Solque locum fugit. monstris exterrita conjux,
 Territus est Athamas, tectoque exire parabant.
 Obstirit infelix, aditumque obsedit Erynnis; 490
 Nexasque vipereis distendens brachia nodis
 Casarium excussit. mota sonuere colubrae:
 Parsque jacent humeris, pars circum pectora lapsa
 Sibila dant, saniemque vomunt, linguisque co-
 ruscant.
 Inde duos mediis abrupit crinibus angues, 495
 Pestiferaque manu raptos immisit. At illi
 Inoosque sinus, Athamanteosque pererrant,
 Inspirantq; 6 graves animos, nec vulnera membris
 Ulla ferunt: 7 mens est, quæ diros sentiat ictus.
 Attulerat secum liquidi quoq; monstra veneni, 500
 Oris Cerberei spumas, & virus Echidna,
 Erroresque vagos, cæaque oblivia mentis,
 Et scelus, & lacrymas, rabiemque, & cædis amorem:
 Omnia trita simul, qua sanguine mista recenti
 Coxerat are cava viridi versata cicuta. 505
 Dumque pavent illi, vertit 9 furiale venenum

1 Purgavit pollutam descensa
 ad inferos, & fariarum aspe-
 ctu.

2 Thaumantis, idest admira-
 tionis filia, cuius scilicet origo
 mortalibus miraculo fit. Plato
 in Theæteto. Plutar. 3. lib. de
 placitis philos. 5.

3 Ab εὐρω, signif. αὐγγέλλω.
 Plato in Theæteto. Aristot. 3.
 1. Meteor. cap. 3. & 4. Jul.
 Scal. exercit. 80.

4 Ornatum adverte & comi-
 tarum harum Dearum. Vide
 Virg. Aeneo 7. Æn.

5 Athamantis Æoli fil.
 6 Δυσφόρος γνώμως,

λυαράδεις φαντατίας. qui-
 bus intellestus delusus aliud
 quam quod videt, videre se o-
 pinatur. vide quæ nos ad Se-
 necæ Hercul. furentem v. 253.

7 Quos diri conscia facti Mens
 habet attonitos, & surdo verbo-
 re cœdit, Occulsum quatiente a-
 nimo terrore flagellum. Juvena-
 lis 13. Sar.

8 Attulerat secum Medea Scy-
 thicis acoriton ab oris. Illud E-
 chidneæ memorant. &c. 7. lib.
 410. vers.

9 In furorem agens. Rotavit
 facem, ut continenter igneus
 circulus videretur.

Pectus in amborum, praecordiaque intima movit :
 Tum face jactata per eundem sapientem orbem,
 Consequitur motis velociter ignibus ignes .
 Sic 1 victrix , iussique potens ad 2 inania magni 510
 Regna redit Ditis : sumptumq; recingitur anguem
 Protinus Eolides media 3 furibundus in aula
 Clamat: io comites , his retia tendite sylvis ,
 Hic modo cum gemina visa est mihi prole leana .
 Utque fera sequitur vestigia conjugis amens , 515
 Deque sinu matris ridentem , & parva Learchum
 Brachia tendentem rapit , & bis terque per auras
 More rotat funda , rigidoque infantia saxo
 Discutit ora ferox . tum denique concita mater ,
 Seu dolor hoc fecit , seu sparsi causa veneni , 520
 Exululat , sparsisque fugit male sana capillis :
 Teque ferens parvum nudis , Melicerta , lacertis
 4 Evoe Bacche sonat . Bacchi sub nomine Juno
 Risit , & , Hos usus præstet tibi , dixit , alumnus :
 Imminet aquoribus scopulus : pars ima cavatur
 Fluctibus , & tectas defendit ab imbris undas. 525
 Summa rigent , fontemq; in apertum porrigit aquor .
 Occupat hunc (vires insania fecerat) Ino ,
 5 Seque super pontum nullo tardata timore
 Mittit , 6 onusque suum ; percussa recanduit unda :

1 Voti compos , Junonisque
peracto mandato .

2 Vide quæ ad v. 441. sup.

3 Hoc est quod fibi in exemplum ultioris sumpsit Juno ,
supra 428. ut furiali correptus
errore , & mente delusus tur-
bata , in aliud , quam quod re-
vera est , feratur ; uti Penthei
mater , & materter . lib. pre-
ced.

4 Vox Bacchantium , ab ac-
clamatione Jovis collaudantis
Bacchum in bello giganteo mu-
tatum in Leonem . Phocius in
excerptis ex Procli Chrestoma-
thia . ἥδετο δὲ οἱ Κόρωνοι
ἐν ἐορταῖς τῇ Διονυσίᾳ Διο-
νύσος , βεβαπτισμένος πολ-
λῷ Φουάγματι .

5 Α'πὸ ταῦτης αὐτῶν ἐσ-
θείλασσαν Ιγώ ρίψαι , &c.

Pausanias in Atticis sub fine ,
Ino cum Melicerta de saxo ,
quam Molurida vocant , se in
mare præcipitavit , cum natu
majorem filium pater occidis-
set , seu furore impulsus , seu
ira incensus , quod Orchomeniis
famem immissam uxoris nefar-
io facinore audisset ; Phryxum
simul uxoris prioris filium ab
illa sublatum . Namque , ut ha-
bet Nonnus 10. Dionysiacon ,
repudiata a Phryxo privigno ,
quem amabat , sterilitatem a-
gris induxit .

6 Puer a Delphinis exceptus ,
& in Corinthiorum Isthmon
expositus , in deorum marino-
rum numerum referebatur , Pa-
lamon dictus , & Portunus .
Pausanias in Atticis . Lucian.
in dialogis marinis . Nonnus 10 ,
Dionysiac.

*At Venus immerita i neptis miserata labores, 530
 Sic patruo blandita suo est: O numen aquarum,
 Proxima cui cœlo cessit, Neptune, potestas,
 Magna quidem posco: sed tu miserere meorum,
 Jactari quos cernis in Jonio immenso,
 Et diis adde tuis. Aliqua & mihi gratia ponto est: 535
 Si tamen in medio quondam concreta profundo
 2 Spuma fui, 3 gratumque manet mihi nomen ab
 illa.*

*Annuit oranti Neptunus: & abstulit illis
 Quod mortale fuit: majestatemque verendam
 Imposuit; 4 nomenque simul, faciemque nova-
 vit, 540
 Leucotheaque deum cum matre Palamona dixit.*

1 Inus, cui mater erat Har-
mone filia Veneris.

2 Venus enim α'φροδίτη α'-
πο τῆς α'φρος, ex spuma ma-
ris, in quod Cœli a Saturno
exfæsti projiciebantur teſticuli,
cum ob seminis similitudinem
spumosam, tum humoris falsi-
vum genitabilem.

3 Alii, Grajumque, quod gra-
tum minus.

4 Quod usu venit iis qui ex
mortaliibus in Deos relati sunt.
Ino dicta est Leucothea, & Ma-
tuta, que eadem cum Aurora;
Melicerta vero Palæmon
& Portumnus, honoresque illi
certaminum Isthmicorum habi-
ti. Solent enim mortuis con-
secratis nomina immutari, cre-
do, ne quis putet homines eos
fuisse, &c. Laſtantius 1. l. de
falsa religione.

Inus comites in saxa, & aves.

F A. B. XIV.

1 **S** Idonia comites, quantum valuere, secute
Signa pedum primo videre novissima saxo:
2 Nec dubium de morte rata, Cadmeida palmis
Deplanxere domum, scissis cum ueste capillis. 545
Utque parum justa, nimiumque in 3 pellice ſava
4 Invidiam fecere Dea; convitia Juno
Non tulit: &, Faciam uos ipſas maxima, dixit,

1 Thebanæ, quarum conjuges
2 Phœnicibus Cadmi sociis o-
riundi.

2 Et pro certo credentes eam
obiisse.

3 Semele, cuius gratia univer-
ſam Bacchi familiam infesta o-
diis & vindicta proſequebatur.

4 Invidiam alicui facit, qui
ejus ſævitiam in odium addu-
cit. l. 7. vers. 508. Ante ipſas, a
quo mors foret invidiosior, aras.
Juvenal. 14. Sat. Invidiam face-
rent nolenti surgere Nilo. Lu-
can. 2. l. 36. vers.

1 Savitiae monumenta mea. Res dicta secuta est.
 Nam qua praeipue fuerat pia, Persequar, inquit, 550
 In freta reginam: saltumque datura, moveri
 Haud usquam potuit, scopuloque affixa cohasit.
 Altera dum solito tentat plangore ferire
 Pectora, tentatos sentit riguisse lacertos.
 Illa, manus ut forte tetenderat in maris undas, 555
 Saxeæ facta manus in easdem porrigit undas.
 Hujus, ut arreptum laniabat vertice crinem,
 Duratos subito digitos in crine videres.
 Quo quaque in gestu depensa est, habet in illo.
 Pars volucres facta; quanunc quoque gurgite in ille
 Aequora disstringunt summis 2 Cadmeides alis. 561.

1 Ne forte in numina mutantur, uti Ino, quam lugebant. 2 Thebanæ iste mulieres, a Cadmo autore. Al. Mineides. mutavit eas Juno in saxa & aves.

Cadmus, & Harmonia in dracones.

F A B. XV.

1 Nescit Agenorides, natam parvumque nepotem
 Aequoris esse Deos. 2 Luctu, serieq; malorum
 Victus, & ostentis, qua plurima viderat, exit
 Conditor urbe sua, tanquam fortuna locorum, 565
 Non sua se premeret: longisque erroribus actus
 Contigit Illyricos profuga cum conjugé fines.
 Jamque maliis annisq; graves dum prima retractant
 Fata domus, 3 releguntque suos sermone labores: 570
 Num 4 sacer ille mea trajectus cuspide serpens,
 Cadmus ait, fuerat tum, cum Sidone profectus
 Vipereos sparsi per humum nova semina dentes?
 Quem si cura deum tam 5 certa vindicat ira,
 Ipse, precor, 6 serpens in longam porrigar aluum. 575

1 Nescit Cadmus Ino filiam, &
 nepotem Melicertam in Deos
 maris fuisse relatios.

2 Cadmus domus suæ perpe-
 tuis cladibus obrutus; quasi
 cœlum illud & terram abomi-
 natus, cum uxore Harmonia
 jam senex Thebis migravit in
 Illyricam, profugus ob Linum
 a se interfectum, ut alii; re-

gnō pulsus ab Amphione & Ze-
 tho, ut alii, se ad Euchelien-
 ses contulit, a quibus, ex o-
 raculi responso, dux belli co-
 tra Illyrios electus, victor iis
 imperavit.

3 Al. repensusque.

4 Redi ad 32. vers. 3. lib.

5 Constanti, continua.

6 Vide lib. 3. vers. 96.

Dixit: 1. Et, ut serpens, in longam tenditur aluum,
 Durateque cuti squamas increscere sentit,
 Nigraque caruleis variari corpora guttis:
 In pectusque cadit pronus, commissaque in unum
 Paulatim tereti et tenuantur acumine crura.
 Brachia jam restant: qua restant brachia tendit;
 Et lacrymis per adhuc humana fluentibus ora,
 Accede, o conjux, accede miserrima, dixit;
 Dumq; aliquid supereft de me, me tange, manumq;
 Accipe, dum manus est, dum non totum occupat
 anguis. 585

Ille quidem vult plura loqui: sed lingua repente
 3. In partes est fissa duas; nec verba volenti
 Sufficiunt, quotiesque aliquos parat edere questus,
 Sibilat: hanc illi vocem natura reliquit.
 Nuda manu feriens exclamat pectora conjux: 590
 Cadme, mane, teque infelix his exue monstros:
 Cadme, quid hoc? ubi pes? ubi sunt humerique
 manusque?

Et color, et facies? Et, dum loquor, omnia? Cur non
 Me quoque cœlestes in eundem vertitis anguem?
 Dixerat. 5 ille sua lambebat conjugis ora, 595
 Inque sinus caros, veluti cognosceret, ibat,
 Et dabat amplexus, assuetaque colla petebat.
 Quisquis adest (aderant comites) terretur: at illis
 Lubrica perlucent cristati colla draconis:
 Et subito duo sunt, junctoq; volumine serpent; 600
 Donec in oppositi nemoris subiere latebras.
 Nunc quoq; nec fugiunt homines, nec vulnere ladunt:
 Quidq; prius fuerint, placidi meminere dracones.

1. Οἰς χρόνοις ἐπτῶν Σεπτεμβρίας πετρέων την ἔχει οὐειδές μορφής. Nonnus 40. Dionys. vel quia ibi in exilio latuit inops, vel quia homo politicus se ad mores & leges Barbarorum accommodavit; vel quia Illyriis plerisque oculi οὐειδεῖς τοις ἐρυθράντεσσι, qui interim aut videndo quos diutius irati viderint: ut qui pupulas in singulis oculis binas habeant: A. Gellius lib. 9. cap.

4. vel denique ab ipso gentis nomine, cum ἔγχειλος aiguillam sonet, qua longæ congnata colubra.

2. Al. curvantur, Ms. sinuantur.
 3. Linguae serpentum propter celerem vibrationem geminas, aut etiam tergeminas habere linguas videntur.

4. Aliis erne.

5. Lege, sis, qua refert ex Plutarcho Pierius 14. lib. hieroglyph. de angue puellæ amasio,

Serpentes e sanguine Medusæ procreati.

F A B. XVI.

Sed tamen ambobus versa solatia forme
Magna 1 nepos dederat , quem debellata colebat
India , quem positis celebrabat Achaia templis . 605
Solus 2 Abantiades ab origine cretus eadem
Acrisius superest , qui menibus arceat urbis
Argolica , contraque deum ferat arma , genusque
Non putet esse deum (neque enim Jovis esse putabat)
Persea : quem 3 pluvio Danae conceperat auro . 611
Mox tamen Acrisium (tanta est praesentia veri)
Tam violasse deum , quam non agnosce nepotem
Poenitet : impositus jam cœlo est 4 alter ; & 5 alter
Viperei referens spolium memorabile monstri , 615
Aera carpebat tenerum stridentibus alis .
Cumque super Libycas victor penderet arenas ;
Gorgonei capitis gutta cecidere cruenta ,
Quas humus exceptas varios animavit in angues :
Unde frequens illa est , infestaque terra colubris . 620

1 Bacchus , ex Semiele , filia
sua .

2 Filius Abantis regis Argivo-
rum , qui filius Beli , cui Jupi-
ter genitor .

3 Acrisius oraculum consulue-
rat , marem ne pareret uxor ,
an foeminam . respondit oracu-
lum nullum se habituram si-
lium ; nepotem aliquando e filia ,
a quo ipse occideretur . Da-
naem itaque filiam cum nutri-
ce inclusit thalamo aheneo sub-
terraneo in specu , cui se im-
misit Jupiter in aureum imbreu-
conversus , fucumque fecit mu-
lieri . epimythiam dabit Hor.
3. l. Ode 15. & Paul. Silent.
Antholog. lib. 7. χριστεος α·
ψαλτοι διέτμενον , &c.

4 Bacchus .

5 Perseus , qui a Polydece re-
ge Seriphi (ad quem arca , in
qua ipse cum matre inclusus
fuerat , appulit) ad debellan-
das Gorgonas , petendumque

Medusæ Tex iis natu maximæ
caput missus , accepit a Mercurio
talaria , & harpen ; a Plu-
tone galeam , a Pallade egida ,
& speculum ; victor reversus
dum Medusæ caput per cœlum
volans Africum portaret , gut-
tae Gorgonei capitis deciduae in
serpentes mutantæ sunt . Cau-
sam naturalem & historicam
ad fabulam convertit . transtu-
lit poeta locum hunc ex Apol-
lonii 4. Argonaut. Εὐτε γάρ
τιθεος Διβύλω ὑπσητοε-
το Περσός , &c. Vide qua-
nos ad Luçanum lib. 9. vers.
519. & deinceps . Sed vide Clari-
siß. Baconi Vet. sap. de Perseo
sive bello interpretantis , Per-
seo , idest , ad bellum probe in-
struto opus esse celeri expedi-
tione , occultis consiliis , provi-
dentia , &c. v. Apollodorum l.
2. & allegorice expositam ab
H. Tzetzze , sub initio Lycophr.
Cassandrae .

Atlas in Montem.

FAB. XVII.

INDE per immensum ventis discordibus actus,
 Nunc huc, nunc illuc, exemplo nubis aquosa,
 Fertur; & ex alto seductas a there longe
 Despectat terras, totumque supervolat orbem.
 Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia vidi: 625
 Sape sub occasus, sape est ablatus in ortus.
 Jamque cadente die, veritus se credere nocti,
 Constitit Hesperio, regnis Atlantis, in orbe,
 Exiguamque petit requiem: dum Lucifer ignes
 Evocet Aurora, cursusque Aurora diurnos. 630
 Hic hominum cunctis ingenti corpore prastans
 2 Japetionides Atlas fuit. Ultima tellus
 Rege sub hoc, & pontus erat, qui solis anhelis
 Aequora subdit equis, & fessos excipit axes.
 Mille greges illi, totidemque armenta per herbas 635
 Errabant, & humum vicinia nulla premebat.
 Arborea frondes auro radiante nitentes
 Ex auro ramos, ex auro 3 poma ferebant.
 Hospes, ait Perseus illi, seu gloria tangit
 Te generis magni, generis mihi Jupiter auctor:
 Sive es mirator rerum; mirabere nostras. 641
 Hospitium, requiemque peto. Memor ille vetustae
 Sortis erat: dederat 4 Themis hanc Parnassia sortem:
 Tempus, Atla, veniet, 5 tua quo spoliabitur auro
 Arbor, & hunc prætitulum Jove natus habebit. 645
 Id metuens solidis pomaria clauserat Atlas
 Mænibus, & vasto dederat servanda 6 draconis;

¹ Lumina, lucem.² Atlas Japeti filius fuit, frater Promethei, ut alii, Hesperi: rex Mauritanie, ad Oceanum occiduum, qui ab illo Atlanticus dictus.³ Aurea hec mala alii putant fuisse citria vel medica. Dalecampius, ad 3. lib. Athenæi c. 7. Alii, oves corporis magni, & coloris subrutili, auream referuntis nitelam, τῷ μῆλῳ utrumque significante. Pollux.⁴ Alii, stellas interpretantur, quod Astronomiæ peritus fuerit Atlas. Natal. Com. 7. lib. 7. c. Aurifodinas alii.⁵ Vide 321. v. 1. lib.⁶ Quod ab Hercule factum postea 1. 9. v. 190.⁶ Cui Ladon nomen. Apollon.⁴ lib. Argonaut. Λαίδων Εσέτη πόχθιζον παγχρυσεκ ρύτο μῆλα Χώρα

Arcebatque suis extermos finibus omnes.

*Huic quoque, Vade procul, ne longe gloria rerum;
Quas mentiris, ait, longe tibi Jupiter absit. 550
Vimque minis addit, manibusque expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior (quis enim par esset Atlantis
Viribus?) at quoniam parvi tibi gratia nostra est,
Accipe munus, ait, lavaque a parte Medusa 655
Ipse retro versus squalentia protulit ora.*

*Quantus erat, mons factus Atlas: nam barba,
comæque*

*In sylvas abeunt: juga sunt humerique, manusque.
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumen:
Offa lapis fiunt. tum partes altus in omnes 660
Crevit in immensum, sic Di statuistis; & 2 omne
Cum tot sideribus celum requievit in illo.*

Ἐν Αἰγαίῳ τοις χρόνοις ὁ φίς, quem fluvium interpretantur volumine sinuoso circundantem hortos Hesp.

*1 Virg. 4. En. Atlantis cinctum assidue calubibus atris Pluviferum caput, & vento pulsatur & imbris: Nix humeros infusa regit, tum flumina mento
Præcipitant senis, & glacie riget horrida barba. & quæ nos ibi.*

2 Propter Astronomiæ scientiam, sphæramque ab illo inventam finxitur Atlas cœlum sustinere. Diodor. 4. lib. sub i-

nitione addit, illum, cum in altissimum montem ad astrorum cursus observandos ascendisset, subito a ventis abreptum. Idem ref. Vives ad 1. c. 18. l. August. de civit. Dei. Sed vide Aristot. 2. de Cœlo, & Tzeten 1. hist. 1. 4. Macrob. 2. l. Quando siderum motus, aut ratio cepta est genethliaca sciri? non post Theulin Ægyptium, aut post Atlantem (ut quidam ferunt) gestatorem, bajulum, tibicinem illum, ac destinam cœli? Arnob. 1. 2.

Andromeda a Perseo liberata, & Virgæ in Coralia.

FAB. XVIII.

Clausserat 1 Hippotades eterno carcere ventos:
Admonitorque operum cœlo clarissimus alto

1 Aeolus, Jovis ex Acesta filius, Hippotæ nepos. Αἰολος Ιππότεω παῖδες κλυτοί. Apollon. 4. lib. qui quum natum ventorum adverteret, atque ex ortu & occasu siderum, statisque anni temporibus, ut &

regionum marisque æstus reciproci ventos prædiceret, ταῦτα εἶπεν αὐτῷ οὐρανῷ καὶ βασιλέα vocarunt ac crediderunt, inquit Strabo 2. & 5. lib. Virg. 1. En.

1 Lucifer ortus erat . Pennis ligat ille resum-
ptis 655

Parte ab utraque pedes , 2 teloque accingitur unco ,
Et liquidum motis talaribus aera findit .

Gentibus innumeris circumque infraque relictis ,
3 Æthiopum populos , 4 Cepheaque conspicit arva .

Illic immeritam 4 materna pendere lingua 670
Andromedam penas injustus jusserrat Ammon .

Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit 5 Abantiades , nisi quod levis aura capillos

Moverat , & tepido manabant lumina fletu ;
Marmoreum ratus esset opus ; trahit inscius ignes , 675

Et stupet : & visa correptus imagine forma
Pene suas quatere est oblitus in aere pennas .

Ut stetit , O , dixit , non istis digna catenis ,
Sed quibus inter se cupidi junguntur amantes ,

Pande requirenti nomen terraque tuumque , 680
Et cur vincla geras . 6 Primo silet illa , 7 nec audet

Appellare virum virgo , manibusque modestos
Celasset vultus , si non religata fuisset .

Lumina , quod potuit , lacrymis implevit abortis .
Sapius instanti , sua ne delicta fateri 685

Nolle videretur , nomen terraque suumque ,
Quantaque materna fuerit fiducia forma ,

Indicat : & , nondum memoratis omnibus , unda

1 Venti autem ponunt plerumque Sole oriente , & Spes vita cum Sole redit . Juven . 12 . Sat .

2 Harpe .

3 Quibus imperavit Cepheus , cuius uxor ---

4 Cassiope , cum se Nereidas forma praestare gloriaretur , arrogantiae penas dedit in unica filia Andromeda : quam saxo alligatam exponi a ceto deo randam exegit Neprunus , ex responso utecumque duro oraculi Jovis Ammonis . de quo vide quae nos ad 9 . lib . Lucani 512 . vers .

5 Perseus Abantis pronepos , Acrisius enim Persei avus filius erat Abantis .

6 Al . primo stupet illa . Cios . codd . ms . alter e nostris .

7 Elegantissime picturam hanc expressit Lucianus περὶ οἰκεῖον .

Οὐ πατέσθη τὸ κῆπος φοβούμενος , οὐ τὸν Αὐδρομέδουν καθαιρεῖται . mox εἰν βραχίονες ἐπωλλαὶ οἱ τεχνίτης ἐμιμήσατο αἰδώ παρθένην καὶ Φόβον , &c. virginis , inquit , verecundiam expressit artifex & mecum . spectat enim pugnam desuper ex rupe , & adolescentis audaciam amatoriam , & belluae visum οὔτροοσ μηχανή . Argumentum citat ex Herodoto in Polymnia . Sed & vide Persea Philostrati Iconium lib . 1 . & Pausaniam in Corinthiacis .

Insonuit. veniensque immenso ¹ bellua ponto
Eminet, & latum sub pectore possidet aquor. 690
Conclamat virgo: genitor lugubris, & una
Mater adest, ambo miseri, sed justius illa.
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
Plangoremque ferunt, vincloq; in corpore adherent.
Tum sic hospes ait: Lacrymarum longa manere
Tempora vos poterunt; ad opem brevis hora fe-
renda est. 696

Hanc ego si peterem Perseus, Jove natus, & illa,
Quam clausam implevit secundo Jupiter auro,
Gorgonis anguicoma Perseus superator, & alis
Ætherias ausus jactatis ire per auras,
Preferrer cunctis certe gener. Addere tantis 700
Dotibus & meritum (faveant modo numina) tento.
Ut mea sit, servata mea virtute, pacifcor.
Accipiunt legem, (quis enim dubitaret?) & orant,
Promittuntque ³ super regnum dotale parentes.
Ecce, velus navis praefixo concita rostro 705
Sulcat aquas, juvenum sudantibus acta lacertis:
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis
Tantum aberat scopulis, quantum ⁴ Balearica torto
Funda potest plumbo medii transmittere caeli:
Cum subito juvenis pedibus tellure ⁵ repulsa 710
Arduus in nubes abiit. ut in aquore summo
Umbræ viri visa est, visam fera savit in umbram.
Utque ⁶ Jovis præpes, ⁷ vacuo cum vidi in arvo
⁸ Prabentem Phœbo liventia terga draconem,
Occupat adversum; neu sœus retorqueat ora, 715

¹ Belluæ hujus ossa Romam ex oppido Judææ Joppe allata ostendit M. Scaurus, longitudine pedum 40. altitudine costarum Indicos elephantes excedente, spinæ crassitudine sesquipedali. Plin. lib. 9. cap. 5. Solin. cap. 36.

² Φόρκος αίματι ρώσεν γέ-
γος. &c. οὐλος Δαενίδες, τὸ
αἰτοῦ χρυσῷ φαρεὲν αἵτορ-
ρύτε εμεναι. Pindarus
Pyth. 12. ode. Α'λλα πα-
τηρ Πρσῆις οὐλύμπιος ὄμ-
βρος ερώτον Χρύσεος εἰς

γόμεν ἡλίθε, & ε ολο-
γόεις παραποίησ. Nonn.
Dionys. 47.

³ Insaper.

⁴ Balearium insularum incolas
fuisse peritissimos funditores, &
supra dictum & satis notum.

⁵ Sic l. 2. Euge, & impref-
ja tellurem repellit hasta, ver.
788. vide quæ nos ibi.

⁶ Aquila, a'les minister fulmi-
nis: quæ sunt aves præpetes,
vide Agel. σ. l. σ. c.

⁷ Hinc inde pateute, ubi nul-
la sata, arbusta nulla.

⁸ Africantem se ad Solem.

1 *Squamigeris avidos fudit cervicibus ungues:*
Sic celeri missus præceps per inane volatu
Terga feræ pressit, dextroque frementis in armo
 2 *Inachides ferrum curvo tenus abdidit 3 hamo:*
 4 *Vulnere laza gravi modo se sublimis in auras*
Attollit, modo subdit aquis: modo more ferocis 721
Versat apri, quem turba canum circumsona terret.
Ille avidos morsus velocibus effugit alis,
Quaque patet, nunc terga cauis super obsita cond
chis, 725

Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
Definit in pisces, falcato vulnerat ense.
Bellua puniceo mistos cum sanguine fluctus
Ore vomit: maduere graves aspergine penna.
 Nec 5 bibulis ultra Perseus talaribus ausus 730
Credere, conspexit scopulum: qui vertice summa
Stantibus extat aquis, operitur ab aquore moto.
Nixus eo, rupisque tenens juga prima sinistra,
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Litora i cum plausu clamor, superaque Deorum 735
Implevore domus. gaudent, generumque salutant,
Auxiliumque domus servatoremque fatentur
Cassiope, Cepheusque pater. 6 Resoluta catenis
Incedit virgo, pretiumque & causa laboris.
Ipse manus hausta vinctrices abluit unda, 740
 7. *Anguiferumque caput dura ne ladat arena,*

1 Τοῖς αὐτοῖς γῶντέ τοῖς εἰπότη πάταγος ἀρεος αἱ τιτανίδων, δυσχίρωμαι δρόκοντι. Sophocl. Antigone. sup. vers. 32.
 2 Perseus Argivus ab Inacho, prisco Argivorum rege.

3 Ad capulum usque: cui recurvatur ferrum ad munimentum manus.

4 Audi Lucianum prælii hujus victoriaeque præconem, in lib. περὶ τὸ οἴκον. Καὶ θηλεῖον μὲν επεισοι πεφρικὸς ταῖς ακάνθαις, καὶ δεδιττόμενον τῷ χάσματι. Καὶ οἱ Πρσεύς δὲ τῇ λακᾶ μὲν τροδείκυνται τὴν Γόργονα.

τῇ δεξιᾷ δὲ καθικεῖται τῷ ξίφει. Καὶ τὸ μέγ, ὅστον τὸ κήτος εἰδετῶν Μέδουσαν, ἕδη λιθός ἐστι, τὰ δὲ ὅστον ἐμψυχον μένει, τῇ αρπῇ κόπτεται.

5 Aspergine madidis.

6 Δεσμὸς Αὐτορομέδης πτυσσεῖς αὐγελύτατο. Περσέος Αἴξιν εὐδονος εὐχών.

Nonnus 47. Dionys.

7 Omnino deponendum erat Medusa caput Perseo scopulum sinistra tenenti, belluam dextra trajicienti.

Mollit humum foliis, natasque sub aquore virgas
 Sternit, & imponit i Phorcynidos ora Medusa.
 Virga recens, bibulaque etiam nunc viva medulla
 Vim rapuit monstri, tactuque induruit hujus, 745
 Percepitque 2 novum ramis & fronde 2 rigorem.
 At pelagi Nympha factum mirabile tentant
 Pluribus in virgis, & idem contingere gaudent:
 3 Seminaque ex illis iterant jactata per undas:
 Nunc quoque coraliis eadem natura remansit: 750
 Duritiem tacto capiant ut ab aere, quodque
 Vimen in aquore erat, fiat super aquora saxum.

1 Phorei & Cerus filiam. vi-
 de quæ nos ad o. l. Lucan. 629.
 vers.

2 Baccæ coralii sub aquis can-
 didæ & molles: exemptæ con-
 festim durantur & rubescunt.
 Plin. 32. lib. 2. c. ad eum Da-

lecampius.

3 Σπέρματά τε εὗ εκτι-
 ρων αὐτοῖς πυρῆσιν εὐ τοῖς
 ὕδαισι πίψυσαι. Maximus
 Planudes in Græca sua Ovidii
 Metam. versione.

Medusæ crines in Serpentes.

F A B. XIX.

D lis tribus ille focos totidem de cespite pônit;
 1 Levum Mercurio; dextrum tibi, bellica vir-
 go;

Ara Jovis media est. mactatur vacca Minerva; 755
 Alipedi vitulus; 2 taurus tibi, summe deorum.
 Protinus Andromeden, & tanti pramia facti
 3 Indotata 4 rapit: 5 tedas 6 Hymenæus, amorque

1 Primus honoris locus me-
 dius, proximus sinistus, inquit
 Lipsius 2. lib. Eleitorum 2. cap.
 Cur itaque assignatur Palladi
 locus super Mercurium? a ra-
 tione victimæ, quæ Palladi po-
 tior & propria. ut lib. 12. 151.
 vers. Anson. 64. epigram. Ærea
 bos steteram. malitata est vacca
 Minervæ.

2 Jovi mastari taurum negat
 Servius ad 3. Æneid. & Ma-
 crob. Saturni. 3. cap. 10. Asse-
 rt Xenophon Cyropæd. & Ju-
 lianus ad Libanum. vide quæ
 nos ad Senecæ Medeam 60. v.
 & Hercul. furent. v. 299.

3 Virginem fine dote, negle-
 sto scil. regno, quod promisere
 super dotale parentes. supra v.
 705. Al. in dotem, idest dotis
 nomine dicta. Alii particulam
 In intensivam esse volunt.

4 Allusum forte ad Rom. mo-
 rem, ubi virgines e gremio ma-
 tris rapi solitæ, in memoriam
 & omen raptarum Sabinarum,
 quod Romulo & suis feliciter
 cessit.

5 Repete quæ ad v. 60. hujus
 lib.

6 De Hymeneo vide quæ nos
 ad Senec. Thebaid. v. 252. &
 Medeam 67. v.

1 Praciunt; 2 largis satiantur odoribus ignes;
 Sertaque dependent tectis: 3 & ubique lyraque, 760
 Tibiaque, & cantus animi felicia lati
 Argumenta sonant. reseratis aurea valvis
 Atria tota patent, pulchroque instructa paratis
 Cepheni proceres ineunt convivia regis.
 Postquam epulis functi, generosi munere Bacchi 765
 4 Diffudere animos; cultusque genusque locorum
 Quarit Abantiades. Quarenti protinus unus
 Narrat Lyncides moresque habitumque virorum.
 Qua simul edocuit, Nunc, o fortissime, dixit,
 Fare precor, Perseu, quanta virtute, quibusq; 770
 Artibus abstuleris 5 crinita draconibus ora.
 Narrat Abantiades, gelido sub Atlante jacentem
 Esse locum solida tutum munimine molis;
 Cujus in introitu 6 geminas habitasse sorores
 Phorcidas, unius sortitas luminis usum. 775
 Id se solerti, furtim dum traditur, astu
 Supposita cepisse manus perque abdita longe,
 Deviaque, & sylvis horrentia saxa fragosis
 Gorgoneas tetigisse domos; passimque per agros,
 Perq; vias vidisse hominum simulacra, ferarumq; 780
 In silicem ex ipsis visa conversa Medusa.
 Se tamen horrenda, clypei quem lava gerebat
 Aere repercuesso, formam aspexisse Medusa.
 Dumque gravis somnus colubros, ipsamq; tenebat;
 Eripuisse caput collo, pennisque fugacem 785
 Pegaso, 7 & fratrem, matris de sanguine natos.
 Addidit & longi non falsa pericula cursus;

1 Al. præcipitant.

2 De apparatu, ritibus, & festivitate celebri nuptiarum vide que nos ad Lucan. lib. 5. v. 254. & deinceps, & Alex. ab Alex. 2. lib. 5. c.

3 Al. cithareque, lyraque.

4 Lastitiae dator Bacchus, illa vero diffundit dilatatque cor, tristitia contrahit.

5 Medusæ caput anguiscrinitum.

6 Γρῦπα. Pephredo & Enyo. Zenodorus addit tertiam Dino, filias item Cephei, sorores Gorgonis: his unicus erat

oculus, unus dens, quibus per vices utebantur sorores: hos intercepit Perseus, atque his instrutus, ad Gorgonas avolavit, Melusam dormientem offendit, eique collum amputavit. lege que If. Tzetzes, ac Lycoph. ibi

λαμπτηρον λέπτης θιπλανύς ποδηγίας, &c. & Erasmi adag. Orei galea, & Luciani Dialog. Tritonis & Nereidum in dial. marinis. Apollod. l. 2.

7 Χρυσοκόρη μὲν αὐθρώπον, ἵππον δὲ Πήγυατον. Tzetzes disto loco.

Qua freta, quas terras sub se vidisset ab alto,
Et qua jactatis tetigisset sidera pennis.

Ante expectatum tacuit. tamen i excipit unus 790
Ex numero Procerum, quarens, & cur una sororum
Gesserit alternis immistos crinibus angues.

Hospes ait, Quoniam scitaris digna relatu,
Accipe quæsti causam. 3 Clarissima forma, 795

Multorumque fuit spes invidiosa procorum

Illa, nec in tota conspectior ulla capillis

Pars fuit; inveni, qui se vidisse referrent.

Hanc pelagi rector templo vitiaffe Minerva

Dicitur: aversa est, & castos agide vultus 800

Nata Jovis texit, neve hoc impune fuisse,

Gorgoneum crinem turpes mutavit in hydros.

Nunc quoque, ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in adverso, quos fecit, sustinet angues.

1 Υπολιμβάνει. απυ-
μειβόμενος προσέφη. Tum
sic excepit regia Juno. Virg. 4.
Æn.

2 Cur Medusa sola Gorgonum
gesserit altern.

3 Pulcherrimam foeminarum
Medusam ferunt. Απίσταν
vocat Pindaris od. 12. Pyth. illius itaque amore captos obstu-
puisse. Narrant Diodor. lib. 4.
& Pausanias 2. Medusam regi-
nam fuisse gentis bellicosæ jux-
ta Tritonidem paludem; & no-
steu per infidias a Perseo oppres-
sam, mortua pulchritudinem
admiratum Perseum præcidisse
caput, & ut spectaculo esset,
in Græciam deportasse. Pausan.
tamen ibidem refert, Proclum
Carthaginiensem litteris man-
dasse, bestiæ hoc genus esse.
quod & Athenæus lib. 5. cap.
19. tradit esse ζῷον καίτω

βλέπον, ex eo genere quæ in
Africa sunt απολιθώσεως αν-
θρώποις αἰτία. quem lege,
& Plin. lib. 8. cap. 21. & Aelian de anima. l. 17. cap. Pa-
laphatus lib. 1. narrat Phorcyn
regem Cyrenorum fecisse sta-
tuam auream Minervæ, quam
Cyrenei Gorgonem vocabant:
virum bonum hujus custodes
& vigilem intercepisse navi
prædatoria: e tribus Phorcei
filiabus Medusam, quia nega-
vit se ostensuram ubi esset illa
statua, interfecisse, &c. Is.
Tzetzes adfert mythologiam
sub initio comm. in Lycophr.
Πσοῦς ὁ ἡλιός εστι, Α-
Ιωνὶς ἡ ἀγρός, &c. aliam
Fulgentius sub exitu l. 1. Nat.
Com. aliam lib. 7. c. 11. 12. &
13. Noster fabulose detorquet
ad offensę Minervæ vindictam.
Sed finis sit.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEΩΝ

LIBER V.

Caput Gorgonis homines in saxa
convertens.

FAB. I.

Dumque ¹ in Cepheum medio ² Danaeus heros
Agmine commemorat, fremitu regalia turba
Atria complentur: nec, ³ conjugalia festa
Qui canat, est clamor; sed quifera nunciet ⁴ arma.
Inque repentinus convivia versa tumultus ⁵
Asimilare freto possit; quod seva quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his ⁶ Phineus belli temerarius auctor
Fraxineam quatiens arata cuspidis hastam;
En, ait, en adsum præpta conjugis ulti. ¹⁰
Nec mihi te penna, nec ⁷ falsum versus in aurum
Jupiter eripiet. Conanti mittere Cepheus,
Quid facis? exclamat: Qua te, germane, furentem
Mens agit in facinus? meritisne hac gratia tantis
Redditur? hac vitam servatam dote reperdis? ¹⁵
Quam tibi non Perseus, verum si queris, ademit,

¹ Procerum Æthiopicorum,
qui ad celebritatem nuptialem
convenerant. lib. precep. 750.
² Cepheni proceres incunæ con-
vicia regis.

³ Perseus Danaes filius.
⁴ Alii, connubialia. quibus
non placet conjugalia, quod ta-
men pro conjugalia admitti con-
tendit Turnebus l. 13. Advers.
c. 21. Quin & 5. Metam. 530.
vers. Nec mea virginitas, nec
conjugalia jura.

⁵ Vino & lucernis Medus aci-
naces immane quantum discre-

pas! Hor. lib. 1. od. 27. ¹
⁶ Κινήθη δὲ αὐγοὶ ὡς
πύρετα πολλὰ θαλάσσης
Πόντος λακεῖσι. Hom. II. 3.
⁷ Frater hic Cephei, alter ab
illo qui oculis multatus Argo-
nautas hospitio exceptit: huic
tamen despontata fuerat An-
dromeda, antequam ceto expo-
neretur.

⁸ Quo mentiriste satum, vel,
fallax, quo dissimulatus Jupiter
fucum fecit virginī Danae.

¶ Sed grave & Nereidum numen, sed & corniger
Ammon,

Sed qua & visceribus veniebat bellua ponti
Exaturanda & meis. Illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum 20
Exigis ut pereat, luctuque levabere nostro.
Scilicet haud satis est, quod te spectante revincta est,
Et nullam quod opem patruus, sponsusve tulisti:
Insuper a quoquam quod sit servata dolebis?
¶ Pramiaque eripies? Quæ, si tibi magna videntur,
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses: 26
Nunc sine qui petiit, per quem hac non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & voce est pactus; eumque
Non tibi, sed certe pralatum intellige morti.
Ille nihil contra; sed & hunc, & Persea vultu 30
Alterno spectans, petat hunc ignorat, an illum;
Cunctatusque brevi contortam viribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Persea misit.
Ut stetit illa toro, stratis tum denique Perseus
Exiliit, teloque ferox inimica remisso 35
Pectora rupisset, nisi post & altaria Phineus
Isset: & (indignum!) scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis adhæsit:
Qui postquam cecidit, ferrumque ex osse revulsum est,
8 Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.

1 Disjunctivæ particulæ repetitionem, & vim considerat
Quintilianus in hoc exemplo, quod profert l. 9. Institut. Rhetor. c. 3.

2 Quæ indignatae arrogantis Cassiopeas, quæ se marinis hisce
Nymphis præferre ausa est, precibus a Neptuno impetraverunt, ut immitteretur cetus, qui Cepheorum agros popula-
retur. Consultus igitur Jupiter Ammon de ratione amovendi
niali, respondit, placari non posse Nereidum iram, nisi ex-
posita Ceto Cassiopeas prole.

3 Vide quæ nos ad Lucanum l. 9. v. 512. & seq.

4 Nata semine & sanguine
meo. Emphaticæ.

5 Andromedam, & regnum
dotale, utcunque hoc remisisse
visus fuerit Perseus v. 757. lib.
præced. Protinus Andromeden,

& tanti præmia facti Indotata
rapit. namque præmia hac sco-
pulis affixa autumat.

6 Neque enim destinatum at-
tigit scopum, vel errore mit-
tentis dextra, vel levi declina-
tione Persei istum effugientis.

7 Nuptiis adhibitas aras & sa-
cra, advocationes Deos hinc li-
quet, & ex tumultuaria illa al-
tera in nuptiis Pirithoi pugnat.
12. vers. 258. Proximus ut se-
terat, spectans altaria vultu Fu-
mida terribili, Cur non, ait, n-
timur istis?

8 Ex more cadentium in acie
& pugna, qui λαξ aut ὁδοξ
apud poetas, terram ingratias,
& indignanter salutant. 10. Æn.
Sternitur infelix Acron, & cal-
cibus atram Tundit humum ex-
pirans. noster 12. l. v. 238. ma-
dida resipinus arena Calcitrat.

Tum vero indomitas ardescit vulgus in iras, 41
 Telaque conjiciunt, & sunt, qui Cephea dicant
 Cum genero debere mori. sed limine tecti
 Exierat Cepheus, testatus jusque, fidemque, 45
 1 Hospitiique Deos, ea se prohibente moveri.
 2 Bellica Pallas adest, & protegit agide fratrem;
 Datque animos. Erat Indus Atys, quem flumine
 Gange

Edita 3 Limniace vitreis peperisse sub undis
 Creditur; egregius forma, quam divite cultu
 Augebat, bis adhuc octonis integer annis, 50
 Indutus chlamydem Tyriam, quam limbis obibat
 Aureus: ornabant aurata monilia collum,
 Et madidos myrrha curvum crinale capillos.
 Ille quidem jaculo quamvis distantia missa
 Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus. 55
 Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perseus
 Stipite, qui media positus sumabat in ara,
 Perculit, & 4 fractis confudit in ossibus ora.
 Hunc ubi sedatos jactantem in sanguine vultus
 Assyrius vidit Lycabas junctissimas illi, 60
 Et comes, & veri non dissimilator amoris,
 Postquam exhalantem sub acerbo vulnere vitam
 Deploravit Atyn; quos ille tetenderat arcus
 Arripit: & 5 Mecum tibi sint certamina, dixit;
 Nec longum pueri fato latabere, quo plus 65
 Invidia, quam laudis habes. Hac omnia nondum
 Dixerat, emicuit nervo penetrabile telum,
 Vitatumque tamen sinuosa ueste pependit.
 Vertit in hunc harpen madefactam cade Medusa
 Acrisioniades, adigitque in pectus: at ille 70

1 Τὸς τὸ ξενίας τὸ φόρος, Jovem maxime violati hospitii vindicem. Μυημοντινοῦ Δυγατέρες Διὸς ξενίας σέβεις αὐξεσσα φιλίας τε γέρος βεβαιός. Athenaeus 15. lib. 15. cap.

2 Opportune Fortitudini auxilio adest Prudentia, que Alto consilio fulsit, Viresque secundas sufficit. Atque hoc sibi vo-

lunt postea, cum Deos introducunt auxiliares. Ambo autem Jovis filii.

3 Nympha palustris, cui nomen από τη λίμνη.

4 Hypallage. Hoc enim voluit; confudit in ore fracta ossa: sui interpres l. 12. v. 250. *G* ossa Non agnoscendo confusa rediquit in ore. l. 5. v. 292. discessisse ossibus ore.

5 Emphatice. Me, viro.

Jam moriens oculis sub nocte i natantibus atra,
 Circumspexit Atyn, seque acclinavit ad illum,
 Et tulit ad manes juncta solatia mortis.
 Ecce 2 Suenites genitus Methione Phorbas,
 Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam, 75
 Sanguine, quo late tellus madefacta tepebat,
 Concederant lapsi. surgentibus obstitit ensis
 3 Alterius costis jugulo Phorbantis adactus.
 At non Actoriden Eritum, cui lata bipennis
 Telum erat, admoto Perseus petit ense: sed altis 80
 4 Extantem signis, multaque in pondere massa
 5 Ingentem manibus tollit cratera duabus,
 Infligitque viro: rutilem vomit ille cruorem,
 6 Et resupinus humum moribundo vertice pulsat.
 Inde 7 Semiramio Polydamona sanguine cretum, 85
 Caucaseumque Abarim, Sperchionidemque Lyctum,
 Intonsumq; comas Helicen, Phlegyamque, Clytumq;
 Sternit, & extuctos morientum calcat acervos.
 Nec Phineus ausus concurrere comminus hosti,
 Intorquet jaculum: quod detulit error in Idam 90
 8 Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
 Ille tuens oculis immitem Phinea torvis,
 Quandoquidem in partes, ait, abstrahor, accipe,
 Phineu,
 Quem fecisti hostem, pensaq; hoc vulnere vulnus.
 Jamque remissurus tractum de corpore telum 95
 Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.

- 1 Languore & tremulo horro-
 re fluitantibus in morte. τίγα
 δ' εγγεύεσθαι τὸ δὲ συό-
 τος ὄντος κατέστοι. Simoni-
 des. Fata vocant, condingue na-
 tanta lumina somnus. Eurydi-
 ce 4. Georg. Virg.
 2 Alli, Syenites. Syene urbs
 Egypti sub tropico Cancri ja-
 get. Lucan. 6. Umbram nusquam
 stellente Syene; in Solstitio æ-
 stivo. Adverte augem quam di-
 seite & consulto Atyn, Phor-
 banta, alios patronymicis suis
 distinguat, ne forte histo iam
 confundant cognomines.
 3 Amphimedontis.
 4 Protuberantem & aspernum
 signis, Argentum versus, & man-

tem extra pocula caprum. Juv.
 1. Sat,

5 Θωρηκτὸς ista, & furor me-
 tarus in prelia trudit inermes,
 arma ministrat, natusque in u-
 sum latitiae scyphis ad pugnas
 abuti cogit. 12. lib. Forte fuit
 juxta signis extantibus asper An-
 tiquus crater, &c. Virg. 2. Ge-
 org. Et magno Hyleum Lapi-
 thus craterem minantem.

6 Vide 4. vers. supra.

7 De Semiramide 1. priore v.
 40.

8 Frustra abstinentem a pu-
 gna, utpote neutrarum parti-
 um. Virgil. aspicit urbem in-
 munem ranti belli, atque impun-
 ne quietam, 12. Æneid.

Ilic quoque Cephenum 1 post regem primus Odites
 Ense jacet Clymeni; Protenora percutit Hypseus;
 Hypsea Lyncides. sicut & grandevus in illis
 Emathion qui cultor, 2 timidusque Deorum: 100
 Qui, quoniam prohibent anni bellare, 3 loquendo
 Pugnat, & incessit, scelerataque devovet arma.
 Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
 4 Decutit ense caput: quod protinus incidit ara,
 Atque ibi 5 semianimis verba execrantia lingua 105
 Edidit, & medios animam expiravit in ignes.
 Hinc gemini fratres, Broteasque, & 6 castibus Am-
 mon

Invicti, 7 vinci si possent castibus enses,
 Phinea cecidere manu: Cererisque sacerdos
 Amphicus, albenti velatus tempora 8 vitta. 110
 Tu quoque Japetide non hos adhibendus ad usus,
 Sed qui pacis opus citharam cum voce moveres,
 Jussus eras celebrare dapes, festumque canendo.
 Quem procul astantem, plectrumq; imbelle tenentem
 Pettalus irridens, 9 Stygiis cane cetera, dixit, 115
 Manibus: & lavo mucronem tempore fixit.
 Concidit, & digitis morientibus ible retentat
 Fila lyra: 10 easque fuit miserabile carmen.
 Non sinit hunc impune ferox cecidisse Lycormas:

1. Proxime regem, id est regi
 dignitate & autoritate secun-
 dus.

2. Religiose veneratus Deos.
Primus in orbe Deos fecit timor.
 Petronius.

3. Lingua strenuus.

4. Al. Demerit.

5. De Orphei capite, l. 11. v.
s. stebile lingua Murmurat ex-
animis.

6. Cæstuum pugna erat e pu-
 gilatus genere, ubi pugnis res
 agebatur, sed armatis, tan-
 quam si qui chirothecis, e cor-
 dio bubulo, iisque ferro aut
 plumbo adfixo gravibus arma-
 ti inter se decertarent, que lo-
 ris alligabantur, brachiis ne
 exciderent. agona Virgilius, 4.
Aeneid. iconas Hier. Mercuria-
lis exhibet lib. 2. de arte Gy-
mnastica cap. 9. Et Manutius l.

1. de quæsitis per epistolam. 8.
 epist.

7. Si quid valeat contra retia-
 rium ferula. Martial. epistol.
 ad 2. lib.

8. Fascia linea, qua vincieban-
 tur frontes sacerdotum & vi-
 citarum. Adverte autem tu-
 multuaræ pugnae & rixæ super-
 mero miserum furorem; qui
 nec affinitati, virtuti, etati,
 formæ, integritati, innocentia,
 rebus sacris, ipsis sacerdotibus,
 quos vittæ, non Musarum alu-
 mnis, quos insulæ & artis in-
 strumenta sanctos haberi jubent,
 non deniq; ditissimis agri parcit.

9. Τα δ' αλλ' εν αδετοῖς
 κύτῳ μυθιστορεῖ. Ajax So-
 phocleus.

10. Certe ubi cecinit & ceci-
 dit, ut de Marsya Apulejus.

Raptaque de dextro robusta ¹ repagula poste ¹²⁰
Ossibus illisit media cervicis. at ille
Procubuit terra, mactati more juvenci.

Demere tentabat lavi quoque ¹ robora postis
Cinypheus Pelates. tentanti dextera fixa est
Cuspide Marmoride Coriti, lignoque cohasit. ¹²⁵

Harenti ² latus hausit Abas: nec corruit ille,
Sed retinente manu moriens e poste pependit.

Sternitur ³ Melaneus Perseia castra secutus,
Et Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,

Dives agri Dorilas: quo non possederat alter ¹³⁹
Latius, aut totidem tollebat farris acervos.

Hujus in obliquo missum stetit inguine ferrum,
(Lethifer ille locus) quem postquam vulneris autor
Singularem animam, ⁴ & versantem lumina vidit
Bactrius Halcyoneus, ³ 4 hoc quod premis, inquit,
habeto ¹³⁵

De tot agris terræ: corpusque exangue reliquit.

Torquet in hunc hastam calido de ⁵ vulnera raptam
Ultor ⁶ Abantiades: media qua nare recepta
Cervice exacta est: in partes eminet ambas.

7 Dumque manum fortuna juvat, Clytiumque,
Clanimque ¹⁴⁰

Matre satis una, diverso vulnere fudit.

Nam Clytii per utrumque gravi vibrata lacerta
8 Fraxinus acta femur: jaculum ^{Clanis} ore momordit.
Occidit ⁹ Celadon Mendesius; occidit Astreus
Matre Palestina, ¹⁰ dubio genitore creatus. ¹⁴⁵

1 Objices, vestes.

2 E latere confosso sanguinem
elicuit. Per tuicam squalen-
tem auro latus hausit apertum.
10. *Aen.*

3 Bœphœus. Max. Planudes.
4 Sarcasmus, cuiusmodi ille
Turni Eumedi insultantis *Aen.*
12. En agros, & quam bello
Trojane petisti, Hesperiam me-
tire jacens, aut Indi Sophistæ.
Paulo post mortuus tantum ob-
tinebis terræ, quantum satis
fit ad sepulturam corporis tui.
Ei δέ τις οὐλογού εἶχων μορ-
φῆ, παραμεστεῖ αὐλῶν,
θυκτὰ μεμυάδω περισέλ-

λων μέλη, καὶ τελετῶν αἱ
πάντων γάρ εἰπεισόμενος.
Pind. Nem. II.

5 Doris.

6 Perseus Abantis pronepos.
Acrisius enim Danae pater er-
rat filius Abantis.

7 Successus urgere suos, instare
favori numinis. de Cæs. Lucan.
2. I. v. 148.

8 Hasta fraxinea.

9 Cum pater ignoratur, idest
quem habere non licet, filius
dicitur spurius. Isidor. Nothus
autem, qui ex concubina, non
ex legitima natus est, sed pa-
rem habet certum.

Ethionque sagax quondam ventura videre;
Tunc 1 ave deceptus falsa; regisque Thoactes
Armiger, & 2 caso genitore infamis Agyrtes.
3 Plus tamen exhausto superest: namque omni-
bus unum

Opprimere est animus. Conjurata undiqspugnant 150
4 Agmina pro causa meritum impugnante fidemque.
Hac pro parte socer frustra pius, & nova conjux
Cum genitrice favent, ululatuque atria complent.
Sed sonus armorum superat, gemitusque cadentum:
Pollutosque simul multo Bellona penates 155
Sanguine perfundit, renovataque pralia miscet.

Circumeunt unum Phineus, & mille secuti
Phinea. tela volant 5 hyberna grandine plura
Prater utrumq; latus, preterq; & lumen, & aures.
Applicat hic humeros ad magna saxa columnae, 160
Tutaq; terga gerens, adversaq; in agmina versus
Sustinet instantes. Instabat parte sinistra

6 Chaonius Molpeus, dextra Nabathæus Ethemon.

7 Tigris ut auditis diversa valle duorum
Extimulata fame mugitibus armentorum, 165
Nescit utro potius ruat, & ruere ardet utroque:
Sic dubius Perseus, dextra levane feratur,
Molpea trajecti summovit vulnere cruris;
8 Contentusque fuga est. neque enim dat tempus

Ethemon,
Sed furit, & cupiens alto dare vulnera collo, 170
Non circumspectis exactum viribus ensem
Fregit; in extrema percussa parte columnæ
Lamina dissiluit, dominique in gutture fixa est.
Non tamen ad lethum caussas satis illa valentes

x Augurio. Virgil. o. Enei.
de Rhamnete augure caso, Sed
non augurio potius depellere pe-
stem.

2 Parricidio forte.

3 Putaris tot jam casis, satis
exhaustum esse sanguinis, satis
laboris; plus tamen superest.
certatum enim omnes unani-
mos, & qui conjurati in unum
Persea iunpetum faciunt, hunc
undique petunt.

4 Caussam partesque Phinei im-
pugnantis meritum Persei, &
Adam regis omnes obnoxie at-

que animo firmato promovent:
justam causam partesque fidei
vel duo vel nemo: utque fieri
solet, major pars superat me-
liorem.

5 Quam multa grandine nimbi
Culminibus crepitanti. 5. Eneid.
Tempestas telorum, ac ferreus
ingruis imber.

6 Chaonos in Arabia agnoscit
Plinius lib. o. cap. 28. Quid au-
tem hic Chaonii?

7 Vide Thyesten Senecæ. v. 705.
8 Satis habet Perseus fugasse
Molpea,

Plaga dedit. trepidum Perseus, & inertia frustra 175
 Brachia tendentem 1 Cyllenide confudit harpe.
 2 Verum ubi virtutem turbæ succumbere vidit,
 Auxilium, Perseus, quoniam sic cogitis ipsi,
 Dixit, 3 ab 4 hoste petam; vultus avertite vestros,
 Si quis amicus adest; & Gorgonis extulit ora. 180
 Quare alium, tua quem moveant miracula, dixit
 Thessalus: utque manu jaculum lethale parabat
 Mittere, in hoc habet signum de marmore gestu.
 Proximus huic Ampix animi plenissima magni
 Pectora Lyncida gladio petit: inque petendo 185
 Dextera diriguit, nec citra mota, nec ultra est.
 At Nileus, qui se 5 genitum septemplice Nilo
 Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem
 Argento partim, partim calaverat auro,
 Aspice ait, Perseus, nostra primordia gentis; 190
 6 Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras.
 A tanto cecidisse viro. Pars ultima vocis
 In medio suppressa sono est, adapertaque velle
 Ora loqui credas, nec sunt ea pervia verbis.
 Incepit hos, 7 Vitioque animi, non viribus, inquit

1 Quam acceperat a Mercurio, qui natus est in Cyllene monte Arcadię.

2 Verum ubi se numero obrui advertit, neque per ingruentem undique multitudinem locum esse virtuti. Quatenus fortis liceat declinare periculum, docebit Aristoteles lib. 3. Eth. ad Nicomachum c. 6. & 7.

3 Fas est & ab hoste doceri, quidni & juvari? lege utilissimum libellum Plutarchi de capienda utilitate ex inimicis.

4 Medusa capite, quod hosti ademerat. vide quæ ad 795. v. 1.

4. quibus adde quæ haber Palæphatus l. 1. Perseum ubi Gorgonem, idest statuam auream, a filiabus Phorci abstulisset, in partes eam plures dissregisse, capite servato integro, reposuisse vero tremi suæ, cui inde nomen Gorgonis indidit. hinc a ceteris insulis pecunias exegisse: Seriphios, insula desertæ, fugisse: Perseum itaque, ibi menia & lapides tantum ibi inventos, jaliis deinde insulanis,

quibus pecunias imperarât, dicere solitum: Vide ne, quem admodum Seriphii Gorgonis caput videntes, & vos etiam illa lapides mutemini.

5 De Nili ostiis, ejusque incrementi caussis vide quæ nos ad Lucan. l. 10. v. 200. & seq.

6 Hoc tamen infelix miseram solabere mortem; Eneas magni dextra cadit. Eneas Lauso 10. En si quæ est ea gratia & iaf. l. 12. v. 81.

7 Ignavi & pusillanimi ceditis huic magico: quin fortiter contra itis? Lucianus more suo in lib. cui titulus Icones: Αλλ' τοις τόν τι αἱρεῖ πατέρων οἱ τῶν Γοργών ἰδόντες, οἱ οὐ εἴσαι εἰναγχος εἴ παθον τραχύναλην τινὰ γυμνῆνα ἵδειον τὸ γαρ τὸ μύθον εκπίνειον, μηκὺ δέω λίθος εἴ σινθρόπος σοι γέγονέναι, πεπηγὼς ὑπὸ τὸ Θάύρετος.

Gorgoneis torpetis, Eryx. incurrite mecum;
 Et prosternite humi juvenem magica arma movente.
 Incursurus erat: tenuit vestigia tellus,
 Immotusque filex, armataque mansit imago.
 His tamen 1 ex merito pœnas subiere: sed unus 200
 Miles erat Persei: pro 2 quo dum pugnat, Aconteus
 Gorgone 3 conspecta saxo concrevit oborto;
 Quem ratus Astyages etiamnum vivere, longo
 Ense ferit; sonuit tinnitibus ensis acutis.
 Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem, 205
 Marmoreoque manet vultus mirantis in ore.
 Nomina longa mora est media de plebe virorum
 Dicere. bis centum restabant corpora pugna:
 Gorgone bis centum riguerunt corpora visa.
 Pœnitet injusti tunc denique Phineus belli: 210
 Sed quid agat? simulacra videt diversa figuris,
 Agnoscitque suos, & nomine quemque vocatum
 Poscit opem, credensque parum, sibi proxima tangit
 Corpora: marmor erant. avertitur; atq; ita supplex,
 4 Confessaque manus obliquaque brachia tendens, 215
 Vincis, ait, Perseus: remove tua monstra; tuaque
 Sacrificos vultus, quæcunque ea, tolle Medusa,
 Tolle precor: non nos odium, regnique cupido
 Compulit ad bellum. Pro conjugem movimus arma:
 5 Causa fuit meritis melior tua; tempore nostra. 220
 Non cessisse piget: 6 nihil, o fortissime, præter
 Hanc animam concede mihi; tua cetera sunt.
 Talia dicenti, neque eum quem voce rogabat
 7 Respiceret audienti, quod, ait, timidissime Phineus,
 Et possum tribuisse. & magnum est munus inertis, 225
 Pone metum, tribuam, nullo violabere ferro:
 Quin etiam mansura dabo monumenta per avum;
 Inque domo socii semper spectabere nostri;

1 Quia Phinei satellitum, &
 malæ causæ propugnatores.

2 Perseo.

3 Coatra quam monuerat Perseus v. 179. supra.

4 Supplicis, & peccasse se confidentis extentas manus. mox
 vers. 235.

5 Utcumque Andromeden ab-
 ducere meruisti, quam virtute
 tua liberasti, possem tamen e-

go caussam meam defendere
 tempore, ut quæ mihi prius
 fuerit desparsata.

6 Sine hanc animam, & miser-
 rere precantis. Turnus 12. Æn.

7 Metuens contra intueri Me-
 dusæ caput, cuius vim faxifi-
 cam in tot suis petrefactis vi-
 derat, potius quam ob pudorem,
 quo Perseum suspicere
 verecundabatur; ut volunt alii,

1 Ut mea se sponsi soletur imagine conjux.
 2 Dixit, & in partem Phorcynida transstulit illam, 230
 Ad quam se trepido Phineus obverterat ore.
 Tunc quoque conanti sua flectere lumina cervix
 Diriguit, saxoque oculorum induxit humor.
 3 Sed tamen os timidum, vultusq; in marmore supplex,
 Summissaque manus, faciesq; 3 obnoxia mansit. 235

1 Ironice.
 2 Medusæ caput.
 3 Dejecta, velut hominis sibi

conscii, submissæ culpam agnoscens, veniamque precantis.

Prætus in saxum.

F A B. II.

Victor Abantiades 1 patrios cum conjugè muros
 Intrat; 2 & immeriti vindex ultiorque 3 pa-
 rentis
 Agreditur 4 Prætum. nam fratre per arma fugato
 Acrifioneas Prætus possederat arces.
 Sed nec ope armorum, nec, quam male cœperat, arce
 Toruq; colubriferi superavit lumina monstri. 241

1 Argos.
 2 Utcumque male de se me-
 riti, quem cum matre una in-
 chisum area mari exposuisset.
 Neque enim placet, quod qui-

dam interpretantur, a Præto
 fratre regno sine causa pulsi.

3 Avi, Acrifii.

4 Filium Abantidis, fratrem A-
 crifii.

Polydectes in lapidem.

F A B. III.

Tetamen, o parva rector 1 Polydecta Seriphi,
 Nec juvenis virtus per tot spectata labores,
 Nec mala mollierant: sed inexorabile durus

1 Arcam, in qua Danae &
 Perseus inclusi erant, cum ad
 Seriphum ins. appulisset, excep-
 pit Dictys, tradiditque fratri
 suo Polydecti. Hic, quo Danae,
 quam amavit, potiretur, Per-
 seum jam juvenem amoivit, a-
 mandatum adversus Gorgonas,
 ut dictum ad 610, vers. lib. 4,

quum vero ab illa expeditione
 victorem reversum contumeliose
 excepisset, capitisque vires
 elevasset quasi ementitas, ab
 ejus conspectu in saxum muta-
 tus est, regno Seriphi ad Di-
 ctum fratrem delato. Apollonii
 Scholia 4. lib. ad 1515. ver.

Exercet odium; nec iniqua finis in ira est. 245
Detrectas etiam laudem, fictamque Medusa
Arguis esse necem, dabimus tibi pignora veri,
¹ *Parcite luminibus, Perseus ait: oraque regis*
Ore Medusæ silicem sine sanguine fecit. 249

² *Ut v. 179. supra; Vultus aversite vestros, si quis amicus adeat.*

Musæ in aves, & Pyrenei præcipitum.

F A B. IV.

HACTENUS ¹ aurigena comitem Tritonia fratri
Se dedit: inde cava circundata nube Seriphon
Deserit, a dextra ¹ Cithno, Gyaroque relictis:
Quaque super pontum via visa brevissima, Thebas;
² *Virgineumque Helicona petit: quo monte potita*
Constitit, & doctas sic est affata sorores. 253
Fama novi fontis nostras pervenit ad aures,
Dura ³ Medusai quem ³ præpetis ungula rupit.
Is mihi causa via: volui mirabile factum
Cernere; vidi ipsum materno sanguine nasci.
Excipit Uranie; Quacunque est causa videndi 260
Has tibi, diva, domos, animo gratissima nostro es;
Vera tamen fama est, & Pegasus hujus origo est
Fontis: & ad latices deduxit Pallada sacros.
Qua mirata diu factas pedis ictibus undas,
Sylvarum lucos circumspicit ⁴ antiquarum, 265
Antraque: & innumeris distinctas floribus herbas,
Felicesque vocat pariter ⁵ studioque locoque

¹ *Quem genuit Jupiter in aureum conversus imbreu, & in Danaes gremium delapsus.*

¹ *Ita restituunt quidam, aliis Syro, aliis Sypno; quæ omnes sunt e Cycladibus, in quibus nullus Cypro locus. Aldus excedit, a dextra Cithno Scyroque reliquit. Planudes vertit, τὴν Σεριφονικαλέοιπε, τὴν τε πύθην, καὶ γύρων δεξίας αφάσαι, ὅθεν συπομονάτην οὖδος εἴθεν υπὲρ τὴν θάλασσαν ιόση, δε.*

² *Virginibus Musis sacrum Egotia montem.*

³ *Pegasum ex Medusæ sanguine natum, equum alatum, i-
 atu ungula elicuisse caballinum
 fontem in Helicone, unde e-
 quo nomen Πήγασος, fonti
 ἐππορφῆν inditum, nemini
 non auditum.*

⁴ *Spondæo in quinta regione
 profertur Deæ oculos undequa-
 que circumferentis prospectus.*

⁵ *Studioque locique cum aliis,
 tum MSS. nostri, ellipsi τὸ ε-
 γένος.*

1 Maonidas . Quam sic affata est una sororum :
 O , nisi te virtus opera ad majora tulisset ,
 In partem ventura chori Tritonia nostri , 270
 Vera refers , meritoque probas artesque locumque ,
 Et gratam sortem , 2 tuta modo simus , habemus .
 Sed (vetitum est adeo sceleri nihil) omnia terrent
 Virgineas mentes , dirusque ante ora Pyreneus
 Vertitur ; & nondum me tota mente recepi . 275
 3 Daulia Threicio , Phoceaque milite rura
 Ceperat ille ferox , injustaque regna tenebat .
 Templa petebamus Parnassia : vidi euntes ,
 Nostraque fallaci veneratus numina vultu ,
 Maonides (agnorat enim) consistite , dixit , 280
 Nec dubitate , precor , tecto & grave sidus , & imbre
 (Imber erat) vitare meo : subiere minores
 Sape casas superi . Dictis , & tempore mota
 Anhuimusque viro , 5 primisque intravimus ades .
 Desierant imbres , victoque Aquilonibus Austro 285
 Fusca repurgato fugiebant nubila caelo :
 6 Impetus ire fuit , claudit sua tecta Pyreneus ,
 Vimque parat , quam nos sumptis effugimus alis .
 Ipse secuturo similis stetit arduus arce ,
 Quaque via est vobis , erit & mihi , dixit eadem ; 290
 Seque jacit vecors e summo culmine turris .
 Et cadit in vultus , 7 discussisque ossibus oris
 8 Tundit humum moriens scelerato sanguine tintam :

1 Crux Grammaticis fixa . a
 Maonia , quam qui Bœotia
 partem esse dicunt , non pro-
 bant . A Maonide Homero .
 $\pi\rho\alpha\lambda\psi\iota\gamma$ hanc & $\alpha\rho\alpha\chi.\rho\rho$
 $\nu\sigma\mu\circ\gamma$ neque Agellius asser-
 re poterit lib . 10 . cap . 16 . ne-
 que Pontani Antonius , Memno-
 nidas dici a Memnone patre
 nescio quo . In hac $\mu\sigma\sigma\gamma\circ\gamma$
 $\alpha\iota\alpha$ fateor me $\alpha\mu\sigma\tau\circ\gamma$; ut
 credam tandem , opus est via-
 tico , quamvis MSS . mei ha-
 bent Memnonidas . Lili . Gyral-
 dus in Syntag . de Musis proxime
 rationem accedit a Myo-
 nia Phocidis urbe Myonidas di-
 gitas . Namque neque a $\mu\nu\epsilon\omega$
 dici , neque a $\mathcal{M}\eta\mu\mu\sigma\sigma\eta\gamma$
 matre Maemonidas , $\alpha\rho\alpha\lambda\theta\gamma\circ\gamma$

sapit .

2 Ut enim fontium puritatem ,
 nemorum amoenitates , sylva-
 rum solitudinem & recessum a-
 manus ; ita securitatis pre-
 sidia , & pacis ocia Musæ des-
 deramus .

3 Daulida , vel Dauliam Pho-
 cidis opp . Pyreneus Thracias
 Rex per vim occuparat .

4 Pluvias & tempestates con-
 citatas a quorundam fiderum
 ortu & occasu , uti dictum su-
 pra de Hyadibus , & aliis .

5 Vestibulum , atria . Neque
 enim in penetralia corrupto-
 rum & veteratorum Musis fas
 aut pudor introire permittit .

6 Animus discedendi , cœpto-
 que itinere pergendi fuit .

7 Supra vers . 58 .

8 Lib . 4 . v . 40

Pieridum certamen cum Musis .
 Illarum speciminiis argumentum .
 Diu a Typhoeo fugati , seque mutantes
 in varias formas .

F A B. V.

MUSA loquebatur ; penna sonuere per auras ;
 Voxque i salutantum ramis veniebat ab ali-
 tis .

295

Suspicit , & lingua querit tam certa loquentes
 Unde sonent , 2 hominemq; putat Jove nata locutum :
 Ales erat , numeroque novem sua fata querentes
 Institerant ramis 2 imitantes omnia pice .
 Miranti sic orsa 3 Dea Dea : nuper & ista 300
 Auxerunt volucrum victę certamine turbam .
 Pierus has genuit 4 Pelleis dives in arvis :
 4 Peonis Eudippe mater fuit ; illa potentem
 5 Lucinam novies novies paritura vocavit .
 6 Intumuit numero stolidarum turba sororum , 305
 Perque tot Emonias , & per tot Achaidas urbes
 Huc venit , & tali committit pralia voce :
 Desinite indoctum vana dulcedine vulgus

1. Experimentum salutationis
 vocem χαῖρε χαῖρε . Quis
 expeditis Phitaco suum χαῖρε ,
 Picasque docuit verba nostra cona-
 ri ? Persius prolog.

2. De loquacitate & docilitate
 picarum , voces humanas , &
 tubarum cantum imitantium ,
 Plutarch. in lib. de animalium
 sibertia , Plin. lib. 10. cap. 42.
 Oppianus . Martialis 14. l. a-
 poph. 76. & que nos ibi .

3. Palladi Musa .

4. Macedoniae urbs Pella est ;
 Paonia regio , que & Ema-
 thia .

5. Grayidarum & parturien-
 tium Dea . quia principium tu ,
 Dea , lucis habes . Ovid. Fastor.
 eadem Diana , Εἴλιθυια ,
 Γεντυλλιάς , Juno Lucina , Lu-
 na puerperii scilicet præses .

novies ergo pepererat , & no-
 vem filias . Enippe , vel ut Ms.
 nostri , & alii , Ennipe . al. An-
 nippe .

6. Ant. Liberalis fab. 9. ex
 Nicand. resert hanc fab. Ζεύς
 Μημοσύνη μήτης ἐν Πίε-
 ειᾳ , &c. Jupiter ex Mnemo-
 syne in Pieria genuit multas .
 Regnabat eo tempore in Η-
 mathia Pierius indigena . illi
 novem erant filiae , que Musas
 in certamen provocare ause-
 sunt in Helicone . quando filiae
 Pierii canebant , omnia caligi-
 ne obscurabantur , nihilque ad
 choream obtemperabat . At
 Musarum cantu fistebatur cœ-
 lum , astra , mare , flumina ; &
 Helicon voluptate delinitus ad
 cœlum usque crescebat . P. Iura
 infra ,

Fallere: nobiscum, si qua est fiducia vobis,
 Thespiades certate Dea: nec voce, nec arte 310
 Vincemur; totidemque sumus. Vel oedite victa
 1 Fonte Medusao, & 2 Hyantea Aganippe;]
 Vel nos Emathii ad Paonas usque nivosos
 Cedemus sylvis: 3 dirimant certamina nymphæ.
 Turpe quidem contendere erat; sed cedere visum 315
 Turpius: 4 electa jurant per flumina nymphæ;
 Factaque de 5 vivo pressere sedilia saxo.
 Tunc 6 sine sorte prior, qua se certare professa est,
 Bella canit superum, 7 falsoque in honore gigantes
 Ponit, & extenuat magnorum facta Deorum; 320
 Emissumque ima de sede 8 Typhoea terra
 Cœlitibus fecisse metum, cunctosque dedisse
 Terga fuga, donec fessos Ægyptia tellus
 Ceperit, & septem discretus in ostia Nilus.
 Huc quoque terrigenam venisse Typhoea narrat, 325
 Et se mentitis superos celasse figuris:
 Duxque gregis, dixit, fit Jupiter, 9 unde recurvis
 Nunc quoque formatus Lybis est cum cornibus Am-
 mon.

1 Hippocrene. 257. v. supra.

2 Bœotia. Bœotos Hyantes antiquitus dixere. Plinius lib. 4. cap. 7.

3 Arbitrium hujus certaminis sit penes Nymphas, Najadas credo, quia in seq. versu jurant per flumina, non Stygia, ut interpretes volant.

4 Allusum adjudicia Roman.

5 Nativo.

6 Non expectato fortis decreto utra pars inciperet.

7 Argumentum sibi sumit impietas, quo depressum eat Divinam gloriam.

8 Innumeræ easque varias de ingenti hoc Typhoeo fabulas non admittunt marginales ha- angustiæ. referendus itaque le- tor ad autores, qui & bellum hoc Diisillatum, Deorum trans- mutaciones, Typhoei poenæ, & Mythologias ad plenum nar- rant. Videantur Pindarus 4. o- de Olymp. & Pythiorum ode 1. ος τ' εγ γινοταρχω κει- θεων πολέμιος τυφως

εντοτακηδόνως, & deinceps multa. Homerus hymno in Apollinem, Hesiodi Theog. Apollon. & comment. Ant. Liberalis fab. 57. Tzetzes in Lycophronem. Tzetzes Chil. 8. 171. Strabo lib. 5. & l. 10. Mela lib. 1. cap. 13. Hyginus cap. 190. Apollodorus I.1. Nonnus 3. Dionys. Vide quæ ad 45. vers. lib. 4. de Venere in piseum mutata ex Manilio, & Ovid. Fast. 1. Natalis Comes lib. 6. cap. 21. & 22. Sabinus. Eleganter denique & plene fabulam hanc canit Barclaius no- ster lib. 1. Argenidis sua. Dif- ferente Clariſſ. Baconius & nar- rat, & interpretatur Typhonem, sive rebellem in Sapientia veterum.

9 Hinc Jupiter Ammon arietina forma cultus, hinc filius ejus Bacchus cornutus. Tunc demens Ægyptius portenta col- eracodilon, & Ibin, Porrum, cepe, canem, pisces, & cetera piñecos. Juven. 15. Sat.

Delius in corvo , proles Semelæia capro ,
 Fele soror Phœbi , nivea Saturnia vacca , 330
 Pisces Venus latuit , Cylleinus ibidis alis .
 Hactenus ad citharam vocalia moverat ora :
 Poscimur Aonides : sed forsitan otia non sunt ,
 Nec nostris prabere vacat tibi cantibus aures .
 Ne dubita , vestrumque mihi refer ordine carmen , 335
 Pallas ait : nemorisque levi consedit in umbra .
 Musa refert : Dedimus summam certaminis i uni .
 Surgit , & immisso hedera collecta capillos
 Calliope querulas prætentat pollice chordas :
 Atque hac percussis subjungit carmina nervis . 340

3 Calliope , chori quasi præcentrici , principi certe , & dimita capillos Calliope querulas prætentat pollice chordas , s. Fa-

2 Tune sic neglectos hedera re- storum .

Proserpina a Plutone rapta , & Cyane in fontem .

FAB. VI.

1 Prima Ceres unco glebam dimovit aratro :
 Prima dedit fruges , alimentaq; 2 mitia terris :
 Prima dedit 3 leges : Cereris sunt omnia munus .
 Illa canenda mihi est : utinam modo dicere possem
 Carmina digna Deæ ; certe est dea carmine digna . 345
 4 Vasta giganteis ingesta est insula membris
 5 Trinacris , & magnis subiectum molibus urget

2 Η πρώτη ζωγότα βοῶν , &c. Orpheus in hymno Cereris . Prima Ceres ferro mortales esse terram instaurauit , & que seq. Virg. 2. Georg. Ovid. 4. Fast. Bacchla. Argenis 1.b. 2. Metr. 1.

2 Pro glandibus frumenta . Chaonium pinzii glandem muravis dista . 1. Georg.

3 Invento 2 Cerere quam I- fin suam Ægyptii volunt , idest Lunam) frumento , leges jam rogatæ de agrorum terminis , emptionibus , testamentis . unde Θεσμοφόρος dista . vide quæ

nos ad 4. lib. Æneid. Legifera Cereris . Diod. 5. 1.

4 Impia Pieri filiae gesta Typhoe carmine extulerant : Mu- sa jam poenas addit , quas dedidit ille Jovis iustus fulmine , & subiectus Siciliae inf.

5 Sicilia , a tribus promonto- riis , que hic nominantur a poeta , Typhoeo exorrecto superinjecta . Virgilius 9. Ænei. Impositam Typhoeo In rimam inf. in finu Persepolino , ductam ab Homer. Εἰν τοπίοις ἔμμεναι φασι τυφώεος ἐμμένειαι οὐαῖς 12. Iliad. Quem & Lu-

Æthe-

Aetherias ausum sperare Typhoea sedes.

Nititur ille quidem, tentatque resurgere sape:

Dextra sed Ausonio manus est subjecta Peloro; 350

Lava, Pachyne, tibi; Lilybae crura premuntur;

Degravat Aetna caput: sub qua resupinus arenas

Ejectat, & flammamque fero vomit ore Typhoeus.

Sape remoliri luctatur pondera terra,

*Oppidaque, & magnos devolvere corpore mon-
tes.* 355

Inde tremit tellus, & rex pavet ipse silentum,

Ne pateat, latoque solum retegatur hiatu,

Immissusque dies trepidantes terrebat umbras.

Hanc metuens cladem, tenebrosa sede tyrannus

Exierat: curruque atrorum evectus equorum, 360

Ambibat Sicula cauts fundamina terra.

Postquam exploratum satis est loca nulla labare,

3 Depositusq; metus, videt hunc Erycina vagantem

4 Monte suo residens; natumque amplexa volucrem,

5 Arma manusque mea, mea, nate, potentia,

dixit, 365

Illa, quibus superas omnes, cape tela, Cupido,

Inque 6 Dei pectus celeres molire sagittas,

7 Cui triplicis cessit fortuna novissima regni.

Tu superos, ipsumque Jovem, tu numina ponti

canis sequitur lib. 5. v. 191.
Apollonio 2. 1. Καταιστροφήχιος Σεβανίδος οὐδεσι λίγυνς. Straboni 10. lib. & Melæ lib. 1. cap. 13. in Cilicia. Pindarus videtur omnia miscere. Pyth. ode 1. Τυφώς εκαπούτακάρηνος, τὸ πότε Κλίχιον Θρέψε πολυώνυμον ἀγνῶν, γυνῆς μήν ται θ' ὑπερ Κυμας αέλι βηνέες ὄχθαι, Σικελία τὸ πότε πιέζει σέργα λαχυρέστα, κίων δ' όσχημα συνέχει γιφέωντα Αἴτια, &c. Verum hujus rei licentiam excusat ratio naturalis.

6 Quotquot ubique montes,
aut loci marini erubant incen-

dia, aut repentinis flatibus,
qui vocantur Typhones, & terrā motibus concutiuntur, Typhoeo injecta finguntur. Aen.
2. Claudian. de raptu Proserpinæ 1. noster lib. 14. vers. 1.
2 Umbrarum rex, Dis, Pluto, Orcus, dñe, Hades. de qua voce vide H. Sanfordium, & Parkerum de descensu Domini lib. 2.

3 MSS. Depositusque metus, alii metum, alii Depositoque meta.

4 Eryce ab Eryce Veneris & Butē filio, qui in hoc monte adem Matri Veneri inde Erycina dicta condidit.

5 Nata mea vires, &c. Aen. L
6 Plutonis.

7 Cui in mundi divisione ter-
tia cecidit sors Inferi, Tarta-
ra scil.

Victa domas, 1 ipsumque regit qui numina ponti. 370
 Tartara quid cessant? cur non matrisque tuumque
 Imperium profers? 2 agitur pars tertia mundi.
 3 Et tamen in cœlo (qua jam patientia nostra est)
 Spernimur, ac tecum vires minuuntur amoris.
 Pallada nonne vides, jaculatoricemque Dianam 375
 Abscessisse mihi? Cereris quoque filia virgo,
 Si patiamur, erit: nam spes affectat easdem.
 At tu pro socio, si qua est tibi gratia, regno
 Junge 4 Deam patruo. Dixit Venus. Ille pharetram
 Solvit, & arbitrio matris de mille sagittis 380
 Unam seposuit: sed qua nec acutior ulla,
 Nec minus incerta est, 5 nec qua magis audiat ar-
 cum:

Oppositoque genu curvavit flexible cornu,
 Inque cor hamata percussit arundine Ditem.
 Haud procul 6 Ennae lacus est a menibus altus, 385
 Nomine 7 Pergusa; non illo plura 8 Cayster
 Carmina eyenorū labentibus audit in undis.
 Silva coronat aquas cingens latus omne, suisque
 Frondibus, ut velo, Phœbeos summovet 9 ignes:
 Frigora dant rami, varios humus humida flores, 390
 Perpetuum ver est. Quo dum Proserpina luco
 Ludit, & aut violas, aut candida lilia carpit,
 Dumque puellari studio calathosque sinumque
 Implet, & aquales certat superare legendo,

1 Ita liquido & clare habent
 MSS. mei, ipsumque regit qui
 numina ponti, qua sors secun-
 da, aptissimeque convenit huic
 sorti. Quis hic locus iis qui
 legunt, nomina terre, aut lu-
 mina terre; ut Plutonem bis
 admittant, aut Phœbum omni-
 no?

2 Agitur de imperio tertiae
 partis mundi, Inferis scilicet,
 quod nisi interveniat opera tua,
 nobis penitus interiit, & ta-
 men alterius e duabus, quibus
 dominati sumus, partibus mul-
 tum nobis periit.

3 Nescio quid sibi velint MSS.
 omnes. Et tamen in cœlo quo-
 que jam patientia nostra est.
 Mes. Ciosanii & Briantii cla-
 rior; Et tamen in cœlo quoque
 parva patientia nostra est.

4 Proserpinam Plutoni, qui fra-
 ter Jovis. hic autem pater
 fuit Proserpina.

5 Nec quæ certius feriat, quod
 designavit arcus. Virg. 1. Ge-
 org. ver ult. Neque audit cur-
 rus habenas.

6 Grata domus Cereri; mul-
 tas ea possidet urbes, in qui-
 bus est culto fertilis Enna so-
 lo. 4. Fastorum, ubi fabula
 hec ad plenum. Enna ergo urbs
 Siciliæ, imo umbilicus, unde
 male a quibusdam legitur Æ-
 neis. Ciger. item 6. Verrina.

7 Pergum dixerit Sicani. Clau-
 dian. 2. de raptu. Percum Fir-
 micus.

8 Joniae fluv. cygnorum copia
 celebris.

9 Al. illar.

1 Pene simul visa est, dilecta que, raptaque Diti: 395
 Usque adeo est properatus amor. Dea territa mæsta
 Et matrem, & 2 comites, sed matrem sapius ore
 Clamat, & ut 3 summa vestem laniarat ab ora,
 Collecti flores tunicis cecidere remissis;
 Tanta que simplicitas puerilibus affuit annis, 400
 4 Hæc quoque virgineum movit jactura dolorem.
 Raptor agit currus, & nomine 5 quemque vocando
 Exhortatur equos, quorum per colla jubasque
 Executit obscura tintas ferrugine habenas:
 Perque lacus altos, & 6 olenia sulphure fertur 405
 7 Stagna Palicorum rupta ferventia terra,
 Et qua 8 Bacchiada bimari gens orta Corintho
 Inter inaequales posuerunt menia portus.
 9 Est medium Cyane, & 10 Pisæ Arethusa,
 Quod coit angustis inclusum cornibus aquor, 410
 Hic fuit, a cuius stagnum quoque nomine dictum est,
 Inter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas:
 Gurgite qua medio summa tenuis extitit alvo,
 Agnovitque Deam; Nec longius ibitis, inquit;
 Non potes invita Cereris gener esse: roganda, 415
 Non rapienda fuit. Quod si componere magnis
 Parva mihi fas est, & me dilexit Anapis;

1 Mars videt hanc, visamque
 cupit, potiturque cupita. 3.
 Fastor.

2 Earum nomina habes apud
 Pausaniam ex Homero in Mef-
 senicis.

3 MSS. quidem nostri, atque
 alii, quos suggerit Ciosan. ha-
 bent, summo vestem laniarat ab
 ore, idest summa vestis parte,
 quod tamen non placet, quum
 versus proxime precedens ea-
 dem voce claudatur. vide ver.
 480. l. 3,

4 Etiam floscularum quos col-
 legerat.

5 Orphæa Æthona, Nyctea,
 Alastora. Claudian. 1. de raptu
 Proserpine, sub exitu libri.

6 Vide H. Ciosanum defenden-
 tem olenia sulphure contra Dio-
 medem. & infra vers. 70.

7 Lacum Palicorum inter Le-
 ontinos & Menas. olenis sta-
 gna Palici. 2. de Ponto. De
 Diis Palicis ad Macrobius lib.

5. cap. 19.

8 Archias Bacchiadum unus,
 oriundus Bacchia Dionysii filia,
 Corintho sita in Isthmo inter
 duo maria Jonium & Ægæum,
 profectus, condidit Syracusas,
 Siciliæ urbem inter duos por-
 tus, majorem alterum, alte-
 rum minorem. Thucydides 1.
 6. Strabo 6. 1. Theocritus Idyl.
 16. Cluver. Sicil. antiqu. 2. lib.
 12. cap.

9 Inter Cyane fontem, & Or-
 tygiæ insulam ponte Syracusis
 junctam est pars aquoris, que
 portum efficit ab altera parte
 Syracusarum.

10 Alpheus Peloponnesi fl. jux-
 ta Pisæ, creditur subterraneo
 meatu lapsus miscere se Are-
 thusa fonti in Ortygia ins. Sy-
 racus. Pausanias in Eliacis prioribus.
 Strabo 6. lib. Virgil. 3.
 Æneid. Alpheum fama est, &c.
 Alii quamplurimi. Noster infra
 vers. 555.

Exo-

Exorata tamen, nec, ut hac, exterrita nupsit.
Dixit: & in partes diversas brachia tendens
Obstigit. Haud ultra tenuit Saturnius iram; 420
Terribilesque hortatus equos, in gurgitis ima
Contortum valido sceptrum regale lacerto
Condidit. Ita viam tellus in Tartara fecit,
Et pronos currus medio i craterem recepit.
 2 *At Cyane, raptamq; Deam, contemptaq; fontis* 425
Jura sui mœrens, inconsolabile vulnus
Mente gerit tacita, lacrymisque absumitur omnis;
 3 *Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas*
Extenuatur aquas. molliri membra videres,
Ossa pati flexus, unguis posuisse rigorem: 430
Primaque de tota tenuissima quaque liquecunt,
Cerulei crines, digitique, & crura, pedesque:
Nam brevis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est; post hac humeri, tergumque, latusque,
Pectoraque in tenues abeunt evanida rivos. 435
Denique pro vivo vitiatas sanguine venas
Lympha subit: restatque nihil quod prendere possis.

1. *Hinc Lucretius de Ætna,*
In summo sunt ventigeni crateres,
ut ipsi nominant, nos
quas fauces perhibemus, & o-

ra. 5. lib.

2. *Diodorus sub principio 1. 7.*
 3. *Nympha numen ipius fontis tota delicuit in aquas.*

Puer in Stellionem.

F A B. VII.

I *Ntere pavida nequicquam i filia matri*
 2 *Omnibus est terris, omni quaesta profundo:*

1. *Περσέφονη, quæ Latinis,*
qui a sua lingua deducunt, hinduntque nominibus, Proserpina,
est herba segetis e terra prospersa,
vel etiam spiritu vegetans, filia Cereris, hoc est
seminis, vel terræ, & Jovis,
idest aeris genitabilis, & benigni. rapitur a Plutone, hoc
est moritur, descenditque ad
Oreum (quod de petro selini semine dici solet) prius quam
renascatur, a Pane, idest a na-
tura Jovi indicatur. Εχιτη
dista a cenguplicato seminis pro-

ventu. Trium (inquit Arnobius) attollit numinum capita, elementi, libidinis, germinis, quem lege lib. 5. ut & Jul. Firmicum de errore prof. relig. Sed & Cl. Baconum de Sapientia veterum.

2. *Frumentum in Sicilia primum* sur sponte natum esse ferunt, mox & satum. Triptolemus a Cetropo Atheniensium rege missus, qui & semen deferret, & serendi artem, & ipsi mox mari, ac terra vectus mortales novæ agriculturæ rationem edocuit, atque hinc E-

Illam non udis veniens Aurora capillis 440
 Cessantem vidit; non Hesperus: illa duabus
 1 Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna,
 1 Perque pruinosas tulit irrequia tenebras:
 1 Rursus ubi alma dies hebetarat sidera, natam
 2 Solis ab occasu, Solis quarebat ad ortus. 445
 Fessa labore sitim conceperat, ora que nulli
 Colluerant fontes: coniectam stramine vidit
 Forte casam, parvasque fores pulsavit. At inde
 Prodit 3 anus, divamque videt, 4 lymphamque ro-
 ganti
 Dulce dedit, 5 testa quod coxerat ante, 6 polenta. 450
 Dum bibit illa datum, 7 duri puer oris, & audax
 Constitit ante deam, risitque, avidamque vocavit.
 Offensa est: neque adhuc epota parte, loquentem
 Cum liquido mixta perfudit diva polenta.
 Combibit os maculas, & qua modo brachia gessit, 455
 Crura gerit: cauda est mutatis addita membris,
 In que brevem formam, ne sit vis magna nocendi.
 Contrahitur, parva que minor mensura lacerta est.
 Mirantem flentemq; & tangere monstra 8 parantem
 Fugit anum, latebramque petit, aptumque colori 460
 9 Nomen habet variis stellatus corpora guttis.

Ieusis Attica. lege Diodorum
Sicul. l. 5.

1 Faces hasce interpretari li-
 ber Solem, & Lunam, quæ fo-
 vent, eliciunt, aiunt, & ma-
 turant segetes ----
 2 --- De die, & de nocte.
 3 Viderur hac esse Baubo Ar-
 nobii lib. 5. Nicandro tamen in
 Theriacis v. 488. Metam. ipsa.
 Ovidio fuse narranti hanc fab.
 4 Fastorum Melanina vocatur.
 Misnam appellat Ant. Liberalis 24. fab. ut & filium nomi-
 nat Ascalabum, quæ tamen vox
 sonat Grece stellionem. Nam-
 que interpres Nicandri puerum
 vocat Abantem.
 4 Κυκεώνα Nicandro, quod

Cicer de Oratore cinnam ver-
 tit. Id autem conficitur ex po-
 lenta, id est farina hordeacea,
 melle, aqua, caseo tempera-
 ta. adi Turnebum 12. lib. Ad-
 vers. cap. 8. Dulce itaque po-
 nitur absoluto, & ----

5 Vase figlino.

6 --- Ex poleata.

7 Impudentis: adeoque ipse erit petulans & proca.

8 Al. pavimentum.

9 Stellionis. ἐγένετο ποικί-
 λος ἐκ τοῦ σεμπατος αγρα-
 λαβος. Ant. Liberal. Metam.
 24. fab. animal est lacerto simi-
 le, cui tergum pictum guttis
 maculifve lucentibus.

Ascalaphus in Bubonem.

F A B. VIII.

Quas Dea per terras, & quas erraverit undas;
 Dicere longa mora est: i quarenti defuit orbis.
 Sicaniam repetit; dumque omnia lustrat eundo,
 Venit & ad 2 Cyanem: ea, ni mutata fuisset, 465
 Omnia narrasset; sed & os, & lingua volenti
 Dicere non aderant, nec que loqueretur, habebat.
 Signa tamen manifesta dedit: notamque parenti
 Illo forte loco dilapsam in gurgite sacro
 Persephones 3 zonam summis ostendit in undis. 470
 Quam simul agnovit, tanquam tum denique raptam
 Scisset, inornatos laniavit diva capillos,
 Et repetita suis percussit pectora palmis.
 4 Nescit adhuc ubi sit; terras tamen increpat omnes,
 Ingratasque vocat, nec frugum munere dignas: 475
 5 Trinacriam ante alias, in qua 6 vestigia danni
 Repperit. Ergo illic sava vertentia glebas
 Fregit aratra manu, 7 parilique irata colonos,
 Ruricolasque boves letho dedit, arvaque jussit
 8 Fallere depositum, vitiataque semina fecit. 480
 Fertilitas terra latum vulgata per orbem
 Sparsa jacet: primis segetes moriuntur in herbis:
 Et modo Sol nimius, nimius modo corripit imber,
 Sidera nunc, ventique nocent: avidaque volucres
 Semina jacta legunt: lolium tribulique fatigant 485

1 Quod in avaros torqueri potest. avidis natura parum est. Senec. Herc. O. teus v. 631.

2 Vers. 411. supra.

3 Virginis raptæ & delibatae indicium proprium, Zonam solutam. lege quæ habet Firmicus de rustico quodam, cui propter divitias Pluton fuit nomen, a rapto Proserpinæ, qui ne prehenderetur a Cerere manus armata ipsum insequeste, vehiculum egit per medium lacum Percum. ibique periit cum virgine submersus.

4 Cum laboraret aliquando Sicilia annona, sterilitatem illam

& penuriam, qua sementis terræ credita falleret depositum, significari volunt fabula hac de Proserpina a Plutone raptâ, Natalis Comes s. l. 14. c.

5 Supra ad vers. 347.

6 Zonam, ut modo v. 476.

7 Al. Pariterque irata.

8 Terra fallentis depositum, & spem mentite species enumerat Horat. 1. Ode 3. l. Fundusque mendax: arbore nunc aquas culpante, nunc hiemes iniucas. vide quæ nos ad Georg. Virg. 1. l.

Triticeas messes, ¹ & inexpugnabile gramen.
 Tum caput Eleis ² Alphejas extulit undis,
 Rorantesque comas a fronte removit ad aures,
 Atque ait; O toto quæ sita virginis orbe,
 Et frugum genitrix, immensos siste labores, ⁴⁹⁰
 Neve tibi ³ fida violenta irascere terra.
 Terra nihil meruit, patuitque invita rapina.
 Nec sum pro patria supplex: huc hospita veni.
 Pisa mihi patria est, & ab Elide ducimus ortus;
 Sicaniam peregrina colo: sed gratior omni ⁴⁹⁵
 Hac mihi terra solo est; hos nunc Arethusa penates,
 Hanc habeo sedem; quam tu mitissima serva.
 Mota loco cursim, tantique per aquoris undas
 Advehor ⁴ Ortygiam; veniet narratibus hora
 Tempestiva meis, ⁵ cum tu ⁶ curaque levata, ⁵⁰⁰
 Et vultus melioris eris: mihi pervia tellus
 Prabet iter, subterque imas ablata cavernas
 Hic caput attollo, ⁷ desuetaque sidera cerno.
 Ergo dum ⁸ Stygio sub terris gurgite labor,
 Visa tua est oculis illic Proserpina nostris: ⁵⁰⁵
 Illa quidem tristis, nec adhuc interrita vultu,
 Sed regina tamen, sed ¹⁰ opaci maxima mundi,
 Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
 Mater ad auditas stupuit, ceu saxeæ, voces,

¹ Carduus, lappa, filix, aliæque herbe malæ, quibus terra mater est, & quæ nulla arte, nullo labore evelli, vincique possunt, cum satis contra inimicatur & novercatur.

² Arethusam fabulantur fl. Elidis ex Peloponneso occultis subter mare cuniculis lapsum rursus emanare in Ortygia inf. prope Syracusas. supra v. 409. & infra vers. 570.

³ Depositum cum fide reddenti, fertili, nisi tu vetes, Siciliae.

⁴ Insulam juxta Syracusas in Sicilia, olim ponte junctam continentem, postea aggere.

⁵ Απνύδωμι σεμνούν Αλφανά Κλεινῶν Συρακοσῶν Ιάλος, Ορτυγία, Δέμυνον Αρτέμιδος, cum respectu quodam ad alteram Ortygiam, Delon.

⁶ Infra, vers. 535. erunt op-

portuna illa, & mollissima fandi tempora.

⁷ Sollicitudine & dolore.

⁸ Non visa mihi sub terris labenti.

⁹ Profundo certe meatu lapsa est Arethusa, si ea viderit que Stygio in gurgite facta sint, omnino profundo, si sub mari quidam amnes, inquit Plinius lib. 2. c. 103. odio maris ipsa subeunt vada, sicut Arethusa fons Syracusanus, &c.

¹⁰ Refert Pausanias in Atticis, Cererem Argis a Pelasgo acceptam hospitio, de filiæ raptu ex Chrysanthide cognovisse. Didymus & Tharræus in proverbiis, Hermenios indicasse Cereri raptum Proserpinæ tradunt. Alii Cabarin quendam e Paro insula, Triptolemum, aut Cœleum alii.

¹¹ Obscuri, nigri, inferni.

Attonitaque diu similis fuit: utque dolore 310
 Pulsa gravi gravis est amentia, curribus auras
 Exit in aethereas. Ibi toto nubila vultu
 1 Ante Jovem sparsis stetit et invidiosa capillis:
 Proque meo veni supplex tibi, Jupiter, inquit,
 3 Sanguine, proque tuo: si nulla est gratia matris, 315
 Nata patrem moveat, neus sit tibi cura, precamur,
 Vilior illius, quod nostro est edita partu.
 En! 4 quasita diu tandem mihi nata reperta est;
 Si reperire vocas amittere certius; aut si
 Scire ubi sit reperire vocas. Quod rapta, feremus, 320
 Dummodo reddat eam: neque enim pradone marito
 Filia digna tua est, si jam mea filia non est.
 Jupiter excepit: Commune est pignus onusque
 Nata mihi tecum: sed, si modo nomina rebus
 Addere vera placet, non hoc injuria factum, 325
 Verum amor est: neque erit nobis gener ille pudori,
 Tu modo diva velis. Ut desint cetera, quantum est
 Esse Jovis fratrem? Quid quod non cetera desunt?
 Nec cedit nisi 5 sorte mihi? Sed tanta cupido
 Si tibi discidii est, repetet Proserpina et cœlum; 330
 Lege tamen certa, si nullos contigit illic
 Orecibos: nam sic Parcarum fœdere cautum est.
 Dixerat. At Cereri certum est educere natam.
 8 Non ita fata sinunt: quoniam jejunia virgo
 Solverat, &c., cultis dum simplex errat in hortis, 335
 9 Puniceum curva decerpserat arbore 9 pomum:
 Sumptaque pallenti 10 septem de cortice grana
 Preffserat ore suo. Solusque ex omnibus illud
 Ascalaphus vidit; quem quondam dicitur 11 Orphne

3 Paulo fecus refertur hæc fa-
bulæ pars 4. l. Fast.

2 Invidiam motura utriusque, &
Jovi & Plutoni.

3 Filia.

4 Tu non inventa reperta es.
Luctus eras levior. l. i. v. 554.
Vide & quæ nos ibi.

5 In fortilegio mundi, quo
mihi cœli, illi cessit inferorum
imperium.

6 Sic MSS. & melius quam
quod vulgo leg. dissidii.

7 Auras superas vitæ, quibus
ante fruebatur.

8 Ex Stoa, in qua dominatur

fatum, ipsumque exuperat Jo-
vem.

9 Malum granatum.
10 Missus tamen Mercurius 4.
Fastor. scitatum, utrum Pro-
serpina mansisset jejuna, refert:
Rapta tribus solvit jejunia gra-
nis, Punica quæ lento cortice
poma tegunt.

11 Gorgyram vocat Apollodo-
rus lib. 1. aliterque refert hanc
fab. Ceres, inquit, Aescalapho
Acherontis, & Gorgyræ filio,
quod in filiam suam testimo-
nium dixisset, grave apud in-
feros superimposuit saxum.

Inter Avernales haud ignotissima Nymphas, 540
 Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris.
 Vedit, & indicio redditum crudelis ademit.
 Ingemuit regina Erebi, testemque i profanam
 Fecit avem: sparsumq; caput Phlegethontide lymphæ
 In rostrum, & plumas, & grandia lumina vertit. 545
 Ille 2 sibi ablatus fulvis amicitur ab alis,
 Inque caput crescit, longosque reflectitur ungues;
 Vixque movet natas per inertia brachia pennas:
 Fædaque fit volucris, venturi nuntia luctus,
 Ignavus bubo, dirum mortalibus omen. 550

1. Al profanum.

2. Forma propria exutus.

Sirenes.

FAB. IX.

Hic tamen indicio pœnam linguaque videri
 Commeruisse potest. Vobis, i Achelooides, unde
 2 Pluma, pedesque avium, cum virginis ora geratis?
 3 An quia, cum legeret flores Proserpina vernos,
 In comitum numero mista Sirenes eratis? 555
 Quam postquam toto frustra quasistis in orbe,
 Protinus, ut vestram sentirent aquora curam,
 Posse super fluctus alarum insistere remis
 Optastis: facilesque Deos habuistis, & artus
 Vidistis vestros subitis flavescere pennis. 560
 Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
 Tantaque dos oris lingua * ne perderet usum,
 Virginei vultus, & vox humana remansit.

1. Sirenes, filiæ Acheloi, &
 Terpsichores. Quas si voluptates interpretetur, taurino sa-
 ne impetu, aut flumineo im-
 pellunt, nec minus suavitate
 sua alliciunt ad perniciem. hil-
 laris poena, mors blanda, gau-
 dium crudele. Martialis Epigr.
 54. lib. 3. adi Sap. vet. Domini
 Verulamii: *Siren*, seu *Volupias*
 de adulatoribus sunt qui inter-
 pretentur, Sabinus de libera-
 lium artium gymnasio, Rheto-
 rices imprimis, & poeticæ, que
 tamen ab honesto degenerant
 instituto: quem lege, & Scalig.
 5. poet.
 2. Volupiates quidem superne,

& prima fronte pulchræ viden-
 tur; inferne, perque ventris
 submœnia & quæ sub ventre
 sunt, belluinæ, & exitu ama-
 ræ. Nec minus artes logodæ-
 la specie quidem honestæ appa-
 rent, plerumque tamen fallere,
 & ex mala causa bonam, ex
 bona malam reddere audent
 profiteri. Horatius desidiam
 vocat improbam Sirena.

3. Aliæ ab aliis adseruntur
 causæ. Sed de certamine ea-
 rum cum Musis, de cantu per-
 niciose, &c. multa Poetæ, e-
 thici, mythologi, quos adi.

* Al deperderet.

Are-

Arethusa in fontem.

F A B. X.

AT i medius fratrisque sui, mœstaque sororis
 Jupiter ex æquo volventem dividit annum. 565
 Nunc Dea regnorum numen commune duorum,
 2 Cum matre est totidem, totidem cum conjugé menses.
 3 Vertitur extemplo facies & mentis, & oris:
 Nam modo qua poterat Diti quoque mœsta videri,
 Letæ dea frons est; Ut Sol, qui tectus aquosis 570
 Nubibus ante fuit; viatis e nubibus exit.
 Exigit alma Ceres, nata secura recepta,
 Qua tibi causa fuga, cur sis, Arethusa, sacer fons:
 Conticuere unda: quarum Dea sustulit alto
 Fonte caput, 4 viridesq; manus cuncta capillos 575
 5 Fluminis Alphei veteres narravit amores.
 Pars ego Nympharum, qua sunt in Achaide, dixit,
 Una fui: nec me studiosius altera saltus
 6 Legit, nec posuit studiosius altera casses.
 Sed quamvis forma nunquam mihi fama petita est,
 Quamvis fortis eram, formosa nomen habebam. 581
 Nec mea me facies nimium laudata juvabat;
 Quaque alia gaudere solent, ego & rustica dote
 Corporis erubui, crimenque placere putavi.
 Lassa revertabar, memini, 8 Stymphalide sylva: 585
 Festus erat, magnusque labor geminaverat astum.
 Inuenio sine vortice aquas, sine murmure euntas,
 Perspicuas ad humum: per aquas numerabilis alte
 Calculus omnis erat, quas tu 9 vix ire putares.

1 Arbiter æquus, sequester si-
 ne exceptione.

2 Ut per sex menses, quibus
 Sol in signis est Australibus, a-
 pud maritum sit, infra terram:
 sex alios, quibus visit Borealia
 signa, emergat, maturescat;
 in horrea deportentur fruges.
 Veleriam quod Luna, que ea-
 dem est qua Proserpina & Dia-
 na, ex æquo utrumque Hemis-
 pherium superius atque inferius
 illustret.

3 Redi ad vers. 500.

4 Ex nativo aquarium colore,

tribuuntur a poetis viridis &
 ceruleus color Nympharum ca-
 pillis.

5 Al. Fluminis Elei. lege dia-
 logum Neptuni & Alphei in
 dialogis marinis Luciani.

6 Obiit, lustravit.

7 Simplex, neglecto formæ cul-
 tu: quod alia sibi honori, hoc
 mihi criminis duxi, ut formam,
 qua placere possem, adstruerem.

8 Symphalus Arcadiæ in Pe-
 loponneso mons est, & urbs.

9 Altius quippe fluminis leni ag-
 mine.

Cana

Cana salicta dabant, nutritaque populus undas; 590
Sponte sua natas ripis declivibus umbras.

Accessi, primumque pedis vestigia tinxi,
Poplite deinde tenuis: neque eo contenta recingor,
Molliaque impono salici velamina curva,
Nudaque mergor aquiss; quas dum serioque trahoque,
Mille modis labens, I excussaque brachia jacto, 596
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur,
Territaque insisto propioris margine 2 ripa.

Quo properas Arethusa? Suis Alpheus ab undis,
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore. 600
Sicut eram fugio sine vestibus; altera veste
Ripa meas habuit; tanto magis instat, & ardet;
Et quia nuda fui, sum visa paratior illi.

Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat s
3 Ut fugere accipitrem penna trepidante columba, 605
3 Ut solet accipiter trepidas urgere columbas.

Usque sub 4 Orchomenon, Psophidaque, Cylleneneque,
Manaliosque sinus, gelidumque Erymanthon, & Elim;
Currere sustinui; nec me velocior ille.

Sed tolerare diu cursus ego viribus impar 610
Non poteram; 5 longi patiens erat ille laboris:
Per tamen & campos, & opertos arbore montes;
Saxa quoque, & rupes, & qua via nulla, cucurri.
Sol erat a tergo; vidi procedere longam
Ante pedes umbram, nisi si timor illa videbat: 615
Sed certe sonituque pedum terrebar, & ingens

1 Pro natantium gestu. l. 4.
vers. 353.

2 Sic Ms. cum vulgo leg. fon-
tis.

3 In nonnullis vet. cod. trans-
ponuntur hi duo versi.

4 Urbem Arcadiæ, non procul
a Mantinea. sed & alia est co-
gnominis in Bœotia, inter The-
ipiæm & Coronam.

5 Λέγεται καὶ τοιάδε ἐς
τὸν Αἰλφειόν, ὡς αὐγίρει
θυρετὸς, &c. Narrant, in-
quit Pausanias in Eliacis priori-
bus, Alpheum fuisse venato-
rem, amasse Arethusam, & i-
psam venaticem, quæ cum fu-
geret amantem, in insula Or-
tygia prope Syracusas in fou-

tem conversam fuisse, Alpheum,
ut ipsam sequeretur, in amnem
item mutatum subter mare
meare. ac fonti illi Syracusa-
no misceri. Quod ut credam
verum esse, adducor Delphici
Apollonis responso. is enim Ar-
chiam Corinthium coloniam Sy-
racusas deducendam hortatus
dixit: Ορτυγίη τις κατοι-
κεῖται πόλις Τριαντά-
ρης καθύπερθεν, οὐ Αἰ-
λφειός σόμικ βλύζει, Μι-
γούμενον πηγαῖς Εύριπεις
Αρεθύσης. Quod ultra prota-
tum it Pausanias simili lapsu
Nili, Jordanis, & aliorum fl.

Crinales vittas afflabat anhelitus oris;
 Fessa labore fuga, Fer opem, deprendimur, inquam;
 Armigera Diana tua, cui sepe dedisti
 Ferre tuos arcus, inclusaque tela pharetra. 620
 Meta dea est, sparsisque ferens e nubibus unam
 Me super injectit. 1 Lustrat caligine tectam
 Amnis, & ignarus circum cava nubila quarit:
 Bisque locum, quo me dea texerat, inscius ambit,
 Et bis Jo Arethusa, Jo Arethusa, vocavit.
 Quid mihi tunc animi misera fuit? Anne quod a-
 gna est,
 Si qualupos audit circum stabula alta frementes?
 Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit
 Ora canum, nullosque audet dare corpore motus?
 Non tamen abscedit: neque enim vestigia cernit 630
 Longius ulla pedum: servat nubemque locumque.
 1 Occupat obsobos sudor mihi frigidus artus,
 Ceruleaque cadunt toto de corpore guttae:
 Quaque pedem movi, manat lacus, eque capillis
 Ros cadit, & citius, quam nunc tibi 2 facta re-
 narrar,
 635

In latices mutor: sed enim cognoscit amatas
 Amnis aquas, positoque viri, quod sumpserat, ore
 Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
 3 De lia rupit humum: 4 cassis ego mersa cavernis
 Advehor Ortygiam, qua me cognomine diva 640
 Grata mea superas eduxit prima sub auras.

1 Μυθεύσοις ἢ Ἄλφειον
 αἴρχομενον αὐτῷ Πελοπον-
 νίον, &c. Strabo lib. 6. Fabu-
 lantur, inquit, Alpheum in
 Peloponneso ortum, subter ma-
 re alveo suo infra terram usque
 ad Arethusam ductum, rursum
 inde in mare affluere. cuius rei
 argumentum proferunt, Pat-
 ram quandam apud Olympiam
 in Alpheum prolapsam, ad fontem
 Arethusam fuisse delataam,
 tum fontem eum turbidum fie-
 ri, quando Olympiae boves fa-
 crificantur. Quam pro fabula
 confutat idem Strabo ibidem.
 Namque ostium Alphi mani-
 festo in mare exire: neque ullas
 apparere fauces, quæ amne-
 ab sorbeant: neque fieri posse,

ut aqua dulcis maneat, si per
 mare, vel subter mare perme-
 et.

2 Ita MSS. aliquæ codd. re-
 stituerunt vulgati, qui habent,
 fata.

3 Benignitas Diana, quam
 colui, quam precata sum, a-
 perta tellure mihi per altos oc-
 cultosque terræ meatus indul-
 fit iter ad Ortygiam, sibi suę-
 que Delo cognominem. supra
 vers. 499.

4 Fulgentius Alpheum inter-
 pretatur αλγηθεας φως: A-
 rethusam, nobilitatem æqui-
 tatis. quem adi 3. lib. Alii ad
 integritatem morum incorru-
 ptorum referunt.

Lyncus in Lyncem.

FAB. XI.

Hac Arethusa tenuis. Geminos i dea fertilis ¹
 angues
 Curribus admovit, franisque coercuit ora:
 Et medium celi terraque per aera vecta est,
 Atq; levem currum ³ Tritonida misit in ³ urbem 645
 & Triptolemo, partimque ⁵ rudi data semina jussit
 Spargere humo, partim post tempora longa ⁶ reculce,
 Jam super Europen sublimis, & ⁷ Asida terram
 Vetus erat juvenis; Scythicasque advertitur oras,
 Rex ubi Lyncus erat: regis subit ille penates. 650
 Qua veniat, causamque via, nomenque rogatus,
 Et patriam, Patria est clara mihi, dixit, Athenas;
 Triptolemus nomen. veni nec puppe per undas,
 Nec pede per terras: patuit mihi pervius aether.
 Dona fero Cereris, latos qua sparsa per agros 655
 Frugiferas messes, alimentaque mitia reddant.
 Barbarus invidit, tantique ut muneric autor
 Ipse sit, hospitio recipit, somnoque gravatum
 Aggreditur ferro: conantem figere pectus
 Lyncæ Ceres fecit, rursusque per aera jussit 660
⁸ Mopsopium juvenem sacros agitare jugales.

¹ Dea fertilitatis Ceres.

² Dracones. Claudian. I. de raptu Proserp. Situosa draconum Membra regens, volucrisque per avia nubila tractu signant. comparat Scal. s. poet.
³ Athenas Palladi Tritoniæ sacras, utpore ab illa nominaras.
⁴ Quem Ceres, quod cum filiam quereret, a Cœlo parte Triptolemi benigne fuisse accepta, serendi rationem docuit, eique dedit currum, quem trahebant alati dracones, quo vetus mortalibus impertiret agriculturam. supra vers. 439. Tzetzes in Hesiodum allegoriam fabulae explicat. Nonn.

Dionys. lib. 19.

⁵ Non antea cultæ, indomita.⁶ Novali.⁷ Asiam propriæ dictam, Myfiam, &c. quæ primam producit. I. Georg. & quæ Asia circum Dulcibus in stagnis rimatur prata Caystræ. & 7. Æneid. Sonat amnis. & Asia longe Pulsæ palus. Asia vero, quæ pars quarta orbis, primam corripi volunt. I. Æneid. Europa, atque Asia pulsus.⁸ Atheniensem, a rege Mopsopo. Strabon. I. 9. a Mopsô. Triptolemum.

Pierides in Picas.

F A B. XII.

Finierat doctos e nobis ¹ maxima cantus:
At ² Nympha vicisse deas Helicona colentes
Concordi dixere sono. Convitia victa
Cum facerent, Quoniam, dixit, certamine vobis ⁶⁶⁵
Supplicium meruisse parum est, ³ maledictaque culpa
Additis, & non est patientia libera nobis,
Ibimus in pœnas, &, qua vocat ira, sequemur;
Rident Peonides, spernuntque minantia verba,
Conataque loqui, & magno clamore protervas ⁶⁷⁰
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aspexore suos, operiri & brachia plumis:
Alteraque alterius rigido concrescere rostro
Ora videt, volucresque novas accedere sylvis.
Plangere dumq; volunt, per brachia mota levata, ⁶⁷⁵
Aere pendebant, nemorum convitia, pice.
Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit,
Rancaque garrulitas, studiumque immane loquendi.

¹ Calliope, supra v. 138.

² Supra ad v. 314.

³ Pice, inquit Sabinus, aves sunt garrulae quidem, sed minime canoræ. Per has intelligentiæ dicit versificatores, & literatores ineptos, atque arrogantes, qui se se jactant ostentatione ingenii, atque odiose obstrepanunt doctioribus: Zoili, Cercopes, Amphimanes, Timocreontes, Bavii, Mævii, Homero, Hesiodo, Pindaro, Simonidi, & Virgilio oggannire ausi. Et est certe perfida frontis, & cinädice buccæ agyrtarum genus, qui cum Musas ne a limine quidem salutarint, virtutibus tamen geminis & sibi germanis propriisque freti, ignorantia simul & arrogantia, non

verentur se eruditis inferre, immo, si Diis placet, præferre, jamque analædorum catillones & plagiarii etiam lipporum scrinia compilare. Sed videant, ne quando res suas repetitum veniant Musarum filii, deplumaturi Sirenas furtivis nudatas coloribus. Caveant, ne dum lipiana liguriunt, ne dum tribus quasi magicis verbis, ac medicamine docti jam fasti, fama quamvis Herostratea pennis subvolare volunt, caveant, inquam, ne trepidatio illos sallat & festinatio, ut habet aureus ille Milesius, ne pyxidis non verae ex arcula deprompte decipiat similitudo; adeoque se advertant non aves factos, sed asinos, eosque plumbeos.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER VI.

Certamen Palladis, & Arachnes.

F A B. I.

Prebuerat dictis 1 Tritonia talibus aures:
Carminaque 2 Aonidum, justamque probave-
rat iram.

Tum secum: Laudare parum est; laudemur & ipse;
Numina nec sperni sine pena nostra sinamus.
3 Mœoniaque animum fatis intendit Arachnes, §
Quam sibi lanifica non cedere laudibus artis
Audierat. Non illa 4 loco, nec origine gentis
Clara sed arte fuit. Pater huic Colophonius Idmon,
5 Phocaico bibulas tingebat murice lanas.
Occiderat mater 5 sed & hac de plebe, suoque 10
Æqua viro fuerat. Lydias tamen illa per urbes
Quæsierat studio nomen memorabile: quamvis
Orta domo parva, parvis habitabat 6 Hypapis.
Hujus ut aspicerent opus admirabile, sape
Deseruere sui Nympha vineta 7 Timoli: 15
Deseruere suas Nympha 8 Pactolides undas.
Nec factas solum vestes spectare juvabat:

1 A Tritone fl. Boeotie, in-
quit Pausanias in Boeoticis, non illo, os es τινι πρὸς
τιβύιον Θάλασσῃ εκδιδω-
σιγ εἰ τειτωνίος λί-
μην. Quod tamen Mela, Lycophronis interpres, Lucanus,
alii afferunt, Boeotiorum lingua
τειτωνίον caput significare vo-
lunt, quod si ita sit, convenit
fab. de Minerva ex Jovis ca-
pite prognata. Apollonii scho-
lia festes ad 4. l. οὐ τὸ βέη τοῖς
ινοντίοις ποιεῖται. Diomedes

Iliad. ε. βέη μ' υκ ἐν
Παλλαῖς Αἴθιον.

2 Musarum, ab Aoniis mon-
tibus, & fl. Boeotie.

3 Mœonia, seu Lydia.

4 Patria, nec genere, & fa-
milia.

5 Phocæa purpura claret. Er-
rat ergo Arachnes pater tinctor
purpurarius.

6 Oppidulo Lydiæ in descensu
Timoli montis ad Caystri pra-
tum.

7 Timoli montis Lydiæ.

8 Pactolus Lydiæ fl. aurifer est.

1 Tunc quoque cum fierent. Tantus decor affuit arti.
 2 Sive rudem primos lanam glomerabat in orbes;
 Seu digitis subigebat opus, repetitaque longo 20
 Vellera mollibat nebulas aquantia tractu;
 Sive levi teretem versabat pollice fusum;
 Seu pingebat acu, scires a Pallade doctam.
 Quod tamen ipsa negat. 3 Tantaque offensa magis
 stra,

Certet, ait, mecum: nihil est quod victa recusem. 25
 Pallas anum simulat, falsosque in tempora canos
 Addit, & infirmos baculo quoque sustinet artus.
 Tunc sic orsa loqui: 4 Non omnia grandior ætas
 Quæ fugiamus habet: Seris venit 5 usus ab annis.
 Consilium ne sperne meum: Tibi fama petatur 30
 Inter mortales facienda maxima tela.
 6 Cede dea, veniamque tuis temeraria dictis
 Supplice voce roga: veniam dabit illa roganti;
 Aspicit hanc 7 torvis, inceptaque fila relinquit;
 Vixque manus 8 retinens, confessaque vultibus t-
 ram, 35

Talibus 9 obscuram resecuta est Pallada dictis:
 10 Mentis inops, longaque venis confecta senecta,
 Et nimium vixisse diu nocet. Audiat istas,
 Siqua tibi nurus est, si qua est tibi filia, voces.
 Consilii satis est in me mihi: neve monendo 40
 Profecisse putes, eadem est sententia nobis:
 Cur non ipsa venit? cur hac certamina vitat?
 Tum dea, Venit, ait: formamque removit anilem,

1 Sed etiam tunc dum fierent.

2 Lanificii opera singularia ha-
 buiisti, &c. l. 4. v. 35.

3 Dedignata, per ingratitudi-
 nem non agnoscens Palladem
 magistrum.

4 Expressus hic locus ex Euripide in Phoenissis, ubi Jocasta
 filium Eteoclem ab ambitiosa
 dehortatur injuria. Ω τέκνον 8χ απαυτος τῷ γήρᾳ
 κακά Ετεόκλεες πρόσεσιν,
 οὐλ' η ἐμπειρία Εχει τι
 λέξαι τῶν γέων σθφωτρον.

5 Experientia.

6 Επει τόχε λοιδορύσαι
 θεός εχθρὸς σοφία, καὶ τὸ
 παυχαῖδας παρὰ καιρὸν μη-
 νάσιν υποκρένει. Pindarus
 9. Olymp.

7 Sc. oculis.

8 A vi inferenda.

9 Diffimulanten se, & alieno
 schemate latentem. resecuta
 autem pro prosecuta, vide quæ
 ad vers. 552, l. 12.

10 Turnus Virgilianus: Sed te
 vista fitu, verique effeta senec-
 tus, O mater, curis nequic-
 quam exercet, 7, Æneid. ver.
 440.

Palladaque exhibuit. Venerantur numina Nympha.
 1 Mygdonidesque nurus: sola est interrita virgo. 45
 2 Sed tamen erubuit, subitusque invita notavit
 Ora rubor, rursusque evanuit: ut solet aer
 Purpureus fieri, cum primum Aurora movetur,
 Et breve post tempus candescit solis 3 ab ortu.
 Perstat in incepto, stolidaque cupidine palma 50
 In sua fata ruit. neque enim Jove nata recusat,
 Nec monet ulterius, nec jam certamina differt.
 Haud mora: consistunt diversis partibus amba,
 Et gracili geminas intendunt stamine telas.
 Tela 4 iugo juncta est; stamen secernit arundo; 55
 Inseritur medium radiis subtemen acutis,
 Quod digiti expeditunt: atque inter stamina ductum
 Percusso feriunt 5 inserti pectine dentes.
 Utraque festinat, cinctaque ad pectora vestes
 Brachia docta movent, 6 studio fallente laborem. 60
 Illic & Tyrium qua purpura sensit ahenum
 Texitur, & 7 tenues parvi discriminis umbra:
 Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
 Inficere ingenti longum curvamine celum:
 In quo diversi niteant cum mille colores, 65
 Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit.
 Usq; adeo quod tangit idem est, tamen ultima distant.
 Illuc & lentum filis immittitur aurum,
 Et vetus in tela deducitur argumentum.

1 Phrygiae, e vicinia, supra v.

15. Sed quia Phrygiae Nymphe non erunt ita in finitimis, suspicio est legendum esse Maeoniae.

2 Non ita pudorem, & verecundiam decoxerat penitus, quin rubor vel invitae offusus fuerit. vide qua ad 3. lib. v. 182. & Macrob. l. 2. c. 11. Saturn.

3 MSS. quidam ab illa.

4 Transversè perticæ, cui teles stamen alligatur, & involvitur: sequiturque accuratissime telæ texendæ hypotyposis.

5 Al. infelli.

6 Tum artis exprimendæ, tum victoriae consequendæ.

7 Apte, appositeque, ex arte & ratione Physica, atque Optica. Umbræ, inquit, gradatim per colorum levia discriminatae declinantes, faciunt ut imagines surgere, & extare videantur: non secus ac radii Solis in rotidam, cavamque nubem se fundentes, refractique fallunt visum, varioisque representant Iridis colores.

Tela Minervæ , & Arachnes.

F A B. II.

CEcropia Pallas i scopulum Mavortis in arce 70
Pingit, & 2 antiquam de terra nomine li-
tem.

3 Bis sex celestes medio Jove sedibus altis
Augusta gravitate & sedent: sua quemque deorum
Inscribit facies. Jovis est regalis :mago.
Stare deum pelagi, longoque ferire tridente 75
Aspera saxa facit: medioque e vulnere saxi
Exiluisse & fretum, quo pignore vindicet urbem.
At sibi dat clypeum, dat acut & cuspidis hastam,
Dat galeam capiti, defenditur agide pectus:
Percussaque sua simulat de cuspide terram 80
Edere cum baccis fetum canentis oliva,
Mirarique deos. 6 Operis victoria finis.
Ut tamen exemplis intelligat amula laudis,
Quod pretium speret pro tam furialibus ausis:
Quattuor in partes certamina quattuor addit, 85
Clara colore suo, brevibus distincta sigillis.

1 Collem Martis, Areopagum, in quo caussam dixerat Mars apud duodecim Deos judices de cæde Halirrhothii, accusante patre Neptuno.

2 Lib. 2. v. 856.

3 Lib. 1. v. 171.

4 Sedebat derem, stabat Neptunus, vers. seq. & Pallas, utpote quorum agebatur lis.

5 Ita leg. eruditiores, moti auctoritate Varronis, enatam in Athenarum arce olivam, sed & emanantem mox aquarum scaturiginem scribentis: Consultum itaque oraculum Cerope tum regnante: responsum, spectare hæc ostenta ad contentionem Neptuni, & Palladis de nomine, & tutela urbis, vicisse Minervam in suffragiis uno fœminarum calculo, &c. quod confirmant statuæ dux, de quibus Pausanias in Atticis in hæc verba:

Πεποίησας καὶ τὸ φυτόν τι ελαῖος Αἴθων ἡ κῦμα αὐτοφαιρού Ποσειδῶν. Vide & Plutarchum in Themistocle, & Statium Thebaid. 11. Ubi ingens lis superum: dubiis donec nova surgeret arbor rupibus, & longa refugum mare frangeret umbra. Qui ferum hic legunt, geminotibicine sentiam statuminant ex Virgilio: altero in 1. Æn. ubi equum durateum appellat ferum: Inque feri curvam compagibus alvum contorsit. altero in 1. Georgic. Tuque o cui prima frementem Fudit equum tellus magno percussa tridenti Neptuni. quod in Thracia factum afferit Jo. Bapt. Ignatius c. 8.

6 Opus clausit oliva, pacis symbolum, ut suffragiis victoria, 101. vers.

- 1 Threiciam Rhodopen habet angulus unus, & Aemum,
 Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam,
 Nomina summorum sibi qui tribuere deorum.
 2 Altera Pygmæa fatum miserabile matris 90
 Pars habet. hanc Juno jussit certamine victam
 Esse gruem, populisque suis indicere bellum.
 Pinxit & 3 Antigonem ausam contendere quondam
 Cum magni consorte Jovis, quam regia Juno
 In volucrem uertit: nec profuit ilion illi, 95
 Laomedonve pater, sumptis quin candida pennis
 Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.
 Qui superest solus 4 Cinyran habet angulus orbum,
 Isque 5 gradus templi natarum membra suarum
 Amplexens, saxoque jacens lacrymare uidetur. 100
 6 Circuit extremas oleis pacalibus oras.
 Is modus est, operisque sua facit arbore finem.
 7 Meonis elusam designat imagine tauri
 8 Europam: verum taurum, freta vera putares.
 Ipsa videbatur terras spectare relictas, 105
 Et comites clamare suās, tactumque vereri
 Assilientis aqua, timidasque recondere plantas.
 Fecit & Asterien 9 aquila luctante teneri:
 Fecit 10 olorinis Ledam recubare sub alis.
 Addidit, ut Satyri celatus imagine pulchram 110
 Jupiter implerit gemino 11 Nycteida fetu;

1 Aemus rex Thracie Rhodopen Strymonis fluv. filiam duixerat. Hanc cum ille Junonem appellaret, illum Rhodope Jovem, in montes mutati sunt.

2 Gerana matrona a populis suis Pygmæis pro numine culta, Deos præ se contempsit, Junonem maxime, & Dianam, quarum indignatione in gruem est conversa, infestissimam Pygmæis hostem, qui illam venerati fuerant. Athenæus 9. l. 11. c.

3 Laomedontis filiam, ob spretam Junonis formam, mutantam in Ciconiam; cuius de natura Plin. 10. l. 23. c. & Pierius 17. l. Hieroglyph.

4 Forte a οὐρύπεδαι, quia faxo jacens lacrymare uidetur;

neque enim idem est cum Myrrha patre, de quo lib. 10.
 5 Cuius filias, quod se Junoni preculissent, Dea in faxeos templi gradus transformavit.
 6 Prætexebant limbum undique oleæ, pacis insignia, ut modo v. 8z.

7 Arachne, supra v. 5.

8 Lib. 2. sub exith.

9 Jove aquilæ formam assumente, ut Asterien in coturacem mutantam raperet.

10 Ζεὺς κύκνος, ταῦρος, σάτυρος, χρυσός, δί' ἐρωτα Διήδης, Εύρωπης, Αἰτιόπης, Δαυκῆς. Anthol. a. de quibus, & ceteris consule Mythologos.

11 Antropam Nycteidi filiam.

Amphitryon fuerit, cum te i Tirynthia cepit :
 Aureus ut Danaen, 2 Asopida luserit ignis,
 Mnemosynem pastor, varius 3 Deoida serpens .
 Te quoque mutatum torvo, Neptune, juvenco 115
 4 Virgine in Æolia posuit : tu visus 5 Enipeus
 Gignis Aloidas : 6 aries Bisaltida fallis .
 7 Et te flava comas frugum mitissima mater
 Sensit equum : te sensit avem 8 crinita colubris
 8 Mater equi volucris : sensit Delphina Melantho .120
 Omnibus his faciemque suam, faciemque locorum
 Reddidit . Est illic 9 agrestis imagine Phœbus :
 Utque modo accipitris pennis, modo terga leonis
 Gefferit ; ut pastor Macareida luserit Iffen .
 Liber ut Erigonē 10 falsa deceperit uva : 125
 11 Ut Saturnus equo geminum Chirona crearit .
 Ultima pars tela tenui circundata limbo
 Nexilibus flores hederis habet intertextos .

1 Alcmena . Tirynthia erat
 urbs Argis vicina , in qua nu-
 triebatur Hercules .
 2 Æginam Asopi filiam . vide
 quæ ad 621. v. l. 7.
 3 Proserpinam filiam Cereris ,
 quæ Δηῶ . Orpheo Δηῶ ποιμ-
 οῦτειρ . Qualis floricoma
 quondam populator in Ætna
 Virginea inter choreas Deoida
 raptam sustulit . Ausonius epist.
 4. ad Theonem .
 4 Arne Æoli filia, de qua Dio-
 dorus l. 5.
 5 In fluvium Enipeum muta-
 tus Neptunus ex Iphimedia A-
 loei uxore gennit Othum, & E-
 phialtem .

6 Hoc de Theophane Bisalti-
 dis filia narrat Hyginus fab.
 188.

7 Ceres ex te in equum con-
 verso , & ipsa prius in equam ,
 peperit filium , cuius nomen ες
 τὸς αἴτελέστης effari non li-
 cet : mox & Ariona equum ,
 Pausanias in Arcadicis .

8 Medusa Pegasi mater , lib.4.
 v. 786.

9 Cum Admeti pavit armen-
 ta , l. 2. v. 68 r.

10 In quam se Bacchus con-
 verterat .

11 Ut Sat. in equum conver-
 sus ex Phylira genuit centau-
 rum Chirona .

Arachne in Araneam.

FAB. III.

Non illud Pallas, non illud carpare livor
 Possit opus . Doluit successu flava virago , 130
 Et rupit pictas i cœlestia crimina vestes :
 Utque 2 Cytoriaco radium de monte tenebat ,

1 Telam Deorum flagitiosa a-
 dulteria continentem .

2 Buxeo , est enim Cytorum

mons Galatiæ , undans buxo .
 2. Georg.

*Ter quater i Idmonia frontem percussit Arachnes.
Non tulit infelix: laqueoque animosa ligavit
Guttura. Pendentem Pallas miserata levavit: 135
Atque ita, Vive quidem, pende tamen improba, di-
xit:*

*Lexque eadem poena, ne sis secura futuri,
Dicta tuo generi, serisque nepotibus esto:
Postea discedens succis 2 Hecateidos herba
Sparsit: & extemplo tristi medicamine tacta 140
Defluxere coma, cum queis & naris, & aures;
Fitque caput minimum: toto queque corpore parva
est:*

*In latere exiles digitis pro cruribus harent;
Catera venter habet, 3 de quo tamen illa remittit
Stamen, & antiquas exercet aranea telas. 145*

¹ Idmonis filie. sup. v. 8.
² Aconiti ab Hecate filia Per-
se, quę mater erat Medeę,
inventi, quod alias tamen e-
spuma Cerberi natum dicitur.
Hermol. Barbarus putat Ovi-

dium hic de cicuta loqui,
comm. in Dioscorid.
³ Lege Ulyssis Aldrovandi, &
Antonii Tilesi araneam, nec-
non Gazei pia Hilaria pag. 21.

Niobe in Marmor.

F A B. IV.

*Lydia tota fremit, Phrygiaque per oppida facti
Rumor it, & magnum sermonibus occupat ora-
bem.*

*1 Ante suos Niobe thalamos cognoverat illam,
Tum cum Maoniam virgo, & Sipylumque colebat.
Nec tamen admonita est pena popularis Arachnes 150
Cedere cœlitibus, verbisque 3 minoribus uti.
Multa dabant 4 animos: sed enim nec 5 conjugisarces,*

¹ Hanc Arachnen, utpote po-
pularem suam & civem, no-
verat Niobe, filia Tantali, qui
Phrygiæ & Lydiæ imperita-
bat, priusquam nuberet Am-
phioni Thebarum regi.

² Opp. Lydiæ, infra v. 413.

³ Moderationibus. infra v. 358.

⁴ Spiritus magnos, & super-
bificos.

⁵ Ark & turres in mœnibus
Thebarum, ut 178. v. infra.

Me regia Cadmi sub domina
est, fidicibusque mei commissa
mariti Mœnia. Amphionem au-
tem, sono testudinis a Mer-
curio sibi donatæ, saxa ad The-
bana mœchia extrienda traxi-
se notum est vel ex Horatii ep.
ad Pisones: Dicitur Amphion,
Thebanæ conditor arcis, Saxa
movere sono testudinis, &c.un-
de & quidam legunt hic, ar-
tes.

Nec 1 genus amborum , magnique potentia regni ;
 Sic placuere illi (quamvis ea cuncta placent)
 Ut sua progenies : Et 2 felicissima matrum 155
 Dicta foret Niobe , si non sibi visa fuisse .
 Nam sata Tiresia venturi præscia Manto
 Per medias fuerat , 3 divino concita motu ,
 Vaticinata vias : 4 Ismenides ite frequentes ,
 Et date Latone , Latonigenisque duobus 160
 Cum prece thurapia , 5 lauroque innectite crinem .
 Ore meo Latona jubet . Paretur : & omnes
 Thebaides jussis sua tempora frondibus ornant ,
 Thuraque dant sanctis & verba precantia flammis .
 Ecce venit comitum Niobe celeberrima turba , 165
 Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro ;
 Et , quantum ira sinit , formosa : movensque decoro
 Cum capite immisso humerum per utrumque ca-
 pillos .
 Constitit , utque oculos circumtulit alta superbos ,
 Quis faror 6 auditos , inquit , præponere visis 170
 Celestes , aut cur colitur Latona per aras ?
 Numen adhuc sine thure meum est ? mihi Tantalus
 autor ,
 7 Cui licuit soli superorum tangere mensas ;
 8 Plejadum soror est genitrix mea ; maximus Atlas
 Est avus , 9 aetherium qui fert cervicibus axem , 175
 10 Jupiter alter avus , 10 socero quoque glorior
 illo .

Me gentes metuunt Phrygia , me regia Cadmi

1 Infra v. 172. & seq.

2 O quantum caliginis mentibus humanis objicit magna felicitas ! inquit Seneca lib. de Brevitate vitæ . Quam multi fuissent felices , nisi ita se puerassent ! Bonum , inquit idem epist. ult. tunc habebis tuum , cum intelliges infelicissimos esse felices .

3 Εὐθυτιασίη . Virg. 10.
An. Fatidica Manto .

4 Thebanæ foeminae , ab Ismeno fl. Bœotiae .

5 Proprie , ut quæ Apollini sacra . l. i. v. 553.

6 Cætera divinitas , ut habet adulatore in præfatione Vale-

rius , opinione colligitur : tua præsenti fide paterno avitoque sideri par videtur . Reliquos enim Deos accepimus , Cesares dedimus .

7 Convivia deorum . μανι-
 περι των εστιος . Gallus Anthol. d. αποβαῖα Δεοῖ τι
 ἐπιπρεπεῖ παρέχω Pindar. 1.
 Olymp.

8 Taygete , ut aliis , Euryanassa , quamvis hanc alterius Niobes matrem statuunt .

9 Lib. 4. 528. & 555.

10 Tantali pater , & Amphionis conjugis mei .

Sub domina est: 1 fidibusque mei commissa mariti
Mœnia cum populis a meque, viroque reguntur.
In quamcunque domus adverti lumina partem, 180
Immensa spectantur opes: accedit eodem
Digna dea facies: 1 huc natas adjice 2 septem,
Et totidem juvenes, & mox generosque, nurusque.
Quarite nunc, habeat quam nostra superbia causam:
Quoque modo audetis genitam Titannida Cœo 185
Latonam præferre mihi, 3 cui maxima quondam
Exiguam sedem paritura terra negavit?
Nec cœlo, nec humo, nec aquis dea vestra recepta est.
Exul erat mundi, donec miserata vagantem,
Hospita tuterris erras, Ego, dixit, in undis; 190
Instabilemque locum Delos dedit: 4 Illa duorum
Facta parens: uter pars hac est septima nostri.
Sum felix: Quis enim neget hoc? felixque manebo.
Hoc quoque quis dubitet? tutam me copia fecit.
Major sum, quam cui possit fortuna nocere: 195
Multaque ut eripiat, multo mihi pluræ relinquet.
Excessere metum mea jam bona. Fingite demì
Huic aliquid populo natorum posse meorum:
Non tamen ad numerum redigar spoliata duorum:
5 Itē 6 satis propere sacris; laurumque capillis 200
Ponite. Deponunt, & sacra infecta relinquunt:
Quodque licet, tacito venerantur murmure numen.

1 Supra vers. 152.

2 De numero variant autores.
Jo. Tzetzes dicit fuisse duodecim: quos nominat lib. 4. chil. 141. Sed vide Agell. lib. 10. c. 7. Natal. Com. 6. lib. 13. cap. Ciofan. & Hygin. fab. 9.

3 Jurexurando obstrinxerat Juno terras omnes, ne parturienti Latone locum concederent: latuit tum sub aquis Delos inf. quam emergere jussit Neptunus, & locum parturienti præbere: Oras, & littora circum Errantem Mycone celsa, Gyaroque revinxit. Æneid. 3. Sed lege dialogum Iridis, & Neptuni apud Lucianum in Dialogis marinis. quam inf. δῆλον dictam volunt, quod cum diu sub aquis latuisset, tandem apparuisset; cum probabilius sit

ita dici, quod Græcis oriri videatur Sol omnia apparere faciens inter Cycladas pone Delon, quam natalem Solis & Lunæ fingunt fluctuare, propter varium eorum, per Zodiacum moveantium, ortum. Sunt qui erroris inf. caussam crebris terræ motibus tribuunt.

4 Δυω φωσῆρες ψρυος κέκτηται τὸς μεγάλος, εἶγω ἐπί τοσος ζώντας τε λαλεύτες καὶ εἰμψίχεις, &c. Tzetzes 4. Chil. 141.

5 Discedite, desistite ab his sacris, deponite capiti coronas.

6 Al. sacris. quam vocem emphatice germinari volunt; aut ex iis alteram exponi, exgrandis.

Latona. 1 Turba quantum distabat ab orba,
 Tantum animosa sui furiis agitata doloris
 Indignata dea est; summoque in vertice Cynthi 205
 Talibus est dictis gemina cum prole locuta:
 En! Ego vestra parens, vobis animosa creatis,
 Et, nisi Junoni, nulli cessura dearum,
 An dea sim, dubitor: perque omnia secula cultis
 Arceor, o nati, nisi vos succurratis, aris. 210
 Nec dolor hic solus: diro convicia facto.
 2 Tantalis adjecit, vosque est postponere natis
 Ausa suis, & me (3 quod in ipsam & recidat) orbam
 Dixit, & exhibuit linguam scelerata & paternam.
 Adjectura preces erat his Latona relatis: 215
 Desine, Phœbus, ait, pena mora longa querela est.
 Dixit idem Phœbe, celerique per aera lapsu
 Contigerant recti 6 Cadmeida nubibus arcem.
 Planus erat, lateque patens prope mœnia 7 campus,
 Assiduis pulsatus equis; ubi turba rotarum, 220
 Duraque mollierat subjectas ungula glebas.
 Pars ibi de septem genitis Amphione fortis
 Conscendunt in equos, Tyrioque & rubentia succo
 8 Terga premunt: auro gravidis moderantur habenis.
 Equibus Ismenos, qui matri 9 sarcina quondam 225
 9 Prima sua fuerat, 10 dum certum flectit in orbem
 Quadrupedis cursus, spumantiaque ora coeret.

1 Quantum vero numero suo
 distabat ab orbitate, tantum
 indoluit, indignataque est de-
 spici illum numerum. Versum
 illum, Tantum animosa sui fu-
 riis agitata doloris, tanquam
 adulterinum nido dejiciunt e-
 ruditiores aquile, in nostris
 certe MSS. non appetet, uti
 nec in Vaticanis duob. testan-
 te Ciofano, qui & alias adfert
 lectiones, sanam tamen nullam.
 2 Emphatice, filia viri pro-
 pter scelera ad Tartareas da-
 minati poenas.

3 Quod dī prius omen in i-
 psum Convertant. 2. Aēn.
 4 Decidat substituunt ei πει-
 λούτες τὸ πέπτον τὸ μέ-
 γα. Sed quid opus, ubi pas-
 sim producunt legantur primæ
 syllabæ in referat, repulit, re-

perit, &c.

5 Tantali, cui poenas impro-
 ba lingua dedit: Τάνταλε κα-
 δέ σε γλῶσσα διάλεσε, κα-
 τέο κύρρων. Antholog. 6. 9.
 6 Thebas.

7 Hippodromus.

8 Equorum ostro instratorum,
 mandentiumque sub dentibus
 aurum.

9 Primogenitus.

10 Refert Homerus Iliad. ul-
 tim. periisse domi omnes. εγι-
 μεγαροσιν ὁ λογτό. Tzetzes

4. Chil. 141. mares inter ve-
 nandum, puellas domi. Απόλλων μὲν τὸς αὐρηλίας
 Θηρῶντας Κιθαιρῶνι, Ή
 Αρέμην εὐ οἴκῳ τὸς
 κορούς καθημένος.

Heu mihi! conclamat: medioque in pectora fixa
 Tela gerit, fransque manu moriente remissis,
 In latus a dextro paulatim defluit armo. 230
 Proximus audito sonitu per inane pharetra
 Frana dabat Sipylus: veluticum præscius imbris
 Nube fugit visa, pendentiaque undique rector
 Carbasa dedit; nequa levis effluat aura.
 Frana tamen dantem non evitabile telum 235
 Consequitur: summaque tremens cervice sagitta
 Hæsit, & extabat nudum de gutture ferrum.
 Ille, ut erat pronus, i per crura admissa, jubaque
 Volvitur, & calido tellurem sanguine foedat.
 Phœdimus infelix, & aviti nominis hares 240
 Tantalus, ut solito finem imposuere & labori,
 Transferant ad opus 3 nitida juvenile palestra:
 Et jam contulerant arcto luctantia nexus
 Pectora pectoribus; 4 cum tento concita nervo,
 Sicut erant juncti, trajecit utrumque sagitta. 245
 Ingemuere simul: simul incurvata dolore
 Membra solo posuere: simul suprema jacentes
 5 Luminæ versarunt: animam simul exhalarunt:
 Aspicit Alphenor, laniataque pectora plangens
 Evolat, ut gelidos complexibus allevet artus, 250
 Inque pio cadit officio: Nam Delius illi
 Intima fatifero rupit præcordia ferro.
 Quod simul eductum est, pars est pulmonis in 7 ha-
 mis
 Eruta; 8 cumque anima crux est effusus in auras.
 At non intosum simplex Damasichthona vulnus 225
 Afficit: ictus erat qua crus esse incipit, & qua
 Mollia nervosus facit internodia poples.
 Dumque manu tentat trahere exitiabile telum,

1 Per crura equi in cursum concitati, laxatis illi frenis.

2 Agitationi equorum.

3 Oleo, quo se inungebant palestritæ.

4 MSS. nostri, & alii, conten-
to, i. e. extento. sic infra v.
245.

5 Quæ in morte tremulo huc
illuc horrore fluitant, ut ad v.
71. supra. Jam moriens oculis
sub nocte natantibus atra.

6 Spondæus in quinta sede
moram animæ ægre, nec sine
lucta e corpore migrantis ex-
primit.

7 Spiculo hamato.

8 Virg. de Rhæt. Purpuream
vomit ille animam. Aeneid. 9.
&, Mulro vitam cum sanguine
fundit. ex illorum mente,
qui sanguinem animæ sedem
esse opinantur.

9 Crinitum, comatum.

Alter a per jugulum : pennis tenuis acta sagitta est :
 Expulit hanc sanguis, seque ejaculatus in altum 260
 Emicat, & longe terebrata proflit aura.
 Ultimus Ilioneus non profectura precando
 Brachia sustulerat : Diique o communiter omnes ;
 Dixerat, 2 ignarus non omnes esse rogandos,
 Parcite. motus erat, cum jam revocabile telum 265
 Non fuit, Arcitenens : minimo tamen occidit ille
 Vulnera, non alte percusso corde sagitta.
 Fama mali, populiisque dolor, lacrymaque suorum,
 Tam subita matrem certam fecere ruina,
 Mirantem potuisse, irascentemque quod ausi 270
 Hoc essent superi, quod tantum juris haberent.
 Nam pater Amphion, 3 ferro per pectus adacto,
 Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
 Heu ! Quantum hac Niobe Niobe distabat ab illa,
 Qua modo Latois populum summoverat aris,
 Et medium tulerat gressus resupina per urbem
 Invidiosa suis ! At nunc 4 miseranda vel hosti,
 5 Corporibus gelidis incumbit, & ordine nullo
 Oscula dispensat natos suprema per omnes.
 A quibus ad cælum 6 liventia brachia tollens, 280
 Pascere crudelis nostro Latona dolore,
 Pascere, ait, satiaque meo tua pectora luctu,
 Corque ferum satia, dixit : per 7 funera septem
 8 Efferor 5 exulta, viatrixque inimica triumpha.
 Cur autem viatrix? Misera mihi plura supersunt, 285
 Quam tibi felici 3 post tot quoque funera vincio.
 Dixerat : & sonuit contento nervus ab arcu,
 Qui, prater Nioben unam, conterruit omnes.
 Illa malo est audax. stabant cum vestibus atris

1 Contra quam traducat Grammatici, tenuis enim regit sextum casum singularem, & pluralem, genitivum vero dualem.
 2 Nescius quinam essent rogandi, Latona sc. & Latoides, quos matris violarat superbia.
 3 Intellecta filiorum morte, vitam pertæns gladio sibi in viscera adacto interierit.
 4 Ω's καὶ περὶ ἔχθροις οὐξίοις οὐξίων τηγάνην. Sophaclis Ajax. Vel Priamo miseranda domus, Diomedes 11.

Æneid. Virgil.
 5 Fabius Semestris. lib. 3. c. 8.
 6 Ex planstu.
 7 Toties mihi visa sum mori, toties efferri ad funus, quoties alius atque alius filiorum interfestus est.
 8 MSS. omnibus Her. Ciofani subscriptiunt mei, habentque versum geminatum ad hunc modum : Per funera septem dum pars nostra jacet, & dum per funera septem Efferor, exulta, &c.

Ante i toros fratrum demisso crine sorores. 290
E quibus una trahens barentia viscere tela,
Imposito fratri moribunda relanguit ore:
Altera solari miseram conata parentem
Conticuit subito, & duplicataque vulnera caco est,
Oraque non pressit, nisi postquam spiritus exit. 295
Hac frustra fugiens collabitur; illa sorori
Immoritur: latet hac; illam trepidare videres.
Sexque datis letho, diversaque vulnera passis.
Ultima restabat, quam toto corpore mater,
Tota ueste tegens, Unam, minimamque relinque. 300
De multis minimam posco, clamavit, & unam:
Dumque roget, pro qua roget, occidit. 3 Orba re-
fedit

Exanimes inter natos, natasque, virumque.
4 Dirigit malis: nullos movet aura capillos;
In vultu color est sine sanguine; lumina mestis 305
Stant immota genis: nihil est in imagine vivum.
Ipsa quoque interius cum duro & lingua palato
Congelat, & vena desistunt posse moveri:
6 Nec flecti cervix, nec brachia reddere gestus,
Nec pes ire potest; intra quoque viscera saxum
est. 310
Flet tamen, & validi circundata turbine venti

- 1 Lectulos, in quibus erant ad*
fumis composti.
2 Incurvata cecidit vulnera fi-
xa certo, sic enim nonnulli le-
gunt. mei lib. habent dupli-
cataque vulnera tota est.
3 Niobe, inquit Palæphatus,
lapideam imaginem suam su-
pra natorum suorum sepul-
chrum posuit. Nolum est illud
Agathiae Antholog. γ. Ο'
Τύμβος δέ τος ἐνδούσκης
γερρόν, Ο' γερρός δέ τος ε-
κτος όκεχει τάφον. Αλλ'
αὐτὸς αὐτῷ γερρός εστι, καὶ
τάφος.
6 Διδωδεῖται, petrefacta,
quia stupefacta, τὴν δὲ Νιόβην
ἐφασαν εὑδαιρώσα θονεῖ.

- vul., Ο' ττι πάκτος αἰνί-*
δητος εἰ πάθες γεγονεῖς
πρὸς μόγον λογίο τὸ δαιρυον,
Tzetzes 4. Chil. 141.
5 Quæ peccarat pars, luit pe-
nas. ἀκάλινος. Αφρο-
σουίς σίκτει πολλάχι δυσυ-
χίαν. Anthol. 4. 9.
6 Ταῦτη τὴν Νιόβην καὶ
αὐτὸς εἴδον αἰγελθῶν εἰς τὸ
Σύπιλον. Et ut hanc Ni-
oben viderem, inquit Pausanias
in Atticis, Sipylum montem
ascendi, qui prope assistenti ne-
que mulieris, neque lugentis
formam ostentat: qui vero
procul aspicerit, mulierem la-
crymantem videre sibi videbi-
tur.

i In patriam raptæ est , ubi fixa cacumine montis
Liquitur ; & 2 lacrymis etiam nunc marmora ma-
nant .

1 Thebis , inquit Apollodorus
l. 3. relictis , vidua jam atque
orba in Sipylum ad Tantulum
Patrem redit , &c.

2 Utrum hoc propter sudorem ,
ut videtur , marginis , ubi aer
ad solidum & frigidum corpus

condensatur , mox fluit solitus ?
An a rupis aut metalli vapore
falso ? Namq[ue] Sipylum , refe-
rente Plinio l. 5. cap. 29. quod
ante Tantalis vocabatur , ca-
put est Mœoniz , ubi nunc est
stagnum sale abundans .

Rustici in Ranas .

F A B . V.

TUm vero cuncti manifestam **i** numinis iram
Femina , virque timent ; cultaque impensi-
us omnes

315

Magna gemelli pare venerantur numina diva .

Utque sit , a facto propiore priora renarrant .

E quibus unus ait : Lycia quoque fertilis agris
Non impune deam veteres sprevere coloni .

Res obscura quidem est ignobilitate virorum ,

Mira tamen : vidi præsens stagnumque , locumque

320

Prodigio notum . Nam me jam grandior avos .

Impatiensque via genitor , deducere lectos

Jusserat inde boves , & gentisque illius eunti

Ipse ducem dederat : cum quo dum pascua lustro ,

Ecce lacu medio 3 sacrorum nigra favilla

325

Ara vetus stabat tremulis circundata cannis .

Restitit , & 4 pavido , Faveas mihi , murmure dixit

Dux meus , & simili , Faveas mihi , murmure dixi .

Nægandum , Faunine foret tamen ara rogabam ,

1 Latona , quam Terram vo-
lunt esse Physici , cui Juno æ-
ris regio infima ; adeoque hu-
mida obstitit , quo minus duo
nova lumina viderentur . Quæ
tamen ubi emersissent , Pytho-
na , ceterosque crassi ærs va-
pores sagittis , idest radiis suis
confecerunt . Jupiter autem ex
Latona , hoc est Deus ex te-
nebris creavit lucem & lumi-
naria .

2 Mihi itineris ducem addit
Lycium .

3 Sacrificiorum cinere nigra
ara

4 Religioso . Ut ferme reli-
giose viantum moris est , cum
locus alius , aut locus sanctus
in via oblatus est , veniam po-
stulare , &c. Apulejus auspicia-
rus Florida . Sant qui legunt
parvo , h. e. summissio .

Indigenave dei, cum talia rettulit hospes. 330
 Non hac, o juvenis, montanum numen in arca est:
 Illa suam vocat hanc, cui quondam regia conjux
 1 Orbem interdixit, quam vix erratica Delos
 Errantem accepit, tunc cum levis insula nabat.
 Illic incumbens cum 2 Palladis arbore palmae 335
 Edidit invita geminos Latona 3 noverca:
 Hinc quoque Junonem fugisse 4 puerpera fertur,
 Inque suo portasse sinu duo numina natos.
 Jamque 5 Chimarifera, cum sol gravis ureret arva,
 Finibus in Lycia, longo dea fessa labore, 340
 Sidereo siccata sitim collegerat astu,
 Uberaque ebiberant avidi lactantia nati.
 Forte 6 lacum mediocris aqua prospexit in imis
 Vallibus: agrestes illic fruticosa legebant
 Viminacum juncis, gratamque paludibus ulvam. 345
 Accessit, positoque genu Titania terram
 Pressit, ut hauriret gelidos potura liquores.
 Rustica turba vetat; Dea sic affata vetantes:
 Quid prohibetis aquas? usus 7 communis aquarum
 est:
 Nec solem proprium natura, nec aera fecit, 350

1 Respice que ad v. 185. supra.

2 Ενθα πρωτόγονος τε φείνιξ Δάιφρα θ' εἰδέσ αὐτούς Πτόρδης Λατοῦ φέλα, Euripides in Hecuba. οὐτε μέν σε θεὸς τέκε πότυνος Δητώ Φοίνικος βασινῆς χρήστην ἐφαψικρένη. Theognis δρεψαμένη δύω φυτῶν, ἐλαῖας καὶ φοινίκος, διδύμης απεκύπτε παιδεῖς. Eustat. in Homer. II. a. Catullus in seculari ad Dianam: Quam mater prope Deliam depositit olivam. Et mos est, ut habet Apollonii scholiastes, parturientium proxima quæque apprehendere, ut sic dolores sublevent eniūs.

3 Junone, novercali usque odio prosecuta pellicula liberos.

4 Latona a partu recens.

5 Chimera mons est Lyciae ignivomus a Bellerophonte habitabilis creditus. Quem fabulati sunt monstrum triforme: ut esset πρόσωπο λέων, ὅπις θύρα δὲ δράκων, μέση δὲ χίμαιρος Δειγονού αποπνεύσσε πυρος μένος. interpretantur autem montem, cuius pars summa leoniibus, media igne, ima serpentibus infestatur, aut Ethice, amorem, qui cum impetu invadit, per libidinem progreditur, in fine aculeos doloris & penitentiae post se gelinquit, l. 2. v. 948.

6 Fontem Melam vocat Probus ad Virgil. Georg. 2. lib. & Pastorem, qui prohibebat Neolem.

7 Jure naturæ multa sunt communia, quedam jure gentium.

Nec tenues undas: ad publica munera veni:
 Quia tamen ut detis supplex peto. Non ego nostros
 Abluere hic artus, lassataque membra parabam,
 Sed relevare sitim: caret os humore loquentis,
 Et fauces avert, vixque est via vocis in illis. 355
 Haustus aquæ mihi nectar erit, vitamque fa-
 tebor

Accepisti: simul vitam dederitis in undis.
 Hi quoque vos moveant, qui nostro brachia tendunt
 Parva sinu: 2 Et casu tendebant brachia nati.
 Quem non blanda dea potuissent verba movere? 360
 Hi tamen orantem perstant prohibere, minasque,
 Ni procul abscedat, convitiaque insuper addunt.
 Nec satis est: ipsos etiam pedibusque, manuque
 Turbavere lacus; imoque e gurgite mollem
 Huc illuc limum saltu mouere maligno. 365
 3 Distulit ira sitim: neque enim jam filia Cœi
 Supplicat indignis, nec dicere sustinet ultra
 Verba 4 minorâ Dea; tollensque ad sidera palmas,
 Eternum stagno, dixit, vivatis in isto.
 Eveniunt optata dea. Juvat esse sub undis, 370
 Et modo tota cava submergere membra palude,
 Nunc proferre caput, summo modo gurgite nare;
 Sape super ripam stagni consistere; sape
 In gelidos resilire lacus; sed nunc quoque turpes
 Litibus exercent linguas, pulsoque pudore, 375
 Quamvis sint 5 sub aqua, sub aqua maledicere ten-
 tant.

1 Male verum examinat omnis Corruptus judex. Horat. Sat. 2. l. 2. male de cibo potu- que judicat palatum luxu corruptum. Discite quam parvo li- creat producere vitam, Et quan- tum natura petat; non erigit ægros Nobilis ignoto diffusus Consule Bacchus; Non auro myrrhaque bibunt; sed gurgite puro Vita redit, satis est po- pulo fluviusque Ceresque. Lue- can. 4. v. 377. Deus nullius rei indiget; ille proximus accedit ad Deum, qui paucissimis indiget; vel ab hac Dea disce parvo esse contentus, & illam vocem magnus atque animosus exclamâ: Habeamus aquam,

habeamus polentam, Jovi ipsi de felicitate controversiam fa- ciamus. Senec. epist. 110.

2 Festivum παθος, atque ingeniosissimus conceptus poetæ, cuiusmodi & aliud exhibet 3. Fastor. ubi infantes in sinu Sa- biniarum intervenientium gestu & clamore prælium dirimere, conciliacionem suadere viden- tur.

3 Ad tempus sedavit, intermis- fit. Aliis placet lat. sustulit.

4 Quam decent Deam.

5 Repetitio immediata harum vocum sub aqua, sub aqua ta- narum coaxationem eleganter exprimit.

Vox quoque jam rauca est, inflataque colla tumescunt,
Ipsaque dilatant patulos convitia rictus:
Terga caput tangunt, colla intercepta videntur:
Spina viret; venter pars maxima corporis, albet; 380
Limo, que nova saliunt in gurgite rana.

Satyrorum, Nympharum, Rusticorumque
lacrymæ in flumen.

FAB. VI.

Sic ubi nescio quis Lycia de gente virorum
Rettulit, exitium Satyri reminiscitur alter:
Quem i Tritoniaca Latous arundine viatum
Affecit poena. Quid me mihi detrahis? inquit: 385
Ah! piget: ah! non est, clamabat, tibia tanti.
Clamanti cutis est summos direpta per artus,
Nec quicquam nisi vulnus erat: crux undiq; manat,
Detectique patent nervi, trepidaque sine ulla
Pelle micant vena. Salientia viscera posse, 390
Et perlucentes numerare in pectore fibras.
Illum ruricola sylvarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoque clarus i Olympus,
Et Nympha flerunt, & quisquis montibus illis

1 Pallas & ipsa Tritonia, conspecta in Tritonide palude oris
sui deformitate, dum tibias a
se inventas inflaret, indignata
eas abjecit. Reperit Marsyas
Satyris, earumque sono in
tantum sibi placuit, ut ipsum
Apollinem in Musica certamen
provocare ausus fuerit, a quo
victus est, & excoriatus. Le-
ges certaminis, progressus, suc-
cessum lege apud Diodorum l.
4. Ovid. Fastorum 5. l. Athen.
14, lib. 2. c. Xenophon αἱ α-
βαιοῖς ο. refert Marsyam vi-
tium ab Apolline, & excoria-
tum εἰζόντα οἱ περὶ σο-
φίας. & Tzetzi est Mardonius
φρὺς φιλότοφος δι-
περ μελῶς τὸ πρῶτον, &c.

1. Chil. 15. Aliter refert fab.
Marsyæ Apulejus 1. Florido-
rum. Nisi forte tibia dici pos-
sit Tritoniaca a Tritonide pa-
lude, juxta quam Lotus mate-
ria tibiis apta, & Lotophagi.
2 Satyrus Marsyæ discipulus.
Tzetzes 1. Chil. 55. Οὐ τος δέ
ο ποῖς Τάγνιδος τῷ Ο'-
λύμπου διδάσκει, & Ovid.
3. eleg. 2. de Ponte. Memi-
nit & Olympi cuiusdam Dio-
dor. l. 4. Jovi pnero præfetti,
a quo eruditus, & ad virtutem
institutus, Olympius dictus est.
Sed & Strabo l. 10. Σειληνόν
ἡ Μαρτύρη καὶ Ολύμπου
συναίγοντες εἰς ἐν καύρω-
τάς καλῶν ιεροθύτες.

*Lanigerosque greges, armentaque i bucera pavit. 395
Fertilis immaduit, madefactaque terra caducas
Concepit lacrymas, ac venis peribbit imis,
Quas ubi fecit aquas, vacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis declivibus aquor,
2 Marsya nomen habet, Phrygia liquidissimus a-
mnis.*

1 Quibus cornua sunt bubula, vel magna, a βη particula intensiva.

2 Isti loco, inquit Strabo l. 12. assignant fabulam Olympi & Marsyæ, & certamen Marsyæ & Apolliniis. Superne est

palus calamos proferens, ad tibiарum lingulas aptos; unde fortasse occasio fab. ex hac palude oriuntur & Marsyas fl. & Mæander, de utroque Max. Tyrius.

Pelopis humerus e carneo in eburneum.

F A B. VII.

T Alibus exemplis redit ad presentia dictis
Vulgus: & extinctum cum stirpe Amphionalem
get.

1 Mater in invidia est. hanc tunc quoque dicitur unus

Flesse Pelops, humeroque, suas a pectore postquam Diduxit vestes, ebur ostendisse sinistro. 405

*Concolor hic humerus nascendi tempore dextro,
Corporeusque fuit: manibus mox easa paternis
Membra ferunt junxisse deos: aliisque repertis,
2 Qui locus est juguli medius, summique lacerti,
Desuit: impositum est non comparentis in usum 410
Partis ebur, factoque Pelops fuit integer illo.*

1 Niobe Tantali filia, soror Pelopis, qui in luctu ob sororem vestes lacerans ad planum, vel mutaturus purpureas pullis, ut ius. v. 507. ostendit humerum eburneum, quem suppleverant Dii, quos exceperat

Tantalus, iisque filium inter alias epulas apposuerat. abstinuerunt ceteri, Ceres sola ex humero decerpsum edit. Pind. 1. od. Olymp.

2 Humerus,

Progne, Philomela, Tereus,
& Itys in aves.

F A B VIII.

Finitimi proceres coeunt, urbesque propinquae
Oravere suos ire ad solatia reges,
1 Argosque, & Sparte, 2 Pelopejadesque Mycena,
Et nondum 3 torva Calydon invisa Diana, 415
4 Orchomenosque ferax, & 5 nobilis are Corinthos,
Messeneque ferox, Patraque, 6 humilesque Cleone,
Et 7 Nelea Pylos, 8 nec adhuc Pittheia Trozen,
9 Quaque urbes alia bimari clauduntur ab Isthmo,
10 Exteriusque sit & bimari spectantur ab Isthmo. 420
Credere quis posset? 11 Sola cessasti Athena.
Obstitis officio bellum; subiectaque ponto
Barbara Cecropios terrebant agmina muros.
12 Threicius Tereus hac auxiliaribus armis
Fuderat; & clarum vincendo nomen habebat. 425
Quem sibi 13 Pandion 14 opibusque virisque poten-
tem,
Et genus a magno dusentem forte Gradivo,

1 Αργός τε Σπάρτη τε
Δύρων γένεσις Μομήνη. Hom.

4. Iliad.

2 Διὸς τὴν τῶν Πελοπί-
δῶν εἰς Μυκῆνας μεθιδρυ-
σίν. inquit Strabo l. 8. Nam-
que Agamemnon rerum poti-
sus, Argolicum regnum Myce-
neō adjectit; Laconicum Mele-
laus tenuit.

3 Iratæ, immisso in Calydo-
nios agros apro, quod Oeneus
Ætolæ rex primitias Diis ob-
tulisset præterita Diana. l. 8.

4 Arcadiæ opp. Neque enim
hic de illo Bœotiq; mentio.

5 Corintho a L. Mummiio cap-
ta & incensa, in commune
fluxit, quicquid erat in statuis
& vasis auri, argenti, æris.
Flor. l. z. cap. 10. & Plin. 34.
lib. cap. 1.

6 Πολιτουμα inter Argos &

Corinthum. Strab. 8.

7 Neleo Nestoris patri regha-
ta.

8 Nondum Pittheus Thesei a-
vus maternus ibi regnavit.

9 Urbes alie Peloponnesiacæ,
quas claudit Corinthus αὐτο-
δολαχαρος in Isthmo inter Ἑ-
gæum & Jonium mare sita.

10 Urbesque Achaice, extra
Isthmum.

11 Quis crederet urbem huma-
nitatis studiis claram defutu-
ram officio? sed excusanda er-
rat, quippe obsidione pressa a
barbaris, forte Amazonum co-
piis.

12 Thraciæ rex, filius Mar-
tis.

13 Rex Athenarum.

14 Δωριμενος ἔγενος, in-
quit Pausanias in Atticis, sibi
regem Thraciæ affinitate jux-
xit.

Connubio Progne junxit. 1 Non pronuba Juno;
 Non Hymenaeus adest, non illi Gratia lecto.
 Eumenides tenuere faces de funere raptas, 430
 Eumenides stravere iorum; tectoque 2 profanus
 Incubuit 2 bubo, thalamique in culmine sedie.
 Hac ave conjuncti Progne Tereusque, parentes
 Hac ave sunt facti. gratata est scilicet illis
 Thracia, diisque ipsis grates egere; diemque, 435
 Quoque data est claro Pandione nata tyranno,
 Quoque erat ortus Itys, festum jussere vocari:
 Usque adeo latet utilitas. Jana tempora Titan
 Quinque per autumnos repetitis duxerat annis,
 Cum blandita viro Progne, Si gratia, dixit, 440
 Ulla mea est, vel me visendam mitte sorori,
 Vel soror huic veniat; reddituram tempore parvo
 Promittes socero: Magni mihi munera instar
 Germanam vidisse dabis. Jubet ille carinas
 In freta deduci; veloque & remige portus 445
 Cecropios intrat, 3 Piræaque litora tangit.
 Ut primum socii data copia, dextera dextra
 Jungitur, infausto committitur omne sermo.
 Cœperat adventus causas, mandata referre
 Conjugis, & celeres missa spondere recursus. 450
 4 Ecce venit dives magno Philomela paratu.

1 De inauspicatis nuptiis vide
 quæ nos ad Senecæ Medeam 15.
 vers. Octav. vers. 23. & ad Lu-
 can. lib. 2. v. 255. & deinceps
 Virg. 4. Æn.

2 Dirum mortalibus omen. I.
 5. v. 550.

3 Pireum, inquit Pausanias in
 Atticis, δῆμος μὲν πυ-
 θαλλίς, navale & portum fecit
 Themistocles. namque Phale-
 rum prius navale fuerat Athe-
 nis.

4 Ne a notis pura yacet mar-
 go, neve amatoriis impura for-
 deat, adiectere visum est fabu-
 lam, uti alias refertur ab Ant.
 Liberali, cuius Metam, liber-
 rior est. Παρθένος ωκεῖ τ
 γῆς Εφεσίας, &c. Panda-
 reus in agro Ephesio habitavit.
 Huic filia erat Aedon, quam
 in matrimonium dedit Poly-
 technu fabro, qui Colophone

Lydia habitavit. His unicus e-
 rat filius Itys, & dissidio cum
 uxore Polytechnus ad socerum
 proficisciatur. ibi simulat se ab
 uxore missum ad adducendam
 secum sororem Chelidonem.
 Pandareus nihil suspicatus ma-
 li, filiam Chelidonem illi com-
 mittit. Cui Polytechnus in syl-
 va virginitatem eripit; tonso
 deinde capite, aliis eam vesti-
 bus iuduit, mortem minatus,
 si quid horum unquam Aedoni
 indicasset. ita domum rever-
 fus eam ancillæ loco uxori tra-
 dit. Aliquandiu eam soror ope-
 ris exigendis attrivit: donec
 Chelidonis cum urna ad fontem
 deplorans calamitatem suam,
 a sorore exaudita est. Ubi ve-
 ro se mutuo agnoverunt, ma-
 lium illico Polytechno machi-
 nantur. Filium ejus in frusta
 conciderunt, carnes in ollam
 conjectas coxerunt, cumque Ae-
 don

Divitior forma: Quales audire solemus
 Najadas, & Dryadas med:is incedere sylvis,
 Si modo des illis cultus, similesque paratus.
 Non secus exarsit conspecta virgine Tereus, 455
 Quam si quis canis ignem supponat aristis,
 Aut frondem, positasque cremet fennilibus herbas.
 Digna quidem facies; sed & hunc innata libido
 Extimulat; prouumque genus regionibus illis
 In Venerem est; flagrat vitio gentisque suoque. 460
 Impetus est illi comitum corrumpere curam,
 Nutricisque fidem, nec non ingentibus ipsam
 Sollicitare datis, totumque impendere regnum,
 Aut rapere, & saevo raptam defendere bello.
 Et nihil est, quod non effrano captus amore 465
 Ausit: nec capiunt inclusas pectora flamas.
 Jamque moras male fert, cupidoque revertitur ore
 Mandata ad Progne, & agit sua vota sub illa.
 Fecundum faciebat amor: quotiesque rogabat
 Ulterius justo, Progenen ita velle ferebat. 470
 Addidit & lacrymas, tanquam mandasset & illas.
 Proh superi! Quantum mortalia pectora cæcæ
 Noctis habent! Ipso sceleris molimine Tereus
 Creditur esse pius, laudemque a crimine sumit.
 Quid quod idem Philomela cupit? Patriosque lacer-
 tis 475
 Blanda tenens humeros, ut eat visura sororem,

don vicino suo mandasset, ut
 Polytechnum eas edere juberet, ipsa cum sorore ad patrem
 Pandareum pervenit, indicavitque in quas devenisset misterias. Polytechus, cognito se
 filii sui carnes epulatum fuisse, eas ad patrem usque insequutus
 est. Famuli eum Pandarei, quod tantum familiæ Pandarei pro-
 brum intulisset, correptum vin-
 culis constrinxerunt; corpusque
 melle inundatum in pascuum
 procerunt; ubi cum musce eum
 vexarent, Aedon pristini amo-
 ris memor, eum miserata mu-
 scas abigebat. Quod ubi depre-
 hendissent parentes & frater,
 odio concitati eam interficere
 statuerunt. Sed Jupiter Panda-
 reum miseratus, aut equam gra-

viora in domum ejus inciderent
 mala, eos omnes in aves con-
 vertit; que partim ad mare
 provolabant, partim in aerem
 subvolarunt: Pandareus muta-
 tus est in Halyætum, mater
 Aedonis in Halcyonem: seque
 statim in mare dejicere voluerunt, sed id Jupiter prohibuit.
 Polytechnus in Pelecanem trans-
 iit, quod ei Vulcanus fabricari-
 ti securim dedisset. Frater Ae-
 donis upupa extitit. Aedon in
 lusciniam versa, circum fluvios
 & nemora filium Irym deplo-
 rat. Chelidonis hirundo facta
 est, hominum contubernalis
 Diana beneficio, quod invita
 virginitatem amiserat, pluri-
 mum invocata Diana.

Perque suam , contraque suam petit illa salutem :
 Spectat eam Tereus , pracontrectatque videndo .
 Osculaque , & collo circundata brachia cernens ,
 Omnia pro stimulis , facibusque , ciboque furoris 480
 Accipit : & quoties amplectitur illa parentem ,
 Esse parens vellet ; neque enim minus impius esset .
 Vincitur amborum genitor prece . gaudet , agitque
 Illa patri grates , & successisse duabus
 Id putat infelix , quod erat lugubre duabus . 485
 Jam labor exiguis Phœbo restabat : equique
 Pulsabant pedibus spatum declivis Olympi .
 Regales epula mensis , & Bacchus in auro
 Ponitur : hinc placido tradunt sua corpora somno .
 At rex Odrysius quamvis fecessit ab illa , 490
 Aestuat : & repetens faciem , motusque , manusque ,
 Qualia vult fingit , qua nondum vedit , & ignes
 Ipse suos nutrit , cura removente soporem .
 Lux erat , & generi dextram complexus euntis
 Pandion , comitem lacrymis commendat obortis : 495
 Et voluere amba , voluisti tu quoque Tereu :
 Hanc ego , chare gener , quoniam pia causa coegit ,
 Do tibi : perque fidem , cognataque pectora supplex ,
 Per superos oro , patrio ut tuearis amore ;
 Et mihi sollicito lenimen dulce senecta 500
 Quamprimum (omnis erit nobis mora longa) remittas .
 Tu quoque quamprimum (satis est procul esse sororem)
 Si pietas ulla est , ad me Philomela redito .
 Mandabat , pariterque sua dabat oscula nata ;
 Et lacryma mites inter mandata cadebant . 505
 Ut pignus fidei dextras utrasque poposcit ,
 Inter seque datas junxit ; natamque , nepotemque
 Absentes pro se memori rogat ore salutent ;
 Supremumque vale pleno singulribus ore
 Vix dixit , timuitque sua præsagia mentis . 510
 Ut simul imposita est pic̄a Philomela carina ,
 Admotumque fretum remis , i tellusque repulsa est ,
 Vicimis , exclamat , mecum mea vota feruntur :
 Exultatque , & vix animo sua gaudia differt
 Barbarus , & nusquam lumen detorquet ab illa . 515

¹ Hypallage . vel ita judicante oculo , qui motu conspecto quiescere fibi visus terram retrocedere opinatur . Provehi-

mur portu , terraque urbesque recedunt . 3. Æneid . Vide que nos ad 450. vers. l. 11.

Non aliter quam cum pedibus prædator aduncis.
 Depositus nido leporem Jovis ales ab alto:
 Nulla fuga est capto: spectat sua pramia raptor:
 Jamque iter effectum est, jamque in sua litora fessis
 Pupibus exierant; cum rex Pandione natam 520
 In stabula alta trahit sylvis obscura vetustis.
 Atque ibi pallentem, trepidamq; cuncta timentem,
 Et jam cum lacrymis ubi sit germana rogantem
 Includit; 2 fassuque nefas, & virginem, 3 & unam
 Vi superat, frustra clamato saepe parente, 525
 Saepe sorore sua, magnis super omnia divis.
 Illa tremit, velut agna pavens, quæ saucia cani
 Ore excussa lupi, nondum sibi tuta videtur:
 Utque columba suo madefactis sanguine plumis
 4 Horret adhuc, avidosque timet, quibus haferat,
 unguies. 530

Mox ubi mens rediit, passos laniata capillos,
 Lugenti similis, cesis plangore lacertis,
 Intendens palmas, O diris barbare factis,
 O crudelis! ait. Nec te mandata parentis
 Cum lacrymis mouere piis, nec cura sororis, 535
 Nec mea virginitas, nec 5 conjugalia jura?
 Omnia turbasti; pellex ego facta sororis,
 Tu geminus conjux, hostis mihi, 6 debita poena.
 Quin animam hanc (ne quod facinus tibi, perfide,
 restet)

Eripis? Atque utinam fecisses ante nefandos 540
 Concubitus? Vacuas habuissim criminis umbras.
 Si tamen hac superi cernunt, si numina divum
 Sunt aliquid, si non perierunt omnia tecum;
 7 Quandocunque mihi pœnas dabis: ipsa pudore

1 Qualis ubi aut leporem, aut
 eudentem corpore cycnum Sus-
 tulit alta petens pedibus Jovis
 armiger ales Virg. 3. Georg.

2 Nefandum professus amorem.

3 Aliter refertur hac fabula
 ab Hygino. Tereus Athenas ad
 Pandionem sacerum venit, ro-
 gatum ut Philomelam alteram
 illam sibi in conjugium daret:
 Prognem suum diem obiisse.
 Pandion ei veniam dedit, Phi-
 lomelam, & cum illa custodes
 misit, quos Tereus in mare pre-

cipitavit: Philomelam deinde
 in monte compressit. fab. 45.

4 Terretur minimo pennæ stridore columba, unguibus accipiter
 saudia facta tuis. Ovid.
 Trist. I. i. Eleg.

5 Respice quæ ad 3. v. l. 5.

6 Quam mereor quæ te co-
 mitabar. Sed Andr. Naugerius ex-
 cuscum habet: Non hæc mihi
 debita pœna. quam lectionem
 & ex meis MSS. unus agnoscit.

7 Aliquando.

Projecto tua facta loquar. si copia detur, 545
 In populos veniam; si sylvis clausa tenebor,
 Implebo sylvas, & conscientia saxa movebo.
 Audiat huc aether, & si deus ullus in illo est.
 Talibus ira feri postquam commota Tyranni,
 1 Nec minor hac metus est, causa stimulatus u-
 traque, 550

Quo fuit accinctus, vagina liberat ensem:
 Arreptamque coma, flexis post terga lacertis,
 Vincla pati cogit. jugulum Phlomela parabat,
 Spemque sua mortis viso conceperat ense. 554
 Ille indignantem, & nomen patris usque vocantem,
 Luctantemque loqui, comprehensam forcipe linguam
 2 Abstulit ense 3 ferox: radix micat ultima lingua:
 4 Ipsa jacet, terraque tremens immurmurat atra.
 5 Utque salire solet mutilata cauda colubra;
 Palpitat, & moriens domina vestigia querit. 560
 Hoc quoque post facinus (vix ausim credere) fertur
 Sape sua lacerum repetisse libidine corpus.
 Sustinet ad Progenem post talia facta reverti:
 Conjuge qua viso germanam querit. at ille
 Dat gemitus fictos, 6 commentaque funera nar-
 rat. 565

Et lacryma fecere fidem. velamina Progne
 Deripit ex humeris auro fulgentia lato,
 Induiturque atras vestes: 6 & inane sepulchrum
 Constituit, falsisque piacula manibus infert,
 Et luget non sic lugenda fata sororis. 570
 Signa 7 deus bis sex acto lustraverat anno,
 Quid faciat Philomela? Fugam custodia claudit:
 Structa rigent solido stabulorum moenia saxo:

1 Ad iram accedit etiam me-
 tus, nequando prodatur hoc
 scelus.

2 Al. Abscidit. Anacreon hi-
 rundini, de qua infra c. 4. ver.
 ἦ μᾶλλον ἐνδόθευ σα-
 γλῶσσαν, ως δέ Τσούς ε-
 κείσος, εἰδεῖτεν Αἴθέ-
 μως ταῦτη μηγεὶς γλῶ-
 τικός, αὐτὴν δεξίζει. Jo.
 Tzetzes 7. Chil. 142.

3 Al. fero.

4 Lingua.

5 Qualis saepe viæ deprensus in
 aggere serpens, Μέρα quem ob-
 liquum rota transit, aut gra-
 vis iactu Seminecem liquit saxo,
 lacerumque viator, &c. Aius.
 6 Iis qui peregre interierant
 extriebantur νευτάξια, i-
 maginaria sepulchra ad placan-
 dos defunctorum manes, transi-
 tumque Stygium impetrandum
 7 Apollo, Sol. & est anni no-
 tatio.

Os mutum facti caret indic^z. 1 Grande doloris
 Ingenium est, miserisque venit solertia rebus. 575
 2 Stamina barbarica suspendit candida tela,
 Purpureasque notas filis intexuit albis,
 Indicium sceleris, perfectaque tradidit uni,
 Utque ferat domina, gestu rogat. illa rogata
 Pertulit ad Prognen, nec scit quid tradat in illis. 580
 Evolut 3 vestes saevi matrona tyranni,
 Fortunaeque sua 4 carmen miserabile legit.
 Et (mirum potuisse) silet: dolor ora repressit,
 Verbaque quarenti satis indignantia lingua
 Defuerant; nec flere vacat: sed fasque nefasque 585
 Confusura ruit, pœnaque in 5 imagine tota est.
 Tempus erat, quo sacra solent 6 Trieterica Bacchi
 7 Sithoniae celebrare nurus: nox conscientia sacriss;
 Nocte sonat Rhodope tinnitibus aeris acuti.
 Nocte sua est egressa domo regina; deique 590
 Ritibus instruitur, 8 furialiaque accipit arma.
 Vite caput tegitur, lateri 9 cervina sinistro
 9 Vellera dependent, humero levis incubat hasta.
 Concita per sylvas, turba comitante suarum,
 Terribilis Progne, furiisque agitata doloris, 595
 Bacche, tuas simulat. Venit ad stabula avia tandem,
 Exululatque, 10 Evoeque sonat, portasque refringit;
 Germanamque rapit, raptaque insignia Bacchi
 Induit, & vultus hederarum frondibus abdit,
 Attonitamque trahens intra sua mœnia dicit. 600

1 O quantum est subitis casibus ingenium! Martial. 14. epigr. Speit.

2 Ι'58 ποικίλη μοσισόματι χρήσται εν. Τετzes 7. Chil. 142. ισεπόρος φιλομήλη Μαρτυρίου Σούσαλιπεράσαρο σιωπῆς. Nonn. Dionys. 12.

3 Telam illam candidam, purpureis inscriptam literis. Sic & Nonnus ib. Δαιδαλος φωνήτα τοφῷ γράψασε χιτῶνι.

4 Narrationem, indicium leges sis lib. 1. Anthol. c. 9. qualia verba scripsisse potuerit Phi-

lomela ad sororem. alterum e-pig. orditur, Σός με ποσις νακοργὸς ἐν τοιν υγγιεινῃ. alterum, Χαῖρε Πρόκυπταρχε σειο κατιγνήτης, &c.

5 Vindictę parilis imaginatio-ne.

6 Orgia tertio quoque anno re-petita in memoriam triennalis expeditionis Liberi patris in Indianam.

7 Thraciae mulieres. Sithonia regio est Thracię.

8 De Bacchanalium immani-tate vide quæ ad 523. v. l. 3.

9 Nebrides.

10 Lib. 4. v. 523.

Ut sensit tetigisse domum Philomela nefandam,
Horruit infelix, totoque expalluit ore.
Naeta locum Progne, i sacrorum pignora demit;
Oraque develat misera pudibunda sororis,
Amplexumque petit. Sed non attollere contra 610
Sustinet hac oculos, pellex sibi visa sororis:
Dejectoque in humum vultu, jurare volenti,
Testarique deos, per vim sibi dedecus illud.
Illatum, pro voce manus fuit. ardet, & iram
Non capit ipsa suam Progne, fletumque sororis 615
Corripiens, Non est lacrymis hoc, inquit, agendum,
Sed ferro, seu si quid habes, quod vincere ferrum
Possit. In omne nefas ego me germana paravi.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo,
2 Artificem mediis immittam Terea flammis; 620
Aut linguam, aut oculos, & qua tibi membra pu-
dorem
3 Abstulerunt, ferro rapiam, aut per vulnera mille
Sontem animam expellam. Magnum est quodcunq;
paravi;
Quid sit, adhuc dubito. Peragit dum talia Progne,
Ad matrem veniebat 4 Itys. quid possit, ab illo 625
Admonita est: oculisq; tuens immittibus, Ah! quam
Es similis patri, dixit: nec plura locuta
Triste parat facinus, tacitaque exaspat ira.
Ut tamen accessit natus, 5 matrique salutem
Attulit, & parvis adduxit colla lacertis, 630
Mistaque blanditiis puerilibus oscula junxit;
Motu quidem est genitrix, 6 infractaque constitit ira,
Invitique oculi lacrymis maduere coactis.
Sed simul 7 ex nimia mentem pietate labare

1 Habitum & ornatum Bac-
chantis, quo modo Philomelam
in simulatis Orgiis dissimularat,
exuit.

2 Autorem sceleris hujus, in-
testus nefandi. Systole.

3 Quidam lib. habent Abstu-
lerant, alii Abstulerint.

4 Ex Helladio Photius hic i-
ta narrat: ὡς Ζῆτης ὁ Βο-

ρές ἔλαχεν Αὐδόνα, &c.
Zeten filium Eoreū duxisse Phi-
lomelam filiam Dulichii Panda-
rei: illis filium natum esse no-

mine Astylum. Philomela au-
tem suspicata virum Nympham
quandam Hamadryadem ada-
mare, zeotypha, cum filius A-
styulus illi videretur conscius ac
adjutor furtivi concubitus, eum
venatu redeuntem interfecit.
Venus autem miserata calamiti-
atem, matrem in lusciniam
mutavit.

5 Matrem salutavit, & am-
plexus est.

6 Sedata, mitigata. sed adi-
Indicem Erythræi.

7 Al. Eximia.

Sensit, ab hoc iterum est ad vultus versa sororis : 635
 Inque vicem spectans ambos, Cur admovet, inquit,
 Alter blanditias? rapt a filet altera lingua?
 Quam vocat hic matrem, cur non vocat illa sororem?
 Cui sis nupta vide Pandione nata marito:
 Degeneras; 1 scelus est pietas in conjuge Tereo.
 Nec mora: traxit Ityn, veluti Gangetica cerva 641
 Lactantem foetum per sylvas tigris opacas.
 Utque domus alta partem tenuere remotam,
 Tendentemque manus, & jam sua fata videntem,
 Et, Mater, Mater, clamantem, & colla petentem
 Ense ferit Progne, lateri qua pectus adharet. 651
 Nec vultum vertit; satis illi ad fata vel unum
 Vulnus erat. 2 Jugulum ferro Philomela resolvit;
 Vivaque adhuc, animaq; aliquid retinentia membra
 Dilaniat. Pars inde cavis exultat ahenis; 655
 Pars veribus stridet; manant penetralia tabo.
 His adhibet conjux ignarum Terea mensis:
 Et patrii moris sacrum mentita, quod uni
 Fas sit adire viro, comites famulosque removit.
 Ipse sedens selio Terens sublimis avito 660
 Vescitur, inque suam sua viscera congerit alvum.
 Tantaque nox animi est, Ityn huc accersite, dixit.
 Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne.
 Jamque sua cupiens existere nuncia cladis,
 Intus habes, quod poscis, ait. circumspicit ille;
 Atque ubi sit, quarit. Quarenti, iterumque vo-
 . canti, 666

1. Pietate uti in impium con-
 jugem effet impietas, vel et-
 iam per scelus ulcisci scelestum
 conjugem, non scelus est, sed
 jus & fas.

2. Hinc vindicta Virg. in E-
 log. 5. Quas illi Philomela da-
 pes, quæ dona pararit. & aliis
 qui Philomelam in hirundinem;
 Prognem in lusciniam muta-
 tam referunt. Παιδιάρις κα-
 ρη χλωρη's αἰνῶι Παιδίο-
 λοφυρομένη Γ' τυλον φίλον,
 ον πτοτε χαλκῆ Κτεῖνε.
 Hom. Odyss. 18. Varro 4. O-
 rig. Lusciniola ex Attica Pro-

gne in lustri facta avis. Scholia-
 tes Aristoph. Πρόκη εἰς αἰ-
 δόνα, η δὲ Φιλομῆλη εἰς
 χελιδόνη μεταβληθεῖσα. Sic Apollod. lib. 3. & Tzetz. Chil. 142. Πρόκυψ εἰς αἰδό-
 να, τὴν Φιλομῆλην ἡμε-
 θαν Θεοὶ εἰς χελιδόνη. O-
 vid. ipse epist. Saphus. Mater
 Concinit Ismarium Daulias a-
 les Ityn. Anacreon. ut ad 557.
 supra. E contra, plurimorum
 autorum testimonio afferitur
 Metamorphosis Prognes in hi-
 rundinem, Philomelæ in lusci-
 niam.

Sicut erat sparsis furiali cade capillis;
 1. siluit, Ityosque caput Philomela cruentum
 Misit in ora patris; nec tempore maluit ullo
 Posse loqui, & mentis testari gaudia dictis. 670
 1 Thracius ingenti mensas clamore repellit,
 2 Vipereasque ciet Stygia de valle 2 sorores:
 Et modo, si posset, reserato pectore, diras
 Egerere inde dapes, 3 demersaque viscera gestit;
 Flet modo, seque vocat buslum miserabile nati; 675
 Nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro.
 Corpora Cecropidum jennis tendere putares,
 Pendebant pennis: 4 quarum petit altera sylvas,
 Altera recta subit: neque adhuc de pectore cadis
 Excessere nota: 5 signataque sanguine pluma est.
 Ille dolore suo, pœnèque cupidine velox, 681
 Vertitur in volucrem: cui stant in vertice crista;
 Prominet immodicum pro longa cuspide rostrum.
 Nomen 6 Eops volucri, facies armata videtur.
 Hic dolor ante diem, longaque extrema senecta 685
 Tempora, Tartareas Pandiona misit ad umbras.

1 In Phocide, versus ortum
 Solis a Delphis, inquit Strabo
 lib. 9. est oppidulum Daulis,
 ubi ferunt Terea Thracium im-
 perasse: eodemq; fab. de Pro-
 ne, & Philomela referunt, ut
 etiam Thucydides. Pausanias
 item in Atticis, Δαυλίδ
 ήρχε τὸν πέρι χαιρωνέας.
 2 Furias. l. 4. v. 452. & 480.
 3 Ad. semesaque, alii emensa.
 MSS. alii, immensa.
 4 Illæ, inquit Pausan. in Att.
 cum Athénas ad patrem con-
 fugissent, mœrore, & lustu
 contabuerunt. inde nata fab.
 Procem in hirundinem muta-
 tam filium Ityn Jugere, Philo-
 melam in lusciniam versam clama-
 rare, τηρούση με εβλαστίν,
 ut habet commear. Hesiodi 2.
 lib. εψ. quod avis utraque
 lustuosos edat cantus, ait Pau-

falias, quamvis ὁ ἄγνοος
 οὐδεὶς οὐταν πεινή, οὐ πίγει,
 οὐ τινα αὐλακόπλου λυπεῖ-
 ται. εἰς αὐτὴν οὐτε αἰδοὺς,
 καὶ χελιδοίν, Καὶ οὐ εἴποι,
 οὐδὲ φοστί διοὶ λυπάται. Θρη-
 νόντα οὐδεῖν. Plato in Phæ-
 done. Intra Daulios vero fites
 neque hirundo parit, neque lu-
 scinia appetet. Pausan. in Pho-
 cicis.

5 Et manibus Progne pectus
 signata cruentis, Virg. 4. Geor-
 gic.

6 Tereus upupa factus πῆ πῆ
 clamat. Tzetz. in Hesiodum.
 in tumulo autem Terei upupa
 primum visa est ab iis qui ibi
 parentabant. Upupe autem
 perpetuo hirundines, atque lu-
 scinias infestantur. Photius ex
 Conone.

F A B. VIII.

SCeptra loci, rerumque capit moderamen i E-
rechtheus,

Justitia dubium, validisne potentior armis.
Quattuor ille quidem juvenes, totidemque crearat
Feminea sortis; sed erat par forma duarum. 690
E quibus 2 Æolides Cephalus te conjugé felix
Procri fuit. 3 Boreæ Tereus Thracesque nocebant,
Dilecta que diu caruit Deus Orithyia,
Dum regat, & precibus mævult quam viribus uti.
Ast ubi blanditiis agitur nihil, horridus ira, 695
Quæ solita est illi, nimiumque domestica vento,
Et merito, dixit: quia enim mea tela reliqui,
Savitiam, & vires, iramque, animosque minaces,
Admovique preces, quarum me dedecet usus?
4 Aptæ mihi vis est: hac tristia nubila pello, 700
Hac freta concutio, nodojaque robora verto,
Induroque nives, & terras grandine pulso.
Idem ego cum fratres cælo sum natus aperto,
(Nam mihi campus est) tanto molimine luctor,
Ut medius nostris concursibus insonet aether, 705
Exilianque cavis elis nubibus ignes.
Idem ego, cum subii convuxa foramina terra,
Supposuque ferox imis mea terga cavernis,
Sollicito manes, totumque tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petuisse: sacerque 710
Non orandus erat mihi, sed faciendus Erechtheus.
Hac Boreas, aut his non inferiora locutus,

1 Pausanias in Atticis refert, Pandiona posteriorem fuisse patrem Procnæs, & Philomelæ. Invertisse itaque temporum seriem, & successionum ordinem videtur Poeta, qui hujus Pandionis, qui a Metionidis regno pulsus obiit Megaris, successorem facit Erechthea, qui prioris Pandionis filius erat. Ita enim se habet series: Cecrops, Cranaus, Amphiøyon, Erichthonius, Pandion, Erechtheus, Cecrops II. Pandion II. Ægeas.

2 Cephalus erat filius Dejonei, cui pater Æolus, secundum Pausaniam. Dejonei gener secundum Strabon. l. 10.

3 Boreæ Strymonis filio Thraci nuprias Orithyia ambienti in mora erat facinus recens Terrei, & Thracum nota savitiae.

4 Amatorum more, viribus, & virtute sua gloriatur, sed physice, nivis velletibus, grandinis globulis, confictus cum ceteris ventis, fulgere, tonitru, terræmotibus.

Excusit pennas, quarum jactatibus omnis.

Afflata est tellus, latumque perhorruit aquor:

1 Pulvereamque trahens per summa cacumina pallam 715

Verrit humum, pavidaque metu caligine tectus

2 Orithyian amans fulvis complectitur alis.

Dum volat, arserunt agitati fortius ignes:

Nec prius aerii cursus suppressit habenas,

Quam 3 Ciconum tenuit 3 populos, 3 menia raptor. 720

Illic 4 & gelidi conjux 5 Actae tyranni,

Et genitrix facta est, partus enixa 6 gemellos,

Cetera qui matris, pennas genitoris haberent.

Non tamen has memorant una cum corpore natas:

Barbaque dum rutilis aberat subnixa capillis, 725

Implumes Calaisque puer, Zetesque fuerunt:

Mox pariter penna ritu cœpere volucrum

Cingere utrumque latus, pariter flavescente mala.

Ergo ubi concessit tempus puerile juventæ,

Vellera cum 7 Minyis nitido radiantia villo 730

8 Per mare non notum 9 prima petiere carina.

1 Eleganter, & ex natura siccamenti, unde Boreas vocatur Scopa viarum. & versu seq.

Verrit humum.

2 Ita ex MSS. sanitati restituitur, quod varie laborabat antea. Orithyiam amans, al. O-

rithyiam adamans.

3 Thracia populum ad Ismarum montem, & Bistonidem lecum.

4 Al. Egelidi.

5 Orithyia, ex Atticis Athenis.

6 Zeten, & Calain, & tres insuper puellas, Cthoniam, Chionem, & Cleopatram.

7 Thessalæ pop. ab Orchomeno fluv. Thessalæ, qui prius Minyeus dictus est. vel a Minya filio Orchomeni, ut Scholiastes Apollonii ad 230. v. 1. I. Argonaut. Ab his, tanquam præstantissimis Argonautarum, ceteri omnes Minyæ dicti sunt. Erant & alii Minyæ Bœotici a Minya rege, filio Chrysæ, cui pater Neptunus; de quibus Panfan. in Bœoticis. sed nihil ad hunc rhombum.

8 Pelias, quo sibi retineret Thessalæ regnum, quod tutelæ suæ communissimum fuerat ab Æsonne patre Jasonis, sub hac fide, ut restitueretur Jasone adulto simul oraculo monitus, ut sibi caveret ab Æolidis, cum ex his multis de medio sustulisset, neque idem in Jasone liceret, sub praetextu specioso immortallis gloriæ ex repetito vellere aureo, quod Phryxus in Colchidem portaverat, in certum mortis discrimen illum amandavit; qui tamen victor rediit. Tzetzes apud Lycophronem ibi. Ξενοβούλχης, οὐ ποτ' Οἰραῖς Φυγᾶς.

9 Primam hanc navem longam memorant Græci. Alii tamen priorem a Dauno factam narrant. Hæc ab artifice ejus nomen sortita est Argo. Alii a celeritate dictam autumant. sunt qui non unica nave, sed classe suscepisse Jasonem hanc expeditionem referant.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER VII.

Jason aureum vellus auxilio Mede^x
acquirens.

F A B. I.

Amque fretum ¹ Minyæ & Pagasa puppe secabant,
Perpetuaque trahens inopem sub nocte senectam
Visus erat ² Phineus: ³ 4 juvenesque Aquilone creati
5. Virginea volucres miseri sensis ore fugarant;
Multiaque perpepsi claro sub Jasonem tandem ⁵
Contigerant rapidas limosi ⁶ Phasidos undas.
Dumque adeunt regem, ⁷ Phryxeaque vellera pos-
scunt.

8 Voxque datur Minyis magnorum horrenda laborum,
Concepit interea validos ⁹ Ætias ignes:
Et luctata diu, postquam ratione furorem ¹⁰

¹ Respice v. penult. libri præc.

² Fabricata sub Pagasa promontorio, & opp. Thessaliam. Eπιγειον τῶν Φέαν Παγασατού. Strabo lib. 9. ἀκρωτήριον Μαγνησίας. ὡρομάσθητον τῆς ἐνετεπήχθαι τηλού Αργείου. Scholia apollonii lib. 1.

³ Phineus Rex Arcadiæ Plexippum, & Pandiona ex Cleopatra Boreæ & Orithyia filia natos, falso ab Harpalice, Diodoro, Idæa superinducta iis novverca insimulatos occecavit. Quam impietatem cecitatis talione ulti Dii Harpyias insuper immittunt, quæ cibos ipsi appositos raperent fecerantque. Sed vide Diodorum 5. lib. cap. de Argonautis. & Palæophatum de Phineo.

⁴ Argonautis a Phineo benigne exceptis, & de itinere atque expeditione admonitis, Calais & Zetes alati Boreæ filii Harpyas ad Ins. Plotas inde Strophades distas fugarunt.

⁵ Virg. 3. Æn. v. 212.

⁶ Fl. Colchidis in Euxinum mare se exonerantis.

⁷ Aurei arietis, quo huc vestitus est Phryxus, vellus. vers. penult. lib. præc. & inf.

⁸ Jasoni aureum vellus nomine Peliæ poscenti respondit Æetes: Non hoc licere, aut possa reddi, priusquam tauros quis igniyomos domuisset, draconem vigilem custodem cecidisset, dentes ejus seminasset, natosque inde terrigenas stravisset, Apollon. 3. lib. 405. v. Pind. Pyth. 4.

⁹ Filia Ætæ regis Colchici, filii Solis.

Vincere non poterat , 1 Frustra 2 Medea repugnas ,
 Nescio quis deus obstat; ait ; mirumque quid hoc est ,
 Aut aliquid certe simile huic , quod amare vocatur .
 Nam cur iussa patris nimium mihi dura videntur ?
 Sunt quoque dura nimis . cur quem modo deni-
 que vidi , 15

Ne pereat , timeo ? qua tanti causa timoris ?
 Excute virgineo conceptas pectore flamas ,
 Si potes , infelix . Si possem , sanior essem :
 Sed trahit invitam nova vis ; aliudque Cupido ,
 Mens aliud suadet . Video meliora , proboque , 20
 Deteriora sequor . Quid in hospite regia virgo
 Uereris ? & thalamos alieni concipis orbis ?
 Hac quoque terra potest quod ames dare . Vivat , an
 ille

Occidat , in diis est . vivat tamen : idque precari
 Vel sine amore licet . 3 quid enim commisit Jason ? 25
 Quem nisi crudelem non tangat Jasonis atas ,
 Et genus , & virtus ? quem non , ut cetera desint ,
 Forma mouere potest ? Certe mea pectora movit .
 At nisi opem tulero , taurorum afflabitur ore ;
 Concurretque sua segeti , tellure creatis 30
 Hostibus , aut avido dabitur fera præda draconi .
 Hoc ego si patiar , tum me de tigride natam ,
 Tum ferrum , & scopulos gestare in corde fatebor .
 Cur non & specto pereuntem ? oculosque videndo
 Conscelero ? 4 cur non tauros exhortor in illum ?
 Terrigenasque feros , insopitumque draconem ? 36
 Dii meliora velint . quanquam non ista precanda ,
 sed facienda mihi . prodamne ego regna parentis ?

1 Ψυχομαχία acerrima ra-
 gionis & affectus lucta .
 2 Euripidis Medea , τὸν χρόνον
 επιστάμεδα καὶ γιγνώσκο-
 μεν , Οὐκ ἐκπούθμεν δέ .
 3 Τί πτεμε δειλαῖς πόδι
 εχει αὐχοῦ , εἴδογε πάγ-
 των Φθίσεος ήρωων προ-
 φεσούτος . καὶ τε χείων ;
 Εὔρετω , &c. Medea apud A-
 pollonium ; l. vers. 404.

4 Ista eodem compendio ex-
 probrantur Jasoni a Medea Eu-
 ripidis : Εἰσωταί σε , πεμψό-
 θέντα ταύρων πυρπολέων επι-
 πισάτης Ζεύρους καὶ σπε-
 ρῶντα Θανατίμον γύναις
 Δράκοντα δ' ὃς πάγκαρπον
 αἱμφέπων δέρας σπει-
 ρατις εἰσοζε τολυμπλόκοις
 Αὔπυροι . Imitatur Senec. in
 Medea , v. 455.

Atque ope nescio quis servabitue advena nostra?
 Ut per me sospes, sine me det inter ventis, 40
 Virque sit alterius, poena Medea relinquer?
 Si facere hoc, aliamve potest præponere nobis,
 Occidat ingratus. Sed non is vulnus in illo,
 Non ea nobilitas animo est, ea gravis forme,
 Ut timeam fraudem, meritisque oblivia nostri. 45
 Et dabit ante fidem, eogamque in fœderis testes.
 Eſſe deos. Quid tuta times? accingere, & omnem
 Pelle moram. Tibi ſe ſemper debebit Jason:
 Te 2 face ſolenni junget ſibi; 3 perque Pelasgas
 Servatrix urbes matrum celebrabere turbas. 50
 Ergo ego germanam, fratremq; patremque, deosque,
 Et natale ſolum ventis ablata relinquam?
 Nempe pater ſavus, nempe eſt mea barbaræ tellus,
 Frater adhuc infans; ſtant mecum vota 4 ſororis,
 Maximus intra me deus eſt. Non magna relinquam,
 Magna ſequar; titulum ſervata puppis Achivæ, 55
 Notitiamque loci melioris, & oppida, quorum
 Hic quoque fama viget, cultusq;ne, artesque virorum;
 Quemque ego cum rebus, quas totus poffidet orbis,
 Aſonidem mutasse velim; quo coniuge felix, 60
 Et diis chara ferar, & vertice ſydera tangam.
 Quid quod nescio qui 5 mediis incurrere in undis
 Dieuntur montes? ratibusque inimica 6 Charybdis
 Nunc ſorbere fretum, nunc reddere; cinctaque ſavis
 6 Scylla rapax canibus ſiculo latrare profundo? 65
 Nempe tenens quod amo, gremioq; in Jasonis harenſis,

1. Quam ſpondet ille; Argon. Apollon. 1078. v. & apud Valer. Flacc. lib. 7. v. 498. Per te quæ ſuperis, diviſque poten-
 tor imis, Perque hac, virgo, tuo redeuntia ſidera nutu, At-
 que per has nostri juro diſcri-
 minis horas: Unquam ego fi-
 meriti, ſim noſtiſ & immemor
 hujus, Si te ſceptræ, domum,
 ſi te, &c.

2. Matrimonio legitimo, cuius
 inſignia faces. lib. 9. v. 60.

3. Τιμηταὶ γυναιξὶ κα-
 οὐδρίσιν αἰδεῖν τε Εαρεῖς,
 &c. Apollon. 3. l. v. 1122. & 991.
 τῷ τωτεροῦ Αργοῖ, τῷ

προπόλοις. Pindarus Olymp.

13.

4. Chalciopes, quæ Phryxo nu-
 pferat, & de filiis patrimo-
 nium petentibus ſolicita, opem
 arteque ſororis Medea implorabat.

5. Symplegades, Cyaneæ inſ.
 in maris Euxini oſtio, que longe
 navigantibus modo coire,
 modo diſjungi viidentur. Pin-
 darus Pyth. 4. συμπλέγεται
 νηθμοὶ ἀμαυράκτεον εκ-
 Φυγαῖν πέραν.

6. Virg. 3. Aen. 420. v. & que
 nos ibi.

Per freta longa ferar. Nihil illum amplexa timebo;
 Aut, si quid metuam, metuam de conjugé solo.
 Conjugiumne putas? Speciosaque nomina culpa
 Imponis, Medea, tua? Quin aspice quantum 70
 Aggrediare nefas; &, dum licet, effuge crimen.
 Dixit: & ante oculos rectum, pietasque pudorque
 Constiterant, & victa dabat jam terga Cupido.
 1 Ibat ad antiquas 2 Hecates Perseidos aras,
 Quas nemus umbrosum, secretaque sylva tegebat. 75
 Et jam fractus erat, pulsusque resederat ardor,
 Cum videt Æsoniden, extinctaque flamma reluxit.
 Erubuere genæ, totoque recanduit ore.
 Ut solet a ventis alimenta resumere, quaque
 Parva sub inducta latuit scintilla favilla, 80
 Crescere, & in veteres agitata resurgere vires:
 Sic jam lenis amor, quem jam languere putares,
 Ut vidi juvenem, specie præsentis inarsit.
 3 Et casu solito formosior Æsone natus.
 Illa luce fuit. Posset ignoscere amanti. 85
 Spectat: & in vultu, veluti tum denique viso,
 Lumen fixa tenet, nec se mortalia demens

1 Admonierat Jasonem Argus filius Chalciopeus, Medeam, Hecatēn, Enoitηs iδον μετὰ τῶν ιδοσαν. ἐπειδὴ δια θῆσις αὐτῇ πέλευ σύρτειρχ. Apol. 3.
 2 Soli in Scythis duos fuisset filios resert Diodorus lib. 5. Hecaten, & Persen. Heta in Colchis regnavit, in Taurica Perses; crudeles ambo efferique. Ex Perse Hecate orta est, immanitate patrem superans, & venefica, patrio more advenas Diana sacrificare solita, venenique varias species a se mittas in advenis experiri. Patre sublato regni habenas sumpsit, patruo Hete nupsit, cui tres reperit liberos, Circen, Medeiam, Ægialeum, qui aliis datus Absyrtus. Alter Hesiodus in Theogonia. Hελίω τέκε χλυτῇ Πεσσηὶ Κίρκῳ τε καὶ Αγήτῃ βασιλεῖα, Αγή-

της δὴ γῆμε Ιδυῖαι, τὸ
 οἱ Μήδεικη Γείνυτο. Idem
 alio in loco Theog. ait, Astri-
 rien ex Perse peperisse Hecaten, τῷ περὶ πάκτων Ζεὺς
 Κρονίδης τιμοσε, πόρεν δέ
 οι αὐλακὴ δῆρι Μοῖρην εἴ-
 χειρ γάιν, Θυλάσσης, καὶ
 θρηνοῦ, &c. Ita ut in sacris
 invocetur Hecates nomine.
 Eandem esse volunt cum Dia-
 na, Proserpina, Luna, dicique,
 quod εἶχε, idest longe radios
 jaciat, nti soror Apoll.
 3 Imo Juno lumenque juvent-
 te Purpureum, & latos oculis
 adflarat honores. Εὐθ' γάρ
 τις τοῖσι εἰπὶ προτέρων
 γένεται οὐδρῶν Οὐού Λησσο-
 να Θῆκε Διός δαίμονος ἡμα-
 τι κείνη η μὲν εἰς ἀντα-
 ιδεῖν δὲ προτιμούσησαν
 Apollon. 3. l. 918.

Ora videre putat, nec se declinat ab illo.
 Ut vero cœpitque loqui, dextramque prehendit
Hospes, & auxilium i summissa voce rogavit, 90
Promisitque torum, lacrymis ait illa profusis:
Quid faciam video, nec mo ignorantia veri
Decipiet, sed amor: servabere munere nostro;
Servatus *promissa dato*. Per sacra & triformis
Ille dea, lucoque foret quod numen in illo, 95
Perque 3 patrem saceri cernentem cuncta futuri,
Eventusque suos, & tanta pericula jurat.
Creditus accepit & cantatas protinus herbas,
Edidicitque usum, latusque in tecta recessit.
Postera depulerat stellas Aurora micantes: 100
Conveniunt populi *sacrum Mavortis* in arvum,
Consistuntque jugis: medio rex ipse resedit.
Agmine *purpureus*, sceptroque insignis eburno.
Ecce 5 *adamanteis Vulcanum naribus efflant*
 6 *Æripedes tauri*, tactaque vaporibus herbae 105
Ardent: utque solent pleni resonare camini,
Aut ubi 7 *terrena silices fornace* sointi
Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum:
Pectora sic intus clausas volventia flammas,
Gutturaq; justa sonant. Tamen illis Æsone natus 110
Obvius it, vertere truces venientis ad ora
Terribiles vultus, praefixaque cornua ferro,
Pulvereumque solum pede pulsavere bisulco,

1 Πρὸς αὐτὴν ἡκάτην μελισσομοις ἦτορισιν. Καὶ Διος οἱ ξένοις ἵκετοι τε γέρρ' ὑπερέσχει. 985. v. & deinceps.

2 Vide quoad 417. v. 2. lib. & que ad Hippolytum Senecę 417. vers.

3 Solem modo ad vers. 74.

4 Φέρμικην προμήθεον, quo qui ungitur, neque vulnerabilis fuerit, neque obnoxius igni, illo die superior omni vi futurus, Apollonius 3. lib. v. 843. Ναφθα, a Græcis dici Medeę olim refert Suidas.

5 Παττίλιας δ' αὐγὰ νειόν
 ἵδε ζυγὰ χάλκεα ταύρων,
 Αὐτογενές τ' εἰς τοῖς σι-

βυρᾶ αἰδάμαντος ὄποζον, &c. Apollon. 3. l. 1282. v. & Pandarus 4. Pyth. Αλλ' ὅτι Αἰχτας αἰδαμάντιγον ἐν μεσογολισ ὄποζον σπίμψατο καὶ βόας οἱ φλόγη απὸ ξανθῶν γενιών πυρον παιομένοιο πυρός. ----

6 ---- Χαλκέας δ' ὁ πλακεῖς αἰράστην χθόνη, &c. Habentes pedes ex ære solidos, a Vulcano scil. factos: ut Χαλκόποδες ἴππων: Homero; non a cursu celeri, ut aeripedes cervi. Jos. Scalig. ad Aufon. 1. 1. c. 6.

7 Calcis costæ periphrasis.

Fumisfisque locum mugitibus implevere.
 1 Diriguere metu Minya. subit ille, nec ignes 115
 Sentit anhelatos (tantum medicamina possunt)
 Pendulaque audaci mulcet palearia dextra,
 2 Suppositosque jugo pondus grave cogit aratri
 Ducere, & insuetum ferro proscindere campum.
 Mirantur Colchi; Minya clamoribus augent, 120
 Adjiciuntque animos. galea tum sumit ahena
 3 Vipereos dentes, & aratos spargit in agros.
 Semina mollit humus valido præcincta veneno,
 Et crescunt, fiuntque sati nova corpora dentes.
 Utque hominis speciam materna sumit in alvo, 125
 Perque suos intus numeros componitur infans,
 Nec nisi maturus communes exit in auras:
 Sic ubi visceribus gravida telluris imago
 Effecta est hominis, fæto consurgit in arvo;
 4 Quodque magis mirum est, simul edita concu-
 tit arma. 130

Quos ubi viderunt praacuta cuspidis hastas
 In caput Æmonii juvenis torquere parantes,
 Demisere metu vultumque animumque Pelasgi.
 Ipsa quoque extimuit, qua tutum fecerat illum,
 Utque peti vidit juvenem tot ab hostibus unum, 135
 Palluit, & subito sine sanguine frigida sedet.
 Neve parum valeant a se data gramina, carmen
 Auxiliare canit, secretaque advocat artes.
 5 Ille gravem medios silicem jaculatus in hostes,

1 Al. Diriguere metu subito
 Minya: ille nec ullos Sensit
 anhelatus, alii anhelantes.
 2 Tauros hosce interpretatur
 Diodorus lib. 5. satellitum re-
 gis Taurici excubias; draconem,
 sacerdotem Martis, eu-
 stodi templi præfestum: Phry-
 xi pedagogum appellat Arie-
 tem: vel etiam aveustum nar-
 rat Phryxum navi, cuius insi-
 gne erat aries.
 3 Partem dentium serpentis a
 Cadmo intersesti ad Æeten mi-
 serunt Pallas & Mars. ὁδόγ-
 ρας Αἰονίος δρόκοντος, οὐ
 Σ' γυγήν εὐ̄ Θῆβη Κάδ-
 μος, &c. Apollon. 3. l. vers.
 2170. vide v. 105. lib. 3. Sopi-

tus enim hic draco, non inter-
 fectus est.

4 Legantur epistole Hypsipyle-
 les, & Medea ad Jasonem &c.
 & 2. Ovid.

5 Ita enim edictus fuerat a
 Medea. Apollon. 3. l. 1055. v.
 Αἴκερ οριομένες πολέας
 νεοτὸ δοκεσούς. Δεῖρη
 λαῖαν αὐφες σιβαριτῶν.
 οὐδὲ εὐεπι μωτῷ Καρχι-
 λέοι κυνές οὐε τερι βρα-
 μης ολέκοιεν Αλληλας.
 Conjectum ab Jason in vulgus
 seditionis semen innuitur, unde
 mutuo inter se civilique
 bello interierint, ut lib. 3. v.
 148.

A se depulsum Martem convertit in ipsos . 140
 Terrigenæ pereunt per mutua vulnera fratres ,
 Civilique cadunt acie . Gratantur Achivi ,
 Victoremque tenent , avidisque amplexibus harent .
 Tu quoque victorem complecti barbara velles :
 Obsttit incepto pudor . At complexa fuisse : 145
 Sed te , ne faceres , tenuit reverentia fama .
 Quod licet , affectu tacito lataris , agisque
 Carminibus grates , & diis autoribus horum .
 1 Pervigilem superest herbis sopire draconem ,
 Qui crista , linguisque tribus præsignis , & uncis 150
 Dentibus horrendus , custos erat arboris aurea .
 Hunc postquam sparsit 2 Lethai gramine succi ,
 Verbaque ter dixit placidos facientia somnos ,
 Qua mare turbatum , que concita flumina sistunt ;
 Somnus in 3 ignotos oculos ubi venit , & 4 auro 155

1. Draco hic , ut habet Diodorus 1. 5. custodia templi Martis dux erat , pelli aurea usque incubans . Erat autem templum longe ab urbe Sybari stadiis 70. Medea itaque noctu accedens corrupto , vel veneno perempto Dracone , vigiles Taurica lingua appellavit , quæ admissa introduxit fistulam Argonautas , qui eterpta pelle aurea , e vestigio nave consensa in patriam reversi sunt .

2. Somnum & oblivionem λύσιν inducentis .

3. Qui somnum prius non ad miserant , inassuetos somno .

4. Aureo vellere : Sed quid illud ? Utrumne aries vere aureo vellere insignis ex Mercurii contactu ? ut volunt Orpheus , Apollonius , Catullus , cujusmodi a Simonide vocantur purpurea , aut candida . Jo. Tzetz. Πρότερον της ρευσόχεου φέροντα τλω ερεπον . An nativo insignia rutilo , qualia habet Iberia ? quippe ibi talento singulos emi arietes τοις ταῖς ὀχήμας refert Strab. 1. lib. Spart. in vita Diadumeni inter imperii adipiscendi omnia recenset in agro patris ejus oves purpureas natas . Vide quæ no. ad Thye-

sten Senecæ vers. 222. de arcano Tantalidarum ariete , & scetro aurato . An forte phiala erat aurea , cuius in medio prominebat caper , aut agnus aureus ? ut habet Athenæus lib. 6. cap. 4. Ab opulentia Scytharum , apud quos aurifodinae , nec non ramenta auri fluminibus delecta , & ab incolis excepta tabulis perforatis , & velleribus transverso flumine suspensis , Phryxo prius , deinde Jasoni expeditionis causam , poetis fabulandi argumentum dederunt ? An utique templum erat a Phryxo , qui Chalciope regis Colchici filiam duxerat , conditum , auroque quod ex Græcia secum abstulerat , aliisque οὐκ θήματι ditatum , ad quod vel repetendum , vel etiam prædandum navigarunt Argonautæ , spoliatum id a Pharnace prius , deinde a Mithridate Pergameno tradit Strabo l. 11. An denique liber membranæ ex arietum pellibus contextus , auri per chymiam conficiendi artem continens ? ut inter alios in δέ φας Suidas . De aureis malis , τοῖς μῆλοις , vide 4. lib. vers. 38. Qui ad mores fabulam referunt , Jasonem volunt a Chirone edicata

*Heros Æsonius potitur, spolioque superbus,
Muneris autorem secum spolia altera portans,
Victor i Jolciacos tetigit cum conjugé portus.*

tum eductumque ἵντον, ar-
tem medendi fanandique tum
mentis, tum corporis morbos
acepisse. Medeæ itaque, i. e.
μηδεώς, consilii ope violento-
rum affectuum tauros, injuriae,

fraudis, avaritiae, libidinis,
aliorumque vitiorum serpentes
domuisse.

¹ Thessalicos. Jolcos enim op-
pid. Thessaliæ. Al. Hæmonios.
alii *Cecropios*.

De novata Æsoris juventute.

F A R. II.

AMonia matres pro natis dona receptis,
Grandæisque ferunt patres; congestaque flam-
ma 160

Thura liquefaciunt: ¹ induaque cornibus aurum
Victima ² vota facit. sed abest gratantibus Æson,
Jam propior letho, fessusque senilibus annis.

Tum sic Æsonides: O cui debere salutem
Confiteor conjux, quanquam mihi cuncta dedisti, 165
Excessitque fidem meritorum summa tuorum:
Sit tamen hoc possunt (quid enim non carmina possunt?)
Deme meis annis, & demptos adde parenti.

Nec tenuit lacrymas. Mota est pietate rogantis;
³ Dissimilemque animum subiit pater Æta relictus.
Non tamen affectus tales confessa, Quid, inquit, 170
Excidit ore tuo, conjux, scelus? Ergo ego cuiquam
Posse tua videor spatium transcribere vita?

Non sinat hoc Hecate: nec tu petis aqua: sed isto
Quod petis, experiar majus dare munus, Jason. 175
Arte mea socii longum tentabimus avum,
Non annis revocare tuis: modo diva triformis.
Adjuvet, & præsens ingentibus annuat aulis.
⁴ Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent,

¹ Hostiarum majorum in fa-
cbris cornua inaurare moris erat.

² Voti damnatos solvit.

³ Venitque Medeæ in men-
tem quam dissimili animo ab
hoc Jasonis tam pio, ipsa pa-
trem suum senem prodiderit at-
que deseruerit. Et mentem pa-
triæ subiit pietatis imago, *Æ.*

neid. 10. lib. 824. v. Nec dissi-
mulandum est hunc versum in
uno Ms. meo non reperi.

⁴ A plenilunio tres deerant
noctes. Luna autem veneficio-
rum præses, qua plena effica-
cius despumat in herbas, &
largius virus lunare ministrat.
Lucan. 6.

Efficerentque orbem . postquam plenissima fulsit , 180
 Et solida terras spectavit imagine Luna ,
 Egreditur tectis , vestes induita recinctas ,
 1 Nuda pedem , nudos humeris infusa capillos ,
 Festque vagos media per muta silentia noctis
 Incomitata gradus . Homines , volucresque , feras-
 que 185

Solverat alta quies , nullo cum murmure 2 serpens ;
 Immotaque silent frondes , silet humidus aer ,
 Sidera sola micant : ad qua sua brachia tendens
 Ter se convertit , ter sumptis flumine crinem
 Irroravit aquis , ternis & hiatibus ora 190
 Solvit : & in dura summisso poplite terra ,
 Nox , ait , arcanis fidissima , quaque diurnis
 Aurea cum Luna succeditis ignibus astra ,
 Tuque 3 triceps Hecate , qua ceptis conscientia nostris ,
 Adjutrixque venis , cantusq; artesque magorum , 195
 Quaque magos tellus pollutibus instruis herbis ,
 Aurora , & venti , montesque , amnesque , lacusque ,
 Diique omnes nemorum , diique omnes noctis adeste ;
 Quorum ope , cum volui , 4 ripis mirantibus amnes
 In fontes rediere suos , concussaque sisto , 200

1 Magarum Nudipedalia , Ny-
 stelia , ritus cet. habes apud
 Theocrit. Idyll. 2. Virg. 8. E-
 clog. & 4. Aeneid. 518. Senec.
 in Medea. v. 751. Lucan. 5. 1.
 vers. 654. & quae nos ad illos .
 nec pigrat adire quos citavi in
 Poetico indice nostro titul. Ve-
 nefica .

2 Sunt qui legunt *sepes Sopiso*
similis nullo cum murmure ser-
pit. Sed poetæ ipsius elegantia
 rejicit ineptam iterationem , &
 Ms. unus meus non admittit
 versum illum secundum . nihil
 hic de serpente , sed de nocte ,
 quam noster exprimere voluit
 ad illud Virg. 2. Aeneid. Tem-
 pus erat , cum prima quies
 mortalibus ægris Incipit , &
 divum dono gratissima serpit .

3 Τρίπετραλος , cui caput
 dextrum equinum , sinistrum
 caninum , medium humanum
 vel suillum . Vide Floridi sub-
 cisiua . lib. 3. c. 11.

4 Quid operari valeat Magia ,
 Goetia sitilla , vel etiam The-

urgia : quid per motum loca-
 lem , vel per caussas naturales ,
 applicando activa passivis , vel
 sensibus illudendo ; quid per
 dæmonia , herbas , verba , figu-
 ras , characteres , numeros , &c.
 an possit naturæ cursum muta-
 re , sidera devocare , procellas
 excitare , &c. præter Platonico
 Jamblicum , Plotinum , Porphyrium , Apulejum , præ-
 ter Cornelium Agrippam de
 occulta Philosophia , VVierum
 de Magis infam. Binsfieldum ,
 & alios quos citavi ad 4. Aeneid.
 Virg. ver. 487. vide Ma-
 giam omnifariam Cicognæ lib.
 3. & 4. Delrii disquis. magic.
 Augustin. de natura dæmo-
 num . Eund. lib. 10. de Civita-
 te Dei , cap. 9. 10. 11. Item
 lib. 18. c. 17. & 18. Arnobium
 contra Gentes lib. 1. Tertullianum
 adversus gentes , & lib.
 de Anima , & adversus Apol-
 lonium . Laquantium lib. 2. de
 orig. Erioris. cap. 16. & 17.
 Eusebium præp. Evang. lib. 5.

Stantia concutio cantsa freta, nubila pello,
 Nubilaque induco, ventos abigoque, vocoque,
 Vipereas rumpo verbis & carmine fauces,
 Vivaque saxa, sua convulsaque robora terra,
 Et sylvas moveo, jubeoque tremiscere montes, 205
 Et mugire solum, manesque exire sepulchris.
 1 Te quoque Luna traho; quamvis 2 Temesa labores
 Aeratuos minuant; 3 currus quoque carmine nostro
 Pallent, ac pallet nostris Aurora venenis.
 Vos mihi taurorum flammashabetastis, & unco 210
 Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
 Vos serpentigenis in se fera bella dedistis,
 Custodemque rudem somno sopistis, & aurum
 Vindice decepto Grajas misistis in urbes.
 Nunc opus est succis, per quos renovata senectus 215
 In florem redeat, primosque recolligat annos.
 Et dabitis: neque enim micuerunt sidera frustra,
 Nec frustra volucrum tractus cervice draconum.
 Gurrus adest. aderat demissus ab aethere currus.
 Quo simul ascendit, stranataque colla draconum 220
 Permulsit, manibusq; leves agitavit habenas,
 4 Sublimis rapitur, subjectaque Thessala 5 Tempe
 Despicit, & 6 cretis regionibus applicat angues:
 Et quas Ossa tulit, quasque altus Pelion herbas,
 Othrysque, & Pindus, & Pindo major Olympus, 225
 Perspicit; & placitas partim radice revellit,
 Partim succidit curvamine falcis 7 ahene.

cap. 8. & 10. & contra Hiero-
 elem. lib. 5. Bullingerum de li-
 cita & vetita Magia. Laertium
 in vita Empedoclis l. 8. & quos
 autores citat Index poeticus
 noster sub tit. *Magiae vis.*
 1 Lib. 4. vers. 333.
 2 A Temesa Brutiorum oppid.
 ære claro. 5. Fastor. 471. Te-
 mesæaque concrepat æra, &
 Statius in sylv. *Nusquam Te-*
mesæa nota sit æra. vulgo legi-
tur temerata.

3 Solis æque ac tui.

4 An corpus assump'um, vel
 etiam non assumptum Dæmo-
 nes per aera ex loco in locum
 longinquum ferre possint, dis-
 putant Theologi, & Physici.
 Utrum hoc vere fiat, an per
 illusionem videntium malchi-

cas, aut alienata & decepta ipsa-
 rum maleficarum mente, præ-
 ter supra citatos, vide Olauum
 Magnum lib. 3, de superstitione
 cultura Dæmonum. Bullinger-
 rum 1. lib. de Magia. cap. 25.
 de ministerio Dæmonum. Ci-
 gognam lib. 4. Magiae omnifariae
 c. 4.

5 Lib. 1. v. 509.

6 Remoris, quasi discretis.
 hoc autem quia in usit non est,
 alii legunt *visis*, aliis *certis*,
 quas mox nominat, herbarium
 potentium feraces.

7 Æris, utpote prioris metal-
 li quam ferri usus in herbis fe-
 candis, spectris fugandis. Lune
 laboribus sublevandis. Macrobi.
 s. l. Saturn. 9. Cœl. Rhod. 19.
 lib. 10. cap. Virgil. 4. Æneid.
 Mul-

Multa quoque 1 Apidanis placuerunt gramina ripis,
Multa quoque 2 Amphrysi: nec eras immunis Eni-
peus:

Nec non Peneus, nec non Sperchiades undæ 230
Contribuere aliquid, juncosaque litora Bœbos.
Carpit & Euboica vivax 3 Anthedone gramen
4 Nondum vulgatum mutato corpore Glauci.
Nona dies illam curru, pennisque draconum,
Nonaque nox omnes lustrantem viderat agros, 235
Cum rediit: nec erant tacti nisi odore dracones,
Et tamen anno se pelle posuere senecta.
Constitit adveniens circa limenque foresque,
Et 5 tantum cœlo tegitur, refugitque viriles
Contactus, statuitque aras de cespite binas, 240
Dexteriore Hecates, at lava parte Juventa.
Has ubi 6 verbenis, sylvague incinxit agresti,
Haud procul egesta 7 scrobibus tellure duabus
Sacra facit: cultrosque in guttura velleris atrii
Conjicit, & patulas perfundit sanguine fossas. 245
Tum super invergens tepidi carchesia lassis,
Alteraque invergens liquidi carchesia mellis,
Verba simul fundit, terrenaque numina poscit;
Umbrarumque rogat raptæ cum conjugæ regem,
8 Ne properent artus anima fraudare senili. 250
Quos ubi placavit precibusque, & murmure longo,
Æsonis effæctum proferri corpus ad aras
Jussit; & in plenos resolutum carmine somnos

Falcibus & missæ ad Lunam
queruntur ahenis Pubentes her-
bæ. Α's ν̄ βοῶσ' αὐλακζο-
μένη γυμνή, χαλκέο: σιγη-
με δεποίοις. Sophoc.

1 Hic etiam obtrudunt nobis
lest. Eridani, sed lege quæ di-
cta a nobis ad 580. vers. lib. 1.
quibus adde, Planudem hic me-
lioribus exemplaribus, vel sa-
niori consilio transtulisse: πολ-
λαὶ 3 αὐτῇ καὶ ταῦτο ἔχ-
θαις τὰς Απιδανοὺς πρεσταῖς.

2 Paludis Thessaliae.

3 Boeotia oppido.

4 Lib. 13. vers. 904.

5 Sub dio pernoctavit secubans
a viro.

6 Verbena proprie dicta, ver-
vain, est hierobotane. πεπ-
τεσῶν, Sacra resta. usurpa-
tur tamen pro omni herba &
fronde qua sternuntur & coro-
nantur aras. de usu ejus in fa-
cres & Magia, lege quæ Plinius
habet l. 25. c. 9.

7 Rite omnia. Diis Inferis ni-
græ petudes, nocturno tempo-
re, sub terra nempe in scrobe
depresso vietiæ capite, latice
& omnibus inverbis immola-
bantur.

8 Ne anima senis intercipia-
tur, ne caput, cui diurniorem
vitæ usum destinavit Medea,
aut Orco damnet Pluto, aut
tundeat Proserpina.

Exanimi similem stratis porrexit in herbis:

Hinc 1 procul Aesonidem, procul hinc jubet ire ministros, 255

Et monet nrcanis oculos removere profanos.

Diffugiunt jussi. sparsis Medea capillis.

Bacchanton ritu flagrantes circuit aras,

Multifidasque faces in fossa sanguinis atra

Tingit, & infectas geminis accedit in aris: 260

2 Terque senem flamma, ter aqua, ter sulphure lustrat.

Interea calido positum medicamen aheno

Fervet, & exultat, spumisque tumentibus albet.

3 Ilic Aemonia radices valle reseatas,

Seminaque, & flores, & succos incoquit atros. 265

Adjicit extremo lapides Oriente petitos,

Et quas Oceani refluum mare lavit arenas.

Addidit exceptas 4 Luna de nocte pruinias,

Et 5 Strigis infames ipfis cum carnibus alas,

6 Inque virum soliti vultus mutare ferinos 270

Ambigui prosecta lupi. nec defuit illi

Squamea, Cinyphii tenui membrana chelydri,

8 Vivaciisque jecur cervi: quibus insuper addit

Ora caputque 9 novem cornicis secula passa.

His, & mille aliis postquam sine nomine rebus 275

Propositum instruxit mortali barbara munus,

Arenti ramo jam pridem mitis oliva

Ompia confudit, summisque immiscuit ima.

1 Quod in sacris fieri solet, proclamante sacerdote εἰναὶ έχοις ἐστε βέβηλοι. ne non initiati profanis oculis impetrant mysteria, neve ipsi profanationem hanc luant. Diffugiunt ergo jussi.

2 Τὸν τῶν καὶ τὰ πάντα τοῦ στεγίσιν ωρευσαι. Nume-ro Deus impare gaudet. Virg. 8. eclog. & que nos ibi.

3 Variam magica hujus farraginis supellestilem habes apud Senec. Lucanum, & quos supra citavi aiatores, locis dictis.

4 Vers. 197.

5 Esse maledictis jam antiquis strigem convenient, inquit Pjlin. 1. 11. c. 20. quod ubera infant-

tium labris immulgere dicuntur. quod tamen fabulosum autumat. infantes etiam fugere creduntur. Ovid. 6. Fastor. in has se sage vertere putantur. Spenger in Malleo venefic. 2. par. & Alb. Spina quæst. de Strigibus.

6 De lycanthropis dictum ad v. 235. l. 1.

7 Libyæ natricis spolium, e-xuvias. Cynips fl. Libyæ.

8 Τερπηνοπόρος. Nam quartus egreditur cornicis secula cervus. Ansonius de ætat. anim.

9 Ητατημ hominum novies superat vivendo garrula cornuix. ibid. Εὐρεκτήρια κορώνη. Aratus in Phænomenis.

Ecce! *vetus calido versatus stipes aheno*
Fit viridis primo, nec longo tempore frondes 280
Induit, & subito gravidis oneratur olivis.
At quacunque cavo spumas ejecit aheno
Ignis, & in terram gutta cecidere calentes,
Vernat humus, floresque, & mollia pabula surgunt.
Quae simul ac vidit, stricto Medea recludit 285
Ense senis ingulum, veteremque exire cruorem
Passa, replet succis: quos postquam combibit Æson
Aut ore exceptos, aut vulnere; i barba, comaque
Canitie posita nigrum rapuere colorem.
Pulsa fugit macies: abeunt pallorque situsque, 290
Adjectoque cava supplentur corpore ruga,
Membraque luxuriant. Æson miratur, & olim
Ante quater denos hunc se reminiscitur annos,
² *Dissimilemque animum subiit, etate relieta.*

¹ Medea, inquit Palephatus, herbam invenit quæ canos capillos in nigros verteret. Prima quoque invenit lavacrum calidum, cuius vis medica venteriores redderet homines, & sanitati restitueret. compositioni illi παρέψησις nomen, seu decoctio, fabule occasionem dedit. Diogenes (apud Stobæum) refert Medeam invenisse rationem qua molles & inertes fortis & prudentes fierent. Quo allusum videtur in Euthydemus Platonis. *ως ἐγώ επειδὴ καὶ προσέτην ἐμί παρακινδυ-*

δειν ἔτοιμος, καὶ παραδοθεῖται εἰ μηδούσι Διογουσόδωρω τὸτω, ωστὶ τῇ Μεδείᾳ τῇ Κύλχῳ. ἀπολλάντω μὲν εἰ μὲν βάλεται ἐψέτω, εἰ δὲ τις Εὐλετήτητο ποιεῖται. μόγον χρηστὸν αἰποφέντω.

² Versum hunc in MSS. non apparere monet Aldus. quasi superfluum omisit Giselinus. Et sane adulterinus surrepisse videtur ex illo 170. supra.

Liberi nutrices in juventutem reductæ.

F A B. III.

Vlderat ex alto tanti miracula monstri 295
Liber; & admonitus juvenes i nutricibus annos
Posse suis reddi, capit hoc a Colchide munus.

¹ Quas l. 3. v. 314. Nyseidas | Pherecydes apud Homeri com-
 dixit. Sed Fastor. 5. Hyadas, | ment. Dodoneas.

Pelias arte Medeæ a filiabus suis
interemptus.

F A B IV.

N Eve doli cessent, odium cum conjugé falso sum
Phasis assimulat: Peliaq; ad limina supplex
Confugit, atque illam (quoniam gravis ipsa sene-
cta est) 300

Excipiunt nata, quas tempore callida parvo
Colchis amicitia fallacis imagine cepit.

Dumque refert inter meritorum maxima, demptos
Æsonis esse fratres, atque hac in parte moratur,
Spes est virginibus Pelia subjecta creatis, 305
Arte suum parili revirescere posse parentem;

Idque petunt, pretiumque jubent sine fine pacisci.
Illa brevi spatio filet, & dubitate videtur,

Suspenditque animos, ficta gravitate, rogantum.
Mox ubi pollicita est, quo sit fiducia major 310

Muneris hujus, mit: Qui vestri maximus awo est
Dux gregis inter oves, agnus medicamine fiet.

Protinus innumeris effetus & laniger annis
Attrahitur, flexo circum cava tempora cornu:
Cujus ut Æmonio martentia guttura cultro 315
Fodit, & exiguo maculavit sanguine ferrum;
Membra simul pecudis, validosque venefica succos
Merget in are cavo. minuantur corporis artus,
Cornuaque exsuntur, nec non cum cornibus annos,
Et tener auditur medio balatus abeno.
Nec mora; balatum mirantibus exilit agnus, 320

1 Aliter refertur hæc fab. ab aliis. Diodorus l. 5. scribit Me-deam in anum se vertisse, adduxisseque simulachrum Diane, & religionis specie se Pelia filiabus & populo insinuasse: tum techna hac ultam esse Pelia sclera & cædes in Jasonem & suos, adeoque viam struxisse Jasoni ad recuperandum Thessalique regnum. nec multo ab hoc Hyginus 24. fab. Pausanias item in Arcadiis, Μῆδεια μένετο-

βάλσετῷ Πελίᾳ, τῷ εἰργω μὲν συμπρίωνται τῷ λίσσῃ, τῷ λόγῳ ἡ απεξδονομένη, &c. Idem If. Tzetzes in Lycophronem.

2 Aries reciprocicornis.

3 Ex Mss. autoritate ita sanitat restituendum contendit Pontanus. namque lectione vulg. Minuant ea corporis artus, Cornuaque exurunt, luxata videtur constructio, sensus infectus.

Lascivitque fuga, lactantiaque ubera querit.
 Obstupuere satæ Pelia: promissaque postquam
 Exhibuere fidem, tum vero impensis instant.
 Ter juga Phœbus equis in Ibero flumine mersis 325
 Dempserat, & quarta radiantia nocte micabant
 Sidera, cum rapido fallax Aetias igni
 Imponit purum laticem, & sine viribus herbas.
 Jamque neci similis, resoluto corpore, regem,
 Et cum rege suos custodes somnus habebat, 330
 Quem dederat cantus, magicaque potentia lingua.
 Intrarant jussæ cum Colchide limina nata,
 Ambierantque torum. Quid nunc dubitatis inertes?
 Stringite, ait, gladios, veteremque haurite cruo-
 rem,
 Ut repleam vacuas juvenili sanguine venas:
 In manibus vestris vita est, & asque parentis. 335
 Si pietas ulla est, nec spes agitatis inanes,
 Officium præstare patri, telisque senectam
 Exigite, & saniem conjecto emittite ferro.
 His, ut queque & pia est, hortatibus, & impia
     prima est, 340
 Et ne sit scelerata, facit scelus: haud tamen ictus
 3 Ulla suos spectare potest, osculosque reflectunt,
 Cæque dant savis aversa vulnera dextris.
 Ille cruore fluens subito tamen allevat artus,
 Semilacerque toro tentat consurgere; & inter 345
 Tot medius gladios pallentia brachia tendens,
 Quid facitis nata? 4 quis vos in fata parentis

1 Mari Hesperio, seu Atlantico, in quod Iberus s. Hispaniae se exonerat. ex sensu vero vulgi poetis Sol dicitur se in occiduo aquore mergere, ibique diurnum emensus iter equos reficere.

2 ΟἽμωπος, stultacutum, acutifatum, cujusmodi pronunciata prima facie falsa, contraria & absurdâ videntur, quæ tamen si examines & restâ perpendas, falsa, ingeniosa, & acuta reperiuntur, cujusmodi erat illud lib. 3. vers. 5. de Agene. Facto pius & sceleratus eodem. & lib. 9. vers. 409. de Alcmaone.

3 Omnes preter Alcestin. Dio-

dorus s. l. Nomina virginum, inquit Pausanias, poetarum indicavit nemo. Micon pictor duarum imaginibus adscripsit Asteropeam, & Antinoen. Hyginus recenset Alcestin, Pelopeam, Medusam, Isodocen, Hypothoen, & Meden, que pudore & metu se in Arcadiam receperunt exilii causa. Pelia sublato. Jason dicitur Acasto Peliz filio regnum reliquisse. alter tamen Diodorus l. 5.
 4 Erasmus fabulam hanc interpretatur de Chymicis. Junius de Monachis & librariis, qui dum vetera exemplaria corrigerere volebant, corruerunt.

*Armat, ait? Cecidere illis animique, manusque:
Plura locuturo cum verbis i guttura Colchis
Abstulit, & calidis laniatum mersit in undis.* 350

Pelix jugulum Medea petiit festina, praesciditque.

Cerambus in avem.

FAB. V. VI. VII. VIII. & IX.

Qua nisi pennatis serpentibus ifset in auras,
Non exempta foret pena. i fugit alta super-
que

*2 Petion umbrorum, 2 Philyraaque tecta, superque
2 Othrym, & eventu veteris loca nota 3 Cerambi.
Hic ope nympharum sublatus in aera pennis, 355
Cum gravis infuso tellus foret obruta ponto,
Deucalioneas effugit inobrutas undas.
Æoliam Pitane a leva parte reliquit,
4 Factaque de saxo longi simulacra draconis,
Idæumque nemus, quo 5 natifurta, juvencum 360
Occuluit Liber falsi sub imagine cervi:
Quaque 6 pater Coryti parva tumulatus arena est,
Et quos 7 Mera novo latratu terruit agros.*

*1 A'ei Φύγας a Colchis ,
Corintho , Athenis . Verum
stragoma hoc lege apud Dio-
dorūm. l. 5.*

*2 Montes Theffaliæ , in qui-
bus habitavit Chiron Saturni &
Phyliræ filius. l. 1. v. 632.*

*3 In avem a Nymphis muta-
tus , ut alii , in scarabeum , in
Parnassum sublatus superfuit
diluvio Deucalioneo .*

4 Serpentem Lesbium in Sa-

xum . lib. 11. vers. 80.

*5 Thyonei , quem abigeum u-
ti insequerentur hubulci , muta-
vit Bacchus pater in venato-
rem , ut & bovem in cervum .*

*6 Paris ex Oenone suscepit Co-
rytum . Tzetz. in Lycophr. Pa-
ris . a. in Cebrina oppidulo
Troadis sepultus est . Strabo l.
13.*

*7 In figuram canis conversa .
fab. minus trita .*

Coæ matronæ in boves , & Jalyssi in
scopulos .

FAB. X. XI. & XII.

E Urypylique urbem , qua ¹ Coæ cornua matres
Gesserunt , tunc cum discederet ² Herculis ag-
men : 365

³ Phœbeamque Rhodon : & ⁴ Jalyssos Telchinas ,
Quorum oculos ipso vitiantes omnia visu
Jupiter exosus , fraternis subdidit undis ,
Transit & antiqua ⁵ Carthaja mœnia Cæ ,
Qua pater Alcidamas placidam de corpore nata
Miraturus erat nasci potuisse columbam . 371

¹ In vacet mutata a Junone ,
ut alii , a Venere .

² In Cor infusa urbem cognom-
inem expugnavit Hercules ,
caso Eurypilo , abductaque filia
ejus Calciope .

³ Lib. 4. vers. 204.

⁴ Jalyssi opp. in Rhodo inf. in-
colas , artifices peritos , sed fa-
scinatores , quos in Junonis o-
dium , mari submersit Jupiter .
Diodor. 6. lib.

⁵ Carthæa urbs inf. Cæz Ptol.

Cycnus in avem , & Hyrie in flagnum .

FAB. XIII. & XIV.

INde lacus Hyries videt , & ¹ Cycneia Tempe ,
Quæ subitus celebravit olor : nam Phyllius illic
Imperio pueri volucresque , ferumque leonem
Tradiderat domitos ; taurum quoq; vincere jussus 375
Vicerat : & stricto toties iratus amori ,
Premia poscenti taurum suprema negavit .

Ille indignatus , Cupies dare , dixit : & alto
Desiluit saxo . cundi cecidisse putabant :
Factus olor niveis pendebat in aere pennis . 380
At genitrix Hyrie servatum nescia , & flendo
Delicuit : flagnumque suo de nomine fecit .

¹ Tempe , non Theffalica illa ,
sed Boeotica . Teurnesia dicta a

monte Teumeso , ubi Cyenus fi-

lius Hyries in olorem versus est .

² In lacum cognominem solu-
ta , ut Cyane lib. 5. v. 427.

Combe in avem , & Menephron in
feram , &c.

FAB. XV. XVI. XVII. XVIII. & XIX.

ADjacet his * Pleuron: in qua trepidantibus alis
1 Ophias effugit natorum vulnera Combe.
Inde 2 Calaurea 3 Latoidos aspicit arva, 385
In volucrem versi cum conjugé conscientia regis.
Dextera Cyllene est, in qua cum matre 4 Me-
nephron

Concubitus erat, sevarum more ferarum.
5 Cephison procul hinc deflentem fata nepotis
Respicit in tumidam Phocen ab Apolline versi, 390
6 Eumelique domum lugentis in aere natam.
Tandem vipereis 7 Ephiren 8 Pirenida pennis
Contigit. hic aeo veteres mortalia primo
Corpora vulgarunt pluvialibus edita fungis.
Sed postquam 9 Colchis arsit nova nupta venenis, 395
Flagrantemque domum regis male vedit, utroque
Sanguine natorum perfunditur impius ensis;
10 Ultaque se male mater Jasonis effugit arma.

* Pleuron *Hætoliae* urbs, cum extra oleas in hoc Medeæ volatu longe sit, *Brauron* legi volunt, qui Geographis notissimus,

Attica vicus.

1 Ophii filia Combe. Planudi
I'αρπην.

2 Inf. sinus Argolici contra
Troezenen, Demosthenis letho
nota.

3 Latona primum preside clara, sed quam postea pro Delo
permutavit cum Neptuno.

4 Menephron cum Cyllene filia in Arcadia (ubi mons Cyllene) & cum Bliade matre sua concubuit. Hyginus fab. 253.

5 Sex fluvios Cephisos, & fontem
hujus nominis unum re-
censet Strabo lib. 9. fab. deter-
minare non ita facile.

6 Patras in qua regnavit Eu-
melius, qui hospitio acceperat
Triptolemum: cuius currum,
dormiente illo, concendit An-

theus Eumeli filius, unde deie-
ctus interiit. nam itaque le-
gendum volunt. sed neque sic
expedita est fabula.

7 Corinthum, ab Ephyre O-
ceani filia, quæ ibi habitavit
prima.

8 A Pirene fonte ad radices
Acrocorinthi. Pausan. in Co-
rinthiacis.

9 Colchicis. Quomodo Medea
repudiata ab Jasone, qui Creu-
sam, sive ut alii Glaucem
Creontis filiam duxerat, ulta
fit virum, nuptram, Creontem,
notiora sunt ex Euripidis & Se-
neca Medea, quam ut hic illi
exundet margo.

10 Filiis a se cæsis. Quos ta-
men Pausanias a Corinthiis la-
pidibus obrutos scribit. 2. lib.
Euripid. vero accepisse pecu-
niam a Corinthiis, ut cædem
illam in Medeam transferret,
scribit ipsius commentator.

Hinc

Hinc i Titaniacis ablata Draconibus intrat
 2 Palladias arces; qua te, justissime Phineu, 400
 Teque senex 3 Peripha, pariter videre volantes,
 3 Innexamque novis neptem Polyphe monis alis.

1 Ex Titanum sanguine natis.
 Pindarus in Theriacis. aut etiam quos a Titane, idest sole
 acceperat: ut alii.

2 Athenas.
 3 Obscuriores sunt he fabulae.
 Polyphe monis mentio in carmine in Ibin.

Spuma Cerberi in aconitum.

FAB. XX. XXI. & XXII.

Ex cipit hanc Aegeus facto damnandus in uno:
 Nec satis hospitium est, thalami quoque fœdere jungit.

Jamque aderat Theseus proles ignara Parenti,
 Qui virtute sua i bimarem pacaverat Isthmon.
 Hujus in exitium miscet Medea, quod olim
 Attrulerat secum Scythicis 2 aconiton ab oris.
 Illud 3 Echidnae memorant e dentibus ortum
 Esse canis. 4 Specus est tenebrofocacus hiatu: 410
 Est via declivis, per quam Tyrinthius heros
 Restantem, contraque diem, radiosque micantes
 Obliquantem oculos, nexit adamante catenis
 5 Cerberon attraxit: rabida qui concitus ira
 Implevit pariter 5 ternis latratibus auras, 415
 Et sparsit virides spumis albentibus agros.
 Has concresse putant, nactasque alimenta feracis
 Fœcundique soli vires cepisse nocendi.
 Qua quia nascuntur dura vivacia 6 caute,
 Agrestes aconita vocant. Ea 7 conjugis astu 420
 Ipse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti.
 Sumpferat ignara Theseus data pocula dextra:

1 Peloponnesum infra Achajam, & alias regiones extra Isthnum Corinthiacum, inter mare Jonium, & Aegeum.

2 Inf. v. 41.

3 E spumis Cerberi canis, ex-trahente ab inferis Hercule, ortum narrant fabulae. inquit Plin. 17. l. 2. c. ----

4 ---- Ideoque apud Heracle-

am Ponticam, ubi monstratur is ad inferos aditus, copiose nascitur, Plin. ibid.

5 Lib. 4. v. 450.

6 Que Græcis αἰνόν.

7 Thesea sublatum e media cupientis, quo regni successio ad fil. Medium, quem Aegeus pepererat, descenderet.

**Cum pater 1 in capulo gladii cognovit eburno
Signa sui generis, 2 facinusque excusit ab ore.
Effugit illa necem, 3 nebulis per carmina motis. 425**

1 Auream forte cicadam ca-
pulo eburneo insculptam. vide
quæ ad Senecæ Hippolyt. vers.
895, de ense & calceis ab Æ-
geo relictis sub saxo apud Træ-
zenen, legatur Plutar. Theseus.

2 Destinatum, venenatum scil.
poculum.

3 Utrum nebulis offusis, ne
conspici posset? an per aera
solito curru avesta?

Thesei gesta, & Scironis ossa in scopulos.

F A B. XXIII.

AT genitor quanquam latatur fospite nato,
Attonus tamen est, ingens discrimine parvo
Committi potuisse nefas. foveat ignibus aras,
Muneribusque deos implet; feriuntque secures
Colla torosa boum 1 vinctorum cornua vittis. 430
Nullus 2 Erechthidis fertur celebratior illo
Illuxisse dies. agitant convivia patres,
Et medium vulgus: nec non & carmina vino
Ingenium faciente canunt. Te, maxime Theseu,
Mirata est 3 Marathon Cretæ sanguine tauri: 435
Quodque suam securus arat 4 Cremyona colonus,
Munus, opusque tunica est. Tellus Epidauria per te
5 Clavigeram vidit Vulcani occumbere prolem.
Vidit & immitem 6 Cephisia ora 7 Procrusten;
8 Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleusis. 440
Occidit ille Sinis, magnis male viribus usus,
Qui poterat 9 curvare trabes, & agebat ab alto
Ad terram late sparsuras corpora pinus.

1 Victimarum frontes coronis
ac vittis impediri solitas, cor-
nua inaurari nemini non no-
tum.

2 Atheniensibus ab Erechtheo
rege. vide l. 6. v. 677.

3 Oppid. ad 10. millia ab A-
thenis, cuius incolas & armen-
ra infestavit taurus efferatus ab
Hercule ex Greta ad Eurysthea
ductus.

4 Opp. in agro Corinthiaco,
ubi Theseus suem peremit.

5 Periphetam latronem, Co-

rynetam dictum a νοσύνη clav-
a. sed de his vide Plutarchi
Theseu, & Diodor. l. 5.

6 Qua Cephisus præterfluit E-
leusin urbem Atticæ.

7 Latronem, qui ad lectum ho-
spites emensus, breviores exten-
debat, longiores decurtabat.

8 Latronis, qui viatores in pa-
læstra viatos, aut etiam certa-
re recusantes interfecit. Pau-
san. in Atticis.

9 Hinc Πιτυονάμωτης di-
ctus. Paus. Corinth.

Tu-

Tutus ad i Alcathoen ⁊ Lelegeia mœnia limes
 3 Composito Scirone patet; sparsisque latronis
 Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda;
 Qua jactata din fertur durasse vetustas
 In scopulos. scopulis nomen Scironis inhæret.
 Si titulos annosque tuos numerare velimus,
 Facta 4 prement annos. Pro te, fortissime, vota 450
 Publica suscipimus: Bacchi tibi sumimus haustus.
 Consonat assensu populi, precibusque faventum
 Regia: nec tota tristis locus ullus in urbe est.

1 Megaras, ab Alcathoo re-
 stauratas, postquam sublato
 Niso vastatae fuissent a Mi-
 noe. Pausan. Attic.
 2 A Lelege ex Ægypto pro-
 fecto condita. ibid.
 3 Præcipitavit Theseus Sciro-

na ex iisdem scopulis, e quibus
 viatores a se spoliatos, & la-
 vare pedes coactos ipse pede in
 mare proculcasset. Plutarch.
 Thes. Strabo l. 9.
 4 Superabunt.

Arne in Monedulam.

F A B. XXIV.

Nec tamen (usque adeo 1 nulla est sincera vo-
 luptas,
 Sollicitumque aliquid lætis intervenit) Ægeus 455
 Gaudia percepit nato secura recepto.
 Bella parat Minos: qui quanquam milite, quan-
 quam
 Classe valet; patria tamen est 2 firmissimus:
 3 Androgeique necem justis ulciscitur armis.
 Ante tamen bello vires acquirit amicas: 460
 Quaque patent aditus, volucris freta classe pererrat.
 Hinc 4 Anaphen sibi jungit, & 5 Astypaleia regna,
 6 Promissis Anaphen, regna Astypaleia bello.

1 Apoll. 4. lib. Αλλοὶ γάρ
 ἔποτε φύλα διαπαιδεύουν,
 &c. Semperque e fonte lepo-
 rum manat amari aliquid.

2 Pertinacissimus. Alii legunt
 fortissimus.

3 Filii Minois, quem in cer-
 taminibus victorem, ut Dio-
 dorus 5. l. vel a patre missum,
 qui tributum posceret, vel ad

studia ut Philosophos audiret,
 ut Plutarchus in Theseo, insi-
 diis atque invidia Athenienses
 sustulerunt.

4 Inf. Cretici pelagi.

5 Astypalæam inf. Carpathii
 maris.

6 Desideratur hic versus in
 plerisque lib. nec non MSS.
 meis.

Hinc humilem Myconem, cretesaque rura Cimoli,
1 Florentemque Siphon, Scyron, 2 planamq; Se-
riphon,

465

Marmoreamque Paron, quamq; impia prodidit Arne
3 Cython, & accepto, quod avara poposcerat, auro.
Mutata est in avem, qua nunc quoq; diligit aurum,
Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

1 Inclino in Micylli conjectu-
ram, ut legatur, Florentemque
viris Siphon, quæ prius Me-
ropia; vel Florentemque auro
Siphon, planamque Ser. nam-
que auro aliquando claruit.
Strab. Plin. Pausan. ut singulis
insulis sua constent epitheta.
vide 251. v. l. 5.

2 Quæ tamen aspera & petri-

cosa est. 242. vers. lib. 5.
; Ita mutandum censet Mi-
cyllus, cui subscrivo, ex Cio-
fani lib. Sithon & accep-
tum ut insula hæc ab Arno
prodita habeat nomen, tum ut
conjungantur verba Prodidit,
& Mutata est: & quia nihil
ad has insulas Ægæi maris fa-
cit Sithonis.

Formicæ in homines, sive Myrmidonæ
mutatæ.

F A B. XXV.

AT non 1 Oliaros, 1 Didymeque, & 1 Tenos,
& Andros,

470

Et Gyaros, nitidaque ferax 1 Peparethos oliva,
Gnossiacas juvere rates: latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit Æacideia regna.
Oenopiam veteres appellavere: sed ipse
Æacus 2 Æginam genitricis 3 nomine dixit. 475
Turba ruit, tantoque virum cognoscere fama
Expetit. occurrunt illi Telamonque, minorque
Quam Telamon Peleus, & proles tertia Phocus:
Ipse quoque egreditur tardus gravitate senili
Æacus, & qua sit veniendi causa, requirit. 480
Admonitus patrii luctus 4 suspirat: & illi
Dicta refert 5 rector populorum talia centum.
Arma juves oro pro nato sumpta; piæque

1 Ins. hæ maris Ægæi, de ; Pindar. 8. Isthm.
quibus consule Geographos.

2 Huc enim ex Philunte ra-
puit Jupiter Æginam Asopi fi-
liam. σε δ' εἰς ρᾶσσον Οι-
νοπίου ἐνεγκών νομάτῳ,
δῖον ἔρδαι τέκες Αἰακόν.

3 Hinc orta Junonis invidia,
immiscaque pestilentia.

4 Condolens scil.

5 Minos, cuius imperio patuit

Creta ἐκατόμπολις.

Pars sis militiae: tumulo solatia posco.
 Huic ¹ Asopiades, Petis irrita, dixit, & urbi 485
 Non facienda mea: neque enim conjunctior ulla
 Cecropidis hac est tellus. Ea foedera nobis.
 Tristis abit; Stabuntque tibi tua federa magno,
 Dixit: & utilius bellum putat esse minari,
 Quam gerere, atque suas ibi praconsumere vires. 490
 Classis ab Oenopiis etiam nunc ² Lyctia muris
 Spectari poterat: cum pleno concita velo
 Attica puppis adest, & portus intrat amicos,
 Quae ³ Cephalum, patriaque simul mandata ferebat.
 Eacida longo juvenes post tempore visum 495
 Agnovere tamen Cephalum, dextrasque dedere,
 Inque patris duxere domum. Spectabilis heros,
 Et veteris retinens etiam nunc pignora forma
 Ingreditur, ramumque tenens ⁴ popularis oliva;
⁵ Et dextra, lavaque duos atate minores 500
 Major habet Clyton, & Buten Pallante creatos.
 Postquam congressi, primi sua verba tulerunt
 Cecropidae: Cephalus peragit mandata, rogatque
 Auxilium, sedusque refert, & jura parentum;
 Imperiumque peti totius Achaidos addit. 505
 Sic ubi mandatam juvit facundia causam,
 Eacus, ⁶ in capulo regni nitente sinistra,
 Ne petite auxilium, sed sumite, dixit, Athene.
 Nec dubia vires: quas hac habet insula, vestras
 Ducite, & omnis eat rerum status iste meorum. 510
 Robora non desunt: ⁷ superat mihi miles, & hosti,
 Gratia diis, felix & ⁸ inexcusabile tempus.
 Imo ita sit, Cephalus, crescat tua civibus opto
 Urbs, ait: adveniens equidem modo gaudia copi.

¹ Eacus Eginę filius: hæc autem filia erat Asopi fil. Bœotie.

² Crœtensis. Lyctus urbs Cretæ est. Ita Cydonia, Distea, Gnosia, Gortynia, ab urbibus Crete.

³ Principem legationis.

⁴ Quæ Minervæ Atticæ munus in certamine de urbis nomine. lib. σ. v. 77. pacis item insigne. Paciferaque manu ramum prætendit olivæ. Aeneid. l. 8. Virg.

⁵ Medium Cephalum stipabant Clytus & Butes duo filii Pallantis, qui upus ex filiis Pandionis,
⁶ Sceptro innixus, quod tenuit sinistra. Simul allusum ad etymon sceptri, ασκηπτομαι.

⁷ Abunde mihi militum est, quibus metuear, & amicos juvem auxiliis.

⁸ Quo non sit necesse excusare se, aut negare copias auxiliares.

Cum tam pulchra mihi, tam par etate juventus 513
 Obvia processit; i multos tamen inde requiro,
 Quos quondam vidi vestra prius urbe receptus.
 Eacus ingemuit, tristique ita voce locutus:
 2 Flebile principium melior fortuna secuta est.
 Hanc utinam vobis possem memorare! sine ullo 520
 Ordine nunc repetam: ne longa ambage morer vos,
 3 Ossa cinisque jacent, memori quos mente requiris?
 Et quota pars illi rerum periere mearum!
 Dira lues populis ira Junonis inique
 Incidit 4 exosa dictas a pellice terras. 525
 5 Dum visum est mortale malum, tantaque latebat
 Causa nocens cladis, pugnatum est arte medendi:
 Exitium superabat opem, qua victa jacebat.
 6 Principio 7 celum spissa caligine terras
 Pressit, & ignavos inclusit nubibus astus: 530
 8 Dumque quater plenis explevit cornibus orbem
 Luna, quater plenum tenuata retexuit orbem,
 Lethiferis calidi spirarunt astibus Austris.
 9 Constat & in fontes vitium venisse, lacusque,
 Milliaque incultos serpentum multa per agros 535
 Errasse, atque suis fluvios temerasse venenis.
 10 Strage canum primo, volucrumque, oviumque,
 boumque,

1 Παρατηθεὶς ad Pestis de-
 scriptionem, cuius αἴρεται πονού
 ex 2. lib. Thucydidis in sex-
 tum suum transtulit Lucret.
 Hos, ut & Homer. 1. Iliad. se-
 quuti Virg. & Georg. v. 478. &
 En. 3. 137. v. Sen. in Oed. ver.
 30. & 110. Luc. 6. 1. 34. v. Sta-
 tius 1. Theb. 630. v. Silius 14. 1.
 582. v. quos comparat inter se
 Scal. 5. 1. Poet. c. 11.
 2 Pestem omnia populantem
 sequuta restauratio ex formicis.
 3 Illi quidem quos desideras
 mortui sunt.
 4 Eginam insulam a pellice
 quam oderat denominatam. v.
 478. supra.
 5 Quamdiu latebat nos caussa
 morbi, nescios divinitus fuisse
 immissum, medieam experti
 artem contra tendebamus: sed
 frustra.

6 Caussas morbi expromit, mox
 symptomata, miseris postremo
 exitus.
 7 Crassæ nubes impediabant be-
 nignitatem Solis, quo minus
 valeret exhalare vapores, &
 aera inertem attenuare.
 8 Pigrum aera tristemque non
 purgabat, non refrigerabat ven-
 tus alius, dum morbidus gra-
 visque Auster per 4. menses
 continuos astu suo corruptit
 cœli tractum.
 9 Quin & aqua corrumpitur
 partim vitio aeris, partim a
 venenosis serpentibus.
 10 Pecudes ad terram pronæ,
 & cerebro minus frigidæ quam
 homines, τὸς νοσοδέῖς αἴ-
 ρυς hauriebant, & ex his pri-
 mum quibus odora vis. Οὐ-
 πρὸς μὲν πρῶτου ἐπωχέτο
 καὶ κύριος αἴρυς. Iliad. a.

I Inque feris subiti depensa potentia morbi est.

I Concidere infelix validos miratur arator

I Inter opus tauros, medioque recumbere sulco. 540

I Lanigeris gregibus balatus dantibus agros

Sponte sua lanaque cadunt, & corpora tabent.

I Acer equus quondam, magnaque in pulvore fama

Degenerat; palma, veterumque oblitus honorum,

Ad præsepe gemit morbo moriturus inerti. 545

I Non aper irasci meminit; nec fidere cursu

I Cervus; nec armentis incurrere fortibus ursi.

Omnia languor habet: sylvisque, agrisque, viisque

Corpora feda jacent: vitiantur & odoribus aurae.

Mira loquor: 3 Non illa canes, avidaque volucres,

Non canit tetigere lupi: 4 dilapsa lequescent, 551

Afflaturque nocent, & agunt contagia late.

5 Peruenit ad miseros damno graviore colonos

Pestis, & in magna dominatur menibus urbis.

6 Viscera torrentur primo: flammæque latentis 555

Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.

Aspera lingua tunet, tepidisque arentia ventis

Ora patent, auraque graves captantur hiatus.

7 Non stratum, non ulla pati velamina possunt;

Dura sed in terra ponunt præcordia: nec fit 560

Corpus humogelidum, sed humus de corpore feruet.

Nec 8 moderator adest: inque ipsos saeva medentes

Erumpit clades; obsuntque autoribus artes.

I Confer his Virg. 3. Georg.

& supra citatos ad vers. 520.

& comparationes Scaligerianas

s. I. Poet. 11. c.

z Pecudum, jumentorum, ferarum

peste extintarum fetore.

3 Τὸν γάρ ὄργεα καὶ τερπί-

ποδα, ὅσα αὐτρώπων ἀ-

πτυται, πολλῶν αἴσθοφων

χιγμομένων, ἢ ω̄ προσῆνε,

νη̄ γαστέρενος διέφειρετο.

Thucyd. 2.

4 Cadavera intasta a canibus

ac vulturibus rabes absumebat.

Liv. I. 41.

5 Εἴτεσε ἐπιτόσ μᾶλ-

λου καὶ συγκομιδὴ ἐκ τῶν

ἀγρῶν ἐσ τὸ αἷνον, καὶ ω̄

ηορον τὸς ἐπελθόντας.

Thucyd. nec minimum partim
ex agris, &c. Lucr. 6.

σ Spectemus hic, inquit Scaliger, quid ad puritatem Lucretii addiderit Ovidius. Princípio caput incensum, &c. uterque ex Thucydide. Πρῶτον μὲν τὸ κεφαλῆς θέρμασιση χυραὶ, καὶ τῶν ὁφέλαιρῶν ἐρυθρήματα. Σ φλόγωσις ἐλάμβανε.

7 Μήτε τῶν παιυλεπτῶν ῥιματίων καὶ σινδόγων τοῖς επιβολαῖς, μήτε ἄλλο τι ἢ γυμνὸν αἰνέχοντο, Thucyd. 2.

8 Medicus imperator. Sen. σ.
de Benef. 17. c.

Quo propior quisque est, servitque fidelius agro,
 In partem lethi citius venit: atque salutis 565
 Spes abiit: finemque vident in funere morbi.
 1 Indulgent animis; & nulla quid utile, cura est.
 Utile enim nihil est. Passim, postoque pudore,
 2 Fontibus, & fluviis, puteisq; capacibus harent.
 Nec sitis est extincta prius, quam vita, bibendo. 570
 Inde graves morbo nequeunt consurgere, & ipsi
 Immoriuntur aquis; aliquis tamen haurit & illas.
 Tantaque sunt miseris invisi & dialecti,
 Profiliunt, aut, si prohibent consistere vires,
 Corpora devolvunt in humum, fugiuntq; penates 575
 Quisque suos: sua cuique domus funesta videtur;
 Et quia causa latet, locus est in criminе notus.
 Semianimes errare viis, dum stare valebant,
 Aspiceret; 3 flentes altos, terraque jacentes, 580
 4 Lassaque versantes supremo lumina motu:
 Membraque 5 pendentis tendunt ad sidera coeli;
 Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
 Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit esse?
 Ni vitam odissim, & cuperem pars esse meorum.
 Quo se cunque acies oculorum flexerat, illic 585
 Vulgus erat stratum: veluti cum putria motis.
 Poma cadunt ramis, agitataque ilice glandes.
 Templa vides contra gradibus sublimia longis:
 Jupiter illa tenet. Quis non altaribus illis
 Irrita thura dedit? quoties pro conjugе conjux, 590
 Pro nato genitor dum verba precantia dixit,
 6 Non exoratis animam finivit in aris?
 Inque manu thuris pars inconsumpta reperta est?
 7 Admoti quoties templis, dum vota sacerdos
 Concipit, & 8 fundit purum inter cornua vinum, 595
 Haud expectato ceciderunt vulnere tauri?

1 Sibi permissi quod lubet faciunt.
 2 Ηδισάτε αὐτούς υδωρ ψυχρὸν & φᾶς αὐτούς φίπτειν.
 Καὶ πολλοὶ εἰς φέατα,
 τὴν διψὴν απαύσω συνεχόμενοι. Thuc. ibid.
 3 Lacrymas inter symptomata
 & notas pestis statuunt medicorum filii.

4 Vide que ad v. 71. l. 5.
 5 Suspenfi, undique convexi.
 6 In aris & templis Deorum,
 quos non exoraverant.
 7 Sæpe in honore Deum me-
 dio stans hostia ad aram, In-
 ter cunctantes cecidit moribun-
 da ministros. Virg. 3. Georg.
 8 Post libatam, avulsis setis, post
 immolatam, sale & farre fronti
 inspersis, probata est hostia vi-
 no, eoq; mero, inter cornua fuso.

Ipsæ

*Ipse ego sacra Jovi pro me, patriaque, tribusque
Cum facerem natis, mugitus victima diros,
Edidit; & subito collapsa sine ictibus ullis*

*1 Exiguo tinxit subjectos sanguine cultros. 600
Fibra quoque agra notas veri, monitusque deorum
Perdiderat: tristes penetrant ad viscera morbi.*

Ante sacros vidi projecta cadavera postes:

*2 Ante ipsas, quo mors foret invidiosior, aras
Pars animam laqueo claudunt, 3 mortisq; timorem
Morte fugant, ultroq; vocant venientia fara: 606*

*4 Corpora missa neci nullis de more feruntur
Funeribus: neque enim capiebant funera porta.*

*Aut inhumata premunt terras; aut dantur in altos
5 Indotata rogos: 6 & jam reverentia nulla est, 610*

*Deque rogis pugnant, alienisque ignibus ardent.
Qui lacryment, desunt; indefletaque vagantur*

*Natorum, matrumq; anima, juvenumq; senumque:
Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes.*

Attonitus tanto miserarum turbine rerum, 615.

Jupiter o, dixi, 7 si te non falsa loquuntur

*8 Isse sub amplexus Ægina Asopidos olim,
Nec te, magne pater, nostri pudet esse parentem;
Aut mihi redde meos, aut me quoq; conde sepulchro.*

Ille notam fulgore dedit, tonitruque secundo: 620

Accipio, Sintque ista precor felicia mentis

Signa tua, dixi, qua das mihi pignoris omen.

Forte fuit juxta patulis & rarissima ramis

*1 At vix suppositi tinguntur
sanguine cultri, summaque je-
juna sanie infuscatur arena.
Virg. ibidem.*

*2 Ταὶ τε ἵσοις ἐγοῖς εὐ-
νηλύτο, γενοῦν πλέω λο-
ατὸς ἐνποθησόντων.
Thuc. 2.*

*3 Annon hic furor est, ne mo-
riare mori? Martial. 2. lib. e-
pigr. 80, cuius tanta trepidatio
fuit, ut pecuniam omnem in
mare jussiter mergi, ne periret,
classem cremari, ne incenderetur. Florus l. 2. c. 12.*

*4 Non solito debitoque hono-
re efferebantur mortui, neque
exportandis extra urbem ad se-
pulturam satis patebant portę*

aut numero aut spatio.

*5 Nec thure in rogum inge-
sto, nec collatis munieribus ab
amicis.*

*6 Καὶ πολλοὶ ἐσώναστχλί-
τος Θήκας εβάπτοντο σποί-
νει τῶν ἐπιτηδείων. Thucid.*

2.

*7 Si vera sunt quæ narrantur
de te, & Ægina.*

*8 Varie corruptitur hic ver-
sus. Mariaagelus ex Vaticano
legit: Isse sub amplexus Ægi-
na Asopidos ignem. Jupiter in
ignem mutatus compressit Ægi-
nam. v. 112. l. 6.*

*9 Utrum antiqua, adeoque ra-
mis raris? an ipsa rara, ut de
semine Dodonearum queruum?*

Sacra Jovi quercus de semine Dodonæo.

His nos frugilegas aspexit agmine longo 625

Grande onus exiguo formicas ore gerentes,

Rugosoque suum servantes cortice caliem.

Dum numerum miror, Totidem, pater optime, dixi;
Tu mihi da cives, & inania menia supple.

1 Intremuit, ramisque sonum sine flamine motis 630

Alta dedit quercus. Pavido mihi membra timore

Horruerant, stabantque coma; tamen oscula terra,

Roboribusque dedi: nec me sperare fatebar;

Sperabam tamen, atque animo mea vota fovebam.

Nox subit, & curvis exercita corpora somnus 635

Occupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse,

Et rami totidem, 3 totidemque animalia ramis

Ferre suis visa est, pariterque tremiscere motu,

4 Graniferumque agmen subjectis spargere in arvis.

Crescere quod subito majus, majusque videtur, 640

Ac se tollere humo, 5 rectoque assistere trunko,

Et matiem, numerumq; pedum, nigrumque colorem

Ponere, & humanam membris inducere formam.

Somnus abit, damno vigilans mea visa; querorque

In superis opis esse nihil: sed in edibus ingens 645

Murmur erat, vocesque hominum exaudire videbar

7 Jam mihi desuetas. Dum suspicor has quoque

somni

Esse, venit Telamon 8 properus, foribusque reclusis,

Speque, fideque, Pater, dixit, majora videbis:

Egredere. Egredior, qualesque in imagine somni 650

Visus eram vidisse viros, ex ordine tales

Aspicio, noscoque. Adeunt, regemque salutant.

Vota Jovi solvo, populisque recentibus urbem

Partior, & vacuos priscis cultoribus agros;

1 Firmando omni, exaudiens
precibus.

2 Laboribus,

3 Οἳσοι εἰσαγ μύρμηνες
επηράτη ἔνδοθι νήσος, Τὸς
αὐτὸς ποίητε. Hesiodus in
Theogonia.

4 Formicas. It nigrum cam-
pis agmen, praedamque per

herbas Convestant. En. 4.

5 Erecto assurgere corpore.

6 Giofanus ex omnium libro-
rum fide contendit legendum
esse nihil, at in edibus. quod
& MSS. mei agnoscunt.

7 Cujusmodi jam diu non au-
dieram.

8 Alii properans. alii, prope-
rs.

1 Myrmidonasque voco, nec 2 origine nomina fraude,
Corpora vidisti: mores, quos ante gerebant, 656
Nunc quoque habent. Parcum genus est, patiensque
laborum,

Quasitique tenax, & quod quasita reservet.

Hite ad bella pares annis animisque sequentur:
Cum primum, qui te feliciter attulit, Eurus 660
(Eurus enim attulerat) fuerit mutatus in Austeros.

1 Μυρμιδόνας ἡ κληθῆ-
ναι φασίν ψχ ως δ' μυ-
ρμιδος, &c. Ηγινεται non, ut
est in fabulis, vocantur Myr-
midones, quod populo peste ab-
sumpto, ex voto Ηaci Jupiter
formicas in homines mutarit:
sed quod formicarum in mo-

rem terram fodiant, cum agri-
culturam exercentes, tum late-
ribus coctis destituti in antris
subterraneis habitantes. Stra-
bo l. 8.

2 Gentem de formicis natam
non fraudo nativo nomine.
Myrmidonas εκ μυρμήκων
voco.

Cephalus, & Procris.

F A B. XXVI.

T Alibus, atque aliis longum sermonibus illi
Implevere diem. 1 Lucis pars optima mensa
Est data, nox somno. Jubat aureus extulerat Sol:
Flabat adhuc Eurus, reddituraque velatenebat. 665
2 Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior etas,
Ad regem Cephalus, simul & Pallante creati
Conveniunt: sed adhuc regem sopor altus habebat.
Excipit Ηacides illos in limine Phocus:
Nam Telamon, 3 fraterque viros ad bella para-
bant:

Phocus in interius spatium, pulchrosque recessus
Cecropidas duxit, cum queis simul ipse resedit.
Aspicit Ηoliden ignota ex arbore factum
Ferre manu jaculum, cuius fuit aurea cuspis.
Pauca prius mediis sermonibus ille locutus, 675
Sum 4 nemorum studiosus, ait, cadisque ferina.
5 Qua tamen e sylva teneas hostile recisum,
Jamdudum dubito: certe si fraxinus esset,

1 Diei pars major. Marian-
gelus leg. pars ultima.

2 Clytus & Butes ad mane
adeunt Cephalum, utpote ma-

jorem natu; omnes simul regem.

3 Et Peleus.

4 Venationis.

5 E quo ligno.

Fulva colore foret; si cornus, nodus inesset.
 Unde sit ignoro: sed non formosius isto 680
 Viderunt oculi telum jaculabile nostri.
 Excipit Acta e fratribus 1 alter: &, Usum
 Majorem specie mirabere, dixit, in isto.
 2 Consequitur quodcunq; petit: fortunaq; missum
 Non regit; & revolat nullo referente cruentum. 685
 Tum vero juvenis 3 Nereius omnia quarit:
 Cur sit, & unde datum, quis tanti muneris autor.
 4 Qua petit ille refert, & cetera nota; pudore,
 Qua tulerit mercede, silet. tactusque dolore
 Conjugis amissa, lacrymis ita fatur obortis: 690
 Hoc me, nate dea, (quis posset credere?) telum
 Flere facit, facietque diu, si vivere nobis
 Fata diu dederint. hoc me cum conjugae chara
 Perdidit; hoc utinam caruissim munere semper!
 5 Procris erat, si forte magis pervenit ad aures 695
 Orithyia tuas, 6 magna soror Orithyiae:
 Si faciem, moresque velis conferre duarum,
 Dignior ista rapi. Pater hanc mihi junxit Erechtheus:
 Hanc mihi junxit amor. Felix dicebar, eramque.
 Non ita diis visum est. at nunc quoque forsitan
 essem. 700
 Alter agebatur 7 post sacra jugalia mensis;
 Cum me cornigeris tendentem retia cervis
 Vertice de summo semper florentis 8 Hymetti
 Lutea mane videt pulsis aurora tenebris,
 9 Invitumque rapit. Liceat mihi vera referre 705
 Pace dea, quod sit roseo spectabilis ore,
 Quod teneat lucis, teneat confinal noctis,

1 Clytus, vel Butes.

2 Videtur ex aquifolia factum,
 cuius meminit Plinius lib. 24.
 cap. 13. Baculum, inquit, vel
 jaculum ex ea factum, in quod-
 vis animal emissum, etiam si
 citra ceciderit defectu mitten-
 tis, ipsum per se se recubitu-
 propius adlabi.

3 Phocus, quem sustulit Æa-
 cus ex Psamathe filia Nerei.
 Peleum enim, & Telamonem
 ex Endeide Chironis vel Sciro-
 mis filia habuit.

4 Cephalus respondet ad ea
 qua petit, & cetera nota, sed

qua mercede acceperit, præ
 pudore tacet.

5 Redi ad l. σ. v. 81.

6 Al. *raptæ*.

7 Post celebratas nuptias.

8 Montis Atticæ prope Athe-
 nas.

9 Κέφαλον τὸ κάλλος
 εἰγεικός ὅποι Ήμέραις ἡρ-
 παγμένος. Pausanias in La-
 conicis. Formosissimos autem
 quosque a Deabus raptos lege-
 re est apud Deiphilosopistam l.
 13. c. 2.

Nectareis quod alatur aquis. Ego Procrin amabam;
 Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore:
 Sacratori, coitusq; novos, thalamosque recentes, 710
 Primaque deserti referebam fædera lecti.
 Mota dea est, &, Siste tuas, ingrate, querelas,
 Procrin habe, dixit: quod si mea provida mens est,
 Non habuisse voles; meque illi irata remisit.
 Dum redeo, mecumque dea memorata retracto, 715
 Esse metus cœpit, ne jura jugalia conjux
 Non bene servasset: Facies ataque jubebant
 Credere adulterium; prohibebant credere mores.
 Sed tamen abfueram; 1 sed & hac erat, unde red-
 ibam,
 Criminis exemplum: sed cuncta timemus amates. 720
 2 Quærere quo doleam statuo, donisque pudicam
 Sollicitare fidem. favet huic Aurora timori,
 Immutatque meam (videor sensisse) figuram,
 Palladiasque ineo non cognoscendus Athenas,
 Ingrediorque domum. Culpa domus ipsa carebat, 725
 Castaque signa dabat, dominoque erat anxiarapto.
 Vix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
 Ut vidi, obstupui, meditataque pene reliqui
 Tentamenta 3 fide. male me, quin vera faterer,
 Continui: male quin ut oportuit, oscula ferrem. 730
 Tristis erat: sed nulla tamen formosior illa
 Esse potest tristi: desiderioque calebat!
 Conjugis erepti. Tu collige qualis in illa

1 Sed & Aurora, a qua veniebam, ipsa erat exemplum adulterii.
 2 Aliter narratur hæc fabula ab Antonino Liberali. Κέφαλος, inquit, ὁ Διόνος ἐγνησεν, &c. Cephalus Dejonis filius Procrin Erechthei filiam in Thorico Attice duxit. Erat is Cephalus juvenis forma, & fortitudine excellens, cuius pulchritudine mota Aurora eum rapuit, sibique mariatum adscivit. Tum igitur Cephalus Procrin tentavit, an matrimonii fidem & illa servatura esset. Venatum aliquando se ire simulat. Ad Procrin autem mittit servum ignotum; qui magnam auri vim ferens,

hoc ei a peregrino quodam ipsis amore capto dari ait, si sui copiam faceret. Procris renuit, sed cum duplam mitteatur, consentit. Cephalus ubi eam domum ingredi animadvertisit, jamque ad se, quem alium putabat, accumbere, faciem ardentem infert, facinusque ejus arguit. 41. fab. Tzetzes 1. Chil. 20. narrat deprehensam a Cephalo cum Preleonte juvene, a quo acceperat auream coronam. Hyginus fab. 189.

3 Pro fidei, Archaismus. Agellius lib. 9. c. 14. Libra die somnique pares ubi fecerit horas. Virg. 1. Georg. respice v. 342. lib. 3.

Phoce decor fuerit, quam sic dolor ipse decebat:
 Quid referam, quoties tentamina nostra pudici 735
 Reppulerint mores? quoties, Ego, dixerit, uni
 Scrvor, ubiunque est; uni mea gaudia servo?
 Cui non ista i fide satis experientia sano
 Magna foret? Non sum contentus, & in mea pugno
 Vulnera; dum census dare me promitto loquendo, 740
 Muneraque augendo, tandem dubitare coegi.
 2 Exclamo, Mala! peccora detego; tectus adulter
 Verus eram conjux: me perfida teste teneris.
 Illa nihil: tacito tantummodo victa pudore
 3 Insidiosa malo cum conjugé limina fugit: 745
 Offensa que mei genus omne perosa virorum
 4 Montibus errabat, studiis operata Diana.
 Tum mihi deserto violentior ignis ad ossa
 Pervenit: orabam veniam, & peccasse fatebar,
 Et potuisse datis simili succumbere culpa 750
 Me quoque muneribus, si munera tanta darentur.
 Hac mihi confessò lasum prius ulta pudorem
 Redditur, & dulces concorditer exigit annos.
 Dat mihi præterea, tanquam si parva dedisset
 Dona, canem munus: quem cum sua traderet illi 755
 Cynthia, Currendo superabit, dixerat, omnes.
 Dat simul & jaculum, 5 manibus quod cernis habere.

1 Ut modo v. 733. nisi audi-
 re malis Ciofanum ex Vatica-
 no: Cui non ista fatis fidei.

2 Varias hujus versus lectio-
 nes adfert Ciofanus: inter al-
 lias hanc probat quam ex meis
 unus habet. Exclamo, male
 pacta nego: male pastus adul-
 ter.

3 Procris, ut habet Ant. Li-
 beralis fab. 41. præ pudore Ce-
 phalus deserit, & ad Minoem
 Cretæ regem confugit, &c. Ab
 eo jaculum & canem accipit,
 quæ nulla fera poterat evita-
 re, verum omnes his capieban-
 tur. ----

4 ---- His saeptis, Procris

Thoricum Attice venit, ubi
 Cephalus habitabat, & ei in
 venatione occurrit; sed muta-
 to, ita ut a nemine agnosce-
 retur, habitu. Cephalus ani-
 madvertens se venando nihil
 consequi, Procris omnia, ja-
 culi istius desiderio captus est.
 Procris id ei promisit concubitu-
 tus conditione. Quam ubi ille
 accepisset, Procris le prodidit,
 eique exprobravit, quod aque
 ac ipsa peccasset. Canem qui-
 dem & jaculum Cephalus ac-
 cepit. Liberalis ibid.
 5 And. Naugerius edidit, Quod
 nos, ut cernis, habemus.

Fera & Canis in saxum.

FAB. XXVII.

Muneris alterius quæ sit fortuna requiris?
Accipe mirandum: novitate movebere facti.
Carmina 1 *Najades non intellecta priorum* 760
Solvunt ingenis; & præcipitata jacebat,
Immemor ambagum vates obscura suarum,
Scilicet alma Themis; nec talia liquit inulta.
Protinus Aonii immissa est bellua Thebis,
2 Cessit & exitio multis: pecoriique, sibique 765
3 Ruricola pavere feram. Vicina juventus
Venimus, & latos & indagine cinximus agros.
Illa levi velox superabat retia saltu:
Summaque transibat positarum lina piagarum.
Copula detrahitur canibus; quos illa sequentes 770
Effugit, & cætum non segnior alite ludit.
Poscor & ipse meum consensu Lalapa magno:
(Muneris hoc nomen) Jamdudum & vincula pugnat
Exuere ipse sibi, colloque morantia tendit.
Vix bene missus erat; nec jam poteramus, ubi esset, 775
Scire: pedum calidus vestigia pulvis habebat:
Ipse oculis eruptus erat. Non ocyor illo
Hasta, nec excussa contorto verbere glandes,
Nec Gortyniaco calamus levius exit ab arcu.

1 *Najadas, aut Thrias nymphas Apollinis nutrices, aut etiam Nymphas Citheronidas (quæ in antro Sphragidio vaticinabantur, ut Pausanias in Bœoticis) consultas de oraculorum responsis: ideoque suas fortes neglectas, fanumque dejustum indignata Themis vulpem immisit, quæ Thebanorum agros & pecora infestaret. a Baccho immissam refert Pausanias in Bœoticis. de Themidis oraculo vide quæ ad 320. v. l. 2.*

2 *Alii leg. Cessit & exitio multis pecoriique sibique. Ruricole pavere feram. Planudis versio Græca agnoscit lectionem. pe-
torumque summaque, καὶ πολλαῖς*

*εἰς ὁλέθρον προβάτων καὶ χοίρων γέγονεν, interpreta-
ti. narrat Ant. Liberalis fab.
ult. rapuisse pueros Cadmæo-
rum: eique puerum trigesimo
quoque die expositum, quem
illa ablatum avorabat, εἰς τὸ
οὐλέθρῳ Τραφεῖη Ιηβαιών.
Pausan. Bœotic.*

3 *Al. Rurigenæ. Hinc Planudi indigenæ, εἵδεσσαν οὐκ εἴ-
δογένετος θνάτον.*

4 *Hominum, plagarum, re-
tium, formidinum circumdu-
ctu. vide quæ nos ad primam
scen. Hippolyti Seneca.*

5 *Lorum quo tenebatur, vel
ipsam copulam.*

*Collis apex medii subjectis imminet arvis: 780
 Tollor in hunc, capioque novi spectacula cursus.
 Quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso
 Vulnera visa i fera est; nec limite callida recto,
 In spatiumque fugit; sed decipit ora sequentis,
 Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti. 785
 Imminet hic, sequiturque parem; similisque tenenti
 Non tenet, & vanos exercet in aere morsus.
 Ad jaculi vertebar opem; quod dextera librat
 Dum mea, dum digitos amentis addere tento,
 Lumina deflexi, revocataque rursus eodem 790
 Rettuleram: & medio (mirum) duo marmora campo
 Aspicio: fugere hoc, illud latrare putares.
 Scilicet invictos ambos certamine cursus
 Esse deus voluit, si quis deus affuit illis.*

*1 Vulpem hanc Teumessiam
 a Thebanorum vico Teumesso
 vocat Pausan. in Boeot. Pale-
 phatus, & Tzetzes 1. Chil. 20.
 Hi virum ajunt fuisse, cui no-
 men Alopex, qui a Thebano-
 rum rege propter astutiam su-
 spectus, & urbe expulsus valida
 militum manu Teumessum col-*

*lem occupavit. hunc Cephalii
 auxilio adjutos Thebanos tan-
 dem devicisse. Tzetzes addit
 Canem hunc virum fuisse, quo
 usus est conciliatore Cephalii &
 Procridis Minos, eundem cum
 triremi veloci insequeretur A-
 lopeca, utrumque fractis navi-
 bus periisse in petris marinis.*

Procris a Cephalo imprudenter interempta.

F A B. XXVIII.

Hactenus, & tacuit. jaculo quod i crimen in
ipso est? 795
Phocus ait. Jaculi sic crimina reddidit ille.
2 Gaudia principium nostri sunt, Phoece, doloris.
Illa prius referam. juvat o meminisse beati
Temporis, Æacide: quo primos rite per annos
Conjuge eram felix, felix erat illa marito; 800
Mutua cura duos, & amor socialis habebat.
3 Nec Jovis illa meo thalamos preferret amori,

*1 Dixerat sup. verf. 695. Hoc
 telum me flere facit.*

*2 Ita Diis placitum, volupta-
 ti ut mœror comes consequan-
 tur. Plautus in Amphitryone.
 & v. 457. supra: Sollicitumque
 aliquid letis intervenit,*

*3 Nulli se dicit mulier mea nu-
 bere malle, Quam mihi; non
 si se Jupiter ipse petat. Dicit:
 sed mulier cupide quod dicit a-
 manti, in vento & rapida scri-
 bere oportet aqua. Catullus 71,
 epig.*

Nec

Nec me qua caperet, non si Venus ipsa veniret,
Ulla erat: aquales urebant pectora flamma.

Sole fere radiis feriente cacumina primis 805
Venatum in silvas juveniliter ire solebam.

1 Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec 2 lina sequi nodosa solebant,
Tutus eram jaculo: sed cum satiata ferina
Dextera cadis erat, repetebam frigus, & uni-
bras, 810

Et qua de gelidis exibat vallibus, auram.

Aura petebatur medio mihi lenis in astus,

Auram expectabam: requies erat illa labori:

Aura (recordor enim) venias, cantare solebam;
Meque juves, intresque sinus gratissima nostros, 815
Ut que facis, 3 relevare velis, quibus urimur,
astus.

Forsitan addideram (sic mea fata trahebant)
Blanditias plures, &, Tu mihi magna voluptas,
Dicere sum solitus, Tu me reficisque, fovesque;
Tu facis, ut silvas, ut amem loca sola, meo-
que 820

Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore:

4 Vocibus ambiguis deceptam prebuit aurem

Nescio quis, nomenque aura tam sape vocatum;
Esse putat Nympha: Nympham mihi credit amari.

Criminis extemplo ficti temerarius index 825

Procrin adit, linguaque refert audita susurra.

Credula res amor est. 5 subito collapsa dolore,

Ut mihi narratur, cecidit; longoque refecta

Tempore, se miseram, se fati dixit iniqui:

Deq; fide questa est, & criminè concita * vano, 830

1 Herc. Ciosanus ex uno suo, duobus Vaticanis & uno Cælest. in lectioñem hanc asserit: Nec mecum famulos, nec equos, nec naribus acres Ire canes, nec lina sequi nodosa sinebam. Quam lect. in vet. quibusdam Mariangelus invenit, & ego in uno Ms. meo. quam ingenuam credo; neque enim voluisse nostrum tot in eadem vicinia versus claudere uno verbo solebant, 814, 815, 822.

2 Retia rara plage, 4. Æn.
3 Quæque meos releves estus, cantare solebat, Accipienda finu nobilis aura veni. Ovid. 3. de Arte.

4 Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures Audites memori detulit aure sonos, ibid.

5 Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, auræ; Excidit, & subito mota dolore fuit.

* Ficto & ementita.

Quod nihil est metuit, metuit sine corpore & nomen;
 Et dolet infelix, veluti de pellice vera.
 Saepet tamen dubitat, metuitque miserrima falli,
 Indicioque fidem negat: & nisi viderit ipsa,
 Damnatura sui non est delicta mariti. 835
 Postea depulerant i Aurora lumina noctem:
 Egregior, sylvasque peto, 2 victorque per herbas,
 Aura veni, dixi, nostroque medere labori.
 Et subito gemitus inter mea verba videbar
 Nescio quos audisse: Veni tamen optima, dicens, 840
 3 Fronde levem rursus strepitum faciente caduca,
 Sum ratus esse feram, telumque volatile misi.
 Procris erat; medioque tenens in pectore vulnus,
 4 Hei mihi, conclamat. Vox est ubi cognita fida
 Conjugis, ad vocem præceps, amensque cucurri. 845
 Semianimem, & sparsas fædantem sanguine vestes,
 Et sua (me miserum!) de vulnere dona trahentem
 Invenio, corpusque meo mihi charius ulnis
 Mollibus attollo, scissaque a pectore veste
 Vulnera sava ligo, conorque inhibere cruentem. 850
 Neu me morte sua sceleratum deserat, oro.
 Viribus illa carent, & jam moribunda coagit
 Hac se pauca loqui: Per nostri foedera lecti,
 Perque deos supplex oro, superosque, 5 meosque,
 6 Per si quid merui de te bene, perque manentem 855
 7 Nunc quoque cum pereo, causam mihi mortis an
 morem,
 Ne thalamis auram patiare 8 incumbere nostris.
 Dixit: & errorem tum denique nominis esse
 Et sensi, & docui. Sed quid docuisse juvabat?
 Labitur, & parva fugiunt cum sanguine vires: 860

1 Auræ, quod non minus illi
 fatale, quam Aurora prius.
 namque Procris timens Auro
 ram, ut habet Hygin. fab. 189.
 matutino tempore secuta eum,
 ut observaret, inter virgulta
 delituit, quæ virgulta cum Ce
 phalus moveri vidit, jaculum
 inevitabile misit, & Procris
 conjugem suam interfecit.

2 Voti compos, satiatus cæde
 ferarum.

3 Surgit, & oppositas agitato
 corpore frondes Movit in am-

plexus uxori itura viri. Ille fe
 ram sonuisse ratus, juveniliter
 arcum Corripit.

4 Hei mihi, conclamat, fixi
 sti pectus amicum; Hic locus a
 Cephalo vulnera semper habet.

5 Inferos, ad quos jam mori
 tura hinc migro.

6 Si bene quid de te merui,

fuit aut tibi quicquam Dulce
 meum. Dido Virg. 4. Æn.

7 Nomine suspectam mihi spiri
 tus exit in auram: Jam morior.

8 Al, innubere.

Dumque aliquid spectare potest, me spectat, & in me
Infelicem animam, nostroque exhalat in ore:
Sed vultu & meliore mori secura videtur.
Fleantibus hac lacrymans heros memorabat: & ecce
Æacus ingreditur dupli cum prole, novoque 865
Milite; quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

1. Et pestore lapsus Excipitur
miseri spiritus ore viri. Hoc
autem ex more veterum, apud
quos patens, conjux, amicus,
ut quisque erat charior, expi-
rantem deosculatus, extremum
halitum, & fugientem animam
ore excipiebat. Et extremus si

quis super halitus errat, Ore
legam. Anna Didonis foror 4.
Æn.

2. Ante diem morior, sed nul-
la pellice læsa; Hoc faciet po-
sitam te mihi terra levem. Hæ
eadem Procris 3, de Arte.

PUB. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEΩΝ

LIBER VIII.

Nisus rex in Haliætum, & Scylla
in Cirium.

F A B. I.

JAm nitidum retegente diem, noctisque fugante
Tempora lucifero, cadit Eurus, & humida
surgunt

Nubila, dant placidi cursum redeuntibus Austris
1 Ηεacidis, Cephaloque, quibus feliciter acti
Ante expectatum portus tenuere petitos. 5

Interea Minos 2 Lelegeia litora vastat,
Pratentatque sui vires Mavortis in urbe
3 Alcathoe, quam Nisus habet: cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de vertice canos

Crinis inhærebat, magni fiducia regni. 10

Sexta resurgebant orientis cornua luna:
Et pendebat adhuc belli fortuna, diuque

4 Inter utrumque volat dubiis victoria pennis.

Regia turris erat 5 vocalibus addita muris,
In quibus auratam proles Latonia fertur 15

1 Ηεginensi militi ab Ηaci si-
liis conscripto. Nam Telamon
fraterque viros ad bella para-
bant. 674. v. l. preced.

2 Megarenſia a Lelege, qui ab
Ηegypto advena Megaras restau-
ravit, incolasque a se Lelegas
nominari voluit, cuius nepotes
Scirop. & Nisus de regno disce-
prantes arbitrum delegerunt
Ηacum. is regnum Niso adju-
dicavit. Pausan. in Atticis.

3 Megaris etiam ab Alcathoe
restauratis & munitis.

4 Νίκη εταιληνς, Αλλο-
τε μεγαλιθοι μεγαλιθοι,

αλλοτε Νισω. Romanæ vi-
ctoriae optime consuluit fulmen
alas illi decutiens. Νίκη γάρ
φεύγειν απτόσ όδυσσατος.
Anthol. 4.

5 Alcathoe Megaras incenibus
cingenti operam navans Apol-
lo lyram deposituit. sonus au-
tem lyrae in lapides subjectos
transiit; ita ut si quis calculo
eos percusserit, eundem, quem
pulsæ fides, sonum reddant.
Paus. Att. Sæpe latis recrepat
Cyllenia munera pulsus, Et ve-
terem sonitu Phœbi testatur a-
morem Ciris.

Deposuisse lyram: saxo sonus ejus inhasit.
 Sape illuc solita est ascendere filia Nisi,
 Et petere exiguo resonantia saxa lapillo,
 Tunc cum pax esset: bello quoque sape solebat
 Spectare ex illa rigidi certamina Martis. 20
 Jamque mora belli procerum quoque nomina norat,
 Armaque, equosque, habitusque, ¹ Cydoniasq;
 pharetras.

Noverat ante alios faciem ² ducis Europai,
 Plus etiam, quam nosse sat est. Hac judice, Minos,
 Seu caput abd:derat crista casside pennis, 25
 In galea formosus erat; seu sumpserat are
 Fulgentem clypeum, clypeum sumpsisse decebat;
 Torserat adductis hastilia lenta lacertis,
 Laudabat virgo junctam cum viribus artem;
 Impositis calamis patulos sinuaverat arcus, 30
 Sic Phœbum sumptis jurabat stare sagittis.
 Cum vero faciem dempto nudaverat are,
 Purpureusque albi ³ stratis insignia pictis
 Terga premebat equi spumantiaq; ora regebat,
⁴ Vix sua, vix sane virgo Niseia compos
 Mentis erat: felix jaculum, quod tangeret ille;
 Quaque manu premeret, felicia frenæ vocabat.
 Impetus est illi (liceat modo) ferre per agmen
 Virgineos hostile gradus: est impetus illi
 Turribus e summis in ⁵ Gnoſſia mittere corpus 40
 Caſtra, vel aratas hosti recludere portas,
 Vel si quid Minos aliud velit. Utque sedebat
 Candida ⁵ Dičtæ ſpectans tentoria regis,
 Later, ait, doleamne geri lacrymabile bellum,
 In dubio eſt. Doleo, quod Minos hostis amanti eſt; 45
 Sed, niſi bella forent, nunquam mihi cognitus eſſet:
⁶ Me tamen accepta poterat deponere bellum

¹ Cretenses a Cydone Cretæ
urbe, infra ad v. 40.

² Minois. Jupiter enim ex Europa suscepit Minoa, Radamanthum, & Sarpedonem, ut habet Herodotus in Clio, quem tamen Homerus Jovis, & Laodamiae filium fuisse scribit Il. 15.

³ Ephippiis variorum colorum.

⁴ Vix sui juris, & arbitrii, vix mentis compos erat Scyl-

la, cui omnis cultus, gestus omnis placebat, ipsa arma pronunciabantur felicia.

⁵ Cretæ εὐκατόμπολες eximię fuerunt urbes Cydon, Gnoſſus, Gortyn, Lyctus, mons Diče. atq; hinc poetis Cretæ epitheta.

⁶ Et sane regum liberi obsides plerumque, pacis & fœderum pignora poscebantur olim, & dabantur.

Obside; me comitem, me pacis pignus haberet.
 Si 1 qua te peperit, talis, pulcherrime regum,
 Qualis es ipse, fuit, merito Deus arsit in illa. 50
 O ego 2 ter felix, si pennis lapsa per auras
 Gnossiaci possem castris insistere regis,
 Fassaque me, flamasque meas, qua dote rogarem
 Velle 3 emi! tantum patrias ne posceret arces:
 Nam pereant potius sperata cubilia, quam sim 55
 Proditione 4 potens; quamvis sape utile vinci
 Victoris placidi fecit clementia multis.

Justa gerit certe pro 5 nato bellâ perempto;
 Et causaque valet, causamque tuentibus armis,
 Ut puto, vincemur. Qui si manet exitus urbem, 60
 Cur suus hac illi referet mea mœnia Mavors,
 Et non noster amor? Melius sine cæde, moraque,
 Impensaque sui poterit superare crueris:
 Nam metuo eerte, ne quis tua pectora, Minos,
 Vulneret imprudens. quis enim tam durus, ut
 in te 65

Dirigere immitem non inscius audeat hastam?
 Cœpta placent: & stat sententia tradere mecum
 Dotalem patriam, finemque imponere bello.
 Verum Velle parum est. Aditus custodia servat,
 Claustraq; portarum genitor tenet: hunc ego solum 70
 Infelix timeo, solus mea vota moratur.
 Dii facerent sine patre forem! 6 Sibi quisque pro-
 fecto

1 Europa, ad v. 23. sup.

2 Perfecte felix. Ternarius
quippe numerus perfectus habebatur.

3 Tribus modis apud veteres
nuptiæ siebant. 1. Usu, si mu-
lier per annum cum viro, licet
fine legib; suisset. 2. Farre,
vel Confarreatione, cum per Pon-
tificem Maxim. & Dialem Fla-
minem per fruges, & molam
falsam conjungebantur; ex qui-
bus nuptiis Patrimi, & Matri-
mi appellabantur. 3. Coemptio-
ne, arque in manum conven-
tione, cum illa in filiæ locum,
maritus in patris veniebat; ut
si quis prior fuerit defunctus,
locum hereditatis iustum alteri
faceret. Servius Petri Danie-
lis, Formulas vide apud Brif-

sonium lib. 6.

4 Voti compos, ut v. 80. in-
fra, & v. 751.

5 Androgeo ab Atheniensibus
ex invidia, & infidiis cæso.
7. l. v. 451.

6 Ergo animus, qui, ut ego
dico, divinus est, ut Euripides
audet dicere, Deus est. Cic. 1.
Tusc. quæst. Diine hunc ardo-
rem mentibus addunt Euryale?
an sua cuique Deus fit dira cu-
pido? Nifus Virgil. 9. Æneid.
Animus humanus etiam nunc
in corpore situs Daemon nuncup-
patur. Apulejus de Deo Socratis.
Prope est a te Deus, te-
cum est, intus est. Senec. 41.
Epist. Miraris hominem ad deos-
ire? Deus ad homines venit:
Imo, quod proprius est, in ho-

Et deus: i ignavis precibus fortuna repugnat.
 Altera jamdudum succensa cupidine tanto
 Perdere gauderet quodcumque obstat amori. 75
 Et cur illa foret me fortior? Ire per ignes,
 Et gladios ausim; nec in hoc tamen ignibus ullis.
 Aut gladiis opus est: opus est mihi & crine paterno.
 Ille mihi est auro pretiosior, illa beatam
 Purpura me, votique mei factura potentem. 80
 Talia dicenti curarum maxima nutrix
 Nox intervenit: tenebrisque audacia crevit.
 Prima guies aderat, qua curis fessa diurnis
 Pectora somnus habet; thalamos tacitura paternos
 Intrat, & (heu facinus) 3 fatali nata parentem 85
 Crine suum spoliat, pradaque potita nefanda
 Fert secum spolium sceleris: progressaque porta
 Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
 Pervenit ad regem; quem sic affata paventem est:
 Suasit amor facinus, proles ego regia Nisi 90
 Scylla tibi trado patriamque, meosque penates.
 Praemia nulla peto, nisi te. Cape pignus amoris
 Purpureum crinem; nec me nunc tradere crinem,
 Sed patrium tibi crede caput: scelerataque dextra
 Munera porrexit. Minos porrecta refugit, 95
 Turbatusque novi respondit imagine facti:
 Dii te summoveant, o nostri infamia secli!

mines venit. Nulla sine Deo
 mens bona est. Senec. Epist.
 73. Dextra mihi Deus est, &
 telum quod missile libro. Me-
 zentius 10. Aen.

1 Fortunam Lacedæmonii ad-
 mota manu invocabant. Hesiodus
 præcipit agricolæ, ut sti-
 vam manu tenens vota nuncupet
 Diti ac Cereri. Ajax sese
 ad arma componens invocat
 Deos. Iliad. 7. Non Perseum
 fugientem in Pydnen ex prælio,
 hoc prætextu, ut Diis sacrifi-
 caret, sed Paulum Aemilium
 strido ense precantem pugnan-
 tem exaudire Dii, illique vi-
 doriam concessere. Plutarch.
 in Aemilio. Fortuna fortis me-
 tuit, ignayos premit. Senec.
 Med. 159.

2 Nitus Martis, sive, ut alii,
 Deionei filius t inquit Hygi-

nus 198. feb.) rex Megaren-
 sium, in capite crinem purpu-
 reum habuisse dicitur, cui ab
 oraculo responsum fuit, tandem
 eum regnaturum, quandiu eum
 crinem custodisset. Eruditus
 nescio quis, Pierio suscep-
 tus, addit Hieroglyphicum virginis,
 cui abscessi capilli: meminitque
 Sampsonis, cuius robor in ca-
 pillis; Et Nitus, inquit, non
 prius a Minoe interfici potuit,
 quam illi a filia ejus fatalis pi-
 lus abscederetur.

3 Crinis hic fatalis significat
 secretum Nisi consilium, quod
 in capite summo. Hoc autem
 hostibus prodito, quid super-
 est, nisi urbis expugnatio,
 Georg. Sabinus, apud quem
 vide similem historiam de Ro-
 milda Forojuliensi.

1 Orbe suo tellusque tibi, pontusque negetur.
 Certe ego non patiar 2 Jovis incunabula Creten;
 Qui meus est 3 orbis, tantum contingere monstrum.
 Dixit: & ut leges captis justissimus autor 101
 Hostibus imposuit, classis retinacula solvi
 Jussit, & aratas 4 impleri remige puppes.
 Scylla, freto postquam deductas nare carinas,
 Nec prestare ducem sceleris sibi pramia vidit, 105
 Consumptis precibus violentam transit in iram:
 Intendensque manus passis furibunda capillis,
 5 Quo fugis, exclamat, meritorum autore relicta,
 O patria prelate meę, prelate parenti?
 Quo fugis immitis? cuius victoria nostrum 110
 Et scelus, & meritum est. 5 Nec te data mu-
 nera, nec te
 Noster amor movit, nec quod spes omnis in unum
 Te mea congesta est? 6 Nam quo deserta revertar?
 In patriam? Superata jacet. Sed finge manere:
 Prodictione mea clausa est mihi. Patris ad ora, 115
 Quæ tibi donavi? cives odere merentem,
 Finitimi exemplum metuunt. 7 obstruximus orbem
 Terrarum nobis, ut Crete sola pateret.
 Hanc quoque si prohibes, & nos, ingrate, relinquis;
 8 Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
 Armeniaque tigres, Austraq; agitata Charybdis. 121
 Nec Jove tu natus, nec mater imagine tauri

- 1 Ad par icidarum supplicium
 allusum volunt. de eo Cicero in
 oratione pro Roscio Amerino.
 2 Mons Idæus ubi & gent's
 cunabula nostræ. Æn. 3. Calli-
 machus hymno ad Jovem. Gy-
 rald. Syntag. 1.
 3 Orbis pro imperio, & ditio-
 ne sumitur.
 4 Non nihil est, quod Giofa-
 nus suggerit, impelli remige pup-
 pes.
 5 Vestigia plane Virgiliana.
 Mene fugis? & mox, Nec te
 noster amor, nec te data dex-
 tera quondam, Nec moritura,
 &c. 4. Æn.
 6 Nam quo me referam? qua-
 li spe prædicta nitar? Idæosne
 petam montes, an gurgite va-
 sto? &c. An patris auxilium
 sperem? Ariadne apud Catul-

lum. Quid moror? an mea Pyg-
 malion dum mœnia frater de-
 struat? aut captam ducat Ge-
 tulus Jarbas? Dido Virg.
 7 Hinc Medea Senecæ. Quaf-
 cunque aperui tibi vias, clusi
 mihi. Quo me remittis? v. 45.
 8 Nec tibi Diva parens, gene-
 ris nec Dardanus autor, Perfi-
 de; sed duris genuit te cauti-
 bus horrens Caucasus, Hyrcan
 neque admirant ubera tigres.
 Æn. 4. Quænam te genuit so-
 la sub rupe leena? Quod mare
 conceptum spumantibus expul-
 undis? Quæ Syrtis, quæ Scylla
 vorax, quæ vasta Charybdis
 Catul. 65. epigr. Homerum se-
 cuti omnes; Νηλεύς σὺν αἴρ
 σοι γέ πατερός, &c. Iliad.
 16.

Lusa tua est; generis falsa est ea fabula: verum
 Et ferus, & captus nullius amore juvence,
 Qui te progenuit, taurus fuit. Exige pœnas, 125
 Nise pater: gaudete malis modo prodita nostris
 Menia: nam, fateor, merui, & sum digna perire.
 Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læsi,
 Me perimat. cur qui vicisti crimine nostro,
 Insequeris crimen? scelus hoc patriaque patrique 130
 Officium tibi sit. Te vero conjugé digna est,
 Qua torvum i ligno decepit adultera taurum,
 Discordemque utero fætum tulit. Evidet ad aures
 Pervenient mea dicta tuas? an inania venti
 Verba ferunt, iidemque tuas, ingrate, carinas? 135
 Jam jam Pasiphaen non est mirabile taurum
 Proposuisse tibi: plus tu feritatis habebas.
 Me miseram! properare juvat, divulsaque remis
 Unda sonat, mecumque simul mea terra recedit:
 Nil agis, o frustra meritorum oblite meorum! 140
 Insequar invitum: puppimque amplexa recurvam
 Per freta longa trahar. Vix dixerat: 3 insilit undis,
 Consequiturque rates, faciente cupidine vires,
 Gnoſſiacaque heret comes invidiosa carina.
 Quam pater ut vidit, (nam jam pendebat in auras,
 Et modò factus avis fulvis Haliatus in alis) 146
 Ibat, ut harentem rostro laceraret adunco.
 Illa metu puppim dimisit, & aura cadentem
 Sustinuisse levis, ne tangeret aquora, visa est.
 4 Pluma fuit: plumis in avem mutata vocatur 150
 Ciris, & a 5 tonso est hoc nomen adepta capillo.

^a Infra v. 158.

^b Lib. v. 512.

^c Tunc suspensa novo ritu cri-
 ne, ut censet Ant. Delrius de
 navibus altis, Per mare cœru-
 leum trahitur Niseia virgo.
 Nescio cuius Ciris. Sed Apollo-
 dorus: 1. Minos Megaris po-
 titus virginem vindictam pedibus
 e puppi in mare delectam mer-
 fit. Illa, inquit Hyginus, se in
 mare præcipitavit. fab. 198.

^d Nisus dum filiam persequi-

tur, ut habet Hyginus dict. fab.
 in haliæton, idest aquilam ma-
 rinam versus est. Scylla filia
 in pisces quem Ciris vocant.
 hodie si quando avis ea pisces
 illum narantem conspicerit,
 mittit se in aquam, raptumque
 unguibus dilaniat. In avem a-
 lii. Virgil. 1. Georgic. Et pro
 purpureo pœnas dat Scylla ca-
 pillo. Quacunque illa levem fu-
 giens fecat æthera pennis, &c.
^e A'πο το ζείπελυ.

De Ariadnes corona in Sidus cœleste.

F A B. II.

Vota Jovi Minos taurorum sanguine centum
 Solvit, ut egressus ratibus i Curetidaterram
 Contigit, & 2 spoliis decorata est regia fixis.
 Creverat 3 opprobrium generis; fœdumque patebat
 Matris adulterium monstri novitate biformis. 156
 Destinat hunc Minos thalami removere pudorem,
 4 Multiplicique domo, cacisque includere tectis.
 Dadalus ingenio fabra celeberrimus artis
 Ponit opus, turbatque notas, & limina flexu 160
 Dicit in errorem variarum ambage viarum.
 Non secus ac liquidis Phrygius Meander in undis
 Ludit, & ambiguo lapsu refluitque fluitque;
 Occurrensque sibi venturas aspicit undas,
 Et nunc ad fontes, nunc ad mare versus apertum 165
 Incertas exercet aquas: Ita Dadalus implet
 Innumeras errore vias, vixque ipse reverti
 Ad limen potuit. Tanta est fallacia tecti.
 Quo postquam geminam tauri, juvenisque figuram
 Clausit, & 5 Attæobis pastum sanguine monstrum

1 Cretam, quam incolebant
 olim Curetes nutritii Jovis, cu-
 jus vagitum cymbalis pulsatis
 atque æris crepitu dissimula-
 bant. vide quæ nos ad Hercul.
 Oetaum Senecæ v. 1870. unde
 orti sint, unde disti, an iidem
 qui Corybantes, Cabiri, Idæi,
 Telchines, Daftyli. videatur
 Strab. lib. 10. Diodor. 4. l. cap.
 de Saturn. lib. 5. cap. de Cre-
 ta. Gyrald. 1. Syntagm. Athe-
 neus 12. l. 5. c. Pausan. Eliac.
 priorib.

2 Ex more victoris. adi Virg.
 7. Æneid. v. 183. & 11. lib. 4.
 vers. Juven. 10. Satyr. 5.

3 Minotaurus, mistumque ge-
 nus, prolesque biformis. 5. Æ-
 neid. aliis βηνέ Φαλος tantum,
 aliis superne homo, inferne bos.
 sane filius Pasiphaes ex Tauro
 Minois duce vel scriba. de quo
 fuse Natalis Comes lib. 5. c. 5.

Tzetzes 1. Chiliad. 19.

4 De Cretici hujs Labyrinthi
 a Dadalo conditi, nec non Æ-
 gyptiaci, Lemniaci, Italique
 portentosa mole, artificio, si-
 nuosis erroribus, &c. Plinius 3. o.
 lib. 13. cap. Virgil. 5. Æneid.
 Ut quondam Creta ferrur La-
 byrinthus, &c. Cl. Baconi Da-
 dalus.

5 Virg. 5. Æn. & Hygin. 41.
 fab. quotannis septem Athenien-
 sium liberorum corpora forte
 electa mitti devoranda a Min-
 tauro scribunt. noster, & Plu-
 tarach. in Theseo, puberes septem
 mares, totidem virgines nono
 quoque anno. Theseus vero
 miseratus patriæ conditionem
 (ut Plutarchus habet ibid. &
 Catullus in nuptiis) extra for-
 tem ire voluit. Ibi coram re-
 ge negavit tributum aut sti-
 pendium illud deberi jure. Tau-

Ter.

Tertia sors annis domuit repetita novenis, 171
 Utque ope virginea nullis iterata priorum.
 Janua difficultis filo est inventa reliquo:
 Protinus Ægides rapta i Minoide 2 Diam
 Vela dedit, comitemque suam crudelis in illo 175
 Litore destituit. Deserta, & multa querenti
 Amplexusque, & opem Liber tulit; utque perenni
 Sidere clara foret, 3 sumptam de fronte coronam
 Immisit cyclo: tenues volat illa per auras; 179
 Dumque volat, gemma nitidos vertuntur in ignes;
 Consistuntque loco, specie remanente corona,
 4 Qui medius nixiq; genu est, anguemque tenentis.

rus Minois dux dextra sua se illud asserturum dixit. Qui in certamine a Theseo superatus occubuit. Minos laetus (oderat quippe hunc Taurum ut adulterum) remisit Atheniensibus tributum.

1 Ariadne, a qua gladium accepérat, & filium exitus sui ducem.
 2 Inf. maris Cretici, in qua Ariadne a Theseo relista est. Sunt qui in Naxo inf. relistam ferant. Desertam ibi offendens

Bacchus ab Indis reversus in uxorem duxit. Fast. 3. l. epist. Phædræ. Catullus in nuptiis. 3 Sintque tuę tecum faciam monumenta Coronę. Vulcanus. Veneri quam dedit, illa tibi Dista facit: gemmasque novem transformat in ignes: Aurea per stellas nunc micat illa novem. Fastor. 3. & Catul. in nuptiis, & in Corona Berenices.
 4 Inter Engonafin & Ophiuchum.

De Icaro in mare decidente, & Perdice in avem mutato.

F A B. III.

D Edalus interea Creten, longumque perosus Exilium, tactusque loci natalis amore 1 Clausus erat pelago. Terras licet, inquit, & undas
 Obstruat, at cœlum certe patet: ibimus illac: Omnia possideat, non possidet aera Minos. Dixit: & ignotas animum dimittit in artes;

1 Creta inf. cincta mari. Carceris item custodia clausus prohibetur, tum quia Pasiphae amores promoverat, tum quod Ariadna & Theseo labyrinthi vestigia & exitus relexerat,

Ω's τῆ μοιχία γυγκίνος
 ιωτὴ συγγνότας Ε μελλε
 πούτως ἀνελέν, δεσμωτή-
 πιώκλείρας: Tzetz. Chil. 19.

1 Naturamque novat. Nam ponit in ordine pennas
A minima coptas, longam breviore sequente, 190
Ut clivo crevisse putas. sic rustica quondam
 2 *Fistula disparibus paulatim surgit avenis.*
Tunc lino medias, & ceris alligat imas:
Atque ita compositas parvo curvamine flectit,
Ut veras imitetur aves. Puer Icarus una 195
Stabat, & ignarus sua se tractare pericla,
Ore renidenti, modo quas vaga moverat aura,
Captabat plumas, flavam modo pollice ceram
Mollibat, lusuque suo mirabile patris
Impediebat opus. postquam manus ultima cepto 200
Imposita est, geminas opifex libravit in alas
Ipse suum corpus, motaque pependit in aura.
Instruit & natum; Medioque ut limite curras,
Icare, ait, moneo: 3 ne si demissior ibis,
Unda gravet pennas; si celsior, ignis adurat. 205
 3 *Inter utrumque vola. 4 Nec te spectare Booten,*
Aut Helicen jubeo, strictumque Orionis ensem.
Me duce carpe viam. Pariter præcepta volandi
Tradit, & ignotas humeris accommodat alas.
Inter opus, monitusque gena maduere seniles, 210
Et patria tremuere manus. dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo: pennisque levatus
 5 *Ante volat, comitique timet, (velut ales, ab alto*
Quæ teneram prolem produxit in aera nido)
Hortaturque sequi, damnosasque erudit artes, 215
Et movet ipse suas, & nati respicit alas.

1 Novitatem in natura exco-
 gitat, negatum sc. per aera i-
 ter, pennis non homini datis.
 2 Vide quæ ad 2. eclog. Vir-
 gili, est mihi disparibus, &c.
 & Tibul. 2. lib. 5. el. quin &
 formam pastoritie fistulæ dabit
 Panos Syrinx.

3 Præcepta hæc, inquit Na-
 talis Comes, si quis diligentius
 consideret, parum sane ad na-
 vigationem pertinent, ad insti-
 tutionem vitæ plurimum. lib.
 7. cap. 10. lubricus quippe est
 summa fortunæ locus, unde al-
 tior casus, & impulsæ præceps
 immane ruinæ. locus infimus
 contemptui exponitur: mediis

tutus. Ergo qui neque serpit
 humi, neque sidera vertice tan-
 git, Arbitrio sapiet Dædalus il-
 le meo. Videatur Cl. Baconi
 Scylla, & Icarus in Sapientia
 vet.

4 Neque ad sinistram declina,
 neq; ad dextram, uti Phaethon-
 ta suum monuit pater l. 2. v. 137.
 quod & ibi etiam per sidera Bo-
 realia, & Australia designabat,
 5 Fabulam hanc, ipsis pen-
 verbis, versibus non paucis iis-
 dem habes 2. de Arte, si con-
 ferre libeat. videantur Virg. 2.
 Æn. Senec. Oedip. v. 891. &
 Herc. Oet. 681. Sil. Ital. 12. l.
 88, v.

Hos aliquis, tremula dum captat arundine pisces,
 Aut pastor baculo, stivaque innixus arator,
 Vedit, & obstupuit: quique athera carpere possent,
 Credidit esse Deos. Et jam Junonia lava 220
 Parte Samos fuerat, Delosque, Parosque relictæ;
 Dextra Lebynthos erat, facundaq; melle Calydon.
 Cum puer audaci cepit gaudere volatu,
 Deseruitque ducem, cœlique cupidine tactus
 Altius egit iter. Rapidi vicinia solis 225
 Mollit odoratas pennarum vincula ceras.
 Tabuerant cera, nudos quatit ille lacertos,
¹ Remigioque carens non ullas percipit auras:
 Oraque cœrulea patrium clamantia nomen
 Excipiuntur aqua, quanomen traxit ab illo. 230
 At pater infelix, nec jam pater, Icare, dixit,
 Icare, dixit, ubi es? qua te regione requiram?
 Icare, dicebat: pennas aspexit in undis,
 Devovitque suas artes, corpusque sepulchro
 Condidit; & tellus a nomine dicta sepulti est. 235
 Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
 Garrula ramosa prospexit ab ilice perdix,
 Et plausit pennis, testataque gaudia cantu est:
 Unica tum volucris, nec visa prioribus annis,
 Factaque nuper avis, longum tibi Dadale crimen.
 Namq; hinc tradiderat fatorum ignara docendam 240
² Progeniem germana suam, natalibus actis

¹ Apposite, ut etiam Virg. s. Æn. Remigium alarum, in eadem re translatione reciproca a navibus ad volatum, & contra πτερύγων ερεμοῖσι ἐρετσόμενοι. Æschylus in Agamemnon de accipitribus. Et hæc sane fuga erat navalis. Daedalus, ut habet Pausan. in Boeoticis, e Creta fugiens, ubi non magna sibi, & filio ædificasset navigia, primusque omnium verificationem invenisset, quo Minois classem, quæ remis tantum impellebatur, antevertarent, ipse quidem incolumis appulit: Icaro vero navem imperitia gubernatoris everam tradunt. ego eum, novo genere veli dolone invento, prævertisse regis classem arbitror,

& Tzetzes, Πτερύγων τούτων γίγνεται τοῦ λαίφη τῶν ὀλυμπίδων. Lucianus de Astrologia interpretatur. Ικάρῳ δὲ νεότητι καὶ ὀτιδαλίη χρέομενον, εἰς πόλον αἱρεῖται τῷ γῆ, ἐξέπεσε τὸν αἰγαλεῖας, καὶ εἰς πελαγον κατέβη χθη αἴβιοι πρηγμάτων representatum Icaro volatum exhibuit Nero Suet. 12. c.
² Sororis suæ Perdices filium, (aliis Talum, aliis Attalum, vel Acalum, Pausanias Calum vocat, tumulumque ejus ostendit: noster infra Perdicem nominat, Nomen avi, quod & anse remansit) artis suæ sibi discipulum de testo per invidiam

Bis puerum senis, animi ad precepta capacis.
 Ille etiam medio spinas in pisce notatas
 Traxit in exemplum, ferroque incidit acuto 245
 Perpetuos dentes, & serra repperit usum
 Primus: & i ex uno duo ferrea brachia nodo
 Junxit, ut aequali spatio distantibus illis
 Altera pars staret, pars altera duceret orbem.
 Dædalus invidit, sacraque ex arce Minerva 250
 Præcipitem misit, lapsum mentitus. at illum,
 Qua favet ingenii, exceptit Pallas, avemque
 Reddidit, & medio velavit in aere pennis.
 Sed & vigor ingenii quondam velocis in alas,
 Inque pedes abiit: nomen, quod & ante, remansit. 255
 Non tamen hac alte volucris sua corpora tollit,
 Nec facit in ramis altoque cacumine nidos:
 Propter humum volitat, ponitque in sepibus ova,
 Antiquique memor metuit sublimia casus.

num invenerat. Judicii severitatem Athenis metuens ad Mi-
 noen Crete regem confugit: inde jam ad Cocalum in Sici-
 liam.

¹ Circini periphrasis.

² De astu perdicis Aristoteles,
 Plinius, Plutarchus, Ælianuſ, Atheneuſ, alii, Aldrovanduſ
 in Ornithologia.

Aper Calydonius, Atalanta, Meleager,
 forores Meleagri in aves.

F A B. IV.

Amque i fatigatum tellus Aetnae tenebat 260
 Dadalon; & sumptis pro supplice Cocalus armis
 Mitis habebantur. Jam & lamentabile Athena
 Pendere desierant Thesea laude tributum.
 Templæ coronantur, bellatricemque Minervam
 Cum Jove, diisque vocant aliis, quos 3 sanguine 265
 voto,

¹ Fugientem ex Creta in Siciliam inseguuntur est Minos: profugum reposcens supplicem hospitem tuebatur Cocalus rex, qui & Minoa benigne exceptit. filiae tamen Cocali Minoem in balneo suffocasse dicuntur. Virgil. 6. Aen. Dædalum Cumas Italas appulisse primum canit,

Vide Baconi Dædalum.

² Vers. 170. sup.

³ Victimarum quas voverant, in erierat tamen Ægeus oblitus gubernatore vela pulla albis mutare in reditu ex mandato, padoque, Plutarchus in Theseo.

Muneribusque datis, & acerris thuris honorant.
Sparserat Argolicas nomen vaga fama per urbes
Theseos: & populi, quos dives Achaea cepit,
Hujus opem magnis imploravere periclis.
Hujus opem Calydon, quamvis Meleagron haberet,

Sollicita supplex petiit prece: causa petendi
Sus erat, infesta famulus, vindictaque Diana.
Oenea namque ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua vina Lyao,
Palladios flava latices libasse Minerva. 275
1 Coepimus ab agricolis superos pervenit ad omnes
Ambitiosus honor: solas sine thure relietas
Prateritas cessasse ferunt Latoidos aras.
Tangit & ira deos. At non impune feremus,
Quaque inhonorata, non & dicemur inulta, 280
Inquit: & 2 Oenos ultorem spreta per agros
Misit aprum, quanto majores herbida tauros
Non habet Epirus; sed habent Sicula arva minores.
3 Sanguine, & igne micant oculi, riget horrida cervix,
4 Et seta similes rigidis hastilibus horrent: 285
Stantque velut vallum, velut alta hastilia seta:
Fervida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit, dentes aquantur 5 dentibus Indis,
6 Fulmen ab ore venit, frondes afflatibus ardent.

1 Ab honore numinibus rusticis incepto, ad superiora quoque suus cuique habitus est honor, omissa tantum Diana.

2 Εκ τῶν Οεταίων λόφου, Tzetzes 7. Chil. 102.

3 Χαιτας αγχευής πεφευότα, θυητὸς ὁδόντα
Ερύχοντα, γλυκούις φειττέ
ἴεντα σέλας. Α' φρῦ χειλέσει πάντα δεδομένη.

Antholog. 4. lib. 7. cap. de apri hujus agalmate.

4 Sic MSS. cui subsequens versus
υποβολομένος videtur.

5 Elephantinis. Calidonii apri
dentes asportavit Cæsar Augustus
devicto Antonio, Pausan. Arcad. & quibus unus in tem-

plo Liberi patris suspensus in
hortis Cæsaris erat unius pedis & quadrantis. Natal. Comes lib. 7. cap. 4. Τύτω δὲ εἰς ἔκαστος ὁδὺς πηχεύει πλέον. Tzetzes.

6 Ab impetu, credo, ardenti, & calido oris afflatu. namque frondes afflatibus ardentes. lib. 10. ver. 550. Fulmen habent ares in aduncis dentibus apri. & Fastor. 2. Fulmineo celeres dissipat ore canes. & Martialis 11. lib. 70. epigram. Fulmineo spumantis apri sum dense petita. Oppian. 3. Cyneg. πόπροιο ὁδόντι λεῖψιον ἔντος ἐμευ μαλβίῳ πυρόεσσον αὐτιώ. vide quæ ad vers. 305. lib. 1.

*Is modo crescentes segetes proculcat in herba , 290
 Nunc matura metit fleturi vota coloni ,
 Et Cererem in spicis intercipit : area frustra ,
 Et frustra expectant promissas horrea messes .
 Sternuntur gravi di longo cum palmite foetus ,
 Baccaque cum ramis semper frondentis oliva . 295
 Savit & in pecudes : non has pastorve , canisue ,
 Non armenta truces possunt defendere tauri .
 Diffugiunt populi , nec sese in menibus urbis
 Esse putant tutos : donec Meleager , & una
 1 Lecta manus juvenum caluere cupidine laudis . 300
 2 Tyndarida gemini prstantes , 3 castibus alter ,
 Alter equo , 4 prima que ratis molitor Jason ,
 Et 5 cum Pirithoo felix concordia Theseus ,
 Et duo 6 Thestiada , & proles Aphareia Lynceus ,
 Leucippusq; ferox , jaculoque insignis Acastus , 305
 Et velox Idas , & 7 jam non semina Caneus ,
 Hippothousque , Dryasque , & cretus Amyntore &
 Phenix ,
 9 Actorideque pares , & missus ab Elide Phileus ,
 Nec Telamon aberat ; magnique 10 creator Achillis ,
 Cumque 11 Pheretiade , & 12 Hyanteo Jolao 310
 Impiger Eurytion , cursuque invictus Echion ,
 13 Naryciusque Lelex , Panopeus , Hyleusque , fe-
 roxque
 Hippasus , & 14 primis etiam nunc Nestor in annis ,
 Et 15 quos Hippocoon antiquis misit Amyclis ,
 16 Penelopesque sacer , cum 17 Parrhasio Ancao , 315*

- 1 Nominantur ab Hygino 273.
 fab. & Nat. Comite 7, lib. 3.
 cap.
 2 Κάισωρ ἐπόδημον ,
 καὶ πολὺς αἰγαδός πολυδέκανος .
 Il. 3.
 3 Lib. 3. vers. 107.
 4 Lib. 6. v. ult.
 5 Feliciter concordes Thes. &
 Pirithous .
 6 Texeus & Plexippus The-
 stii filii , avunculi Meleagri .
 7 Lib. 12. v. 202.
 8 Achillis postea paedagogus .
 9 Creatus & Eurytus . Parrha-
 si epist. 41. Al. Actorideque
 Agens .

- 10 Peleus .
 11 Admeto .
 12 Boeotio Jolao .
 13 Locrensis . Naryx enim urbs
 est Locridis .
 14 Primam jam , ex tribus
 quas vixit , statem agens , &
 ex his nonnullos ipse recenseret
 Iliad. 1.
 15 Filios suos 4. quos Alci-
 mum , Enaræphorum , Dor-
 ceum , Sebrum Pausanias no-
 minat in Laconicis . Alii , E-
 næsum , de quo infra 152. v.
 Alcona , Amycum , & Dexip-
 pum . Hygin. fab. 273.
 16 Laertes ,
 17 Arcade , infra v. 391.

1 Amphyctidesque sagax, & 2 adhuc a conjugē tutus
Oeclides, nemorisque decus 3 Tegea Lycei.
4 Venit Atalante Schœnei pulcherrima virgo.
5 Rasilis huic summam 6 mordebat fibula vestem,
Criniserat simplex nodum collectus in unum: 320
Ex humero pendens resonabat eburnea lavo
7 Telorum custos, arcum quoque lava tenebat:
Talis erat cultu facies, quam dicere vere
8 Virgineam in puerō, puerilem in virgine posse.
Hanc pariter vidit, pariter Calydonius heros 325
Optavit renuente 9 deo, flammisque latentes
Hausit; & O felix, si quem dignabitur, inquit;
Ista virum! nec plura sinit tempusque, pudorque
Dicere: majus opus magni certaminis urget.
Sylva frequens trabibus, quam nulla ceciderat
etas, 330

Incipit a plano, devexaque prospicit arva.
Quo postquam venere viri, pars retia tendunt;
Vincula pars adimunt canibus, pars pressa sequuntur

Signa pedum, cupiuntque suum reperire periculum:
Concava vallis erat, qua se demittere rivi 335
Assuerant pluvialis aquæ: tenet ima lacuna
Lenta salix, ulvaeque leves, juncique palustres,
Viminaque, & longa parva sub arundine canna:
Hinc aper excitus medios violentus in hostes
Fertur, 10 ut excussis elisis nubibus ignis. 340

1 Mopsus vates, Ampyci filius.

2 Nondum ex Eriphyle uxore proditus Adrasto Argivorum regi Amphiarau vates, præscius se non redditum a bello Thebanō.

3 Atalanta ex Tegea urbe Arcadiæ.

4 Non legitur, inquit Herc. Ciosanus, hic versus in libris quotquot vidi, adulterinus produbio & expungendus, &c. In uno ex MSS. meis, qui opt. nullum ejus appetet vestigium. Quin & ipse præterquam quod claudicat, male est fidei. Namque hæc Atalanta Jafii filia fuit: altera illa, quæ pernici-

tate pedum claruit, & de qua lib. 12. erat Schœnei filia. Κάρλη Ηστίον τυποτόνος Α' παισίδας. Callim. hymn. in Dianam.

5 Levis, polita.

6 Morsu conneuntebat, τέσσερις εχεῖς οὐ πύροντες ξωματεύοντες. Philostr. icon. Atalante.

7 Pharetra.

8 Τὸν καλλον οἴρευε πόν εκ φύσεως ὅγε, Philostr. icon.

9 Numine, fato.

10 Fulgoris in morem. Alii Ut excussis elisis nubibus ignes.

1 Sternitur incursum nemus, & propulsa fragorem
 Sylva dat: exclamant juvenes, 2 protentaq; fortis
 Tela tenent dextra lato vibrantia ferro.
 Ille ruit, spargitque canes, ut quisque furenti
 Obstet, & 3 obliquo latrantes dissipat ictu. 345
 Cuspis Echionio primum contorta lacerto
 Vana fuit, truncoque dedit leve vulnus acerno.
 Proxima si nimiis mittentis viribus usa
 Non foret, in tergo visa est hasura petito:
 Longius 4 it: autor teli 5 Pagasaeus Jason. 350
 Phœbe, ait 6 Ampycides, si te coluique, coloque,
 Da mihi, quod petitur certo contingere telo.
 7 Qua potuit, precibus deus annuit. Ictus ab illo est,
 Sed sine vulnere, aper: ferrumque Diana volanti
 Abstulerat jaculo, lignum sine acumine venit. 335
 Ira 8 feri mota est, nec fulmine lenius arsit:
 9 Emicat ex oculis, spirat quoque pectore flamas.
 Utque volat 10 moles adducto concita nervo,
 Cum petit aut muros, aut plenas milite turres:
 In juvenes certo sic impete vulnificus sus 360
 Fertur: & Eupalamon, Pelagonaque 11 dextra tu-
 entes
 Cornua prostravit; socii rapuere 12 jacentes.
 At non lethiferos effugit Enæsimus ictus
 Hippocoonte satus: trepidantem, & terga parantem

οὐλλαδ' ὁ γε προθέλυ-
 μνα χαραι τοιε δένδρεα
 μακρα Αὐτῆσιν ρίξησιν.
 Homer. Il. 9.

2 Προβόλια δὲ εν χεσιν
 τῶν εἰδεξομένων τῷ Φ
 συὸς ὄρκειοι. Philost. in I-
 conē Meleagr.

3 Obliquo fulminei dentis i-
 ctu, uti dictum est 305. vers.
 1. 1.

4 It, iōis contrasto itaque
 producit.

5 Thessalus. Pagasa Promon-
 torium & oppidum Thessalie
 v. 1. 1. 7.

6 Mopsus, Ampyci filius, va-
 tes, & Apollinis sacerdos.

7 In quantum potuit licuitq; per
 Diana, namq; illa volantite-

lo cuspidem abstulit. ut seq.
 8 Al. feræ, sed feri rectius.
 namque apri. ut Virg. 2. Æ-
 neid. In latu, inque feri cur-
 vii compagibus alvum, de equo
 Durateo.

9 Ορὺς γάρ εἰς ὑφαίμον
 μέγατῷ τῷ ὁ μυχ λοφία
 τε φρίτσα, καὶ πολὺς ὁ
 κατὰ τῶν ὁδόντων αἴφρος
 Philost. Icon. Meleagri. Aliis
 placet lectio flammæ.

10 Saxeia, balista, aut alia
 machina τειχεσιβλύτη ε-
 missa,

11 Aciem nempe ia aprum di-
 rexerant, cujus cornua hi duo
 rueruntur.

12 Exanimatos. neque enim
 eos plane occiderat aper.

Vertere succiso liquerunt poplite nervi.
 Foritan & 1 Pylius citra Trojana perisset 365
 Tempora: sed sumpto posita conamine ab hasta,
 Arboris insiluit, quæ stabat proxima, ramis,
 Despexitque loco tutus, quem fugerat hostem.
 Dentibus ille ferox in querno stipite tritis 370
 Imminet exitio; fidensque 2 recentibus armis
 3 Orithia magni rostro femur hausit adunco.
 At 4 gemini nondum cœlestia sidera fratres,
 Ambo conspicui, nive candidioribus ambo
 Vectabantur equis; ambo vibrata per auras 375
 Hastarum tremulo quatiebant spicula motu.
 Vulnera fecissent, nisi setiger inter opacas,
 Nec jaculis isset, nec equo loca pervia, sylvas.
 Persequitur Telamon, studioque incautus eundi
 Pronus ab arboreo cecidit radice retentus. 380
 Dum levat hunc Peleus, celerem 5 Tegeæ sagittam
 Imposuit nervo, sinuatoque expulit arcu:
 Fixa sub aure 6 feri summum 7 destrinxit arundo
 Corpus, & exigno rubefecit sanguine setas.
 Nec tamen illa sui successu latior ictus, 385
 Quam Meleager erat. Primus vidisse putatur,
 Et primus sociis visum ostendisse cruorem,
 Et, meritum, dixisse, feres virtutis honorem.
 Erubuere viri, seque exhortantur, & addunt
 Cum clamore animos, jaciuntq; sine ordine tela. 390
 Turba nocet jactis, & quos petit, impedit ictus.

1 Quod Nestori hic noster, commentator Homeri tribuit Thersites, qui ut Agrii filius, Meleagri patruelis huic venerationi interfuit. ad 2. Iliad.

2 Recenti affixione exacutis, antea τὸν αἰχμὴν ἀτείπτοις, ut habet Philostratus de hoc ipso apro. neque enim ad faxa, aut arbores aut hic, aut ille 4. Georg. dentes exacutiss: sed invicem atterit collidique, qui sonus non raro a venatoribus auditus, καὶ προς

δ' ὅπος Θήγοντες ἄγεισαν γέρων ταῦν ψευδέγχη. Euripid. in Phœniss. & Hom. Il. λ. Θῆγων λόκον ὁδούτα

μετὰ γυμπτῆσι γένυσι, quod de fama infra vers. 331. densemque in dente fatigat.

3 Al. Orichæ. Alii Orthiade, ut unus e meis MSS.

4 Tyndaridae. supra ver. 101, quorum simul alba nautis stetha refulsa. ut habet Lyricus l. 1. ode 12.

5 Η' μὲν Αἴτιλάντη πρόχειρον επιθεῖσαι τὴν ράβδον τῷ βέλῳ αὐθίει. Philost. icon Atalantæ.

6 Modo ad v. 335.

7 Levir aspit vulnere. Magnaque femur perstrinuisse Achate: 10. ΜΕΛΙ. summum degustans vulnere corpus. 12. ΜΕΛΙ.

Ecce furens contra sua fata bipennifer 1 Arcas,
 Discite formineis quid tela virilia præstent
 O juvenes, operique meo concedite, dixit:
 Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis, 395
 Invita tamen hunc perimet mea dexira Diana.
 Talia magniloquo tumidus memoraverat ore:
 2 Ancipitemque manu tollens utraque securim,
 Institerat digitis primos suspensus in artus;
 Occupat audientem, quaque est via proxima letho, 400
 Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
 Concidit Ancaus; glomerataque sanguine multo
 Viscera lapsa fluunt, madefactaque terra cruento est.
 Ibat in adversum proles Ixionis hostem
 Pirithous, valida quatiens venabula dextra.
 Cui procul 3 Egidies, 40 me mihi charior, inquit, 405
 Pars anima consiste mea; licet eminus esse
 Fortibus: Ancæo nocuit temeraria virtus.
 Dixit; & arata torcit grave cuspide 5 cornu,
 Cui bene librato, votique potente futuro, 410
 Obsttit asculea frondosus ab arbore ramus.
 Misit & Esonides jaculum, 6 quod casus ab illo
 Vertit, & in mentum figit latrantis, & inter
 Ilia conjectum tellure per ilia fixum est.
 At manus 7 Oenida variat: missisque duabus, 415
 Hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
 Nec mora: dum savit, dum corpora versat in orbem,
 Stridentemque novo spumam cum sanguine fundit,
 Vulneris autor adest, hostemque irritat ad iram,
 8 Splendidaque adversos venabula condit in armos.

1 Ancæus ex Parrhasia opp. &
 regione Arcadiæ. Licungi hie
 filius, quem agnoscunt Apolloni
 us in catalogo, & Pausanias
 in Arcadicis: namque & alter
 erat Neptuni filius. utrique tri-
 bunt illud, Πολλα μετκέν
 πέλει κύλικος καὶ χείλεος
 αὐτρες.

2 Α' μφίτομον bipennem.
 ut modo 391. vers. πέλεκις.
 Paus.

3 Theseus.

4 Amice, pars animæ, animæ
 diuidium meæ, pars melior,
 superstes, ex æquo divisa, au-

mans duo corpora, &c. Pythagorice.

5 Corneum hastile, ex corno
 arbore. Virg. 2. Georg. Et bon-
 na bello Cornus. Æneid. 9. vol-
 lat Itala cornus. 12. Æn. sonia-
 rum das stridula cornus.

6 Quod ab apro errans per fau-
 cem inferiorem & ilia transiens
 canem humi fixit.

7 Εἰ τοι βολοὶ γε Μελέα-
 γρος κτείνει. Jo. Tzetzes 7.
 Chil. 102.

8 Καὶ τῶν βάσιν τυρῆσας
 δὲ Μελέαγρος αὐθαλῶς
 ἐγδέχεται τῶν ὄρμων τὸ σύνος

Gaudia testantur socii clamore secundo, 421
 Victricemque petunt dextre i conjungere dextram,
 Immanemque feram 2 multa tellure jacentem
 Mirantes spectant; neque adhuc contingere tutum
 Esse putant; sed tela tamen sua quisque cruentat.
 Ipse pede imposito, caput 3 exitiabile pressit: 426
 Atque ita, Sume mei spolium 4 Nonacria juris,
 Dixit, & in partem veniat mea gloria tecum.
 Protinus 5 exuvias rigidis horrentia setis
 Terga dat, & magnis insignia dentibus ora. 430
 Illi latitia est cum munere muneris autor.
 Invidere alii; totoque erat agmine murmur.
 E quibus ingenti tendentes brachia voce,
 Pone age, nec titulos intercipe, fœmina, nostros,
 6 Thestiada clamant: 7 nec te fiducia forma 435
 Decipiat, ne sit longe tibi captus amore
 Autor: & huic adimunt munus, jus muneris illi.
 Non tulit, & tumida frendens 8 Mavortius ira,
 Discite raptores alieni, dixit, honoris,
 Facta minis quantum destent: hausitq; 9 nefando 440
 Pectora Plexippi nil tale timentia ferro.
 Toxeas, quid faciat dubium, pariterque volentem
 Ulcisci fratrem, fraternaque fata timentem,
 Haud patitur dubitare diu: calidumque prioris
 Cæde recalfecit 10 consorti sanguine telum. 445

λόγχης ὑποσκήτως. Philostratus in Icone Meleagri.

1 Al. contingere. MSS. dextram
conjungere dextra.

2 Sic vastam Polyphemim omo-
lem 3. Cerberi & Tytii o. Aeneid.
toto antro & 7. jugeribus
metitur poetarum princeps.

3 Fuit aliis, futurum est Me-
leagro.

4 Atalanta. Nonacris mons
Areadiae frigidissima Stygis a-
qua famosus.

5 Tergus & caput apri. A-
τολάκτη ετοξεύε τὸν, &
ἐτυχεωρώτη τὸ θηρίον. Tū-

των εὑρεκα αὐτὴν πεφαλή τε
τὸν νῶς, καὶ τὸ δέρμα ἀπι-
στία εἰδόθη. Pausan. Arcad.

6 Plexippus, & Toxeus.

7 Ne frustra sit forma, qua

freta confidis, frustra sit aut
longe formæ tuæ amator ab
auxilio tibi ferendo. Atlas ad
Perseum lib. 4. vers. 550. Hinc
quoque vade procul; ne longe
gloria rerum, Quas mentiris,
ait, longe tibi Jupiter absit. & Tur-
nus 12. Aeneid. vers. 52. Longe
illî Dea mater erit, &c. Quin
& Diodor. 5. 1. refert Althææ
fratres Atalantæ, cum in Arcadiam
reversa esset, tergus apri
abstulisse, apud quem lege tot.
fab. ut & Homerum Iliad. 9.
& Ant. Liberal. Metamorph.
2. fab.

8 Althaea eadem nocte conce-
pit ex Oeneo, & Marte. Hy-
gin. 171. fab.

9 Avunculi reverentiam &
charitatem violante.

10 Fraterno.

Dona deum templis nato victore ferebat;
 Cum videt extinctos fratres Althaea referri:
 Qua plangore dato, mæstis clamoribus urbem
 Implet, & auratas mutavit vestibus atris.
 At simul est autor necis editus, excidit omnis 450
 Luctus, & a lacrymis i in pœna versus amorem est.
 2 Stipes erat, quem, cum partus enixa jaceret
 Thesrias, in flammam triplices posuere sorores,
 Staminaque impresso fatalia pollice nentes,
 Tempora, dixerunt, eadem lignoque tibique 455
 O modo nate, damus. Quo postquam carmine dicti
 Excessere dea, flagrantem mater ab igne
 Eripuit ramum, sparsaque liquentibus undis.
 Ille diu fuerat penetralibus abditus imis,
 Servatusque tuos, juvenis, servaverat annos. 460
 Protulit hunc genitrix, radasque, & 3 fragmina
 ponit
 Imperat: & positis inimicos admoveret ignes.
 4 Tum conata quater flammis imponere ramum,
 Cepta quater tenuit. pugnat materque, sororque;
 Et diversa trahunt unum duo nomina pectus. 365
 Sape metu sceleris pallebant ora futuri;
 Sape suum fervens oculis dabat ira ruborem:
 Et modo nescio quid similis crudele minanti
 Vultus erat; modo quem misereri credere posse.
 Cumque ferus lacrymas animi siccaverat ardor, 470
 Inveniebantur lacryma tamen. 5 Utique carina,
 Quam ventus, ventoque rapit contrarius astus,

1 Vindictæ.

2 Althææ Meleagrum enixa
 apparuerunt in regia Parce:
 quæ fata infantis ita cecine-
 runt. Clotho dixit eum gene-
 rosum futurum, Lachesis for-
 tem, Atropos titonem arden-
 tem aspergit in foco, & ait:
 Tandiu hic vivet, quamdiu hic
 titio consumptus non fuerit.
 Hoc Althaea mater cum audis-
 set, ex luto de lecto, atque ti-
 tionem extinxit, eumque in re-
 gia media obruit fatalem, ne
 ab igne obrueretur. Hygin. fab.
 171.

3 Ligna fracta. Multifidaque fa-
 ges. ramaliaq; arida, inf. v. 545.

4 Pulchra, ingeniosa, artifi-

ciosa luctæ acerrimæ Hypoty-
 posis, ubi affectus duo, vindic-
 ta, & ^{soror}, in sorore &
 matre, de fratribus & filio alter-
 nantes confligunt: quam ut
 ubique fere imitatur autor Me-
 deæ tragœdię, ita & hic.

5. Ancepit astus incertam rapit. Us-
 seva rapidi bella cum venti gerunt,
 Utrinque fluctus Maria discordes
 agunt, Dubiumque Pelagus fer-
 vet. Haud alius meum cor fluctua-
 tur. Ia pietatem fugat, Iramque
 pietas, cede pietati dolor. & in
 Agamemnone, Fluctibus variis
 agor. Ut cum hinc profundum ven-
 tus, hinc astus rapit, Incerta du-
 bitat unda, cui cedat malo.

Vim geminam sentit, paretque incerta duobus;
 Thesrias haud aliter dubiis affectibus errat,
 Inque vices ponit, positamque resuscitat iram. 475
 Incipit esse tamen melior germana parente,
 Et, consanguineas ut sanguine leniat umbras,
 1 Impietate pia est. nam postquam pestifer ignis
 Convaluit, Rogus iste cremet & mea viscera, dixit.
 Utque manu dira lignum fatale tenebat, 480
 Ante 3 sepulchrales infelix astigit aras;
 4 Pœnarumque dea triplices furialibus, inquit,
 Eumenides sacris vultus advertite vestros:
 Ulciscor, facioq; nefas. mors morte pianda est.
 In scelus addendum scelus est, in funera funus: 485
 Per coacervatos pereat domus impia luctus.
 An felix Oeneus nato victore fruetur?
 5 Thesius orbus erit? Melius lugebitis ambo.
 Vos modo fraterni manes, animaque 6 recentes,
 Officium sentite meum, 7 magnoque paratas 490
 Accipite 8 inferias, uteri mala pignora nostri.
 Heu mihi! Quo rapior? Fratres ignoscite matri.
 Deficiunt ad copta manus: Meruisse fatemur
 Illum cur pereat; 9 mortis mihi displicet autor.
 Ergo impune feret? vivusque, & victor, & ipso 495
 Successu tumidus, regnum Calydonis habebit?
 Vos cinis exiguis, gelideque jacebitis umbrae?
 Haud equidem patiar: pereat sceleratus, & ille
 10 Spemq; patris, regnumq; trahat, patriaq; ruinam.

1 Οὐρανοῦ. de quo vide, quæ ad 3. l. 5. v. & 7. l. 34¹. v.

2 Qui infra viscera mea latuit, filium. infra uteri pignus nostri, sarcina, onus uteri.

3 Vere sepulchrales, in quibus fatalem nati stipitem cremerat.

4 Furiæ Ιτων ταχεῖαι, τοιμοι τέρπυνες, Γένεδε, μη θείδε. Ajax flagell. Sophoclis.

5 Pater meus, & fratum, Plexippi, & Toxeos.

6 Novi Orci incole, recens admissus.

7 Proprii filii necē.

8 Quæ rite & jure possunt & debent umbras vestras placare; filium meum cædis vestræ auctorem.

9 Ut ego tamen sim nato funeris autor, & Démis, & πρέπει.

10 Erant Oeneo ex Althaea & alii filii, ab Aut. Liberali nominati, Phereus, Agelaeus, Toxeus, Clymenus, & Periphantes. Summa tamen Oenei spes in Meleagro, utpote Martis prole, supra ad vers. 437. verum audi ipsum Liberalem, Οὐ παῖδες Θεσίς, καὶ οὐ οὐλλοι Κυρῆτες αἴπτεν τα

Mens ubi materna est? ubi sunt pia vota parentum?
 Et quos sustinui bis i mensum quinque labores? 501
 O utinam 2 primis arsissem ignibus infans,
 Idque ego passa forem! Vixisti munere nostro;
 Nunc merito moriere tuo. cape pramia facti;
 Bisque datum, primum partu, mox stipite rapto, 505
 Redde animam, vel me fraternis adde sepulchris.
 Et cupio, & nequeo. Quid agam? Modo vulnera
 fratrum

Ante oculos mihi sunt, & tanta cedis imago:
 Nunc animum pietas, maternaq; nomina frangunt.
 Me miseram! Male vincetis, sed vincite, fratres, 510
 Dummodo qua dedero vobis solatia, vosque
 Ipsa sequar. dixit: dextraque 3 auersa trementi
 Funereum torrem medios conjecit in ignes.
 Aut dedit, aut visus gemitus est ille dedisse
 Stipes, & invitatis correptus ab ignibus arsit. 515
 Inscius, atque absens flamma Meleager ab illa
 Uritur, & cassis torrii viscera sentit
 Ignibus, ac magnos superat 4 virtute dolores.
 Quod tamen ignavocadat, & sine sanguine letho,
 Meret; & Anca felicia vulnera dicit, 520
 Grandavumq; patrem, fratresque, piisque sorores,
 Cum gemitu, sociamque tori vocat ore supremo.

de'pus, &c. Thesei filii, ac reliqui Curetes pellem invadunt, dimidium præriorum ad se pertinere dicentes; sed Meleager vi ea ademit, ac filios Thesei occidit. Hinc bellum inter Curetes & Calydonios ortum, ad quod Meleager prodire noluit, iratus ob diras, quibus ipsum mater propter fratrum necem deovererat. Cum autem Curetes urbem jam capturi essent, uxor Cleopatra ei persuasit ut Calydonios iheretur. Egressus contra Curetas perit, crema ta a matre face fatali. (de qua supra ad v. 451.) Reliqui etiam Oenei filii in ea pugna mortem oppetierunt.

¹ Libri aliquot a Ciosano citati, & MSS. mei habent Menses bis quinque. Exeusi omnes mensum retinent, Prisciani freti autoritate, qui lib. 7. mensum

hic pro mensum ponit, monstri similis haec syncopatio. Nec visu facilis, nec dictu affabilis ulli, qua ratione obtinuerit, quo modo ferri possit miror. Ego certe genitivum genuinum scribendum censeo mensum; inter scandendum vero, ne legi Pediae oppedatur, adhiberi posse Synærefin, seu Syncophenfim. ut & Æneid. *Quin protinus omnia Perlegerent oculi.* & nostri l. 1. ultima caelstium.

2 Vers. 451. supra.

3 Dolens & invita ex more funebri. Aversi tenore faciem. & Æn.

4 Magnitudine animi.

5 Inique tamen & ægre fert eam sibi obvenire mortem, inertem & languidam, in qua non sit virtuti sua exercenda locus. Aristoteles; l. Ethic. Nicomach. cap. 6.

Forsitan & matem. 1 Crescunt ignisque, dolorque,
Languescunt iterum; simul est extinctus uerque,
Inque leves abiit paulatim spiritus auras, 525
Paulatim cana prunam velante favilla.

Alta jacet Calydon, lugent juvenesque, senesque,
Vulgusque, proceresque gemunt, scissaque capillos
Plangunt ora simul matres Calydonides. Oeneus
Pulvere canitiem genitor, vultusque seniles 530
Fædat humi fusus: 2 spatio sumque increpat avum.
Nam de matre manus diri sibi conscient facti
Exegit pœnas, 3 acto per viscera ferro.

4 Non mihi si centum deus ora sonantia linguis;
Ingeniumque capax, totumq; Helicona dedisset, 535
Tristia persequerer miserarum vota sororum.
Immemores decoris liventia pectora tundunt,
5 Dumque manet corpus, corpus reuocentque;
foventque:

Oscula dant ipse, posito dant oscula 6 lecto.

3 Torris hic fatalis respicere
videtur effigiem aliquam ex arte malefica; cum præsertim Homer. II. 9. dicat Meleagrum interisse Εἰς αρέων μῆτρος. Πόλλα ἀχέντη ήρατο καιστυντοιο φόνοιο. Πόλλας ἢ καὶ γαῖαν πολυφόρβιαν Χεισίν οὐλοις, Κικλήσινος Αἴδην καὶ ἐπαιγνίου Πραεφόνειαν, Πρόχυν καιθεζομένην.
si quem enim immutare, infirmare, aut etiam perimere volunt maleficas, imaginem ejus ex cera, luto, aut plumbō effingunt, pectori nomen inscribunt, exorcizant, sub fimo, vel ad lentum focum tabescere sinunt perforatum, aut acubus per latera transfixum. nostor epist. Hypsipyles, Devoves absentes, simulacraque cerea fingit: Et miserum tenues in ictu uget acus, &c. 2. Fastor. Quodque pice obstrinxit, quod acu trajecit abena, Obsutum mentha torret ab igne caput. Virgil, 8. Eclog. Limus ut hic ducescit, & hec ut cera liquefecit, &c. ex Theocriti Idyl. 2. Ως

τὸ τοῦ τὸν καρόν τούτον, &c.
Horat. 8. Satyr. 1. 1. Lance & effigies erat, altera cerea. Tacitus 2. annal. super morte Germanici. Reperiebantur, inquit, solo ac parietibus erute humanorum corporum reliquias, carmina & devotiones, & nomen Germanici plumbeis tabulis insculptum, semiusti cineres, &c. tabe obruti, aliaque maleficia, &c. Sed adi Sprangerum 1. p. Mallei venef. quæst. 1. cap. 12. Mejerum lib. 10. Delrium 3. Disquis. Magic. p. 1. quæst. 3. fest. 4. & 5. Grillandum quæst. 5. Petri Abani experimenta.

2 Nestor apud Juvenalem 10. Satyr. Quaris cur hec in tempora dures, Quod facinus dignum tam longo admiseris aeo.

3 Laqueo vitam finivit, inquit Diod. Sic. 5. 1.
4 Οὐδὲ τι μοι δέναι μὲν γλωττι. &c. 2. Iliad. Hom. Virgil. idem 3. Georgic. & 5. En.

5 Quandiu componebatur, needum rogo injectum.

6 Fuebri pheretro.

*Post cinerem, cineres haustos ad pectora pressant, 540
 Affusaque jacent tumulo, signataque saxo
 Nomina complexa, lacrymas in nomina fundunt.
 Quas, postquam Oenea tandem Latonia clade
 Est satiata domus, prater Gorgenque, i nurumque
 Nobilis Alcmena, natis in corpora pennis 545
 Allevat: & longas per brachia porrigit alas,
 Corneaque ora facit, versaque per aera mittit.*

*1 Dejaniram, uxorem Hercu-
 lis. Beneficio Bacchi id factum
 (dicit Ant. Liberalis) cui eam
 gratiam Diana fecerat. Reli- | quæ in Meleagrides aves ver-
 se, de quibus Plin. 10. lib. 26.
 cap.*

Najades in insulas Echinadas.

F A B. V.

In terea Theseus i sociati parte laboris
 Functus, 2 Erechtheas Tritonidos ibat ad arces.
 Clausit iter, 3 fecitque moras Achelous eunti 550
 Imbre tumens. Succede meis, ait, inclyte testis
 Cecropide: nec te committe rapacibus undis.
 Ferre trabes solidas, obliquaque volvere magno
 Murmure saxa solent. Vidi contermina ripæ
 Cum gregibus stabula alta trahi: nec fortibus illic 555
 Profuit armentis, nec equis velocibus esse.
 Multa quoque hic torrens nivibus de monte solutis
 Corpora turbineo juvenilia vortice mersit:
 Tuitior est requies, solito dum flumina currant
 Limite; dum tenues captet suus alveus undas. 560
 Annuit Ægides, Utorque, Acheloe, domoque,
 Consilioque tuo, respondit: & usus utroque est.
 Pumice 4 multicavo, nec lavibus atria tophis
 Structa subit: molli tellus erat humida musco,
 Summa 5 lacunabat alterno murice concha. 565
 6 Jamque duas lucis partes Hyperione meno:

*1 Conficiendi apri labore fun-
 ctus, quem socium & auxilia-
 rem Meleagro tulerat.*

*2 Athenas Erechtheo olim re-
 gnatas.*

*3 Qui autem Achelous The-
 seo Calydone Athenas profici-
 scenti obstare potuerit, hæret
 Glareanus, ego non video.*

4 Foraminoso, poroso.

*5 Lacunaria summa distingue-
 bantur alternis murice, & con-
 cha, quasi tessellatum.*

*6 Allusum videtur ad Roma-
 num morem, quo discubere
 soliti sub tertia diei parte su-
 perstite. Hyperion autem fi-
 lius Cœli ex Titea scrore, quam*

Dif.

Discubuere toris Theseus, comitesque laborum,
 Hac i^z Ixionides, illa Trezenius heros
 Parte Lelex, raris jam sparsus tempora canis:
 Quosque alios parili fuerat dignatus honore 570
 2 Annis Acarnanum, latissimus hospite tanto.
 Protinus appositas nuda vestigia Nymphae
 Instruxere epulis mensas: dapibusque remotis
 In 3 gemma posuere merum. Tum maximus heros
 E quora prospiciens oculis subjecta, Quis, inquit, 575
 Ille locus (digoque ostendit) & insula nomen.
 Quod gerit illa doce; quanquam non una videtur.
 Annis ad hac: Non est, inquit, quod cernimus,
 unum.

Quinque jacent terra; 4 spatii discrimina fallunt:
 Quoque minus spret^a & factum mirere Diana, 580
 Najades haefuerant; qua cum bis quinque juvencos
 Mactassent, rurisque deos ad sacra vocassent,
 6 Immemores nostri festas duxere choreas.
 Intuitui; quantusque feror, cum plurimus, unquam,
 Tantus eram: pariterq; animis immanis & undis,
 A sylvis sylvas, & ab arvis arva revulsi; 586
 Cumque loco Nymphas memores tum denique nostri
 In freta provolvi. 7 Fluctus nosterque marisque
 Continuum diduxit humum: pariterque revulsi
 In totidem, mediis quot cernis Echinadas undis. 590

Buxiλει vocat Diodorus, genuit Solem, & Lunam. Sol autem ipse Hyperion dictus.

1 Pirithous.

2 Fluvius Acarnanum, eos ab Etolis dividens, Achelous.

3 Phiala gemmea, potius quam
 gemmata, ut que flaviatili Deo
 conveniat magis. Cic. Verrina
 6. Erat etiam vas vinarium, ex
 una gemma prægrandi trulla
 excavata. Nec bibit e gemma
 divite nostra sis. Prop. 3. lib.
 4. el.

4 Minuta insularum inter se

intervalla visum decipiunt. Al.
 spatium discrimina fallit.
 5 Vindictam, qua sui contem-
 pnum ulta est in Oeneo, & suis.
 6 Exaruisse aliquando videntur
 fontes, neque rivulos suos, ut
 prius, in Acheloum devexisse.
 7 Insulas has ante ostia Ache-
 loi limus vi fluvii advestus con-
 gessit. Strabo lib. 10. Quin &
 alibi emergunt insulae, vel aqua
 retedente, vel spiritu, qui ter-
 ra includitur, terram ipsam
 protrudente & attollente.

De Perimele in insulam.

FAB. VI.

UT tamen ipse vides, procul (en!) procul una recessit

Insla, grata mihi: 1 Perimelem navita dicit.
Huic ego virgineum dilecta nomen ademi:
Quod pater Hippodamas ager tulit, inque profundum
Propulit e scopulo peritura corpora nata. 595
Excepi, nantemque ferens, O proxima terra
Regna vaga, dixi, sortite 2 Tridentifer unda,
In quo desinimus, quo sacri currimus amnes,
3 Huc ades, atque audi placidus, Neptune, precan-
tem. 599

Huic ego, quam porto, nocui; Sis mitis, & equus.
Si pater Hippodamas, aut si minus impius esset,
Debuit illius misereri, ignoscere nobis.

Cui quondam tellus clausa est feritate paterna.
Affer opem, mercede, precor, feritate paterna
Da, Neptune, locum: vel sit locus ipsa licebit, 605
Hunc quoq; complectar. 4 Movit caput aquoreus rex:
Concussitque suis omnes assensibus undas.

Extimuit Nympha; nabat tamen: ipse natantis
Pectora tangebam trepido salientia motu:
Dumque ea contracto, rotum durescere sensi 610
Corpus, & inducta condi pracordia terra.
Dum loquor, amplexa est artus nova terra natantes,
Et gravis increvit mutatis insula membris.

1 Inf. maris Jonii, unam Echinadum, ante os sinus Corinthiaci.

2 Trident, quem habet Neptunus pro sceptro, triplicem illius ostendit potestatem: tollendi scilicet aquoris, placandi, servandi. Comes mythol. lib. 2. c. 8. Aliis τρικυψχος est, quod medijs inter Jovis celum & Plutonis infernum, utrumq; cum suo participet regnum. quod & Proclus refert in Cra-

tylum Platonis, ubi de fratribus trinitate agit. Ipse τριανταρ, famulus βίτων, ουχος Αμφιβίτη, ternarium sonant numerum.

3 Ex precantium formula, Deos orantium ut adessent. 3. l. Amorum eleg. 2. Huc ades, atque meus fac Dea vincat amor. Brissonii formul. 1. l. plura.

4 Annuit precibus Neptunus, tremefecit & aquora nutu.

Philemon, & Baucis in arbores, & eorum domus in templum.

FAB. VII. VIII. & IX.

AMnis ab histacuit. Factum mirabile cunctos moverat. Irridet credentes, utque deorum 615 Spretor erat, mentisque ferox 1 Ixione natus, Ficta refers, nimiumque putas, Acheloe, potentes Esse deos, dixit, si dant adimuntque figuras. Obstupuere omnes, nec talia dicta probarunt: Ante omnesque Lelex, animo maturus 620 & aeo, Sic ait: Immensa est, finemque potentia cœli Non habet, & 2 quicquid superi voluere, peractum est.

Quoque minus dubites, tilia contermina querens Collibus est Phrygiis, medio circumdata muro. 3 Ipse locum vidi. nam me 4 Pelopeja 5 Pittheus 625 Misit in arva suo quondam regnata parenti. 6 Hand procul hinc stagnum est, tellus habitabilis olim:

1 Ixionis filius ex Centauro-
rum genere, qui Superum con-
temptores inducuntur a Poëtis,
ut & Cyclopes.

2 Γέγοιτο μὲν τ' ἀν πᾶν
Θεῶς τεχνημένην. Sophoc. A-
jax flagel. Εὐοὶ δὲ θαυμά-
σαι Θεῶν τελεσθαύτων, γ-
δέν ποτε φοίνεται ἐμμεν-
απίσσον. Pindar. Pyth. Ode 10.

3 Testis oculatus astero. Qui
audiant, audita dicunt, qui vi-
dent, plane sciunt. Plaut. in
Truculento.

4 In Phrygiam, regnatam Tan-
talo Pelopis patri.

5 Træzen & Pittheus Pelopis
filii suere e Pisatide, quorum
ille urbem sibi cognominem re-
linquit; hic ei succedens ibi re-
gnavit, teste Strab. lib. 8. Fuit
& Pittheus pater Æthrae, qua
mater Thesei. Hunc tamen Le-
gis patrem fuisse N. L.

6 Poëtarum fabulas a Sacris

fontibus derivatas probatum it
Laur. Ramirex cap. 30. Pente-
contarchi, ex fab. Promethei,
Diluvii, Phaethonris, &c. Sed
actum agit. Hoc olim Patres
omnes, qui adversus Gentes scri-
pserunt. Iis quos citavi ad 261.
vers. lib. 1. adde Euseb. qui l.
10. præp. Euang. ex Clemente,
Josepho, Porphyrio, Diodoro,
aliis ostendit eximias quaque
disciplinas ab Ægyptiis & He-
braïs ad Græcos fluxisse. Quin
& Clemens 6. & 7. Stromat.
Græcos furti arguit, ut qui ab
Hebraïs philosophię seita sua
hauserint. Dixi ad vers. 211. l.
1. adumbratum esse illum de-
scensum Jovis sub mortali spe-
cie in Arcadiam ex historia que
habetur Genes. cap. 18. Quod
hic clarius liquet: ubi sub per-
sonis Jovis & Mercurii hospi-
tio exceptorum a Philemone &
Baucide, quos illi deduxerunt
in montem, postquam ulti fu-
serunt vicinię improbitatē, ut

Nunc celebres mergis , fulicisque palustribus undas.
 Jupiter huc specie mortalis , cumque parente
 Venit Atlantiades positis caducifer alis . 630
Mille domos adiere , locum requiemque petentes :
Mille domos clausere seræ : tamen una recepit ,
Parva quidem stipulis & canna tecta palustri :
Sed pia Baucis anus , parilique atate Philemon
Illa sunt annis juncti juvenilibus , illa 635
Consenuere casa : i paupertatemque ferendo
Effecere levem , nec iniqua mente ferendam .
Nec refert dominos illic famulosve requiras :
Tota domus duo sunt ; iidem parentque jubentque :
Ergo ubi calicola parvos tetigere penates , 640
Summissoque humiles intrarunt vertice postes ,
Membra senes posito jussit relevare sedili ,
Quod super injectit textum rude sedula Baucis .
Inde foco tepidum cinerem dimovit , & ignes
Suscitat hesternos , foliisque & cortice sicco 645
Nutrit , & ad flamas 2 anima perducit anili .
Multifidasque faces , ramaliaque arida tecto
Detulit , & minuit , parvoque admovit abeno :
Quodque suus conjux riguo collegerat horto ,
 3 *Truncat olus foliis : furca levat ille bicorni 650*
 4 *Sordida terga suis nigro pendentia tigno ;*
Servatoque diu resecat de tergore partem
Exiguam , sectamque 5 domat ferventibus undis :
Interea medias fallunt sermonibus horas ,
Sentiri que moram prohibent . Erat alveus illic 655
Fagineus , dura clavo suspensus ab ansa :
Is tepidis impletur aquis , 6 artusque fovendos
Accipit . In medio 7 torus est de mollibus ulvis

be & regione in lacum versa ,
 repræsentatur historia Lothi 19.
 c. Genes.

1 Paupertatis emolumenta &
 prærogativas , si cui vacet , le-
 gat ab Apulejo in Apologia e-
 legantissime descripta ; nec non
 a Seneca passim depredicta ,
 epist. 2. 4. 17. 20. 80. a Valer.
 Max. laudata , l. 4. cap. 4. adi,
 si placet , Indicem nostrum poe-
 ticum .

2 Spiritu follis vice usa .

3 Resecat folia de olere , trun-
 co & caule rejectis .

4 Fumo suspensa , uti solet
 succidia .

5 Elikat. l. 1. 288. ferventibus ar-
 tus Mollit aquis .

6 Priscus ille inos fuit lavan-
 di hospites . Athenæus l. lib. 9.
 cap. ex Hom. 3. Od.

7 Antiquis torus erat e stra-
 mento . Plin. lib. 8. c. 48. deii-
 de ex herba , aut ulva , denique
 lana & pluma . hic autem im-
 positus est lecto , qui ligneus ,
 thebedstechd . funebris autem a-
 rundine , aut papyro fartus im-
 ponebatur pheretro . In versu

Impositus lecto, sponda pedibusque salignis :
 Vestibus hunc velant, quas non nisi tempore festo 660
 Sternere consuerant; sed & hac vilisque vetusque
 Vestis erat, i. lecto non indignanda saligno.
 Accubuere dei. Mensam succincta tremensque
 Ponit anus; mensa sed erat pes tertius impar;
 Testa & parem fecit: quæ postquam subdita clivum 665
 Sustulit, aquatam menta extersere videnti.
 Ponitur hic 3 bicolor sincera bacca Minerva,
 Conditaque in liquida corna autumnalia 4 face;
 Intybaque, & radix, & 5 lactis massa coacti,
 Ovaque, non acri leviter versata favilla: 670
 Omnia fistilibus. Post hac calatus 6 eodem
 Sistitur argento crater, fabricataque fago
 Pocula, 7 quæcava sunt flarentibus illita ceris.
 Parva mora est: epulasque foci misere calentes,
 8 Nec longa rursus referuntur vina senecta, 675
 Dantque locum mensis paulum seducta 9 secundis.
 Hic nux, hic mista est rugosis carica palmis,
 Prunaque, & in patulis redolentia mala canistris,
 Et de purpureis collecta vitibus uva:
 Candidus in medio favus est: Super omnia, vultus
 Accessere boni, 10 nec iners, pauperque volun-
 tas. 681

Interea quoties haustum cratera repleri
 Sponte sua, per seque vident succrescere vina,
 Attoniti novitate pavent, manibusque supinis

seq. multi cod. meique MSS. ha-
 bent, *Impositis lecto*. quod æ-
 quiore animo ferri potest, quam
 qui ex annotatione aliquis ad
 marginem irrepsit vers. subse-
 quens: *Concursumque sorum de*
mollis fluminis ulva.

4. *Et dignum sane patella o-*
perculum.

2. *Pedis imparis enormitatem,*
 & inæqualitatem correxit, &
 aquavit.

3. *Olivæ virides, & nigrae.*
 hic autem fructus, & arbor in-
 temerata virginis Pallados lib.
 c. v. 77.

4. *Qua condita servantur. pi-*
cile.

5. *Caseus recens, lattantern me-*
rum appellat Mart. I, 1, epig. 44.

6. *Fistilis ergo, Agathoclea,*
 Ausonius ep. 8. & recubant sub
 eodem marmore (quo scil. fin-
 gebantur urceoli) Chiron. 3.
 Sat. Juvenal. Magnus animus,
 inquit Seneca, fistilibus utitur
 tanquam argento, & auro.

7. *A parte interiore.*

8. *Vilia itaque, utpote nova.*
 namque ætate commendabantur
 vina pretiosa.

9. *Cœnæ apud Romanos tres fuil-*
se missus nemini non notum. 1.
 Ante coenam promulsidem, si-
 ve Gustum. 2. Cœnæ caput, ex
 cibis firmis & præcipuis. 3.
 Bellaria, five mensas secundas.

10. *Voluntas est, quæ apud nos*
 ponit beneficium. Sen. 9. Be-
 nef. 11. c.

Concipiunt Baucisq; preces timidusq; Philemon , 68
 Et veniam dapibus , 1 nullisque paratibus orant
 Unicus anser erat , minima 2 custodia villa ,
 Quem diis hospitibus domini 3 mactare parabant :
 Ille celer penna tardos atate fatigat ,
 Eluditque diu , tandemq; est visus ad ipsos 69
 Confugisse deos . 4 Superi vetuere necari ,
 Diique sumus , meritasque luet vicinia poenas
 Impia , dixerunt 5 vobis immunibus hujus
 Esse mali dabitur : modo vestra relinquit tecta
 Ac nostros comitate gradus , & in ardua montis 69
 Ite simul . Parent : & diis praevantibus ambo
 Membra levant baculis , tardique senilibus anni
 Nituntur longo vestigia ponere clivo .
 Tantum aberant summo , quantum semel ire sagitta
 Missa potest : flexere oculos , & mersa palude 700
 Cetera prospiciunt , tantum sua recta manere .
 Dumque ea mirantur , dum deflent fata suorum
 5 Mersa vident , queruntq; sue pia culmina villa .
 Sola loco stabant . Dum deflent fata locorum ,
 Illa vetus dominis & jam cosa parva duobus , 705
 Vertitur in templum : 6 furcas subiere columna ,
 Stramina flavescent , aurataque tecta videntur .
 Calataque fores , adopertaque marmore tellus .
 Talia cum placido Saturnius edidit ore :
 Dicite , juste senex , & foemina conjugi justo 710
 Digna , quid optetis . Cum Baucide pauca locutus
 Judicium superis aperit commune Philemon .
 Esse sacerdotes , delubraque vestra tueri
 Poscimus : & , quoniam concordes egimus annos ,
 Auferat hora duos eadem ; nec conjugis unquam 715
 Busta mea videam , neu sim tumulandus ab illa .
 Vota 7 fides sequitur : templi 8 tutela fuere ,
 Donec vita data est . Annis & quoque soluti ,

1 Tenue , ac fere nulli apparatus .

2 Canibusque sagacior anser .
599. v. l. 11.

3 Hostiae , quæ dabatur , loco .

4 Supplex , & hospes non violandus ; protegendus potius . Xeno-
nocrates de passere , quem per-
sequebatur accipiter , ad eum
confugiente .

5 Mariangelus in Diatriba , &
Ciofanus in var. lest. rejiciendo
qui sequuntur , duos versus pro
adulterinis censet . In uno Mi-
meo posterior non invenit lo-
cum , in altero neuter appetet
6 Cervi lignei transeunt in mai-
moreas columnas .

7 A Jove promissis prestita .
8 Editui , sacerdotes .

Ante gradus templi cum starent forte , locique
Narrarent casus , i frondere Philemona Baucis ,⁷²⁰
Baucida conspexit senior frondere Philemon .
Jamque super geminos crescente cacumine vultus ,
Mutua , dum licuit , reddebant dicta : valeque
O conjux , dixere simul : simul abdita texit
Ora & frutex . Ostendit adhuc ³ Tyaneius illic ⁷²⁵
Incola de gemino vicinos corpore truncos .
Hac mihi non vani , nec erat cur fallere vellent ,
Narravere senes . equidem & pendentia vidi
Serta super ramos ; ponensque recentia , dixi :
⁵ Cura deum dii sint , & qui coluere colantur . ⁷³⁰

¹ Philemona in querenti , Bau-
cida in tiliam mutatam ferunt .

² Cortex arboris .

³ Tyana , urbs Cappadociae ,
media inter Caesariam & Tar-
sus urbem Ciliciae , Apollonio
alumno nobilis . Qui vero Ty-
aneius potuerit ostendere rem in
Phrygia gestam , non video , ni-

fi forte alia sit in Phrygia Tya-
na .

⁴ Illis ipsis arboribus sic mu-
tatis appensa ferta & coronas
videt .

⁵ Quibus Dii , Deorumque cul-
tus curè fuere , & ipsi in Deo-
rum numerum referantur .

Proteus in varias formas.

F A B. X.

D Esterat : cunctosque & res , & moverat i auctor
Thesea precipue , quem facta audire volentem
Mira deum , nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur : Sunt , o fortissime , quorum
Forma semel mota est , & in hoc & renovamine man-
sit . ⁷³⁵

Sunt quibus in plures jus est transire figuræ ;
Ut tibi complexi terram maris incola ³ Proteus .

¹ Fides & autoritas Lelegis
prudentis piique senis , animo
naturi & aeo . supra ver . 619 .
² Mutatione in aliquam unam
novam formam .

³ Rex Ægypti , Ceres ; Grecis
Πρωτός dictus , & Deus ma-
ris ; quem se in varias mutasse
formas singunt Homer . 4. O-
dyss. Orpheus in hym. Aristoph.
in Ranis , Virgil . 4. Georgic .

Quem nonnulli Magica arte se
in eas formas mutasse ferunt .
Plato in Euthydemus tradit So-
phistam fuisse ; Rhetorem alię
& dicendi peritum ; Politicum
alię , qui arte varia pro re ad
tempore Remp. administravit .
Ad regum insignia referunt alii
, quæ subinde immutantur .
nunc leonis specie , nunc tauri ,
&c.

Nam modo te juvenem, modo te videre leonem :
 Nunc violentus aper, nunc, quem tetigisse timerent,
 Anguis eras; modo te faciebant cornua taurum: 740
 Sape lapis poteras, arbor quoque sape videri:
 Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum,
 Flumen eras, interdum undis contrarius ignis.

Lucianus de saltatore interpre-
 tatur varias figuras repræsen-
 tante. Tzetzes λεναρό μοντίν
 vaticinantem per pelves fuisse
 arbitratur. Philosophum fuisse
 putant alii, de variarum re-
 rum natura differentem. Pon-

ticus Heraclides in libro Ho-
 mer. allegoriarum, & hunc
 sequutus Clariss. Fr. Baconus in
 Sap. vet. interpretantur Infor-
 mem rerum materiam, varia-
 rum formarum susceptibilem.

FAMES ERYSICHTHONIS, & VARIA METRÆ METAMORPHOSIS.

F A B. XI.

Nec minus 1 Autolyci conjux Erysichthone nata
 Juris habet pater hujus erat, qui numina divum
 Sperneret, & nullos aris adoleret honores. 745
 Ille etiam Cereale nemus violasse securi
 Dicitur, & lucos ferro temerasse vetustos.
 Stabat in his ingens annoso robore 2 quercus,
 3 Una nemus, vitta medium, memoresque tabella, 750
 Sertaque cingebant, 4 voti argumenta potentis.
 5 Sape sub hac Dryades festas duxere choreas,
 Sape etiam, manibus nexis in ordine, trunci
 Circumiere modum; mensuraque roboris ulnas
 Quinque ter implebat; nec non & cetera tantum 775
 Sylvæ sub hac omnis, quantum fu'r herba sub illa.

1 Πελυμορφίας secundum
 exemplum adjicitur. Metra si-
 lia Erysichtonis. quæ nupsit
 Autolyco patri Anticleę, quæ
 Ulyssis' mater, se datura est in
 tertium exemplum.

2 Callimacho in hymno Cere-
 ris est populus, ἦν δὲ τις αἱ-
 γεῖρος, μέγα δένδειος,
 αἱθέρι κύρος.

3 Quæ una nemoris instar e-
 rat, vide Jul. Scal. Poet. l. i. c. 8,

4 Δ' ναθήματα, donaria ab
 iis suspensa, qui Cereris ope-
 ratorum compote fuerant. sic
 sc. vers. supra. De platano a
 Xerxe torquibus & armillis or-
 nata Elian. lib. 2. Var. histor.
 14. c. Sed & notum est de mo-
 re suspendendi memorum ta-
 bellarum.

5 Τῷ δὲ επὶ τῷ νῦμφαι
 ποτὶ τοῦδεον ἐψιώντο;
 Callimach. ibid.

Nec tamen idcirco ferrum 1 Triopius illa
 Abstinuit, 2 famulosque jubet succidere sacerum
 Robur: Et ut jussos cunctari vidit, ab uno
 Edidit hac rapta sceleratus verba securi: 760
 Non dilecta dea solum, sed & ipsa licebit
 Sit dea, jam tanget frondente cacumine terram.
 Dixit: Et obliquos dum telum librat in ictus,
 Contremuit, gemitumque dedit 3 Dodonia quercus,
 Et pariter frondes, pariter pallescere glandes 765
 Cœpere, ac longi pallorem ducere rami.
 Cujus ut in trunco fecit manus impia vulnus,
 Haud aliter fluxit discusso cortice sanguis,
 Quam solet, ante aras ingens ubi victima taurus
 Concidit, abrupta cruor e cervice profundi. 770
 Obstupuere omnes: 4 aliquisque ex omnibus audet
 Detergere nefas, savamque inhibere bipennem.
 Aspicit hunc, Mentiisque pia cape præmia, dixit
 Thessalus: inque virum convertit ab arbore ferrum,
 Detruncatque caput, repetitaque robora cedit. 775
 5 Editus e medio sonus est cum robore talis:
 6 Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, ligno.

1 Triope filius. sic enim Tzetzes in Lycophronem: Ερυτίχων τις Θετταλός, οὐχ Αἴθων καλύμμενος, υἱὸς ὑπάρχων Τειοπού, εἰξέτεμετο αἷλσος τὸ Δημητρῖον. Alii substituunt, Dryopejus, id est Thessalus;
 2 Σεδάστησκων Ιδαιπορτας εἶνος. Callimach.

3 Fatidica, vel æquans Dodoneas Jovis quercus; quamvis haec Callimacho sit populus διγειπός, ut modo ad ver. 749. MSS. nostri, alii, & excusi aliquic habent decidua, quod Pontanus a cedo deduci vult.
 4 Sacerdotem, inquit Scalig. lib. 5. poet. c. 8. excitat Ceres, ut Erycithona castiget. Ovid. famulo attribuit. Non excitat sacerdotem, pace tua Juli; sed ipsa assimilata est sacerdoti. Autika Nekippi

(τὰς οἵ πόλις αρχήτειραν Δαμεσίαν εἰσασκεῖ) εἰσα-
 το. Huic simile quipiam de Hamadryade monente Parebuti. Μὴ ταράξει πρέμνου δρυὸς ἥλικος, narrat Apollonius I. 2. Argonaut. v. 475. & com-
 mentator ibi.

5 Al. Cum sonus audiatur me-
 dio de robore talis.

6 Servius ad eclogam 10. Vir-
 gili, Nymphæ, inquit, Hamadryades sunt, quæ cum arbo-
 ribus nascuntur & pereunt, εἰπὼ τῇ αὔρᾳ καὶ δρῦος,
 qualis fuit illa, quam Erycithon occidit: qui cum arboreum
 incideret, & vox inde erupit,
 & sanguis, sicut docet Ovidius.
 Et Scaliger c. lib. poetices c.
 8. Nudis Callimachi rebus O-
 vidius addit ornamenta: veluti
 cum orationem attribuit Nym-
 phæ: Callimachus solum,
 κακὸν μέλος πορχεύοντας.

1 Qua tibi factorum penas instare tuorum
Vaticinor moriens, nostri solatia lethi.
Persequitur scelus ille suum: labefactaque tandem 780
Ictibus innumeris, adductaque funibus arbor
Corruit, & multam prostravit pondere sylvam.
Attonita Dryades damno nemorumque suoque
Omnes germana Cererem cum vestibus atris
Marentes adeunt, pœnamque Erysichthonis orant. 785
Annuit his, capitisque sui pulcherrima motu
Concussit gravidis oneratos messibus agros;
Moliturque genus pena miserabile, si non
Ille suis esset & nulli miserabilis actis.
Pestifera lacerare fame. qua quatenus ipsi 790
Non audeunda dea (neque enim Cereremque, Famesque,
Fata coire finunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat 3 Oreada dictis.
Est locus extremis Scythia glacialis in oris;
Triste solum; sterilis, sine fruge, sine arbore tel-
lus; 795
Frigus iners, illi habitant Pallorque, Tremorque,
Et jejuna Fames: ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata jube, nec copia rerum
Vincat eam, superetque meas certamine vires.
Neve via spatum te terreat, accipe currus; 800
Accipe quos frenis alte moderere & dracones:
Et dedit. Illa dato subiecta per aera curru,
Devenit in Scythiam: rigidique cacumine montis
(Caucasus appellant) serpentum colla levavit,
Quasitamque Fames lapido vidit in agro, 805
Unguis, & raris vellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, cava lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabri rubigine dentes,
Dura cutis, 5 per quam spectari viscera possent:

2 Nai' vdi, τεῦχο δω-
μα κυ' ουκύνον, ὁ εὐδαιτο
Ποιησεις. Θαμιναι γαρ εἰ
ὕσσον εἰλαπίναι τοι, ipsa
Ceres interminata Erysichtho-
ni. Callim.

2 Nullius misericordia aut mi-
serarione dignus.

3 Nympham montanam.

4 Cereris jugales, lib. 5. vers.

642. geminos Dea fensis angues
enixibus admirat, frenisque corr-
euit ora. Et medium cæli, ter-
raque per aera vesta est. Sic &
Triptolemo dedit currum, quem
alati trahebant dracones, quo
vestus mortales agriculturam
doceret.

5 Qui ossa atque pellis torus
est, ita eura macer. Quin exia
inspicere, in sole etiam vivo li-

Ossa

Offa sub incurvis extabant arida lumbis : 810
 Ventris erat pro ventre locus : pendere putares
 Pectus , & a spina tantummodo crate teneri .
 Auxerat articulos macies , genuumque tumebat
 Orbis ; & immodico prodibant tubere tali .
 Hanc procul ut vidit (i neque enim est accedere
 juxta 815
 Ausa) refert mandata dea : paulumque morata ,
 Quanquam aberat longe , quanquam modo venerat
 illuc ,
 Visa tamen sensisse Famem , retroque dracones
 Egit in Emoniam versis sublimis habenis .
 Dicta Fames Cereris (quamvis contraria semper 820
 Illius est operi) peragit ; perque aera vento
 Ad jussam delata domum est , & protinus intrat
 Sacrilegi thalamos ; 2 altoque sopore solutum
 (Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis ,
 3 Seq; viro inspirat , faucesque , & pectus , & ora 825
 Afflat , & in vacuis peragit jejunia venis .
 Functaque mandato fœcundum deserit orbem ,
 Inque domos inopes , assuetaque vertitur antra .
 4 Lenis adhuc somnus placidis Erysichthona pennis
 Mulcebat . Petit ille dapes sub imagine somni , 830
 Oraque vana movet , dentemque in dente fatigat ,
 Exercerque cibo delusum guttur inani ,
 Proque epulis tenues nequicquam devorat auras .
 Ut vero est expulsa quies , furit 5 ardor edendi ,
 Perque avidas fauces , immensaq; viscera regnat . 835

cet ; ita si pellaces , quasi later-
 na Punica . Euclio de agno ma-
 cilento sibi a Megadoro missa
 in Plauti Aulularia :

1 Ita & l. 11. vers. 630. post-
 quam mandata peregit Iris , a-
 bis : neque enim ultius tolerare
 soporis Vim poteras ; labique us
 somnum sensit in artus , Effugit .
 2 Quinetiam invasio atque im-
 pressio famis apud Callimachum
 nulla : Ovidio adeo luculenta ,
 ut nihil supra , altoque sopore
 solutum , &c. Scaliger . 5. lib.
 Poet. c. 3.

3 Αύρινα εἰς χαλεπόγ τε
 καὶ ἀγελονέμβηλε λιμὸν ,

Αἴθωνα κρατεῖον . μεγάλη
 δ' ἐσρέψετο γέσω , Callim.

4 In quibus , inquit Scaliger .
 fuerat Callimachus æquo fusior
 ac laxior , uti in pecoribus ,
 mulis , equis , usque ad felem
 ipsam , ea noster bono judicio
 neglexit , illaque est imitatus ,
 que ingenii sui vi effecit , ut
 essent sua . Ha vero argute ac
 acuteque , ac plusquam humano
 ingenio est prosecutus . Ipso in
 somno , Dii boni , esurientem
 facit . Lenis adhuc somnus . &c.

5 Βελιμία , Φαχέδαιοι ,
 γαστεριαργία .

Nec mora; i quod pontus, quod terra, quod edat
cat aer,

Poscit, & appositis queritur jejunia mensis,
inque epulis epulas quarit, quodque urbibus esse,
Quodque satis poterat populo, non sufficit uni:
2 Plusque cupid, quo plura suam demittit in alvum.

3 Utque fretum recipit de tota flumina terra, 841
Nec satiatur aquis, peregrinosque ebilit amnes:

Urque rapax ignis non unquam alimenta recusat,
Innumerisque faces cremat, & quo copia major
Est data, plura petit, turbaq; voracior ipsa est: 845
Sic epulas omnes Erysicht honis ora profani.

4 Accipiunt, poscuntque simul. Cibus omnis in illo
Causa cibi est: semperque locus fit inanis edendo.
Jamque fame patrias altique voragine ventris
Attenuarat opes: sed inattenuata manebat 850
Tum quoque dira fames, implacataque vigebat
Flamma gula. tandem, demisso in viscera censu;
Filia restabat 5 non illo digna parente.

6 Hanc quoque vendit inops. Dominum generosa
recusat:

Et vicina suas tendens super aquora palmas, 855
Eripe me domino, qui raptæ pramia nobis

1 Neque hoc de Fame tantum
pronunciari potest, sed & de
aliis Naturæ prodigijs, Avari-
zia, Ambitione, Libidine, Ebri-
tate, immodico omni stu-
dio, & insatiata cupiditate.

2 Σχέτλιος ὄργα πάσαι-
το, τεσσων ἔχεν ἵμερος αὐ-
τίτ. Callim.

3 Κατὰ δ' ἐξάλλετο γα-
σῆρ Αἰὲν μᾶλλον ἔδοτι.
παὶ δ' εἴς βυθὸν εἰς θα-
λάσσης Αἰτεμάτως αὐχάρι-
σται κατέρρεεν καὶ δατὴ πόν-
τοι. Ως δὲ Μίμικτι χιών,
&c. Callimach.

4 Laudat Scaliger l. 5. Poet.
cap. 8. sententiarum hæc acu-
mina & pondera. Inque epulis
epulas querit, ignem sopias fieri
voraciorem. accipiunt, pascunt-
que simul. Cibus omnis in illo

Causa cibi est. & semperque
locus fit inanis edendo.

5 Meliore sc. minusque impio,
& quæ παῖς εοτὸν κακίο
πίστεις αἱρούσθι.

6 If. Tzetzes ad illa Lycophro-
nis τὸ παυτομόρφῳ βαρδί-
ρος λαρπυσίδος Τοκῆος, η
τὸ αἴλφατσι ταῖς καθ' ήμέ-
ραν Βεπτίγαν αἴλαντεσκεν
αἴρασίαν παῖς, vocat hanc
Μήτραν, & Φαιμικήδον fuisse
ait, quam in varias anima-
lium formas mutatam pater
vendididit, que paulo post rece-
pta sua forma ad patrem re-
versa est. Antonius Liberalis
Τημηνός nominat, & que
pro muliere vendita, mox in
virum mutata patri suo hinc
alimenta suppeditarit.

Virginitatis habes, ait. Hec Neptunus habebat.
 Qui prece non spreta, quamvis modo visa sequenti
 Esset hero; formamque novat, vultumque virilem
 Induit, & vultus pisces capientibus aptos. 860
 Hanc dominus spectans; O qui pendentia parvo
 * Aera cibo celas moderator arundinis, inquit,
 (Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
 Credulus, & nulos nisi fixus sentiat hamos)
 Qua modo cum vili turbatis 865 veste capillis
 Litore in hoc steterat (nam stantem in litore vidi)
 Dic ubi sit: neque enim vestigia longius extant.
 Illa dei munus bene cedere sensit: & a se
 Se quari gaudens, his est resecuta rogantem:
 Quisquis es, ignoscas; in nullam lumina partem 870
 Gurgite ab hoc flexi, & studioque oneratus inhasi.
 Quoque minus dubites, sic has deus aquoris artes
 Adjuvet, ut nemo jamdudum litore in isto,
 (Me tamen excepto) nec fœmina constitit ulla.
 Credi: it, & 2 verso dominus pede pressit arenam,
 Elususque abiit. illi sua redditæ forma est. 875
 Ast ubi habere suam transformia corpora sentit,
 Safe pater dominis 3 Tripoeida tradit. at illa
 Nunc equa, nunc ales, modo bos, modo cervus
 abibat;
 Prabebatque avido 4 non iusta alimenta parenti. 880
 Vistamen illa mali postquam consumperat omnem
 Materiam, dederatque gravi nova pabula morbo:
 Ipse suos artus lacero divellere morsu
 Cœpit, & infelix minuendo corpus alebat.
 Quid moror externis? etiam mihi sape novandi 885
 Corporis, o juvenes, 5 numero finita potestas.

* Hamos æreos, aut ferreos.
Quique regis parvis æra recurva
cibis.
 1 Piscandi studio intentus.
 2 In diversum abiit, discessit.
 3 ο πατήρ τοις
 πάντα καταφυγον, &c.
 Erysichthon, ubi bona sua omnia luxu dilapidasset, demum & filiam prostituit. illius vero ætatis homines ante eas pecunias pecora, aliasque mercies invicem permutabant. Illa itaque ab hoc accepta ove, bo-

ve ab illo, alia ab aliis mercede, & suæ & paternæ subvenit inedię. atque hinc natam fabulam ait Is. Tzetzes in locum modo dictum Lycophronis.

4 Πόρυη, & dolo malo qua-

sita.
 5 Non infinita, ut Proteo, & Metræ, sed numero prescripto, ternario sc. in hominem, taurum, anguem, quæ ad fluviorum imagines pertinent, ut in lib. seq. vide & Älianii Var.

Nam modo, quod nunc sum, videor; modo flector
in anguem;
Armenti modo dux vires in cornua sumo,
Cornua dum sumpsi: nunc pars caret altera i telo
Frontis, ut ipse vides. Gemitus sunt verba se-
cuti.

890

hist. l. 2. c. 33. Dejanira apud
Sophoclem in Trachiniis Μυη-
στήρ γάρ λογοι ποτα-
μός, Α' χελῶν λέγω, Ο' δ'
μ' εὐτελεῖς φορμαῖσιν ε'-
ξίται παρός Φειτῶν εὐαρ.

γῆσταῦρος, ἄλλοτ' αἴολος
Δρεκῶν εἰλικτός, ἄλλοτ' αὐ-
δρεώ κύτει Βαπτρωρόν, &c
commentator ibi.

i Cornu. l. seq. vers. 30.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEΩΝ

LIBER IX.

Acheloi cum Hercule lucta, & variae
formæ, & Cornu copiæ.

F A B. I.

QUæ gemitus truncaque deo 1 Neptunius heros
Causa rogit frontis: cum sic Calydonius amnis
Cepit, inornatos redimitus 2 arundine crines.
Triste petis munus: quis enim sua pralia vicit
Commemorare velit? Referam tamen ordine: Nectamus
Turpe fuit vinci, quam contendisse decorum est;
3 Magnaque dat nobis tantus solaria vicit.
Nomine siqua suo tandem pervenit ad aures
Dejanira tuas, quondam pulcherrima virgo,
Multorumque fuit spes 4 invidiosa procorum. 10
Cum quibus ut saceri domus est intrata petiti,
Accipe me generum, dixi, 5 Parthaone nate.
Dixit & Alcides: alii cessere duobus.
Ille Jovem sacerum dare se, famamque 6 laborum,
Et superata sua referebat iussa 7 noverca. 15
Contra ego, Turpe deum mortali cedere, dixi;
8 (Nondum erat ille Deus) dominum me cernis
aquarum

1 Theseus, Neptuni, ab Æ-
geo patre, nepos.

2 Arundinibus & salictis pre-
texuntur majorum fluviorum
ripe. hinc & ipsi arundineis co-
ronis redimitti a poetis. cum
renuis glauco velabat amictu Gar-
basus, & crines umbrosa tege-
bat arundo. Virg. 8. Æn.

3 Pudorem tollit visto, cui
contigit a magna ac nobili ma-
nu vinci. Cassiodor. 8. lib. 15.

4. redi ad l. 5. ver. 191. supra.

5 Quam sibi invicem ambitio-

5 Oenei patrem Homerus Por-
thea vocat. Il. 18. Πορθέας
παιδες, &c. β' τατος
δ' Λωβίπποτα Οινάες.

6 Quos ipse Junoni exprobrans
recensebit moriens. Inf. v. 182.
7 Junonis, cuius per Eury-
stheum jussu tot labores subiis-
set. inf. 220. vers. & Senecam
adi Her. Fur. 829. v.

8 Nondum erat in numerum
Deorum relatus. Αποδεώσει
eius habes inf. v. 240.

*Cursibus obliquis inter tua regna fluentem.
Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum. 20
Tantum ne noceat, quod me nec regia Juno
Odit, & omnis abest jussorum pena laborum.
Nam, 2 quod te jactas Alcmena matre creatum;
Jupiter aut falsus pater est, aut criminis verus.
Matris adulterio patrem petis: elige, factum 25
Esse Jovem malis, an te per dedecus ortum.
Talia dicentem jamdudum lumine torvo
Spectat, & accensa non fortiter imperat ira,
Verbaque tot reddit: Melior mihi dextera lingua est;
Dummodo pugnando superem, tu vince loquendo. 30
Congrediturque ferox. Puduit modo magna locutum
Cedere. 3 rejici 4 viridem de corpore vestem,
Brachiaque opposui, tenuique a pectore 5 varas
In statione manus, & pugna membra paravi.
6 Ille cavis hausto spargit me pulvere palmis, 35
Inque vicem fulva tactu flavescit arena:
Et modo cervicem, modo crura micantia captat,
Aut captare putas, omnique a parte lacescit.
Me mea defendit 7 gravitas, frustaque petebat.
8 Haud secus ac moles, quam magno murmure fluctus
Oppugnant: manet illa, suoque est pondere tuta. 41*

1 Rivali creat invidiam simul
& contemptum, ab odio Junonis.

2 Dilemmate urget ad ignominiosam confessionem aut men-
titi patris, aut ex adulterio gignentis.

3 Exui projecique, de more
Iustitorum, vestem.

4 Carbasinas vestes viridis,
glauci, cœrulei coloris tribunnt
poetae Diis mari & fluviorum,
utpote iis concolores.

5 Incurvatas instar varorum,
quibus crura obtorta.

6 Lustaturi oleo aut ceroma-
te inungebantur, quo poris sti-
patis contineretur sudor; nam-
que ex hoc diffluente laffitudo.
Lucan. 4. lib. v. 622. *Exbau-
isque virum, Anteum Hercu-
les, quod creber anhelitus illi
Prodidit, & gelidus fesso de-
corporè sudor, cum ut laberen-*

tur apprehendentium antagonis-
tarum manus; denique ut si-
geretur cutis adversus ventos
& frigus. Quod nisi ipsi se, aut
etiam aliptæ aut ceromatistæ,
pulvere legitime inspersissent,
adversarii se invicem jastra are-
na, hanc & pluia vocabant,
confispererunt: ut corpora oleo
& ceromate lubrica mutuas pa-
lestritarum prehensiones admit-
terent, quamvis gloriosum erat
anoyit' vincere. Plin. lib. 35.
c. 11. de Dioxyppo pancratia-
ste. vide Hier. Mercuriale. I.
1. de arte Gymnastica c. 8.
7 Moles vasta & pondus.
8 Vide quæ Virg. 5. Æneid.
de Entello. I. 7. vers. 580. de
Latino. lib. 10. vers. 693. de
Mezentio. omnia ex Hom. 15.
Ilia. *Nū te nēp̄n H̄s ēatos,*
&c.

Digreditur paulum, rursusque ad bella coimus;
 Inque gradu stetimus, certi non cedere: eratque
 1 Cum pede pes junctus: totoque ego pectore pronus
 Et digitos digitis, & frontem fronte premebam. 45
 2 Non aliter vidi fortes concurrere tauros,
 Cum pretium pugna toto nitidissima saltu
 Expetitur conjux: spectant armenta, paventque,
 Nescia quem maneat tanti victoria regni.
 Ter sine profectu voluit nitentia contra 50
 Rejicere Alcides a se mea pectora: quarto
 Excudit amplexus, adductaque brachia solvit:
 Impulsumque manu (certum est mihi vera fateri)
 Protinus avertit; tergoque onerosus inhabit.
 Siqua fides (neque enim facta mihi gloria voce 55
 Quaritur) imposito pressus mihi monte videbar.
 Vix tamen inserui 3 sudore fluentia multo
 Brachia, vix solvi duros a corpore nexus.
 Instat 3 anhelanti, prohibetque resumere vires:
 Et cervice mea potitur. tum denique tellus 60
 Pressa genu nostro est, & 4 arenas ore momordit.
 Inferior virtute, meas divertor ad artes,
 Elaborque viro, 5 longum formatus in anguem.
 Qui postquam flexos sinuavi corpus in orbes,
 Cumque ferō movi linguam stridore bisulcam, 65
 Risit, & illudens nostras Tirynthius artes,
 6 Cunarum labor est angues superare mearum,
 Dixit: &, ut vincas alios, Acheloe, dracones,
 Pars quota Lernae serpens erit nūs 7 Echidna?

1. Haret pede pes, densusque
 viro vir. En. 10. v. 302.

2 Virg. 12. l. vers. 715.

3 Lege quæ modo ad v. 35.
 exhaustos sudoribus artus. Lucan. 4. l. v. 338.

4 Virg. 11. En. 418. humum
 simul ore momordit. & Hor. 15. od.
 1. Crines pulvere collines. Vide
 autem quæ ad v. 40. l. 5. supra:
 5 Διὸς τὸ μῆκος καὶ τὸ
 σκολιότητα, propter longitu-
 dinem, obliquos, & sinuosos
 flexus assimilantur fluvii angui-
 bus, Strab. 10. l. de hoc eodem
 Acheloo locutus.

6 Infans in cunas elisi angues
 duos a Junone immisso, Plau.

Amphitryo. Act. 5. Philostr. I-
 con. Herc. in cunis.

7 Hydræ, Excretæ, numerosi
 mali, cui resesto uno capite re-
 pullulabant duo, quos hic ap-
 pella geminum hæredem. Ex
 frequenti amputatione potuit a
 septeno suo ad centenarium ca-
 pitum numerum ext crescere. sed
 adi. Mytholog. 8 χ οΐος τε
 λυδρα διαμοχεδαισοφ-
 τεσαι δση. καὶ διὸ τὸ σο-
 φίαν αἰγειον εἰ μίχη κεφα-
 λῶν αποτμηθεῖ τὸ λογγε,
 πολλάς αἱτί τι μίκη. Pla-
 to in Euthydem.

Vulneribus fœcunda suis erat illa : nec ullum 70
 De centum numero caput est impune recisum,
 Quin gemino cervix hærede valentior esset.
 Hanc ego ramosam natis e cade colubris,
 Crescētētque malo domui , domitamque reduxi.
 Quid fore te credis , falsum qui versus in anguem 75
 Arma aliena moves? quem forma precaria celat?
 Dixerat: & summo digitorum vincula collo
 Injicit. Angebar cœu guttura forcipe pressus,
 Pollicibusque meas pugnabam evellere fauces.
 Sic quoque devicto restabat tertia 1 taui 80
 Ferma trucis ; tauro mutatus membra rebello.
 Induit ille toris a lava parte lacertos,
 Admissumque trahens sequitur , depressoque dura
 Cornua figit humo , meque alta sternit arena.
 Nec satis hoc fuerat : rigidum fera dextera cornu 85
 Dum tenet , infregit , truncaque a fronte revellit.
 2 Najades hoc pomis & odoro flore repletum
 Sacrarunt : divesque meo bona copia cornu est.
 Dixerat ; & Nymphæ ritu succincta Diana ,
 Una ministrarum suis utrinque capillis 90
 Incessit , totumque tulit prædivite cornu
 Autumnum , & mensas felicia poma secundas.
 Lux subit ; & primo feriente cacumina sole
 Discedunt 3 juvenes . neque enim , dum flumina
 pacem ,
 Et placidos habeant lapsus , totaque residant , 95

Τοῦρω μὲν ἐοικότα λέ-
 γεθεὶ τὸ Αχελῷν φάστη ,
 καθαῖται τὸς αλλας πο-
 ταμὺς , απὸ τε τῶν ἡγετῶν ,
 τὸ τῶν κατὰ τὸ βεῖθρον
 καμπῶν εἰς καλύσοι κέρο-
 τα . Strab. lib. 10. qua ratio-
 ne & Aristoteli 25. seqst. quæst.
 Βδυνχοι disti , vel quia in se
 ramos , brachia , alveos , & o-
 stia diducunt . qua de causa &
 Hercules fingitur alterum cor-
 nu avulsiisse Acheloo , quod in
 gratiam Calydoniorum alterum
 Acheloi alveum alio vertens ,
 plurimos Ητοις agros afferuit
 omni fructuum genere fertiles ;

atque hinc , pro Acheloi cornu
 ablato , iis Amaltheæ cornu
 dedisse . Strab. 10. 1. & Dio-
 dor. lib. 5. vide quæ Elianus
 1. 2. Var. hist. c. 33. ---

2 ---- Amalthea autem vel
 capra , vel Nympha Melissæ filia
 ubera Jovi infantî præbu-
 se dicitur . qua gratia & ipsa
 a Jove cœlum sortito inter si-
 dera relata est , illiusque cornu
 forte avulsum hoc munere do-
 natum ; ut quicquid optares ,
 inde enaseretur , oppletum us-
 que pomis , omnique Autumna-
 lium fructuum genere . Ov. 5.
 Fast.

3 Theseus , Lelex , Pirithous ,
 & comitatus eorum . l. 8. v. 585.

Opperiuntur aqua. Vultus Achelous 1 agrestes,
 2 Et lacerum cornu mediis caput abdidit undis.
 Hunc tamen ablati domuit jactura decoris;
 Cetera sospes habet: capit is quoq; fronde 3 saligna,
 Aut superimposita celatur arundine damnum. 100

1 Deformes cornu altero a-
 vulso. Horat. quidem epist. ad
 August. l. 2. *Agrestem Cyclopa*
 dicit. & Sat. 5. 1. lib. Sarmen-
 tum roget Cicerrum, cui detur-
 pata fuit frons execto Campa-
 ni morbi cornu, *Pastorum fal-*
rates uti Cyclopa.

2 Clariss. Baconus in Ver. Sap-
 fabulam hanc ad bellii expedi-
 tiones & apparatus, ad im-
 pressiones invadentis, sustine-
 nti subterfugia spectare censet.
 3 Vide quæ ad 3. vers. libri
 hujus.

Nessi crux in venenum.

F A B. II.

AT te, Nesse ferox, ejusdem virginis ardor
 Perdiderat, volucris trajectum terga sagitta.
 Namque nova repetens patrios cum conjugé muros,
 Venerat 1 Eveni rapidas Jove natus ad undas.
 Überior solito, nimbis hyemalibus auctus, 105
 Vorticibusque frequenserat, atq; impervius amnis.
 2 Intrepidum pro se, curam de conjugé agentem,
 Nessus adit, membrisque valens, 3 scitusq; va-
 dorum,

Officioque meo ripa sistetur in illa.
 Hac, ait, Alcide: tu viribus utere nando. 110
 Tradidit 4 Aonius pavidam 5 Calydonida Nesso,
 Pallentemq; metu, fluviumque, ipsumq; timentem.
 Mox ut erat pharetraque gravis, spolioque leonis,
 (Nam clavam, & curuos trans ripam miserat
 arcus)

Quandoquidem cœpi, superentur flumina, dixit. 115
 Neo dubitat: nec qua sit clementissimus amnis
 Quarit; & obsequio deferri spernit aquarum.
 Jamque tenens ripam, missos cum tolleret arcus,

1 Etolia; fl. qui prius Lycor-
 mas dictus.

2 Ut qui tranare destinaverat.

3 Portitor quippe trajiciendi
 fluvii etat. Πορθμὸς υφ
 Ἡρκαλέες αποδανών, ε-

πειδὴ τωρθμούντων τῶν Δη-
 ὥντερων ἐπιχείρει βιοσσα-
 δαι. Strabo 10. I.

4 Hercules oriundus Thebis in
 Bœotia, que & Aonia.

5 Dejaniram e Calydone.

Conjugis agnovit vocem: Nessoque paranti
 1 Fallere depositum, Quo te fiducia, clamat, 120
 Vana 2 pedum violente rapit? Tibi Nesse 2 biformis
 Dicimus: exaudi, nec res intercipe nostras.
 Si te nulla mei reverentia movit; at 3 orbes
 Concubitus vetitos poterant inhibere paterni.
 Haud tamen effugies, quamvis ope fidis equina. 125
 Vulnera, non pedibus te consequar. Ultima dicta
 Re probat; & missa fugientia terga sagitta
 Trajicit: extabat ferrum de pectore aduncum.
 Quod simul evulsum est, sanguis per utrumque
 foramen
Emicuit, mistus Lernai tabe veneni. 130
 Excipit hunc Nessus: 4 Neq; enim moriemur inulti,
 Secum ait: & calido velamina tintæ cruento,
 Dat munus raptæ, velut irritamen amoris.

1 Violare Dejaniram: & fe-
 sellerat, interceperatque res
 Herculis, ut scribit Diod. 5. l.
 2 Centaurus erat Nessus, e pro-
 genie Ixionis, ut nota seq.
 3 Rota, cui pater tuus Ixion
 affixus versatusque assidue ob
 interpellatam stupri Junonem,
 te moneat. 4. l. 151. v.
 4 Moriturus ex vulnera, inquit
 Diodorus, pollicitus est ei se a-
 moris medicamentum traditu-
 rum, quo nullam præter se mu-
 lierem Hercules aliam appetet-

ret. παρεκελόμετο δὲ, λαβόσαν τὸ εὖ αὐτῷ πε-
 σόντα γόνον, καὶ τότῳ προ-
 σμι: ξυστὸν ἐλαχίσιν, καὶ τὸ ἀ-
 ωδὸν τὸ αἰκίδος αποστάξιον
 αἴματα χείσε τὸ χιτώνα τὸ
 Ηρκηλέας. lib. 5. Idem ha-
 betur in argumento Sophoclis
 ad Trachinias. οἱ Θέλοις ηλ-
 τρού πρὸς Ηρκηλέα εἶχει,
 τού τε ιόν, &c.

Zelotypia Dejaniræ, & Lychas in saxum.

F A B. III.

Longa fuit medii mora temporis: actaque magni
 Herculis implerant terras, odiumq; noverca. 135
 1 Victor ab Oechalia 2 Ceneo sacra parabat

1 Eurytum Oechaliæ Euboicæ
 regem (quod Jolen filiam sibi
 uxorem negaverat) cum filiis
 interfecit Hercules, Jolen ca-
 ptiyam secum abducens. Lega-
 tur argumentum ad Trachinias
 Sophoclis. & Diod. l. 5.

2 Οὐδὲ πρεπειλεινοί εἰ.

οὔτε πέρσας πόλιν Νίκης
 αὐγῶν πρωταική, Α' κτή τις
 αἰμφίπουλος Εὐβοίας αὐ-
 γονος Κλωστού εστιν, εὐθα-
 παρβωμένη Διὶ βαμβασθεῖσι,

Vota Jovi; cum fama loquax pervenit ad aures
 Dejanira tuas; Quæ veris addere falsa
 Gaudet; & e minima sua per mendacia crescit;
 Amphitryoniadem Joles ardore teneri. 140
 Credit amans, Venerisque nova perterrita fama,
 Indulsit primo lacrymis, flendoque dolorem
 Diffudit miseranda suum. mox deinde, Quid autem
 Flevimus? ait: pellex lacrymis letabitur istis.
 Quæ quoniam adveniet, properandum, aliquidq;
 novandum est, 145
 Dum licet, & thalamos nondum tenet altera nostros.
 Conquerar, an sileam? 1 repetam Calydonia, morerna?
 Excedam tectis? an, si nihil amplius, obtem?
 Quid si me, Meleagre, tuam memorem esse sororem?
 (Forte paro facinus) quantumq; injuria possit, 150
 Fémineusque dolor, jugulata pellice tester?
 In cursus animus varios abit. 2 Omnibus illis
 Pratulit imbutam Nesseo sanguine vestem
 Mittere, qua vires defecto reddat amori:
 Ignaroque Lycha quid tradat nescia, luctus 155
 Ipsa suos tradit, blandisque miserrima verbis
 Dona det illa viro, mandat. Capit inscius heros:
 Induiturque humeris 3 Lernæ virus Echidna.
 Thura dabat primis & verba precantia flammis,
 Vinaque marmoreas patera fundebat in aras. 160
 3 Incaluit vis illa mali, resolutaque flammis
 Herculeos abiit late diffusa per artus.
 Dum potuit, solita gemitum virtute repressit.
 Victa malis postquam est patientia, reppulit aras,
 4 Implevitque suis nemorosam vocibus 5 Oeten. 165

&c. Hyllus nunciat Dejanirę in Sophocl. Trachiniis.

3 Utrumne ad patrem reversa
 vacuam domum novis nuptiis
 relinquam? an Meleagri foro-
 rem me approbans ulciscar con-
 jugem meum & pellicem?
 2 Jovi sacra facturus Hercules
 in Cenæ Eubœæ promontorio.
 Lycham servum ad Dejaniram
 in Thraciam misit, ut ei ve-
 stem, qua in sacris uticonfue-
 verat, afferret. Hæc quum an-
 xie (ut habet Sophocles in Tra-
 chiniis) inquirendo ex Lycha
 intellexisset de amore Joles, ut

retineret ipsa Herculis amorem,
 vestem medicamine sibi a Nef-
 so dato tintam Herculi misit.
 3 Vestem illam sibi a Dejanira missam, Herculis sagittis
 Hydrę felle tintatis & cruentare
 Nesi. ut ad v. 251. supra, &
 nota præced.

4 Miseras molestas hujus tuni-
 cae ἡ προσπτύωετο τλευρα-
 τιν αρπίκολλος vites narrat
 Hyllus in Sophoclis Trachiniis;
 iude idem in Senecæ nescio eu-
 jus Hercule Oetao.
 5 Quæret, iugnit Micyllus,

Neg

Nec mora; lethiferam conatur scindere vestem:
 Qua trahitur, trahit illa cutem (fedumq; relatu)
 Aut haret membris frustra tentata revelli:
 Aut lacertos artus, & grandia detegit ossa.
 Ipse crux, gelido ceu quondam lamina candens 170
 Tincta lacu, stridet, coquiturque ardente veneno.
 Nec modus est: sorbet avida præcordia flamma;
 Ceruleusque fluit toto de corpore sudor,
 Ambustique sonant nervi, eaque medullis
 Tabes liquefactis, tollens ad sydera palmas, 175
 Cladibus, exclamat, Saturnia pascere nostris,
 Pascere; & hanc pestem specta crudelis ab alto,
 Corque ferum satia; vel si miserandus & hosti,
 (Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus agram,
 Invicemq; animam, natamq; laboribus aufer. 180
 Mors mihi munus erit: decet hac dare dona no-
 vercam.
 Ergo ego sedantem 1 peregrino templo cruore
 Busirim domui? favoque 2 alimenta parentis;
 Antæ eripui? nec me 3 pastoris Iberi
 Forma triplex, nec forma 4 triplex tua, Cerbe-
 re, movit?
 Vosne, manus, validi pressistis cornua 5 tauri
 6 Vestrum opus Elis habet, vestrum 7 Stympha-
 lides unda,

quispiam, unde nobis Hercules in Oeta, qui modo in Eubœa? Rem expedit Diod. 5. l. & in Sophoclis Trachinias argumentum. Invalecente veneni vi & dolore, Hercules Lycham vestis latorem, quamvis inscius, in mare præcipitavit. dimisso inde exercitu, in Trachiniam profectus, Delphos mittit Lycinium & Jolaum consulturos de morbi remedio. Jubet Apollo eum in Oeta ingentem struere pyram, de reliquis Jovi curam fore.

1 Hospitum: quos Jovi immolabat. Verum Herculis amplissimas res gestas non capiunt marginales istæ angustiaz. Spatiis itaque disclusus iniqüs necesse habeo referre lectorem, preter eos quos citat Index noster Poëticius autores, ad Quili-

ti Calabri paral. l. 5. v. 202. Diod. Sicul. 1. 5. Mythologos, precipue Natal. Comit. l. 7. c. 1. Gyral. Syntagm. 10. Aristidis orat. de laudib. Herculis l. 1. Last. l. 1. cap. 9. & ipsum Sophoclem in Trachiniis, unde noster ista & Her. Oetum Senecæ.

2 Vires renovatas ex taetu ter-
re, Lucan. 4. l. v. 630.
 3 Geryonis, qui cum fratribus duobus unanimiter imperavit
 3. Inf. Hispaniæ. De anima vegetativa, sensitiva, rationali intelligent Physici.

4 Lib. 4. v. 450. & 7. l. v. 412.

5 Ignivomi, quem iratus Minoi Neptunus in Cretam immisit.

6 Augiæ regis Elidos stabulum expurgatum.

7 Aves humanis vescentes carniibus, ad Stymphalum lacum Arcadiæ.

1 Partheniumque nemus : vestra virtute relatus
 2 Thermodontiaco celatus baltheus auro,
 3 Pomaque ab insomni male custodita 4 draconem. 190
 Nec mihi 5 Centauri potuere resistere, nec mi
 Arcadia vastator 6 aper : nec profuit 7 Hydra
 Crescere per damnum, geminasque resumere vires.
 Quid quod 8 Thracis equos humano sanguine pin
   gues,
 Plenaque corporibus laceris præsepio vidi, 195
 Visaque dejeci, dominumque, ipsosque peremis
 His elisa jacet 9 moles Nemea lacertis;
 10 His Cacus horrendum Tyberino gurgite monstrum:
 Hac 11 celum cervice tuli. Defessa jubendo est
 Sava Jovis conjux: ego sum indefessus agendo. 200
 Sed nova pestis adest; 12 cui nec virtute resisti,
 Nec telis, armisque potest. pulmonibus errat
 Ignis edax imis, perque omnes pascitur artus.
 13 At valet Eurystheus; & sunt qui credere possint
 Esse deos? dixit. perque altam saucius Oeten 205
 Haud aliter graditur, quam si venabula taurus
 Corpore fixa gerat, factique refugerit auror.
 14 Sape illum gemitus edentem, sape trementem,
 Sape retentantem totas infringere veste,
 Sternentemque trabes, irascentemque videres 210
 Montibus, aut patro tendentem brachia cœlo.
 Ecce! 15 Lycham trepidum, & latitantem rupe cavata
 Aspicit: utque dolor rabiem collegerat omnem,

- 1 Mons Arcadiæ, ubi cervam
aripedem cepit.
- 2 Hippolytæ reginæ Amazonum ad Thermodontam fl. Sey
thie habitantium.
- 3 Lib. 4. v. 537.
- 4 Lib. 4. v. 547.
- 5 Pholus, & alii nubigenæ,
ebrii.
- 6 Vivus ad Eurystheum al
latus.
- 7 V. 70. sup.
- 8 Diomedis regis Thraciæ.
- 9 Vastæ magnitudinis leo syl
ve Nemeæ.
- 10 In nonnullis Ciosani, & in
uno MSS. nostro non appetet
hic versus, de Caco vid. Virg.
8. Æn. 193. v. Propert. 4. l.
- 11 eleg. Ovid. 1. Fast. 551. v.

- 11 Vice Atlantis, de quo lib.
2. vers. 295. &c. l. 4. v. 505.
- 12 Δυσχαιρεῖ δ' οὐ αὐ
δρεῖος θαυματοῦ τοις τοις
Arist. 3. Nicom. Ethic. cap. 2.
gravate fortis mortem illam
fert, in qua virtuti sue exeren
dæ non est locus.
- 13 Sen. Herc. fur. v. 523. Au
di hæc ipsa stomachansem Her
culem apud Sophoclem in Tra
chiniis, quædam ex iis trans
tulit Cicero in 2. Tusc. quæst.
- 14 Επιστογαρ πέδουδε,
καὶ μετάρπτος Βοῶν, ιύξων
&c. Sophocles in Trachiniis.
Et Senec. in Oetao.
- 15 Inscium, sup. ad v. 105.

Tune Lycha, dixit, i feralia dona dedisti?
 Tune mea necis autor eris? Tremit ille, pavetque 215
 Pallidus: & timide verba excusantia dicit.
 Dicentem, 2 genibusque manus adhibere parantem
 Corripit Alcides; & terque quaterque rotatum
 Mittit in Euboicas, tormento fortius, undas.
 Ille per aerias pendens induruit auras. 220
 Utque ferunt imbris gelidis concrescere ventis,
 Inde nives fieri, nivibus quoque 3 mole rotatis
 Astringi, & spissa glomerari grandine corpus:
 Sic illum validis jactum per inane lacertis,
 Exanguemque metu, nec quicquam humoris hab-
 bentem, 225
 In rigidos versum silices prior edidit atas.
 Nunc quoque in Euboico scopulus brevis 4 eminet alte
 Gurgite, & humana servat vestigia forma.
 Quem quasi sensurum nauta calcare verentur,
 Appellantque Lychan. At tu, Jovis inclita proles, 230
 Arboribus easis, quas ardua gesserat Oete,
 Inque pyram structis, arcum, pharetramque capacem,
 5 Regnaque visuras iterum Trojana sagittas
 Ferre jubes 6 Paante satum; quo flamma ministro est
 Subdit: dumque avidis comprehenditur ignibus agger,
 Congeriem sylva 7 Nemao vellere summam 236
 Sternis, & imposta clava cervice recumbis,
 8 Haud alio vultu, quam si conviva jaceres,
 Inter plena meri redimitus pocula fertis.

1 Ciof. furialia. Sic enim Cic.
 2 Tusc. vertit ὅφεντ αἱμφί-
 βληττρον ὁ διόλλυμα: Hec
 me irretivit veste furiali in-
 scium.

3 Quæ sedes misericordie. vi-
 de que ad Sen. Troa. v. 689.

4 Conglobatis, validius flante
 Borea, aut frigido aliquo ven-
 to.

5 Apparet ex alto, vel in al-
 to, namque ipse scopulus bre-
 vis. alii ergo legunt alto.

6 Prius enim expugnarant Tro-
 jam sub Laomedonte. In fatis

autem esse Trojam capi non
 posse secundo ab Agamemnono
 & Gracis Helenam repetenti-
 bus, absque Herculis sagittis l.
 13. v. 49. & 400.

7 Philosteten, qui facem rogo
 subjecit. vid. Sophocl. Philos-
 teten.

8 Αγέγχοντ, αἴρεσθαι
 παῦλα τοι κακῶν Αὐτὴ τε
 λεύτη τοδε τούτος μοτύ-
 τη. Hercules in Trachiniis
 jam in rogo positus.

Herculis apotheosis.

F A B. IV.

JAmque valens, & in omne latus diffusa sonabat,
 1 Securosque artus, contemptoremq; petebat 241
 Flamma suum. 2 Timuere Dei pro vindice terra.
 Quos ita (sensit enim) lato Saturnius ore
 Jupiter alloquitur: Nostra est timor iste voluptas,
 O superi, totoque libens mihi pectora grator, 245
 Quod memoris populi dico rectorque, paterque,
 Et mea progenies vestro quoque tuta favore est.
 Nam quanquam ipsius datis hoc immanibus actis,
 Obligor ipse tamen. sed enim ne pectora vano
 Fida metu paveant, Oetaeas spernite flamas. 250
 Omnia qui vicit, vincet quos cernitis ignes:
 3 Nec nisi materna Vulcanum parte potentem
 Sentiet. Aeternum est a me quod traxit, & expers
 Atque immune necis, nullaque domabile flamma.
 Idque ego defunctum terra coelestibus oris 255
 Accipiens, cunctisque meum latibile factum
 Diis fore confido. Siquis tamen Hercule, siquis
 Forte Deo doliturus erit, data pramia nolet,
 Sed meruisse dari sciet, invitusque probabit.

- 1 Contemnentes jam dolorem
 & flammam.
 2 An utique spectabant solliciti,
 ne ultima non responderent
 primis? que tamen ita fore asserit Jupiter, mox. v. 249. An
 erat hoc spectaculum Diis dignum, vir fortis cum mala for-
 tunam compositus? ut de Catone
 Seneca, l. de Providentia, c. 2.
 An forte studiose favebant Her-
 culi τωτῆς & αἰξεξ καίνω,
 jamque de ipsius apotheosi an-
 xii cogitabant, quod benigne
 interpretatus, in sequentibus,
 Jupiter, sibi gratatur, se illis
 inde obligari agnoscit.
 3 Ω'πης φασι τὸν Ἡρακλέα
 εγ τὴν Οἴτην κατακονθέγτα,
 &c. Non secus atque Herculem

in Oeta monte combustum, ad
 Deos migrasse tradunt, & i-
 psium Deum factum. Etenim ille,
 cum a se abiecisset quicquid a matre humani atque
 mortalis contractum acceperat,
 servata pura atque incorrupta
 divinitate, probe prius extru-
 cte pyra incendio purgatus, in
 celum subvolasse creditur. Ita
 Philosophiaz opera tanquam i-
 gni perpurgati, consenso cacu-
 mine felicem & beatam degunt
 vitam; divitiarum, honorum, &
 voluptatum ne memores quidem amplius. Luciani Hermo-
 timus. Vera ἀποθέωσις, &
 mortalis divinitas, si quis tamen
 haec quoque, si quis Captus amora
 Dei spernū mortalia, celum
 Mente sapit tota.

*Assensere Dei. conjux quoque regia visa est 260
Catera non duro , duro tamen ultima vultu
Dicta tulisse Jovis , seque indoluisse notatam .
Interea quodcumque fuit populabile flamma ,
Mulciber abstulerat : nec cognoscenda remansit
Herculis effigies , nec quicquam ab imagine ductum 265
Matri habet , tantumque Jovis uestigia servat .
1 Utque novus serpens , posita cum pelle senecta ,
Luxuriare solet , squamaque nitere recenti :
Sic ubi mortales Tirynthius exuit artus ,
2 Parte sui meliore viget , majorque videri 270
Cepit , & 3 augusta fieri gravitate verendus .
Quem pater omnipotens inter cava nubila raptum
4 Quadrijugo curru radiantibus intulit astris .*

1 Ω's 3 δράκων επὶ χειν
ορέστερος , &c. Il. 22. & 2.
*Eneid. Qualis ubi coluber , &c.
Nunc positis novis exuviis nisi
dusque juventa , Lubrica convol-
vit sublato pectore terga Arduus
ad Solem .*
2 Animo & immortali gloria .
*Parte tamen meliore mei super
alba perennis Astra ferar . ipse*

de se noster in peroratione hu-
jus operis .
3 Nempe celo donandus . nec
Diis solum , sed & fato suis
augusta & major imago Huma-
næ tribuitur a poetis & histori-
cis .

4 Triumphantem de monistris
domitis , tyranhis casis , terra
relista .

Ilithyia in vetulam , & Galanthis in mustelam .

FAB. V. & VI.

Sensit Atlas **1** pondus , neque adhuc **2** Sthene-
neleus iras
*Solverat Eurystheus 3 odiumq; in prole paternum 275
Exercebat atrox . at longis anxia curis
Argolis Alcmene questus ubi ponat aniles ,
Cui referat nati testatos orbe labores ,
Cuive suos casus , Jolen habet . **3** Herculis illam*

1 Cœli , sibi jam gravioris re-
cepto Hercule . Juv. sat. 5 ; con-
sentanea fidera paucis Numinibus
misericorū urgebant Atlants mino-
ri Pondere .

2 Stheneli filius . Eurystheus
trem ultura se regno exueret ,
Hyllum Herculis fil. & Licy-
muni liberos , & Jolaum qui A-

thenas confugerant poposcit ,
arma minatus , nisi sibi redde-
rentur . a Theseo tamen & A-
theniensibus adjuti Eurystheum
sustulerunt . Diod. 5 l. & Li-
beralis 33. fab.

3 Hyllus Jolen sibi a patre do-
natam in uxorem duxerat , gra-
vidamque fecerat .

Imperio, thalamoque, animoq; receperat Hyllus, 280
 Imploratque uterum generoso semine; cum sic
 Incipit Alcmene: Faveant tibi i numina saltē,
 Corripiantque moras tunc, cum matura vocabis
 Propositam timidis parentibus & Ilithyiam,
 Quam mihi difficilem Junonis gratia fecit. 285
 Namque 3 laboriferi cum iam natalis adesset
 Herculis, & decimum premeretur q sydere signum,
 Tendebat gravitas uterum mihi; quodque ferebam.
 Tantum erat, ut posses autorem dicere tanti
 Ponderis esse Jovem; nec jam tolerare labores 290
 Ulterius poteram: quin nunc quoq; frigidus artus,
 Dum loquer, horror habet, parsque est meminif-
 se doloris.

5 Septem ego per noctes, totidem cruciata diebus,
 Fessa malis, tendensque ad cœlum brachia, magno
 Lucinam ad 6 nexos partus clamore vocabam. 295
 Illa quidem venit, sed praccorupta, meumque
 Quæ donare caput Junoni vellet inique.
 Utque meos audit gemitus, subsedit in illa
 Ante fores ara, dextroque est poplite lāvum
 Pressa genu, digitisq; inter se & pectine junctis. 300
 Sustinuit partus, tacita quoque carmina voce
 Dixit: & inceptos tenuerunt carmina partus.

1 Ant. Liberalis ταὶς μοῖραῖς
 τῇ εἰλεῖσιν adjungit in re-
 morando Alcmenæ partu fab.
 29. tanquam γενετυλλίδαις.

2 Εἰλεῖσιν, quod partu-
 rientibus adveniat opifera, ὅτι
 ταὶς τικτέσθαις ἐλέθει,
 aliis ἀπὸ τῇ ἐλίττεσθαι ab
 evolvendo. Eadem cum Diana
 existimata. Αρτεμίς εἰλέ-
 σιν καὶ σεμνὴ προθύραι.
 Orpheus hymno 1. Plato in The-
 ateto ait, Dianam cum sterilis
 sit, partuum tutelam suscepisse.
 Callimachus hymno ad Dia-
 nam, quod eam Latona mater
 citra dolorem gestarit in utero
 & pepererit. Melius Philosophi
 ad Lunæ, quæ eadem cum Dia-
 na, potentiam referunt. quæ,
 ut Plin. l. 2, cap. 102, fœmi-

neum molle & nocturnum fidus
 humores solvit, & fetibus con-
 cipiendis edendisque accommo-
 da. Hor. 22. od. 3, lib. & in
 carm. Seculari. Eadem dicta &
 Lucina, ut norunt vel pueri
 ex Terentio.

3 Laboribus nati, ut supra v.
 180.

4 Sole.

5 Alter Bromia apud Plau-
 tum. Ia profecto sine dolore pe-
 perit.

6 Impeditos. Turn. 7, lib. ad
 vers. c. 8. legit, Lucinam ni-
 xusque pares æquos partus la-
 bores, aut Nexios Deos pre-
 cata.

7 Pestinatim, decussatim. καὶ
 αὐται μὲν καθέζονται ρι-
 τόσαι ταὶς ἐμπτῶν χεῖρα.
 29. fab.

Nitor, & ingrato facio convitia demens
 Vana Jovi, cupioque mori ; moturaque duros
 Verba queror silices. matres i Cadmeides adjunt, 305
 Votaque suscipiunt, exhortanturque dolentem.
 2 Una ministrarum media de plebe Galanthis,
 3 Flava comas, aderat, faciendis strenua jussis,
 Officiis dilecta suis. ea sensit iniqua
 Nescio quid Junone gerit: dumque exit, & intrat 310
 Sape fores, & divam residentem vidi in arce,
 Brachiaque in genibus digitis connexa tenentem.
 Et, Quacunque es, ait, domina gratare: levata est
 Argolis Alcmene, potiturque puerpera voto.
 Exiliit, junctasque manus pavefacta remisit 315
 5 Diva potens uteri: & vincis levor ipsa remissis.
 Numine decepto risisse Galanthida fama est.
 Ridentem, prensamque ipsis Dea lava capillis
 Traxit; & e terra corpus relevare volentem
 Arcuit, inque pedes mutavit brachia primos. 320
 7 Strenuitas antiqua manet; nec terga 8 colore
 Amisere suum: forma est diversa priori.
 Qua, quia mendaci parientem juverat ore,
 9 Ore parit, nostrasque domos, velut ante, fre-
 quentat.

- 1 Thebanæ.
 2 Συμπαικτριας καὶ εὐτοί-
 πιστα A'λκημουνις. Liberal. 2.
 3 Vers. 321. inf.
 4 Lucinam.
 5 Ad 284. v. sup.
 6 Digitis, quos Dea peftinatim
 hucusque junxerat.
 7 Fuerat enim faciendis stren-
 uua jussis. 308. v. & ---
 8 --- Flava comas, qui color
 mustelinus. Liberalis in felem
 mutatam refert. καὶ αὐτῶν ἐ-
 ποιήσονται σάργαλεῖον, καὶ

διαταν εὐδώκειν εὐ τῷ μνο-
 χῷ.
 9 Kai δι' μορφον απέδειξαν
 τὴν δύναμιν. Θορίσκη μὲν
 γειρ διὰ τὸν ὄταν. æque
 verum per aures coire, ac per
 os parere. Sed huic color a na-
 tura mustelarum, que catulos
 suos quotidie transferunt, mu-
 tantque sedem, Cicerone auto-
 re, quem citat Plin. lib. 19. c.
 4. Quin ipsa dacies in die mu-
 tat locum, Plautus in Sticho.

Dryope in Lotum arborem, & Jolaus
senex in juvenem.

FAB. VII. VIII. & IX.

Dixit; & admonitu veteris commota ministre 325
Ingemuit; quam sic 1 nurus est affata dolentem;
Te tamen, o genitrix, aliena a sanguine vestro
Rapta moret facies. Quid si tibi mira sororis
Fata mea referam? quanquam lacrymaeque, dolorque
Impediant, prohibentque loqui. 2 Fuit unica matri
(Me pater ex alia genuit) notissima forma 331
Oechalidum Dryope: quam virginitate carentem,
Vimque Dei passam Delphos Delonque tenentis,
Excipit Andramon: & habetur conjugē felix.
Est lacus acclivis devexo margine formam 335
Litoris efficiens: summum myrieta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia; quoque
Indignere magis, Nymphis latura coronas:
Inque sinu puerum, qui nondum impleverat annum,
Dulce ferebat onus, tepidique ope lactis alebat. 340
Haud procul a stagno, Tyrios imitata colores
In spem baccarum florebat aquatica Lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores: & idem factura videbar;
Namque aderam. 3 Vidi guttas e flore cruentas 345
Decidere, & tremulo ramos horrore moveri.
Scilicet, ut referunt 4 tardi nunc denique agrestes,
Lotos in hanc Nympha fugiens obscaena Priapi,

1. Jole, uxor Hilli filii Hercu-
lis ex Dejanira. sup. v. 280.

2. Δρυός γένετο Σπύρις: 8
παῖς, &c. Dryops, inquit Antonius Liberalis fab. 32. Sperchi d. filius ex Polydona una Danai filiarum, regnum obtinuit in Oeta. is unicam habuit filiam Dryopen, quam visam Apollo ardebat. Itaque primum se in testudinem convertit: quam ubi, ut rem ludicram Dryope Nymphaeq; trastarent, Dryope etiam in sinu conderet, de testudine Apollo in anguem

transiit: itaque Nymphae eam territæ deferuerunt, cuius virginitatem ibi Apollo delibavit. Illam postea cum Andramon Oxili filius duxisset, puerum ex Apolline conceptum parit, Amphissum nominatum, &c.

3. Sic e Phaethontis sororibus l. 2. vers. 350. in arbores versis Sanguineæ manant tanquam de vulnere guttae. idem de Polydoro 3. *Æn.*

4. An epitheto a bobus, quos agunt pascuntque sumpto? ut Virgil. 10. eclog. tardi tenero

*Contulerat versos servato nomine vultus.
Nescierat soror hoc; quæcum perterrita retro 350
Iret, & oratis vellet discedere Nymphis,
1 Haserunt radice pedes: convellere pugnat,
Nec quicquam nisi summa movet: succrescit ab imo
Totaque paulatim latus premit inguina cortex.
Ut vidit, conata manu laniare capillos, 355
Fronde manum implevit, frondes caput omne tegebant.
At puer Amphysus (namque hoc avus Eurytus illi
Addiderat nomen) materna rigescere sensit
Ubera: nec sequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis, opemque 360
Non poteram tibi ferre soror: quantumq; valebam,
Crescentem truncum ramosq; amplexa, morabam.
Et, fateor, volui sub eodem cortice condi.
Ecce vir Andramon, genitorque miserrimus adsunt,
Et quarunt Dryopen: Dryopen quarentibus illis 365
Ostendi Loton. tepido dant oscula ligno:
Affusique & sua radicibus arboris harent.
Nil nisi jam faciem, quod non foret arbor, habebas
Chara soror. lacryma misero de corpore factis
Irrorant foliis; ac, dum licet, oraque prastant 370
Voris iter, tales effundit in aera questus:
Si qua fides miseris, hoc me per numina juro
Non meruisse 3 nefas; patior sine crimine penam.
Viximus innocua. Si mentior, arida perdam
Quas habeo frondes, & casa securibus urar, 375
Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutrici, nostraque sub arbore sape*

*Imbulci. Vide quæ Erythræus in
Indice, voce Tardi. An quia
sero, clade nempe accepta, so-
rore amissa, nunc denique id
retulissent?*

*1 Sed audiamus Liberalem.
Amphissus urbem in Oeta con-
didit, monti ipsi cognominem,
ibique regnavit. Posuit & A-
pollini in Dryopide regione
templum, in quod cum se con-
tulisset Dryope, Hamadryades
benevolentia induitæ eam rapu-
erunt, & in sylva occultarunt,
loco ejus alio vel populo*

*αγείρω producta, atque exti-
tata e terra, ac prope arborem
fonte. Ita Dryope naturæ mu-
tatione de mortali facta est
Nympha. Amphissus Nymphis
tam bene de matre sua merita-
tibus templum posuit, & cer-
tamen curule instituit, quo mu-
lierem accedere nefas, quod
Dryopen a Nymphis sublatam
duo virginis incolis indicarunt,
&c.
2 Filia scil. Sperchii, uxori
Andramonis fuerat.
3 Nefariam Metamorphosin.*

Lac facitote bibat, nostraque sub arbore ludat:
 Cumque loqui poterit, matrem facitote salutet,
 Et tristis dicat; Latet hoc in stipite mater. 380
 1 Stagna tamen timeat, nec carpat ab arbore flores,
 Et frutices omnes corpus putet esse dearum.
 Chare vale conjux, & tu germana, paterque:
 Et, si qua est pietas, ab acuta vulnere falcis,
 A pecoris morsu frondes defendite nostras. 385
 Et quoniam mihi fas ad vos 2 incumbere non est, &
 Erigithe huc artus, & ad oscula nostra venite,
 Dum tangi possum, parvumque attollite natum:
 Plura loqui nequeo: nam jam per candida mollis
 Colba liber serpit, summoque cacumine condor. 390
 Ex oculis removete manus: 3 sine munere vestro
 Contegit inductus morientia lumina cortex.
 Desierat simul ore loqui, simul esse: diuque
 Corpore mutato rami caluere recentes.
 Dumque refert Jole factum miserabile, dumque 395
 4 Eurytidos lacrymas admoto pollice siccat
 Alcmene, (flet & ipsa tamen) compescuit omnem
 Res nova tristitiam. nam limine constitit alto
 5 Pene puer, 6 dubiaque tegens lanugine malas;
 Ora reformatus primos Jolaus in annos. 400

1 Meo monitus exemplo.

2 Inclinare.

3 Oculos morientium claudere
 erat pietatis officium, quod ad
 quemque, ut erat sanguine aut
 affinitate proximus, spectabat.
 quod officium hic supervacuum
 ait, ubi cortex id praefstat.

4 Joles Euryti filiæ.

5 Jolaus ex sene denuo puber-
 tatem adeptus, quod de eo fini-
 gitur, quia in ætate sene &
 multa & egregia facinora ges-
 sit.6 Quæ malas vestit in transi-
 tis a pueris in adolescentes.

Callirhoes filii impuberis in viros.

FAB. X.

Hoc illi dederat Junonia muneris 1 Hebe,
 Vieta 1 viri precibus. Qua cum jurare para-
 ret,
 Dona tributuram post hunc se talia nulli;

1 Hercules in Deos relatus He- | duxit, [Juventam] scilicet Ro-
 ben Junonis filiam in uxorem | bur.

*Non est passa 1 Themis. Nam jam discordia Theba
Bella movent, dixit: 2 Capaneusque nisi ab Iove
vinci*

405

*Haud poterit, 3 fientque pares in vulnera fratres:
Subductaque suos manes tellure videbit
4 Vivus adhuc vates, ultusque parente parentem.
Natus erit facto pius & sceleratus eodem:
Attonitusque malis, exul mentisq; domusque, 410
Vultibus Eumenidum, matrisque agitabitur umbris:
Donec eum conjux fatale poposcerit aurum,
Cognatumque latus Phegejus hauserit ensis.
5 Tum demum magno petet hoc Acheloia supplex
Ab Iove Callirhoe, natis infantibus annos 415
Addat, neve necem sinat esse ultioris inultam.
Jupiter his motus, 6 privigna dona, nurusque
Principet, facietque viros impubibus annis.*

*1 Dea, quæ fas jubet, nefas
vetat, vaticinii & oraculi præ-
ses, ut ad l. i. v. 321. vide et-
iam quæ Gyrald. 15. Synt. &
Jac. Boissard. de Divinat.*

*2 Unus e septem ducibus ad
Thebas; qui cum menia scalis
conscendere tentaret, lapidibus
a defensoribus obrutus est. Hinc
ut ait Veget. lib. 4. fulmine Jo-
vis interisse dictus, hunc toto
Iove fulmen adactum corripuit.
Statius 10. Thebaid. & mox:
Paulum si tardius ortus Cessis-
sens, potest fulmen meruisse se-
cundum.*

*3 Mutuus concident vulneribus
Eteocles & Polynices Oedipi filii,
de quibus Euripides, Se-
neca, Statius.*

*4 Amphiaraus vates fati sui
præscius, non redditum sese e
bello Thebano latuit, proditus
tamen ab Euriphyle uxore,
quam corruptit Polynices dona-
to illi aureo monili Hermione*

*prius a Venere dato, & The-
bas profectus a terra dehiscen-
te absorptus est. præcepit ita-
que filio Alcmeoni, ut mortem
suam matris morte ulciscere-
tur. quo factò, Alcmæon furiis
agitatus morbi remedium quæ-
sivit a Phegeo, cuius filię Al-
phefibœ, quam in uxorem du-
xerat, monile illud fatale de-
dit. Sed ubi apud Phegeum non
invenerit morbi medelam, ab
oraculo monitus se ad Ache-
loum contulit, cuius filiam Cal-
lirhoen cum amaret, illa autem
ab eo posceret monile, ad Al-
phefibœam contendit ab ea re-
petiturus illud. ----*

*5 ---- Callirhoe igitur a Jove
imperrabat liberis suis ex Alc-
meone præproperatam juve-
nitatem, quo patris necem ulci-
sci possent.*

*6 Hebes, que Junonis filia Her-
culis uxor, dona, idest juve-
nitatem.*

Byblis in fontem.

FAB. XI.

Hec ubi faticano venturi præscia dixit
Ore Themis, vario superi sermone fremebant 420
Et, cur non aliis eadem dare dona liceret,
Murmur erat. Queritur veteres 1 Pallantis annos
2 Conjugis esse sui; queritur canescere mitem
3 Jasione Ceres; repetitum Mulciber avum
Poscit 4 Erichthonio: Venerem quoque cura futuri
Tangit, & Anchisa renovare paciscitur annos. 426
Cui studeat Deus omnis habet: crescitque favore
Turbida seditio: donec sua Jupiter ora
Selvit; &, O nostri si qua est reverentia, dixit,
Quo ruitis? Tantumne aliquis sibi posse videtur, 430
5 Fata quoque ut superet? Fatis Jolaus in annos.
Quos egit rediit: fatis juvenescere debent
Callirhoe geniti, non ambitione, nec armis.
Vos etiam, quoque hoc animo meliore feratis,
5 Me quoque fata regunt: quasi mutare valerem, 435
Nec nostrum seri curvarent 6 Æacon anni,
Perpetuumque avi florem Rhadamanthus haberet
Cum 6 Minoe meo, qui propter amara senecta
Pondera despicitur, nec, quo prius, ordine regnat.
Dicta Jovis movere deos; nec sustinet ullus, 440
Cum videat fessos Rhadamanthon, & Æacon annis,
Et Minoa, queri; qui, dum fuit integer avi,
Terruerat magnas ipso quoque nomine gentes:

1 Aurora Hyperionis filia, so-
ror patrue lis Pallantis fil. Crei.
Hesiod. Theogon. ibi. θάνατον τε μέγαν, λαμπρόν
τε σελινὸν Ήώς θ' η πάν-
τεων, &c.

2 Tithoni, quem Aurora suc-
co suo perfudit, & cui a Parcis
immortalitatem impetravit,
oblita interim perpetuitatem
juventutis poscere. exaruit ita-
que in cicadam versus. Adi Cl.
Baconi Sap. Vet.

3 Jovis ex Elestra filium, Ce-
teri adamatum, ex qua genuit

Platum. vide quæ Jacob Bois-
fardus l. de Divinatione in Ja-
pyge.

4 Lib. 2. vers. 554.

5 Hæc ex Stoa noster. Stoicis
enim quod in fatis est, ipsius
exsuperat Jovem. Sed vide Ter-
tull. l. de fato. August. 5. l. de
civitate Dei, D. Thomam lib.
de fato, Euseb. σ. l. de præpa-
ratione Euangelii, Minut. Fel-
licis Octavium, Jul. Si rerum
de fato.

6 Jovis ipsius fil. qui propter
insignem in vivis justitiam, ju-
dices inferni singuntur.

Tunc erat invalidus, ¹ Dejonidenque juventa
Robore Miletum, Phœboque parente superbum 445
Pertimuit; credensque suis insurgere regnis,
Haud tamen est patriis arcere penatibus ausus.
Sponte fugis, Miletē, tua celerique carina
Ægeas metiris aquas, & in Asia terra
Mœnia constituis, positoris habentia nomen. 450
Hic tibi, dum sequitur patria curvamina ripa
Filia ² Meandri toties redeuntis eodem,
Cognita Cyanee præstanti corpore Nympha
Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam:
Byblis in e^m emplo est, ut ament concessa puella; 455
Byblis ³ Apollinei correpta cupidine fratris,
Non soror ut fratrem, nec qua debebat, amavit.
Illa quidem primo nullos intelligit ignes,
Nec peccare putat, quod sapius oscula jungat,
Quod sua fraterno circumdet brachia collo: 460
Mendacique diu pietatis fallitur umbra.
Paulatim declinat amor; visuraque fratrem
Culta venit, nimiumque cupit formosa videri:
Et, siqua est illic formosior, invidet illi:
Sed nondum manifesta sibi est: nullumque sub illo 465
Igne facit votum, veruntamen astuat intus.
Jam dominum appellat; jam nomina sanguinis odit;
Byblida jam mavult, quam si vocet ille sororem.
Spes tamen obscœnas animo demittere non est
Ausa suo vigilans: ⁴ placida resoluta quiete 470
Sepe videt quod amat, visa est quoque jungere fratri

¹ Dejones ex Phœbo filium, qui Minoe jam senescente, Cre^ta regnum invadere moliebatur: verum a Jove deterritus in Asiam navigans Miletum urbem condidit. ibi ex Cyanee Nympha genuit gemellos Caunum & Byblida. Ant. Libera. lis refert, Miletum consulente Sarpedone in Cariam profugisse, ibique Eidotheam Euriti Carum regis filiam uxorem duxisse. fab. 30.

² Lib. 2. vers. 245. & lib. 8. vers. 102.

³ Formosi & referentis Apol. linem avum suum, Miletī sci- licet patrem.

⁴ Censebat Zeno ex insomniī

suum quenque processum sentire: si neque exultare se ulla turpitudine, neque admittere vel agere quicquam scelerate aut injuste in somnis videat, &c. Quam rem jam ante Plato expressit advertens quidnam agat anima sponte sua per imaginationem in somnis, ubi jam destituitur ratione: Plutarch. libell. Quemadmodum sentias te in virtute proficere. vide in Indice nostro poetico titulum Somnia sibi quisque facit. citatisque ibi autoribus adde quæ Claudianus habet in præfatione ad Panegyrin de sexto Consulatu Honorij Augusti.

Corpus, & erubuit, quamvis sopita jaceret.
 Somnus abit: silet illa diu, repetitque quietis
 Ipsa sua speciem, & dubiaque ita mente profatur:
 Me miseram! Tacita quid vult sibi noctis imago?
 Quam nolim rata sit! Cur hac ego somnia vidi?
 Ille quidem est oculis quamvis formosus inquis, 477
 Et placet, & possit, si non sit frater, amari:
 Et me dignus erat: verum nocet esse sororem.
 Dummodo tale nihil vigilans committere tentem, 480
 Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus.
 Testis abest somno, nec abest imitata voluptas.
 Proh Venus, & tenera volucer cum matre Cupido!
 Gaudia quanta tuli! quam me manifesta libido
 Contigit! ut jacui toris resoluta medullis! 485
 Ut meminisse juvat! quamvis brevis illa voluptas,
 Noxque fuit præceps, & cœptis invida nostris.
 O ego, si liceat mutato nomine jungi,
 Quambene, Caune, tuo poteram nurus esse parenti!
 Quambene, Caune, meo poteras gener esse parenti! 490
 Omnia Dii facerent essent communiz nobis,
 Præter avos! Tu me vellem generosior essem.
 Nescio quam facies igitur, pulcherrime, matrem:
 Hei mihi, qua male sum, quos tu, sortita parentes!
 Nil nisi frater eris: Quod obest, id habebimus, unum.
 Quid mihi significant ergo mea visa? quod autem 496
 Somnia pondus habent? an habent & somnia pondus?
 Dii melius: 2 Dii nempe suas habuere sorores.
 Sic Saturnus Opim 3 junctam sibi sanguine duxit;
 Oceanus 3 Tethyn, Junonem rector Olympi. 500
 Sunt superis sua jura: Quid ad cœlestia ritus
 Exigere humanos, diversaque federa rento?
 Aut nostro vetitus de corde fugabitur ardor,
 Aut, hoc si nequeo, peream precor ipsa, toroque
 Mortua componar, 4 positaq; det oscula frater. 505

1 Nec dum determinat amo-
 rem suum, aut potiundi ejus
 votum concipit; vago tantum
 amore intus astuat: cuius re-
 ciprocas fluctuationes modo au-
 dientis habenas rationis, modo
 sensum ventis tota permitten-
 tis vela summo artificio (ut &
 lib. 7. in Medea l. 8. in Scyl-
 la) ingeniosissimus exprimit

poeta, ut omittam quibus gra-
 dibus ab initio insensibili sen-
 sim assurgat ad summum scelus.
 Nemo repente fuit turpissimus.

2 Velocius, & gravius corrum-
 punt vitiorum exempla, magnis
 cum subeunt animos authoribus.

3 Sororem.

4 Mortuæ, e lecto funebri con-
 positæ, ad rogum efferendæ.

Et tamen ¹ arbitrium quarit res ista duorum.
 Finge placere mihi: scelus esse videbitur illi.
 At non ² Aeolida thalamos timuere sororum,
 Unde sed hos novi? cur hac exempla paravi?
 Quo feror? Obscena procul hinc discedite flamma: ⁵¹⁰
 Nec, nisi qua fas est germana, frater ametur.
³ Si tamen ipse mei captus prior esset amore,
 Forsan illius possem indulgere furori.
 Ergo ego, qua fueram non rejectura petentem,
 Ipsa petam? Poterisne loqui? poterisne fateri? ⁵¹⁵
 Coget amor; potero: vel, si pudor ora tenebit,
 Littera celatos arcana ⁴ fatebitur ignes.
 Hoc placet: hac dubiam vincit sententia mentem.
 In latus erigitur: cubitoque innixa sinistro,
⁵ Viderit, insanos, inquit, fateamur amores. ⁵²⁰
 Hei mihi! Quo labor? quem mens mea concipit i-
 gnem?

Et meditata manu componit verba trementi.
 Dextra tenet ⁶ ferrum: vacuam tenet altera ⁷ ceram.
 Incipit; & dubitat: scribit; damnatque tabellas:
 Et ⁸ notat; & delet: mutat; culpatque, pro-
 batque: ⁵²⁵

¹ Consensum poscit ambarum
 partium.
² Aeolo quidem, ut habet Ho-
 mer. Odyss. 10. δώδεκαι ταῦ-
 ἔτες ἐγί μεγάροις γεγά-
 σιν. Εἴ μὲν θυγατέρες
 τοξόεσθη βώούτες. Εὐθ'
 δ' γέ θυγατέροις πόρεν υἱέ-
 σιν εἴραι αὐτοῖς. Quia ta-
 men, ubi Macareus ex sorore
 Canace filium suscepit, Aeolus
 indignatus gladium filiæ misit,
 quo adversus se uteretur ince-
 stus vindice, Macareus vero fu-
 ga sibi consuluit, Byblis vide-
 tur multitudinis usq; numero,
 ad majorem criminis autorita-
 tem conciliandam, simul & su-
 um scelus elevandum.

³ Et captum Byblidis amore
 Caunum fuisse ex Cononis nar-
 rationibus refert Photius in Bi-
 blioteca Καύνω δ' εἶπεις ε-
 γέρετο αἰμάχαρος τὸς α-
 ἀφλόης Βιθλίδος. οἷς δ' α-

τετύγχανε, πολλοὶ κινή-
 σας, εὗσι τῆς γῆς εἰκέ-
 γῆς.

⁴ Nec erubescet.
⁵ Caunus, vel ipse rei even-
 tus. ut Viderit utilitas; ego co-
 pia fideliter edam. 10. Met.

⁶ Stylum ferreum, cuius acu-
 mine solebant veteres exara-
 re ---

⁷ Ceratam tabellam: quam
 rursus, si quid deletum vellent,
 obtusa, & plana styli parte æ-
 quabant, & levigabant ad scri-
 pturam novam, illud vocabant,
 sub acumen styli subire: hoc est
 stylum vertere.

⁸ Scribit, quamvis verbum
 hoc notare inter alias significa-
 tiones accipitur pro nota scri-
 bere, δια σημειῶν γράφει,
 hoc est signis quibusdam animi-
 sensus comprehendere; non li-
 teris, & sermonibus. Turn. ad
 v. 14. l. 24.

Inque vicem sumptas ponit, positasque resumit.
 Quid velit, ignorat; quicquid factura videtur,
 Displicet: in vultu est audacia mista pudori.
 Scripta soror fuerat: visum est delere sororem,
 Verbaque correptis incidere talia ceris. 530
 1 Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
 Hanc tibi mittit amans: pudet (ah!) pudet edere
 nomen.

Et si quid cupiam queris, sine nomine vellem
 Posset agi mea causa meo: nec cognita Byblis
 Ante forem, quam spes votorum certa fuisset. 535
 2 Esse quidem laeti poterat tibi pectoris index
 Et color, & macies, & vultus, & humida sape
 Lumina, nec causa suspiria mota patenti,
 Et crebri amplexus, & qua, si forte notasti,
 Oscula sentiri non esse sororia possent. 540
 Ipsa tamen, quamvis animi grave vulnus habebam,
 Quamvis intus erat furor igneus, omnia feci,
 (Sunt mihi Dii testes) ut tandem sanior essem;
 Pugnavique diu violenta Cupidinis arma
 Effugere infelix; & plus, quam ferre puellam 545
 Posse putas, ego dura tuli. Superata fateri
 Cogor, opemque tuam timidis exposceris votis.
 3 Tu servare potes, tu perdere solis amantem:
 Elige utrum facias: non hoc inimica precatur;
 Sed qua, cum tibi sit junctissima, junctior esse 550
 Expetit, & 4 vinclo tecum propiore ligari.
 5 Iura senes norint: & quid liceatque, nefasque
 Fasque sit, inquirant; legumque examina servent.
 Conveniens Venus est annis temeraria nostris.
 Quid liceat, nescimus adhuc, & cuncta licere 555
 Credimus, & sequimur magnorum exempla deorum.
 Nec nos aut durus pater, aut reverentia fama,

1 Noster ita exordium sumit
 epistole Phedre ad Hippolytum.
 Qua, nisi tu dederis, caritura est
 ipsa, salutem Missit Amazo-
 nio Cressa pueri vero.
 2 Animi amore fauclii indicia
 esse poterant color, macies vul-
 tus, &c.
 3 Sententia, & locutione haud
 dissimili usus est in laudatissimo
 illo opere Medea tragedie,
 quam citat Quintilianus, serva-

re posui, perdere an possim rogas?
 4 Συννοτίουσμός.
 5 Juris, legumque apices no-
 rint, & obseruent ficci senes =
 nos flore atatis nostre utamur.
 Nos vivamus, & amemus, re-
 moreisque senum seniorum omnia
 unius affiniemus affis.
 6 Saturni, Jovis, Oceani, qui
 suas habuere sorores. 498. vers.
 supra.

Aut timor impediet: tantum ab sit causa timendi.
 Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus.
 Est mihi libertas tecum secreta loquendi: 560
 Et damus amplexus, & jungimus oscula coram.
 Quantum est quod desit? miserere fatentis amore,
 Et non fassura, nisi cogeret ultimus ardor:
 Neve merere meo subscribi & causa sepulchro.
 Talia nequicquam perarantem plena reliquit 565
 Cera manum, summoque in margine versus adhaesit.
 Protinus impressa signat sua crimina & gemma,
 Quam tinxit lacrymis: lingua defecerat humor.
 Deque suis unum famulis pudibunda vocavit:
 Et paulum blandita, Ferbas, fidissime, nostro, 570
 Dixit, & adjecit longo post tempore, fratri.
 Cum daret, elapsa manibus cecidere tabella:
 Omine turbata est: misit tamen. Apt a minister
 Tempora nactus adit, traditque latentia verba:
 Attonitus subita & juvenis Maandrius ira 575
 Projicit acceptas, lecta sibi parte, tabellas:
 Vixque manus retinens trepidantis ab ore ministri,
 Dum licet, o vetita scelerate libidinis autor,
 Effuge, ait: Qui, & si nostrum tua fata pudorem
 Non traherent secum, penas mihi morte dedisses.
 Ille fugit pavidus, dominaque ferocia Cauni 581
 Dicta refert. palles audita, Bybli, repulsa;
 Et paveret obsessum glaciali frigore & pectus.
 Mens tamen ut rediit, pariter rediere furores,
 Linguaque vix tabes iacto dedit aere voces: 585
 Et merito. Quid enim temeraria vulneris hujus
 Indicium feci? quid, que celanda fuerunt,
 Tam cito commisi properatis verba tabellis?
 Ante erat ambiguus animi sententia dictis
 Pratenenda mihi, ne non sequeretur euntem; 590

x Intra quartor, ex quinque
 illis amandi lineis, visum, al-
 loquium, tactum, osculum sine
 suspitione licet confistere: cur
 non & quinta illa μελτόεντι:
 η μελτόεντι nectaris parte
 non imbuere nos, sed proluere
 datur? vide vers. 343. lib. 10.
 z Mortis.

Ita Juven. Sat. 1. summi ple-
 ua, iam margine libri Seriphus

& is tingo, needum finitus.
 4 Annulo, sigillo inclusa. se-
 latum, atque beatum exquis ta-
 bulis, & gemma fecerit uida. ibid.
 5 Caunus Maandri nepos. su-
 pra vers. 444.
 6 Nisi necis tuas reddenda ra-
 tio nobis crearet dedecus.
 7 Rectius utique ex autoritate
 Ms. Ciosani, & mei, quam
 quod vulgo legitur, corpus.

5 Parte aliqua, d' qualis foret aura, notare
Debueram, tutoque mari decurrere: qua nunc
Non exploratis implevi lintea ventis.

Nunc feror in scopulos igitur: submersaque toto
Obruor Oceano, nec habent mea vela recursus. 495
Quid quod & omnibus certis prohibebar amori
Indulgere meo tunc, cum mihi ferre jubenti
Excidit, & fecit spes nostras cera caducas?
Nonne vel illa dies fuerat, vel tota voluntas,
Sed potius mutanda dies? Deus ipse monebat, 600
Signique certa dabat, si non male sana fuisset:
Et tamen ipsa loqui, nec me committere cera
Debueram, præsensque meos aperire furores:
Vidisset lacrymas, vultus vidisset amantis.
Plura loqui poteram, quam quæ cepere tabella: 605
Invito potui circumdare brachia collo,
Et, si rejicerer, potui moritura videri,
Amplexique pedes, & affusaque poscere vitam.
Omnia fecisset: quorum si 3 singula duram 609
Flesterem non poterant, poterant tamen omnia mentem.
Forsitan & missi sit quadam culpa ministri:
4 Non adiit apte, nec legis idonea, credo,
Tempora, nec petuit horamque, animumq; vacantem.
Hac nocuere mihi. 5 neque enim de rigide natus,
Nec rigidos silices, solidumve in pectore ferrum, 615
Aut adamanta gerit, nec lac bibit ille leana.
Vincetur, repetendus erit, nec tardia coepit
Ulla mei capiam, dum spiritus iste manebit.
Nam primum, si facta mihi revocare liceret, 619

1 Allegoria pulchre continua-
ta se temeritatis in scribendo
arguit: mox augurii male ser-
vati, diei crisi improbat, nun-
cium importunum. Lascivior
aliquando est Ovidii, inquit Fa-
bius l. 10. Institution. 2. cap.
& mox: Ovidii Medea videtur
mihi ostendere, quantum vir il-
le præstare posuerit, si ingenio
suo temperare, quam indulgere
maluisse. Et hic sane faten-
dum est lascivire ipsius inge-
nium, natum scil. materiam
sequacem, & genio suo affinem.
2 Ad pedes illius provoluta.
3 Quæ non profuerant singula,

multa juvent.

4 Non opportunos tentavit a-
ditus, & quæ mollissima fandi
tempora.

5 Neque enim natus es e se-
pnlis, nutritus latte ferino: Neo
dicam silices peccus habere suum.

3. Trist. eleg. 11. vide citatos
a nobis in Iustice Poetico, sub ti-
tulo Durus. qui omnes Home-
rum secuti, Iliad. x. 6. γλω-
κη ἡ οὐ ἔτικτε θάλασσα: Ηέται τὸν λίβατοι, οὐτε
τοι νόσος εστὶν αἰπεύσεις: adi etiam A. Gellium l. 12. c.
1. Macrob. l. 5. Saturn. c. 11.

Non cepisse fuit : 1 copta expugnare , secundum est :
 Quippe nec ille potest (ut jam mea vota relinquam)
 Non tamen ausorum semper memor esse meorum :
 Et , quia desierim , leviter voluisse videbor ,
 Aut etiam tentasse illum , insidiisque petisse ;
 Vol certe non hoc , 2 qui plurimus urget . & urit 625
 Pectora nostra , 3 Deo , sed victa libidine credar .
 Denique jam nequeo nil commisisse nefandum ;
 Et scripsi , & petii : temerata est nostra voluntas ;
 Ut nil adjiciam , non possum innoxia dici .
 Quod superest , multum est in vota , in criminis
 parvum .

630

Dixit : & (incerta tanta est discordia mentis)
 Cum pigrat tentasse , liberte tentare ; modumque
 Exit , & infelix & committit saepe repelli .
 Mox ubi finis abest , 5 patriam fugit ille , nefasque :
 Inque peregrina ponit nova mœnia terra . 635
 Tum vero mœstam tota Miletida mente
 Defecisse ferunt : tum vero a pectore vestem
 Diripiuit , planxitque suos furibunda lacertos .
 Jamque palam est demens : inconcessamque fatetur
 Spem Veneris , sine qua patriam , invisoque penates
 Deserit , & profugi sequitur vestigia fratri . 641
 6 Utque tuo mota , troles Semeleja , thyrso
 Ismaria celebrant repetita triennia Bacchæ :
 Byblida non aliter latos ululasse per agros
 7 Bubasides videre nurus ; quibus illa relictis , 645
 8 Caras , & armiferos Lelegas , Lyciamque pererrat .

Jul. Sealig. 5. lib. Poet. cap. 3.

1 Incepta perficere .
 2 Ms. Cœlestinus , Ciofanus ,
 & e meis unus habent , qui
 plurimus urit . & niss .

3 Amore , Cupidine .
 4 Identidem interpellat eum ,
 utrumque repulsum passa .

5 Καῦρος ἔξιται τῆς γῆς
 ἔχειν , &c. Caanus terram
 illam deseruit . Doloribus inde
 plurimis affecta Byblis , pater-
 nam & ipsa domum reliquit ,
 & per deserta diu oberrans ,
 & propter frustratos amores a-
 nimo fracta , nexo de zona la-
 gno , ex nuce scipiam suspens-

dit . Inde ab illa flente fluxerunt lacrymæ . & fons hinc enatus , quem Byblida indigenæ nominant . Hæc Photius ex Conone . Aliter Liberalis , ut mox ad v. 533 .

6 Utque Threiciæ Bacchides ,
 in Orgiis tuis vibrantes thyr-
 os , idest hastas pampinis in-
 volutas , furore concitæ discur-
 runt . de Bacchanalibus vide
 que ad s. 28. v. l. 3. de Triete-
 ricis ad v. 587. l. 6.

7 Cariæ . Bubasus Cariæ regio
 est .

8 Populum Cariæ in Asia . 8.
 l. 5. v.

Jam

Jam 1 Cragon, & 2 Lymirem, 3 Xantique reli-
 querat undas,
 4 Quoque Chimara jugo, mediis in partibus hincum;
 Pectus & ora lea, caudam serpentis habebat.
 Deficiunt sylva, cum tu lassata sequendo 650
 Concidis, & dura positis tellure capillis,
 Bybli jaces, frondesque tuo premis ore caducas.
 5 Sape illam Nympha teneris Lelegeides ulnis
 Tollere conantur: sape ut medentur amori
 Pracipiunt: surdaque adhibent solatia menti. 655
 Muta jacet: viridesque suis tenet unguibus herbas
 Byblis, & humectat lacrymarum gramina rivo.
 Najadas his venam, qua nunquam arescere posset.
 Supposuisse ferunt: Quid enim dare majus habebant?
 Protinus, ut secto picea de cortice gutta, 660
 Utve tenax grava manat tellure bitumen;
 Utque sub adventum spirantis lene Favoni
 Sole remollescit que frigore constitit unda:
 Sic lacrymis consumpta suis 6 Phœbeia Byblis
 Vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus illis 665
 7 Nomen habet domina, nigraque sub ilice manat.

1 Montem Lyciae.

2 Urbem Lyciae.

3 Fluvii Lyciae.

4 Ita legendum ex autoritate
 duorum Vatican. Urfini, Celestini, monet Ciofanus. quin ex
 meis unus disertim habet *hir-*
cum, alter suprascriptum, vul-
 go leg. *ignem*, & alii legunt,
Quoque Chimara jugum. de
 Chimæra, vide quæ supra ad
 l. 6. v. 359.

5 Επειδης η μέρχυται
 χετο χαλεπωτερω δαιμονι,
 &c. Cum vero in dies magis
 urgeret malus genius, inquit
 Liberalis, noctu statuit seipsum

de saxo precipitem dare, pro-
 ximum ergo montem conscen-
 dit. Nymphæ autem miseratae
 eam cohibuerunt: & Byblidem
 immortalitate donatam in su-
 um sodalitium, contubernium
 scilicet Hamadryadum adscive-
 runt. Liquore saxo illo distil-
 lans, in hunc usque diem ab
 incolis appellatur *Lacryma By-*
blidis.

6 Phœbi neptis. ad vers. 444.
supra.

7 Εγι τη Μιλεσία πη-
 γή τε εσὶ Βυθλίς, καὶ οὐσι-
 εσὶ τῆς Βυθλίδος τούτη ερω-
 τας ἀδοσιγ. Strabo 7. l.

Iphis in marem.

F A B. XII.

Fama novi centum i Cretas forsitan urbes
Implesset monstri, si non miracula nuper
Iphide mutata Crete propiora tulisset.
2 Proxima Gnoissiaco nam quondam Phastia regno 670
Progenuit tellus ignotum 3 nomine Lyctum
Ingenua de plebe virum: nec census in illo
Nobilitate sua major: sed vita, fidesque
Inculpata fuit. gravida qui conjugis aures
Vocibus his monuit, cum jam prope partus adesset. 675
Quæ voveam duos sunt: q minimo ut relevare dolore,
Utque marem parias. 5 Onerosior altera sors est:
Et vires fortuna negat. 6 Quod abominor ergo,
Edita forte tuo fuerit si foemina partu.]
(Invitus mando; pietas ignosce) necetur. 680
Dixerat; & lacrymis vultum lavere profusis,
Tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur.
Sed tamen usque suum vanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus, 7 ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est Lycto sententia. jamq; ferendo 685
Vix erat illa gravem maturo pondere ventrem:
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
8 Inachis ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit, aut visa est. Inerant 9 lunaria fronti

1 Uade Miletus Coloniam deduxerat in Asiam. vers. 444.
Supra.

2 Phastus opp. Cretæ prope Cnossium celebre Cretæ urbem.
3 Hunc Anton. Liberalis nominat Lamprum, uxorem Galateam, filiam Leucippum, Deum auxiliarem, quæ nostro I-fis, Latonam.

4 Facilitatem pariundi, & fertum masculum vovo.

5 Educatione, & dote gravior, sexus sequior.

6 Quod omen avertant Dii.

7 Ne desperet Deorum opem.

8 Isis ex Jo. Inachi filia, ut l. 3. vers. 729. Hanc, inquit Diodorus l. 1. alii Ifidem, a-
bi Gererem, & Thesmopho-

ram, Lunam alii, nonnulli Ju-nonem. opprone itaq; adest parturienti, & in somnis. Namque, ut ibidem Diodorus, in somnis opitulatur eis, quos censuerit dignos, &c.

9 Isidis simulachrum muliebre erat cornutum. Heroditus in Euterpe. Colebatur autem Isis sub specie vaccæ, cujus corniculata forma referret Lunam, ut & Osiris sub specie bovis, cujus cornua pleno orbe coenn-tia representarent Solem. Alii autem per vaccam Isin significari Ægyptum Osiri, idest Soli suppositam, vel Osiri, idest Nilo inundatam, lege Plutarch. libel. de Ifide, & Osiride. Macrobi. Saturn. 1. lib. 20. cap.

Cornua, 1 cum spicis nitido flarentibus auro, 690
Et 2 regale decus: cum qua latrator 3 Anubis,
Sancta que 4 Bubastis, 5 variisque coloribus Apis,
6 Quique premit vocem, ditoque silentia suadet:
Sistraque erant, 7 nunquamq; satis quesitus Osi-
 ris, 695

8 Plenaque somniferis serpens peregrina venenis.
Tum velut excussam somno, & manifesta videntem
Sic affata Dea est: Pars o Telethusa mearum,
Pone graves curas, mandataque falle mariti:
Nec dubita, cum te partu Lucina levarit, 700
9 Tollere, quicquid erit. **Dea sum 10 auxiliaris**,
 opemque

Diodor. Sicul. lib. 1. Gyrald.
 Syntagm. 12. Euseb. de præ-
 par. Euang. 2. lib. cap. 1. de
 Theologia Ægyptiorum, & 1.
 3. c. 11.

1 Est Isis, quæ Græca lingua
 dicitur Δημητρ, id Ceres,
 Herodot. Euterpe, Tertullian.
 de Corona militis cap. 7. Apu-
 lejus 7. Met.

2 Diadema corniculatum, vel
 etiam aspidibus redimitum,
 quarum due eriguntur, quæ
 Lunam referant.

3 Deus, ρυνοκέφαλος, sive
 ille significet tempus, vel Ho-
 rizontem, vel Nilum, vel Mer-
 curium, vel Canem stellam,
 qui Solis recessus, & Nili in-
 undationis tempus denotat
 vide quæ nos ad Lucan. 1. 8.
 vers. 8; 2. & præter citatos ibi
 autores, adi Jul. Gyrald. 2.
 Synt.

4 Diana Ægyptiis præcipue cul-
 ta in urbe Bubasti. Herod. Eu-
 terpe. Gyrald. 12. Synt.

5 Bos ab Ægyptiis vice numi-
 nis cultus. insigne ei in destro
 latere candicans macula. non
 est fas eum certo vita annos
 excedere. mersum itaque in
 fonte sacerdotes enecant, quæ-
 situri luctu alium, quem substi-
 tuant, &c. Plin. lib. 8. c. 45.
 Hunc Epiphum Isidis filium
 fuisse scribit Herodotus in Tha-
 lia, & hæc illi esse signa; in
 fronte maculam albam formæ

quadratæ, in tergo effigiem a-
 quilæ, cetera nigrum, cantha-
 rum in palato, duplices in cau-
 da pilos. Hunc alii eundem
 cum Osiride putant. adi Bois-
 fardum de Divinat. tit. Serapis.
 & quos citat Clariß. Jo. Sel-
 denus Syntagmate de Dhs Sy-
 ris 1. cap. 4. & Gyrald. Syntag.
 6.

6 Harpocrates, Deus silentiæ,
 qui digito ori admoto tacitur-
 uitatis symbolum est.

7 Sacerdotes in sacris lugentes
 repræsentant Isidem reliquias
 Osiridis mariti a fratre Typho-
 ne cæsi, & in 20. partes disser-
 ti quærentem. Diod. 1. 1. redi ad
 notata super Api vers. præced.

8 Aspis, cujus mortu homines
 ranguam sopoti moriuntur. Mi-
 cyllus crocodilum intelligit, cu-
 jus venenosus morsus infanabili-
 lis. Utique Ægyptiis indige-
 na, aliis terris peregrina. Tur-
 neb. 7. lib. 8. cap. Sed ut cre-
 dam aspidem intelligi, suadent
 somniculosas aspis, A. Gel. lib.
 9. cap. 12. ὑπνοκήν Solino di-
 sta; Cleopatræ aspides, quæ ad
 mortem fecere occultum sopori-
 ris iter. Propert. 3. 1. 13. eleg.
 & Lucan. lib. 9. vers. 610. &
 701.

9 Educare, non exponere non
 interficere. **Quicquid peperisse**,
 decreverunt tollere. Terent. Au-
 dia.

10 Redi ad notata super vers.

Exorata fero: nec te soluisse quereris
Ingratum numen monuit, thalamoque recessit.
Lata toro surgit, purasque ad sidera supplex.
 1 *Cressa manus tollens, rata sicut sua visa precatur.*
Ut dolor increvit, 2 seque ipsum pondus in auras 706
Expulit, & nata est ignaro femina patri,
Jussit ali mater puerum mentita: fidemque
Res habuit; neque erat facti nisi conscientia nutrix.
Vota pater solvit, nomenque imponit avitum. 710
Iphis avus fuerat. Gavisa est 3 nomine mater,
Quod commune foret, nec quenquam falleret illo.
 4 *Impercepta pia mendacia fraude latebant.*
Cultus erat pueri: 5 facies, quam, sive puer,
Sive dares puer, fieret formosus uterque. 715
Tertius interea decimo successerat annus;
Cum pater, Iphi, tibi flavam despondet Janthen;
Inter Phastiadas que laudatissima forma
Dote fuit virgo, Dictao nata Theleste.
Par atas, par forma fuit; 6 primasque magistris 720
Accepere artes elementa etatis ab isdem.
Hinc amor amborum tetigit 7 rude pectus, & aquum
Vulnus utriusque dedit: sed erat fiducia 8 dispar.
Conjugium, pactaque expectant tempora tada,
Quemque virum putat esse, suum fore credit Janthe.
Iphis amat, 9 quo posse frui desperat, & auget 726
Hoc ipsum flamas, ardetque in virginе virgo.
Vixque tenens lacrymas, Quis me manet exitus? in-
quit:
Cognita quam nulli, quam prodigiosa, nōveque

88. vide & Apulejum lib. 11.
Metam. Tu quidem sancta &
humani generis sospitatrix, &c.

1 *Telethusa Cretensis.*

2 *Citra opem obstetriciam, ne*
qua forte compotatrix foemi-
niam natam patri indicaret,
conscientia tantum nutrice.

3 *Ambiguo, ut quod utriusque*
sexui conveniret.

4 *Indeprehensa, non animad-*
versa.

5 *Eπι δὲ ήγέτο η νόρη,*
εγένετο αὐτού τι καλ-
λος. Anton. Liberalis in hac
eadem fab.

6 *Disciplina plane Laconica;*

siquidem in iisdem gymnasiis,
sub iisdem magistris artium im-
biberint elementa grandis vir-
go, bonusque puer, ut habet
Martial. l. 8. epig. 3.

7 *Contabutum nullis ante cupi-*
dinibus. Propert. 1.

8 *In sequentibus redditur ra-*
tio, fiducia in Janthe, dissi-
dentia in Iphide.

9 *Alii leg. quis. Sed & ferri*
poteat quo phras. Græca: Iphis
amat rem, qua se posse frui
desperat. Triste lupus fabulis.
Virg. κυνι λύκος αγεω-
τατον. Plato. infra etiam v.
 749. & alibi.

*Cura tenet Veneris? Si Di: mihi parcere vellent, 730
 Perdere debuerant: si non & perdere vellent,
 1 Naturale malum saltem, & de more dedissent.
 Nec vaccam vacca, nec equas amor urit equarum:
 Urit oves aries; sequitur sua fœmina cervum;
 Sic & aves coeunt: interque animalia cuncta 735
 Fœmina fœmineo correpta Cupidine nulla est.
 2 Vellem nulla forem. Ne non tamen omnia Crete
 Monstra ferat; taurum dilexit 3 filia Solis;
 Fœmina nempe marem. Meus est furiosior illo,
 Si verum profitemur, amor: tamen illa secuta est
 Spem Veneris; tamen illa 4 dolis, & imagine vac-*

ca

741

*Passa bovem est; 5 & erat, qui deciperetur, adulter.
 Huc licet ex toto solertia confluat orbe,
 Ipse licet revolet ceratis Dædalus alis,
 Quid faciet? num me puerum de virgine doctis
 Artibus officiet? num te mutabit, Janthe? 745
 Quin animum firmas? teque ipsa recolligis, Iphi?
 Consiliique inopes, & stultos excutis ignes?
 Quid sis nata, vides: 6 nisi te quoque decipis ipsam.
 Et pete, quod fas est: & ama, quod fœmina debes.
 Spes est qua capiat, spes est qua pascat amorem. 750
 Hanc tibi res adimit. Non te custodia chara
 Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti,
 Non patris asperitas: nec se negat ipsa roganti;
 Nec tamen est potienda tibi; nec, ut omnia fiant,
 Esse potes felix, ut Diique, hominesque laborent. 755
 Nunc quoque votorum pars nulla est vana meorum:
 Diique mihi faciles quicquid valuere dederunt.
 Quod volo, vult genitor, sacer & vult ipse futurus:
 At non vult natura, potentior omnibus istis,
 Qua mihi sola nocet. Venit ecce optabile tempus, 760
 7 Luxque jugalis adest, & jam mea fiet Janthe,*

1 Ut viri, non virginis amore
caperer.

2 Vellem non esse me, aut etiam petuisse.

3 Pasiphæ. vide quæ nos ad
Virgilii Eclog. 5. & l. AEn. 5.
Hic crudelis amor tauri, suppo-
staque furto Pasiphæ. & quæ
ad 8. l. supra. v. 150.

4 Inclusa vacca lignæ Dæda-
li opera, ut habent mytholo-

gi. vide Natal. Comitem l. 5.
c. 5. & adi Martial. lib. Spe-
ciale. 5. epigr. quod & repre-
sentatum a Nerone. Sueton. in
eius vita, c. 12.

5 Et erat adulter, qui posset
decipi. brutum sc. animal.

6 Fallere alios in proclivi est,
sed ipsum a se falli miserrimum.
Plutarch. de Adult.

7 Dies nuptiis dictus.

Nec

Nec mihi continget . 1 Mediis sitiemus in undis :
2 Pronuba quid Juno? quid ad hac , 3 Hymenae,
venitis

Sacra , quibus qui ducat abest ? ubi & nubimus amba ?
Pressit ab his vocem : nec lenius altera virgo 765
Æstuat ; utque celer venias , Hymenae , precatur.
Quod petit hac , Telethusa timens modo tempora
differt ,

Nunc facta languore moram trahit ; emina sape ,
Visaque causatur . sed jam consumperat omnem
Materiam facti , dilataque tempora 5 tada 770
Institerant , unusque dies restabat . At illa
Crinalem capiti vittam nataque sibiique
Detrahit , & passis aram complexa capillis ,
6 Iſi , 7 Paratonium , Mareoticaq; arva , Pharonq;
Quacolis , & septem digestum in cornua Nilum , 775
Ter precor , inquit , opem , nostroq; medere timori .
Te , Dea , te quondam , 8 tuaq; hac insignia vidi ,
Cunctaq; cognovi , 9 sonitum , comitesque , facesq;
Sistrorum , memorique animo tha jussa notavi .
Quod videt hac lucem , quod non ego punior ipsa , 780
Consilium , monitumque tuum est : miserere duarum ,
Auxilioque juva . Lacryma sunt verba secutæ .
10 Visa Dea est mouisse suas (& moverat) aras :
Et templi tremuere fores , 11 imitataque Lunam
Cornua fulserunt , 12 crepuitque sonabile sistrum 785

1 Allusum ad Tantali fabul.
2 Η' παραγυμφος , πρε
μηνσειο , que nuptam viro
conciliat . itaque hac boni o-
minis gratia erat veteribus u-
nivira . auspicatis nuptiis , &
legitimis ad vocabatur Juno nu-
ptiarum præses γυμφλια .

3 Lib. 4. v. 758.

4 Nubere proprie est , sponsæ
caput velare flammeo , ut qua
ad sponsum esset deducenda .
Ita hic innuitur , sponsum , &
sponsam esse fœminas . Vide
qua l. 1. v. 700.

5 Nuptiarum . vide qua ad v.
eo. l. 4.

6 Supra vers. 688.

7 Quem colit Ægyptus , in qua
Paratonium opp. & portus ;
Mareotis palus ; Pharos insula

Alexandriæ objecta , turri , &
specula lucernis instructa no-
cturnæ navigationi accommoda
illustris ; & Nilus septem ostiis
se in mare exonerans .

8 Vers. 687. supra .

9 Sanior videtur lectio Ciosan-
ni , cui subscriptit Ms. unus no-
ster , sonitum , comitataque e-
ra Sistrorum , neque enim huc
faciunt faces sistrorum .

10 Ή' Ἡ Δητώ σωνεχῶς
οδυπομένῳ καὶ ἵκετεβοταν
ώκτειρε , καὶ μετέβαλε τῷ
Φύσιν τὸ πατέδος εἰς κόρον .
Liberalis 17. fab.

11 Supra ad vers. 689.

12 Dextra ferebat ἄρεum cre-
pitaculum : cuius per angustam
laminam in modum Balthei re-

Non secura quidem, fausto tamen omine lata
 Mater abit templo, sequitur comes Iphis euntem;
 Quam solita est majore gradu; nec candor in ore
 Permanet, & vires augentur, & acrior ipse est
 Vultus, & incomptis brevior mensura capillis, 790
 Plusque vigoris adest, habuit quam fæmina: nam
 qua

Fæmina nuper eras, puer es. Date munera tem-
 plis,

Nec timida gaudete fide. 1 Dant munera templis,
 Addunt & titulum: titulus breve carmen habebat:
 Vota puer solvit, qua fæmina voverat, Iphis. 795
 Postea lux radiis totum patefecerat orbem:
 Cum & Venus, & Juno, sociisque & Hymenaeus
 ad 3 ignes

Conveniunt, potiturque sua puer Iphis Jantho.

curyatam trajectæ mediæ pau-
 ce virgulæ, crispante brachio
 tergeminos jaetus, reddebat
 argutum sonorem. Apul. de Isi-
 de lib. 11. Metamorph. Quin &
 fistri formam, & formæ ratio-
 nem vide apud Plutarchum in
 libro de Iside, & Osiride.
 3 Ταῦτης εἴτι μέμνησθε τὸ
 μεταβολῆς Φάίστοι, καὶ Σύν-

οι. Φοτίη Διητοῖ, ἥτις εὐφυ-
 σε μήδει τὴν κορην, &c.
 Liberalis fab. 17.

2 Dii conjugales. ut lib. 4. v.
 758. & alibi sapius.

3 In sacris nuptialibus faces
 adhibitas, & sacrificia. 1. 5. v.
 37. & 1. 4. v. 60.

PUB. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEΩΝ
 LIBER X.

Orphei descensus ad inferos, & Olenus,
 & Lethæa in arbores.

F A B. I.

INde per immensum, 1 eroceo velatus amictu;
 Æthera digreditur, 2 Ciconumque Hymenauis
 ad oras

Tendit: & Orpheja nequicquam voce vocatur.
 Affuit ille quidem: 3 sed nec solemnia verba,
 Nec latos vultus, nec felix attulit omen. 5
 4 Fax quoque, quam tenuit, lacrymoso stridula fumo
 Usque fuit: nullosque invenit motibus ignes.
 Exitus auspicio gravior: 5 nam nupta per herbas
 Dum nova Najadum turba comitata vagatur,
 Occidit, in talum serpentis dente recepto. 10
 Quam satis ad superas postquam Rhodopeius auras
 Deslevit vates, ne non tentaret & umbras,
 Ad Styga 6 Tænaria est ausus descendere porta;
 Perque 7 leves populos, simulacraque functa sepulcro
 Persephonen adiit, 8 in amenaq; regna tenentem 15
 Umbrarum dominum: pulsisque ad carmina nervis
 Sic ait: O positi sub terra numina 9 mundi,

1 Qui concolor flammeo, quo
 nova nupta pudoris, & boni
 ominis gratia velatur.

2 Thraciae pop. ad Ifmarum
 montem, & Bistonidem lacum.

3 Neque enim felicissim cessere
 nuptiaz. vide l. 6. v. 428.

4 Lib. 4. v. 60.

5 Virg. 4. Georg. refert Eury-
 dicen dum fugeret Aristæum,
 incidisse in colubrum, cuius
 morsu interiit.

6 Tænarus promontorium est
 Lacuiæ, ubi antrum, cuius va-

stus hiatus, teter mephites, au-
 ditus strepitus occasionem de-
 dere fabulantibus patere hic
 descensum ad inferos. Virg. 4.
 Georgic. super hac eadem re,
 Tænaria etiam fauces, alta os-
 fia Divis, & caliganem, &c.

7 Umbras, animas.

8 Lib. 4. v. 432. & quos in
 Indice Poetico monstrat tit.
 Inferi.

9 Inferorum. lege qua Cel.
 Rhodig. l. 2. c. 18.

In quem decidimus quicquid mortale creamur,
Si licet, & falsi positis ambagibus oris
Vera loqui sinitis, Non huc, ut opaca viderem⁹ 20
Tartara, descendit, nec uti villosa colubris
Terna i Medusai vincirem guttura monstri:
Causa via est conjux, in quam calcata venenum
Vipera diffudit, crescentesque abstulit annos.
2 Posse pati volui; nec me tentasse negabo: 25
Vicit amor; supera Deus hic bene notus in ora est:
An sit & hic, dubito: sed & hic tamen auguror esse;
Famaque si veteris non est mentita 3 rapina,
Vos quoque junxit amor. Per ego hac loca plena
timoris,
Per 4 Chaos hoc ingens, vastique silentia regni, 30
Eurydices, oro, properata retexite fata.
Omnia debentur uobis: paulumque morati,
5 Serius, aut citius sedem properamus ad unam,
Tendimus huc omnes; haec est domus ultima:
uosque
Humani generis 6 longissima regna tenetis. 35
Hec quoque cum justos matura peregerit annos,
Juris erit vestri: pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant veniam pro conjuge, certum est
Nolle redire mihi: letho gaudete duorum.
Talia dicentem, 7 nervosque ad verba moventem 40
Exangues flebant anima: nec 8 Tantalus undam
Captavit refugam, stupuitque 9 Ixionis orbis:
Nec carpsere jecur volucres: urnisque vacarunt
10 Belides; inque tuo sedisti, 10 Sisyphē, saxo. 44
10 Tum primum lacrymis victarum carmine fama est

1 Cerberi, quem, ut & Or-
thum Geryonis canem peperit
ex Typhaone Echidna Medusæ
progenies.

2 Volui quidem, & quod in
me fuit, laboravi ferre iactu-
ram, & desiderium dilectæ con-
jugis.

3 Lib. 5. v. 385.

4 Lib. 1. v. 5.

5 Serius, ocyus sors exitura.
Horat. 3. lib. 3. Ode. πάσιν
αὐθρύτοις ὁ φείλεται από-
θανεῖν ή πρότρου ή ωσέρον.
Archinus. Longins, aut propius

sors sua quemque manus. Propert. l. 1. 28. eleg.

6 Latissime patentia, omnium
capacissima, non habitura fi-
nem.

7 Citharæ cordis verba socian-
tem.

8 Vide l. 4. v. 461.

9 Τὸν τίτυον κατὰ γῆς
δύο γύπες εἶδεσσι. Lucilius Antholog. 2.

10 Quid mirum? ubi illis can-
minibus stupens Deminitis atras
bellua centiceps aures, & inse-
ti capillis Eumenidum recreansur

Eumes

Eumenidum maduisse genas ; 1 nec regia conjux
Sustinet oranti , nec qui regit ima , negare :
Eurydicenque vocant : umbras erat illa recentes
Inter , & incessit passu de umbnere tardo . 49
Hanc simul & legem Rhodopejus accipit Orpheus ,
Ne flectat retro sua lumina , donec Avernas
Exierit valles , aut irrita dona futura .
Carpitur acclivis per muta silentia trames
Arduus , obscurus , caligine densus opaca .
Nec procul absuerant telluris margine summa : 55
Hic , ne deficeret , metuens , avidusque videndi
Flexit amans oculos ; & protinus illa relapsa est :
Brachiaque intendens , prendiq; & prendre certans ,
Nil nisi cedentes infelix arripit auras . 59
Jamque iterum moriens , non est de conjugé quicquam
Questa suo : quid enim nisi se quereretur amatam ?
Supremumque vale , quod jam vix auribus ille
Acciperet , dixit : revolutaque rursus eodem est .
Non aliter stupuit gemina nece conjugis Orpheus ,
Quam tria 2 qui timidus , medio portante catenas ,
Colla canis uidit ; quem non pavor ante reliquit ,
Quam natura prior , saxo per corpus oborto :
3 Quique in se traxit crimen , voluitque videri

angues ? &c. Horat. l. 2.ode 13.
1 Memoria proditum est , in-
quit Pausanias in Bæoticis , Or-
pheum uxore mortua venisse ad
Aornum Thesprotie , ubi per
necromantiam evocarentur um-
bras : ibi , cum Eurydices ani-
mam pone sequi putasset , &
sua se opinione falsum respi-
ciens animadvertisset , ultro si-
bi ipsi , merore confectum , mor-
tem consivisse . Eiusmodi de
Bavaro quodam refertur fabula
a Sabino . Neque illepidum est
illud carmen Hispano scriptum
idiomate , & ingenio , quo in-
vertitur hæc Orphei fabula .
Abuscar a su muler Orfeo baxo
a el inferno . Que por la muler
no puede baxar a otra parte Or-
feo . Orphens ad inferos descen-
dit quæfitum uxorem . Nam
ubi alias quærenda era uxor ?
Descendebat cantans . Et hoc
sicebat viduo jam , & celibi ,

Dederunt Orpheo Pluto , & Pro-
serpina ut uxorem abduceret ,
Pacationem scilicet fore locum rati-
unde mulier discessisset . & umbria
sane subsecuta est a supplicijs suis
cessatio . Sed hac lege dederunt
hoc Orpheo , ne illam respice-
ret , priusquam ad superas oras
reversus esset . Ille ne cruciatum
sibi ab inferis in superas auras sub-
vtheret , consulto respexit .
2 Vir quidam erat timidus ,
qui metu Hereulis speluncam
subiit , unde capite inclinato
procumbens , prospiciens ali-
quando Herculem , dum Cerbe-
rum traheret , diriguit in saxum
versus . Suidam adi in Δειλό-
τος το πυρανύπτοντες . &
Zenobium .

3 Lethæa forma sua freta se
Deabus prætulit . Cujus super-
biam cum illæ jam ulture es-
sent , uxoris crimen in se trans-

Olenus esse nocens, tuque o confusa figura
 Infelix Lethæa tua, junctissima quondam 70
 Corpora, nunc lapides, quos i humida sustinet Ide.
 Orantem, frustaque iterum transire volentem
 Portitor arguerat: septem tamen ille diebus
 Squalidus in ripa, & Cereris sine munere, sedit.
 Cura, dolorque animi, lacrymaque alimenta fuere. 75
 Esse Deos Erebi crudeles questus, in altam
 Se recipit Rhodopen, pulsumq; Aquilonibus Hamum.
 3 Tertius aquoreis inclusum Piscibus annum
 Finierat Titan: omnemque refugerat Orpheus
 Fœmineam Venerem; seu quod male cesserat illi; 80
 Sive fidem dederat; multas tamen ardor habebat
 Jungere se vati; multæ doluere repulsa.
 Ille etiam Thracum populis fuit autor, amorem
 In teneros transferre mares, citraque juventam
 Ætatis breve ver, & primos carpere flores. 85

tulit Olenus, suppicio interveniens. una itaque cum uxore in lapidem fuit conversus. Turneb. lib. 1. e. 23. legit: Tuque o confusa figura infelix Lethæa tua. atque interpretatur: Tu, Lethæa, cum figura tua in lapidem obrigasti. Mei certe membranei manu exarati

habent, Tuque o confusa figura
 Infelix Lethæa tua.
 1 Πολυπίδας, fontibus sca-
 tentis.
 2 Ἀστρος, cibo abstinentis.
 3 Tertia jam vice Sol emensis
 fuerat Zodiäcum, cuius ulti-
 mum signum Pisces.

Orphei cantus, & Attis in pinum.

F A B. V.

C Ollis erat, colleisque super planissima campi
 1 Area, quam viridem faciebant graminis
 herbae.

Umbra loco deerat: qua postquam parte resedit
 Diis genitus vates, & fila sonantia movit,
 Umbra loco venit. non & Chaonis abfuit arbor, 90
 Non 3 nemus Heliadum, non frondibus Æsculus
 altis,

¹ Orpheum hoc Theatrum nostro lib. 1. vers. 22, & Martial.
 21. epigr. lib. Spectac.

² Quercus, qua Chaonia, o-
 lim Molossia, in Epiro, abundat.

Populeum. l. 2. vers. 340.
 Sed adi Indicem Poeticum no-
 strum tit. Arbores, quibus ad-
 de quæ Seneca in Oedipo ver.
 530.

Nec tilia molles , nec fagus , & i innuba laurus ,
 Et coryli fragiles , & fraxinus utilis hastis ,
 Enodisque abies , curvataque glandibus ilex ,
 Et platanus 2 genialis , acerque 3 coloribus impar , 95
 Amnicolaque simul salices , & aquatica lotos ,
 Perpetuoque virens buxus , tenuesque myrica ,
 Et 4 bicolor myrtus , & baccis carula ficus .
 Vos quoque 5 flexipedes hederae venistis , & una
 Pampinea vites , & 7 amicta vitibus ulmi , 100
 Ornique , & picea ; pomoque onerata rubenti .
 Arbutus , & lenta 8 victoris pramia palma ,
 Et succincta comas , hirsutaque vertice pinus ,
 9 Grata Deum matri : siquidem Cybelejus Attis
 Exuit hac hominem , truncoque induruit illo . 105

1 Propter Daphnen . lib. 1. v.

478.

2 Umbram hospitalem praebens convivantibus . Virg. 4. Georgic. ministrantem platanum potantibus umbram .

3 Crispo macularum discursu varia . Plin. l. 36. c. 15.

4 Alba , & nigra . Plin. l. 15. c. 25.

5 Grossis .

6 Ciflos adolescens fuit histrio , & saltator Liberi patris : qui cum thyas exercebat , in profundum terrae hiarum casu lapsus , interiit . Tellus in gratiam Bacchi pro juvene remi-

fit hedere fruticem , que nunc etiam flexipes est , implicitos staticolorum nexus imitata . ex Geponice Parrhasius .

7 Al. amica .

8 Ut quæ oneri imposito non cedat , sed contra nitatur .

9 Puer a Cybele amatus , qui cum in Sagaritide nympha pescasset , in furorem versus se castrovit , mox a Dea in pinum versus est . De quo post ceter. Mythologos legatur Gyraldus Syntag. 4. & Catulli Galliam-bicum , & Arnobius 5. lib. & Diodorus Siculus lib. 4.

Cyparissus in cupressum .

F A B. III.

Adruit huic turba 1 metas imitata cupressus , Nunc arbor , puer ante 2 Deo dilectus ab 2 illo , Qui citharam nervis , & nervis temperat arcum . Namque sacer Nymphis 3 Carthaea tenentibus arva

1 Κανοειδῆς , metæ modo in acutum surgens pyramidalis . Virg. 3. Æn. conifera cyparissi . hinc etym. αἴπο τὸ κύαλη πουπίστος τὸ σακρέμων .

2 Apolline , qui cithara , & arcu æque claret .

3 Carthaea . est autem Carthaea una ex quatuor urbibus Cœi inf. e numero Cycladum , Cyparissi patria .

1 Ingens cervus erat, lateque 2 patentibus altas 110
 Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:
 Cornua fulgebant auro, demissaque in armos
 Pendebant tereti gemmata monilia collo.
 Bulla super frontem parvis argentea loris
 Vincta movebatur; 3 parilique etate nitebant 115
 Auribus e geminis circum cava tempora bacca.
 Isque metu vacuus, naturalique pavore
 Deposito, celebrare domos, mulcendaque colla
 Quamlibet ignotis manibus præbere solebat.
 Sed tamen ante alios Caa pulcherrime gentis 120
 Gratus erat 4 Cyparisse tibi: tu pabula cervum
 Ad nova, tu liquidi ducebas fontis ad undas:
 Tu modo texebas varios per cornua flores,
 Nunc eques in tergo residens huc latus & illuc
 Mollia purpureis frænabas ora capistris. 125
 Æstus erat, mediusque dies, solisque vapore
 Concava litorei seruebant brachia Cancri.
 Fessus in herbosa posuit sua corpora terra
 Cervus, & arborea frigus ducebatur ab umbra.
 Hunc puer imprudens jaculo Cyparissus acuto 130
 Fixit: & ut savo morientem vulnere vidit,
 Velle mori statuit. Quæ non solatia Phœbus
 Dixit? & ut leviter, pro materiaque doleret,
 Admonuit. gemit ille tamen, munusque supremum
 Hoc petit a superis, ut tempore lugeat omni. 135
 Jamque per immensos egesto sanguine fletus,
 In viridem verti ceperunt membra colorem,
 Et modo qui nivea pendebant fronte capilli,
 Horridæ casaries fieri, sumptoque rigore
 Sydereum gracili spectare cacumine cælum. 140

1 Adumbratus hic cervus ad illum Sylviæ, & Tyrrhidarum,
 Æ. 7. sed huic cultus elegantior.
 2 Patalis scil. cervus. Arist.
 lib. 9. histor. ad animalium
 πατταλίας.

3 Pares proinde & ipsi unio-
 nes. Sed MSS. nostri habent
 parilique nitore nitebant. minus
 eleganter.

4 Sylvani hunc fuisse amasium
 tradit Servius ad vers. 20. 1.
 Georgic. Virgil. cervam man-

suetam a Sylvano inscio inter-
 emptam, hinc puerum dolore
 extintum a Sylvano in arbo-
 rem versum. Pierius l. 52. Hiero-
 glyph. Asclepiadem citat au-
 thorem, nomen huic arbori in-
 ditum a Cyparissa filia Boreæ
 regis Celtarum. Didymus Cy-
 parissos Eteoclis filias fuisse di-
 cit, quæ choreas ducentes in
 puteum devolunt, a Tellure
 vicem earum miserata in ar-
 bores versa sunt.

*Ingemuit : tristisque deus , Lugebere nobis ,
I Lugebisque alios , aderisque dolentibus , inquit :*

1 Cupressum his simulare , ut
alibi non raro , necubi vacet nu-
da marginis area , obvenit . Cu-
pressum rogis adhiberi scribit
Varro propter gravem ustrinæ
nidorem , amoendi scilicet te-

tri cadaveris gratia . Plin. lib.
16. cap. 33. est Diti sacra ; &
ideo funebri signo ad domos
posita : hoc , ne quis nescius in-
gressu pollueretur ; illud , quia
excisa non repullulat recidiva .

Jupiter in aquilam , & raptus Ganymedis .

F A B. IV.

Tale nemus vates attraxerat : inque ferarum
Concilio medius , turba volucrumque sedebat .
Ut satis impulsas tentavit pollice chordas , 145
Et sensit varios , quamvis diversa sonarent ,
Concordare modos , hoc vocem carmine movit :
Ab Jove Musa parens (cedunt Jovis omnia regno)
Carmina nostra move ; Jovis est mihi sape potestas
Dicta . Prius cecini plectro graviore 1 Gigantes , 150
Sparsaque 2 Phlegrais victoria fulmina campis :
Nunc opus est leviore lyra ; 3 puerosque canamus
Dilectos superis , inconcessisque puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine penam .
Rex superum 4 Phrygii quondam 4 Ganymedis amo-

re

155

Arsit : & inventum est aliquid quod Jupiter esse ,
Quam quod erat , mallet . nulla tamen alite verti
Dignatur , nisi qua portat sua fulmina terra .
Nec mora : percusso mendacibus aere pennis
Arripit Iliaden , qui nunc quoque pocula miscet , 160
5 Invitaque Jovi nectar Junone ministrat .

1 Lib. i. v. 151. &c 184.

2 Hos alii in ea parte Macedonie , quæ postea Pallene dicta est , Stephan. Alii in Thesalia ; in Campania alii statuunt , ubi Forum Vulcani .

3 Hæc , & quæ sequuntur canit Orpheus in gratiam puero-
rum Diis amatorum , & odium
mulierum , v. 80. sup.

4 Ganymedes Trois Phrygiae
regis filius a Jove in aquilam

verso raptus fingitur. εγώ Γανυμήδης σωμάτος , αλλαχ
ψυχῆς ἔνεκα υπὸ Διός δ
φημι Ολίμπῳ ανενεχθέωναι , &c. Xenophon in Sym-
posio . videatur Sabinus , & Cl.
Minos in Alciati emblem . 4 .
5 Ægre ferente rapti Ganyme-
dis honores , remota a pocil-
landi ministerio filia sua Hebe .

Hyacinthus in florem.

F A B. V.

TE quoque ¹ Amyclide posuisset in aethere Phœbus,
Tristia si spatium ponendi fata dedissent:
Qua licet, aeternus tamen es: quiesque repellit
Ver Hyemem, Piscique Aries succedit aquoso, ¹⁶⁵
Tu toties oreris, viridique in cespite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit, & ² orbe
In medio positi caruerunt præside Delphi,
Dum deus Eurotan, ³ immunitamque frequentat
Sparten; nec cithara, nec sunt in honore sagitta: ¹⁷⁰
Immemor ipse sui non retia ferre recusat,
Non tenuisse canes, non per juga montis iniqui
Ire comes, longaque alit assuetudine flamas.
Jamque fere medius Titan venientis, & acta
Noctis erat, spatioque pari distabat utrinque: ¹⁷⁵
Corpora veste levant, & ⁴ succo pinguis oliva
Splendescunt, latique ineunt certamina ⁵ disci.
Quem prius aerias libratum Phœbus in auras
Misit; & oppositas disjecit pondere nubes.
Decidit in solidam longo post tempore terram ¹⁸⁰
Pondus, & exhibuit junctam cum viribus artem.
Protinus imprudens, actusque cupidine lusus
Tollere ⁶ Tanarides orbem properabat: at illum
⁷ Dura repercusso subjicit in aere tellus

¹ Fili Amyclæ, qui urbem A-myclas condidit.

² Apollo amore Hyacinthi caput, deserto oraculo Delphico, juxta Parnassum, quem $\pi\tau\gamma\eta\varsigma \delta\mu\phi\alpha\lambda\delta\sigma\nu$ appellat Strabo lib. 9. ad quem locum vide quos If. Casaubonus. & fab. quam ex Pindaro citat de duabus columbis a Jove emissis ex Oriente, & Occidente, que hic convenerint.

³ Lacedemonii mœnibus urbem cingere diu noluerunt, ut qui tuenda urbi virtutem juvenum sufficere arbitrarentur.

⁴ Oleo se ungere non luctaturi

modo, ut ad 35. v. lib. 9. dicatum, sed & luxuri solebant. ⁵ Orbis ex ferro, are, lapide, aut etiam ligno, qui medius loco vice amenti trajestus, in sublime jaciebatur, ut infra prescriptos fines decideret Mercurial. Gymna. lib. 2. cap. ^{12.}

⁶ Lacon. Tænarus enim Laconia promontor.

⁷ Zephyrum Apollinis rivalem, & fibi in amore prælati, vehementius flantem divertisse discum in pueri caput, scribunt Palæphatus lib. 1. & Tzetzes 1. Chil. 11. & Lucianus in dialogo Apollinis, & Mercurii.

In vultus, Hyacinthe, tuos. expalluit aque, 185
 Quam puer, ipse Deus, collapsosque excipit artus,
 Et modo te refovet, modo tristia vulnera siccatur.
 Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis.
 Nil profunt artes: erat immedicabile vulnus.

1 Ut si quis violas, riguove papavera in hor-
 to, 190

Liliaque infringat fulvis harentia virgis;
 Marcida demittant subito caput illa gravatum;
 Nec se sustineant, spectentque cacumine terram;
 Sic vultus moriens jacet, & defecta vigore
 Ipsa sibi est oneri cervix, humeroque recumbit. 195
 Laberis 2 Oebalide prima fraudate juventa,
 Phœbus ait, videoque tuum mea crimina vulnus.
 Tu dolor es, facinusque meum: mea dextera letho
 Inscribenda tuo est; ego sum tibi funeris autor.
 Qua mea culpa tamen? nisi si lusisse vocari 200
 Culpa potest; nisi culpa potest & amasse vocari.
 Atque utinam pro te vitam, tecumque licet
 Readere! sed quoniam fatali lege tenemur,
 Semper eris mecum, memorique habebis in ore.
 Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sona-
 bunt: 205

Flosque novus 3 scripto gemitus imitabere nostros.
 Tempus & illud erit, quo se 4 fortissimus heros
 Addat in hunc florem, folioque legatur eodem.
 Talia dum vero memorantur Apollinis ore,
 Ecce cruor, qui fuscus humi signaverat herbas, 210
 Desinit esse cruor, Tyrioque nitentior ostro
 Flos oritur, formaque capit, quam lilia, si non
 Purpureus color huic, argenteus esset in illis.
 Non satis hoc Phœbo est (is enim fuit autor honoris)

1 Purpureum veluti cum flos suc-
 bisus aratro Langeseis moriens,
 cassove papavera collo Demisere
 enput, &c. Virgil. de Euryalo
 Æn. 435. vers.

2 Lacon. Oebalia urbs est La-
 conie. Micyllus per Prolepsim
 dictum vult ab Oebalo Hy-
 acinthi nepote ex Cynorta fra-
 tre. Apollo ipse apud Lucia-
 num dict. dial. ερωμένος πεγ-

3 οὐκέτι λακωνεῖ τὸν Οἰσθίαν
 3 Mok, vers. 215.

4 Ajax Telamonius, e cuius
 sanguine natus flos, Qui prius
 Oebalio fuerat de vulnere natus.
 Litera communis, medijs puero-
 que viroque Inscripta est foliis:
 hec nominis, illa querela, 13.1
 vers. 395. unde liquet scriben-
 dum non hya, ut in vulgatis,
 sed ai ai . . .

*Ipse suos gemitus foliis inscribit, & i ai ai 215
Flos habet inscriptum: funestaque littera ducta est.
Nunc genuisse puder Sparten Hyacinthon: honorque
Durat in hoc avi, celebrandaque more priorum
Annua prelata redeunt & Hyacinthia pompa.*

1 ---- Ita apud Sophoclem Ajax: A^τ, al. • τίς αἱ ποτ^ό
Ω^νδ^ρ φέδε ἐπώνυμον τ' οὐ-
μον ξυνοισεῖν ὄροπεν τοῖς
εἴμοις νακοῖς; adstipulante
Plinio l. 21. cap. 11. Hyacin-
thum comitatur fabula duplex,
Iuctum præferens ejus, quem
Apollo dilexerat; aut ex Ajac-
is cruce editi, ita discordan-
tibus venis, ut Græcarum lite-
rarum figura AI. legatur inscrip-
ta. Lege quæ Rigaltius in
Tertullianum de coronis &
quæ Ge. Sabinus referat de e-

jusmodi flore ad Laz. Bonami-
cum Alexandria fallato . quin
& Planudes vertit τῇ αἱ οὐ-
τῷ αἱ Ω^νδ^ρ Χειδὸν γεγρα-
μένον.

2 Horum festorum meminit
Pausanias bis in Laconicis, εὐ
Τ^ηχιωθίοις, πρὸ τῷ Α'-
πόλλωγ^ρ Θυτίας εἰς τ-
τον. Τ^ηχινθῶ τῷ Βωρεόν
διο^ρ Θύρας χαλκῆς ἐνογι-
ζεται, & in Messenicis.

Cypri incolæ in boves.

F A B. VI.

AT si forte roges secundam i Amathunta me-
tallis, 220
*An & genuisse velit 3 Propetidas, abnuat, aque.
Atque illos, gemino quondam quibus aspera cornua
Frons erat, unde etiam nomen traxere 4 Cerasta.
Ante fores horum stabat Jovis 5 hospitis ara
Lugubris sceleris: quam si quis sanguine tinctam 225
Advena vidisset, mactatos crederet illic
Lactentes vitulos, Amathusiacasve bidentes.
Hospes erat casus. sacris offensa nefandis*

1 Cypri urbem, ut & ipsam
insulam ærifodinis claram.

2 Ratione simili & relatione
ferri potest lectio gemmif. v.
217. modo, sed genuisse vide-
tur potius innuere annuas cere-
monias funebres, & inferias
Hyacinthiorum.

3 Quæ Venerem Deam esse ne-
gare aūsæ, numinis ira, post-
quam corpora sua vulgo prosti-
tuissent, in lapides veræ sunt.

4 Cyprus ipsa Cerastis olim di-
cta, quod multa répoxi, in-
quit Stephanus, hoc est αἱ οὐ-
τε idest promontoria habeat. un-
de sorte occasio fabule.

5 Hospitalis, ζεν's, sed u-
ti maris οὐξεν. namque
hic humanæ immolabantur vi-
ctime.

*Ipsa suas urbes, 1 Ophiusaque arva parabat
Deserere alma Venus. Sed quid loca grata, quid
urbes*

230

*Peccavere mea? quod, dixit, crimen in illis?
Exilio pœnam potius gens impia pendat,
Vel nece, vel si quid medium est mortisque fugaque.
Idque quid esse potest, nisi versa pœna figura?
Dum dubitat, quo mutet eos, ad cornua vulturn
Flexit, & admonita est hac illis posse relinqui,
Grandiaque in toruos transformat membra juvencos.*

1 Cypria, cuius tamen nominis Cypro competentis neque mentio ulla apud Geographos, neque ratio apud interpretes.

Propoetides in silicem.

F A B. VII.

Sunt tamen obscenæ 1 Venerem Propoetides ausæ
Esse negare deam: 2 pro qua sua numinis ira
Corpora cum forma prima vulgasse feruntur. 240
Utque pudor cessit, sanguisque induruit oris,
In rigidum parvo silicem discrimine versa.

1 Respice, quæ ad vers. 223. sup. fertur a Justino lib. 18. quæ se
2 Ab eo orta videtur hac fab. ad litus prostituentes corporis
quæstu dotem quærunt.

quod de Cypriis virginibus re-

Pygmalionis statua eburnea in virginem.

F A B. VIII.

Quas quia Pygmalion 1 avum per crimina as-
gentes
Viderat, offensus vitiis, quæ plurima menti
Fæmineæ natura dedit, sine conjugè celebs 245
Vivebat, thalamique diu consorte carebat.
Interea niveum mira feliciter arte
Sculpsit ebur, formamque dedit, qua fæmina nasci
Nulla potest, operisque sui concepit amorem.
Virginis est vera facies; quam vivere credas, 250

1 Quæstum diutinum corpore facientes,

1 Et, si non obstat reverentia, velle moveri;
 Ars adeo latet arte sua. miratur, & 2 haurit
 Pectore Pygmalion simulati corporis ignes.
 Sape manus operi tentantes admovet, an sit
 Corpus, an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur. 255
 Oscula dat, reddique putat, loquiturque, tenetque,
 Et credit tactis digitos insidere membris,
 Et metuit pressos veniat ne livor in artus:
 Et modo blanditias adhibet, modo grata puellis
 Munera fert illi conchas, teretesque lapillos, 260
 Et parvas volucres, & flores mille colorum,
 Liliaque, pictasque pilas, & ab arbore lapsas
 3 Heliadum lacrymas: ornat quoque vestibus artus,
 Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo;
 Aure leves 4 bacca, redimicula pectore pendent. 265
 Cuncta decent, nec nuda minus formosa videtur.
 Collocat hanc stratis 5 concha Sidonide tintis,
 Appellatque tori sociam: acclinataque colla
 Mollibus in plumis, tanquam sensura, reponit.
 Festa dies Veneris tota celeberrima Cypro 270
 Venerat: & 6 blandis induit cornibus aurum
 Conciderant ita nivea cervice juventa,
 Thuraque fumabant: cum munere functus ad aras
 Constitit, & timide, Si dii dare cuncta potestis,
 Sit conjux, opto, non ausus, eburnea virgo, 275
 Dicere Pygmalion, similis mea, dixit, eburna.
 Sensit, ut ipsa suis aderat 7 Venus aurea festis,
 Vota quid illa velint, & amici numinis omen,

1 Et moveri velle, nisi vetaret
 hoc virginibus a natura insitus pudor, & a proba educatione
 acquisita verecundia &
 silentium. α TE $\omega\mu\rho\delta\epsilon\tau\omega\sigma$.

2 Philostephanus in Cypriacis
 author est, inquit Arnobius l.
 9. Pygmaleonem regem Cypri
 simulachrum Veneris, quod fan-
 tatis apud Cyprios & reli-
 gionis habebatur antiquę, ad-
 amasse ut foeminam, mente,
 animo, lumine rationis judi-
 ciique cęcatis, solitumque de-
 mentem, tanquam si uxoria
 res esset, sublevato in lectu-
 lum numine copularier am-

plexibus atque ore; resque a-
 lias agere libidinis vacua ima-
 ginatione frustrabiles. Sed le-
 gatur & historia nobilis cuius-
 dam juvenis, qui simulachrum
 Veneris Cnidie impotens ama-
 bat apud Lucianum in Amori-
 bus.

3 Armillas & lineas ex ele-
 stro seu succino stillante a po-
 pulis, in quas Phaetontis so-
 rores versæ singuntur. 2. l. v.
 364.

4 Uniones, margarites.

5 Purpura Sidonia seu Tyria.

6 Politis, vittatis, inauratis.

7 Homero passim $\chi\epsilon\upsilon\tau\eta$ A-
 opoditη.

1 Flamma ter accensa est , apicemque per aera duxit .
 Ut rediit , simulacra sua petit ille puella , 280
 Incumbensque toro dedit oscula : visa teperc est .
 Admovet os iterum , manibus quoque pectora tentat :
 2 Tentatum mollescit ebur , positoque rigore
 Subsedit digitis , ceditque : Ut Hymettia sole
 Cern remollescit , tractataque pollice multas 285
 Flectitur in facies , ipsoque fit utilis nfu .
 Dum stupet , & dubie gaudet , fallique veretur ,
 Rursus amans , rursusq; manu sua vota retractat :
 Corpus erat , saliunt tentata pollice vena .
 Tum vero 3 Paphius plenissima concipit heros 290
 Verba , quibus Veneri grates agit , oraque tandem
 Ore suo non falsa premit ; dataque oscula virgo
 Sensit , & erubuit , timidumque ad lumina lumen
 Attollens , pariter cum cœlo vidit amantem .
 Conjugio , quod fecit , adest deq: jamque coactis 295
 Cornibus in plenum novies lunaribus orbem ,
 Illa Paphum genuit , de q; quo tenet insula nomen :

2 Felicis utique ominis erat ,
 sicuti in sacris & libaminibus
 ebrius & altius emicarent i-
 gnis scintillæ & flammæ . 4.
 Georg. v. 385. Ter flamma ad
 recti summum subjecta reluxit ,
 Omne quo firmans animum , &c.
 2 Non una & sola fuit hæc
 virgo eburnea aut marmorea .

plurimas credo duras primum ,
 & difficiles amatoribus , obse-
 quio tamen & assiduis precibus
 emollitas .
 3 Pygmalion Cyprius . Sed προ-
 ληπτικῶς . namque ----
 4 A Papho Pygmalionis
 filio Cyprus dista est Paphos .

Myrrha in arborem.

F A B. IX.

E Ditus 1 hoc ille est , qui , si sine prole fuisset ,
 Inter 2 felices Cinyras potuisset haberi .
 Dira canam . 3 Procul hinc nata , procul este pa-
 rentes ; 300

2 Papho Pygmalionis filio , sani-
 us quam quod habent vulgati li-
 bri & MSS. aliquot , Editus hoc ille
 est . Papho scilicet insula , eque
 sana & lectio Micylli , Editus ex
 illo est . vel , Editus hinc ille est .
 2 Erat enim rex Cypri divitior
 a Deo datis pollens , ut canit
 Pindarus in Nemeis ode 3. Σου
 Σεγγαροποιος φυταλδης ολ-

βος αιρηπωτοσι παρμονοι-
 τσος . οπης κι Κινύρω ε .
 Επίτε πλαστω ποντία ε
 ποτε Κύπρω . Lycophronis in-
 terpreti , & Ant. Liberali Smyr-
 na est filia Theiantis . 34. fab.
 3 Este procul vista rennos , in-
 gne pudoris .

*Ani, mea si vestras mulcebunt carmina mentes,
Desit in hac mihi parte fides; nec credite factum;
Vel, si credetis, facti quoque credite penam.*

*Si tamen admissum sinit hoc natura videri,
1 Gentibus Ismariis, & nostro gratulor orbi, 305
Gratulor huic terra, quod abest regionibus illis,
Qua tantum genuere nefas. 2 Sit dives amomo,
Cinnamaque, costumq; suam, sudataque ligno
Thura ferat, floresque alios 3 Panchaica tellus;
Dum ferat & Myrrham: 4 Tanti nova non fuit
arbor.* 310

*Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido
Myrrha, facesque suas a crimine vindicat isto.
Stipite te Stygio, tumidisque afflavit Echidnis
E tribus una soror. Scelus est odisse parentem:
Hic amor est odio majus scelus. undique lecti 315
Te cupiunt proceres, totoque Oriente juventus
5 Ad thalami certamen adest. Ex omnibus unum
Elige Myrrha virum: dum non sit in omnibus 6 unus.
Illa quidem sentit, foedoque repugnat amori:
Et secum: Quo mente feror? quid molior? inquit. 320
Dii, precor, & pietas, sacrataque jura parentum.
Hoc prohibete nefas, scelerique resistite nostro;
Si tamen hoc scelus est. 7 sed enim dampnare negatur
Hanc Venerem pietas; coeuntque animalia nullo
Catera delicto, nec habetur turpe juventus 325
Ferre patrem tergo: fit equo sua filia conjux,
Quasque creavit, init pecudescaper, ipsaque cuius
Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices quibus ista licent: humana malignas*

*1 Thraciae nostræ gelidae, quæ
non calet amore incesto.*

*2 Simili Epitrope utitur Virgilinus in conferenda cum aliis
terris Italia Georg. 2. v. 140. &
v. 451. ubi ceteris vita rationibus rusticam prefert.*

*3 Panchaja Arabiae Felicis pars
felicissima, utpote flagrantissimo
Solis sideri subiecta. Tosaque
shuriferis Panchaja pinguis arenis,
al. arissis, 2. Georg. v. 139.*

*4 Ut incesto quis amore pol-
luitur. Neque enim hic amor
a face Cupidinea, sed a Tarta-
rea face, quam intentavit fu-*

*riarum una viperis erinita.
5 Certatim nuptias Myrrha
ambinuit.*

6 Pater tuus.

*7 Vacillat primum dubia, la-
bascit mox impotens, hinc na-
turalem brutorum Venerem
probat, gentium sed barbarum
morem defendit. Ad saniorem
subinde mentem reversa sese
increpat, nefandam libidinem
damnat. sensui tandem male-
fano succumbit vista ratio. E-
jusmodi luctam videre est in
Medea l. 7. in Scylla l. 8. in By-
blidel. 9.*

Cura dedit leges, & quod natura remittit, 330
 Invida jura negant. Gentes tamen esse feruntur,
 In quibus & nato genitrix, & nata parenti
 Jungitur, & pietas geminato crescit amore.
 Me miseram, quod non nasci mihi contigit illic!
 Fortunaque loci lator! Quid in ista revolvor? 335
 Spes interdicta discedite: 1 dignus amari
 Ille, sed ut pater, est. Ergo si filia magni
 Non essem Cinyra, Cinyra conoumere possem;
 Nunc quia jam 2 meus est, non est 3 meus; ipsa
 que damno 340

Est mihi 4 proximitas: aliena potentior essem.
 Ne libet procul hinc, patriaque relinquere fines,
 Dum scelus effugiam. Retinet malus ardor amantem,
 Ut prasens 5 spectem Cinyram, 5 tangamque,
 loquarque,

Osculaque admoveam, si nil conceditur ultra.
 Ultra autem sperare aliquid potes, impia virgo? 345
 6 Nec quod confundas & jura, & nomina sentis?
 7 Tune eris & matris pellex, & adultera patris?
 Tune soror nati? genitrixque vocabere fratis?
 Nec metues atro 8 crinitas angue sorores,
 Quas facibus savis oculos atque ora petentes 350
 Noxia corda vident? At tu, dum corpore non es
 Passa nefas, animo ne concipe: neve parentis
 Concubitu verito natura pollue foedus.
 Velle putn, res ipsa vetat; pius ille, memorque
 Moris: & o vellem similis furor esset in illo! 355

1 Myrrha patrem, sed non ut filia
 debet, amavit. I. l. de Arte.

2 Pater.

3 Coniux.

4 Sanguinis & generis propinquitas.

5 De quinque amandi lineis
 vide quæ adnotata aī v. 500.

I. 9.

6 Itane? nature, gentiumque
 jura, sanguinis generisque no
 maina tragicos supergressa in
 cestus, promiscue confundis?
 neque interim ejusmodi scelerum
 ultrices Furias perhorre
 scis?

7 Enigma simile posuit de se
 Oedipus in Thebaide Seneca,
 ver. 134. Avi gener, patrisque

rivalis fui, Frater suorum libe
 rum, & fratrum parens: Uno
 accia partu liberos peperit viro,
 Ac sibi neposes.

8 Furias ὄφιοπλοκάμψ
 l. 4. v. 452, & 480. τῷ οὐρανῷ
 Εγγύος, scelerum ultrices.
 Nolite, inquit Cicero pro Ro
 scio Amerino, putare, quem
 admodum in fabulis saepen
 umero videtis, eos, qui aliquid
 impie scelerateque commis
 rint, agitari & perterreri fu
 riuarum tedis ardentibus. sua
 quemque fraus, & suus terror
 maxime vexat, suum quemque
 scelus agitat, amentiaque affi
 cit, &c.

Dixerat. At Cinyras, quem copia digna procorum
Quid faciat, dubitare facit, sciscitur ab ipsa
1 Nominibus dictis, cuius velit esse mariti.
Illa silet primo: patrisque in vultibus haren
Æstuat, & tepido suffundit lumina rore. 360
Virginei Cinyras hac credens esse timoris,
Flere vetat, siccaturque genas, atque oscula jungit.
Myrrha datis nimium gaudet: consultaque qualem
Optet habere virum, similem tibi, dixit. At ille
Non intellectam vocem collaudat: &, Esto 365
Tam pia semper, ait. Pietatis nomine dicto,
Demisit vultum sceleris sibi conscientia virgo.
Noctis erat medium, curasque & corpora somnus
Solverat: at virgo Cinyreia per vigil igne
Carpitur indomito, furiosaque vota retractat. 370
Et modo desperat, modo vult tentare; pudetque,
Et cupid; &, quid agat, non invenit. 3 Utque
securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
Quo cadat in dubio est, omnique a parte timetur:
Sic animus vario labefactus vulnere nutat 375
Huc levis, atque illuc, momentaque sumit utroque.
Nec modus, & requies, nisi mors, reperitur amoris:
4 Mors placet. Erigitur, laqueoque innecere fauces
Destinat; &, zona summo de poste revincta,
5 Chare vale Cinyra, causamque intellige mortis, 380
Dixit: & aptabat pallenti vincula collo.
Murmura verborum fidis & nutricis ad aures
Pervenisse ferunt, limen servantis alumna.
Surgit anus, reseratque fores; mortisque parata

1 Procorum ταύτην διὰ
κοίλας πλεῖστοι καὶ ἐκ
πόλεων πλεῖστης ἐμνήσον.
Liberalis 34. fab.

2 Lacrymarum?

3 At veluti summis antiquam
monsibus ornatum Cum ferro ac-
ciasam, crebrisque bipennibus in-
stant Eructare agricolæ certatum;
illa usque minatur, Es tremen-
fulta comam concusso vertice
vultar, &c. En. 7.

4 Remedium amoris ultimum,
ut habet epigramma incerti

autoris lib. 1. Antholog. c. 27.
Ἐρωτα πάντες λίμον. Η
μή, χέον. Εάν δὲ μη
ταῦτα τῷ φλόγῳ σθέτη,
Θεσσαλίης τὸ λοιπὸν ἡρ-
τῆδο Βρίχο. Suidas Cra-
teti tribuit, ut & Laertius.
5 Amatorie, & tanquam al-
liena a patris nomine abstinet,
ut quod amori obstatet.
6 Nutricem hanc Liberalis 24.
fab. appellat Hippolyten.

1 Instrumenta videns , spatio conclamat eodem, 385
 Seque ferit , scinditque sinus , eruptaque collo
 Vincula dilaniat : tum denique flere vacavit ,
 Tum dare complexus , laqueique requirere causam .
 Muta silet virgo , terramque immota tuetur ,
 Et deprensa dolet tarde conamina mortis . 390
 Instat anus , 2 canosque suos , & inania nudans
 Uberta , per cunas , alimentaque prima precatur ,
 Ut sibi committat quicquid dolet . illa rogantem
 Aversata gemit . Certa est exquirere nutrix ,
 Nec solam spondere fidem . Dic , inquit , opemque 395
 Me sine ferre tibi : Non est mea 3 pigra senectus .
 Seu furor est ; habeo quod 4 carmine sanet , & herbis .
 Sive aliquis nocuit ; magico lustrabere ritu :
 Ira deum sive est ; sacris placabimus iram .
 Quid rear ulterius ? Certe fortuna , domusque 400
 Sospes ab incursu est : vivunt genitrixque , paterque .
 Myrrha , patre audito , spiria duxit ab imo
 Pectore : nec nutrix etiamnum concipit ullum
 Mente nefas , aliquemque tamen präsentit amonem :
 Propositique tenax , quodcunque est , orat ut ipsi 405
 Indicet , & gremio lacrymantem tollit anili .
 Atque ita complectens infirmis membra lacertis ,
 5 Sensim , inquit , amas : Et in hoc mea (pone
 timorem)

Sedulitas erit apta tibi , nec sentiet unquam
 Hoc pater . Exiliit gremio furibunda , torumque 410
 Ore premens , Discede , precor , miseroque pudori
 Parce , ait , instanti , Discede , aut desine , dixit ,
 Quarere quid doleam . Sselus est , quod scire laboras .

3 Zonam laquei vice de poste
 revinctam .

2 Hinc Phædræ nutrix illa in
 Hippolyto Senecæ : Per has se-
 nectæ splendidas supplex comas ,
 Fessumque curis petitus , & ca-
 ra ubera Precor , furorem siste ,
 neque ipsam adjuva . Pars san-
 tatis , velle sanari fuit . v. 245 .

3 Imo male sedula abunde .
 ut infra v. 418 , verum de im-
 probitate huiusmodi veterarum ,
 quæ plerumque se scelerum &
 flagitorum præstant ministras
 atque instrumenta , vide quæ ad

hunc locum Georgius Sabinus .

4 Quid valeat Magia in amo-
 ribus solvevendis aut impediendis
 dixi ad 4. lib. Æneid . Virgil .
 Hoc se carminibus promittit sol-
 vere mentes Quas velit : &c vide
 etiam 7. l. supra v. 200. & 225 .

5 Qua solertia Leptines Ma-
 thematicus , vel , ut alii tradunt ,
 Erasistratus medicus amorem
 indagarit Antiochi filii Seleuci
 regis , qui novercam deperit ,
 lege apud Plutarchum in De-
 metrio , Appianum in Syriacis ,
 Val. Maximum l. 5. c. 7 .

Horret anus, tremulaque manus annisque, metuq;
 Tendit, & ante pedes supplex procumbit alunna; 415.
 Et modo blanditur, modo, si non conscientia fiat,
 Terret, & indicium laquei, cœptaque minatur
 Mortis; & officium i commisso spondet amori.
 Extulit illa caput, lacrymisque implevit obortis
 Pectora nutricis: conataque sape fateri, 420
 Sape tenet vocem, pudibundaque vestibus ora
 Texit, &c. 2 O, dixit, felicem conjugem matrem!
 Hactenus, & gemuit. Gelidos nutricis in artus,
 Ossaque 3 (sensit enim) penetrat tremor, albaq; toto
 Vertice canicies rigidis stetit hirta capillis: 425
 Multaque, ut excuteret diros, si posset, amores,
 Addidit. at virgo scit se non falsa moneri.
 Certa mori tamen est, si non potiatur amore:
 Vive, ait hac, potiere tuo, non ausa parente
 Dicere, conticuit; promissaq; 4 numine firmat. 430
 5 Festa pia Cereris celebrabant annua matres
 Illa, quibus nivea velata corpora ueste
 Primitias frugum dant spicae ferta suarum,
 Perque novem noctes Venerem, tactusque viriles
 In vetitis numerant. turba 6 Cinyreis in illa 435
 Regis adest conjux, arcanaque sacra frequentat.
 Ergo legitima vacuus dum conjugè lectus,
 Nacta gravem vino Cinyram male sedula nutrix,
 Nomine mentito veros exponit amores,
 Et faciem laudat. quasitis virginis annis, 440

1 Fidei sue credito.

2 E' την Εὐφροσύνην, inquit Plutarchus lib. de Homero, ὁ πέρ δὴ στονοίς ἐπιτασσόμενος τραχεῖστιν, est Emphasis, ut ait Quintilianus l. 9. Instit. c. 2. cum ex aliquo dicto latens aliquid eruitur, ut apud Virgilium: Non licet thalamis expertem sine crimine vitam Degere more feræ? Quanquam enim de matrimonio queritur Dido, tamen huc erupit ejus affectus, ut sine thalamis vitam non hominum putet, sed feratum. Aliud apud Ovidium genus, apud quem & Myrrha nutriamorem patris sic constitetur: O, dixit, felicem conjugem matrem!

3 Agnovit enim in quo laboret pestis hac amoris.

4 Numen jurata ac testata.
 5 Mense Boedromione celebra-
 bantur Eleusina, qua & The-
 sinophoria, sed Romanis rece-
 pta Cerealia dicta: has cele-
 brature novem noctibus a Ve-
 nereis abstinuerit & vino: albis
 deinde uestibus induit & vita-
 tæ procedebant. Mystra lampades seu faces manu ferebant,
 media scilicet nocte. matronæ
 alias primitias frugum offer-
 bant. virgines precedebant ca-
 nephore cistæ in capite feren-
 tes. vide quæ ad 347. v. l. 5.
 6 Cinyræ uxor, quam Lictan-
 tius grammaticus Cenchreida
 vocat.

*Par, ait, est Myrrha. Quam postquam adducere
jussa est,*

*Utque domum rediit, Gaude mea, dixit, alumna,
Vicimus. infelix non toto pectore sensit
Latitiam virgo, præsagaque pectora mœrent.
Sed tamen & gaudet; Tanta est discordia mentis. 445
■ Tempus erat, quo cuncta silent, interque Triones
Flexerat obliquo planstrum temone Bootes.*

*Ad facinus venit illa suum. 2 fugit aurea cælo
Luna, tegunt nigra latitantia sydera nubes,
Nox caret igne sua: primus tegis Icare vultus, 450
Erigoneque pio sacrata parentis amore.*

*3 Ter pedis offensi signo est revocata: ter omen
Funereus bubo lethali carmine fecit.*

*It tamen, & tenebra minuunt, noxque atra pudorem:
Nutricisque manum lava tenet; altera motu 445
Cecum iter explorat. Thalami jam limina tangit,
Jamque fores aperit, jam ducitur intus: ac illi
Poplite 5 succiduo genua intremuere, fugitque
Et color, & sanguis, animusque relinquit euntem.
Quoque suo propior sceleri est, magis horret, &
ausi 460*

*Pœnitet, & vellet non cognita posse reverri.
Cunctantem longava manu deduxit, & altro
Admotam lecto cum traderet, Accipe, dixit,
Ista tua est Cinyra; devotaque 6 pectora junxit.
Accipit obsceno genitor 7 sua viscera lecto, 465
Virgineosque metus levat, hortaturque rimentem.
Forfitan atatis quoque nomine, Filia, dixit;
Dixit & illa, Pater; sceleri ne nomina desint.*

*1 Conticinii notatio. Μετο-
νυτίοις ποδ' ὥρξις, Σε-
ρεπότ' αὔρατος ἡδη Κατοὶ
χεῖραι τλι βούτε. Anacr.*

*2 Luna prius nitida, & syde-
ra latuerunt subito nubibus te-
&ta, tanti sceleris conspectum
perhorrescentia: precipue ve-
ro Erigone propter pietatem
in patrem Icarium a rusticis
interemptum inconstellatiouem
Virginis relata. Hygin. fab.
130.*

*3 Offendisse pedem in limine
stristri omnis in egressu erat;*

*ut & angurium insaustum bu-
bonis carmen.*

*4 Nox, & amor, vinumq; nihil
moderabile suadet: Illa pudore
vacas, Liber amorq; metu. Ov.
o. el. i. l. Amorum, & Ter. in
Adelphis: Persuasi nox, amor,
vinum. Quia, ut Plautus in
Bacchide, istoe illecebrans fieri
nihil potest, nox, mulier, vinum
homini adolescentulo.*

*5 Metu languido & succum-
benti. Et corde, & genibus tre-
mit. Hor. 22. od. i. l.*

6 MSS. corpora juncit.

7 Filiam suam, ex se natam.

1. Plena patris thalamis excedit, & impia diro
Semina fert utero, conceptaque crimina portat. 470
Postera nox fatinus geminat: nec finis in illa est.
Cum tandem Cinyras avidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine vidit
Et scelus, & natam, verbisque dolore retentis,
Pendenti nitidum vagina deripit ensim. 475
Myrrha fugit, tenebrisque, & ceca munere noctis
Interea neci est: latosque vagata per agros,
Palmiferos Arabas, Panchaque rura reliquit,
Perque novem erravit redeuntis cornua Luna:
Cum tandem terra requievit fessa Sabaa: 480
Vixque uteri portabat onus: tum nescia voti,
Atque inter mortisque metus, & radia vita,
Est tales complexa preces: 2 O si qua patetis
Numina confessis, merui; nec triste recuso
Supplicium: sed, 3 ne violem vivosque superstes, 485
Mortuaque extintos, ambobus pellite regnis,
Mutataque mihi vitamque, necemque negate.
Numen confessis aliquod patet: ultima certe
Vota suos habuere deos: nam crura loquentis
Terra supervenit, 4 ruptosque obliqua per unguies 490
Porrigitur radix, longi firmamina trunci,
Ossaque robur agunt, mediaque manente medulla
Sanguis it in succos, in magnos brachia ramos,
In parvos digiti, duratur cortice pellis. 494
Jamque gravem crescens uterum praeinxerat arbor,
Pectoraque obruerat, collumque operire parabat.
Non tulit illa moram: venientique obvia ligno
Subsedit; mersitque suos in cortice vultus.
Qua quamquam amisit veteres cum corpore sensus;
Flet tamen, & tepida manant ex arbore guttae: 500

1. Gravida ex patre.

2. Ad illa Lycophronis ὁ Λύκος
τὸν μύρην οὐδέ τι μόρος εἴρηται
Ωδῆν τελέσας δευδρόδες
κλαίει. Is. Tzetzes haec:
Μύρην ερασθῆσα πατέρος, &c. Myrrha patrem amans, & ex illo gravida, patrem hoc sero scientem & irritum fugiens precabatur Deos, ut in aliam formam mutare-

tur, ita ut neque inter vivos esset, neque mortuos. unde in arborem conversa est, Myrrham dictam, ubi vero jam adesset pariendi tempus, dirupro dehiscenteque cortice peperit Adonin.

3. Αὕτη δὲ αὐχετούσαι τὰς
χεῖρας ἡγένετο μήτε παρί-
ζωσι, μήτ' εὐ νεφοῦς φα-
γεῖσθαι. Aut. Liberalis.

4. Pater, inquit Fulgentius, ex
vaginato gam persequitur gla-
dio,

dio. Illa in arborem myrrham conversa est, quam pater gladio percussit: Adoni exiade natus est. Quid sibi vult hec fabula? Myrrha est ex genere arborum, quae Solis calore crepant. Jam quia Solis vi quasi genitali prægnans parit, patrem amasse dicitur. illa itaque iusto partus tempore rhabades facit, per quas succum desu-

dat, quæ myrrha dicitur: & redolentibus lacrymosa guttulis fletus suaves scissuris hiantibus emittit. lib. 3. Plin. lib. 12. c. 15. Inciduntur bis & ipsæ. Sudant autem sponte prius quam incidentur, statim dictam, cui nulla præfertur. Quid autem sit *sox th* ex Theophrasto & Diocoride docet Jo. Brodæus l. 5. Miscellan. c. 7.

*Est honor & lacrymis, stillataque cortice Myrrha
Nomen herile tenet, nulloque tacebitur aeo.*

Adonis a Venere amatus.

F A B. X.

AT male conceptus sub cortice creverat infans; Quarebatque viam, quæ se, genitrice relicta, Exereret. media gravidus tumet arbore venter, 505 Tendit 2 onus matrem, 3 neque habent sua verba dolores,

Nec *Lucina* potest parientis voce vocari.

Nitenti tamen est similis, curvataque crebros Dat gemitus arbor, lacrymisque cadentibus humet. Constitit ad ramos mitis *Lucina* dolentes, 510 Admovitque manus, & verba 4 puerpera dixit. Arbor agit rimas, & 5 scisso cortice vivum Reddit onus, vagitque puer: quem mollibus herbis Najades impositum 6 lacrymis unxere parentis. Laudaret faciem livor quoque: qualia namque 515 Corpora nudorum tabula pinguntur *Amorum*, Talis erat: sed ne faciat discrimina cultus, Aut huic adde leves, aut illis deme pharetras. Labitur occulte, fallitque volatilis ætas, Et nihil est annis velocius. Ille sorore 520

1. Ex incesto Cinyræ & Myrrha concubitu.

2. Infans in utero.

3. Neque Myrrha iam arbor potest invocare Junonem *Lucinam*, de qua dictum ad 284. v. 9. lib.

4. Quæ puerperii dolores le-

vare & solvere possint.

5. MSS. *sisso*: & in elegia de Nuce: At cum maturas *sisso* nova cortice rimas *Nux* agit. & Myrrha guttis. Illius lacrymis, quas arbora fundit odor, Ungitur, & dominæ nomina gutta tenet. 1. de Arte.

Natus i^{us} quoque suo, qui conditur arbore nuper;
 Nuper erat genitus, modo formosissimus infans,
 Jam juvenis, jam vir, jam se formosior ipso est:
 Jam placet & Veneri, matriisque ulciscitur & ignes.
 Namque pharetratus dum dat puer oscula matri, 525
 Inscius extanti distinxit arundine pectus.

Lesa manu natum dea repellit: altius actum
 Vulnus erat specie, primoque fefellerat ipsam.
 Capta viri forma, non jam 3 Cythereia curat
 Litora; non alto repetit Paphon aquore cinctam, 530
 Piscos amque 4 Cnidon, gravidamque Amathunta
 & metallis.

Abstinet & caelo: Cælo præfertur Adonis.

Hunc tenet, huic comes est: assuetaque semper in
 umbra

Indulgere sibi, formamque augere colendo,
 6 Per juga, per sylvas dumos, & saxa vagatur 535
 Nuda genu, vestem ritu succincta Diana:
 Hortaturque canes, tutaque animalia præda,
 Aut 7 pronos lepores, aut 8 celsum in cornua cer-
 vum,

Aut agitat damas. At fortibus abstinet apri,
 Raptioresque lupos, armatosque unguibus ursos 540
 Vitat, & armenti saturatos cæde leones.

Te quoque, ut hos timeas, si quid prodesse monendo
 Posse, Adoni, monet; Fortisque fugacibus esto.

1 Redi ad vers. 147.

2 Apollodorus lib. 3. scribit Myrrham ab irata Venere, quod eam nihil faceret, in di- rum patris amorem fuisse im- pulsam. Laetantius matri hoc Myrrha imputat.

3 Insula hac maris Ægai Ste- phano aliisque est νύ θηρι. Et Amarus est celsa mihi Paphos, atque Cythera. Æneid. 10. & in Idyllo Adonis & apri, quod Theocrito ascribi- tur, Αδωνις η κυθηρον εις ει δε νυπρον, &c. producitur penult. Hesiodus tamen habet Αφροδεινη τε θεην και δι- σεφχον κυθερειαν. quem secuti alii, Parce matu Cythe- rea, 1. Æneid, Jam Cytherea

choros dicit. Horat. Sunt ita- que haec litora, ad quæ Venus Cytherea primum e mari ap- paruit.

4 Promontorio Carię velut peninsula, in qua urbs celebris Veneris imagine, quam fecit Praxiteles, quam ut viderent ab omni parte plurimi naviga- runt Cnidon. Plin. 30. 1. 5. c. 5 Μετιδονις. Supr. 220. v.

6 Venatrix facta Venus, comi- tatura Adonin.

7 Veloces, in fugam inclina- tos, ut quibus anteriora crura sint breviora.

8 Τηλησον ελαχθαν, Nonn. 10. 1. Surgentem in cornua cer- vum. Virg. l. 10. Ηπ. νορθιο- τοι μετέροι αιτίοιστοι. Optian. 2. 1.

*Inquit: i in audaces non est audacia tuta.
Parce meo, juvenis, temerarius esse periclo, 345
Neve feras, quibus arma dedit natura, lacefesse;
Stet tibi ne magno tua gloria. Non mouet etas,
Nec facies, nec qua Venerem movere, leones,
Setigerosque suos, oculosque animosque ferarum.
2 Fulmen habent acres in aduncis dentibus apri. 550
Impetus est fulvis, & vasta leonibus ira,
Invisumque mihi genus est. Qua causa roganti:
Dicam, ait, & veteris monstrum mirabile culpa:
Sed labor insolitus jam me lassavit, & ecce
Opportuna sua blanditur populus umbra, 555
Datque torum cespes; libet hac requiescere tecum,
Et requievit humo, pressitque & gramen, & ipsum:
Inque sinu juvenis posita cervice reclivis,
Sic ait; ac mediis interserit oscula verbis.*

*z Lices eminus esse Fortibus: | z Vide l. 1. vers. 305. & l. 5.
Anno noctis temeraria virtus. | vers. 289.
Theseus Pirithoo l. 8. v. 410.*

Hippomenes in leonein, & Atalanta in leænam.

F A B. XI.

*F*orsitan audieras aliquam certamine cursus 560
Veloses superasse viros. 1 Non fabula, rumor
Ille fuit, superabat enim, nec dicere possis
Laude pedum, formane bono præstantior esset.
2 Scitanti deus huic de conjugé, Conjugé, dixit,
Nil opus est Atalantæ tibi, fuge conjugis usum. 565
Nec tamen effugies; 3 teque ipsa viva carebis.
Territa sorte dei per opacas innuba sylvas

*1 Non est hæc, inquit Venus,
sætio ad delectandum compa-
rata, sed rumor, imo fama
constans & certa. Confunditur
tamen hæc fabula. Cum enim
duæ fuerint Atalante, ut habeat
Jo. Tzetzes 13. Chil. 451. &
Scholiares Apolloni Argonaut.
1. οὐ μὲν αὖτις ἀστονος
δογάτηρ, οὐ δὲ θύμε Mei-
daxίων. οὐ δὲ Αργεία η*

*Σχολεῖος, οὐ δὲ θύμε Ιπ-
ποτες θεός, Tzetzes ipse, Pa-
læphatus, alii tribuunt hoc si-
liae Jasii, quod erat filię Schœ-
nei; Milanionē item quod erat
Hippomenis.*

*2 Consulenti oraculum, quiem
qualemve habitura esset viram.
3 Transformata sc. vivæ hu-
manæ formæ superstes.*

Vivit, & instantem turbam violentia procorum
 Conditione fugat: Nec sum potienda, nisi, inquit;
 Victa prius cursu: pedibus contendite mecum. 570
 Praemia veloci conjux thalamique dabuntur;
 Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto.
 Illa quidem immitis: sed (tanta potentia forma)
 Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
 Sederat Hippomenes cursus spectator iniqui; 575
 Et, Petitur cuiquam per tanta pericula conjux?
 Dixerat: ac nimios juvenum damnarat amores.
 Ut faciem, & posito corpus velamine vidit,
 Quale meum, vel quale tuum, si fæmina fias;
 Obstupuit: tollensque manus, Ignoscite, dixit, 580
 Quos modo culpavi; nondum mihi præmia nota.
 Qua peteretis, erant. Laudando concipit ignem:
 Et, ne quis juvenum currat velocius, optat,
 1 Invidiamque timet. Sed cur certaminis hujus
 Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit. 585
 2 Audentes deus ipse juvat. Dum talia secum
 Exigit Hippomenes, passu volat alite virgo.
 Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
 3 Aonio visa est juveni; tamen ille decoris
 Mirator magis est, cursus facit ipse decorem. 590
 Aura 4 refert ablata citis talaria plantis,
 Tergaque jactantur crines per eburnea, quaque
 Poplitibus suberant picto 5 genualia limbo:
 6 Inque puellari corpus candore ruborem 595
 Traxerat; haud aliter quam cum super atria velum
 Candida purpureum similem dat, & inficit umbram.
 Dum notat hac hospes, decursa novissima meta est:
 Et tegitur festa victrix Atalanta corona.
 Dant gemitum victi, penduntque ex fædere penas.
 Non tamen eventu juvenum deterritus horum 600
 Constitit in medio, vultuque in virgine fixo,
 Quid factem titulum superando quaris inertes?

1 Veretur, ne cujus forte victoria
 sibi Atalantæ nuptias præripiat.
 Micyllus legit: *Invidiaq; timet;*
 ipse scil. invidens aliis timet,
 ne quis victoriam præripiat.
 2 Audentes fortuna juvat, Tur-
 nus 10. Aen.
 3 Bœotico Hippomeni. est
 Aonia pars Bœotie.

4 Reflat, retro agit talaria pe-
 dibus ablata.
 5 Τογατοδεσμοι. gloss. ge-
 nuum vincula, seu ornamenta.
 6 Fuitq; in Atalantæ corpore is
 color rubicandens, qui solet a
 purpureo velo aut aulœo suspen-
 so reflecti in album parietem.

1 Mecum confer, ait. Seu me fortuna & potentem
Fecerit, a tanto non indignabere vinci: 604
(Namque mihi genitor Megareus, Onchestius illi;
Est Neptunus avus, pronepos ego regis aquarum;
Nec virtus citra genus est) Seu vincar, habebis
Hippomene victo magnum & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schoeneia vultu
Aspicit, & dubitat, superari, an vincere malit. 611
Atque ita: 4 Quis deus hunc formosiss, dixit, iniquus
Perdere vult, charaque jubet discrimine vita
Conjugium petere hoc? Non sum me iudice tanti:
Nec forma tangor, poteram tamen hac quoq; tangi;
Sed quod adhuc puer est; non me movet ipse, sed atas.
Quid quod inest virtus, & mens interrita lethi? 616
Quid quod ab aquorea numeratur origine quartus?
Quid quod amat, tantique putat connubia nostra,
Ut pereat, si me sors illi dura negarit?
5 Dum licet, hospes, abi, thalamosque relinq;
crumentos; 620

Conjugium crudele meum: Tibi nubere nulla
Nolle, & optari potes a 6 sapiente puella.
Cur tamen est mihi curatui tot jam ante peremptiss?
7 Viderit: intereat; quoniam tot eade procorum
Admonitus non est, agiturque in tadia vita. 625
Occidet hic igitur, voluit quia vivore tecum?

- 2 Mecum collato cursu certa .
2 Voti compotem, ut l. 8. v.
65. & 80. & alibi saepius .
3 Raph. Regii editio habuit:
Namque mihi genitor Macareus,
Acestius illi: emendat Micyllus
distinguitque, Namque mihi ge-
nitor Megareus Onchestius, illi
est Neptunus avus, autore Pau-
fania in Atticis. Βοῶτοι δέ
εἰ Ογκιστῷ Μεγάρεαι τῷ
Ποσειδῶνος οἰκύνται, αφ-
εῖθαι στατῆ Βοῶτῶν Φα-
γει., &c. Idem tamen in Bœo-
ticis Onchestum statuit Neptu-
ni filium. Φυσὶ δὲ εὐταῦροι
αἴνησαι Ποσειδῶνος παιδαί
Οὐγχητον.
- 4 Lucta hæc affectuum, & de-

liberatio διχογνώμων, τῇ
δὲ κακῆσε κλίνοσι ως ε-
πὶ πλαστιγγός, multa ha-
bet in utramque partem mo-
menta. hinc miseretur Hippo-
ménis ætatis, tangitur forma,
virtuti favet, generi, & amo-
ri: inde oraculi minas & e-
ventum timer dissuadentis con-
jugium ut inutile & pernicio-
sum, idem artificium in Me-
dea lib. 7. Scylla, & Althaea
lib. 8.

5 Ad absentem Apostrophe.
Est enim hac mentis & apud
se deliberatio, non vocis co-
ram admonitio.

6 Dotes tuas, uti par est, a-
stimate, & cui nuptiæ cordi .

7 Verum ipse viderit. Viderit u-
tilitas: ego corpora fideliter edam.

Indignamque necem pretium patietur amoris?
 Non erit invidia victoria nostra ferenda.
 Sed non culpa mea est. utinam desistere velles!
 Aut, quoniam es demens, utinam velocior essem! 630
 Ah quam virgineus puerili vultus in ore est!
 Ah miser Hippomenes! nollem tibi visa fuissim:
 Vivere dignus eras. Quod si felicior essem,
 Nec mihi conjugium fata importuna negarent,
 Unus eras, cum quo sociare cubilia vellens. 635
 Dixerat: utque rufus, primoque Cupidine tacita,
 Quod facit ignorans amat, & non sentit amorem.
 Jam solitos poscunt cursus populusque, i paterque,
 Cum me sollicita proles Neptunia voce
 Invocat Hippomenes: Cythereaque, comprecor, auffs
 Adst, ait, nostris, & quos dedit adjuvet ignes. 640
 2 Detulit aura preces ad me non invida blandas:
 Motaque sum, fateor, nec opis moralonga dabatur.
 Est ager, indigena 3 Tamaseum nomine dicunt,
 Telluris Cypria pars optima, quem mihi prisci 645
 Sacravere senes, templisque accedere dotem
 Hanc jussere meis: medio viret arbor in arvo
 Fulva comas, fulvo ramis crepitantibus auro.
 4 Hinc tria forte mea veniens decerpta ferebam
 Aurea 5 poma manu: nulliq; videnda, nisi ipsi, 650
 Hippomenen adi, docuique, quis usus in illis.
 Signa tuba dederant, cum carcere pronus uteque
 Emicat, & summam celeri pede libat arenam.

1 Patresque. Pontah.

2 Que vota rata cupiebant, ad Deorum aures a benignis auris perferti preceabantur: Partem aliquam venti ditum referatis ad aures. Virg. Eclog. 3. quæ irrita volebant, ea ventis malignis dissipanda, aut procul avehenda tradebant. Hec jubeat repidos irrita ferre Notos. Tibul. lib. 1. eleg. 4. Idem: Venti temeraria vota, Aeria & nubes diripiendæ ferant.

3 Levi unius literæ mutatio ne restitutum spero redonatum que solo cœloque Cyprio agrum suum. Damascum sibi habeat Syria, Damascum, Damascenum Critici. Inter oppida Cypri quindecim admittit Tama- scum Plin. lib. 5. cap. 31. &

Stephanus. Tamassum in eadem ins. agnoscit Strabo lib. 14. μέταλλο τε χαλιν εστιν α Φορα εν Ταμκω, hodie Borgo di Tamassu. Fer- tarius.

4 Mala haec ex Hesperidum hortis deportata narrat Scholiastes Theocriti in Idyll. 3. & Virg. 6. eclog. Tum canit He- speridum miratam mala puel- lam. Scyros autem certaminis hujus scena est.

5 Mala esse inter illicia & symbola Veneris notum ex Theocriti Idyll. 6. Βαλλεις μάχλαιοι ποδοί αι διπόδοι αι διλεγχοτη, & interprete ibi, ut & Scholiaste Aristophan-

1 Posse putas illos siccō freta radere passū,
Et segetis cōna stantes percurrere aristas.
Adjiciunt animos juveni clamorque , favorque , 655
Verbaque dicentum : Nunc , nunc incumbere tempus :
Hippomene prop̄era , nunc viribus utere totis ,
Pelle moram , vīces . Dubium 2 Megareius heros
Gaudeat , an virgo magis his Schoeneia dictis . 660
O quoties , cum jam posset transire , morata est ,
Spectatosque diu vultus invita reliquit !
Aridus a lasso veniebat anhelitus ore ,
Metnq; erat longe : tum deniq; de tribus unum
Factibus arboreis proles 2 Neptunia misit . 665
Obstupuit virgo , nitidique cupidine pomi
Declinat cursus , aurumque volubile tollit .
Praterit Hippomenes : resonant spectacula plausu' .
Illa moram celeri cessataque tempora cursu 669
Corrigit , atque iterum juvenem post terga relinquit :
Et rursus pomi jactu remorata secundi
Consequitur transitque virum . Pars ultima cursus
Restabat : Nunc , inquit , ades dea muneris autor :
Inque latus campi , quo tardius illa rediret ,
Jecit ab obliquo 3 liquidum juveniliter aurum . 675
An peteret virgo visa est dubitare ; coegi
Tollere , & adjeci sublato pondera malo .
Impediisque oneris pariter gravitate , moraque ;
Neve meus sermo cursu sit tardior ipso ,
4 Praterita est virgo : duxit sua premia victor . 680
Dignane cui grates ageret , cui thuris honorem
Ferret , Adoni , fui ? Nec grates immemor egit ;
Nec mihi thura dedit . Subitam convertor in iram :

nis. Modo me Galathea petit .
Virg. 3. eclog.

1 Illa vel intacta segeris per
summa volaret Gramina , &c.
Virg. 7. Æneid de Camilla .
2 Hippomenes Megarei filius ,
Neptuni nepos . vers. 605. su-
pra . Pomum aureum , Δρόμῳ
τικῶσαι πάντας δὲ ποδῶν
τῇ ταχύτῃ νικᾶ³ Με-
λλονέων μῆλος χειροῖς ρί-
πτεγυτι . Καὶ τῶν τοι δὲ συ-
νιγγοῖς η⁴ στως ὑπηθεῖ-
γε . Μᾶλλον δὲ τέτω ἔ-

ρωτι πολλῷ κατοχυθεῖσσα
Jo. Tzetzes 13. Chil. 453. qui
ibidem citat Theocriti versus
ex Idyll. 3. &c. Ἄππομενης
οὐκ δή , &c.

3 MSS. nostri , aliique vet.
Ciof. nitidum .

4 Cl. Baconus hanc fab. inter-
pretatus , Atalanta , inquit , id
est , artis prerogativam & vi-
gorem mala aurea retardant .
illa enim plerunq; stadium de-
serit , & ad lucrum declinat ,
&c. quæ videre operę pretium .

*Contemptuque dolens , ne sim spernenda i futuris ,
Exemplo caveo , meque ipsam exhortor in ambos . 685
Templa deum matri qua quondam clarus 2 Echion
Fecerat ex voto , nemorofis abdita sylvis ,
Transibant : & iter longum requiescere suasit .
Illic concubitus intempestiva cupido
Occupat Hippomenen a numine concita nostro . 690
3 Luminis exigui fuerat prope templa recessus
Spelunca similis , nativo pumice tectus ,
Relligione sacer prisca ; quo multa sacerdos
Lignea contulerat veterum simulacra deorum .
Hunc init , & vetito reverat sacraria probro . 695
Sacra 4 retorserunt oculos : 5 turritaque mater ,
*An Stygia fontes dubitavit mergeret unda .
Pœna levis visa est . Ergo modo lavia fulva
Colla juba velant , ditti curvantur in unguis ,
Ex humeris armi fiunt , 6 in pectora totum 700
Pondus abit : summa cauda verruntur arena :
Iram vultus habet : pro verbis murmurare reddunt ,
Pro thalamis celebrant sylvas : aliisque timendi
Dente premunt domito Cybeleia frena leones .
Hos tu , chare mihi , cumque his genus omne fe-
yarum , 705
Quod non terga fuga , sed pugna pectora prabet ,
Effuge : ne virtus tua sit damnosa duobus .**

1 Posterioris .

2 Rex forte Scyri ins .

3 Al. Liminis exigui .

4 Aveiterunt oculos , ne sce-
lus viderent .5 Cybele , mater Deorum , quam
turrigera , instar muralis , coro-
na cinctam ferunt ; Vel quia ur-
bis Midæ clausæ muros capite

sublevavit , atque ita est ingre-
sa : Arnob. lib. Vel quod pri-
mis turres urbis illa dedit :
Ovid. Fast. Vel quia eadem est
cum Terra , quæ urbes turribus
munitas sustinet . Lucret. I. 2.
Muralique caput , &c.

6 Leonibus in pectora summa
subfiderat moles .

Adonis in Anemonem , & Minthe nymphæ
in Menthæ herbam .

F A B. XII. & XIII.

Illa quidem monuit , junctisque per aera cycnis
Carpit iter : sed stat monitis contraria virtus .

Forte I suem latebris vestigia certa secuti 710
 Excivere canes, sylvisque exire parantem
 Fixerat obliquo juvenis Cinyreius ictu.
 Protinus excusit pando venabula rostro,
 Sanguine tincta suo: trepidumque, & tuta potentem
 Trux aper insequitur, totosq; 2 sub inguine dentes 715
 Abdidit, & fulva moribundum stravit arena.
 Vecta levi curru medias Cytherea per auras
 Cypron olorinis nondum pervenerat alis.
 Agnovit longe gemitum morientis, & albas
 Flexit aves illuc: utque ethere vidit ab alto 720
 Exanimem, inque suo jactantem sanguine corpus,
 Desiliuit, pariterque sinum, pariterque capillos
 Rupit, & indignis percussit pectora palmis.
 Questaque cum fatis, Et non tamen omnia vesri
 Juris erunt, dixit: Luctus monimenta manebunt 725
 Semper, Adoni, mei; 3 repetitaque mortis imago
 Annua plangoris peraget simulamina nostri;
 At crux in florem mutabitur. An tibi quondam
 4 Fœmineos artus in olentes vertere menthas,
 Persephone, licuit? nobis Cinyreius heros 730
 Invidia mutatus erit? Sic fata, crux rem
 Nectare odorato sparsit: qui tactus ab illo
 Intumuit, sicut pluvio perlucida cœlo

1 Αγνός δέ αὐτὸς ἦν, &c. Tzetzes in Lycophr. Mars
 rivalis in apri speciem mutatus juvenem incaute se ferentem interemit. Jul. Firmicus
 2 Αγελού εἶχος εἴχει νοτὰ μηρός Αδώνις. Μεζονός
 δ' οἰνοθέρεια Φέρει πότικορδίου εἶχος. Bion. Idyl.
 lege lepidum Theocriti Idyllion
 in mortuum Adonin.

3 In plurimis Orientis civitatibus, inquit Jul. Firmicus, Adonis quasi maritus plangitur
 Veneris, & percussor ejus circumstantibus, vulnusque monstratur, &c. Quæcunque certe
 solennia luctus aut gaudii contra Ægyptii instituerunt Osiri-
 di suo, Isidi, & Typhoni, eadem Syrii colebant in Adoni-

de, Venere, & Marte. Osiridis autem & Adonidis αφηντομόν, Εγκλησία, Βρεστή, accessum & recessum representare voluat. Adonin enim, Attyn, Osirim, Horum aliud non esse quam solem probat Macr. 1. lib. Saturn. 21. cap. videantur Lucianus de Dea Syria. Gyraldus Syntagm. 13. Natal. Comes 5. lib. 16. cap. I. Seldenus de Diis Syris Syntag. c. 10. de cultu Thammuz. Qui ad Physiologiam transferunt fabulam, per Adonin intelligent Solem; per Venerem, Tellurem; per aprum, Zodiaci Capricornum, signum brumale. 4 Menthen Plutonis pellicem Proserpina in herbam cognominem mutavit. Nicandri interpres in Alexipharmacis.

Surgere bulla solet . Nec plena longior hora
 Facta mora est , cum flos de sanguine concolor ortus ;
 Qualem , qua lento celant sub cortice granum ,⁷³⁶
 Punica ferre solent : 1 Brevis est tamen usus in illo .
 Namque male harentem , & nimia levitate caducum
 Excutiunt iidem , qui perplant omnia , venti .

1 Forma flos brevis ævi , bo-
 num fragile , anceps , fugax ,
 Immodicis brevis est atas , &
 para senectus , Martial. σ. lib.
 29. epig. In anemonem itaque
 mutatur Adonis : cñjus florem ,

ut & rosæ , Una dies operit ,
 Conficit una dies : Et ejus for-
 ma ventus quilibet spolium au-
 fert . Allusum simul ad nomen
 floris απὸ τοῦ ἀγέμενος .

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEON

LIBER XI.

Orpheus a Bacchis disceptus, &
serpens in lapidem.

F A B. I.

CArmine dum tali * sylvas, i animosque fe
ravum
Threicius vates, & saxa sequentia traxit:
Ecce 2 nurus Ciconum teste lymphata ferinis
Pectora velleribus, tumuli de vertice cernunt
Orpheo percussis sociantem carmina nervis.
E quibus una, leves jaetato crine per auram,
En, ait, En, 3 Hic est nostri contemptor, & hastam
Vatis Apollinei vocalia misit in ora;
Qua 4 foliis prasuta notam sine vulnere fecit.
Alterius telum lapis est: qui missus, in ipso 10
Aere, concentu victus vocisque lyraque est:
Ac veluti supplex pro tam furiaribus ausis
Ante pedes jacuit. sed enim temeraria crescunt
Bella, modusque abiit, insanaque regnat Erinnys:
Cunctaque tela forent cantu mollita; sed ingens 15

* Orpheus, postquam Naturae
instructus Philosophia in re-
rum corruptibilium conserva-
tione & instauratione labora-
set, sed frustra, ad Moralem
& Civilem conversus, homines
a sylvestri & ferino viatu ad æ-
quitatem & pacem transferre,
vitia tollere, virtutes, leges,
religionem sanctire, oppida mu-
nire, agros colere instituit. sed
& haec successu haud feliciori.
namque & hic seditionis rudit
vulgi oboriuntur tumultus; quo-
rum inter strepitus non audiun-

tur leges, verum in ipsorum
principum & legislatorum per-
niciem saevit populi furor. quo
in Lycurgi, Solonis, aliorum
misero exitu videre est.

1 Sensus, infra v. 4. p. 7.
2 Auditum faxis, intellectum
que ferarum Sensibus.

3 Thressæ Bacchantes. sunt
al. Cicones Thraciæ populi ad
limarum montem.

4 Lib. 10. v. 38.

5 Pampinis involuta & hede-
ra, uti solent thyrsi.

Clamor, & inflato 1 Berecynthia tibia cornu,
Tympanaque, & plausus, & Bacchei ululatus
2 Obstrepere sono cithara. Tum denique saxa
Non exauditi rubuerunt sanguine vatis.

Ac primum attonitas etiamnum voce canentis 20
Innumeras volucres, anguesque, agmenq; ferarum,
Manades Orphei titulum rapuere 3 theatri.
Inde cruentatis vertuntur in Orpheo dextris,
Et coeunt, ut aves, si quando luce vagantem
Noctis avem cernunt: structoq; 4 utring; theatro 25
Ut matutina cervus periturus arena
Prada canum est: vatemque petunt, & fronde
virentes

Conjiciunt thyrso, 5 non hac in munera factos:
Ha glebas, illa direptos arbore ramos,
Pars torquent silices: neu desint tela furori, 30
Forte boves presso subigebant vomere terram:
Non procul hinc multo fructum sudore parantes
Durâ lacertosí fodiebant arva coloni.

Agmine qui viso fugiunt, operisque relinquunt
Arma sui: vacuosque jacent dispersa per agros 35
Sarculaque, rastrique graves, longique ligones.
6 Qua postquam rapuere fera, cornuque minaces
Divulgere boves, ad vatis fata recurruunt,
Tendentemque manus, atque illo tempore primum
7 Irrita dicentem, nec quicquam voce moventem 40
Sacrileg& perimunt: perque os (proh Jupiter!) illud
Auditum saxis, intellectumque ferarum
Sensibus, in ventos anima exhalata recessit.

1 Qua primum usi sunt in sa-
cris Cybeles, qua Berecynthia
dicta a monte Phrygiæ Bere-
cyntho Matri Deum dicato.
Tympara vos, buxusque vocat
Berecynthia Matri Ideæ. Æn.
9. 619.

2 Respice notam primam su-
pra x.

3 Lib. 16. vers. 28.

4 Amphitheatro, in quo spe-
ctacula matutina, ubi cum be-
stiiis pugnabant: & meridiana,
ubi qui superfuerant ex bestia-
rum pugna, inter se dimicab-
ant. Lips. Satur. 3. l. 15. cap.

5 Non hos quæsumus munus in

usus. Æn. 4. de gladio Æneæ.
6 Hæc postquam furentes Bac-
chæ rapuere, & boves cornu
minaces ab aratro avulsere, ut
inde aratri partes raperent.
Regius exponit, dilaceravere
ut infra v. 58. de serpente, &
Orphæ capite, Lambis & hy-
mniferos inhiæ divellere vultus.
Ms. alter supra fere præfert
scriptum nurus, alter insane.
uterque cornuque minaci Divul-
sere boves.

7 Non audita, nihil proficien-
tia apud ebrias sceminas verba,
qua saxis prius audita fuerant
& feras moverant.

1 Te mæstæ volvres, Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi silices, tua carmina sape secuta 45
Fleverunt sylva; positis te frondibus arbos
Tensa comas luxit, lacrymis quoque flumina di-
cunt

Increvisse suis; obscuraque carbasa pullo
Najades, & Dryades, passosque habuere capillos.
2 Membra jacent diversa locis: caput, Hebre, ly-
ramque 50

Excipis, & (mirum) medio dum labitur amne,
3 Flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
Murmurat exanimis, 4 respondent flebile ripe:
Jamque mare invecta flumen populare relinquunt,
Et Methymnae potiuntur litore Lesbi. 55

5 Hic ferus expositum peregrinis anguis arenis
Os petit; & sparsos stillanti rore capillos
Lambit, & hymniferos inhiat divellere vultus.
Tandem Phœbus adest, morsusque inferre parantem
Arcet, & in lapidem rictus serpentis apertos 60
Congelat, & patulos (ut erant) indurat hiatus:
6 Umbra subit terras, & qua loca viderat ante,
Cuncta recognoscit: quarensque per arva piorum
Invenit Eurydiken, cupidisque amplectitur ulnis.
Hic modo conjunctis spatiantur passibus ambo: 65
Nunc precedentem sequitur, nunc prævius anteit;
Eurydikenque suam 7 jam tuto respicit Orpheus.

1 Lege Antipatri epigramma
in Orph. 3. l. Anthol. 25. c.

2 Membra tamen Orhei dis-
cripti a Musis collecta, & in
Dio Macedoniæ condita resert
Pausanias in Eœoticis. caput
in Lesbum, lyram in fidus no-
vem insignitum stellis relatam
ferunt. Lege quæ Lucianus ha-
bet advers. indoctum, de Ne-
antho nacto Orhei lyram.

3 Eurydiken vox ipsa, & fri-
gida lingua, Ah miseram Eury-
diken anima fugiente vocabat.
Eurydiken toto referebant litore
ripæ. Virg. 4. Georgic.

4 Α'γτηχθοι.

5 Sic MSS. nostri, & quosci-
tat Ciofanus. in quibus omni-

bus non apparet versus tertius;
Lambit, & hymniferos, &c.
Vulgati habent: Hic ferus ex-
posito peregrinis anguis arenis Ob-
stinat, quos secutus Planudes ver-
tit Α'γτης οὐτέ στη.

6 Imago, animæ & corporis
simulacrum. Hoc autem ex op-
pinione eorum, quibus homo
constat anima, corpore, um-
bra; animam cœlo, astris, ze-
ri; corpus terræ; umbram in-
feris reddi volunt. Dido o. A. II.
Et nunc magna mei sub terras
ibit imago. & quæ nos ibi.

7 Non lege data ne respice-
ret eam, ut antea, l. 10. v.
50.

Thraciae mulieres in arbores.

F A B. II.

Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyaus:
 Amissoque dolens 1 sacrorum vate suorum, 70
 Protinus in sylvis matres 2 Edonidas omnes,
 3 Qua videre nefas, torta radice ligavit.
 Quippe pedum digitos, 4 in quantum est queque
 secuta,
 Traxit, & in solidam detrusit acumine terram. 75
 Utque suum laqueis, quos callidus abdidit auceps,
 Crus ubi commisit volucris, sensitque teneri,
 5 Plangitur, ac trepidans adstringit vincula motu:
 Sic, quacunque solo defixa cohaserat harum,
 Externata fugam frusta tentabat: at illam 80
 Lenta tenet radix, exultantemque coerct.
 Dumq; ubi sunt digiti, dum pes ubi querit, & unguis,
 Aspicit in teretes lignum succedere suras;
 Et conata femur marenti plangere dextra,
 Robora percussit: pectus quoque robora fiunt; 85
 Robora sunt humeri; longos quoque brachia vera
 Esse putas ramos, & non fallere putando.

1. Sacra Liberi Patris Orpheus
 primus induxit in Gr̄ciam, ce-
 lebravitque in monte Bœotie
 Cithero. Ea sacra Orphica no-
 minantur. Lactantius 1. lib. &
 Diodorus l. 1.

2. Thracias, Edonus mons
 Thraciae. Plin. l. 4. cap. 11.
 αὐτὸν Ἡλαγὸς τὸ Μύδο-

νος αὐδελφός. Steph.
 3. Non quæ fecere nefas tan-
 tum, sed quæ videre, quæ ad-
 fuere.
 4. Ubi queque constiterat se-
 quendo.
 5. Alis se verberat: sed quo
 magis contra vincula tendit,
 eo arctius constringitur.

Midas, & aurea Pactoli arena.

F A B. III.

Nec satis hoc Baccho est. Ipsos quoq; deserit agros,
 Cumq; 1 choro meliore, 2 sui vineta 3 Timoli,
 Pactolongue petit: quamvis non aureus illo

1. Quam qui Orpheum discer- | 2. Feracissimi scil. optimi vini.
 psit. | 3. Timoli montis Lydiae.

Tempore, 1 nec charis erat invidiosus arenis.
 Hunc assueta cohors Satyri, Bacchæq; frequentant; 50
 At Silenus abest: 2 titubantem annisque, meroque
 Ruricola cepere Phryges, 3 vindictumque coronis
 Ad regem duxere Midam, 4 cui Thracius Orpheus
 Orgia tradiderat cum 5 Cecropio Eumolpo.
 Qui simul agnovit socium, comitemque sacrorum, 95
 Hospitis adventu festum genialiter egit
 Per bis quinque dies, & junctas ordine noctes.
 Et jam stellarum sublime coegerat agmen
 Lucifer undecimus; Lydos cum latus in agros
 Rex venit, & juveni Silenum reddit alumno. 100
 6 Huic deus optanti gratum, sed inutile fecit
 Muneris arbitrium, gaudens altore recepto.
 Ille male usurus donis, ait: Effice, quidquid
 Corpore contigero, fulvum vertatur in aurum.
 Annuit optatis, nocituraque munera solvit 105
 Liber: & indoluit, quod non meliora petisset.
 Latus abit, gaudetque malo 7 Berecynthius heros,
 Pollicitique fidem tangendo singula tentat.
 Vixque sibi credens, non alta fronde virentem
 Illice detraxit virgam; virga aurea facta est: 110
 Tollit humo saxum; saxum quoque palluit auro:
 Contigit & glebam; contactu gleba potenti
 Massa fit: arentes Cereris decerpit aristas;
 Aurea messis erat; demptum tenet arbore pomum;
 Hesperidas donasse putes: si postibus altis 115
 Admevit digitos, postes radiare videntur.

1 Necdum pretiosis & auriferas.

2 Quique senex ferula titubantes elvis artus sustinet, &c. de eodem Sileno lib. 4. v. 26.

3 Sertis coronisque ex hedera, apio, myro, rosa præcipue, quæ vini exhalationes arceant, capitis gravitatem sedent, & astuentes refrigerent, redimuntos in conviviis potasse veteres, nemini non notum. ex ipsis sertis vincula huic Sileno injecisse Chromin & Mnaylum notum etiam ex Virg. ecloga.

4 neque enim Semideos nisi vindos retineri, aut vaticinari solere.

Midam sacrorum solemnibus

ab Orpho initiatum, Phrygiam religione excoluisse, scribit Justinus l. 11.

5 Eleusinio, seu Atheniensi, Musæ filio, Orphæ discipulo, ad differentiam Thracensis, qui filius Neptuni & Chiones.

6 Max. Tyrius refert, Midam a captivo Satyro inebriato, non a Baccho, impetrasse ut arbores, segetes, flores, terra, omnia in aurum verterentur. annonæ hinc penuriam Phrygias invasisse, quem vide Dissertat. 30. vide Photii bibliothecam, ex Conone. vide & Philostr. 1. 1. Icon.

7 Midas rex Phrygiæ, in qua mons Berecynthus.

Ille etiam liquidis palmas ubi laverat undis,
 Unda fluens palmis 1 Danaen eludere possit.
 Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
 Omnia. gaudenti mensas posnere ministri 120
 Extructas dapibus, nec tosta frugis egentes.
 Tum vero, sive ille sua 2 Cerealia dextra
 Munera contigerat, Cerealia dona rigebant:
 Sive dapes avido convellere dente parabat;
 Lamina fulva dapes admoto dente nitebant. 125
 Misquerat puris 3 autorem muneric undis;
 Fusile per rictus aurum fluitare videres.
 Attonitus novitate mali, 4 divesque, miserque,
 Effigere optat opes, & quāmodo voverat, odit.
 Copia nulla famem relevat; sitis arida guttur 130
 Urit: & inviso meritus torquetur ab auro.
 Ad calumq; manus, & splendida brachia tollens,
 Da veniam Lenae pater, pescavimus, inquit:
 Sed miserere, precor, speciosoque eripe damno.
 Mite deum numen: Bacchus peccasse fatentem 135
 Restituit, 6 factique fide data munera solvit.
 Neve male optato maneat circumlitus auro,
 Vade, ait, ad magnis 7 vicinum Sardibus amnem,
 Perque jugum ripa labentibus obvius undis
 Carpe viam, donec venias ad fluminis ortus, 140
 Spumigeroque tuum fonzi, qua plurimus exit,
 Subde caput, corpusque simul, simul elue crimen.
 Rex iussa succedit aqua; 8 vis aurea tinxit

1 Reserebat aureum imbreu, quo Jupiter auripluus Danaen elusit. I. 4. v. 511.

2 Panes. Dona laboratae Certis. Virg. l. 8.

3 Bacchum. vinum.

4 Dives utique erat Midas Φιλόχρυσος. Suidæ; ὅπως τε Ἰηταρῷ περιτυχώ αἱ. Ἱρόον εἰς τλάτον ἥρδη, ut habet Phorius; sed avarus; cui tam deerat quod habuit, quam quod non habuit: Tantali instar congesto pauper in auro; nec habendi fructu felix, & cupiditate quarrendi miserrimus; felix, aīque miser, dives, inopsque simul. Lege apud Plutarchum, l. de virtutibus mulierum, so-

lertia uxoris ejusdam Pythe, cui in aurifodinis toti occupato opposuit panes, & eibos aureos, adeoque avocavit a metallis ad agriculturam.

5 Quę & ipsa contactu effici, ab auro, in quod verte- bant cætera, radiabant.

6 Eadem fide qua dederat, data munera resolvit, atq; irrita fecit. Neque enim placet, quod habent Interpretes; ob præstam fidem restituendo Silenus amissum.

7 Paetolum ex Tmolo monte ortum Sardis opp. præterfluere scribit Strabo lib. 11. per me- dium Sardium forum fluere, Herod. l. 5.

8 Propter grumulos, & ra- menta auri, quæ fabulo flu-

mista devehit Paedius inter Chrysorrhoeos fluvios nobilitatur, qui perhibentur Indus, Ganges, Hermus, Pastolus, Liger, Tagus, Arimaspus; Pandus, Hebrus, Rhenus, &c.

*Flumen, & humano de corpore cessit in amnem.
Nunc quoque jam veteris percepto semine vena 145
Aqua rigent, auro madidis pallentia glebis.*

Midæ aures in Asininas.

F A B. IV.

Ille 1 perofus opes, sylvasque & rura colebat;
Panaque montanis habitantem semper in antris:
2 Pingue sed ingenium mansit, nocituraque, ut
ante,

Rursus erant domino stolidæ præcordia mentis. 150

Nam freta propiciens late riget arduus alto
Tmolus in ascensi, clivoque extensus utroque
Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypapis.

Pan ibi dum teneris jactat sua carmina Nymphis:

Et leve 3 cerata modulatur arundine carmen, 155

Ausus Apollineos præ se contemnere cantus,
Judice sub 4 Tmolo certamen venit ad impar.

Monte suo senior judex consedit, & aures

Liberat arboribus: queru coma carula tantum

Cingitur, & pendent circum cava tempora glandes.

Isque deum pecoris spectans, In judice, dixit, 161

Nulla mora est. Calamis agrestibus insonat ille,

Barbaricoque Midan (aderat nam forte canenti)

Carmine deliniit. Post hunc sacer 5 ora retrorsit

Tmolus ad os Phœbi; vultum sua sylva secuta est. 165

Ille caput flavum lauro Parnasside vincitus,

2 Ibi, inquit Max. Tyrius
Dissertat. 10. Midas divitias deplorare suas, preces aversari priores: nec amplius Satyrum,
sed Deos Deasque precari omnes, ut priorem illam secundam paupertatem sibi restituerent, aurum in hostium capita transferrent.

2 Quod deprecatur Venusinus vates, ipse utcunque pinguis, nitidusque bene curata cute, & Epicuri de grege porcus, Saty-

ra & hac prece te ora, Pingue pecus domino facias, & cetera, præter Ingenium.

3 Disparibus calamis compagine cere junctis, lib. 1. v. 712.

4 Deo montis. namque & montibus sua fuerunt numina, aquæ ac fontibus.

5 Ut modo, Deum pecoris spectavit: & quod sequitur, vultum sua sylva secuta est. Alii tamen præferunt, resolvit. Alii remisit,

1 Verrit humum Tyrio saturata murice palla,
 2 Distinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis
 Sustinet a lava; tenuit manus altera plectrum .
 Artificis status iste fuit. Tum stamina docto 170
 Pollice sollicitat: quorum dulcedine captus
 Pana jubet Tmolus cithara summittere canas.
 Judicium, sanctique placet sententia montis
 3 Omnibus: arguitur tamen, atque injusta vocatur
 Unius sermone Mida . 4 Nec Delius aures 175.
 Humanam stolidas patitur retinere figuram:
 Sed trahit in spatum, villisque albentibus implet,
 Instabilesque illas facit, & dat posse moveri.
 Cetera sunt hominis: partem damnatur in unam,
 Induiturque aures lente gradientis aselli. 180

- 1 Magnifice procedebant in scenam cum histriones, tum citharædi, purpureum induiti trahentesque tyrma. Horat. in Arte, traxitque vagus per pulpitæ vestem. Sed ---
 2 Vide habitum ornatumque ipsius Phœbi apud Tibullum I.
 3. eleg. 4. nec non citharædi 4. lib. ad Herennium: Uti citharædus, cum prodierit optime vestitus, palla inaurata induitus, cum chlamyde purpurea coloribus variis intexta, & cum corona aurea fulgentibus gemmis illuminata, citharam tenens exornatissimam, auro & ebore distinctam, &c.
 3 Nymphis, & Diis rusticis.
 4 Aristophanis interpres nar-

rat. Midæ natura prælongas fuisse aures: vel etiam quod Bacchi afinos præteriens injuria affecisset, affixas illi ab irato numine aures asininas. Midam tyrrannum demittere solitum Corycœos ὑτακυσάς referunt Lucianus, Suidas. Photius Jo. Tzetzes ad illa Lycephronis, Οὐ δὴ ποτὲ αἱρέωδοντος εἴ τικεν λοβῶν φέρται κύφελαχναλλαῖ παρίλιδος refert, duos fuisse in Phrygia colles qui aures asini vocantur, quos cum expugnasset Midas, latronesque inde sustulisset, fabulose dictum esse, Midam asini aures occupasse.

Cannæ vocales.

F A B. V.

Ille quidem celare cupit, turpique pudore
 Tempora purpureis tentat velare tiaris.
 Sed solitus longos ferro resecare capillos
 Viderat hoc famulus: qui cum nec prodere visum
 Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras, 195
 Nec posset reticere tamen, succedit, humumque
 Effudit, &, domini quales conspexerit aures,
 Voce refert parva, terraque inmurmurat hausta:

*Indicumque sua vocis tellure regesta
Obruit, & scrobibus tacitus discedit opertis. 190
Creber arundinibus tremulis ibi surgere lucus
Cepit, &, ut primum pleno maturuit anno,
Prodidit i agricolam: leni nam motus ab Austro
Obruta verba refert, dominique coarquit aures.*

*1 Servum tonsorem, qui sero-
bi verba illa infoderat. Persius
Sat. 1. Men' mutare nefas? nec
clam, nec cum scrube? nus- | quam? Hic tamen infodiam
vidi, vidi ipse, libelle, Auri-
culas afini quis non habet?*

Apollo, & Neptunus auxiliares Laomedontis in Troja condenda.

FAB. VI.

*1 Utus abit Tmolo, liquidumque per aera ve-
tus 195
2 Angustum citra pontum Nepheleidos Helles.
Laomedonteis Latojus adstitit arvis.
3 Dextera Sigei, Rhetei leua profundi
Ara Panomphao vetus est sacrata Tonanti.
Inde nova primum moliri menia Troja 200
Laomedonta videt, susceptaque magna labore
Crescere diffici, nec opes exposcere parvas:
Cumque 4 Tridentigero tumidi genitore profundi
5 Mortalem induitur formam, Phrygiaque tyranno
Ædificat muros, pacto pro mœnibus 6 auro. 205*

*1 Apollo ultus Midæ vere a-
fini ad lyram judicium a Tmo-
lo Lydiar in agrum Trojanum
migrat.*

*2 Citra Hellespontum, cui no-
men ab Helle Athamantis ex
Nephele filia, que ab aureo
vellere vesta ibi intercidit.*

*3 Inter promontoria Sigeum
a dextra, & Rhæteum a fini-
stra ara est Jovis Panomphæi,
ex πάνω οὐρανῷ, quod o-
mnium voces audiat, vel quod
omnium vocibus colatur. Eu-
genius.*

4 Neptuno l. 8. v. 596.

*5 Quid Apollo? inquit Ia-
tan-
zus lib. 1. nonne muros La-
omedonti extruxit, cum Neptu-*

*no, mercede conductus, &c.
Jovis jussu, ut Pindarus in O-
lympicis: damnati a Jove,
quod cum Junone adversus Jo-
vem conspirassent, ut habet
Didymus.*

*6 Herodotus scribit, Laome-
dontem templo Apollinis & Ne-
ptuni depeculatum, thesauros
Deorum sacriscatos ad exstruc-
enda Trojæ mœnia convertisse:
Quamvis verosimilius est, lutea,
vel etiam lateritia mœnia aqua
Neptunia primum mixta, Phen-
bea deinde face aruisse. Martialis
crateras aureos fuisse ait: La-
omedonæ fuerant hæc pocula mœ-
nia. Ferret ut hoc, muros struxit
Apollo lyra, l. 8, epigr. 5.*

Stabat opus: pretium rex inficiatur, & addit
Perfidia cumulum, falsis perjuris verbis.
Non impune feres, rector maris inquit: & omnes
Inclinavit aquas ad avara littora Troja,
Inque freti formam terras convertit, opesque 210
Abstulit agricolis, & fluctibus obruit agros.
Penaneque hac satiis est. Regis quoque 1 filia monstro
Poscitur aquoreo: quam dura ad saxa revinctam
Vindicat Alcides, promissaque munera dictos
Poscit 2 equos; tantique operis mercede negata, 215
3 Bis perjura capit superata menia Troja.
Nec pars militiae Telamon sine honore recessit:
Hesioneque data potitur. Nam conjugē 4 Peleus
Clarus erat 5 diva; nec 6 avi magis ille superbit
Nomine, quam 7 socii: siquidem Jovis esse nepo-
tem 220
Contigit haud uni, conjux dea contigit uni.

1 Hesione ceto exponi jube-
tur.

2 De semine Solis equorum pro-
genitos.

3 Ia Deos primum, deinde

in Herculem.

4 Frater Telamonis.

5 Thetide.

6 Jovis.

7 Nerei.

Thetis in varias figurās.

F A B. VII.

Namque senex Thetidi Proteus pradixerat 1 ude
Concipe: 2 mater eris juvenis, qui fortibus
armis
Acta patris vincet, majorque vocabitur illo:
Ergo ne quicquam mundus Jove majus haberet, 225
Quamvis haud tepidos sub pectore senserat ignes
Jupiter, aquorea Thetidis connubia vitat,
Inque sua 3 Æaciden succedere vota nepotem
Jussit, & amplexus in virginis ire marina.
Est sinus Æmonia curvos falcatus in arcus, 230

4 Marinz, per numina matris
aqueos. Briseis Achilli, epist.

Al. unde.

5 Vaticinii hujus meminit Lu-
cian. 1. dialogo Deorum. Jovi,
inquit Fulgentius, qui ignis est,

6 cum Thetide, id est aqua,
coire non licet L.

7 Peleum Æaci filium, quem
peperit Jovi Ægina, ut alii,
Europa.

1 Brachia precurrunt; ubi si foret altior unda,
 2 Portus erat; summis inductum est aquor arenis:
 Litus habet solidum, quod nec vestigia servet,
 Nec remoretur iter, nec opertum pendeat alga;
 Myrtea sylva subest bicoloribus obsita baccis; 235
 Et specus in medio, natura factus, an arte,
 Ambiguum; magis arte tamen: quo saepe venire
 Franato Delphine sedens, Theti, nuda solebas.
 Illic te Peleus, ut somno victa jacebas,
 Occupat: & quoniam precibus tentata repugnas, 240
 3 Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
 4 Quod nisi venisses variatis saepe figuris
 Ad solitas artes, auso foret ille potitus.
 5 Sed modo tu volueris; volucrem tamen ille tenebat:
 Nunc gravis arbor eras; habebat in arbore Peleus; 245
 Tertia forma fuit maculos & tigridis; illa
 Territus Æacides a corpore brachia solvit.
 Isque Deos pelagi & vino super aquora fuso,
 Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat,
 Donec 7 Carpathius medio de gurgite vates, 250
 Æacide, dixit, thalamis potiere petitis:
 Tu modo, cum gelido sopita quiescit in antro,
 Ignaram laqueis, vincloque innecte tenaci;
 Nec te decipiatur centum mentita figuris,
 Sed preme quicquid erit, 8 dum quod fuit ante
 reformat. 255
 Dixerat hac Proteus, & condidit aquore vultum,

1 Promontoria utrinque.

2 Hic nunc Emathie portus,
patriamque revisit Pallenen, &c.
Vigil. 4. Georgic. de Proteo
apo.

3 Πούτιαν Θέτινητε μαρ-
γε εγκονητί. Pindarus. 3.
Nemeorum.

4 Thetis apud Homerum in li-
gne fert, nuptui se a Jove dari
viro mortali, Εν μέν μ' αλ-
λιών αλισσων σινδρί δι-
μοσαγεν & apud Q. Calabrum
Οὐρένα μ' όη εθέλοται
υπ' ανέρι δικη δαμήσαι,
&c. lib. 3. vide Catulli epigr.
eg. Pelei & Thetidos nuptias.

5 Φατὶ τὴν Θέτην φοί-
γοταν Πελέως σωντίαν,
Πρὸς πῦρ, πρὸς ὕδωρ βέ-
πεδοι, πρὸς Φύσιν τῶν
Ὥησίων. Πρὸς δὲ σηπίας
μορφῶν, &c. Jo. Tzetzes 2.
Chil. 40.

6 Sicut Diis aliis in ara, men-
sa, foco, aut terra libatum est.
Ex qua salso Porriciam in flu-
etus, & vina liquentia fundam.
Virg. 5. En.

7 Est in Carpathio Neptuni
gurgite vates Cœruleus Proteus.
Virg. 4. Georg.

8 Dum in pristinam, & suam
redeat formam.

Admisitque suos in verba novissima fluctus.
Pronus erat Titan, inclinatoque tenebat
Hesperium temone fretum, cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu. 260
Vix bene virgineos 1 Peleus inviserat artus:
Illa novat formas, donec sua membra teneri
Sensit, & in partes divisas brachia tendit.
Tum demum ingemuit: Neque, ait, sine numine
vincis;
2 Exhibita estque Thetis: confessam amplectitur
heros, 265
Et potitur votis, ingentique 3 implet Ashille.

1 Peleus, inquit Fulgentius, est πηλός, lutum, terra, i. e. caro; Thetis, a qua est humor; Jupiter, qui utraque gignit, & conjungit, est ignis, | idest anima; hinc natus Achilles, idest homo perfectus, &c. 1. 3.
 2 Modo v. 255.
 3 Impregnat, gravidam facit.

Chione ab Apolline, & Mercurio compressa,
 & Dædalion in accipitrem.

FAB. VIII.

Felix & nato, felix & conjuge Peleus;
 Et cui, si demas 1 jugulati crimina Phoci,
 Omnia contigerant. Fraterno sanguine sontem,
 Expulsumque domo patria 2 Trachinia tellus 270
 Accipit: hic regnum sine vi, sine cede regebat
 Lucifero genitore satus, patriumque nitorem
 Ore ferens Ceyx, illo qui tempore maestus,
 Dissimilisque sui, fratrem lugebat ademptum:
 Quo postquam Æacides fessus curaque viaque 275
 Venit, & intravit paucis comitantibus urbem,
 Quosque greges pecorum, qua secum armenta tra-
 hebat,
 Haud procul a muris sub opaca valle reliquit.

1 Peleus Phocum fratrem disco-
 per quinquertii ludum, sed se-
 vum, interemit: matri scil. grati-
 ficatus sue, quę Scyronis erat fi-
 lia. namq; Phocum Peleo peperit
 Psamathe Nerei filia. Paus. Co-
 nth. Ant. Liberalis fab. 38.

2 Thessaliae regio Ταχίδα,
 in qua Trachinius ab Hercu-
 le condita. infra vers. 627. A-
 pollodorus tamen lib. 3. refert,
 Peleum non Trachina, sed Ph-
 thiam exultatum pervenisse.

Copia cum facta est adeundi tecta tyranni,
 1 Velamenta manu pratendens supplice, qui sit, 280
 Quoque satus memorat: tantum sua crimina celat,
 2 Mentiturque fuga causam; petit urbe, vel agro
 Se juvet. Hunc contra placido Trachinus ore
 Talibus alloquitur: 3 Media quoq; commoda plebi
 Nostra patent, Peleu, nec inhospita regna tenemus. 285
 Adjicis huic animo monumenta potentia, clarum
 Nomen, avumq; Jovem. Ne tempora perde precando:
 Quod petis omne feres, tuaque hac pro parte vocato,
 Qualiacunque vides: utinam meliora videres!
 Et flebat. Moveat tantos quæ causa dolores, 290
 Et Peleus, comitesque rogant. quibus ille profatur:
 Forstam hanc volucrem, rapto qua vivit, & omnes
 Terret aves, semper pennas habuisse putetis.
 Vir fuit: & tanta est animi constantia, quantum
 Acer erat, belloque ferox, ad vimque paratus, 295
 Nomine Dadalion, 4 illo genitore creatus,
 5 Qui vocat Auroram, cæloque novissimus exit.
 Cultæ mihi pax est; pacis mihi cura tuenda,
 Conjungiique fuit: fratri fera-bella placebant.
 Illius virtus gentes, regesque subegit, 300
 Qua nunc 6 Thisbeas agitat mutata columbas.
 Nata erat huic 7 Chione, qua dotatissima forma
 Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.
 Forte revertentes Phœbus, Majaque creatus,
 Ille suis Delphis, hic 8 vertice Cylleno, 305
 Videre hanc pariter, pariter trantere 9 calorem.

1 Velamenta supplicum erant
 κλάδοι: κλάδοις ἐγίνω τρέπεται θύμευον. Aristophanis
 interpr. in Pluto, pacem quippe,
 aut veniam petentes preforebant oleas ramos laneis
 vitis obvolutos, qui repræsentarent manus vincetas, & se se de-
 dentes. Virgil. 7. Æn. v. 237.
 & 11. Æn. 100. v.

2 Dissimulat veram, aliam
 commentus.

3 Comoda, quæ vel plebeii
 hospitibus indulgemus, tibi vi-
 ro nobili & claro negare perju-
 riū foret.

4 Lucifero, qui illi mecum
 genitor communis,

5 Aurora prævius, & qui lan-
 guentium ex conspectu Solis or-
 ientis stellarum fixarum ag-
 mina cogit, & cœli statione no-
 viissimus exir. l. z. v. 315. ut-
 pote sphæra terræ propiore ve-
 stus.

6 Quaslibet columbas. Synec-
 doche. Thisbe autem oppidum
 Boeotie columbis frequens.

7 Cui nomen forte a nive,
 que χιόνι. De cognomine
 quadam Martial. 3. l. 34. Fri-
 gida es, & nigra es; non ei,
 & es Chione.

8 Monte Arcadia.

9 Amoris,

Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo:
 Non fert ille moras, virgaque movente soporem
 Virginis os tangit. Tactu 1 jacet illa potenti,
 Vimq; Dei patitur. Nox cœlum sparserat astris: 310
 Phœbus anum simulat, & præceptaque gaudia sumit.
 Ut sua maturus complevit tempora venter,
 Alipedis de stirpe Dei versuta propago
 Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne,
 Qui facere assuerat, 3 patriæ non degener artis, 315
 Candida de nigris, & de candardibus acta.
 Nascitur Phœbo 4 (namque est enixa gemellos)
 Carmine vocali clarus, citharaque 5 Philamon;
 Quid peperisse duos, & Diis placuisse duobus,
 Et forti genitore, & progenitore Tonante 320
 Esse satam prodest? An obest quoque gloria multis?
 Objicit huic certe, qua se præferre Diana
 Sustinuit, faciemque Dea culpavit. At illi
 Ira ferox mota est. 6 Factisque placebimus, inquit.
 Nec mora: curvavit cornu, nervoque sagittam 325
 Impulit, & meritam trajecit arundine linguam.
 Lingua jacet, nec vox, tentataq; verbæ sequuntur:
 Conantemque loqui cum sanguine vita reliquit.
 7 Quam miser amplexans ego tunc, patrioq; dolorem
 Corde tuli, fratrique pio solatia dixi. 330
 Qua pater haud aliter, quam cautes murmura Ponti
 Accipit: & natam delamentatur ademptam.
 Ut vero ardente vidit, quater impetus illi
 In medios fuit ire vogos: quater inde repulsus
 Concita membra fuga mandat, similisq; juvenco 335

¹ Somno resoluta.

² Jam animo prius concepta.
Ms. & Vulg. cod. *præcepta*,
scil. a Mercurio.

³ Κακὴ κόρην οὐ ναιστύως. Pater quidem Mercurius
H'ώος γεγονὼς μέτωπη μετεί ̄γκιθόριζεν, Ε'σσέριος
εἴδει πλεψεν εἴκυβόλιον Α'-
πόλλωνος. Filius Autolycus
patriæ non degener artis, fur-
ta exercuit, & ipse οξυχειρ
καθάπτει τὸ γυαρί εἰκ-
μελιτησας τῶν κλεπτικῶν,

ut de patre Lucianus in Dialogo Apollinis & Vulcani.

⁴ Superfœtationi hic locus.
⁵ Philamonem hunc cum Ar-
gonautis navigasse, non Or-
pheus, ex Pherecyda citat Apollonii interpres, Thamyras
Thracis patrem fuisse scribit Suidas.

⁶ Sarcasmus. si non facie &
forma, re certe & facto sen-
ties me placitaram.

⁷ Ita est in editione And. Nau-
gerii, & Ms. Ciofani antiquiore.
vulgatis cod. habent, *Quam*
miser (o pieras) ego tunc a-

*Spicula crabronum pressa cervice gerenti,
Qua via nulla, fugit: jam tum mihi currere vifus
Plus homine est, alasque pedes sumpsiſſe putares.
Effugit ergo omnes, veloxque cupidine lethi
Vertice Parnassi potitur. 1 Miseratus Apollo, 340
Cum se Dadalion saxo misſet ab alto,
Fecit avem, & subitis pendentem sustulit alis,
Oraque adunca dedit, curvos dedit unguibus hamos,
Virtutem antiquam, majores corpore vires.
Et nunc accipiter nulli satis aquus, in omnes 345
Savit aves, aliisque dolens fit cauſa dolendi.*

*¶ Aliam Metamorphoseos cauſam ex Boei Ornithogonia re-
citat Ant. Liberalis fab. 3. Hieracem, quia Teucris fame ab
irato Neptuno immissa labo-
rantibus suppetias tulisset, e-
iusdem numinis ira in accipi-
trem versum. η το ηδος ηλ-*

λυξεν, αφανισται. μέγισται
χαρ υπ' αυθράπων φιλη-
θένται πλεῖστοι εποίησεν
ιπάτων ορνέων μισηθῶσι,
&c.

Lupus in lapidem.

F A B. IX.

*¶ 1 Ia dum Lucifero genitus miracula narrat
De conſorte ſuo, cursu festinns anhelio
Advolut armenti cufos 2 Phocēus Anetor,
Et, Peleu Peleu, magnatib⁹ nuntius ad ſum 349
Cladis, ait. Quodcunque ferat, jubet edere Peleus:
3 Pendet & ipſe metu trepidi Trachinius oris.
Ille refert: Feffos 4 ad litora curva juvencos
Appuleram, 5 medio cum ſol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum ſuperetfe videret: 354
Parsque boum fulvis genua inclinarat arenis,
Latarumque jacens campos ſpectabat aquarum;
Pars gradibus tardis illuc errabat & illuc;
Nant alii, celoque extant ſuper aquora collo.
6 Templa mari ſubſunt, nec marmore clara, nec auro,*

*1 De fratre ſuo Dedalione.
2 E Phocide oriundus.
3 Et ipſe Ceyx timore obmutuit.
4 Aquatum, aut ad refrigerium.
Mercurius, patris iuſſu, armenta illius regionis ad li-*

*tis compellit ſub exitu lib. 2.
5 Jamque dies mediis rerum con-
traxerat umbras, & ſole aequo
metra diſtabat utraque. 1. 3.
6 Adjacet mari templum, ru-
de, inornatum, vili aut nul-
Sed*

Sed trabibus densis, lucoque umbrosa vetusto: 360
 Nereides, Nereusque tenent. Hos navita ponti
 Edidit esse Deos, dum retia litore siccatur.
 Juncta palus huic est densis obessa salictis,
 Quam restagnantis fecit maris unda paludem;
 Inde fragore gravi strepitus loca proxima terret. 365
 Bellua vasta lupus, sylvisque palustribus exit
 Oblitus & spumis, & crasso sanguine rictus
 i Fulmineos, rubra suffusus lumina flamma.
 Qui quanquam savit pariter rabieque, fameque,
 Acrior est rabie. neque enim jejunia curat 370
 Cade boum, diramque famem finire, sed omnes
 Vulnerat armentum, sternitque hostiliter omnes.
 Pars quoque de nobis funesta saucia morsu,
 Dum defensamus, letho est data: sanguine litus;
 Undaque primarubet, 2 demugit aque paludes. 375
 Sed mora damnoſa est, nec res dubitare 3 remittit.
 Dum superest aliquid, cuncti coeamus ad arma:
 Arma capessamus, conjunctaque tela feramus:
 Dixerat agrestis. Nec Pelea damna movebant:
 4 Sed memor admissi Nereida colligit orbam 380
 Damna suo inferias extincto mittere Phoco.
 Induere arma viros, violentaque sumere tela
 Rex jubet 5 Oetus; cum queis simul ipse parabat
 Ire: sed Halcyone coniux excita tumultu
 Profilit, & nondum totos ornata capillos 385
 Disjicit hos ipfos, colloque infusa mariti;
 Mittat ut auxilium sine se, verbisque precatur;
 Et lacrymis, animasque duas ut servet in una.
 Æacides illi: Pulchros, Regina, piosque
 Pone metus: 6 plena est promissi gratia vestri. 390

lo schemate excultum, in luco
 veteri, Nereo Nymphisq; ma-
 trinis Nerei filiabus sacro, quantu-
 m ex piscatoribus intellexi-
 mus.

1 Fulminis instar omnia pro-
 sternentis. De fulmineis apri-
 dentibus dictum ad 305. vers.
 l. 8.

2 Boum sauciorum mugitur re-
 boantes.

3 Permittit. ut lib. seq. Viri-
 bus usus avis, pennis, rostroque
 redimco, pro aduncio.

4 Conscius sibi parricidii Pe-

leus suspicatur Psamathen, Ne-
 rei filiam, quæ in templo illo
 colebatur, sibi infensam, boum
 cæde filio suo Phoco inferias
 referre velle. Reprimit ergo
 se, suosque ab armis, & vin-
 dicta, atque ad placandum nu-
 men se convertit.

5 Ceyx rex Trachinis urbis
 Thessalæ, quam Hercules sub
 Oeta monte condidit, supra ad.
 270. v.

6 Pro plena cumulataque gra-
 tia duco promissum a vobis
 hospitium, oblatum auxilium.

*Non placet arma mihi contra nova monstra mouere;
Numen adorandum pelagi est. Erat ardua turris,
Arce locus summa, fessis loca grata carinis.
Ascendunt illuc, stratosque in litore tauros
Cum gemitu aspiciunt, vastatoremque cruento 395
Ore ferum, longos infectum sanguine villos.
1 Inde manus tendens in aperti litora ponti,
Caruleam Peleus Psamathe, ut finiat iram,
Orat, opemque ferat. Nec vocibus illa rogantis
Flectitur Æacida Thetis hanc pro conjugi supplex 400
Accipit veniam. Sed enim irrevocatus ab acri
Cade lupus perstas, dulcedine sanguinis asper:
Donec inherentem lacera ceruice juvenca
Marmore mutavit: corpus, praterque colorem,
Omnia servavit. Lapidis color indicat illum 405
Jam non esse lupum, jam non debere timeri.
Nec tamen hac profugum consistere Pelea terra
Fata sinunt: Magnetas adit vagus exul, & illis
Sumit ab Æmonio purgamina cadi Acasto.*

illo quidem utar, hoc minime, precibus avertenda est numinis infensi ira.

Sed audi Anton. Liberalem fab. 18. Peleus ad Eurytionem Iri fil. se confert, eique supplex cæde expiatur. Hunc Peleus in venatione postea, dum aprum ferire intendit, imprudens interficit. Profugus deinde ad Acastum contendit. is eum (ab uxore falso insimulatum de solicitata pudicitia, quam ipsa in amore repulsam a continentis Peleo passa esset,

ut Pindarus Nemeor. 5. & Horat. 7. ode 3. lib.) in Pelio monte solum & inermem destituit. Peleus oberrans ad Chironem venit. inde multis oviibus, & bobus collectis ad Irum pergit, eaque cedis multæ nomine offert. cum recusaret Irus, Peleus ea, oraculo monitus, incustodita dimittit. Ibi lupus ea invadit, & occidit. Is lupus divino prodigio in sulum mutatur, quod diu permanit, inter Locridem & Phocidem.

Ceyx, & Halcyone in halcedones.

F A B. X.

Intra fratribusque sui, fratremque secutis 410
*Anoxia prodigiis turbatus pectora Ceyx,
Consulat ut sacras hominum & oblectamina sortes,*

¹ Dadalionis Chione filia Diana iram provocante, orbati, ipsius deinde in accipitrem mutati, lupi denique Pelei hospiti-

tis sui boves persecuti, in lapidem versi prodigiis territus.

² Quæ mentes humanas annis expediant curis, futura

¹ Ad

1 Ad Clarium parat ire Deum. nam templaz profanus
 In via cum Phlegyis faciebat Delphica 2. Phorbas.
 Consilii tamen ante sui fidissima certam 415
 Te facit Halcyone: cui protinus intima frigus
 Ossa receperunt, buxoque simillimus ora
 Pallor obit, lacrymisque gena maduere profusis.
 Ter conata loqui, ter fletibus ora rigavit;
 Singultuque pias interrumpe querelas, 420
 Quæ mea culpatuam, dixit, charissime, mentem
 Vertit? ubi est, qua cura mei prior esse solebat?
 Jam potes Halcyone securus abesse relicta?
 Jam via longa placet? jam sum tibi charior absens?
 At puto per terras iter est? tantumque dolebo, 425
 Non etiam metuam? curaque timore carebunt?
 Aequora me terrent, & ponti tristis imago:
 Et laceras nuper tabulas in litore vidi,
 Et saepe in 3 tumulis sine corpore nomina legi.
 Neve tuum fallax animum fiducia tangat, 430
 Quod sacer 4 Hippotades tibi sit, qui carcere fertes
 Contineat ventos, &, cum velit, aquora placet.
 Cum semel emissi tenuerunt aquora venti,
 Nil illis vetitum est; 5 incommendataque tellus
 Omnis, & omne fretum est; cœli quoque nubila
 vexant, 435
 Excutiuntque feris rutilos concursibus ignes.
 Quo magis hos novi (nam novi, & saepe paterna
 Parva domo vidi) magis hos reor esse timendos.
 Quod tua si flecti precibus sententia nullis

præmoneant, infortuniis me-deantur.

1 Ad Apollinis Clarii oraculum. Claro autem urbs fuit Joniae non procul a Colophone, ubi templum & nemus Apollini dicatum. Strabo l. 14.
 2 Thessalus, Lapithæ filius, vir ferox & sacrilegus. Pausan. Eliac. prior. Phlegyas autem Delphicum spoliare aggressos, idem testatur in Photicis.

3 Sicubi in bello, naufragio, aut peregre interiissent aliqui, ita ut corpora eorum haberi non possent ad sepulturam iustum, amicorum pietas illis exstruebat repræsentativa bu-

sta, sepulchra imaginaria, seu cenotaphia. persuasum scil. antiquis, infsepultorum animas Styga trajicere non posse per annos 100. nisi corporibus quonodo sepultis, justisque peractis. tumulum inanem Hectoris appellat Virgil. 3. Æn. & Deiphobi 6. Æn. Vide Anthol. l. 4. c. 22. Navayñtaras.

Tas.

4 Lib. 4. v. 663.

5 Susque deque habita, sine respectu aut cura perturbata: Maria, ac serras, columque profundum Quippe ferunt rapidi secum, verruntque per annas. Æa. 1.

Care potest conjux , nimiumq; es certus eundi , 440
Me quoque tolle simul , certe jactabimur una :
Nec , nisi qua patiar , metuam , pariterque feremus
Quicquid erit , pariter super aquora lata feremur .
Talibus i Æolidis dictis , lacrymisque movetur
2 Sydereus conjux : 3 neque enim minor ignis in ipso
est . 445

Sed neque propositos pelagi dimittere cursus ,
Nec vult Halcyonem in partem adhibere pericli ;
Multaque respondit timidum solantia pectus :
4 Non tamen idcirco causam probat ; addidit illis
Hoc quoque lenimen , quo solo flexit amantem . 450
Longa quidem est nobis omnis mora : sed tibi juro
5 Per patrios ignes , (si me modo fata remittant)
Ante reversurum , quam Luna bis impleat orbem .
His ubi promissis spes est admota recursus ,
Protinus eductam navalibus aquore tingi , 455
6 Aptarique suis pinum jubet armamentis .
Qua rursus visa , veluti præsaga futuri
Horruuit Halcyone , lacrymasque emisit obortas ;
Amplexusque dedit , tristique miserrima tandem
Ore vale , dixit , 7 collapsaque corpore toto est . 460
At juvenes , querente moras Ceyce , reducunt
8 Ordinibus geminis ad fortia pectora remos ,
Æqualique ictu scindunt freta . Sustulit illa
Humentes oculos , stantemque in puppe recipuva ;
Concussaque manu dantem sibi signa maritum 465
Prima videt , redditque notas ; ubi terra 9 recessit

1 Halcyones , quam noster
Æoli filii Hippotæ filiam facit ; Lucianus vero in Halcyone sua , filiam Æoli Hellenis , qui fuit Deucalionis nepos .

2 Ceyx Luciferi filius .

3 Neque enim in amore mutuo cedit uxori .

4 Non tamen persuadet uxori , quominus d scessum ægre ferat .

5 Per patrem meum Lucifernum stellam lucidissimam .

6 Instrui navem jubet , armarique malis , antennis , velis , rudentibus , remis .

7 Animo delinquens auras ægra fugit .

8 De temorum temigumque

ordinibus vide quæ nos ad 5.
 lib. Æneid. triplici pubes quam
 Dardana versu impellunt ; terno
 consurgunt ordine remi , v. 119.
 & quos ibi citamus .

9 Videsne navem illam ? (inquit Cicero in Lucullo) stare nobis videtur : at iis qui in nave sunt , moveri hæc villa . quære rationem cur ita videatur , &c. reddent Mathematici . Oculus nempe quiescere non judicans , motu conspecto , quasi semet retrahens , terram retro tendere , solventibus e portu , opinatur , Provehimur portu , terræque , urbesque receidunt . 1. Æneid. & Lucr. 4.

Zongius, atque oculi nequeunt cognoscere vultus,
 Dum licet, insequitur fugientem i lumine pinum.
 Hac quoque: ut haud poterat spatio summota videri,
 Vela tamen spectat summo fuitantia malo. 470
 Ut nec vela videt, vacuum petit anxia lectum,
 Seque toro ponit: renovat lectusque locusque
 Halcyones lacrymas, & qua pars admonet 2 absit:
 Portibus exierant, & moverat aura rudentes:
 Obvertit lateri pendentes navita remos, 475
 Cornuaque in summa locat arbore, totaque malo
 Carbasa dedit, venientesque excipit auras.
 Aut minus, aut certe medium non amplius aquor
 Puppe secabatur, longeque erat 3 utraque tellus:
 Cum mare sub noctem tumidis albescere cepit 480
 Fluctibus, & praeceps spirare valentius Eurus.
 Ardua jamdudum demittite cornua, rector
 Clamat: & 4 antennis totum subnectite velum.
 Hic juber; impediunt aduersa jussa procella,
 Nec sinit audiri vocem fragor aquoris ullam. 485
 Sponte tamen properant, alii subducere remos,
 Pars munire latus, pars ventis vela negare:
 Egerit hic fluctus, 5 aquorque refundit in aquor;
 Hic rapit antenas, qua dum sine lege geruntur,
 Aspera crescit hyems, omniq[ue] a parte feroce 490
 Bella gerunt venti, fretaque indignantia miscent.
 Ipse paver, nec se, quis sit status, ipse fatetur
 Scire ratis rector, nec quid jubeatve, velitve:
 Tanta mali moles, tantoque potentior arte est.
 Quippe sonant clamore viri, stridore rudentes, 595
 Undarum incursu gravis unda, tonitribus ather

lib. Qua vehimur navis, fertur,
 Cum stare videatur: Quae manes
 in statione, ea praeter creditur
 Ne; &c. supra c. l. 512, v.
 1 Oculis prospicientibus vi-
 rum, navem, vela denique.
 2 Priscianus l. 9. legit astis, id-
 est abstinet. verum nil tanti est.
 3 Hinc Trachine, inde Jonia,
 in qua Claros. supra v. 383.
 4 Nautæ, si quando spirante
 valentius Euro ingruat tempe-
 stas, aut etiam ventis nimium
 secundis vela negent, dimit-
 tunt antennas, vela colligunt,
 & complicata antennis subne-

tunt. Frustra itaque sunt qui
 interpretantur, subducere, de-
 trahere velum antennis, &c. Est
 enim, inquiunt, dictum quasi
 denellere.

5 Ecquid elegantius, aut in-
 geniosius dici singive potest?
 & tamen Hypercriticus Jul. Scali-
 lig. in 5. lib. Poetics, qui Cri-
 ticus inscribitur, 12. cap. nimis
 propere hæc induci a nostro cla-
 mitat. At enimvero, inquit,
 nautas ita repente facere amen-
 tes minime decuit, nondum enim
 re desperata, Hic rapit anten-
 nas, &c.

Flin.

Fluctibus erigitur, cœlumque aquare videtur
 Pontus, & inductas aspergine tangere nubes;
 1 Et modo, cum fulvas ex imo vertit aeras,
 Concolor est illis: Stygia modo nigrior undæ; 500
 Sternitur interdum, spumisque sonantibus albet.
 Ipsa quoque his agitur vicibus Trachinia puppis;
 Et nunc sublimis veluti de vertice montis
 Despicere in valles, imumque Acheronta videtur:
 Nunc, ubi demissam curvum circumsetit aquor, 505
 Suspicer inferno summum de gurgite cœlum.
 Sape dat ingentem fluctu latus ita fragorem,
 Nec levius pulsata sonat, quam ferreus olim
 Cum laceras aries, ballistave concutit arces.
 Utque solent, sumptis incursu viribus, ire 510
 Pectore in arma feri, protentaque tela leones:
 Sic ubi se ventis commiserat unda coortis,
 Ibat in 2 arma ratis, multoque erat altior illis.
 Namque labant 3 cunei, spoliataque tegmine 4 cera
 Rima patet, prabetque viam lethibus undis. 515
 Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbre:
 Inque fretum credas totum descendere cœlum,
 Inque plagas celi tumefactum scandere pontum:
 Vela madent nimbis, & cum caelestibus undis
 Äquorea miscentur aqua. caret 5 ignibus ather, 520
 Cacaque nox premitur tenebris hyemisque suisque.
 Discutiunt tamen has, 6 prabentq; micantia lumen

1 Tempestatem hanc maris confer, si lubet, cum Virgiliana 1.
 En. v. 83. ut & illa 3. En. 194.
 & in Culice v. 340. Videantur
 & Hor. 10. Epod. Ovid. Fastor.
 3. v. 587. Ovid. Trist. 1. lib.
 eleg. 2. & 3. & eleg. 10. Senec.
 Agamemn. v. 452. Thyest. 575.
 Lucan. 5. lib. 555. & 525. Stat.
 Theb. 3. 1. vers. 26. & 5. 1. vers.
 363. Sil. Ital. 37. lib. vers. 241.
 Val. Flac. 1. lib. 514. vers. Ju-
 venal. 12. Satyr. 17. ver. Barcl.
 Euphor. 1. 1. 2. metr. Cauffin.
 Solym. 3. act. scen. 2. Jac. Gad-
 dii lib. 2. v. 65.

2 Supra v. 455.

3 Quibus tabulæ navium inter
 se committuntur. Subsèndes
 Fest. 17. lib. cuneatæ tabellæ,

quibus tabulæ inter se confi-
 guntur; quia quo ea immittuntur,
 succiditur. Turnebo
 1. 14. c. 1. succuditur. Vitruvio
 lib. 10. securiculae, a forma,
 quibus duo tignæ tenacissime
 inter se vinciuntur. Nostri hi-
 rundinum caudas appellant.

4 Picis, qua obducuntur na-
 vium rimæ Scaliger 5. I. Poet. 22.
 c. Hunc locum confer cum illo
 Virgiliano, Laxis laterum com-
 pagibus omnes Accipiunt inimicum
 imbre, remisque fasiscunt.

5 Stellis, quæ jam nubibus ob-
 ductæ.

6 Incendia lumen Prebebant,
 aliquisque malo fuit usus in il-
 lo. 2. lib. de Phaethontis in-
 cendio.

Fulmina : fulmineis ardescunt ignibus unda .
 Dat quoque jam saltus intra cava extra carina
 Fluctus : & ut miles numero præstantior omni 525
 Cum sape assiliit defensæ mœnibus urbis ,
 Spe potitur tandem ; laudisque accensus amore
 Inter mille viros murum tamen occupat unus :
 Sic , ubi pulsarunt celsi latera arduæ fluctus ,
 Vastius insurgens 1 dec me ruit impetus unda ; 530
 Nec prius absistit fessam oppugnare carinam ,
 Quam velut in capta descendat menia navis .
 Pars igitur tentabat adhuc invadere pinum ,
 Pars maris intus erat . trepidant haud segnius omnes ,
 Quam solet urbs , aliis murum fodientibus extra , 535
 Atque aliis murum , trepidare , tenentibus intus .
 Deficit ars ; animique cadunt : totidemque videntur ,
 Quot veniunt fluctus , ruere , atque irrum pere mortes .
 Non tenet hic lacrymas ; stupet hic ; vocat ille beatos ,
 2 Funera quos maneant ; hic votis numen adorat ; 540
 Brachiaque ad cœlum , quod non videt , irrita tollens
 Poscit opem : subeunt illi fraterque , parensque ;
 Huic cum pignoribus domus , & quod cuique rei
 lictum est .

Halcyone Ceyca movet , Ceycis in ore
 Nulla nisi Halcyone est ; & , cum desideret unam , 545
 Gaudet abesse tamen ; patria quoque vellet ad oras
 Respiceré , inque domum supremos vertere vultus ;
 3 Verum ubi sit nescit : tanta vertigine pontus
 Fervet , & inducta piceis e nubibus umbra

1 Decumanus fluctus , qui maximus putatur , Sic & maxima quæque dicuntur decumana . Ova , scuta , porta in castris , decumana . denarium quippe numerum volebant esse perfectissimum , ut qui constet ex uno , duobus , tribus , & quatuor . unde ad numerum denarium progressi redimus ad unitatem . Sphararum insuper decadea mundo tribuebant Pythagoræi . Laudat & ipse Scalig . 5 . lib . Poet . 13 . cap . numeri hujus expressionem 2 . el . 1 . 1 . Tristium . Qui venit huic fluctus , fluctus superemerit omnes , Posterior non est , undecimoque prior .

2 In mari interire acerbe tulerunt fortes , ubi virtuti sue non erat locus , ut pulchre exirent e vita . Arisiot . 3 . lib . Ethic . Nicom . 5 . c . Adde quod animam censebant veterum plerique igneam esse , quam in aquis extingui naturæ contrarium videbatur . Super omnia exequiarum honore destinari . & exequiis horrebant ; sine quibus Styga transvehi per annos 110 . desperabant . Vide que ad vers . 429 . sup . & Trist . 1 . 1 . eleg . 2 . Est aliquid fatuæ suo , &c . 3 A qua vero parte sita fit patria , nescit .

Omne later cælum, i duplicataq; noctis imago est. 550
 Frangitur incursu nimboſi turbinis 2 arbor,
 Frangitur & 3 regimen: spoliisque animosa superbit
 India, velut victrix, ſinuatque deſpicit undas:
 4 Nec levius, quam ſi quis Athon, Pindumq; revulſos
 Sedeſua, totos in apertum verteret & quor, 555
 Præcipitata cadit: pariterque & pondere, & ictu
 Mergit in ima ratem: cum qua pars magna virorum
 Gurgite preſſa gravi, neque in aera redditā, fato
 Functa ſuo eſt. alii partes, & membra carina
 Trunca tenent: tenet ipſe manu, qua ſceptra ſole-
 bat, 560

Fragmina navigii Ceyx, 5 ſocerumque, 6 patremque
 Invocat (heu!) fruſtra. Sed plurima nantis in ore
 Halcyone eſt conjuſx: illam meminitque refertque,
 Illius ante oculos ut agant ſuo corpora fluctus,
 Optat, & exanimis manibus tumuletur amicis. 565
 Dum natat, absentem, quoties ſinit hincere fluctus,
 Nominat Halcyonem: ipſisque immurmurat undis.
 Ecce ſuper medios 7 fluctus niger arcus aquarum
 Frangitur, & rupta merſum caput obruit unda:
 Lucifer obscurus, nec quem cognoscere poſſes, 570
 Illa nocte fuit; quoniamque excedere cœlo
 Non licuit, densis texit ſua nubibus ora.

Æolis interea tantorum ignara malorum
 Di numerat noctes; & jam, quas induat ille,
 8 Festinat vefteſ, jam quas, ubi veneſit ille, 575
 Ipsi gerat: reditusque ſibi promittit inaneſ.
 Omnibus illa quidem Superis pia thura ferebat:
 9 Ante tamen cunctos Junonis templa colebat,
 Proque viro, qui nullus erat, veniebat ad aras,

1 Supra v. 251. Cæcq; non premi-
 zre tenebris hyemisque, ſuisque.

2 Malus.

3 Clavus, gubernaculum.

4 Naufragium deſcribunt Lucer.

2. l. 552. v. Prop. 3. l. 5. eleg. Lucan.

3. l. 493. v. Silius 20. l. 321. v. Juv.

14. Sat. 395. v. Claudian. 4. Conf.
 Honorii v. 135.

5 Æolum.

6 Luciferum.

7 Nubes atra, aquis grida,
 inquiunt. ego fluctum instar
 arcus triumphalis advolutum,
 factumque intelligo.

8 Non patronis tantum purpu-
 ras trahebant clientæ plebeiae, ut
 Hor. 18. ode 1. 2. ſed & nobilissi-
 marum ſeminarum erat lana, ac
 tela, viris, fratribus, ſibi, libe-
 ris vefteſ manu ſua texebant: ut
 omittam Deianiram, & Cly-
 temnaſtram, Auguſtus non te-
 mere alia quam domesṭica vefe-
 ſus eſt, ab uxore, & ſorore,
 & filia, neptibusque confeſta.
 Sueton. Auguſt. 73. c. ad quem
 locum vide que Casaubonus.

9 Virg. 4. Æn. Junoni ante o-
 mnes, cui vincia jugalia curie.

Utque foret sospes conjux suus, atque rediret 580
Optabat, nullamque sibi preferret: At illi
1 Hoc de tot votis poterat contingere solum.

At Dea non ultra pro functo morte rogari
Sustinet: utque manus 2 funestas arceat aris,
Iri mea, dixit, fidissima nuntia vocis, 585
Vise soporiferam Somni velociter aulam,
Extinctique jube Ceycis imagine mittat
Somnia ad Halcyonem veros imitantia casus.
Dixerat. 3 Induitur velamina mille colorum
Iris, & arcuato celum curvamine signans, 590
Tecta petit jussi sub nube latentia regis.

4 Est prope Cimmerios longo spelunca recessu
Mons cavus, ignavi domus & penetralia Somni,
Quo nunquam radiis oriens, mediusve, cadensve
Phæbus adire potest: nebula caligine mista 595
Exhalantur humo, dubiaque crepuscula lucis.
Non 5 vigil ales ibi cristati cantibus oris
Evocat Auroram, nec voce silentia rumpunt
Sollicitive canes, 6 canibusve sagacior anser;
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami, &c.
Humanæ sonum reddunt convitia lingua.
Tuta quies habitat: saxo tamen exit ab imo
7 Rivus aquæ Lethes, per quem cum murmure la-
bens
Invitat somnos crepitantibus unda lapillis.

1 Ut nullam aliam ipsi præ-
ferret.

2 Thura manibus funestis in-
jiciebat aris, si cui polluta es-
set domus morte alicujus e fa-
milia.

3 Ergo Iris croceis per celum
roseida pennis, Mille trahens
varios adverso Sole colores De-
volat. Æneid. 4. sub exitu li-
bri. ad quem locum vide qua-
nos. videatur & Jul. Scalig.
exercitat. 80.

4 Somni regiam accommoda-
tissime amoget ad Scythias re-
gionem frigidam, tenebrosam,
humidam, Bosphorum Cimme-
tium. Εἴδε τὸ Κύμησιν
αὐτῷ δῆμός τε πόλις τε
Ηέρα καὶ τε θέλη κεκαλυμ-
μένοι. οὐδὲ ποτ' θύτας

Ηέλιον φαέθω επιδέρ-
κει αιγάλεοιν, Οὐδ' οὐτε
αὐ σείχησι πτρὸς ἀραιὸν α-
σβόετα, Οὐδ' οὐτον αὖτις
πι γαῖαν απ' ἀραιόθεν
προβάπτη, &c. Homer. O-
dys. 11.

5 Gallus.

6 Respicit historiam Rom. qua
ab anseribus excitati canes :
Manlius aliquis repulerunt Gal-
los, qui nocte Capitolium con-
scenderant. Liv. 5. Columella
l. 8. c. 13.

7 Et somno tanquam αὐτοῖς
καστρυκήτῳ convenit Lethe :
& dormientes occupat ad tem-
pus rerum oblivio, necon non so-
mniculosos veterus.

1 Ante fores antri fœcunda papavera florent, 60
 Innumereque herba, quarum de lacte soporem
 Nox legit, & spargit per opacas humida terras.
 Janua, ne verso stridorem cardine reddat,
 Nulla domo tota est, custos in limine nullus:
 At medio torus est hebeno sublimis in antro 61
 Plumeus, unicolor, pullo velamine rectus,
 Qmo cubat ipse Deus membris languore solutis.
 Hunc circa passim varias imitantia formas
 2 Somnia vana jacent totidem, quot messis aristas,
 Sylva gerit frondes, ejectat litus arenas. 615
 Quo simul intravit, manibusque obstantia virgo
 Somnia dimovit, vestis fulgore reluxit
 Sacra domus: tardaque Deus gravitate jacentes
 Vix oculos tollens, iterumque iterumque relabens,
 Summaque percutiens nutanti pectora mento, 620
 Excussit tandem 3 sibi se: cubitoque levatus,
 Quid veniat (cognovit enim) scitur. At illa;
 Somne 4 quies rerum, placidissime Somne Deorum,
 Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris
 Fessa ministeriis mulces, reparasque labori: 625
 Somnia, qua veras equant imitamine formas,
 5 Herculeam Trachina jube, sub imagine regis,
 Halcyonen adeant, simulacraque naufragafingant.
 Imperat hoc Juno. Postquam mandata peregit,
 Iris abit; 6 neque enim ulterius tolerare soporis 630
 Vim poterat: labique ut somnum sensit in artus,
 Effugit, & remeat, per quos modo venerat arcus:
 At pater 7 e populo natorum mille suorum

1 Civitatem somni, quam de-
 scribit Lucian. 2. l. verar. hi-
 stor. cingit sylva, cuius arbores
 μήνεις οὐδὲν τι με-
 δράγοπετ. Elegantissime au-
 tem apponit quæ somnum con-
 cilient, amovent que somnum
 impediunt.

2 Et somniorum formas atque
 naturas varias recenseret Lucian-
 us lib. modo disto. vide &
 Indicem poeticum nostrum,
 tit. *Somnum*.

3 Somno somnum Οξύμωρον
 3. lib. 5. v. 7. lib. 341. v. 8. l.
 477. v.

4 Lege ὑπὸ Δυμάου, in iis quæ tribuuntur Orpheo,
 & quos citat autores Index no-
 ster Poeticus tit. *Somnus*.
 5 Ab Hercule conditam, ad v.
 383. sup.

6 Ita & Cereris nymphæ lib.
 8. vers. 814. *Quamquam aberat*
longe, quanquam modo vinceret
illuc, Visa tamen sensisse fa-
mem, &c.

7 Ex numero in numero so-
 mniorum evocat Morpheus, qui
 primipilus, tribunus, seu dux
 somniorum, que formam, per-
 sonamque humanam sustinere
 possunt.

Excitat artificem, simulatoremque figura
Morphea. Non illo jussos solertiis alter 635
 Exprimit incessus, vultumq; sonumque loquendi;
 Adjicit & uestes, & consuetissima cuique
 Verba; sed hic solos homines imitatur. At alter
 Fit fera, fit volucris, fit longo corpore serpens;
Hunc Icelon Superi, mortale Phobetora vulgus 640
 Nominat. Est etiam diversa & tertius artis
 Phantasos: ille in humum, saxumque, undamque,
 trabemque,
 Quaque vacant animas fallaciter omnia transit.:
 Regibus hi, ducibusque suos ostendere vultus
Nocte solent: populos alii, plebemq; pererrant. 645
 Praterit hos senior: cunctisque e fratribus unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, Somnus
 Eligit: & rursus molli languore solutus
 Deposuitque caput, stratoque recondidit alto.
ille volat nulos strepitus facientibus alis 650
 Per tenebras, intraq; mora breve tempus in urbem
 Reruosit 3 *Aemoniam*: positisque e corpore pennis
 In faciem Ceycis abit, sumptaque & figura
Luridus, exanimi similis, sine vestibus ullis,
 Conjugis ante torum misera stetit: uda videtur 655
Barba viri, madidisque gravis fluere unda capillis.
 Tum lecto incumbens, sletu super ora profuso,
Hac ait: Agnoscis Ceyca, miserrima conjux?
An mea mutata est facies nece? respice: nosces,
Inveniesque tuo pro coniuge conjugis umbram. 660
Nil opis, Halcyone, nobis tua 5 vota tulerunt.
Occidimus: falso tibi me promittere noli.
*Nubilus 6 *Egao* deprendit in equore navem*
Auster, & ingenti jactatam flamine solvit:

1 Secundus hic princeps est eorum, quæ animantium sed rationis expertum assumunt imagines. unde Icelos; & quia terret, Phobetor dictus.

2 Tertius eorum praefectus, quæ inanimatorum representant imagines. unde & nomen. Quintum hoc somniorum genus statuitur a Macrobio lib. 1. in somnium Scipionis, cap. 3.

3 Trachina, urbem Thessaliz. ut supra ad 270, vers.

4 Nafragi.

5 Redi ad v. 577. sup.

6 Quod e finu Maliacu sub Heraclea, seu Trachine solventi traciendum est in Joniam naviganti. supra v. 478. namque *Egæum* mare duo alluit Græcie latera, illud ad ortum Solis, hoc ad Meridiem, &c. Strabo lib. 7. *Egæum* unde dicitur vide quæ ad Seneca Thebaidem v. 313.

Oraque nostra tuum frustra i clamantia nomen 665
 Implerunt fluctus. Non hac tibi nuntiat autem
 Ambiguus, non ista vagis rumoribus audis;
 Ipse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
 Surge age, da 2 lacrymas, 3 lugubriaque indue:
 nec me

Indeploratum Sub 4 inania Tartara mitte. 670
 Adjicit his vocem Morpheus, quam conjugis illa
 Crederet esse sui: fletus quoque fundere veros
 Visus erat, 5 gestumque manus Ceycis habebat.
 6 Ingemit Halcyone: lacrymas movet, atque lacertos
 Per somnum, corpusque petens amplectitur auras: 675
 Exclamatque, Mane, Quo te rapis? Ibimus una.
 Voce sua specieque viri turbata, soporem
 Excudit, & primo si sit circumspicit illic,
 Qui modo visus erat: (nam mori voce ministri
 Intulerant lumen) Postquam non invenit usquam, 680
 Percutit ora manu, 7 laniatque a pectori vestes,
 Pectoraque ipsa ferit, nec crines solvere curans
 Scindit: & 8 altrici, qua luctus causa, roganti,

1 Vers. 505. supra.

2 Lacrymas in justis desiderari, deberi, solvi nemo non novit. Δοκετο 3 χθων πάσαι περὶ νέκυν Αἰγαίδαι Δοκεχρισι, καὶ μέγα πένθος ἐπέσενεν. αὐμφὶ 3 λαῶν Μυρομένων δοκηρισι φορύγετο τὸ χεῖτα πάντα. Quint. Calaber 3. lib. Nec minus in funerum umbris exigebantur, & inferiis. Οφρα τύχαι κατὰ πότμῳ ἐρικλαύτοιο νονῆς. Nonnus lib. 11. Dionysiac.

3 Vester pullas, luctui convénientes. lib. 8. vers. 448. & avaratis mutavit vestibus atras.

4 Virgil. 6. Æneid. dixit domos Ditiū vācas, & inania regna, in quibus sc. neque corpora, nec animæ, sed idola tantum, umbræ & simulachra rerum. Dido 5. Æneid. Et nunc magna mei sub terras ibit-imago. Ηραῖτις ἔστι καὶ ἐν Αἴ-

δησι δόμοισι Ψυχὴ καὶ δωλατα, ατὰρ φρένες καὶ εἴγι πάρεπου. & Οἶω πεπνύθαι τοι 3 σπιάδες αἰσθαντι, &c. quæ Homeri citat Plato 3. de Republica. Hinc Horatio 4. ode lib. 1. domus exilii Plutonia: nisi præferas lectio nem Cl. Heinsii domus exilii Plutonia, quam confirmat ex eodem ode 3. lib. 2. Et nos in æstrum Exilium impositura cymba. 5 Planudes, καὶ σκῆπτρον τῷ χειρὶ εἴχε.

6 Ingemit Halcyone lacrymans, movet atque lacerios. editio Aldina.

7 In dolore crines lacerare, vestes abscindere usitatum. 12. ff. Amata moritura manu discindit amictus. ibid. it scissa ueste Latinus. Curtius 3. I. Nobilium fœminarum turba steterat, laceratis crinibus, abscissa ueste.

8 Principibus, & nobilibus fœminis additæ a Poetis nutrices a consiliis.

1 Nulla est Halcyone, nulla est, ait; occidit una
Cum Ceyce suo: solantia tollite verba. 685
Nausfragus interiit; vidi, agnouique, manusque
Ad discedentem, cupiens retinere, tetendi:
Umbra fuit; sed & umbra tamen manifesta, viriq;
Vera mei. Non ille quidem, si queris, habebat
Assuetos vultus, nec, quo prius, ore nitebat. 690
Pallentem, nudumque, & adhuc humente capillo
Infelix vidi; stetit hoc miserabilis ipso
(Ecce) loco: & 2 querit vestigia squa supersint.
Hoc erat, hoc animo quod divinante timebam; 695
Et, ne me fugiens ventos sequerere, rogabam:
At certe vellem, quoniam periturus abibas,
Me quoque duxisses. Fuit (ah!) fuit utile, tecum
Ire mihi: 3 neque enim vita de tempore quicquam
Non simul egissem, nec mors discreta fuisset. 700
Nunc absens perii, jactor quoque fluctibus absens,
Et sine me te pontus habet. crudelior ipso
Sit mihi mens pelago, si vitam ducere nitar
Longius, & tanto pugnem superesse dolori. 704
Sed neque pugnabo, nec te, miserande, relinquam:
Et tibi nunc saltem veniam comes: inque 4 sepulchro
Si non urna, tamen junget nos 5 littera; si non
Ossibus offa meis, at nomen nomine tangam.
Plura dolor prohibet: verboque intervenit omni
Plangor, & attonito gemitus a corde trahuntur. 710
Mane erat: egreditur rectis ad litus, & illum
Moxsta locum repetit, de quo spectarat * euntem.
6 Dumq; moratur ibi, dumq; hinc retinacula solvit,
Hoc mihi discedens dedit oscula litore, dixit;
Dumque notata oculis reminiscitur acta, fretumque
Prospicit, in liquida spatio distante tuetur 716

1 Perii, interii, occidi, nul-
la sum.
2 Pulchra, & mira, inquit
Glareanus, phantasia.
3 Te pereunte, quæ melior
pars mei. θύο μεν σώματα,
Ψυχὴ δὲ μία.

4 Vide quæ dicta ad v. 420.
supra de cenotaphiis, sepul-
chris imaginariis, tumulis ho-
norariis, sive representativis,

5 Epitaphium inscribat sc. se-
pulchro, Halecyone Ceycis con-
jux. lib. seq. vers. de cenotaphio.
tumulo quoque nomen ha-
benti.

* Discedentem Ceyca.

5 Dixitque sibi Halecyone:
Dum Ceyx meus hic morabat-
tur, dum hinc solvebat, disce-
dens dedit mihi hoc in loco
oscula.

Nescio quid 1 quasi corpus, aqua; primoq; quid illud
Eset, erat dubium; postquam paulum appulit unda,
Et quamvis aberat, corpus tamen esse liquebat.
Quis foret ignorans, quia naufragus, omne mo-
ta est:

720

Et tanquam ignoto lacrymas daret, Heu miser, inquit,
Quisquis es, & si qua est conjux tibi! Fluctibus actum
Fit proprius corpus: quod quo magis illa tuetur,
Hoc minus & minus est mentis. jam jamque propin-
quat

725

Admotum terra, jam quod cognoscere posset
Cernit. erat conjux: Ille est, exclamat, & una
Ora, comas, vestem lacerat: tendensque trementes
Ad Ceyca manus, Sic, o charissime conjux,
Sic ad me miserande redi? ait: 2 Adjacet undis
Facta manumoles, qua primas aquoris undas 730
Frangit, & incursus qua pradelassat aquarum.
Insilit huc, mirumque fuit potuisse; 3 volabat:
Percutiensque levem modo natis aera pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Dumque volat, 4 mesto similem, plenumque querela
Ora dedere sonum tenui crepitantia rostro. 736
Ut vero tetigit mutum, & sine sanguine corpus,
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
Senserit hoc Ceyx, an vultum 5 motibus unda 740
Tollere sit visus, populus dubitabat; at ille
Senserat: & tandem, Superis miserantibus, 6 ambo

1 Prospicit primum quasi cor-
pus; deinde proprius appulsum
apparet esse corpus humanum;
appropinquans denique plane
corpus est mariti sui.

2 Portus manu & arte facti
notatio: quam Juvenal. Sat.
12, circumscribit, Positas inclu-
sa per aquara moles, Tyrrhenamq;
Pharon, porrectaq; brachia rursus,
Qua pelago occurrant medio, lon-
geque relinquunt Terram.

3 Ceyx nobilitate, opibus,
forma, coniugio superbiens,
se Jovem, Halcyonem appellavit Junonem. Quam arro-
gantium indignatus Jupiter
prodigiis primum, mox nau-
fragio ultus est. Luciferi &

Thetidos tandem misericordia
ipse cum uxore in aves Hal-
cyones versi sunt. Ant. Libe-
ralis fabul. 11. narrat Proenem
in Halcyonem fuisse mutaram.

4 Γοείδη ὡς αἱλιθωτή-
χοι αφίνπι τὸ ζῶον. Lu-
cianus in Halcyone.

5 Agitatione & impulsu un-
de cadaver inferentis.

6 Μεγάλου μέν τοι εἰσ
τὴν φιλανθρώπιαν εἰλήφασ-
ταιρε τὴν θεᾶν πικίνην.
πι γαρ τῇ τύτων νεοτέλεια,
&c. Lucian. in Halcyone.
Magnum quidem ob amorem
conjugalem acceperint a Diis

Ali-

*Alite mutantur. Fatis obnoxius isdem
Tunc quoque mansit amor; nec conjugale solutum est
Fædus in alitibus: coeunt, fiuntque parentes. 745
Perque dies placidos hyberno tempore septem
Incubat i Halcyone pendentibus aquore nidis.
Tum via tutam maris; ventos custodit, & arcet
Æolus egressu, & præstatque nepotibus aquor.*

honorem, namque in istarum
avium nidulatione, per me-
diām hyemem agit mundus
tranquillos dies. *§ 3 αλκυων
πίκτει πέρι βοτας χειμε-
νειας, &c. Arist. lib. 5. hist.
animalium. Plin. lib. 10. cap.*

32. Ælian. hist. anim. l. 1. v.
37. Plutarch. *Q̄e animalia ma-
gis ratione utantur.*
1 Πάρο τὸ ἐν ἀλὶ κύειν.
2 Tranquillat, placidumque
reddit aquor suis ex Halcyone
nepotibus, nidificantibus, ova
excludentibus, exclusis.

Æsacus in mergum.

F A B. XI.

Hos aliquis senior circum fratalata volantes 750
Spectat, & ad finem servatos laudat amores.
1 Proximus, aut idem, si forstulit, hic quoque,
dixit,
Quem mare carpentem, substrictaq; crura gerentem
Aspicis (ostendens spatiōsum in guttura mergum) 755
Regia progenies, &, si descendere ad ipsum
Ordine perpetuo quaris, & sunt hujus origo
Ilus, & Assaracus, raptusque Jovi Ganymedes,
Laomedonque senex, Priamusque novissima Troja
Tempora sortitus. Frater fuit Hectoris iste, 760
Qui nisi sensisset prima nova fata juventa,
Forstan inferius non Hectore nomen haberet:
Quamvis est illum 3 proles enixa Dymantis.
Æsacon umbrosa 4 furtim peperisse sub Ida

1 Qui prope senem hunc ad-
stitit, aut forte ipse senex,
qui modo laudaverat constan-
tes Ceycis & Halcyones amo-
res.

2 Ortum hic ducit a Troe,
cui filii erant Ilus, Assaracus,
& Ganymedes: Ili autem fi-
lius Laomedon, Laomedonis

Priamus, qui pater hujus Æ-
sacon.

3 Hecuba, quam Dymantis
filiam facit Homerus, Euripi-
des filiam Cissei regis Thra-
cum, peperit Priamo 17. libe-
ros; reliqui nati erant ex con-
cubinis.

4 Venere non legitima.

Fertur Alixirhoe gracili 1 conata bicorni. 765
 Oderat hic urbes, nitidaque remotus ab aula,
 Secretos montes, & inambitiosa colebat
 Rura, nec Iliacos coetus, nisi rarus, adibat.
 Non agreste tamen, nec inexpugnabile amori
 Pectus habens, sylvas captatam saepe per omnes 770
 Aspicit 2 Eperien patria Cebrenida ripa
 Injectos humeris siccantem Sole capillos.
 Visa 3 fugit Nymphæ; 4 veluti perterrita fulvum
 Cerva lupum; longeque lacu depensa relicto
 Accipitrem fluvialis anas, quam Troius heros 775
 Insequitur, 5 celeremque metu celer urget amore.
 Ecce 6 latens herba coluber fugientis adunc
 Dente pedem strinxit, virusque in corpore liquit:
 Cum vita suppressa fuga est. Amplexitur amens
 Exanimem, clamatque, Piget, piget esse secutum: 780
 Sed non hoc timui, nec erat mihi vincere tanti.
 Perdidimus miseram nos te duo: vulnus ab angue,
 A me causa data est; Ego sum sceleratior illo,
 Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
 Dixit: & e scopulo, quem rauca subederat un-
 da,

7 Decidit in pontum. Tethys miserata cadentem
 Molliter exceptit, nantemque per aquora pennis
 Texit: & optate non est data copia mortis.
 Indignatur amans invitum vivere cogi,
 Obstarique anima 8 misera de sede volenti 790
 Exire: utque novas humeris assumpserat alas,
 9 Subvolat, atque iterum corpus super aquora mittit:

1 Dum parturiret, stipiti bi-
 cornis arboris innixa; more
 parturientium, ut habet Apol-
 lonii Scholia, proxima quæ-
 que apprehendentium, ut sic
 dolores sublevent enixus: uti
 de Latona dictum ad vers. 334.
 1. o. Nam quod de furca, aut
 instrumento bicorni dicunt in-
 terpretes, non placet.

2 Filiam Cebreni, qui fluvius
 Troadis.

3. Ut quæ saepe ab Æsaco fue-
 rit captata, modo vers. 769.

4. Sic signa lupum, sic cerva leo-
 nem, sic aquilam, &c. l. i. v. 505.

5. Hic spe celer, illa timore.
 l. i. v. 539.

6. Eurydicen pari modo a colubro interfestam, persequente
 Aristeo, narrat Virg. 4. Geor-
 gic.

7. Al. Desilit in pontum.

8. Corpore, carcere, custodia,
 ergastulo corporis, animæ se-
 pulchro, lege quæ Seneca in
 Consolatione ad Helviam cap.
 11. & quæ Macrobius lib. in
 somnium Scipionis c. 11.

9. Ad mergi subvolantis, seque
 subinde mergentis naturam fa-
 bulam accommodat Poeta.

Pluma levat casus . Furit Æscus , inque profundum
Pronus abit , lethique viam sine fine retentat .
Fecit amor maciem ; longa internodia crurum , 195
Longa manet cervix , caput est a corpore longe :
Æquor amat , nomenque manet , quia mergitur illo .

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEΩΝ

LIBER XII.

Serpens in saxum , & cerva pro Iphigenia
supposita .

F A B . I . & II .

Nescius assumptis Priamus pater Αἴσαcon alis
Vivere , lugebat : i tumulo quoque nomen
habenti

2 Inferias dederat cum fratribus Hēctor 3 inanes :
Defuit officio Paridis presentia tristi :
Postmodo qui rapt a longum cum 4 conjugē bellum 5
Attulis in patriam , 5 conjurataeque sequuntur
6 Millerates , gentisque simul 7 commune Pelasga :
Nec dilata foret vindicta , nisi aquora savi
Invia fecissent venti , Beotaque tellus
8 Aulide pīcosa puppes tenuisset ituras . 10
Hic patro de more Jovi cum sacra parassent ,
Ut vetus accensis incanduit ignibus ara ,

1 Cenotaphio , quod nomine
signabatur , cui justa solvebant ,
tanquam legitime condito , &
inferias dabant . De cenotāphio
dictum ad v. 429. lib. prae-
dantis .

2 Χρόνος , fundebant enim ,
inferebantque tumulis lac , mel ,
sanguinem , vinum , oleum , flo-
res , thura , lacrymas .

3 Vel quoad cenotaphium i-
psum . sic Deiphobo Αἴneas 5.
4 Tunc agones tumulum Rhos-
sus in litore inanem Conflitui .
Vel quoad ipsos fato funestos .
sic Poeta fanus Marcelli profe-
quitur eod. libro . His saltē
accumulē donis , & fungar i-
nani Munere . & l. 11. in ex-
quiis Pallantis : Nas juvenem

exanimem vano comitamur bono
nare .

4 Helena . de cuius raptū
Const. Manasses , Coluthus ,
Dares , Herodotus , Nat. Co-
mes , aliij . fab. notissima , &
longa .

5 Conjuraverant principes &
populi Gracię , se non rever-
suros , nisi recuperata Helena ,
aut excisa Troja .

6 Numerus rotundus , qui Ho-
mero 1185. Dyti 1225. Dæreti
Phrygio 1140.

7 Τὸ κενὸν , populus uni-
versus . resp. Cic. 4. Verrin.
Statuæ a communi Siciliæ da-
tae .

8 Portu Easotiz , vide v. 182
l. 12.

1 Serpere caruleum Danai videre draconem
 In platanum, cæptis qua stabat proxima sacris.
 Nidus erat volucrum bis quattuor arbore summa, 15
 Quas simul & matrem circum sua damna volantem
 Corripuit serpens, avidaque recondidit alvo.
 Obstupere omnes. At veri providus augur
 3 Thestorides, Vincemus, ait, gaudete Pelasgi,
 Troja cadet: sed erit nostri mora longa laboris. 20
 4 Atque novem volucres in belli digerit annos.
 Ille, ut erat virides amplexus in arbore ramos,
 Fit lapis: & servat serpentis imagine saxum.
 5 Permanet Aoniis Nereus violentus in undis,
 Bellaque non transfert. Et sunt, qui parcere Troja 25
 Neptunum credant, 6 quia mœnia fecerat urbis.
 At non Thestorides: neque enim nescitve, tacetve,
 Sanguine virgineo placandam virginis iram
 Esse 7 Dea. Postquam pietatem publica causa,
 8 Rexque patrem vicit, castumque datura crux 30
 Flentibus ante aram stetit Iphigenia ministris,
 Victa Dea est: nubemque oculis objecit, & inter
 Officium turbamque sacri, vocesque precantum;
 9 Supposita fertur mutasse Mycenida cerva.
 Ergo ubi, qua decuit, lenita est eæ Diana, 35
 Et pariter Phœbes, pariter maris ira recessit,
 Acepiunt ventos a tergo mille carina,
 Multaque perpessa Phrygia potiuntur arena.

2 Nota hæc ex Homeri Iliade 2. qua interpretatur Cicer. de Divinatione.

2 Pignora sua, pullos 8. a dracone devoratos.

3 Calchas, filius Thestoris, cui pater Idmon vates.

4 Pasler hieroglyphice denotat annum. Pierius l. 20. Serpens autem denotat tempus edax rerum. Pierius l. 14.

5 Constat sibi maris ira, & venti adversi temorantur Graecorum classem.

6 Lib. 1. v. 204.

7 Diana irata Agamemnoni propter cervam sibi peculiarem ab illo casam. Cicer. 3. Offic. Quid Agamemnon? cum devovisset Diana, quod in suo regno pulcherrimum esset natum

eo anno, immolavit Iphigeniam. Lucret. 1. lib. Aulide quo pacto Triviai virginis iram, &c.

8 Lib. 13. vers. 187. Atque in rege pater samen est.

9 Cervam suppositam, avestamque Iphigeniam in Tauricam scribit etiam Euripides in Iphigenia in Aulide, & nostrar. eleg. 4. lib. Tristium, quod tamen negant Pindarus, Pausanias, alii, immolatamque assertunt ex more Scythicæ Diana, cui litatum victimis humanis. Ex SS. historiis adumbratum volunt alii: Jephthes scil. ex voto temerario immolantis filiam: aut Abraham, cui filium immolaturo pro filio suppositus est hircus.

1 Orbe locus medio est inter terrasque , fretumque ,
 Celestesque plagas , triplicis confinia mundi , 40
 Unde quod est usquam , quamvis regionibus absit ,
 Inspicitur , penetratque cava vox omnis ad aures :
 Fama tenet , summaque domum sibi legit in arce ,
 Innumerisque aditus , ac mille foramina tectis
 Addidit , & nullis inclusit limina portis . 45
 Nocte dieque patet , tota est ex are sonanti ,
 Tota fremit , vocesque refert , iteratque quod audit .
 Nulla quies intus , nullaque silentia parte ;
 Nec tamen est clamor , sed parva murmura vocis :
 Qualia de pelagi , (si quis procul audiat) undis 50
 Esse solent ; qualemve sonum , cum Jupiter atras
 Increpuit nubes , extrema tonitrua reddunt .
 Atria turba tenet : veniunt leve vulgus euntque ;
 2 Mistaque cum veris passim commenta vagantur
 Millia rumorum ; confusaque verba volant . 55
 E quibus hi vacuis implet sermonibus aures ,
 Hi narrata ferunt alio : mensuraque ficti
 Crescit , & auditis aliquid novus adjicit autor .
 Illic Credulitas , illic temerarius Error ,
 Vanaque Latitia est , consernatique Timores , 60
 Seditioque recens , dubioque autore susurri .
 3 Ipsa quid in celo rerum , pelagoque geratur ,
 Et tellure videt : totumque inquirit in orbem .

1 Conferatur descriptio Famæ
 cum illa Virgilii 4. Æneid. v.
 173. & aliorum , quos citat In-
 dex noster Poeticus , tit. Fa-
 ma , & Cl. Fr. Baconi , Soror
 Gigantum , sive Fama . lib. de
 Sapientia veterum .

2. Lib. v. 138. Fama lequax :
 que veris addere falsa Gaudet ,
 & e minimo sua per mendacia
 exescit .

3. Famigerationis filios coenit ,

petas forenses belle depingit
 Megaronides in Plauti Trinum-
 mo : Sciunt id , quod in aarem
 Rex Reginae dixerit . Sciunt ,
 quod Juno fabulata est cum Jo-
 ne . Sciunt , que neque futura ,
 neque facta sunt : tamen illi
 sciunt , &c. Filiam famiger .
 laudat more suo Juven. Sat. 6.
 Hec eadem novit , quid toro fiat
 in orbe ; Quid Seres , quid Thrag-
 cis agant , &c.

Cycni, & Achillis certamen, &
Cycnus in avem.

FAB. III.

Fecerat hac notum, Grajas cum milite forti
Adventare rates: neq; inexpectatus in armis 65
Hostis adest, prohibentq; aditus, litusque tuentur
Troes, & I. Hectorea primus & fataliter hasta
Protesilae cadis, commissaque pralix magno
Stant Danais: fortesq; anima, nec cognitus Hector:
Nec Phryges exiguo, quid Achaica dextera possit, 70
Sanguine senserunt. & jam Sigea rubebant
Litora, jam letho proles Neptunia Cycnus
Mille viros dederat, jam 3 curru instabat Achilles,
Totaque 4 Peliaca sternebat cuspidis i^ctū
Agmina, perque acies aut Cycnum, aut Hector
quarens, 75
Congreditur Cycno. Decimum dilatus in annum
Hector erat. Tum colla jugo canentia pressos
Exhortatur equos, currum direxit in hostem:
Concutiensque suis vibrantia tela lacertis,
Quisquis es, o juvenis, dixit, sⁱ solamen habeto 80
Mortis, ab Aemonio quod sis jugulatus Achille.
Haec tenus Æacides. Vocem gravis hasta secuta est:
Sed quanquam certa nullus fuit error in hasta,
Nil tamen emissi profecit acumine ferri.
Urque hebeti peccus tantummodo contudit i^ctū, 85
Nate dea, (nam te fama pranovimus) inquit
Ille, quid a nobis vulnus miraris abesse?

I. Αλλ' ὁ μὲν, ἦδη πρό-
δευ ὁ Εὔτερος καὶ τὸ δι-
δεῖς Ηὐ^ς Προτεστίλλως.
Calaber I. lib. Alii tamen Æ-
neæ, alii Achatæ manu ceci-
disse eum autumant.
2. Oraculi præmonitu, Occubi-
turum illam qui primus de
Grecis in litus Trojanum ex-
scenderet. Sors quoque nescio
quem faro designat, &c. epist.
Laodamiae. Ausonius in Epita-
phiis Heroum omen a nomine

sumit: Fasale adscriptum no-
men mihi Protesilao, &c. Quod
tamen illi postea inditum, cum
prius Jolaus dictus fuerit.

3. Ab illo Virgiliano I. Æn.
Inflares currū crīstatus. Achilles.
insipidum enim est quod vulgo
legebatur, jam currū stabat Achilles, vel, currus stabat Achillis.

4. Confectæ ex arbore in mon-
te Pelio cesa. Sic & Argo.
Pelias arbor dista.

5. Vide v. 191. l. 5.

(Mirabatur enim) non hac , quam cernis , 1 equi-
nis

Fulva jubis cassis , nec onus cava parma sinistra
Auxilio mihi sunt : decor est quasitus ab ipsis . 90
Mars quoque ab hoc capere arma solet . Remove-
bitur omne

Tegminis officium , 2 tamen indistinctus abibo .
Est aliquid , non esse satum Nereide , 3 sed qui
Nereaque , & natas , & totum temperat aquor .
Dixit : & hasurum clypei curvamine telum . 95
Misit in Aeciden , quod & es , & proxima rupit
Terga novena boum , 4 decimo tamen orbe mora-
tum es .

5 Excudit hoc heros , rursusque trementia fortis
Tela manu torsit : rursus sine vulnere corpus
Sincerumque fuit . Nec certia cuspis 6 apertum , 100
Et se prabentem valuit distingere Cycnum .
Haud secus exarsit , quam circo taurus aperto ,
Cum sua terribili petit irritamina cornu
7 Phoeniceas vestes , elusaque vulnera sentit .
Num tamen exciderit ferrum considerat hasta . 105
Herebat ligno : Manus est mea debilis ergo ?
Quasque , ait , ante habuit vires , effudit in uno ?
Nam certe valuit , vel cum 8 Lyrnnessia primum
Menia dejecti ; vel cum Tenedonque , suoque

1 Galaeum eritas insignibant
heroes jubis equinis . Hinc Homero
ιπποδάτεια κέρυς .
λογοτητι ιπποχάτη , ιππό-
χομοι βυφαλεσαι , αινήρι πα-
ποκρυσίς . Virgil . Aen . 10.
eristaque hispatus equina .

2 Me vel nudum & inermem
nullo vulnera poteris distin-
gore .

3 Sed Neptuno , cui famula-
tur Nereus matris tuę pater .

4 Decimo tergore . erat ergo
clypeus decemplicis .

5 Ita emendare ausus sum MSS.
meorum , qui disertim ita ha-
bent , autoritate : ut & Planu-
dis , qui vertit , οἰκουμονεῖς
τῆτο δὲ ἡρωὶς Αὐχιλλός :
nec non Mariangeli . editi ha-
bent : Excipit berberas .

6 Armis nudatum .

7 Pallas , idest effigies homi-
num rubris indutas vestibus ,
quas stramento aut sceno far-
ciebant , tauris in arena obje-
ctare soliti sunt , quo eos ad
pugnam irritare voluerunt .
Sen . 1 . 3 . de Ira : Ταύροι
συλλογοῦνται εἰς τὸν ταύρον
λαμπρῶν δὲ λαμπεῖντοι ,
οἵ δὲ φονικίδαις οἱ ταύροις .
διαγράψεις] γαρ ύπο τῶν
χρωμάτων τύπων μάλιστ
τὰ ζῷα .

8 Lyrnnessus erat urbs Troa-
dis , patria Hippodamiae Bri-
seidos .

1 Eetioneas implevi sanguine Thebas;
 Vel cum purpureus populari cade Caycus
 Fluxit, & opusque mea bis sensit Telephus hasta.
 Hic quoque tot casis, quorum per litus acervos
 Et feci, & video, valuit mea dextra, valetque:
 Dixit: & ante actis veluti male crederet, hastam 115
 Misit in adversum Lycia de plebe Menæten,
 Loricamque simul, subjectaque pectora rupit.
 Quo plangente gravem moribundo pectore terram,
 Extrahit illud idem calido de vulnere telum,
 Atque ait: Hac manus est, hac, qua modo vici:
 mus, hasta: 120

Utar in hoc iisdem; sit in hoc precor exitus idem.
 Sic fatur, Cycnumque petit: nec fraxinus errat,
 Inque humero sonuit non evitata sinistro.
 Inde velut muro, solidaque a crute repulsa est:
 Qua tamen ictus erat, signatum sanguine Cycnum 125
 Viderat, & frustra fuerat gavisus Achilles:
 Vulnus erat nullum; sanguis fuit ille Menæta.
 Tum vero præceps curru fremebundus ab alto
 Desilit, & nitido securum cominus hostem
 Ense petens, parvam gladio, galeamque cavari 130
 Cernit, & in duro 3 ladi quoque corpore ferrum.
 Hand tulit ulterius: gladioque adversa reducto
 Ter quater ora viri capulo & cava tempora pulsat;

1 Thebas in Cilicia, ubi regnavit Eetion Andromaches pater. Ωχόμεδ' εις Θρέλωνας πόλιν Ηεπίγυος, την διεπράθομεν, Iliad. 1.

2 Vulnus & auxilium. Telephus rex Myssæ transitu prohibitus Grecos ad Trojanam proficentes ab Achille vulneratus est: vulnus ubi putrescebat, oraculo consulto responsum tulit, querendum esse remedium ab eadem hasta. conciliatus ergo Achilli, arugine cuspidis sanatus est. Sunt qui ad Achillem usque autorem, aut etiam Chironem, a quo Medicinam edidisse est, referant iniquentum armarium seu Magneticum. De σπλαστίας videantur Paraisus, Bapt. Peras, Grollius,

Goclenius, Robertus de Flustibus, alii.

3 Retundi.

4 Hinc illa Lycophronis, Στρατηγῷ τυπέύτα κατέδαξ δύαιρας μύλων, videtur jure refellere Is. Tzetzes. Ψεύδετο Δυκόφρων, &c. Fallitur, inquit, Lycophron. neque enim humeris, sed capite ab Achille pulso interiit Cycnus. erat enim toto corpore invulnerabilis, excepto capite. Aliter Hesiodus in Clypeo. Neque defunct interea, qui etiam apud veteres in usu fuisse autument amuletæ & carmina, quibus premuniti, neque cominus, punctim aut casim vulnerari possunt.

Cedentemque sequens instat, turbatque, ruitque,
Attonitoque negat requiem. Pavor occupat illum, 135
Ante oculosque natant tenebra, retroque ferenti
Aversos passus medio lapis obstitit arvo.

Quem super impulsu[m] resupino corpore Cycnum
Vi multa vertit, terraque * affixit Achilles.
Tum clypeo, genibusque premens praecordia duris 140
Vincla trahit galea, qua presso subdita mento.
Elidunt fauces, & respiramen, iterque
Eripiunt anima. Victim spoliare parabat:
Arma relicta videt: corpus Deus aquoris album
Contulit in volucrem, cuius modo nomen habebat. 145

* Al. affixit.

Cæneus in virum invulnerabilem, & deinde
in volucrem. Lapitharum cum
Centauris pugna.

F A B. IV. & V.

Hic labor, hac requiem multorum pugna dierum
Attulit: & positis pars utraque substitit armis.
Dumque vigil Phrygios servat custodia muros,
Et vigil Argolicas servat custodia fossas,
Festa dies aderat, qua Cycni victor Achilles 150
1 Pallada mactata placabat sanguine vacca.
Cujus ut imposuit 2 prosecta calentibus aris,
Et Diis acceptus penetravit in aethera nidor,
Sacra tulere suam, pars est data cetera mensis.
Discubuere toris proceres: & corpora 3 tosta 155
Carne replent, vinoque levant curasque, sitimque.
4 Non illos cithara, non illos carmina vocum,

2 Mactatur vacca Minerve;
Alipedi vitulus; taurus tibi;
summe Deorum. l. 4. ver. 755.
idem Ausonius epigr. 54.

3 Carnes hostiarum quas pro-
secabant, id est primum seca-
bant, Diisque adolebant. Par-
tem, inquit Turneb. l. 15. c.
7. Diis adolebant; partem sa-
cerdotibus dabant; partem sibi
apponebant. Cujus commenti-
rationem ex hoc Ovidii loco
videtur sumpsisse.

3. Heroicis temporibus elixa
carne vesci non solere Servius
adnotat ad l. 1. Æneid. vide &
Athenæum l. 1. c. 8.

4. Lepidissimum, inquit Plu-
tarhus, est illud convivium,
in quo non intrat tibicen.
Quibus de rebus in convivio
differendum sit, docet A. Gel-
lius 13. l. 11. c. & Macrobius 7.
lib. Saturn. 1. c. hic duces de
virtute bellica & pugnis.

Longaque multifori delectat tibia buxi,
Sed noctem sermone trahunt: virtusque loquendi
Materia est. Pugnas referunt hostisque, suaque,¹⁶⁰
Inque vices adita, atque exhausta pericula sape
Commemorare juvat. quid enim loqueretur Achilles?
Aut quid apud magnum potius loquerentur Achillem?

Proxima praeceps domito victoria Cycno
In sermone fuit. Visum mirabile cunctis,¹⁶⁵
Quod juvenis corpus nullo penetrabile telo,
Invisumque a vulnere erat, ferrumque terebat;
Hoc ipse Æacides, hoc mirabantur Achivi:
Cum sic Nestor ait: Vestro fuit unicus evo-
Contemptor ferri, nulloque i forabilis ictu¹⁷⁰
Cynus; at ipse olim patientem vulnera mille
Corpore non laeso ² Perrhabum Canea vidi,
Canea Perrhebum, qui factis inclytus Othryn
Incoluit: quoque id mirum magis esset in illo,
Fœmina natus erat. Monstri novitate moventur,¹⁷⁵
Quisquis adest, narretq; rogant: quos inter Achilles.
Dic age (nam cunctis eadem est audire voluntas).
O facunde senex, avi prudentia nostri,
Quis fuerit Caneus, cur in contraria versus,
Qua tibi militia, cuius certamine pugna¹⁸⁰
Cognitus, a quo sit vinctus, si vinctus ab ullo est.
Tum senior: Quamvis obstet mihi tarda vetustas,
Multaque me fugiant primis spectata sub annis;
Plura tamen memini; nec, qua magis bareat, ulla
Pectore res nostro est, inter bellique domusque¹⁸⁵
Acta tot. Ac, si quem potuit spatiofa senectus.
Spectatorem operum multorum reddere; vixi
3 Annos bis centum, nunc tertia vivitur atas.

1. Αἴστος, αἴστως, impe-
ntrabilis, invulnerabilis. Palaphato l. 1. Apollonio l. Argon. v. 63. οὐρανῆς, αἰχμῆς.
2. Perrhaebi, pop. Thessalie,
qui a Lapithis devici in mon-
tana confugerunt ad Olympum
& Tempe sita. Homer. 2. Il.
μενετόλεμοι τε Πέρσαισι.
versus scil. gratia, cum Straboni
l. 9. passim sint Περράβοι,
Lycophroni Περράβικη γέ-

ros. Propert. l. 3. eleg. 5. Aut eue-
Perrhaebi remuere cacumina Pin-
di, non itaq; necessaria erit hic
Enallage interpretum, Perrhae-
bum ponit pro Perrhaebum.
3. Hinc Eustathium, Servium,
alios falli liquet, qui non age-
narium tantum faciunt Ne-
stora, seculum 30. annis ter-
minantes, neque in tantum
mira fore illa vita longinqui-
tas, si conferatur (ut primas
atatis mortales taceam, quo-
rum meminit Sacra pagina)

Cla-

Clara decore fuit proles ¹ Elateia Canis 189
 Thessatidum virgo pulcherrima, perque propinquas,
 Perque tuas urbes (tibi enim popularis Achille)
 Multorum frustra votis optata procorum.
 Tentasset Peleus thalamos quoque forsitan illos:
 Sed jam aut contigerant illi connubia matris;
 Aut fuerant promissa tua; nec Canis in ullos 195
 Denupsit thalamos, secretaque litora carpens
 Aequorei vim passa Dei est: ita fama ferebat.
 Utque nova Veneris Neptunus gaudia sensit,
 Sint tua vota licet, dixit, secura repulsa,
 Elige quid voveas: eadem quoque fama ferebat. 200
² Magnum, Canis ait, facit hac injuria votum,
 Tale pati jam posse nihil: Da foemina ne sim.
 Omnia præstiteris. Graviore novissima dixit
 Verba sono, poteratque viri vox illa videri,
 Sicut erat: nam jam voto Deus aquoris alti 205
 Annuerat, dederatque super, ne fauciis ullis
 Vulneribus fieri, ferrove occumbere posset.
 Munere latus abit, studiisque virilibus avum
 Exigit ³ Atracides, Peneaque arua pererrat.
 Duxerat ⁴ Hippodamen ⁵ audaci Ixione natus: 210

cum ea quæ a Plinio recensetur
 7. lib. 48. cap. quin & hodie
 Ann. Domini 1035. Londini vi-
 situr in edibus Arundelianis ex
 agro Salopiensi accitus quidam
 Thomas Par annum ætatis a-
 gens centesimum quinquagesi-
 mum secundum. Nevius porro
 apud A. Geilium lib. 9. cap. 7.
 vocat eum *Triseclisenem*. Se-
 culum autem Scal. 2. lib. de em-
 mendatione temporum definit
 annis 110. lustris nempe 22. quos
 tametsi numero rotundato recen-
 seri centeno ait. seculum ta-
 men a nonnullis pro tempore
 vite hominis, que plerunque
 est 70. annorum, usurpari ait.
 Τῷ δὲ ἡδονῇ δύο μὲν γενεα-
 μάρπιαν αἰρθρώτων Ε-
 θῶντος, οἱ, &c. Pylo ab
 Hercule expugnata, & Neleo
 cum filiis undecim interfectis,
 Nestori, qui apud Gerenios a-

lebatur, superstiti fingunt poe-
 tē adjectos annos fratribus ad-
 emptos. vide & Phleg. Traj-
 lianum περὶ μαρπός ων, &
 Eusebium de præp. Euangel. l.
 9. c. 13.

¹ Elathi Lapitharum regis filia.

² Illata mihi contra virginitatis perpetuae votum & institutum meum injuria hac im-
 mensa, me etiam voti a te
 mihi induiti immodicam facit.
 Ne itaque ultra cogar contumeliam pati, da ut e sexu se-
 quiore & imbelli migrem in
 masculum & fortē.

³ Cœneus Thessalus. est enim
 Atrax urbs Thessaliz apud Pe-
 neum fl.

⁴ Ischornachem nominat Pro-
 pertius lib. 2. el. Deidamiam
 Theseus in Plutarcho.

⁵ Junonem de adulterio inter-
 pellare auro.

1 Nubigenasque feros , positis ex ordine mensis ,
 Arboribus tecto discumbere jusserat antro .
 2 Emonii proceres aderant ; aderamus & ipsi ,
 Festaque confusa resonabat regia turba . 214
 Ecce canunt 2 Hymenaon , & ignibus atria fumant :
 Cinctaque adest virgo matrum nurumque caterva ,
 Prasignis facie . 4 Felicem diximus illa
 Conjuge Pirithoum , quod pene fefellimus omen .
 Nam tibi favorum savissime Centaurorum
 Euryte , quam vino pectus , tam virginie visa 220
 Ardet : & ebrietas geminata libidine regnat .
 Protinus eversa turbant convivia mensa ,
 Raptaturque comis per vim nova nupta prehensis :
 * Eurytus Hippodamen ; alii , quam quisq; probabat ,
 Aut poterat , rapiunt . captaque erat urbis imago . 225
 Femineo clamore sonat domus . Ocyus omnes
 Surgimus . & primus , Qua te vecordia , Theseus ,
 Euryte pulsat , ait , qui & me vivente lacefas
 Pirithoum ? violesque duos ignarus in uno ?
 Neve ea magnanimus frustra memoraverit heros , 230
 Summovet instantes , raptamque furentibus aufert .
 Ille nihil contra ; neque enim defendere verbis
 Talia facta potest : sed vindicis ora protervis
 Insequitur manibus , generosaque pectora pulsat .
 Forte fuit juxta signis extantibus asper 235
 Antiquus 6 crater , quem vastum vastior ipse

1 Nube pro Junone a Jove sup-
 posita genitos . fabulam expo-
 nit Palæphatus lib . 1. de inco-
 lis montani pagi , cui nomen
 Nephele , qui equos primi do-
 muerunt . iidem equis vesti
 tauros cæstro in furorem exagi-
 tatos , & Thessaliæ culta , sata ,
 & pecora infestantes , ab Ixio-
 ne præmio invitati intereme-
 tunt , unde & nomen από τ
 κέρτειν τοις ταύροις . Sed ne-
 que Centauri fuerunt , neque ,
 &c. Lucretius l . 5 .

2 Nuptiale carmen de Hyme-
 nao . vide quæ nos ad Senecam
 Theb. vers . 262. & Medeæ v.
 67.

3 Nuptiis non faces modo ,
 sed & aræ , & sacra adhibita ,

Diique advocati . —
 4 Ex formula sponsos salutan-
 tum Feliciter . Quod tamen o-
 men propemodiū innomina-
 tum irritumque fecerat Centau-
 torum vis nuptæ , matronis ,
 virginibus per vinum illata .
 * Εὐρυτῶν Hom. Odyss. 21.
 & Pausan. in Eliacis prioribus .
 5 Εὔρω ζωτὸν καὶ επί^η
 χθονί δημοφένεο . Verum
 hic emphatice , me , qui ami-
 cus , id est alter ego , dimidium
 animæ divisæ in duobus corpo-
 ribus .

6 Craterem hunc Hylæo dat
 Virgilius 2. Georg. Et magno
 Hylæum Lapithis craterem mi-
 nantem . Martial. Rhæto , Hæ-

Sustulit Ægides, aduersaque misit in ora.
 Sanguinis ille globos pariter, cerebrumque, merumq;
 Vulnera & ore uomens, madida resujans arena
 1 Calcitrat. ardescunt germani caderet bimembres, 240
 Certatimque omnes uno ore arma loquuntur.
 Vina dabant animos: & prima pocula pugna
 Missa volant, fragilesque cadi, curvique lebetes,
 3 Res epulis quondam, tum bello & cadibus apta.
 Primus Ophionides Amycus penetralia donis 245
 Haud timuit spoliare suis: & primus ab ade
 4 Lampadibus densum rapuit funale coruscis;
 Elatumque alte, veluti qui candida tauri
 Rumpere sacrificia molitur colla securi,
 illisit fronti Lapithe Celadontis, & ossa 250
 Non cognoscendo confusa reliquit in ore.
 Exiluere oculi, disiectisque ossibus oris
 Acta retro naris, medioque est fixa palato.
 Hunc pede convulso mensa Pellaus acerna
 Stravit humi Pelates, dejecto in pectora mentes 255
 Cumque atro 5 mistos spumantem sanguine dentes,
 Vulnera Tartareas geminate misit ad umbras.
 Proximus ut steterat, spectans 6 altaria vultus
 Fumida terribili, Cur non, ait, utimur istis?
 Cumque suis Gryneus immanem sustulit aram 260
 Ignibus; & medium Lapitharum jecit in agmen,
 Oppressitque duos, Brotean & Orion: Orio
 Mater erat Mycale, 7 quam deduxisse canendo

trahere ferox commisit prælia
 Rhæsus cum Lapibis. l. 8. e-
 piogr. 6. Hoc telo Persens Eri-
 thum sternit l. 5. v. 81.

¹ Vide quæ ad v. 40. l. 5.

² Centauri biformes. modo
 ad v. 211.

³ Natis in usum letinie scyphit
 Pugnatur. Horat. od. 27. lib.

¹ Crateres, mensaque volant.
 Flac. l. 1. vide quæ ad 82. v. l. 5.

furore arma ministrat. Æn. 1.

⁴ Funalia (describente Isido-
 ro l. 20. c. 10.) erant candelab-
 ra extantes stimulos habentia,
 quibus funiculi cera vel hujus-
 modi alimento luminis obli-
 sigebantur. Unde conjicio fu-
 se hoc funale lychnuchum tra-
 balem, de fornicate laqueari,
 & camera cœlicaym referen-

te pendentem, lampadibus aut
 lucernis stellatum. Virg. 1. Æ-
 neid. vers. 739. dependenti lycni
 laquearibus aureis Incensi, &
 noctem. flammis funalia vin-
 cens. Petroia. lucerna bilychnis
 de camera pendebat.

⁵ Virgilii dixerat, crassum
 que cruentem Ore rejectantem,
 mistosque in sanguine dentes
 Æn. 5.

⁶ In nuptiis are extruditæ, &
 sacra victimarum, & thuris,
 Dii advocati sunt, uti dictum
 ad locum huic germanum l. 5.
 in nuptiis Persei & Androme-
 dæ, Nisi post altaria Phineus
 Iset, v. 36.

⁷ Lunam deficientem credebat
 olim vulgus e cœlo devocari
 carminibus magicis. vide que

Sape reluctantis constabat cornua Luna.
 Non impune feres, teli modo copia detur, 265
 Dixerat Exadius: telique habet instar, in alta
^{1.} Qua fuerant pinu, votivi cornua cervi.
 Figitur hinc duplici Gryneus in lumina ramo,
 Eruiturq; oculos: quorum pars cornibus heret, 269
 Pars fluit in barbam, concretaque sanguine pender.
 Ecce rapit mediis flagrantem Rhetus ab aris
^{2.} Primitum torrem; dextraque a parte Charaxi
 Tempora perfringit fulvo protecta capillo.
 Correpti rapida, veluti seges arida, flamma
 Arserunt crines, & vulnere sanguis inustus 275
 Terribilem stridore sonum dedit: ut dare ferrum
 Igne rubens plerunque solet, quod forcipe curva
 Cum faber eduxit, lacubus demittit; at illud
 Stridet, & in tepida submersum sibilat unda.
 Saucius hirsutis avidum de crinibus ignem 280
 Executit, inque humeros limen tellure revulsum
 Tollit, onus plaustris: 3 quod ne permittat in hostem,
 Ipsa facit gravitas. socium quoque saxea moles
 Oppressit spatio stantem propiore Cometen.
 Gaudia nec retinet Rhetus: Sic comprecor, inquit, 285
 Catera sit fortis castrorum turba tuorum:
 Semicremoque novat repetitum stipite vulnus;
 Terque quaterque gravi juncturas verticis ictu
 Rupit, & in liquido 4 sederunt ossa cerebro.
 Victor ad Euagrum, Coritumque, 5 Dryantaque
 - transit: 290
 E quibus ut prima tectus lanugine malas
 Procubuit Coritus: Puero qua gloria fuso

ad vers. 333. l. 4. Virg. 8. eclog.
 Carmina vel cælo possunt deducere Lunam. Thessalia autem ve-
 nificiis infamis erat.

^{1.} Ecloga 7. Virg. Diana votet
 ramosa Mycon vivacis cornua
 cervi, cornibus itaque pinu, in
 qua ficebantur votiva Diana,
 direptis subitorum vice armo-
 rum utitur Exadius.

^{2.} Qui maximus erat, & pri-
 ma magnitudinis. ita lib. 12.
 Æneid. Ambustum torrem Chro-
 nineus ab ara Corripit, & ve-
 nienti Ebiso, plagamque ferentii
 Occupas os flammis: illi ingens

barba reluxit.

3 Quod ne valeret, quo desti-
 narat, projicere, retardat ipsa
 molis gravitas.

4 Pressa descendenterunt.

5 Dryantis hujus, ut & Exa-
 dii, de quo modo v. 250. Ce-
 nei, & aliorum meminit ipse
 Nestor. Il. α. Hom. Οὐ γέρη
 πω τοτες ἵδοι ανέπασ, ε-
 δὲ ἵδωμας, Οἶοι Πεισ-
 θόν τε Δρύαντοι τε ποι-
 μέναι λοών, καὶ νέοι τ' Ε-
 ζύδιον τε, &c.

Par-

Parta tibi est? Evagrus ait. Nec dicere Rhætus
 Plura sinit: rutilasque ferox in aperta loquentis
 Condidit ora viri, perq; os in pectora, flamas. 295
 Te quoque save Drya, circum caput igne rotato,
 Insequitur: sed non in te quoque constitit idem
 Exitus. Assidue successu eadis ovantem,
 Qua juncta est humero cervix, 1 sude figis obusta:
 Ingemuit, duroque sudem vix osse revellit 300
 Rhætus: & ipse suo madefactus sanguine fugit.
 Fugit & Orneus, Lycidasque, & saucius armo
 Dexteriore Medon, & cum Pisenore Caumas:
 Quique pedum nuper certamine vicerat omnes.
 Mermeros, accepto tum vulnere tardius ibat: 305
 Et Pholus, & Meneleus, & Abas predator aprorum,
 Quique suis frustra bellum dissuaserat augur
 Astylos: ille etiam metuenti vulnera Nesso,
 Ne fuge, ad Herculeos, inquit, 2 servaberis arcus.
 At non Eurynomos, Lycidas, & Araus, & Imbreus
 Effugere necem: quos omnes dextra Dryantis 311
 Perculit aduersos. Adversum tu quoque, quamvis
 Terga fuga dederas, vulnus, 3 Canée, tulisti:
 4 Nam grave respiciens inter duo lumina ferrum,
 Qua naris fronti committitur, accipis, ima. 315
 In tanto fremitu cunctis sine fine jacebat
 Sopitus venis, & inexperrectus 5 Aphrypnas,
 Languentique manu carchesia mista tenebat,
 Fusus in 6 Ossa villosis pellibus urse.
 Quem procul ut vidit frustra nulla arma mouen-
 tem, 320

Inscrit amento digitos, Miscendaque, dixit,
 7 Cum Styge vinasibes, Phorbas. Nec plura locutus

1 Stipibus duris agitur, su-
 dibusque praenibis: 7. Æneid. &
 11. Æn. Stipibus ferrum, su-
 dibusque imitantur obustis.

2 Periturus Herculis sagitta,
 ubi Dejaniram aliquando trai-
 ciens, depositum fallere para-
 veris. l. 9. v. 127.

3 Alium hunc esse a Ceneo
 primaria hujus fabulae persona,
 numerus syllabarum, & penul-
 tima longa, & vulnus inflictum
 argunt. MSS. aliquot habent
 Cernens.

4 Allusum volunt ad Pompo-
 nium quendam vulnus in ore
 multoties jastantem, monitum
 que Cas. ris dictero ne post hac
 fugiens respiceret. Quintil. l. 8.
 c. 3. Necnon alium ab Augusto
 simili notatum scommate. Ma-
 crob. Saturnal. l. 2. c. 4.

5 Naugerii editio, & MSS. A-
 phidas.

6 In Offa monte nutritæ, aut
 etiam captæ.

7 Hinc Stygias ebrius haustæ
 quas.

In juvenem torsit jaculum: ferrataque collo
Fraxinus, ut casu jacuit resupinus, adatta est.
Mors caruit sensu: plenoque e gutture fluxit 325
Inque toros, inque ipsa niger i carchesia sanguis.
Vidi ego Petram conantem evellere terra
Glandiferam quercū: quam dum complexibus ambit,
Et quatit huc, illuc, labefactaque robora pulsat,
Lancea Pirithoi costis immissa Petrai 330
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum virtute ferebant,
Pirithoi virtute Chromin; sed uterque minorem
Victori titulum, quam Dictys, Helopsque dederunt.
Fixus Helops jaculo est, quod tempora pervia fecit, 335
Et missum a dextra levam penetravit ad aurem.
Dictys ab ancipiū delapsus acumine montis,
Dum fugit instantem trepidans Ixione natum,
Decidit in praeceps, & pondere corporis ornum
Ingentem fregit, snaque r induit ilia fracta. 340
Ultor adest Phareus, saxumq; e monte revulsum
Mittere conatur: mittentem stipite querno
Occupat Ægides, cubitique ingentia fregit
Ossa: nec ulterius dare corpus inutile letho
Aut vacat, aut curat; tergoque Bianoris alti 345
Insilit, hand solito quenquam portare nisi ipsum;
Opposuitque genu costis, prensamque sinistra
Casarium retinens, vultum, minitantiaque ora
3 Robore nodoſo, praduraque tempora fregit.
Robore 4 Nedymnum, jaculatoremque Lycespen 350
Sternit, & immissa protectum pectora barba

I. Casaubonus catchesium ab Athenaeo ex Callixeno descriptum , & a Macrobio versum , nec intel' eatum probe , ex verbis Graecis sanitati restituit . Catchesium , inquit , est poculum procerum , & circa medium partem compressum mediocriter , ansatum , ansis a summo ad infimum pertinentibus . Macrobius hoc poculi genus , ut & cymbium , aliaque a re navalii ducta autumat . **I.** **5.** Saturnaliorum c. 21. Casaub. a $\kappa\epsilon\rho\chi\rho\omega$ Jonice pro $\kappa\epsilon\gamma\chi\epsilon\sigma$, milium , cuius formam habuisse

carchesia dicit ad Athenae lib.
11. c. 7.
2 Ventrem orni , quam illa-
psu corporis sui fregerat , schi-
dio confixit .
3 Clava e robore nodoso .
4 Tumultuarias hujusmodi pu-
gnas , & cades promiscuas ha-
bes apud Virg. 9. 10. 11. & 12.
1. ~~En~~. vide nostrum lib. 5. sub
initio in nuptiis Persei & An-
dromedæ . adi etiam Indicem
nostrum Poeticum tit. *Pugna*
tumultuosa . Hujus meminit
Homer. 1. & 2. Iliad. Hesiodus
in clypeo , Horat. Od. 18. l. 1.

Hippason, & summis extantem Ripheas sylvis;
 Tereaque Æmoniis qui pressos montibus ursos
 Ferre domum vivos indignantesque solebat.
 Haud tulit utentem pugna successibus ultra 355
 Thesea Demoleon; solidoque revellere dumo
 Annosam pinum magno molimine tentat:
 Quod quia non potuit, præfractam misit in hostem.
 Sed procul a telo Theseus veniente recessit
 Palladis admonitu (credi sic ipse volebat) 360
 Non tamen arbor i iners cecidit: nam Crantoris alti
 Abscidit jugulo pectusque humerumque sinistrum.
 Armiger ille tui fuerat genitoris, Achille,
 Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
 Æacide dederat pacis pignusque fidemque. 365
 Hunc procul ut fœdo dejectum vulnere Peleus
 Viderat, Inferias, juvenum gratissime Crantor,
 Accipe, ait: validoque in Demoleonta lacerto
 Fraxineam misit 2 mentis quoque viribus hastam,
 Qua laterum cratem perrupit, & ossibus haren 370
 Intremuit. Trahit ille manu sine cuspipe lignum;
 Id quod vix sequitur: cuspis pulmone retenta est.
 Ipse dolor vires animo dabat: æger in hostem
 Erigitur, pedibusque 3 virum conculcat equinis.
 Excipit ille ictus galea clypeoque sonantes, 375
 Defensatque humeros, prætentaque sustinet arma,
 Perque armos uno 4 duo pectora perforat ictu.
 Ante tamen letho dederat Phlegraon, & Hylen
 Eminus, Iphinoum collato Marte, Danique.
 Additur his Dorylas, qui tempora tecta gerebat 380
 5 Pelle lupi, savigue vicem præstantia teli
 6 Cornua dura boum multo rubefacta cruore.

1 Non incassum & sine ictu,
 namque Crantora percussit atque interemit, armigerum Pelei, quem Amyntor Dolopum rex Phoenicis pater ab eo vitus, Peleo obſidem dederat.
 2 Nec validis tantum lacertis & corporis viribus, sed mentis quoque, id est tanta ira atque indignatione, quantam capere valuit animus amicæ animæ vindex.

3 Peleum.

4 Equi & hominis, Centauri scilicet. infra vers. 478. Qua

vir equo commissus erat:
 5 Περιπατος Δύσπεων. Strabo l. 11. eudones ferinos Silius vocat galeas hasce pellibus testas. Virg. c. Æneid. v. 688. fulvosqne lupi de pelle galeros Tegmen habent capitii. vide que nos ad Senecæ Hippolytum v. 541.
 6 Pyrrhum Epirotarum regem cornua hircina in galea gestasse scribit Plutarchus. Nec subscribo interpretibus, qui Dorylam putant itidem cornua bu-

Huic ego (nam vires animus dabant) Aspice, dixi,
 Quantum non cedant nostro tua cornua ferro:
 Et jaculum torsi. quod cum vitare nequiret, 385
 Opposuit dextram passura vulnera fronti.
 Affixa est cum fronde manus: fit clamor: at illum
 Harentem Peleus, & acerbo vulnere victimum
 (Stabat enim propior) mediam ferit ense sub alvum:
 Prosiluit, terraque ferox sua viscera traxit, 390
 Tractaque calcavit, calcataque rupit, & illis
 Crura quoque impediit, & inani concidit alvo.
 Nec te pugnantem tua, Cyllare, forma redemit:
¹ Si modo natura formam concedimus illi.
 Barba erat incipiens, barba color aureus, aurea 395
 Ex humeris medios coma dependebat in armos,
 Gratus in ore vigor, cervix, humerique, manusque,
 Pectoraque & artificum laudatis proxima signis,
 Ex qua parte vir est; neque equi mendosa sub illo,
 Deteriorque viro facies. Da colla, caputque, 400
⁴ Castore dignus erit: sic tergum sessile, sic sunt
 Pectora celsa toris, totus pice nigrior atra,
 Candida cauda tamen; color est quoq; cruribus albus.
 Multe illum petiere & sua de gente, sed una
 Abstulit Hylonome: qua nulla decentior inter 405
 Semiferas altis habitavit fœmina sylvis.
 Hæc & blanditiis, & amando, & amare fatendo
 Cyllaron una tenet: cultus quoque quantus in illis
 Esse potest membris, ut sit coma pectine levis,
 Ut modo rore maris, modo se violave, rosave 410
 Implicet, interdum canentia lilia gestet,
 Bisque die lapsis Pagasa vertice sylva
 Fontibus ora lavet, bis flumine corpora tingat,

bula in galero gestasse: quia
 manu gerebat potius, uti cervi
 cornua Exadius: v. 257. supra.
¹ Siquidem formæ laus in Cea-
 tauream cadat naturam.
² Summorum artificum operi-
 bus & statuis non multum in-
 feriora.
³ Forma, figura, species.
⁴ Allusum ad Castoris equum
 cognominem: qui tamen alter-
 nans inserviebat fratribus Dio-
 scuris, uti dictum ad 3. Georg.

Virgil. *Talis Amyclai dominus*
Pollucis habenis Cyllarus.
⁵ Centaurea, biformi, semi-
 fera.
⁶ Pagasa vel Pagasa, oppidum
 Thessalæ in ora ad Pagasicum
 sinum Joco proximum, cui πι-
 γῶν, id est, fontium copiam
 nomen indidisse volunt, repu-
 gnante tamen syllabæ quanti-
 tate. vide quæ ad 7. l. Metam.
 v. 1.

Nec nisi qua deceant, electarumque ferarum
Aut humero, aut lateri prætendat vellera lavo: 41
Par amor est illis: errant in montibus una:
Antra simul subeunt. & tum i Lapitheia tecta
intrarant pariter, pariter fera bella gerebant.
2 Autor in incerto est: jasulum de parte sinistra
Venit, & inferius, qua collo pectora subsunt, 420
Cyllare, te fixit: parvo cor vulnere lasum
Corpo cum toto post tela educta refrixit.
Protinus Hylome morientis excipit artus,
Impositaque manu vulnus fovet, ora que ad ora
Admovet, atq; 3 anima fugienti obfistere tentat. 425
Ut videt extinctum, dictis, qua clamor ad aures
Arcuit ire meas, telo quod iwhaserat illi
Incubuit, moriensque suum complexa maritum est:
4 Ante oculos stat & ille meos, qui sava leonum
Vinixerat inter se connexis vellera nodis 430
5 Phaocomes, hominemq; simul protectus, equumque
6 Codice qui rissi, quem vix juga bina moverent
Juncta, Phonolenidem summo de vertice fregit.
Fracta 7 volubilitas capit is latissima, perque os;
Perque cavas nares, oculosque, auresq; cerebrum 435
Molle fluit; 8 veluti concretum vimine querno
Lac soler; utve liquor rari sub pondere cribri
Manat, & exprimitur per densa foramina succus.
Ast ego, dum parat hic armis nudare jacentem
(Scit tuus hoc 9 genitor) gladium spoliantis in ima 440
Illa demisi. Chthonius quoque, Teleboasque
Ense jacent nostro: ramum prior ille bifurcum

1 Antrum arboribus tectum, quo Pirithoi Lapitharum regis
celebratae sunt nuptiae, supra v.
212.

2 Ecce viro stridens alis dilapsa sagitta est; Incertum qua
pulsa manu, quo turbine ada-
cta, &c. Virg. 12. Aen.

3 Veteribus in more positum,
ut parens, cognatus, aut amicorum
intimorum quispiam ex-
pirantem deosculatus, extre-
mum halitum & fugientem a-
nimam ore exciperet; uti di-
ctum ad 7. lib. v. 870. & ad 4.
Eneid. Virg. ibidem. vulnera
lymphis abluam, & extremus

si quis supr halitus errat, Ore le-
gam. Hic autem Hylome ani-
mum Cyliari fugientem obstrue-
te videtur & coercere ne effugiat.

4 Videtur & ille mihi ante o-
culos stare: subit mihi illius i-
mago, qui &c.

5 Exuvias illis leonum se to-
rum tegens, qua homo fuerit,
qua equus.

6 Arboris stipite.

7 Caput rotundum magnumque.

8 Sicut lac coagulatum per si-
scellam, aut per cribri forami-
na transmissum serum, aut li-
quor aliis.

9 Peleus.

Gesserat, hic jaculum: jaculo mihi vulnera fecit;
 Signa vides; apparet adhuc vetus inde cicatrix.
 Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti; 445
 Tunc poteram magni, si non superare, morari
 Hectoris arma meis: illo sed tempore nullus,
 Aut puer Hector erat. Nunc mea deficit etas.
 Quid tibi victorem gemini Periphanta Pyreti,
 Ampyca quid referam, qui et quadrupedantis Oicli 450
 Fixit in adverso et cornum sine cuspidi vultu?
 Vecte et Pelethonius Macareus in pectus adacto
 Stravit Erigdupum: memini ergo venabula condi
 Inguine Nessi manibus conjecta Cymeli.

Nec tu credideris tantum cecinisse futura 455
 Ampyciden Mopsum. Mopso jaculante biformis
 Occubuit, frustraque loqui tentavit Odites,
 Ad mentum lingua, mentoque ad guttura fixo.
 Quinque nec Caneus dederat, Stiphelumque, Bro-
 rumque,
 Antimachumque, Helimumque, securiferumque
 Pyramon: 460

Vulnera non memini; numerum, nomenq; notavi.
 Provolat Esmathie spolis armatus Alesi,
 Quem dederat letho, membris et corpore Latreus
 Maximus; huic etas inter juvenemque, senemque,
 Vis juvenilis erat, variabant tempora cani. 465
 Qui clypeo, gladioque, et Macedoniaque sarissa
 Conspicuus, faciemque obversus in agmen utrumque
 Armaque concussit, certumque equitavit in orbem,
 Verbaque tot fudit vacuas animosus in auras:
 Et te, 6 Cani, feram? nam tu mihi foemina semper,

¹ Περιστολογία hæc se-
 nile quiddam est, & etati no-
 stræ (inquit Cato Ciceronianus)
 conceditur. Videtisne, ait, ut
 apud Homerum sepissime Ne-
 stor de virtutibus suis prædicet?
 tertiam enim jam atatem ho-
 minum vixerat; nec erat ei
 verendum, ne vera de se præ-
 dicans, nimis videretur aut in-
 solens, aut loquax, &c.

² Centauri. Φῆρος λαχον-
 εύτες 2. Iliad.

³ Puram e corno hastam.

⁴ Lapitha Pelethronium The-
 salia montem incoleans. Fræna
 Pelethronii Lapithæ, gyrosque
 dedere impositi dorso, 3. Georg.
⁵ Hasta Macedonia. Q. Curtius lib. 9. Macedo justa arma
 sumpserat, etrum clypeum,
 hastam, quam sarissam vocant,
 leva tenens, dextra lanceam,
 &c. sed & ἐπτοξτή adverte
 in secunda syllaba.

⁶ Per contemptum & cum in-
 dignatione exprobrat Cæno se-
 xum & concubitum Neptuni,
 de quo sup. vers. 195, vide &c.

Tu mihi Canis eris. Nec te natalis origo 471
 Commonuit, mentemque subit, quo pramia facta,
 Quaque viri falsam speciem mercede pararis?
 Quid sis nata vide, vel quid sis passa; 1 columque,
 I, cape cum calathis, & stamina pollice torque. 475
 Bella relinque viris. Jactanti talia Caneus
 Extentum cursu missa latus eruit hasta,
 Qua vir equo commissus erat. Furit ille dolore,
 Nudaque 2 Phyllei juvenis ferit ora sarissa;
 Non secus hac resilit, quam tecti a culmine grando; 480
 Aut si quis parvo feriat cava tympana saxo.
 Cominus aggreditur, laterique recondere duro
 Luctatur gladium: gladio loca pervia non sunt.
 Haud tamen effugies: medio jugulaberis ense,
 Quandoquidem mucro est hebes, inquit; & in la-
 tus ensim 485

Obliquat, 3 longaque amplectitur ilia dextra.
 Plaga facit gemitus, ut corpore marmoris iacto,
 Fractaque dissiluit percusso lamina collo.
 Ut satis illatos miranti prebuit artus,
 Nunc age, ait Caneus, nostro tua corpora ferro 490
 Tentemus: capuloque tenuis deversit in armos
 Ensem satiferum, 4 cacanque in viscera movit,
 Versavitq; manum, vulnusque in vulnere fecit.
 Ecce ruunt vasto trepidi clamore bimembres,
 Telaq; in hunc omnes unum miscuntque, feruntque:
 Tela retusa cadunt; manet imperfossus ab omni 496
 5 Inque cruentatus Caneus Elateius idu.
 Fecerat attonitos nova res. Heu dedecus ingens!

Ant. Liberalem fab. 17. & Phlegonta Trallianum de monstris sexuum. Remulus 9. Aen. Vir. O vere Phrygia, neque enim Phryges. Homer. Iliad. 7. Αχαιδες υπερ ετ αχαιοι.

II 1στη επευτωδε εων εγνοε μελαθρω. Αγρασι δημετερος περι πολέμοιο μελησει. Q. Calaber. I. 1. Cura tibi Divum effigies, & tempia tuvi; Bella viri, pacemque gerant, quels bella gerenda. Turnus 7. Aen. & Claudianus in Eutropium eunu-

chum: Quid te turpissime bellis inseris? aut sevis pertentias Palлада campis? Tu pores alterius studiis bevere Minerva; Tu telas, non tela pati, tu stamina nosse, &c.

2 Canei, Thessali. est enim Phyllos opp. Thessaliz Straboni l. 9.

3 Extento brachio cæsim ferit, & obliquo istu, non punctim, ut antea.

4 Gladium intra vulnus, quem dum viscera rimando versaret, vulnus in vulnere fecit.

5 Tmesis.

1 Monychus exclamat, Populus superamur ab uno;
Vixque viro: 2 quanquam ille vir est: nos segnibus
actis 500
Quod fuit ille, sumus. Quid membra immania
prosunt?

Quid gemina vires? & quod fortissima rerum
In nobis duplex natura animalia junxit?
Nec nos 3 matre dea, nec nos Ixione natos
Esse reor; qui tantus erat, Junonis ut alta 505
Spem caperet: nos semimari superamur ab hoste.
4 Saxa, trabesque super, totosque involvite montes,
Vivacemque animam missis elidite sylvis:
Sylva premat fauces; & erit pro vulnere pondus. 509
Dixit: & insani dejectam viribus Austri
Forte trahem natus, validum conjectit in hostem:
Exemplumque fuit: parvoque in tempore 5 nudus
Arboris Othrys erat, nec habebat Pelion umbras.
6 Obrutus immani cumulo sub pondere Caneus
Æstuat arboreo, conjectaque robora duris 515
Fert humeris sed enim postquam super ora, caputque
Crevit onus, nec habet quas ducat spiritus auras,
Deficit interdum; modo se super aera frustra
Tollere conatur, jactasque evolvere sylvas,
Interdumq; mouet: 7 veluti quam cernimus (ecce) 520
Ardua si terra quatatur motibus Ide.
Exitus in dubio est: alii sub inania corpus
Tartara detrusum sylvarum mole ferebant.

1 Centaurus πρωτίσυχος, solidungulus.

2 Qui tamen se virum approbat. Illa virago viri est. Nas
vires, animoque viri gerimus
mulieres. ex Ennio.

3 Junone, nube pro Junone Ixioni supposita. επει γεφέλη πυρελεξθότο, Ψεύδος γλυκὺ μενθέπον αἰδρις ανήρ, &c. Pind. Pyth. Od. 2. & sup. v. 211.

4 Caneus, inquit Palaphatus, erat vir bello strenuus & pugna
sciens. Is cum in multis, variisque bellis versatus fuisse, neque vulneratus unquam, cum Lapithis aliquando pugnans, a Centauris interceptus

illorum multitidine obrutus est. cuius corpus ubi nullo vulnere confossum advertisseat Centauri, ab iis invulnerabilis existimatus est.

5 Hellenismus. arboribus nudatus.

6 Οἱ δ' ἐμπαλινόρμητέγετες Οὐτε μιν ἔγκλινος προτέρω θένον, οὔτε δαξέαι. Α' λά' ὀρρόηκτος, ακαμπτος εδύσαστο γε: δι γάις Θεινόμενος σιβορῆσι κατάγδις ἐλαίτησιν Apollon. l. 1. v. 51.

7 De terrae motu vide que ad 229. v. l. 15.

1 Abnuit 1 Ampycides, mediisque ex aegere fulvis
 2 Vedit avem pennis liquidas exire sub auras, 525
 Quia mihi tunc primum, tunc est conspecta supremum.
 Hanc ubi lustrantem leni sua castra volatu
 Mopsus, & ingenti circum clamore sonantem
 Aspexit, pariterque animo est, oculisque secutus:
 O salve, dixit, Laptihæ gloria gentis, 50
 Maxime vir quondam, 3 sed avis nunc unica, Cænus.
 Credita res 4 autore suo est. Dolor addidit iram:
 Oppressumque ager tulum tot ab hostibus unum:
 Nec prius abstimus ferro exercere dolorem,
 Quam data pars letho, partem fuga, noxque re-
 movit. 535

- 1 Mopsus vates, Ampyci fi-
 lius. or περὶ πάντων Αη-
 τοῖς ἐδίδαξε Θεοποντος
 εἰσιτῶν. Apollon. Argon. lib.
 I. v. 65.
 2 Ex autoritate MSS. aliquot,
 Aldineque editionis, præfertur
 hac lectio illi vulgo receptæ:
Quæ mihi tum primum fuerat

- conspecta volueris. quorsum e-
 nim geminatur hic avis &
 lucris? mox etiam dicit: sed
 avis nunc unica, Cænus
 3 In pristinum rediisse sexum
 autumat Virg. 6. Æneid. ver.
 448. & juvenis quondam, nunc
 fæmina Cænus. Rursus & in
 veterem fatu revoluta figuram.
 4 Mopso ita vaticinante.

Periclymenus in aquilam, & ab Hercule
 interfectus.

F A B. VI.

HÆc inter Lapithas, & serikomines Centauros
 Pralia, 1 Tiepomenes, Pyllo referente, dolorem
 Prateriti Alcida tacito non pertulit ore,
 Atque ait: Herculea mirum est oblia laudis
 Acta tibi, senior. Certe mihi sape referre 540
 Nubigenas domitos a se pater ipse solebat.
 Tristis ad hac Pylius: 2 Quid me meminisse malorum
 Cogis? & 3 obductos annis 4 restringere luctus?

- 1 Filius Herculis ex Astioche,
 inique ferens silentio præteriti
 patris sui laudatam operam in
 Centaurorum devictorum glo-
 rria.

- 2 Quid me alta silentia cogis
 Rumpere, & obductum verbis
 vulgare dolorem? Juno Virgi-
 liana 10. Æn. v. 63.

- 3 Temporis diuturnitate qua-
 si callo obductos, & sopitos.
 4 Rursus & de novo tahgere,
 & exere. renovare dolorem 2.
 Æneid. restringere viam pro a-
 perire usurpavit Lucretius, in-
 quiruit Gifanius in collectaneis,
 quia restringere valet, Id, quod
 ante constringebatur, solvere •

Inque tuum genitorem odium, offensasque fateri?
 Ille quidem majora fide quoque gessit, & orbem 545
 Implevit meritis, quod mallem posse negare:
 Sed neque Deiphobum, nec Polydamanta, nec ipsum
 Hectora laudamus. 1 Quis enim laudaverit hostem?
 Ille tuus genitor Messenia mœnia quondam
 Stravit, & immeritas urbes Elinque, Pylumq; 550
 Diruit, inque meos ferrum, flamasque penates
 Impulit. utque alios taceam, quos ille peremit,
 Bis sex Neleida fuimus, conspecta juventus;
 2 Bis sex Herculeis ceciderunt, me minus uno,
 Viribus. Atque alios vinci potuisse ferendum est: 555
 Mira 3 Periclymeni mors est; cui posse figuras
 Sumere quas vellet, rursusque reponere sumptas
 Neptunus dederat, 4 Nelei sanguinis auctor.
 Hic, ubi nequicquam est formas variatus in omnes,
 Vertitur in faciem 5 velucris, qua fulmina curvis 560
 Ferre solet pedibus, diuum gratissima regi.
 Viribus usus avis, pennis, rostroque 6 redunco,
 Hamatisque 7 viri laniaverat unguibus ora:
 Tendit in hanc nimium certos Tirynthius arcus.
 Atque inter nubes sublimia membra ferentem, 565
 Pendenteque ferit, lateri qua jungitur ala.
 Nec grave vulnus erat: sed rupti vulnera nervi
 Deficiunt, motumque negant, viresque volandi.
 Decidit in terram, non concipientibus auras
 Infirmis pennis: & qua levis haserat ala, 570
 Corporis affixi pressa est gravitate sagitta,
 Perque latus summum jugulo est exacta sinistro.
 Num videor, debere tui praconia rebus
 Herculis, o 8 Rhodia ductor pulcherrime classis?

Apulejus Metamorph. Jumentum restrinxit, abireque liberum stabulo sivit. Editio Aldina aliæque nonnullæ, MSS. insuper nostri habent rescindere.
 1 Et tamen Virtus laudatur in hoste.

2 Vide quæ ad v. 188, supr.
 3 Unius e fratribus meis. omnes nominat interpres Apollonii ad l. 1. v. 150.

4 Familia nostræ autor, pater scilicet Nelei.

5 Aquile, quæ Jovis ales armiger. Negant, inquit Plin. l.

10. cap. 3. hanc alitem solam fulmine exanimatam. Apollonii vero interpres ad vers. 556. l. 1. in muscam versam ab Hercule casum refert, ubi & multa alia de Periclymeno.

6 Adunco, ut lib. precedenti remittit pro permittit, & lib. 6. resecuta est Pallada dittis, pro prosecuta est.

7 Herculis.

8 Τληπόλεμον δ' Ἡρκυλεῖδης κύς τε μέγας τε Εὐρώπης ἐνέστητος α-

*Ne tamen ulterius, quam fortia facta silendo, 573
Ulciscar fratres, solida est mihi gratia tecum.
Hac postquam 1 dulci Neleius edidit ore,
A sermone senis 2 repetito munere Bacchi
Surrexere toris: nox est data cetera somno.*

*Τετράδιον αγερώχων. I. λίτος γλυκίαν ρέεν αὐδή.
Iliad. 2. Iliad. 9.
Τέ το διπό γλωσσης μέ- 2 Vers. 155. supra.*

Mors Achillis.

F A B. VII.

AT deus, aquoreas qui 1 cuspide temperat undas,
*In volucrem corpus nati 2 Cycnida versum
Mente dolet patria: savumque perosus Achillem
Exercet memores plus quam civiliter iras.
Jamque fere tracto duo per quinquennia bello,
Talibus intonsum compellat 3 Sminthea dictis: 583
O mihi de fratribus longe charissime natis,
4 Irrita qui mecum posuisti moenia Troja,
5 Ecquid, ubi has jamjam casuras aspicis arces,
Ingemis 7 aut ecquid tot defendantia muros
Millia casa doles? ecquid (ne persequar omnes) 590
Hectoris umbra subit 6 circum sua Pergama traxi?
Cum tamen ille ferox, belloque cruentior ipso
Vivit adhuc 7 operis nostri populator Achilles.*

1 Mox v. 594. tripli ci cuspide, id est tridenti. qui cur Neptunio sit pro sceptro, vide que ad v. 597. l. 8.

2 Cygnium. v. 145. supr. alias plane res agebant, qui hunc Phaethontis cognatum interpretari sunt.

3 Apollinem, cui mures, qui lingua Cretensium σμύδιοι appellantur, facri sunt. Τοι
δι' τερι τοις Τεύρης και
τοις μυκης, αφ' ου δ' Σμυρνης
δοις επιειδη σμύδιοι οι
μυεις, δοῦρο μετεντειον.

Strabo l. 13. Sed rationes nominis varias seu fabulas lege apud Lib. Gyraldura Syntagm. 7.
4 Peritura nempe, a Gracis delenda, ut Deorum opus. Lib. 11. v. 204.

5 Sic MSS. melioris nota, & editio Aldina, & Mariangelus; ne claudicet versus qui in vulgaribus est: Ecquid, ubi Asiacas, cuius prima corripitur, ubi significat partem quartam orbis.

6 Ter circum Iliacos raptaverat Hellora muros, &c. Æn. 1.

7 Qui Hettore adempto, tradidit fessis levioea tolli Pergama Grajus; ut canit Hor. Od. 4. 1. 2.

1 Det mihi se: Faxo, triplici quid cuspide possim;
 Sentiat. At quoniam concurrere coenitus & hosti 595
 Non datur, occulta nec opinum perde sagitta.
 Annuit, atque animo pariter patruique, suoque
 Delius indulgens, nebula velatus, in agmen
 Pervenit Iliacum, * mediaque in cæde virorum
 Rara per ignotos spargentem cernit Achivos 600
 Tela Parin: fassusque deum, Quid spicula perdis
 Sanguine plebis? ait. Si qua est tibi cura tuorum,
 Vertere in Æacidem, casosque ulciscere fratres.
 Dixit: & ostendens sternentem Troica ferro
 Corpora Peliden, arcumque obvertit in illum, 605
 3 Certaque lethifera direxit spicula dextra.
 Quo Priamus gaudere senex & post Hectora posset,
 Hoc fuit. Ille igitur tantorum victor, Achille,
 Victus es a timido Graja raptore marita:
 At si femineo fuerat tibi Marte cadendum, 610
 5 Thermodontiaca malles cecidisse bipenni.
 Jam timor ille Phrygum, decus & tutela Pelasgi
 Nominis Æacles, caput insuperabile bello
 Arserat: armarat 6 Deus idemq; cremarat.
 Jam cinis est, & de tam magno, & tunc Achille 615
 Nescio quid parvan' quod non bene compleat urnam:
 At vivit totum qua gloria compleat orbem.
 Hac illi mensura viro respondet: & hac est
 Par tibi Pelide, 7 nec 8 inania Tartara sentit.
 9 Ipse etiam, ut cuius fuerit cognoscere possis, 620

1 Naviget modo, seque mihi
 credat, sentiat faxo vindicem.

2 In imperio meo, mari.

* In templo Apollinis Thymbræi, quo invitatus fuerat Achilles ab Hecuba ad nuptias Polyxenæ, interfestus est a Paride post simulachrum latente. Distys Cretensis l. 4. implicitum amplexibus Deiphobi nuptias sororis illi gratulati, a Paride confosum scribit. Q. Calaber lib. 3. ab ipso Apolline cæsum indignatur.

3 Qui Paridis direxit tela manusque corpus in Æacie. Æneas Phœbum precatus &c. En. In eam corporis partem, quæ erat vulnerabilis, calcaneum nempe, quem prehendens ma-

ter eum in Stygia tinxit palude

4 Post Hectora ademptum.

5 Pencheileæ, reginæ Amazonum Thermodoontis fl. ac-

colarum secutibusque armata-

rum manu.

6 Vulcanus, qui Thetidos ro-

gatu arma Achilli fabricaverat.

7 Nunquam Stygias feris ad

umbras inlyra virtus. Senec.

Herc. Oet. 1982. v.

8 Vide quæ ad v. 62. l. 11.

9 Achillis arma, clypeum, ga-

leam, thoracem, ocreas, gla-

diuum, hastam Thetis in me-

dium proposuit, illi ex duabus auferenda, qui rebus gestis o-

ptime de filio & re Græcorum meruisse. Qu. Smyrnæus l. 5.

paralip.

Bella movet clypeus, deque armis arma feruntur.

- 1 Non ea Tydides, non audet Oileus Ajax,
Non minor Atrides, non bello major & avo
Poscere, non alii: soli Telamone creato,
2 Laerteque fuit tanta fiducia laudis. 625
3 A se 4 Tantalides onus invidiamque remo-
vit,
5 Argolicosque duces mediis considere castris
Jussit, & arbitrium litis trajecit in omnes.

1 Neque enim lorica poscit
Achillis Thersites, in qua se
traducebat Ulysses ancipitem .
Juvenal. ii. Satyr.
2 Laerteque creato, id est U-
lysse . Alii Lariadaque . ut
ω παῖς Λαρπίς . in Sophoclis
Ajace . v. i.
3 Homer. Il. ii. & Qu. Smyr-
næus lib. 5. tradunt , Agame-

mnonem hoc arbitrium Troja-
nis captivis mandasse , ex con-
filio Nestoris . Παιδες δὲ Τρα-
πον εἰκαστούν . Ulysses ipse O-
dyss. ii.
4 Agamemnon filius Atrei , cui
Pelops pater , Tantalus avus .
5 Menelaum , Diomedem , I-
domeneum , se , &c.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEΩΝ

LIBER XIII.

Contentio inter Ajacem, & Ulyssem : & Ajacis
cruor in Hyacinthum.

F A B. I.

Consedere i duces, & vulgi stante corona,
Surgit ad hos clypei dominus & septemplicis
Ajax:

Uique erat impatiens ira, Sigeia torvo
Litora prospexit classemque in litore vultu:
Intendensque manus, 3 Agimus (pro Jupiter!)
inquit,

Ante rates causam, & mecum confertur Ulysses?
At non q Hectoreis dubitavit cedere flammis,
Quas ego sustinui, quas hac a classe fugavi.
Tutius est igitur fictis contendere verbis,
Quam pugnare manu. sed nec mihi dicere promi-
ptum,

Nec facere est isti; quantumque ego Marte feroci,
Inque acie valeo, tantum valet iste loquendo.
Nec memoranda tamen vobis mea facta Pelasgi
Esse reor, vidistis enim; sua narret Ulysses,
Qua sine teste gerit, quorum nox conscientia sola est. 15
Præmia magna peti fateor: sed demit honorem

1 Vide quæ ad vers. στο. lib. præc. & Qu. Smyrnaeum l. 5. ubi habetur ista τὸν ὅπλων πειστος, & orationes utriusque.

2 Taurorum tergora septem vocat Ulysses infra vers. 347. ex Homero, cui Il. 7. est στόκος αὐλον ἐπταβόέιον Ταυρων Σαζεφέων. Sophoc. ἐπτάβοιν αὔρηντον στόκος.

3 Ad qualitatem, inquit Fabius, pertinet locus ad commendationem, & invidiam valet: nam & Ajax apud Ovidium, Ante rates agimus causam, &c. lib. 5. c. 10. Ex decoro etiam persona militaris, & affectuum, iræ, atq; indignationis adhibetur exordium abruptum.

4 Iliad. 15. & infra vers. 51.

Æmulus Ajaci. Non est tenuisse superbum,
 Sit licet hoc ingens, quicquid speravit Ulysses.
 Ipse tulit preium jam nunc certaminis hujus,
 Qui, cum victus erit, mecum certasse feretur. 20
 1 Atque ego, si virtus in me dubitabilis esset,
 Nobilitate potens essem, Telamone creatus,
 2 Mœnia qui fortis Trojana sub Hercule cepit,
 Litoraque intravit 3 Pagasea Colcha carina.
 Æacus huic pater est, qui jura silentibus illic 25
 Reddit, ubi Æoliden saxum grave 4 Sisyphon urget:
 Æacon agnoscit summus, prolemque fatetur
 Jupiter esse suam: Sic a Jove tertius Ajax.
 Nec tamen hac series in causam prosit Achivi,
 Si mihi cum magno non sit communis Achille: 30
 5 Frater erat, fraterna peto. Quid sanguine crevus
 4 Sisyphio, furtisque, & fraude simillimus illi,
 Inseris Æacidis aliena nomina gentis?
 An, quod in arma prior, nulloque sub indice veni,
 Arma neganda mihi? potiorque videbitur ille, 35
 Ultima qui cepit, 6 derrectavitque furore
 Militiam facto, donec solertia isto,
 7 Et sibi inutilior, timidi commenta retexit
 Naupliades animi, vitataque traxit ad arma?
 Optima nunc sumat, qui sumere noluit ulla: 40
 Nos inhonorati, & donis patruelibus orbi,
 Obtulimus quia nos ad prima pericula, simus?
 Arque utinam aut verus furor ille, aut creditus
     esset,
 Nec comes hic Phrygias unquam venisset ad arces

1 Rationem sui in judicio hoc
 habendam postulat Ajax, tan-
 quam 1 virtute, rebusque gestis
 clarioris, 2 genere nobiliores,
 3 sanguine Achilli consuncti:
 Premit autem, rejicitque ad-
 versarium, ut 1 ignavum, 2
 ignobilem, 3 alienum.
 2 Lib. 11. v. 217.

3 Lib. 7. v. 1.

4 Adversarium perfstringit,
 quem fama ferebat ex Antielea
 a Sisypho latrone Isthmum ob-
 sidente compressa natum ante
 Laeræ nuptias.

5 Patruelis certe, ut mox v. 41,

6 Ulysses uxoris amore deten-
 tus insanis simulatione mili-
 tiam subterfugere voluit: bove
 & asino junctis terram prosci-
 dit: salem sevit. Palamedes
 vero Nauplii filius Telemachum aranti objecit, adeoque
 patrem aratum usque suspen-
 dentem simulatae insanis de-
 prehensum ad Trojanam ire una
 cogebat. Vide Lucian. de Do-
 mo.

7 Ut qui memorem sibi Ulys-
 sis iram hinc accersiverit, cuius
 falsa prodizione interiit. mox
 v. 58.

Hortator scelerum! Non te, i Paantia proles, 45
 Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet,
 Qui nunc (ut memorant) sylvestribus abditus antris,
 Saxa moves gemitu, Laertiadeque precaris
 Qua meruit: qua (si dii sunt) non vana precaris.
 Et nunc ille eadem nobis juratus in armis, 50
 (Heu!) pars una ducum, quo successore sagitta
 Herculis utuntur, fractus morboque fameque,
 2 Velaturque, aliturque avibus, volucresque petendo
 Debita Trojanis exercet spicula fatis.
 Ille tamen vivit, quia non comitatur Ulyssem. 55
 Vellit & infelix Palamedes esse relictus:
 Viveret, aut certe lethum sine crimine haberet.
 Quem, male convicti nimium memor iste furoris,
 Prodere rem Danaum finxit, fictumque probavit
 Crimen, & ostendit quod jam 3 pafoderat aurum. 60
 Ergo aut exilio vires subduxit Achivis,
 Aut neco. sic pugnat, sic est metuendus Ulysses
 Qui licet eloquio fidum quoque Nestora vincat;
 Haud tamen efficiet & desertum ut Nestora crimen
 Esse rear nullum: qui cum imploraret Ulyssem 65
 Vulnere tardus equi, fessusque senilibus annis,
 Proditus a socio est. Non hac mibi crima fangi
 Scit bene Tydides, qui nomine sape vocatum
 Corripuit, trepidoque fugam reprobravit amico.
 Aspiciunt oculis Superi mortalia justis. 70
 En! Eget auxilio, qui non tulit; utque reliquit,
 Sic linquendus erat: legem sibi dixerat ipse.

¹ Philoctetes Peantis fil. cui Hercules in Oeta arsurus arcum
 & sagittas dederat, sine quibus
 Trojam capi non posse responderat oraculum. Qui tamen a
 venenatarum sagittarum una,
 qua in pedem deciderat, sau-
 cius, cum navigare per dolorem
 vulneris non posset, in Le-
 mino inf. relictus est. Vide So-
 phoclis Philoctetem. Cic. 1. de
 Finibus. Q. Smyr. l. 5. & l. 9.
 Pindari Pythia od. 1. οὐ γένεται
 Βεβαμένον refert Lycophr. vide Schol.

² Huic lectioni favet quod ex
 Actio citatur a Cic. 1. de Fi-

nibus, Philoctetem penharum
 contextu corpori tegumenta fe-
 cisse, vulg. leg. Venatur, & s.
 de finib. Propagabat vitam au-
 cupio sagittarum, nec non So-
 phoc. in Philoctete, & Smyrn.
 l. 9.

³ In tentorio Palamedis, per
 servos illius corruptos.

⁴ Nestor, Gr̄cis fulmine ter-
 ritis, & jugali altero ab Ale-
 xandro vulnerato, pene inter-
 iisset ab Hestate interceptus,
 nisi auxilio occurisset Diomedes,
 frustra invocato Ulysse, &
 ipso jam fuga sibi consulente.
 Il. 8.

1 Conclamat socios. Adsum; videoque trementem;
 Pallentemque metu; & trepidantem morte futura:
 Opposui & molem clypei, texique jacentem, 75
 Servavique animum (minimum est hoc laudis)
 inertem.

Si perstas certare, locum redeamus ad illum:
 Redde hostes, & vulnusque tuum, solitumque ti-
 morem,

Post clypeumque late, & mecum contendere sub illo.
 At postquam eripui, cui standi vulnera vires 80
 Non dederant, nullo tardatus vulnera fugit.
 Hector adest, secumque deos in pralia dicit;
 Quaque ruit, non tu tantum terroris, Ulysse,
 Sed fortes etiam; tantum trahit ille timoris.

Hunc ego sanguinea successu eadis ovantem 85
 Eminus & ingenti resupinum pondere fudi.

Hunc ego poscentem, cum quo concurreret unus,
 Sustinui; & sortemque meam revistis Achivi:
 7 Et vestra valuere preces. Si quaritis hujus
 Fortunam pugna, non sum superatus ab illo. 90
 8 Ecce ferunt Troes ferrumque, ignemque, Jovemque
 In Danaas classes: ubi tunc facundus Ulysses?
 Nempe ego mille meo protexi pectore puppes,
 Spem vestri reditus: date pro tot navibus arma.
 Quod si vera licet mihi dicere, quaritur istis, 95
 Quam mihi, major honos; conjunctaque gloria na-
 stra est.

3 In Ulyssem, qui Socium inter-
 fecerat, impressione facta & im-
 petu inguebant Trojani, incla-
 mantem auxilium audivit Me-
 nelaus, qui hortatus est Ajacem
 ut suppetias ei ferret. Il. 11.
 2 Φέρνυ σάκος ἡύτε τύρ-
 ύον. ibid.

3 A Soci hasta immissum.
 4 Χρυσιδίῳ σῆδον ἐ-
 βληκώς. Il. 14. Ως ἔπειρ
 Εκτόρος ὥντα χειμάι μέ-
 γος εὐ κονικοῖ. aut etiam 7.
 Il. ubi Ajax μυλοειδέι πέ-
 τρω, Βλαίψε ἡοῖ φίληγε-
 ύεθ', οὐδὲ ὑπτικος εἴηται
 νύσση.

5 Iliad. 7. Hector ē Græcis
 ducibus aliquem ad singulare
 certamen provocat. Novem
 fortissimi, ex consilio Nestoris,
 sorti rem commiserunt, exiit
 fors Ajaxis Telamonii.

6 Ζεῦ ποτέ ή Αἰγατα λα-
 χεῖν, &c. ibid.

7 Εἰ δ' ἔθορε κλῆρος
 πιπήτης, οὐ δέρηθελον αὐ-
 τοῖ, Αἴγατος. Iliad. 7.

8 Εκτορι γαρ εἰ θυμὸς
 εβλεποκύδοσορέζει: Ποικ-
 μέδη ἵνα γησί κορωνίστ
 Θεοπεδαῖς πῦρ Εμβάλῃ,
 &c. Il. 15.

*Atque Ajax armis, non Ajaci arma petuntur.
Conferat his Ithacus 1 Rhesum, imbellemq; 2 Dolona,
Priamidengue 3 Helenum rapta cum 4 Pallade ca-
ptum.*

*Luce nihil gestum est, nihil est Diomede remoto. 100
Si semel ista datis meritis tam vilibus arma;
Dividite, & pars sit major Diomedis in illis.
Quo tamen hac Ithaco, qui clam, qui semper iner-
mis*

*Rem gerit, & furtis incautum decipit hostem?
Ipse nitor galea claro radiantis ab auro 105
Insidias prodet, manifestabitque latentem.
Sed neque 5 Dulichius sub Achillis casside vertex
Ponderatanta feret, nec non onerosa, gravisque
6 Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis.
Nec 7 clypeus vasti calatus imagine mundi 110
Conveniet timida, nataque ad fulta sinistra.
Debilitaturum quid te petis, improbe, munus?
Quod tibi si populi donaverit error Achivi,
Cur spolieris erit, non cur metuaris ab hoste:
Et fuga, qua sola cunctos, timidissime, vincis, 115
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde, quod iste tuus tam raro pralia passus
Integer est clypeus: nostro, qui tela ferendo
Mille patet plagis, novus est successor habendus.
Denique quid verbis opus est? Spectemur agendo. 120
8 Arma viri fortis medios mittantur in hostes:*

1 Regem Thraciæ, qui auxilio Trojanis venit: verum a Diomede & Ulysse interceptus, cum suis cœsus est. Hom. Il. 10. & Virg. Aen. 1. inf. v. 249.

2 Qui ab Hectore speculatum missus a Diomede & Ulysse interceptus atque interfactus est. Hom. Il. 10. & infra ver. 244. & Virg. 12. Aen.

3 Qui fata Trojanorum arcanæ Græcis revelavit. Triphiodorus v. 44. & Qu. Smyrnæus lib. 10.

4 Palladio, Trojanis fatali. *Fatale aggressi sacrato avellere templo Palladium*, &c. 2. Aen. & Qu. Smyrn. l. 10. & infra v. 337.

5 Dulichium ins. est maris Jo-

nii Ithacæ vicina, Ulyssi regnata.

6 Achillis hasta, quam patri dedit Chiron ex Pelio recisam monte. Iliad. 5. Qu. Smyr. l. 5.

7 Hujus fabricam & cælaturam vide apud Homer. Il. 18. Qu. Smyrn. s. l. Sil. lib. 7.

8 Hanc controversiam, inquit Seneca, memini me videre Nasonem declamare apud Rhethorem Arelium Fuscum, cuius auditor fuit. Nam Latronis admirator erat, &c. Oratio ejus jam tum nihil aliud poterat videri, quam solutum carmen. Adeo autem studiose Latronem audivit, ut multæ ejus sententias in versus suos transfulerit. In armorum judicio dixerat

Inde jubete peti, & referentem ornate relatis.
 Finierat Telamone satus, vulgique secutum
 Ultima murmur erat: donec Laertius heros
 Astitit, atque i oculos paulum tellure moratos 125
 Sustulit ad proceres, expectatoque resolvit
 Ora sono; neque abest facundis gratia dictis.
 Si mea cum vestris valuissent vota Pelasgi,
 Non foret ambiguus tanti certaminis heres:
 Tuque tuis armis, nos te potiremur Achille. 130
 Quem quoniam non aqua mihi vobisque negarunt
 Fata (manuque simul veluti lacrymantia tergit
 Lumina) quis magno melius succedet Achilli,
 Quam per quem magnus Danais successit Achilles?
 Huic modo ne profit, quod ut est hebes esse videtur, 135
 Neve mihi noceat, quod vobis semper Achivi
 Profuit ingenium; meaque hac facundia, si qua est,
 Qua nunc pro domino, pro vobis sape locuta est,
 Invidia careat, & bona nec sua quisque recuset.
 Nam Genus, & proavos, & quæ non feciunus i-
 psi, 140
 Vix ea nostra voco. Sed enim, quia retrulit Ajax
 Esse Jovis pronepos, nostri quoque sanguinis autem
 Jupiter est, totidemque gradus distamus ab illo.
 Nam mihi Laertes pater est, Arcestus illi,
 Jupiter huic, neque in his quisquam 3 damnatus,
 & exul. 145
 Est quoque per matrem 4 Cyllenius addita nobis

LATO, Miseramus arma in ho-
 stes, & per amus. Naso dixit:
Arma viri fortis medios mit-
rantur in hostes; Inde jubete pe-
ti. Senec. l. i controversial. 10.
 1 Ex arte & Rhetorum prae-
 cepto. Etiam cum ad judicem
 nos converterimus, & consultus
 Praetor permiserit dicere,
 non protinus est erumpendum,
 sed danda brevis cogitationi
 cura. Mire enim auditurum di-
 stiri cura delectat, & iudex se
 ipse componit. Hoc precipit
 Homerus Ulyssis exemplo,
 quem stetisse dicit oculis in
 terram defixis, immotoque sce-
 ptro, priusquam illam eloquen-
 tie procellam effunderet. Quint.

11. lib. 3. c. Locus autem Ho-
 meri est 3. II. Στύσκει γά-
 παι δὲ ἡδεσκε κυτα χρο-
 νὸς ὁμηλος τῆς ας, &c.
 2 Οὐ τοι απέβλητ' εἰς
 θεοι εοικυδέα δώρων.

3 Tacite familiam Ajacis fra-
 tricidii notat. Peleus enim
 Phocum fratrem disco intere-
 mit, uti dictum ad v. 209. lib.
 11. Quin & Telamonem, ferro
 in cervicem Phoci adacto, fra-
 ternę cædis non insontem fui-
 se arguit Ulysses mox v. 349.
 ut & commentator in 5. Odem
 Nem. Pindari.

4 Mercurius, a Cylene mon-

Altera nobilitas. Deus est in utroque parente.
 Sed neque materno quod sum generosior ortu,
 Nec mihi quod pater est fraterni sanguinis insens,
 Proposita arma peto. meritis expendite causam: 150
 Dummodo, quod fratres, Telamon, Peleusq; fuerunt,
 Ajacis meritum non sit; nec sanguinis ordo,
 Sed virtutis honor spoliis quaratur in istis.
 Aut si proximitas, primusque requiritur heres;
 Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi. 155
 Quis locus Ajaci? Phthiam hac, & Scyronve ferantur
 Nec minus est isto Teucer & patruelis Achilli:
 Non petit ille tamen. Num, si petat, auferat illas?
 Ergo operum quoniam nudum certamen habetur,
 Plura quidem feci, quam qua comprehendere dictis 160
 In promptu mibi sit: rerum tamen ordine ducar.
 4 Præscia venturi genitrix Nereia lethi
 Dissimulat cultu natum: & deceperat omnes,
 In quibus Ajacem, sumpta fallacia vestis.
 Arma ego fœmineis animum motura virilem 165
 Mercibus inserui: neque adhuc projecerat heros
 Virgineos habitus: cum parmam, hastamq; tenenti
 Nata dea, dixi, tibi se peritura reservant
 Pergama: Quid dubitas ingentem everttere Trojam?
 Injecique manum, fortemque ad fortia misi. 170
 Ergo opera illius mea sunt. 5 Ego Telephon hasta
 Pugnantem domui: victum, orantemque refeci.
 Quod 6 Theba ecclidere, meum est: me credite Lesbon,
 Me Tenedon, 7 Chrysenque, & 7 Cillan Apoblinis
 urbes,
 Et 8 Scyron cepisse: mea concussa putate 175

te Arcadiæ ubi natus est. Anticlea autem Ulyssis mater Autolyci filia fuit; Autolycus Mercurii ex Chione Dædalionis fil.

1 Ubi Peleus.

2 Ubi tum Pyrrhus; postea quidem accersitus a Græcis.

3 Frater, filius Telamonis ex Hesione, uti Ajax ex Eriboea. Versu 31. supra frater ponitur pro patre.

4 Thetis Nerei filia, cum ex Proteo didicisset filium in Trojana expeditione interitum,

cultu illum muliebri dissimulatum Lycomedi regi Sciri inf. educandum tradidit. Quem tamen exploravit Ulysses: & quia in fatis erat Trojam sine illo capi non posse, deprensum ad Trojanum bellum protraxit. Hygin, fab. 90. Statius in Achilleide, alii.

5 Lib. 12. v. 112.

6 Theba in Cilicia. lib. 12. v. 110.

7 Troadis urbes.

8 Alii Seston, Syphnon, aue Scyron alii legunt, ut sint ur-

Pro-

Proculuisse solo Lyrnessia mœnia dextra:
 Utque alios taceam, qui savum perdere posset
 Hectora nempe dedi: per me jacet inclytus Hector.
 Illis hac armis, i quibus est inventus Achilles,
 Arma peto: vivo dederam, post fatig reposco. 180
 Ut dolor & unius Danaos pervenit ad omnes,
 Aulidaque Euboicam complerunt 3 mille carinae,
 Expectata diu, nulla, aut contraria classi
 Flamina sunt, & duraque jubent Agamemnona sortes
 Immeritam saepe natam mactare Diana. 185
 Denegat hoc genitor, divisque irascitur ipsiss;
 5 Atque in regetamen pater est. Ego mite parentis
 Ingenium verbis 5 ad publica commoda verti.
 Nunc equidem fateor; fassoque ignoscat Atrides:
 Difficilem tenui sub iniquo judice causam. 190
 Hunc tamen utilitas populi, fraterque, datique
 Summa moveret sceptri laudem ut cum sanguine penset
 6 Mittor & ad matrem; qua non hortanda, sed astus
 Decipienda fuit: quo si Telamonius isset,
 Orba suis essent etiam nunc lintea ventis. 195
 7 Mittor & Iliacas audax orator ad arces,
 Visaque & intrata est alta mihi curia Troja:
 Plenaque adhuc erat illa viris. Interritus egi,
 Quam mihi mandarat communis Gracia, causam:
 Accusoque Parin, pradamque, Helenamque reposco,
 Et moveo Priamum, Priamoque 8 Antenor junctum.

bes Troadis, Chrysa, Cilla, & Lyrnesso adnumeratae. Neque euim legerunt quod Eustathius scribit, Scyron inf. ab Achille captam ad Il. 9. vers. 654. τέλος οἱ πόρε δῖος Αχιλλεὺς, Σκύρου ἐλῶν αἰπέντες Εγυνῆς πτολίεθροι. Modo vers. 105.

2 Menelai, propter Helenam sibi ablata.

3 Vide 12. l. 5. vers.

4 Vide quas ad v. 30. l. 12.

5 Pieratem publica causa, Rexque patrem vicit. v. 30. l. 12.

6 Prætextu sc. sponsalium & nuptiarum cum Achille, Iphigeniam a matre petit Ulysses. Euripides tamen in Iphi-

genia, literis ad Clytaemnestram missis, accitam Iphigeniam narrat.

7 Hujus legationis meminit Antenor. 3. Iliad. Ήδη γαρ καὶ δοῦρο ποτ' ἡλυθε δῖος Οδυσσεὺς Σοῦ ἔγειραι γελάντη σωὶς Αρηὶ φίλῳ Μεγελέῳ.

8 Antenor censet belli præcide-re causam. Quid Paris? ut salvus regnet, vivatque beatus, Cogit posse negat. Horat. epist. 2. l. 1. uterque ex Homeril. 7. ubi Antenor, Δοῦτ' αὐγεῖται Αρυγάλος Ελέυθερος καὶ κτύματ' ὀμήλωτη Διόφρευ Αρεόδηντις αὔγειν, &c.

At Paris, & fratres, & qui rupere sub illo,
 Vix tenuere manus (scis hac Menelae) nefandas:
 Primaque lux nostri tecum fuit illa pericli.
 Longa referre mora est, qua consilioque, manuq; 205
 Utiliter feci i spatio tempore belli.
 Post acies primas, urbis se mœnibus hostes
 Continuere diu; nec aperti copia Martis
 Ulla fuit: decimo demum pugnavimus anno.
 Quid facis interea, qui nil nisi pralia nosti? 210
 Quis tuus usus erat? Nam si mea facta requiris,
 Hostibus insidior, & fossas munimine cingo,
 Consolor socios, ut longi radia belli
 Mente ferant placida: doceo, quo simus alendi,
 Armandique modo: mittor 3 quo postulat usus. 215
 Ecce Jovis monitu deceptus imagine somni
 Rex jubet incepti curam dimittere belli.
 Ille potest 5 autore suam defendere vocem:
 Non sinat hoc Ajax, delendaque Pergama poscat,
 Quodq; potest pugnet. Cur non remoratur ituros? 220
 Cur non arma capit? det, quod vaga turba sequatur.
 Non erat hoc nimium, nunquam nisi magna loquenti.
 Quid quod & ipse fugit? Vidi, puduitque videre,
 Cum tu terga dares, inhonestaque vela parares.
 Nec mora, Quid facitis? 6 qua vos dementia, dixi, 225
 Concitat, o socii, captam dimittere Trojam?
 Quidve domum fertis decimo nisi dedecus anno?
 Talibus, atque aliis, in qua dolor ipse disertum
 Fecerat, aversos profuga de classe reduxi.
 Convocat Atrides socios terrore paventes, 230

¹ Pugnatum est, inquit Dares Phrygius, apud Trojam annis decem, mensibus sex, diebus duo decim.

² Fossam innuere videtur, quæ 2 Græcis ante navium statu-
 nem ducta, & muro munita
 est: de cuius porta ab Hestore
 & Sarpedone erupta, ipsa deni-
 que fossa a Neptuno mersa tor-
 tus est lib. 12. Iliados: 8' δ'

αρ εμελλε Ταιφρος ἵτι
 σχησειν Δογαῶν κα τεχος
 υπρεθεν Ευρὺ τὸ ποιησα-
 γο νεῶν. ὑπερ, &c.

³ Ut cum Chryseide patri restituenda, Iliad. a & al.

⁴ De perniciose somnio a Jove misso, Agamemnone suorum animos explorante, Ulyssle Græcos jam naves deducturos retinente, necnon Therfitæ pertulantiam castigante, legendus est Homerus 2. Iliad. sub initio.

⁵ Jove.

⁶ Αλλακας ἐρπης Αισχον
 τοι δηρον τε μένειν, κερεον
 τε γέεδωχ. Γλυπτε φίλος
 Σ μηνυατε, &c. Iliad. 2.

Nec Telamoniades etiam nunc hiscere quicquam
Audet: & ausus erat reges incessere dictis
Thersites, etiam per me i haud impune protervus.
Erigor, & trepidos cives exhortor in hostes,
Amissamque mea virtutem voce reposco. 235
Tempore ab hoc quodcumque potest fecisse videri
Fortiter iste, meum est, qui dantem terga retraxi.
2 Denique de Danais quis te laudative, petitve?
At sua Tydides mecum communicat acta,
Me probat, & 3 socio semper confidit Ulysse. 240
Est aliquid, de tot Grajorum millibus unum
A Diomede legi: nec me fors ire jubebat.
Sed tamen & spredo noctisque hostisque periculo, 245
4 Ausum eadem qua nos, Phrygia de gente Dolona
Interimo: non ante tamen, quam cuncta coegi
Prodere, & edidici quid perfida Troja pararet.
Omnia cognoram, nec quid specularer habebam:
Et jam promissa poteram cum laude reverti.
Haud contentus eo, petii tentoria 5 Rhesi,
Inque suis ipsum castris, comitesque peremti: 250
Atque ita captivo victor, votisque petitus,
Ingredior curru latos imitante triumphos.
6 Cujus equos pretium pro nocte poposcerat hostis;
Arma negate mibi: 7 fueritque benignior Ajax.
Quid Lycii referam Sarpedonis agmina ferro 255
Devastata meo? cum multo sanguine fudi

3 Συήπερ δὲ μετάφρενον
ἡδὲ καὶ ωμῷ πληξεν, &c.
ibidem.

4 Respondet ad illud quod ob-
jecerat Ajax v. 100.

5 Ad omnes enim res geren-
das optime inter se conveniunt
Mens & Manus, Confilium &
Auxilium, Ulysses & Diome-
des: qui & ipse de Ulysse,
quem sibi socium elegerat,
Τέττα δ' αγομένοι, καὶ εἰ
νυρὸς αἴθομένοι Αὐτῷ
νοσήσομεν, ἐπεὶ περὶ οἴ-
δε νοῆσοι. Iliad. 10. & Qu.
Smirn. l. 5. Τεῦνεν ἐϋφρο-
νεοτα Δραστὸς πᾶς Οι-

νείδας Δέξατο μὲν εἰκ πάν-
των, &c.

4 Missum ab Hectore explora-
tum castra Gr̄corum; sicut &
nos speculatum res Trojanas.

5 Thracum regis. vide que nos
ad Virg. 1. Aen. Nec procul hinc
Rhesi niveis tentoria velis, &c.

6 Achillis. cuius ἵππος καὶ
όρματα τοινὶ λαχαλικῷ,
speculationis sue pretium ab
Hectore poposcerat Dolon. II.
10.

7 Majorque sit Ajacis apud vos
gratia, quam mei. Ironice. fe-
rar hec ut dignior Ajax; est
conjectura Ant. Mureti, quæ a
Mss. omnibus discedit.

1 Cœranon, Iphitidenque, Alastoraque, Chromiumque,
Alcandrumque, Haliumque, Noemonaque, Prytanumque:

2 Exitioque dedi cum Chersidamante Thoona,
Et Charopen, fatisque immittibus Ennomon actum; 260
Quique minus celebres nostra sub mœnibus urbis
Procubuerem manu. Sunt & mihi vulnera, cives,
Ipso 3 pulchra loco; nec vanis credite verbis.

Aspice en (vestemque manu diduxit) & hac sunt
Pectora semper, ait, vestris exercita rebus. 265
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: & habet 4 sine vulnere corpus.
Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga
Arma tulisse refert contra Troasque Jovemque?
Confiteorque, tulit: neque enim benefacta maligne 270
Detrectare meum est: modo ne communia solus
Occupet, atque aliquem nobis quoq; reddat honorem:
Reppulit 5 Actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis.

6 Ausum etiam Hectoreis solum concurrere telis 275
Se putat, oblitus regisque, ducisque, meique,
Nonus in officio, & pralatus munere sortis.
Sed tamen eventus vestra, fortissime, pugna
Quis fuit? Hector abit violatus vulnere nullo.
Me miserum! Quanto cogor meminisse dolore 280
Temporis illius, quo 7 Grajum murus Achilles
Procubuit! nec me lacryma, luctusque, timorque
Tardarunt, quin corpus humo sublime 8 referrem

1 Misella hæc nomina, & capita a Poetis cædi destinata.
Ulysses apud Homer. Iliad. 5.
Κοίρανος εἵλευ, Α'λασθοροῖ
τε, Κρόμιού τε, Α"λκυ-
δρόγ. Φ'. Α"λιόυ τε, Νοή-
μονα τε, Πλούταρχού τε.
Turnus apud Virgil. o. En-
hos ipsos inverfirct Alcandrum-
que, Haliumque, Noemonaque,
Prytanumque. Verum sonora
hæc nomina, & congesta ad
ornatum poematis usurpari potius
quam ad successum historię adverfit Servius.

2 Iliad. 11. Αὐτὸρ εἴπειτα
Θόωρα καὶ Εἰράμος ἔξερο-

πιζεν (Ulysses) Χριστό-
μαντα δ' εἴπειτα.

3 Adversa, honesta, peccato
excepta. vide hic Ciof.

4 Vide quæ ad v. 391, infra.

5 Patroclus, Actoris nepos,
armis induitus Achilles. Il. 16.
6 Respice ad vers. 87, supra;
vide 7^a Iliad.

7 Ος μέγα ποστιν Ερ-
κος Αχαιοῖσιν πέλεται πο-
λέμοιο ναυοῖσι. Iliad. 1.

8 Sed tanquam usus e principibus
Græcorum, qui communiter
Achillis corpus referebant,
ut habet Q. Smyrnaeus l. 1. non
solus.

*His humeris: His, inquam, humoris ego corpus Achillis;
Et simul arma tuli, qua nunc quoque ferre la-
bore.*

285

*Sunt mihi, que valeant in talia pondera, vires:
Est animus certe vestros sensurus honores.*

*Scilicet idcirco 1 pro nato carula mater
Ambitiosa suo fuit, ut cœlestia dona,*

*2 Artis opus tanta, rudit, & sine pectore miles 290
Indueret? neque enim clypei calamina novit,
Oceanum, & terras, cumque alto sidera cœlo,*

*3 Plejadasque, Hyadasque, 4 immunemque a-
quoris Arcton,*

*5 Diversasque urbes, nitidumque Orionis ensem.
Postulat ut capiat, que non intelligit, arma. 295*

*6 Quid quod me duri fugientem munera belli
Arguit incepto serum accessisse labori?*

*Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulasse vocas crimen, simulavimus ambo:*

*Si mora proculpa est, ego sum maturior illo. 300
Me pia detinuit conjux, pia mater Achilleum:*

*Primaque sunt illi data tempora, cetera vobis.
Haud timeo, si jam nequeam defendere crimen*

*Cum tanto commune viro: deprehensus Ulyssis.
Ingenio tamen ille; at non Ajacis Ulysses. 305*

*7 Neve in me stolida convitia fundere lingua
Admiremur eum: vobis quoque digna pudore*

*Objicit. An falso Palamedem * criminis turpe est
Accusasse mihi? vobis dannasse decorum?*

*Sed neque Naupliades facinus defendere tantum, 310
Tamque patens valuit: nec vos audistis in illo*

*Crimina; vidistis, 8 pretioque objecta patebant.
Nec, Peantiaden quod habet Vulcania Lemnos,*

*1 Thetis Vulcano supplex fuit,
ut Achilli arma fabricaret. Il.
18. v. 457.*

*2 Armorum Achillis fabricam
& calaturam habes apud Hominem Il. 38. apud Q. Smyrnaum lib. 15. Statium Achilleid. 2. Silium l. 7.*

3 Ad v. 595. l. 3. vide & Iliad. 18. v. 485.

4 Ad v. 529. l. 2.

5 Εγώ δύω τροίνος πό-

λεις, &c. Iliad. 8. 490.

*6 Respondet ad v. 36. supra,
ad quem vide annotata.*

*7 Resp. ad v. 50. de Palamedis prodictione objecta. quem
locum vide.*

** Auro in tentorio Palamedis,
tanquam prodictionis pretio, per
famulos ab Ulysse corruptos
præfatto. v. 60.*

*8 Resp. ad v. 45. ubi lege quæ
a nobis adnotata.*

Esse reus merui. Crimen defendite vestrum,
 Consensisti enim: nec me suasisse negabo, 315
 Ut se subtraheret bellique viaque labori,
 Tentaretque feros requie lenire dolores.
 Paruit, & vivit: Non hac sententia tantum est
 Fida, sed & felix cum sit, facit esse fidelem.
 Quem quoniam vates delenda ad Pergama poscunt;
 Ne mandate mihi: & melius Telamonius ibit, 321
 Eloquioque virum, morbisque, iraque furentem
 Mollier, aut aliqua perdueat callidus arte.
 3 Ante retro Simois fluet, & sine frondibus Ide
 Stabit, & auxilium promittet Achaia Troja, 325
 Quam cessante meo pro vestris pectore rebus,
 Ajacis stolidi Danais solertia prospicit.
 4 Sis licet infestus sociis, regique, mihi que,
 Dure Philoctete, licet execrere, meumque
 Devoveas sine fine caput, cupiasque dolenti 330
 Me tibi forte dari, nostrumque haurire cruxrem:
 Vique tui mihi, sic fiat tibi copia nostri:
 Te tamen aggrediar, mecumque reducere nitar,
 5 Tamque tuis potiar (faveat fortuna) sagittis,
 Quam sum 6 Dardanio, quem cepi, vate potitus; 335
 Quam responsa deum, Trojanaque fata retexi;
 Quam rapui Phrygiae 7 signum penetrale Minerva
 Hostibus e mediis. 8 Et se mihi comparat Ajax?

1 Successus consilii mei vivente
 etiamdum in Lemno Philo^{ctete}, arguit me in consulendo suis
 fidelem. Sed nescio an senior
 sit lectio, quam ex duobus Vati-
 canis, suo uno, & Celestino ad-
 ducit Hera. Ciofanus: Non haec
 sententia tantum est Fida, sed &
 felix; cum sit satis esse fidelem.

2 Ironice.

3 Impossibilium conditions
 negotiationis vim habent.

4 Apostrophe ad Philo^{cteten}; qui annum jam decimum in Le-
 mno relatus, uti dictum ad v.
 45. sup. Atridi, & Ulyssi tan-
 quam deserti sui autoribus
 mala omnia imprecatus est
 τοιχυτ' Αἰγαδόνι μέ, ἡ τ' Ο-
 δυρέως βί' χ, εὶ παι, δε-
 δράκοντος οἰς Ολύμπιοι θεοί

Δοῖεν ποτ' αὐτοῖς αὐτίποτον
 εὑρίσκειν. Sophoclis Phi-
 locetes.

5 Infra v. 403.

6 Heleno, quem cepit Ulysses,
 omniaque Trojanorum fata re-
 velare coegit. lege quo^z Photi-
 tius in bibliotheca expressit ex
 Conone & Apollod. 34.

7 Palladium, quo Trojanis in-
 columi, αἰνιλωτον fore Tro-
 janum in fatis erat. Qu. Smyr-
 naeus lib. 10. v. 354. Sil. Ital.
 lib. 1. genitricis pignora Trojae,
 & lib. 13. v. 40. & deinceps.
 Sapientia sc. ex urbibus subla-
 ta, tum demum evertuntur
 Republicæ. Allusum etiam ad
 tutelares Deos.

8 Dixerat Ajax supra; Et me-
 cum confertur Ulysses? v. 6.

Nempe capi Trojam prohibebant fata sine illo :
 Fortis ubi est Ajax ? ubi sunt ingentia magni 340
 Verba viri ? cur hic metuit ? cur audet Ulysses
 Ire per excubias, & se committere nocti ?
 Perque feros enses, non tantum menia Troja ;
 Verum etiam summas arces intrare, suaque
 Eripere ade Deam, raptamque efferre per hostes ? 345
 Quę nisi fecisset, frustra Telamone creatus
 Gestasset lava i taurorum tergora septem .
 Illa nocte mihi Troja victoria parta est :
 Pergama tunc vici, cum vinci posse coegi .
 2 Desine Tydiden vultuque & murmure nobis 350
 Ostentare meum : pars est sua laudis in illo .
 Nec tu, cum socia clypeum pro classe tenebas ,
 Solus eras ; tibi turba comes : mihi contigit unus :
 Qui, nisi pugnacem sciret sapiente minorem
 Esse, nec indomita deberi pramia dextra , 355
 Ipse quoque hac peteret ; peteret moderatior 3 Ajax ,
 Eurypylusque ferox , & claroque Andremone natus :
 Nec minus Idomeneus , 5 patriaque creatus eadem
 Meriones : peteret majoris 6 frater Atrida :
 Quippe manu fortes, nec sunt tibi Marte secundi , 360
 Consiliis cessere meis . Tibi dextera bello
 Utilis ; ingenium est, quod eget moderamine nostro :
 Tu vires sine mente geris : mihi cura futuri est .
 Tu pugnare potes : pugnandi tempora mecum
 Eligit Atrides . Tu tantum corpore prodes ; 365
 7 Nos animo : quantoque ratem qui temperat anteit
 Remigis officium ; quanto est dux milite major ;
 Tantum ego te supero . Nec non in corpore nostro
 Pectora sunt potiora manus ; vigor omnis in illis .
 At vos, o proceres, vigili date pramia vestro , 370
 Proque tot annorum curis, quas anxius egi ,
 Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris .
 Jam labor in fine est ; obstantia fata removi ;

¹ Respice quę ad v. 2. hujus l.

² Resp. ad vers. 100.

³ Oilei filius .

⁴ Thoas .

⁵ Creta . de his videatur Catalogus Homeriz. II.

⁶ Menelaus .

⁷ Οὐπίδαρον με φησθα τι

αργυαλέου τῇ ἀναλκῃ Εὔμεναι, οἱ σέο πελλὸν υπέρτιος δύχομαι εἰναι Μήδεσι τῇ μεύδοιτι, τά τ' αἰδραῖσι μέρτος αἴξει . Καὶ γαρ, &c. Qu. Smyrnæus l. 5.

i Alaque, posse capi faciendo, Pergama cepi.
 Per spes nunc socias, casuraque moenia Troum, 375
 Perque deos oro, quos hosti nuper ademi,
 Per, si quid superest, quod sit sapienter agendum,
 Si quid adhuc audax, ex praecepsique petendum est,
 Si Troja fatis aliquid restare putatis,
 Este mei memoris; aut, si mihi non datis arma, 380
 Huic date. & ostendit signum fatale Minerva.
 Mota manus procerum est; & quid facundia posset;
 Tum patuit, fortisque viri tulit arma disertus.
 Hectora qui solus, qui ferrum, ignemque, Jovemq;
 Sustinuit toties, unam non sustinet iram: 385
 z Invictumque virum vicit dolor. Arripit ensim;
 Et, Meus hic certe est; an & hunc sibi poscit Ulysses?
 Hoc, ait, utendum est in me mihi; quique cruento
 Sape Phrygum maduit, domini nunc cæde madebit:
 Ne quisquam Ajacem possit superare, nisi Ajax. 390
 Dixit, & in pectus 3 tum demum vulnera passum,
 Qua patuit ferro, 4 lethalem condidit ensim.
 Nec valuere manus infixum educere telum:
 Expulit ipse cruentus: rubefactaque sanguine tellus
 Purpureum viridi genuit de cespite florem, 395
 Qui prius 5 Oebalio fuerat de vulnera natus.
 6 Littera communis mediis pueroque viroque
 Inscripta est foliis: hac 7 nominis, illa 8 querela.

i Atque hinc toties ab Homero dictus est πτολιπόρδος Οδυσσός.
 2 Lege epigrammata Archiae, Leontii, & aliorum in Ajacem. l. 3. Anthologiae, c. 14.
 3 Hercules aliquando Salamina adiens invisit Telamonem: ibi Ajaci adhuc infanti circumdebet λεγυτλω' suam, precatus, ut qua puer tegeretur, invulnerabilis fieret. latere itaque solo, qua non tegebatur, erat vulnerabilis. Isa. Tzetzes ad illa Lycophronis, οὐ χάρωνος ὠμηστὸς δόρατος Χαλκῶ τοπολ-της εποκένεν εν μοίχη, &c. vide v. 207, sup Q. Smyrn.lib. l. v. 563.

4 Δῶροι αὐδωρού. Ajax apud Sophoclem, & Teucer apud eundem. Οὐ τος δὲ εκεῖς τλι δὲ δαρεῖν εὐχων Πρὸς τὸ τὸ λαθε Θεοστιμωπετήματι, II. 7. & 14. c. 3. lib. Anthol. Jam dabo purpureum claro de sanguine florem, Testantem gemitu crimina judicii. Auson. Epitaph. Heroum 3.
 5 Hyacinthi. vide quæ ad v. 196. l. 10.
 6 Lege quæ ad v. 207. & 215. l. 10. & quæ Rigaltius habet ad Tertullianum de Coronis.
 7 Ajacis, ibidem ex Sophocle.
 8 Apollinis deflentis puerum. ibid.

Hecuba Polymnestoris oculos defodiens,
& in canem versa .

F A B. II.

Victor ad 2 Hypsipyles patriam , clarique Tho:
antis ,
Et veterum terras infames cade virorum 400
Transierat : tandem portu , votoque potitus
Vela dat , ut referat 3 Tyrinthia tela sagittas .
Quæ postquam ad Grajos , 4 domino comitante , revexit ,
Imposita est sero tandem manus ultima bello .
Troja simul , Priamusq; cadunt . Priameia conjux 405
Perdidit infelix hominis post omnia formam ,
5 Externaque novo 6 latratu terruit auras .
Longus in angustum qua clauditur Hellespontus ,
Ilion ardebat , neque adhuc confederat ignis ;
7 Exiguumque senis Priami 8 Jovis ara cruentem 410
Combiberat : tractisque 9 comis antistita Phœbi
Non profecturas tendebat ad aethera palmas .
Dardanidas matres priorum signa deorum ,
Dum licet , amplexas , succensaque templaque tenentes
Invidiosa trahunt victores præmia Graji . 416
Mittitur 10 Astyanax illis de turribus , unde
Pugnantem pro se , proavitaque regna tuentem
Sape videre patrem monstratum a matre solebat .

- 1 Ulysses in certamine super armis Achillis Ajaci prælatus .
- 2 Lemnon ins. ubi Hypsipyle regnabat , quæ patris vita sola pepercit ; cum cæteræ omnes Lemniades maritos suos , patres , filiosque interfecissent ; si- ve viris propter foetorem a Venere irata iis immissum fastidi- te ; si- ve zelotypia auctæ in maritos , qui rem habuerant cum captivis ancillis , ut Smyrn. l. 9. vers. 337. si- ve pellicatum in Atticis ultrae , ut habet Herod. lib. 6.
- 3 Herculis sagittas . Tirynthe opp. Argis vicinum , ubi nutri- tus est Hercules .
- 4 Philoctete ab Ulysse cum

Diomede ex Lemno petito . Eu-
ripid. Philost. & Qu. Smyrn.
l. 9.

5 In Thracia sc. procul a pa-
tria .

- 6 Infra v. 508.
- 7 De eodem Priamo Seneca in Agam. v. 551. & Juv. 10. Sat. senes quippe sanguine cassi .
- 8 Herceti , intra ædium ἐρην , i. septa culti .
- 9 Ecce trahebatur passis Pri-
ameja virgo Crinibus a templo
Gassandra adytisque Minervæ ,
&c. Virg. 2. Æn.
- 10 Hectoris f. dictus & Sea-
mandrius . Vide Euripid. Sen.
Troad. v. 1069. & Smyrn. l. 13.

Jamque viam suadet Boreas, flatuque secundo
 Carbas a mota sonant, jubet uti navita ventis. 420
 Troja vale, rapimur, clamant, dantque oscula terra
 Troades, & patriæ fumantia tecta relinquunt.
 Ultima conscendit classem (miserabile visu)
 In mediis Hecube natorum inventa sepulchris.
 Prensantem tumulos, atq; ossibus oscula dantem 425
 1 Dulichia traxere manus. tamen unius hausit,
 Inque senu cineres secum tulit Hectoris haustos.
 Hectoris in tumulo canum de vertice crinem,
 Inferias inopes, crinem lacrymasque reliquit.
 Est, ubi Troja fuit, 2 Phrygiae contraria tellus;
 Bistonii habitata viris. Polymnestoris illic 431
 Regia dives erat, cui te commisit alendum
 3 Clam, Polydore, pater, Phrygiisque removit ab
 armis.
 Consilium sapiens, sceleris nisi premia magnas
 Adjecisset opes, animi irritamen avari. 435
 Ut cecidit fortuna Phrygum, capit impius ensem
 Rex Thracum, juguloque sui demisit alumni:
 Et tanquam tolli cum corpore crimina possent,
 Exanimem 4 e scopulo subjectas misit in undas.
 Litore Threicio classem religarat Atrides, 440
 Dum mare pacatum, dum ventus mitior esset.
 Hic subito, quantus cum viveret esse solebat,
 4 Exit humo late erupta, similisque minanti
 Temporis illius vultum referebat Achilles,
 Quo ferus injusto 5 petiit Agamemnona ferro. 445

1 Ulyssis. Dulichium ins. maris Jonii Ithacæ vicina, Ulyssi regnata, cui & forte præda obtigit Hecuba, Euripid. Senec. Troad. v. 978.

2 Troadi e regione respondet Thracia, in qua lacus est Bistonis.

3 Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno Inflex Priamus, &c. Virg. 3. Æn. ὑπεξέπεμψε Τρωικῆς χρονὸς Πολυμνίσοπος τρόπος διηγεῖ, &c. Polydori umbra Hecuba Euripidis prol. vide & Au-

son. epitaph. Polydori.

4 Telis confixum, & terra obrutum narrat Virg. 3. Æn. Sed nos ter Euripidem sequitur, apud quem in Hecuba queritur Polydori umbra, Κτείνει μὲ χρυσὸς τὰ ταλαιπωρος χερὶς Σένος ταρβῶν, καὶ αἰτανῶν εἰς οἰδη πάλος Μεδῆχ, ιγα, &c.

4 Vide Euripidis & Seneca Troadas vers. 359. & v. 938. & Qu. Smyrnæum lib. 14. v. 212.

5 Petiturus erat. Iliad. 6.

Immemoresque mei disceditis, inquit, Achivi? 2
 Obrutaque est tecum virtutis gratia nostra?
 Ne facite: utque meum non sit sine honore sepul-
 chrum,

Placet Achilleos mactata Polyxena manes.
 Dixit; & immitti sociis parentibus umbra, 450
 Rapt a sinu matris, quam jam prope sola fovebat,
 Fortis, & infelix, & plusquam fæmina virgo
 Ducitur ad tumulum, diroque fit hostia busto.
 Quæ memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
 Admota est, sensitque sibi fera sacra parari; 455
 Utque Neoptolemum stantem, ferrumq; tenentem,
 Utque suo vidit figentem lumina vultu,
 Uttere jamdudum generoso sanguine, dixit,
 Nulla mora est. 1 aut tu jugulo, vel pectore telum
 Conde meo: jugulumque simul, pectusq; rexit: 460
 Scilicet 2 haud ulli servire Polyxena vellem:
 Haud per tale sacrum numen placabitis ullum:
 3 Mors tantum vellem matrem mea fallere posset;
 Mater obest, minuitque necis mihi gaudia: quamvis
 Non mea mors illi, verum sua vita gemenda est. 465
 4 Vos modo, ne Stygios adeam non libera manes,
 Este procul, si justa peto; tactuque viriles
 Virgineo removete manus: acceptior illi,
 Quisquis is est, quem cade mea placare paratis,
 Liber erit sanguis. Si quo stamen ultima nostri 470
 Verba mouent oris, 5 Priami vos filia regis
 Nunc captiva rogat: genitrici corpus inemptum
 Reddite, neve auro redimat jus triste sepulchri,

2 Ι'δε, τόγ' εὶ μὲν στέρ-
 νον ὁ νεανία Παιέιν προθυ-
 μῆ παισον. εἰ δὲ υπ' αὐ-
 χένοι Χρύζει, πάρεστι λα-
 μὸς δύτρεπής ὄδε. Polyxe-
 na in Eurip. Hecuba.

2 Α' μφ' μὲν ομμάτων ἐλεύ-
 θεον φέγγος τοδ' α' δη προσ-
 τιθείσ' εμού δέ μας, &c.
 ibid.

3 Ματῆρ σὺ δ' ήμεν μηδὲ
 εμποδὼς γένη! & τοι.
 ᾧ τείσιν σφαγήσαι γέντε-

τηκαναρδίαν Θρωνοῖς μη-
 τρός.

4 Εὔκυστα Θυήσκει, μήτις
 αψηται χειρός Τέμνω, Ε'-
 λασθέρων δὲ οἰς ἐλασθέρω
 Θάνατοι, Πρὸς Θεῶν μεθεγ-
 τες, κτείνατε. ibid.

5 Τί γάρ με δεῖ ξῆν, η'
 πατήρ μὲν ἦν αὐτοξ Φρυ-
 γῶν ἀπόγυτον. τοι. Ναῦ
 δὲ εἴμι δύλη. Polixena apud
 Euripid. in Hecuba.

Sed lacrymis : tunc , cum poterat , redimebat &
auro.

Dixerat : Et populus lacrymas , quas illa tenebat ,
Non tenet : 1 ipse etiam flens , invitusque sacerdos
Prabita conjecto rupit præcordia ferro .

Illa super terram 2 defecto poplite labens ,
Pertulit intrepidos ad fata novissima vultus .

3 Tunc quoque cura fuit partes velare tegendas ,
Cum caderet , castique decus servare pudoris .

Troades excipiunt , deploratosque recensent .

Priamidas , & quid dederit domus una cruoris .

Teque gemunt , virgo , teque , o modo regia conjux ,
Regia dicta parens , Asia florentis imago ,

Nunc etiam præg 4 mala sors : quam victor Ulysses
Esse suam nollet : nisi quod tamen Hectora partu
Ediderat : Dominum matri vix repperit Hector .

Qua corpus complexa 5 anima tam fortis inane ,
Quas toties patria dederat , natisque , viroque ,
Huic quoque dat lacrymas , lacrymas in vulnere
fundit ,

Osculaque ore tegit , consuetaque pectora plangit :
Canitiemque suam concreto sanguine verrens ,
Plura quidem , sed & hac laniato pectore dixit :
Nata tua (quid enim supereft?) dolor ultime ma-
tris ,

Nata jaces : videoque tuum mea vulnera pectus .
Et , ne perdidierim quemquam sine cade meorum ,
Tu quoque vulnus habes : at te , quia fœmina , rebar
A ferro tutam . Cecidisti & fœmina ferro ,

1 O' δ' (Neoptolemus ,
namque Θύματος δ' ἐπισ-
τάτης Ι' βός τ' ἐπέστη π-
δε ποιεις Α' χιλλέως) 2 Θέ-
λων τε καὶ θέλων , οὐκτωκό-
ρης , τεμνει σιδήρῳ πυθ-
ματος διαρροές . ibid.

3 Ciofanus e Vaticano adfert
lectionem deflexa . statuminare
videtur illud apud Euripidem
de hac eadem Polyxena , κα-
θετη πρὸς γαῖαν γόνην .

3 H' δε καὶ Θηῆσκες , ο-

μως Πολλῶ πρόνοιαν εἰχει
δισχύμως πετεῖν . Euripid.
de eadem , hanc vero morientium
curam , ut honeste cade-
rent , in multis obſervant histo-
rici , poete , alii .

4 Ipsa in Senece Troad . Me-
sors timetur : sola sum Danaïs
metus , vers. 62. & vers. 977.
Estne aliquis Hecubam qui suam
dici velit ? Helen . Ithaco obti-
gisti præda nolenti brevis .

5 Polyxenæ , δικαιοδία , Ψυ-
χλώ τ' αἰσθητης . Eurip.

Torque tuos idem fratres, te perdidit idem 500
 Exitium Troje, nostrique orbator Achilles.
 At postquam 1 cecidit Paridis Phœbique sagittis,
 Nunc certe, dixi, non est metuendus Achilles.
 Tunc quoque mi metuendus erat. 2 Cinis ipse sepulti
 In genus hoc savit: tumulo quoque sensimus hostem. 506
 Æacida secunda fui: jacet Ilion ingens,
 Eventuque gravi finita est publica clades,
 Sed finita tamen, 3 soli mihi Pergama restant,
 In cursuque meus dolor est. Modo maxima rerum,
 4 Tot generis, natisque potens, nuribusque, vi-
 roque, 510
 Nunc trahor exul, inops, tumulis avulsa meorum,
 Penelope munus: qua medata pensa trahentem
 Matribus ostendens Ithacis, Hac Hectoris illa est
 Clara parens, hac est, dicet, Priameia conjux.
 Postque tot amissos tu nunc, qua sola levabas 515
 Maternos luctus, hostilia busta piasti.
 Inferias hosti peperi: quo ferrea resto?
 Quidve moror? quo me servas damno sa senectus?
 5 Quo dii crudeles, nisi uti nova funera cernam,
 Vivacem differtis anum? Quis posse putaret 520
 6 Felicem Priamum post diruta Pergama dici?

1 Hoc moriens Hector male
 Ominatus est Achilli Iliad. 22.
 οτε κέν σε Πάρις καὶ Φοῖ-
 θος Απόλλων Εὐδοὺς εόντ
 οἰστοιν ἐπ' σκαιῆσι πά-
 λησιν. vide quæ ad vers. 599.
 lib. 12.

2 Habet hoc Montanus viti-
 um, inquit Seneca controver-
 sia 28. sententias suas repeten-
 do corrumpit &c. Solebat ita-
 que Scaurus eum inter Orato-
 res Ovidium vocare. Nam &
 Ovidius nescit, quod bene ces-
 sit, relinquere. Cum Polyxena
 esset abducta, ut ad tumu-
 lum Achillis immolareetur, He-
 cuba dixit: cinis ipse sepulchri
 In genus hoc pugnat. poterat
 hoc contentus esse, adjecit:
 tumulo quoque sensimus hostem.
 Nec hoc contentus adjecit:
 Et aetate secunda fui. Ovidium
 asserit H. Stephanus lib. de-

Criticis, & Jo. Passeratius pre-
 fat. in armorum judicium.

3 Diruta sunt aliis: unis mihi
 Pergama restant. epist. Penelop.
 ego sc. omnibus omnium
 miseriis misera superstes vivo.
 4 Liberi Priamo quot fuerint,
 & nomina eorum lege apud
 Hyginum cap. 90. & Apollo-
 dorum lib. 3. Εὐπάτοις πότε
 γοα, νῦν ἔγραψε, αὐτοῖς
 Θάμα, Απόλλωνεύρυμός,
 αἴθλιωτάτη βροτῶν. He-
 cuba apud Euripid.

5 Κακῷ γαρ δὲ εἴδυτον
 μὲν ἔχειν θαυμά.

Οὐδὲ φλεσέ με Ζεὺς, βέ-
 φει δὲ ὅπως ὄφω Κακῷ

κοτέ αὐλακ μεγάλον. ibid.
 6 Non est Priami miseranda
 mei Mors, Iliades. Felix Priam-
 us, &c. Senec. Troad. 140. §

Felix morte sua est. Nec te, meanata, peremptam
 Aspicit: & vitam pariter, regnumque reliquit.
 At puto i funeribus dotabere regia virgo,
 Condeturq; tuum monumentis corpus avitis: 525
 Non hac est fortuna domus. Tibi munera matris
 Contingent fletus, & peregrinaque haustus arena:
 Omnia perdidimus: supereft, cur vivere tempus
 In breve sustineam, proles gracissima matri,
 Nunc solus, quondam minimus de stirpe virili, 530
 Has datus Ismario regi Polydorus in oras.
 Quid moror interea 3 crudelia vulnera lymphis
 Abluere, & sparsos immitti sanguine vulcus?
 Dixit, & ad litus passu procedit anili,
 Albentes lacerata comas. Date Troades urnam, 555
 Dixerat infelix, liquidas hauriret ut undas.
 4 Aspicit ejectum Polydori in litore corpus,
 Factaque Threiciis ingentia vulnera telis.
 Troades exclamant, obmutuit illa dolore:
 Et pariter vocem, lacrymasque introrsus obortas 540
 Devorat ipse dolor; duroque simillima saxo
 Torpet, & adversa figit modo lumina terra,
 Interdum torvos extollit ad athera vultus;
 Nunc positi spectat vultum, nunc vulnera 545
 Vulnera precipue, seque armat, & instruit ira.
 Qua simul exarst, tanquam regina maneret,
 Ulcisci statuit: pœnaque in imagine tota est.
 6 Utque furit catnlo lactente orbata leana,
 Signaque nacta pedum, sequitur quem non videt
 hostem:
 Sic Hecuba, postquam cum luctu miscuit iram, 550
 Non oblita animorum, annorum oblita suorum,
 7 Vadit ad artificem dira Polymnestora cadi,

1 Funereo honore.

2 Leveque munus terræ tibi
 injectæ, procul a patria, in
 externa regione.

3 Ad geminum morem allu-
 sum, abluendi cadaveris Poly-
 xenæ, & sui purgandi.

4 Alia est hac Euripidis eco-
 nomia: ubi ancilla aquam pe-
 titum misla ad abluendum cor-
 pus Polyxenæ, corpus Polydori
 in litore iavenit, & pallio in-
 volutum ad dominam portat.

5 Οργὴ, que τιμωρίας
 ὄρεσις, ultiōnis appetitus.
 Scal. exer. 313.

6 Σκύμνον μ' ὡς θριθρέ-
 πτον, Μοσχον δειλαιο
 δειλαιον εσόψει. χειρὸς α-
 νυπηκον Σᾶς, &c. Eurip.
 Hecuba.

7 Apud Euripidem accersiturg
 ab Hecuba Polymnestor, pra-
 texente thesauros esse Ilii abs-

Colloquiumque petit. nam se monstrare relictum
Velle latens illi, quod nato redderet, aurum.
Credidit Odrysius, præaque assuetus amore 555
In secreta venit. Tum blando callidus ore,
Tolle moras Hecube, dixit; da munera nato:
Omnes fore illius, quod das, quod & ante dedisti;
Per Superos juro. Spectat truculenta loquentem,
Falsaque jurantem, tumidaque exastuat ira. 560
Atque ita correpto, captivarum agmina matrum
Invocat, & digitos in perfida lumina condit,
1 Expilatque genis oculos (facit ira valentem)
Immergitque manus, fœdataque sanguine fonti
Non lumen (neque enim superest) 2 loca luminis
haurit. 565

Clade sui Thracum gens irritata tyranni,
3 Troada telorum lapidumque incessere jactu
Cepit. At hac missum rauco cum murmure saxum
Morsibus insequitur, rictuque ad verba parato
Latravit conataloqui. locus extat; & ex re 570
Nomen habet, veterumq; diu memor illa malorum
Tum quoque Sithonios ululavit mœsta per agros.
Illiis Troasque suos, hostesque Pelasgos,
Illiis fortuna deos quoque moverat omnes: 574
Sic omnes, 4 ut & ipsa Jovis conjuxque, sororq;
Eventus Hecubam meruisse negaverit illos.

conditos, quos illi vellet indicare; itaque in tentorium introductus a mulieribus ad hanc rem ab Hecuba in insidiis ibi positis excæcatur, filiique, quos una adduxerat secum, cæsi.

1 Al. Expoliatque. al. expellitque.

2 Oedipus apud Sophoclem, ut & apud Senec. v. 905. suos Radice ab ima funditus vulfos simul Evoluit orbes, heres in vacuo manus, Et fina penitus anguis laceras eavos. Alter recessus luminum, & inanes si- nus.

3 Hecubam propter maledictio-

rum rabiem, quibus Thracas incessebat, lapidibus ab iis obrutam in canem versam fuisse prædicabant. Plautus in Menechmis, Tzetzes in illa Lycophronis Επειθόλοις αραισιγνέσιαμένων, &c. Qu. Smyrnaeus in faxeam canem mutatam vult, quod Straboni lib. 13. & Polluci κυνὸς σῆμα. lib. 5. c. 5. lege Hecubæ epitaphium apud Ausonium.

4 Fuitque Hecubæ sors miseranda vel hosti.

Memnonis cineres in aves.

F A B. III.

Non vacat Aurora, quanquam iisdem faverat
armis,
Cladibus & casu Trojaque Hecubaque moveri.
Cura deam propior, luctusque domesticus angit
1 Memnonis amissi: Phrygiis quem lutea campis 580
Vidit Achillea pereuntem cuspide mater.
Vidit: & ille color, quo matutina rubescunt
Tempora, palluerat; latuitque in nubibus aether:
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens: sed crine soluto 595
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata Jovis, lacrymisque has addere voces.
Omnibus inferior, quas sustinet aureus aether,
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbem)
Divatamen veni, non ut delubra, 2 diesque 590
Des mihi sacrificos, caliturasque ignibus aras:
Si tamen aspicias quantum tibi foemina prastem,
Tum cum lice nova noctis confinia servo,
Pramia danda putes. Sed non ea cura, neque hic est
Nunc status Aurora, meritos ut poscat honores: 595
Memnonis orba mei venio, qui fortia frustra
Pro 3 patruo tulit arma suo: primisque sub annis
4 Occidit a forti (sic Dii voluistis) Achille.
Da precor huic aliquem solatia mortis honorem,
Summe deum rector, maternaque vulnera leni. 600
Jupiter annuerat: Cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogas, nigrique volumina fumi
Infecere diem: veluti cum flumina natas
Exhalant nebulas, nec Sol admittitur infra:

² Quem suum ex Tithono filium, Æthiopum regem, vel etiam domitorem (namque e Sufis Persarum advenisse eum scribit Pausanias in Phocicis) ad bellum Trojanum misit Aurora. Multa de illo Qu. Smyrn. l. 2. Lege Cl. Baconi *Memnona*, sive *Prematurum* in Sap. vet.
² MSS. unus bovesque, Al. Di-

eusque Des mihi sacrificium.

³ Priamo, namque Tithonus Memnonis patrem Laomedontis filium esse volunt quidam, alii fratrem.

⁴ Α'χιλλούς χρυσή ποιεῖ-
σας α'φ' α'ρμάτων Φαεννύς
νι'ογ' ενοπίζεν Α'σ, &c.
Pindarus od. σ. Nem. II

Attra favilla volat, glomerataq; corpus in unum 603
 Densatur, faciemque capit, sumitque colorem,
 Atque i animum ex igni: levitas sua prabuit alas:
 Et primo similis volucris, mox vera volucris
 Insonuit pennis: pariter sonuere sorores
 Innumera, quibus est eadem natalis origo: 610
 Terque rogum lustrant; & consonus exit in auras
 Ter plangor: quarto seducunt castra volatu.
 2 Tunc duo diversa populi de parte feroce
 Bellagerunt, rostrisque & aduncis unguibus iras
 Exercent, alasque, adversaque pectora lassant: 615
 Inferiaque cadunt cineri cognata sepulto
 Corpora, seque viro forti meminere creatas.
 Præpetibus subitis nomen facit autor: ab illo
 Memnonides dictæ, cum Sol duodena peregit
 Signa, parentali moritura morte rebellant. 620
 Ergo aliis latrasse 3 Dymantida flebile visum est;
 Luctibus est Aurora suis intenta, piisque
 Nunc quoque dat lacrymas, & toto rorat in orbe:

1 Propter motum celerem qui-
 dam Philosophi animam igneæ
 esse naturæ dixerunt.
 2 Ad sepulchrum Memnonis in
 Ilio ex Æthiopia quotannis (ut
 alii, quinto quoque anno) ad-
 volare aves Memnonidas, &
 parentalia quasi celebrantes

depugnare, scribit Plinius lib.
 10. cap. 25. Pausanias in Pho-
 cicis, alii. Sed adi Cœl. Rhod-
 digin. lib. 22. c. 2. Q. Smyrn.
 nœus tradit, Memnonis socios
 in aves hasce versos 1. 2.
 ; Hecubam Dymantis filiam
 Homero, Cissei Euripidi.

Anii filiæ in columbas.

F A B. IV.

Non tamen eversam Troja cum menibus esse
 Spem quoque i fata sinunt. 2 sacra, & sa-
 tra altera patrem 625
 Fert humeris venerabile onus Cythereius heros,
 3 De tantisque opibus pradam prius eligit illam,

1 Vaticinium Neptuni de re-
 divivo Trojanæ stirpis in Æ-
 neæ posteris imperio lege apud
 Hom. Il. 20. v. 305. & apud
 Q. Smyrn. 13. v. 334. præ-
 ceptum, & vaticinium Calchantis.
 2 Ita & 4. Fast. Jam pius Æ-

nus sacra, & sacra altera pa-
 trem Adferet. & eodem lib.
 pietas spætata per ignes Sacra,
 patremque humeris altera sacra
 tulit.
 3 Capto Ilio, Graci per præ-
 conem denunciabant, ut fin-
 Ascen

Ascaniumque suum; profugaque per aquora classe
 Fertur ab Antandro, scelerataque litora Thracum,
 Et Polydoreo manantem sanguine terram 630
 Linquit, & utilibus ventis, astuque secundo
 Intrat Apollineam, sociis comitantibus, urbem.
 Hunc Anius, quo rege homines, antistite Phœbus
 Rite colebatur, temploque, domoque recepit,
 Urbemque ostendit, delubraque nota, duasque 635
 Latona quondam 3 stirpes pariente retentas.
 Thure dato flammis, vinoque in thura profuso,
 4 Caesarumque boum fibris de more crematis,
 Regia tecta petunt: 5 positisque tapetibus altis
 Munera cum liquido capiunt Cerealia Baccho. 640
 Tunc pius Anchises: O Phœbi lepte sacerdos,
 Fallor? an natum, cum primum hac mœnia vidi,
 Bisque duas natas, quantum reminiscor, habebas?
 Huic Anius niveis circumdata tempora vittis
 Concutiens, & tristis ait: Non falleris 6 heros 645
 Maxime; vidisti natorum quinque parentem,
 Quem nunc (tanta homines rerum inconstantia ver-
 sat)

Pene vides orbum. Quod enim mihi filius absens
 Auxilium? quem 7 dicta suo de nomine tellus
 Andros habet, pro patre locumque & regna te-
 nentem. 650

Delius augurium dedit huic: dedit altera Liber
 8 Feminea stirpi voto majora fideque

guli ex civibus quod vellent, unum aliquod secum auferrent. Eneas Deos penates sustulit. Graci pietate viri moti permisérunt, ut unum aliquid insuper ex suis tolleret: ille patrem senio confectum humeris sublatum portabat, &c. Elian. Var. histor. l. 3. c. 22.

1 Clademque sub ipsa Antandro, & Phrygia molimur monsibus Id. 3. En.

2 Delon claram. his lucem pete ex Eneid. 3. Virgil. ibi, Egressi veneramur Apollinis urbem. Rex Anius, rex idem hominum, Phœbique sacerdos, &c.

3 Palmam, & olivam. vide

quæ ad 314. v. I. 6.

4 Non hoc ex ritu. namque in ara Apollinis γενήτορος, quæ Deli est, hostia nulla ceditur. Macrobius. l. 3. Saturn.

5 Toris tapetibus instratis. & Conjugio, scilicet Veneris, dignate superbo. secus, heros est ex altero parente Deo natus.

7 Quam tamen alii ab Eurymacho ita nominatam volunt.

8 Filiabus quatuor, oeconomicis diligentibus, quæ propter rem familiarem strenue auctam conservatamque, quæ attrectassent, omnia in frumentum, vinum, oleum convertisse fingeabantur.

Munera. Nam tactu natarum cuncta mearum
 In segetem, laticemque merè, baccamque Minerva
 Transformabantur: divesque erat usus in illis. 655
 Hoc ubi cognovit Trojae populator Atrides,
 (Ne non ex aliqua vestram sensisse procellam
 Nos quoque parte putas) armorum viribus usus
 Abstrahit invitas gremio genitoris, alantque
 Imperat Argolicam cœlesti munere i gentem. 660
 Effugiant quo quaque potest: Eubœa duabus,
 Et totidem natis Andros fraterna petita est.
 2 Miles adest: & ni dedantur, bella minatur.
 3 Viæta metu pietas confortia corpora pœna
 Dedit: & timido posses ignoscere fratri. 665
 Non hic Æneas, non qui defendebat Andron
 Hector erat, & per quos decimum durastis in annum.
 Jamque parabantur captivis vincla lacertis:
 Illa attollentes etiamnum libera cœlo.
 Brachia, Bacche pater, fer opem, dixere: tulitque
 Muneris autor opem (si miro perdere more 671
 Ferre vocatur opem) nec qua ratione figuram
 Perdiderint, potius scire, aut nunc & dicere possum.
 Summarmali nota est: Pennas sumpsero, tueque
 6 Conjugis in volucres niveas abiere columbas. 675

1 Gifanius, & MSS. nonnulli
 classem, exponuntque exerci-
 tum.

2 Milites Græci ab Agame-
 mnone missi.

3 Sorores frater utcunque pius
 reddere coactus.

4 Quicquid apud dura cessa-
 nus est mœnia Troja, Hellenis.

Æneaque manu Victoria Gra-
 dum Hasti, & in decimum ve-
 figia restulit annum. Diomedes
 l. 11. Æn. Virg.
 5 Ali. discere.
 6 Veneris, cuius conjugio
 hoc est concubitu, tu Anchifa
 dignatus eras. columbae au-
 tem Veneris alites.

Orionis filiæ pro Thebanis immolatæ, &
 duo juvenes ex earum favillis.

F A B. V.

TAlibus atque aliis postquam convivia dictis
 Implerunt, mensa somnum petiere remota:
 Cumque die surgunt, adeuntque oracula Phœbi:
 Qui petere i antiquam matrem, cognataque jussit

1 Italiam, unde Dardanus Tro-
 Janeq gentis autor in Phrygiām | venerat, oraculum habes: Æn.
 neid. Virgil, Dardanidae duri,
 Lito.

1 Litora. Prosequitur rex, & dat i munus ituris, 680
 2 Anchisa sceptrum, chlamydem, pharetramque
 nepoti,

Craterem Aenea, quem quondam miserat illi
 Hospes ab 3 Aoniis Therses Ismenius oris:
 Miserat hunc illi Therses: fabricaverat Alcon
 4 Myleus, & longo celaverat argumento. 685
 5 Urbs erat, & septem posses ostendere portas,
 Ha pro nomine erant, & qua foret illa, docebant:
 Ante urbem exequia, tumulique, ignesque, rogique,
 Effusaque comas, & aperta pectora matres
 Significant luctum: Nympha quoque flere videntur,
 Siccatosque queri fontes: sine frondibus arbor 691
 Nuda riget: lambunt arentia saxa capella.
 Ecce facit mediis 6 natas ab Orione Thebis,
 Hanc non fæmineum jugulo dare pectus aperto,
 Illam demissò per fortia pectora telo 695
 Pro populo cecidisse suo, pulchrisque per urbem
 Euneribus ferri, celebrique in parte cremari:
 Tum de virginæ geminos exire favilla,
 Ne genus intereat, juvenes, quos fama 7 Coronas
 Nominat, & cinerimaterno ducere pompam. 700

que vos a stirpe parentum Pri-
 ma rulit tellus, &c.

1 Al. munera.

2 Seni scipionem: Ascanio ju-
 veni pharetram, & arcum. Et
 Phrygiam Ascanio chlamydem.

Aen. 3.

3 Itarectius, quam quod in a-
 liis habetur, Hemoniis: in a-
 liis Aonitis. Est enim Aonia
 pars Boeotia, ut & Ismenus fl.
 4 Siculus. Mylænum opp. est
 Steilia, ad distinctionem ab illo
 Cretensi, cuius meminit Vir.
 ecl. 5.

5 Thebae urbs επτάπυλον.

6 Οειών της πρέων
 ἐπιβατίας θυγατέρες.

Orioni Hyriei fil. in Boeotia
 duæ erant filiæ, Metiocha, &
 Menippa. Cum grassaretur per
 Aoniam pestis, responsumque
 esset ex oraculo, placatum iri
 Deorum iram, si due virgines
 immolarentur, ceteris recusantibus,
 haꝝ pro salute patriæ se
 devoverint, &c. Ant. Liberalis fab. 25. ex Nicandro & Corinna.

7 Ms. alter, Coronos, qui Græ-
 ce στέφανοι. Ipsas certe duas
 virgines apud Orchomenum
 confecratas αὐλαῖς γυναικοῖς προσο-
 γορύσσοι οἱ Αἰολῆις κορω-
 νίδας παρθένες. ibid.

Judex Ambracius in saxum, & filii
Molossi in aves.

F A B. VI. & VII.

Hactenus antiquo signis fulgentibus are
Summus in aurato crater erat asper ¹ acantho.
Nec leviora datis Trojani dona remittunt,
Dantque ² sacerdoti custodem thuris acerram, 704
Dant pateram, claramq; auro gemmisq; coronam.
Inde recordati Teucros ^a sanguine Teucri
Ducere principium, Cretam tenuere, locique
Ferre diu nequiere ³ Jovem: ⁴ centumque relictis
Urbibus, Ausonios optant contingere portus.
Savit hyems, jactatque viros, Strophadumq; rece-
ptos 710
Portibus infidis exterruit ales ⁵ Aello.
6 Et iam Dulichios portus, Ithacamque, Samumque,
Neritiasque domos, regnum fallacis Ulyssei,
Pratevent vecti: certatam lite Deorum:
7 Ambraciam, versique vident sub imagine saxum
Judicis, 8 Actiaco qua nunc ab Apolline nota est, 716
9 Vocalemque sua terram Dodonida quercu,
Chaoniosque sinus: 10 ubi nati rege Molosso
Impia subjectis fugere incendia pennis.

¹ De acanthe multa hic Her. Ciofanus, quam Smilacem asperam esse probat.

² Anio, qua sacerdoti, acer-
ram; qua regi, pateram, &
duplum gemmis, auroque coro-
nam. *AEn.* 1. v. 559.

³ Cœlum insalubre & pesti-
lens. *Dicitur* negatibi Jupiter ar-
as. Virgil. 3. *AEn.* unde hæc
omnia clarius innotescunt. Al-
leg. *Iuven.*

⁴ Creta ἐκτόμοι.

⁵ Harpyiarum una, que Vir-
gilio Cælano 3. *AEn.*

⁶ Dulichiumque, Samoque, &
Nerios ardua sauis, &c. ibi-
dem.

Oppid. Epiri. De lite hac
Deorum N. L.

⁸ Actium promontorium Epi-
ri est, ubi cultus Apollo, qui
in navali prælio, quo devicit
Augustus Antonium & Cleopatra-
tam, auxilium Augusto tulisse
credebatur.

⁹ Reddentesque responsa e quer-
cu columbas duas in sylva pro-
pe Dodona urbem Epiri. Odysseus. Homer. 14. & 15. Herodot. in Euterpe. Hesychius in Prometheo vindicto. Pausan. in Phocicis. Strabo lib. 7. Natal. Comes 1. o. c. 12. Jacob. Bois-
fardus de Divinatione in Jove
Dodonæo.

¹⁰ Fab. obscurior.

Polyphemus Galateæ amore captus,
& Acis in fluvium.

F A B. VIII.

Proxima i Phœacum felicibus obſita pomis 720
Rura petunt: Epiros ab his, regnataque 2 uars
Buthrotos Phrygio, 3 simulataque Troja tenetur.
Inde futurorum certi, qua cuncta fideli
Priamides Helenus monitu prædixerat, intrant
Sicaniam.4 Tribus hac excurrit in aquora linguis: 725
E quibus imbriferos est versa Pachynos ad Austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybaon: ad Arctos
Æquoris expertes spectat, Boreamque Peloros.
Hanc subeunt Teucri remis, aſſuque Secundo,
Sub noctem potitur 5 Zanclæ classis arena. 730
6 Scylla latus dextrum, lauum irrequia Charibdis
Infestat: vorat hac raptas, revomitque carinas,
7 Illa feris atram canibus succingitur alvum,
Virginis ora gerens, & (si non omnia vates
Ficta reliquerunt) aliquo quoque tempore virgo. 735
Hanc multi petiere proci: quibus illa repulſis,
Ad pelagi Nymphas, pelagi gratissima Nymphis,
Ibat, & elufos juvenum narrabat amores.
Cui dum pectendos præbet Galatea capillos,
Talibus alloquitur referens suspiria dictis: 740
Te tamen, o virgo, genus haud immite virorum
Expetit; utque facis, potes his impune negare.
At mihi, cui pater est Nereus, quam cœrula Doris
Enixa est, quæ ſum 8 turba quoque tutæ ſororum,
Non niſi per luctus licuit Cyclopis amorem 745

¹ Pop. insulæ Coreyræ, h. e. Corfu, biferis Aleinoi pomariis nobilitatæ. Od. 7.
² Heleno, cui post Pyrrhum ab Oreste caſum, ceflerat uxor eius Andromache cum regno Epiri.

³ Parvam Trojam, simulataq; magnis Pergama, &c. 3. Æn.

⁴ Promontoriis tribus, unde insulæ nomen Trinacia.

⁵ Messana urbe in ora Peloritana, prius Zanclæ dicta ab ip-

curvo finu. Ζεύκτιον γαρ τὸ σκολιόν. ὁ Θευχος Ζεύκτιον τὸ δρέπανον. Euſtath. ad Odyſſ. 12. Quippe locus curvo nomina falcis habet. Oxid. Fast. 4.

⁶ Dextrum Scylla latus, lauum implatara Charibdis, &c. Æn. 3.

⁷ Vide l. 14. Met. v. 60.

⁸ Quinquaginta Nereidas numerat Hesiodus in Theogonia.

*Effugere: & lacryma vocem impedire loquentis:
Quas ubi marmoreo detersit pollice virgo,
Et solata Deam est, Refer, o carissima, dixit,
Neve tui causam tege, sum tibi fida, doloris.
Nereis his contra resecuta Crataeide natam est. 750
Acis erat Fauno, Nymphaq; 2 Symathide cretus,
Magna quidem patrisq; sui, matrisque voluptas,
Nostra tamen major: nam me sibi junxerat uni
Pulcher, & octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugine malas. 755
Hunc ego, me Cyclops nullo cum fine petebat:
Nec, si quasieris odium Cyclopis, amorne
Acidis in nobis fuerit prstantior, edam.
Par utrumq; fuit. Proh! Quanta potentia regni
Est, Venus alma, tui! Nempe 3 ille immitis, &
ipfis 760
Horrendus sylvis, & 4 visus ab hospite nullo
Impune, & magni cum Diis contemptor Olympi,
Quid sit amor sentit, nostrique cupidine captus
Uritur, 5 oblitus pecorum, antrorumq; suorum.
Jamq; tibi forma, jamq; est tibi cura placendi: 765
Jam rigidos pectis rastris, Polypheme, capillos,
Jam libet hirsutam tibi falce recidere barbam,
6 Et spectare ferros in aqua & componere vultus:
Credis amor, feritasque, sitisque immensa crux.
Cessant, & tutæ veniunt abeuntque carina. 770
7 Telemus interea Siculum delatus in aquor,
Telemus Eurymides, quem nulla fetellerat ales,*

1 Scyllam Phorci & Crataidis,
qua & Hecate dicta, filiam.
2 τέκε Φόρκις Νυκτί πολός Ξ' Εγκήτη, τλύ τε
κλανεσθι Κραταιειν. Apollen.
3 Cratais autem fl. est. Calabriae.

4 Filia Symathi fl. Siciliae,
prope Catanam. Cluverii Sicilia I. c. 10.

5 Στρατη Πολύφημος,
&c. εχθρον εχων ύπο-
κορδεον ελκος Κυπριος εκ
μεγάλης. Theocr. Cyclops.

6 Nec visa facilis, nec dictu-

affabilis ulli. 3. Ήν. αὐθρω-
ποφαίγος Odyss. 9.
5 Πολλάκι τις οἵες ποτὶ
τελείοις αὐταις απλῶτον.
Χλωφᾶς εκ βοτάνων. Theocrit.

6 Infra vers. 481.
7 Ετκε τις ἐνθάδε μού-
τις αὐτῷ οὐς τε μεγκε τε-
Τηλερος Εύρυτειος μα-
τκτινηκέναστι. Καὶ μού-
τος μενος κατεγήρα Κυ-
κλώπεως. Homer. Odyss. 9.

Terribilem Polyphemon adit , i Lumenque , quod unum

Fronte geris media , rapiet tibi , dixit , Ulysses .

Risit : & , O vatum stolidissime , falleris , inquit ; 775

Altera jam rapuit . Sic frustra vera monentem

Spernit : & aut gradiens ingenti litora passu

Degravat ; aut fessus sub opaca revertitur antra .

Prominet in pontum & cuneatus acumine longo

Collis ; utrumque latus circumfluit aquoris unda .

Huc ferus ascendit Cyclops , mediusque 3 resedit ; 781

Lanigera pecudes nullo ducente secute .

Cui postquam pinus , baculi que prabuit usum ,

Ante pedes posita est , & antennis apta ferendis ,

Sumptaque arundinibus compacta est fistula cen-

tum ,

786

Senserunt toti pastoria sibila montes ,

Senserunt unda . Latitans ego rupe , meique

Acidis in gremio residens procul auribus hausit

Talia dicta meis , auditaque verba notavi .

§ Candidior 6 folio nivei Galatea ligustri , 790

Floridior prato , longa procerior alno ,

Splendidior vitro , & tenero lascivior hado ,

Elevior assiduo detritis aquore conchis ,

Solibus hybernis , astiva gratior umbra ,

Nobilior pomis , platano conspectior alta ,

795

Lucidior glacie , matura dulcior uva ,

Mollior & cycni plumis , & lacte coacto ,

2 A^π α^τ πολαιο^ς χειρού^ς εκπαίγει^ς , Τυφλών
γάρ δέ οὐκ εἰ σέφεν σχι-
σειν μέτε φη , Τροίας αφορ-
ρηθέντος . Cyclops Euripidis .

2 In formam cunei longi &
acutae .

3 Κυθεζόμενος δέ επὶ πε-
δας Υψηλᾶς , εἰς πεύτου
ερῶν αὐλετούς τοιούτων : Theoc.
Cycl.

4 Truncæ manum pinus regit ,
& vestigia firmat . 3. H̄n. Po-
lyphemus ducentos Cyclops lon-
gus pedes , & porro huic manu
bacillum , quam malus navis in
orbite maximus illa . Lucilius
& Jo. Boccacius 1. 4. Geneal.

refert inventum in Siculo antro
cadaver , Polyphemi , ut crede-
batur , cuius læva contum te-
nebat cuiusvis navis malo ma-
jorem , &c.

5 Amatoria hæc cantilena est :
& illę Virgilii ecl. 2. & 7. ad-
umbrata sunt ex Theocriti Cy-
clope : Ωληκός Γαλατεία,
πί τὸ φιλέστρον αποβάλλῃ ;
Αδικοτέρη πηκτός . &c.

6 Flore ipso ligustri , cuius
candor paſſim celebratur . vide
Pafferatum in 2. l. Claudiani
& Brod̄i ad v. 4. l. 18. cap. 3.
7 Απαλωτέροι δέ αρρός
Μόσχη γυμνότεροι . Theoc.
11. Idyl.

Et, si non fugias, riguo formosior horto:
 Savior indomitis eadem Galatea juvencis,
 Durior annosa quercu, fallacior undis, 800
 Lentior & salicis virgis, & vitibus albis,
 His immobiliar scopulis, violentior amne,
 1 Laudato pavone superbior, acrior igni,
 Asperior tribulis, feta truculentior ursa,
 2 Surdior aquoribus, calcato immitior hydro, 805
 Et (quod praeipue, si possem, demere vellem)
 Non tantum cervo claris latratibus acto,
 Verum etiam ventis, volucrique fugacior aura.
 At bene si noris, pigrat fugisse: morasque
 Ipsa tuas damnes, & me retinere labores. 810
 Sunt mihi pars montis vivo pendentia saxo
 3 Antra, quibus nec Sol medio sentitur in astis;
 Nec sentitur hyems: sunt poma gravantia ramos,
 4 Sunt auro similes longis in vitibus uva,
 Sunt & purpurea; tibi & has servamus, & illas.
 Ipsa tuis manibus sylvestri nata sub umbra 816
 Mollia fraga leges, ipsa autumnalia corna,
 Prunaque non solum nigre liventia succo,
 Verum etiam generosa, novasque imitantia ceras:
 Nec tibi castanea, me conjugae, nec tibi deerunt 820
 Arbutei foetus: Omnis tibi serviet arbos.
 5 Hoc pecus omne meum est. multa quoque val-
     libus errant,
 Multas sylva tegit, multa stabulantur in antris:
 Nec, si forte roges, possem tibi dicere, quot sint:
 Pauperis est numerare pecus: de laudibus harum 825
 Nil mihi credideris: presens potes ipsa videre,
 Ut vix & sustineant dissentum cruribus uber.
 Sunt fetura minor tepidis in ovilibus agni:
 Sunt quoque par atas aliis in ovilibus hedi.

 2 Laudatas ostentat avis Juno-
     nia pennas, & spectata super-
     bit.
 2 Quorum rauci fluctus ad lito-
     ra aut scopulos allisi vocem au-
     diri negant. Si Nili Catadupæ
     ab auribus incolarum amplitu-
     dinem fragoris excludunt, quid
     mirum? &c. Macrobius in so-
     nnum Scipionis l. 2. c. 4.
 3 A'diov εγ τ' αντω πηρ'

ειν, &c. Theocr. Cyclops.

4 Εγ τ' ουτελος αγλυκύ-
ναπος. ibid.

5 Βετα χιλιαρεον. Cyclops Theocriti.

6 MSS. nostri, & Ciosani duo,
     & Ursini, habent circumiecte. in-
     terpretatur Reginus, gressum
     ovium magnitudine uberum
     impediti,

1 *Lac mihi semper adest niveum: pars inde bibenda*
Servatur: partem liquefacta coagula durant. 831
 Nec tibi delicia faciles, vulgataque tantum
 Munera contingent: dama, leporesque, capraeque,
 Parque columbarum, demptusque cacumine nidus.
 Inveni geminos, qui tecum ludere possint 835
 Inter se similes, vix ut dignoscere possis,
 2 *Villosa catulos in summis montibus ursa:*
Inveni, ergo dixi, Domina servabimus istos.
 Jam modo caruleo nitidum caput exere ponto;
 Jam Galatea veni: nec munera despice nostra. 840
 3 Certe ego menovi, liquidaque in imagine vidi
 Nuper aqua: placuitque mihi mea forma videnti.
 Aspice sim quantus: non est hoc corpore major
 Jupiter in celo; nam vos narrare soletis
 Nescio quem regnare Jovem: 4 coma plurima tora
 vos 845
 Prominet in vultus, humerosque ut lucus obumbrat.
 Nec, mea quod duris horrent densissima setis
 Corpora, turpe puta: turpis sine frondibus arbor;
 Turpis equus, nisi colla juba flaventia velent.
 Pluma tegit volucres; ovibus sua lana decori est: 850
 5 Barba viros, hirtaque decent in corpore seta.
 6 Unum est in media lumen mihi fronte, 7 sed instar
 Ingentis clypei. Quid? Non hac omnia magno
 Sol videt e caelo? Solis tamen unicus orbis. 854
 Adde, quod in uestro 8 genitor meus aquore regnar.

1 Καὶ τὸτων τὸ ιράτιστον αἱμελγόμενον γάλκ πίνει. Τυρος δ' οὐ λείτει μέχτ' εἰν Θέρει, θάτ' εὐ ὄπωρη, Οὐ χειμῶνος αἱρω. Theocr. Idyll. 11. *Lac mihi non adest novum, non frigore desit.* Virg. Coryd. 2. Eclog.
 2 Καὶ σκυμήρες τέωρχρες αἱρητων. Cyclops Theocriti.
 3 Καὶ γαρ θύλως δ' εἴδος εἶχω νακον, ως με λέγοντες. Η' γαρ πρήνες πόντον εἰσέβλεπον, ης δὲ γα-

λάγος. Theocr. Idyll. 6.
 4 Οὐνεκοί μοι λασία μὲν ὁφρὺς ἐπὶ παντὶ μετώπῳ, &c. Idyll. 11. Theocr.
 5 Καὶ καλὸι μὲν τὰ γένεια, καλὸι δὲ εἰμὶ αἱμα κόρα, 6. Idyll.
 6 Εἴς δὲ οὐφθάλμος εἴπεστι. Idyll. 11.
 7 *Ingens, quod torva solum sub fronte latebat, Argolici clypei, aut Phaebea lampadis instar.* En. 3.
 8 Neptunus. Viros virtute præstantes Jovis filios poetæ appellaverunt, ut Macum,

Hunc tibi do ficerum: tantum miserere, precesque
Supplicis exaudi: tibi enim succumbimus uni:
1 Quique Jovem, & cœlum sperno, & penetrabi-
le fulmen,

Nerei te & veneror: tua fulmine savior ira est.
Atque ego contemptus essem patientior hujus, 860
Si fugeres omnes. Sed cur, Cyclope repulso,
Acin amas? præfersque meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatque sibi, placeatque licebit,
Quod nolle, Galatea, tibi: modo copia detur,
Sentiet esse mihi tanto pro corpore vires. 865
Viscera viva traham; divulsaque membra per agros,
Perque tuas spargam, si se tibi misceat, undas.
Uror enim, lasusque exastuat 3 acrius ignis,
Cumque suis videor translatam viribus Ætnam
Pectore ferre meo: nec tu Galatea moveris. 870
Talia nequicquam questus (nam cuncta videbam)
Surgit: &, ut taurus vacca furibundus adempta,
Stare nequit; sylvisque & notis saltibus errat.
Cum forus ignaros, nec quicquam tale timentes
Me videt, atque Acin: Videoque, exclamat, &
ista 875

Ultima sit faciam Veneris concordia vestra.
Tantaque vox, quantam Cyclops iratus habere
Debuit, illa fuit. Clamore perhorruit Ætna.
Ast ego vicino pavefacta sub aquore mergor.
Terga fuga dederat conversa 4 Symathius heros, 880
Et, Fer opem Galatea, precor, mihi ferte parentes,
Dixerat; & vestris peritum admittite regnis.
Insequitur Cyclops, partemque e monte revulsam
Mittit, & extremus quamvis pervenit ad illum
Angulus e saxo, totum tamen obruit Acin. 885
At nos, quod fieri solum per fata licebat,

Minoi, Sarpedona: feroceves-
ro & immanes, Neptuni filios
dixerunt, ut Cyclopa, Cercyonia,
Scyronia, & Lestrigonas,
hos mari genitos, illos celo.
Agell. l. 15. c. 21.

1 Ζωὸς δ' ἔγω κακοὺς
ζεῖ φειωτές ζέτε, οὐδ' οἵδ'
οτι Ζωὸς εἰς εὐθὺς κρίσαις
θεός. Euripidis Cyclops.

2 Ita MSS. nostri, & Ciofani,

& alii. Vulgo leg. verter.

3 MSS. acrior ignis.

4 Acis Symathidis Nymphæ filius, v. 751. supra. Est autem Symathus, vel ut aliis, Simethus, fluvius Siciliæ maximus, inter Pelorum & Pachynum se in mare exonerans, a Catena distans 8 millia passuum, hodie accolis La Jurreta dictus. Cluverii Sicilia l. 1.

Fecimus, ut vires assumeret Acis i. avitas.
 Puniceus de mole crux manabat; & intra
 Temporis exiguum rubor evanescere cœpit:
 Fitque color primo turbati fluminis imbre, 890
 Purgaturque mora. Tum moles & tacta debiscit:
 Vivaque per rimas, 3 proceraque surgit arundo:
 Osque cauum saxi sonat exultantibus undis.
 Miraque res, subito media tenus extitit alvo
 Incinctus juvenis flexis nova 4 cornua 5 kannis: 895
 Qui, nisi quod major, quod toto cerulus ore est,
 Acis erat: & sic quoque erat tamen Acis in amnum
 Versus, & 6 antiquum tenuerunt flumina nomen.

1 Rapidissimo agmine fertur
 Symæthus. Silins lib. 14. rapi-
 dique colunt vada flava Symæ-
 thi, ayum imitatus nepos non
 leuiore fluit agmine Acis, a
 sagitta nomen sortitus, καὶ ὁ
 Αἰγίς ὁ Συρός καὶ εὐεῖρος
 ποταμὸς, τῶι ἐν τοῖσδε
 τικῆς αἰγίδος κλήσιν εἴχων.
 Eustathius in Homeri Iliad. 16.

2 Al. *jacta*, pars scil. montis
 a Polyphemo jacta, & Acis ob-
 ruens.
 3 Ms. *properataque*, propere
 nata.
 4 Ripas. vide quæ ad v. 80. l.
 5 cur fluvii cornua habere di-
 cantur.
 6 Vide quæ ad 3. v. 1. o.
 6 Qui & hodie accolis vocatur
aci, vel *Jaci*.

Glaucus in deum marinum.

F A B. IX.

Desierat Galatea loqui: 1 cœtuque soluto
 Discedunt, placidisque natant Nereides undis:
 Scylla redit: neque enim medio se credere ponto 901
 Audet, & aut bibula sine vestibus errat arena,
 Aut ubi lassata est, seductos nacta recessus
 Gurgitis inclusa sua membra refrigerat unda.
 Ecce fretum scindens alti & novus incola ponti, 905
 Nuper in Euboica versis Anthedone membris,
 Glaucus adest, visaque cupidine virginis ardet;
 Et quacunque putat fugientem posse morari,
 Verba refert. Fugit illa tamen, 3 veloxque timore

1 Nereidum, nympharum pe-
 lagri cœtu dimisso.

2 Glaucus Anthedone, que
 Boeotia Eubœam contra urbs
 natus, nuper Deus maris factus.

3 Τῷς τὸς φοῖς πτυσῖς
 ὁ Σέας Φορμένη. pedibus timor
 addidit alas. Hen. Steph. Sche-
 diaism. lib. 6. cap. i.

Pervenit in summum positi prope litora montis. 910
 Ante fretum est ingens apicem i conjectus in unum
 Longa sub arboribus & convexus ad aquora vertex.
 Constitit hic: ex tuta loco, monstrumne, Deus ne
 Ille sit ignorans, admiraturque colorem, 914
 3 Casariemque humeros, subjectaque terga tegentem,
 4 Ultimaque excipiat quod tortilis inguina pisces.
 Sensit, & innitens, qua stabat proxima, 5 moli,
 Non ego prodigium, nec sum fera bellua, virgo,
 Sed Deus, inquit, aqua; nec majus in aquore Proteus
 Jus habet, & Triton, 6 Athamantiadesque Pa-
 lamon. 920

Ante tamen mortalis eram, 7 sed scilicet altis.
 Deditus aquoribus, tantum exercebar in illis.
 Nam modo ducebam ducentia retia pisces:
 Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
 Sunt viridi prato confinia litora, quorum 925
 Altera pars undis, pars altera cingitur herbis:
 Quas neque cornigera morsu lasere juventa,
 Nec placida carpsistis oves, hirtave capella:
 Non apis inde tulit collectos sedula flores,
 Non data sunt capiti genitalia ferta, nec unquam 930
 Falcifera secuere manus. Ego primus in illo
 Cespite consedi, dum lina madentia sicco:
 Utque recenserem captivos ordine pisces,
 Insuper exposui, quos aut in retia casus,
 Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos. 935
 Res similis facta: sed quid mihi fingere prodest?
 Gramine contacto coepit 8 mea prada moveri,
 Et motare latus, terraque ut in aquore niti,

¹ MSS. collectus.

² Declivis, devexus ad mare.

³ Vide Iconem Glauci marini

², 1. Philostrati Iconum.

⁴ Vel propter formam Sireniam; vel quod a nonnullis in balenam versus dicatur.

I'χθῦν ἡ οὐαὶ τῷ λοιπῷ
 Γλαυκὸν δηλοῖ τῷ σράξ
 εξηρμένα, καὶ πρὸς τῷ ιζω
 επιστέφοντα. Philostratus
 ibid.

⁵ Scopulo.

⁶ Lib. 4. v. 540.

⁷ Erat, inquit Palæphatus, Glaucus natator atque urinator peritissimus: ita ut portu Anthedonio in conspectu civium enatans, & in litore insulae deferto per dies aliquos latitans, postmodo rediret, seque sub undis per id tempus degisse affirmaret, &c. Quin & hyberno tempore pisces, quoescunque cives sui poposcerant, aducebat, &c.

⁸ Pisces capti, jamq; exanimes.

Dumque moror, mirorque simul, fugit omnis in
undas

Turba suas, & dominumque novum, litusque re-
linquunt.

Obstupui; dubitoque diu, causamque requiro,
Num Deus hac aliquis, num succus fecerit & herba.
Qua tamen has, inquam, vires habet herba?
manuque

Pabula decerpsti, decerptaque dente momordi.
3 Vix bene combiberant ignotos guttura succos: 945
Cum subito trepidare intus præcordia sensi,
Alteriusque rapi naturæ pectus amore.

Nec potui restare diu: Repetendaque nunquam
Terra vale, dixi, corpusque sub aquore mersi.
Dii maris exceptum socio dignantur honore, 950
Utque mihi, quacunque feram mortalia, demant,
Oceanum, Tethymque rogan. Ego lustror ab illis,
Et purgante & nefas novies mihi carmine dicto,
Pectora fluminibus jubeor supponere centum.

Nec mora: diversis lapsi de partibus amnes, 955
Totaque vertuntur supra caput aquora nostrum.
Qua posquam redeunt, alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.

Hactenus acta tibi possum memoranda referre:
Hactenus & memini: nec mens mea cetera sensit. 690
Hanc ego tum primum viridem ferrugine barbam,
& Casariemque meam, quam longa per aquora verro,
Ingentesque humeros, & cerula brachia vidi,

i. Me.

2 Τῆς αἰείζων βοτάνης,
ἢς ὁ Αὐθόδονος ἐκεῖνος
δικίρων ἐμφορηθεὶς, αἴθα-
νατος γέγονε. Athenaeus lib.
15. c. 7. vide eund. l. 7. c. 12.
Τῶν ἡ βοτάνης ἢς ἐγένε-
σατό, φυσι τίνες αἰείζω-
κονται. If. Tzetz. ad illa Ly-
cophronis, Πρὸς κῦμα δύ-
πτην ἐμπεπλεγμένον, &c.
3 Αἴθαντον ἡ βοτάνη
κατός φαγών ἀπεθεώ-

Θη εἶτα ὡς εἰς αὐτὸν γῆ-
ρως ὥρχετο, μηκέτι φέρων,
ἔδισκοιστεν ἔσωτε εἰς θά-
λασσαν, καὶ ἐτιράνθη ὡς θα-
λασσίος δάιμον. Scholiastes
in l. 1. Apollonii Argonaut.

4 Vitiorum labem & sordes
ex anteacta vita humana con-
tractas & concretas.

5 Ιψε δὲ ληχυῆν τε καὶ
κύρη στήθε αἰέρος, &c.
Apollonius i. Argonaut. lege &
Glauci Icona apud Philostra-
tum l. 2. Iconum.

1. *Cruraque pinnigero curvata novissima pisce:*
Quid tamen hac species? quid Diis placuisse ma-
rinis,

2. *Quid juvat esse Deum, si tu non tangeris istis?*
Talia dicentem, dicturum plura reliquit
Scylla Deum. Furit ille, irritatusque repulsa,

3. *Prodigiosa petit 3 Titanidos atria Circes.*

1 Supra ad vers. 915.

2 In quibus homines in varias
 bestiarum formas mutati car-
 minibus & præstigiis Circes.
 lib. sequente. & Virgil. 7. Æ .

neid. sub initio ex s. Odyss.
 Homeri express.

3 Solis, qui e Titanum fami-
 lia, & numero, filiæ.

PUB. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEΩΝ

LIBER XIV.

Scyllæ inguina in canes.

F A B. I.

JAmque ¹ giganteis injectam faucibus **Ætnam**,
² Arvaque Cyclopum, quid rastra, quis usus
 aratri

Nescia, nec quicquam junctis debentia bobus
 Liquerat ³ Euboicus ^{*} tumidarum cultor aquarum:
 Liquerat ⁴ Zanclen, aduersaq; mœnia Rhei, ⁵
 Navifragumque fretum, gemino quod litore pressum
 Ausonia Siculaque tenet confinia terra.

Inde ⁶ manu magna Tyrrhena per aquorn vectus,
 Herbiferos adiit colles, atque atria Glaucus
⁶ Sole sata Circes, ⁷ variarum plena ferarum. ¹⁰
 Quam simul aspexit, dicta, acceptaque salute,
 Diva Dei miserere, precor: nam sola levare
 Tu potes hunc, dixit, (videar modo dignus)
 amorem.

¹ **Ætnæ incendia**, cuius crateres evomunt lapides ignitos,
 flamarum globos & cineres,
 Poetæ imputant Encelado, Typhoeo, & gigantibus a Jove de-
 bellatis, atque ex **Ætnæ** super-
 injectæ caminis quasi faucibus
 ignem eructantibus. l. 5. vers.
 353.

² Arva tribus Cyclopum scopulis, hodie *Li Fariglioni*, sub-
 jecta, fertilia, sed inarata.

³ Glaucus Anthedonius. lib.
 præced. v. 905.

* MSS. *Liquidarum*.

⁴ Messanam urbem Sicilię, cui
 e regione respondet Rhegium
 in Italia, interjecto freto Sicu-
 lo, infami naufragiis, scopulis,
 Scylla & Charybdi.

⁵ Στιβυρῆ ἐπορέζατο χει-
 pi. Apollon. Argon. 1. l. de
 Glauco.

⁶ Lege quæ nos ad v. 74. l. 7.
 Scholiast. ad Apollonii Argon.
 l. 3. v. 200. necnon Diodor. l.
 5. Augustin. de Civitate Dei l.
 18. c. 17. & quæ ibi L. Vives.
 Hesiod. in Theogon. Mythologi
 Sole natam referunt ad her-
 barum scientiam, quarum vi-
 gor a Sole.

⁷ De Circe Θηρωτλάσω Homer. 10. Odyss. Lycophron, &
 commentator ejus. Pallad. l. 3.
 Antholog. c. 72. Virg. 7. **Æn-**
 statim ab initio. Mithologi o-
 maes.

Quan-

Quanta sit herbarum, i Titani, potentia nulli
 Quam mihi cognitus, qui sum mutatus ab illis. 15
 Neve mei non nota tibi sit causa furoris,
 Letere in Italico, Messenia menia contra,
 Scylla mihi visa est. Pudor est promissa, precesq;
 Blanditiasque meas, contemptaque verba referre.
 At tu sive aliquod 2 regnum est in carmine, carmen 20
 Ore move sacro: sive expugnantior herba est,
 Ut erat tentatis 3 operosa viribus herba.

Nec medeare mihi, sanesque hac vulnera mando;
 Fineque nil opus est; 4 partem ferat illa caloris.

At Circe (neque enim 5 flammis habet aptius ulla 25
 Talibus ingenium: seu causa est hujus in ipsa,
 6 Seu Venus indicio facit hoc offensa paterno)
 Talia verba refert: Melius sequerere volentem,
 Optantemque eadem, parilique cupidine captam:
 Dignus eras, ultro poteras certeque rogari. 30
 Et, si spem dederis, mihi crede, rogaberis ultro.
 Ne dubites: adsitque tua fiducia forme.

En Ego cum Dea sim, nitidi cum filia Solis,
 Carmine cum tantum, 7 tantum quoque gramine
 possim,

Ut tua sim, voveo: 8 spernentem sperne, sequenti 35
 9 Redde vices; unoque duas ulciscere facto.

Talia tentanti, 10 Prius, inquit, in aquore frondes,
 Glaucus, & in summis nascentur montibus alga,
 Sospite quam Scylla nostri mutentur amores.

Indignata Dea est; 11 & gladere quatenus ipsum 40
 Non poterat, nec vellet amans, irascitur illi,
 Qua sibi prelata est: Venerisque offensae repulsa,
 Protinus horrendis infamia 12 pabula succis

¹ Lib. præced. v. ultimo.

² Potentia, imperium, efficacia.

³ Efficacis.

⁴ Mutuo mei amore ardeat.

⁵ Ejusmodi amoribus conciliandis.

⁶ Seu Venus ulta indicium Solis, qui Martis adulterium ad Vulcanum detulit, turpissimis amoribus omnem Solis progeniem traducit. Stirpem perosa Solis invisi Venus, Per nos catenas vindicat Martis sui. Se-

nec. Hippolyt. v. 323.

⁷ MSS. quantum quoque gramine possim. Sed nihil mutandum censeo.

⁸ Scyllam.

⁹ Me amantem mutuo amore prosequere.

¹⁰ Rerum naturæ inversarum conditio, aut impossibilium vim negationis implicitam habet.

¹¹ In quantum Glaucum jam Deum ledere non posset, & quæ ipsa illum amaret.

¹² MSS. aliquot gramina.

Conterit, & tritis 1 Hecateia carmina miscer,
2 Carulaque induitur velamina, perque 3 ferai-
rum 45

Agmen adulantum media procedit ab aula:
4 Oppositumque petens contra Zancleia saxa
Rhegion, ingreditur 5 ferventes astibus undas.
In quibus, ut solida ponit vestigia terra,
Summaque decurrit pedibus super aquora siccis. 50
Parvus erat gurses curvos sinuatus in arcus,
Grata quies Scylla, quo se referebat ab astu,
Et maris, & celi, medio cum plurimus orbe
Sol erat, & minimas a vertice fecerat umbras.
Hunc Dea pravitiat, portentificis quo venenis 55
Inquinat: hic 6 pressos latices radice nocenti
Spargit, & obscurum verborum ambage novorum
Ter novies Carmen magico demurmurat ore.
Scylla venit, mediaque tenuis descenderat alvo,
Cum sua foedari & latrantibus inguina monstros 60
Aspicit. ac primo non credens corporis illas
Esse sui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterva canum: sed quos fugit, attrahit una:
Et corpus quarens femorum, crurumque, pedumque,
8 Cerbereos rictus pro partibus invenit illis; 65

1 Incantationes a matre Hecate edoatas. vide l. 7. v. 74.

2 Nigra, magicis sacris convenientia.

3 Hominum in feras & bestias transmutatorum. supra v. 10.
& ult. v. l. præced.

4 Supra ad v. 5.

5 Fretum pedes transgreditur.
fretum autem a similitudine
ferventis aquæ dictum vult
Varro l. 6. de L. L. & alii.

6 Succos ex herbis noxiis ex-

pressos.

7 Scyllam nonnulli saxum esse
ajunt, maliebrem referens superne
formam, ad cuius exeras inferne cavernas allisi flu-
etus luporum ululatus, & canum latratus referant. Justin.
l. 4. Navigantes, inquit, magnis pelagi desidentis vorticibus territi, latrare putant undas, quas forbentis aestus vorago collidit. Strabo l. 1. in-

terpretatur versus Homeri Odyss. 12. innuere venationem galeotarum piscium, quos Canes & Xiphias vocant, apud Scyllæum. Palæphatus Scyllam fuisse tremem prædatoriam in mari Siculo exponit. Ethici exp. homines divinæ animæ compotes per obscenas voluptates degenerare in bellias, canes puta, lupos, &c. Ponticus Heracides, Σκύλλας τὸν πολύμορφον ἀγαθεῖσην ἡλληγόρησε. Alii unum extremon, in medio quorum consistit virtus, Charybdin vero alterum. Ex Homero Aristoteles lib. 2. Ethic. Nicom. δαΦάντης ή Καλυψώ παρηγει, Ως τὸ μὲν καπνός κακός εἴκος εἴσγε Νῆσος. 8 Terribiles, instar trifaucis canis Cerberi.

Statque i canum rabies, subjectaque terga ferat *um*
Inguinibus truncis, uteroque extante coeret.

¹ Virgil. 6. ecl. & 3. AEn. & | 827. Lycophr. ε' Κύρος μήτη
 Scholia apollonii ad 3. l. v. | παρθενος νύμη.

Scylla in saxum.

F A B. II.

Flevit amans Glaucus, nimiumque hostiliter usq;
 Viribus herbarum fugit connubia Circes.
 Scylla loco mansit, cumque est data copia primum, 70
 In Circes odium i sociis spoliavit Ulyssem.
 Mox eadem Teucras fuerat mersura carinas,
 Ni prius in scopulum, qui nunc quoque saxeus extat,
 Transformata foret: scopulum quoque navita vi at.

² Sex. Ε'η μος ἐταιρευτοι φι Φέρτατοι ἥστατοι.
 έξ ε'λεθοι οι χρονι τε βιη Homer. Odyss. μ.

Cecropes in simias.

F A B. III.

Hunc ubi Trojana remis, avidamque Charybdim
 Evicerates, cum jam prope litus adessent 76
 Ausonium, i Libycas vento referuntur ad oras.
² Excipit Aenean illic animoque, domoque
 Non bene dissidium Phrygii latura mariti
 Sidonis: inque pyra sacri sub imagine facta 80
 Incubuit ferro, 3 deceptaque decipit omnes.
 Rursus arenosa fugiens nova menia terra
 Ad 4 sedes Erycis, fidumque relatus Acesten,
 Sacrificat, tumulumque sui genitoris honorat:
 Quasque rates Iris Junonia pene cremarat, 85

¹ Errores, amores, descensum
 Aeneae ad inferos latius habet
 Virgilinus sex prioribus libris
 Aeneidos, quorum hic quasi
 epitome est.

² Vixit Aeneas 280. annos en-
 te Didonem. historie tamen si-
 dem praegravat Virgilii sigmen-

tum, ut id dictum a nobis ad 1.
 & 4. l. AEn.

³ Ab Aenea deserta decepta-
 que decepit & ipsa moritura
 fororem.

⁴ Siciliam, in qua mox E-
 ryx ab Eryce Veneris filio ibi
 condito.

Solvit; & i Hippotada regnum, 2 terrasque calenti.
 Sulphure fumantes, 3 Achelojadumque relinquit
 Sirenum scopulos. 4 orbataque preside pinus
 5 Inarimem, Prochytemque legit, sterilique locatas 90
 Colle Pithecius habitantum nomine dictas.
 6 Quippe Deum genitor fraudem & perjuria quondam
 Cercopum exosus, gentisque admissa dolosa,
 In deforme viros animal mutavit, ut iidem
 Dissimiles homini possent, similesque videri;
 Membraque contraxit, naresque a fronte remissas 95
 Contudit, & rugis peraravit anilibus ora;
 Totaque velatos flaventi corpora villo
 Misit in has sedes; nec non prius abstulit usum
 Verborum, & nata dira in perjuria lingua:
 Posse queri tantum rauco stridore reliquit. 100
 Has ubi præteriit, & 7 Parthenopeia dextra
 Moenia deseruit, lava de parte 8 canori
 Aeolida tumulum, & loca feta palustribus undis
 Litora Cumarum, 9 vivacisque antra 10 Sibylle
 Intrat: &, ut manes adeat per Auernapaternos, 105
 Orat. At illa diu vultum tellure moratum

1 Aeolias insulas, Aeolus cur
 dictus Hippotades, habes l. 4.
 v. 663.

2 Vulcani insulas, Liparam,
 Hieram, Strongylen.

3 Sirenum, de quibus dictum
 ad v. 552. l. 5.

4 Destituta gubernatore Pali-
 nuro. AEneid. l. 5. sub fine.

5 AEnaritum ins. Pithecius,
 Ischiam. sed de nomine Inari-
 mes ab Homeri εἰν Αἴοις
 lege que differit Erythreus; ia
 indice Virgilii.

6 Insulae Inarimes incolæ, ut
 habet Suidas, impii, atque im-
 probi erant impostores. in his
 fratres duo Gaudulus & Atlas;
 quorum alter *paxillus*, alter
incus dictus fidem Jovi datam
 cum violassent, omnes in simias
 mutati sunt. *Accepit fabula*
prisca fidem. Quid enim aliud
 quam clumæ in purpura, &
 byssini simii sunt, non scurræ
 tantum, & blandi moriones,
 plani, agyrte, saltatores, ci-
 nazi, quorum *Dimidias*, ut ha-
 bet *Martialis*, *velas Galion*

palla nates? sed & ipsi majo-
 rum gentium fures, fumivendu-
 li, Thurini, bipedium nequissi-
 mi Reguli, ranæ AEgyptiacæ,
 delatores, quadruplatores, in-
 strumenta palatina, Reip. Har-
 pyæ, polypi, verricula?

7 Neapolin, prius Partheno-
 pen dictam a Sirene cognomine
 ibi sepulta.

8 Miseni AEoli f. quo non pre-
 stantior alter Aeere ciere viros,
 Martemque accendere cantu. 6.
 AEti.

9 Infra, v. 144. redditur ra-
 tio.

10 Vatis Cumane. Feminae
 vero vates, ut habet Lactan-
 tius lib. 1. Sibyllæ erant a ve-
 teribus nuncupatae, vel ab uni-
 nius Delphidis nomine, vel a
 consiliis Deorum denunciandis:
 τις enim Deos, & consilium.
 Βύλη appellabant AEoles.
 Aliis quasi σις βύλη, qua-
 si Deo plena. De numero ea-
 rum varie varii. Lactantius li-
 bro dicto de falsa Religione

Erexit, tandemque ¹ Deo furibunda recepto,
 Magna petis, dixit, vir factis maxime, cuius
 Dextera per ferrum est, pietas spectata per ignes.
 Pone tamen, Trojane, metum: potiere petitiss; ¹¹⁰
 Elysiasque domos, & regna ² novissima mundi
 Me duce cognosces, simulacraque chara parentis.
 Invia virtuti nulla est via. Dixit: & auro
³ Fulgentem ramum sylva Junonis Averna
 Monstravit, jussitque suo divellere trunc. ¹¹⁵
 Paruit Æneas, & formidabilis Orci
 Vedit opes, atavosque suos, umbramque senilem
 Magnanimi Anchise; didicit quoque jura locorum,
 Quaque novis essent adeunda pericula bellis.
 Inde ferens lassos adverso tramite passus, ¹²⁰
 Cum duce Cumæa fallit sermone laborem.
 Dumque iter horrendum per opaca crepuscula carpit,
 Seu Dea tu præfens, seu Diis gratissima, dixit,
 Numinis instar eris semper mihi, meque fatebor
 Muneris esse tui; qua me loca mortis adire, ¹²⁵
 Quæ loca me visa voluisti evadere mortis:
 Pro quibus aerias meritis enectus ad auras,
⁴ Templa tibi statuam, tribuam tibi thuris honores.
 Respicit hunc vates, & suspiratibus haustis,
 Nec Dea sum, dixit, nec sacri thuris honore ¹³⁰
 Humanum dignare caput. neu nescius erres,
⁵ Lux eterna mihi, carituraque fine dabatur,

numerat nominatque decem. vide Suidam. Pausaniam in Phocicis. Diodorum Sic lib. 5. Lil. Gyraldi Syntagm. Poet. hist. 2. Augustin. 11. de Civit. Dei, cap. 28. arque ad eum L. Vivem. Bulingerum de Divinatione l. 4. Cluverium in Italia antiqua l. 4. c. 2. I. Boisnardum de Divinatione cap. 2. Sed videatur If. Casaubonus ad Ann. Baron. numer. 18. nec non R. Montacutii Apparatus 3.

¹ Vide quæ nos ad σ. l. Virg. Æn. sub initio. quæ item ad Lucanum lib. 5. v. 8; de origine oraculorum ex Justino l. 24. & Diodoro Siculo l. 1. & 15.

² Ima, id est inferos. Nam-

que supremum mundi regnum est cœlum; medium, terra cum aquis; ultimum, inferi. ³ Aureum Prudentiæ ramum, Proserpinæ deferendum munus. Homer. Odyss. 11. Virg. Æn. 6. Igitur ille (de Ulysses loquitur Apulejus) hac (Prudentia seu Minerva) duce, omnia adversa superavit. Quippe ea adjutrice Cyclopis specus introivit, sed egressus est; Solis boves vidit, sed abstinuit: ad inferos demeavit, sed ascendit, &c. lib. de Deo Socratis, sub exitu.

⁴ Te quoque magna manent regnis penetralia nostris, &c. Æneas Sibyllæ σ. Æn. Virg. 5 Immortalitas.

Si mea virginitas Phœbo patuisset amanti.
 Dum tamen hanc sperat, dum præcorrumpere donis
 Me cupit, Elige, ait, virgo Cumæa, quid optes, 135
 Optatis potiere tuis. Ego 1 pulveris hausti
 Ostendens cumulum, quot haberet corpora pulvis,
 Tot mihi 2 natales contingere vana rogavi.
 Excidit, ut peterem juvenes quoque protinus annos:
 Hos tamen ille mihi dabit, aternamq; juventam, 140
 Si Venerem paterer. contemptu munere Phœbi,
 Innuba permaneo. Sed jam 3 felicior atas
 Terga dedit, tremuloque gradu venit agra senectus,
 Qua patienda diu est: nam jam mihi 4 secula septem
 Acta vides; supereft, numeros ut pulveris aquem, 145
 Tercentum messes, 5 tercentum musta videre.
 Tempus erit, cum de tanto me corpore parvam
 Longa dies faciet, consumptaque membra senecta
 Ad minimum redigentur onus; nec amata videbor,
 Nec placuisse Deo. Phœbus quoque forsitan ipse 150
 Vel non agnoscet, vel dilexisse negabit:
 6 Usque adeo mutata ferar, nullique videnda:
 Voce tamen noscar: vocem mihi fata relinquunt.

1 Arenæ pugillum.

2 Annos.

3 Lege sis quæ Seneca commentatur epist. 108. super illis
 versibus Virgilii: Opima queque
 dies miseris mortalibus avi Prima
 fugit, subeunt morbi tristisque sene-
 cetus, & labor, & durè rapit incle-
 mèntia mortis. Georg. l. 3.
 4 Annos 700, vide quæ ad v.

188. lib. 12.

5 De Nestore, Qui dextra com-
 patat annos, Quique novum ro-
 ties mustum bibit. Juvenal. Sa-
 tyr. 10.

6 Varro lib. 1. cap. 1. Neque
 patiar Sibyllam non solum ce-
 cinisse, quæ dum viveret,
 prodeßent hominibus; sed et
 iam quæcum perisset ipsa, &c.

Ulyssis socii in sues, & rursus in pristinam formam.

F A B. V. & VI.

T Alia 1 convexum per iter memorante Sibylla;
 Sedibus 2 Euboicam Stygiis emersit in urbem 155
 Troius Æneas: sacrisque ex more litatis,
 Litora adit nondum 3 nutricis habentia nomen:

1 Ascensu arduum.

2 Cumæa Chalcidenium colo-
niam. Chalcis autem oppidum

est Bœotia.

3 Postea ab Æneæ nutrice
 Cajetam dictam. Sed vide que

Hic quoque substiterat post tadia longa laborum
 1 Neritus Macareus, comes & experientis Ulysseni:
 Desertum quondam mediis in rupibus Aetna 160
 Noscit 3 Achemeniden: improvisaque repertum
 Vivers miratus, Quis te casusve deusve
 Servat Achamenide? Cur, inquit, 4 barbara Grajum
 Prora vehit? Petitur vestra qua terra carina?
 Talia quarenti jam non hirsutus amictu, 165
 Jam suus, & spinis 5 concreto tegmine nullis
 Fatur Achamenides: Iterum Polyphepon, & illos
 6 Aspiciam fluidos humano sanguine rictus,
 Hac mihi ni potior domus est, Ithacique carina,
 Si minus Aeneam veneror genitore. Nec unquam 170
 Esse satis potero (prastem licet omnia) gratus.
 Quod loquor, & spiro, cœlumque & lumina solis
 Aspicio (possimne ingratus & immemor esse?)
 Ille dedit: quod non anima hac Cyclopis in ora
 Venit, & ut lumen jam nunc vitale relinquam, 175
 Ut tumulo, aut certe non illa condar in alvo.
 Quid mihi tunc animi, nisi quod timor abstulit omnem
 Sensum, animumque fuit, cum vos petere alta relicta
 Aequora 7 conspexi? volui in clamare; sed hosti
 Prodere me timui: vester quoq; clamor Ulyssis 180
 Pene rati nocuit. Vidi, cum monte revulsum
 Immanem scopulum medias permisit in undas:
 8 Vidi iterum veluti tormenti viribus acta
 Vasta gigantao jaculantem saxa lacerto:
 Et ne deprimeret fluctusve lapidesve carinam, 185
 Pertinsui, jam me non esse oblitus in illa.
 At vero fuga vos ab acerba morte reduxit,

nos ad s. v. 7. l. Aen. & infra
 v. 443.

1 Ithacensis. Neritos mons est
 Ithace.

2 Πολυμήτιος.

3 Vide 3. l. Aeneid. sub exitu
 Libri.

4 Trojana navis.

5 Jam nava forma vtri, mise-
 vandaque cultu, Cui dira illu-
 vires, immiscaque barba, & Con-
 fertum regmen spinis, ut 3. A-
 neid. sed cultus & liber, & si-
 bi redditus.

6 Misere peccatum Polyphemi

redditus antro, nisi mihi haec
 sub Aenea conditio potior sit,
 quam illa sub Ulysse, &c.

7 Η'κε δ' απορρήξας κο-
 ρυφώ' ὄρεος μεγάλοιο,
 &c. Homer. Odyss. 10. v. 481.
 ἐπει σε τὸν δ' απορρήξας πέ-
 βας Αὐτοῖσι σωσθεῖται
 σωτείψω Σαλῶν. Eurip.
 Cyclops v. 700.

8 Αἰταρός οὐχ' εξαῦτις πο-
 λὺ μείζον καὶ πολὺ δεῖπνος.
 &c. 10. Odyss. v. 530.

Hie quidem totam gemebundus obambulat *Aetnam*,
 1 Pratentatque manu sylvas, & luminis orbus
 Rupibus incursat, fedataque brachia tabo 190
 In mare protendens, gentem execratur Achivam.
 Atque ait: 2 O si quis referat mihi casus Ulyssem,
 Aut aliquem ex sociis, in quem mea saeviat ira,
 Viscera cuius edam, cuius viventia dextra
 Membra mea laniem, cuius mihi sanguis inundet 195
 Guttur, & elisi trepident sub dentibus artus!
 Quam nullum, aut leve sit damnum mihi lucis
 adempta!

Hac, & plura ferox. Me luridus occupat horror
 Spectantem vultus etiamnum cade madentes,
 Crudelesque manus, & inanem luminis orbem, 200
 Membraque, & humano concretam sanguine barbam.
 Mors erat ante oculos, minimum tamen ipsa doloris.
 Et jam prensurum, jam nunc mea viscera redar.
 In sua mersurum: mentique habebat imago
 Temporis illius, quo vidi 3 bina meorum 205
 Ter quater affligi sociorum corpora terra:
 4 Cum super ipse jacens hirsuti more leonis
 Visceraque, & carnes, cumque albis ossa medullis;
 Semianimesque artus avidam condebat in alvum.
 Me tremor invasit: stabam sine sanguine moestus, 210
 Mandentemque videns, 5 ejectantemque cruentas
 Ore dapes, & frusta 6 mero glomerata vomentem.
 Talia fingebam misero mihi fata parari:

1 Excæcatus scil. modo ab Ulysse.

2 Αλλ' ᾧ γε δεῖρ' οὐδυστῆς, ἵνα τοι πάρ τε ξένια θέω. Odyss. 10. v. 510. item v. 535. imprecatur Ulyssi redditum molestum.

3 Henr. Glareanus distinguendam putat post ser, hoc sensu: Vidi ter bina corpora quater affligi. Quia apud Homerum Poly. devoravit sex Ulyssis socios. Sed durior est Anastrophe, & nostro inusitata. Simplicior & sanior erit construtio: Vidi bina meorum sociorum corpora, tribus scil. vicibus affligi terra. Ita nempe

Virg. 3. ABn. Vidi egomet, duo de numero cum corpora nostro &c. Mar. Accursus legit viva pro bina. Homer. Σωθὲ δύω μάρψες ωστε σκύλων ποτὶ γαιη Κόπτε, Odyss. 9. v. 289.

4 Ηδίε δ' ὡς τελέων ὀμβριζόφος, γδ' απέλειπεν Εγκατά τε τάρκοις τε καὶ ὄστεα μυελόευτα. ibid.

5 Φέρυγος δ' ἐξέσχυτο οἶνος Ψωμοὶ τ' αὐδρόμεοι, v. 373.

6 Dato sibi ab Ulysse.

*Perque dies latitans multos, omnemque tremiscens
Ad strepitum, mortemque timens, cupidusque mo-
riri,*

215

*Glande famem pellens, & mista frondibus herba,
Solus, inops, expes, letho paenque relitus,
Hanc procul aspexi longo post tempore navem,
Oravique fugam gestu, ad litusque cucurri,
Et movi, Grajumque ratis Trojana recepit. 220
1 Tu quoq; pandetuos, comitum gratissime, casus,
Et ducis, & turba, qua tecum est credita ponto.*

*Æolon ille refert Thusco regnare profundo,
Æolon 2 Hippotaden cohibentem carcere ventos,
3 Quos bovis inclusos tergo (memorabile munus) 225
Dulichium sumpsisse ducem, flatuque secundo
Lucibus isse novem, & terram aspexisse petitam.
Proxima post nonam cum sese aurora moveret,
Invidia socios, prædaque cupidine victos
Esse ratos aurum, 5 dempsisse ligamina ventis, 230
Cum quibus isse retro, per quas modo venerat un-
das,*

*Æoliique ratem portus repetisse tyranni.
Inde Lami veterem Lastrygonis, inquit, 6 in urbem
Venimus: Antiphates terra regnabat in illa.
7 Missus ad hunc ego sum, numero comitante duo-
rum,*

235

*Vixque fuga quasita salus comitique, mihique:
8 Tertius e nobis Lastrygonis impia tinxit
Ora crux suo. Fugientibus instat, & agmen
Concitat Antiphates: coeunt, & saxa, trabesque
Conjiciunt, merguntque viros, merguntque cari-
nas.*

240

1 O Macareu.

*2 Jovis ex Acesta Hippotæ
Trojani filia filium. v. 53.*

L 4.

*3 Δῶκε δέ μοι δεῖπος α-
σκού βοὸς ἐγγεόροιο Εὐθά-
δη βυκτών αὐέμαν κατέ-
δητεκέλευθα, &c. Odyss. 10.*

v. 19.

4 Ithacam.

*5 Α' σκού μὲν λύσαν, α-
τεμοὶ δὲ ἐκ πάντες ὄρ-*

σαν, Odyss. 10. v. 47.

*6 Καὶ postea Formiæ dicta est,
Δάκις αἴπου τωλίεθρον.
Homer.*

*7 Αὐδρεῖνα κείνας, τεί-
τατον οὐρυχ' ὅμηρων στο-
σας, v. 107.*

*8 Αὐτίχ' ἵγα μόρφας ἐ-
τάων, ωπλιαράτο δόρπου.
v. 110.*

Una tamen, quanos, ipsumque uehebat Ulysses,
Effugit. 1 Amissa sociorum parte dolentes,
Multaque conquesti 2 terris allabimur illis,
Quas procul hinc cernis: Procul hinc (mihi cre-
de) videnda

Insula visa mihi: Tuque, o justissime Troum, 245
Nate Dea (neque enim finito Marte vocandus
Hostis es Aenea) moneo, fuge litora Circes.

Nos quoque Circeo religata in litore pinu
Antiphata memores, 3 immansuetique Cyclopis 250
Ire negabamus, vel tecta ignota subire.

4 Sorte sumus lecti: sors me, fidumque Politen,
Eurylochumque simul, 5 nimique Elpenora vini,
6 Bisque novem socios Circeae ad menia misit.

Qua simul attigimus, stetimusq; in limine tecti, 255
7 Mille lupi, mystique lupis ursique, leaque

Occursu fecere metum: sed nulla timenda,
Nullaque erat nostro factura in corpore vulnus.

Quin etiam 8 blandas mouere per aera caudas;
Nostraque adulantes comitant vestigia, donec 260

Excipiunt famula, perque atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. Pulchro sedet illa recessis

1 Ες πόντου ἐπηρεφέας
Φύγε πτέρχε Νηῦς εμή, αὐ-
τάρ αἱ α' λλας αἰολλέες αύ-
τοῦ ὄλουτο. v. 163.

2 Circæum indigitat promon-
torium, olim insulam, nunc
continenti junctam. Virgil. 7.
Æn. statim ab initio.

3 Epitheton hoc pro abjecto
Ex nimis leni vellicant nonnulli.
. defendit Mariang. Accur-
sius, & Herc. Ciofanus; non
segnius quam illaudati Busiris
aras apud Virgilium, Agellius
l. 2. c. 6.

4 Κλῆρος δὲ ἐν κυπεῃ χαλ-
κήρει πάλλομεν ὑπαρ. Εκ
δὲ ἐθορε κλῆρος μεγαλή-
τορος Εύρυλόχοιο, &c. Odyss.
10. v. 205.

5 Ασέ με δείμογος α-
στα κακὴ χαρέσφροτος οἴ-
κος. Elpenoris umbra, Odyss.
11. v. 61.

6 Viginti duos preter Eury-
lochum, Homero: ἀκα τῷ
γελύω χεικοτέ έταιροι.
10. Odyss. v. 208.

7 Αὐρί δέ μη λύκοι ἡ-
ταρ ὄρεσσοι, οὐδὲ λέοντες.
v. 212. Quid aliud, inquit Er-
asmus, innuit Circes fabula
veneficiis homines vertentis in

feras, nisi quod homines rationis clavo destituti in pecu-
dum degenerant naturam, libi-
dine sc. in ursos, rapacitate
in lupos, ebrietate in sues, fe-
rocia in leones, &c. Quid Ul-
lis non mutatus, nisi con-
stantem sapientis habitum, qui
nec affectuum illiciis, nec di-
scriminum terroribus ab hone-
sto abduci potest? lege & Pal-
ladae Epigr. lib. 1. d. Anthol. c.
72.

8 Ουρῆσι μακρῆσι πε-
ρισσάνοντες αἰνέσταν. O-
dyss. 10. v. 215.

Sublimi solio , pallamque induit a nitentem :
 Insuper aurato circumvelatur amictu .
 Nereides , Nymphaque simul , qua vellera motis 265
 Nulla trahunt digitis , nec fila sequentia ducunt .
 Gramina disponunt , sparsosque sine ordine flores
 Secernunt calathis , variaque coloribus herbas .
 Ipsa , quod ha faciunt , opus exigit : ipsa quis usus
 Quoque sit in folio , qua sit concordia missis , 270
 Novit , & advertens pensas examinat herbas .
 Hac ubi nos vidit , dicta , acceptaque salute ,
 Diffudit vultus , & reddidit omnia votis .
 Nec mora : 2 misceri tosti jubet hordea grani ,
 Mellaque vimq; meri , & cum lacte coagula passo ; 275
 Quique sub hac lateant furtim dulcedine succos
 Adjicit . Accipimus sacra data pocula dextra :
 Qua simul arenti stientes hausimus ore ,
 3 Et tetigit virga summos Dea dira capillos ,
 Et pudet , & referam , setis horrefcere cępi , 280
 Nec jam posse queri , pro verbis edere & raucum
 Murmur , & in terram toto procumbere vultu :
 Osque meum sensi pando occalescere rostro ,
 Colla tumere toris , & 5 qua modo pocula parte
 Sumpta mihi fuerant , illa vestigia feci . 285
 Cumque eadem passis (tantum medicamina possunt)
 Claudor in antra . suis solum caruisse figura
 Vidimus 6 Eurylochum : solus data pocula fugit .
 Qua nisi vitasset , pecoris pars una maneret
 Nunc quoque fetigeri : nec tanta cladis ab illo 290
 Certior ad Circen ultor venisset Ulysses .
 7 Pacifer huic dederat 8 florem Cylleius album ,

1 Exporreata fronte , vultuque
 letō , nobis omnia pro voto
 nostro benignè respondit .

2 Τυρού τε καὶ ἀλφίτος καὶ
 μέλι χλωρὸν Οἴγω πρα-
 γμάτιφενόν , ἀνέμιστυ εδὲ
 οἴτῳ Φάερωναι λυγροῖ , &c.
 10. Odyss. v. 234.

3 Ράβδῳ πεπληγόντος
 συφέοισιν εέργεν , ibid.

4 Grunnitum .

5 Brachia in crura anteriora
 abierunt .

6 Qui solus ex 23. sociis Ulys-

sis non intrarat , οἰοράμενος
 δόκον τένει , quique superef-
 set nunciaturus hac Ulyssi .

7 Pacis internuncius & conci-
 liator eaducifer dictus l. 2. ver.
 71 ad quem vide quæ nos .

8 Ρίζῃ μὲν μέλικη εὐσκε ,
 γάλακτι δὲ τεκελονάνθος ,
 Μέλιν δὲ μὲν παλέστη
 θεοῖ , χαλεπὸν δὲ τὸ ο-
 ρύατειν Αὐδρόσι , &c. Odyss.
 10. v. 304. Plin. lib. 25. cap. 3.
 Phoxinus ex Prolem. Hephaestio-
 ne , Lycophron , Lil. Gynald ,
 Mo-

Moly vocant Superi, nigra radice tenetur.
 Tutus eo, monitisque simul celestibus, intrat,
 Ille domum Circes, & ad insidiosa vocatus 295
 Pocula, 1 conantem virga mulcere capillos
 Repulit, & stricto pavida deterruit ense.
 Inde fides, dextraque data, 2 thalamoq; receptus
 Conjugii dotem sociorum corpora poscit.
 Spargimur ignota succis melioribus herba, 300
 Percutimurque caput conversa verbere virge.
 Verbaque dicuntur dittis contraria verbis.
 Quo magis illa canit, magis hoc tellure levati
 Erigimur, setaque cadunt, bisidosque relinquit
 3 Rima pedes : redeunt humeri, & subiuncta lae
 certis 305
 Brachia sunt. flentem flentes complectimur illum,
 Haremusque ducis collo, nec verba locuti
 Ulla priora sumus, quam nos testantia gratos.
 4 Annua nos illic tenuit mora, multaque prasens
 Tempore tam longo vidi, multa auribus hausi ; 310
 Hoc quoque cum multis, quod clam mihi retulit una
 Quatuor e famulis ad talia sacra paratis.
 Cum duce namque meo Circe dum sola moratur,
 Illa mihi niveo factum de marmore signum
 Ostendit juvenile, gerens in vertice Picum, 315
 Aede sacra possum, multisque insigne coronis.
 Quis foret, & quare sacra coleretur in aede,
 Cur hanc ferret avem quarenti, & scire volenti,
 Accipe, ait, Macareu, dominaque potentia que sit
 Hinc quoque disce mea. Tu dictis adjice mentem. 320

14. dialogism. herbam hanc a Mercurio Ulyssi datam tanquam amuletu[m] adversus veneficia presentissimum, φρόνητιν alii, σωφροτύπου interpretantur alii, cuius aditum arduum, exitum felicissimum esse volunt. vide quæ ad v. 114. supra, Τῆς αρετής ἐδρῶτα θεοί τροποίσθεν ἐθηκαν Αἴθαρατοι, &c. Hesiod. ε' ργ.
 1 Οππότε κεν Κίρκη σ' ἐλαῖση πεγμένηι πάρδω

Δὴ τότε σὺ ξέφος, 10.
 Odyss. v. 293.
 2 Ibid. 2. 295.
 4 Αλλ' ὅτε δὴ ρένικοτὸς
 εἴλω, &c. Odyss. 10. vers. 459.
 Ancillas vero quatuor anni tempestates exponunt quidam;
 alii elementa quatuor: ipsam Circen interpretantur mistionem & alterationem diversarum rerum, unde generentur omnia beneficio Solis, cuius filia Circe.

Picus in avem sui nominis.

F A B. VII.

Picus in Ausoniis, proles Saturnia, terris
Rex fuit, & utilium bello studiosus equorum.
Forma viro, quam cernis, erat: licet ipse decorum
Adspicias, fictaque probes ab imagine veram.
Par animus forma: 3 nec adhuc spectasse per annos 325
Quinquennem poterat Grajos quater edere pugnam.
Ille suos Dryadas Latiis in montibus ortas
Verterat in vultus, illum fontana petebant
Numina Naiades, quas Albula, quasque Numici,
Quas Anienis aqua, 4 cursusq; brevissimus Almo, 330
Narve tulit preceps, & opaca Farfarusunda,
5 Quaque colunt Scythica stagnum nemorale Diana,
Finitimosque lacus, spretis tamen omnibus, unam
Ille colit Nympham, quam quondam in colle Palati
Dicitur 6 anticipi peperisse Venilia Jano. 335
Hac ubi nubilibus primum maturuit annis,
Praproposito cunctis Laurenti tradita Pico est:
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi,
7 Unde Canens dicta est: sylvas, & saxa movere,
Et mulcere feras, & flumina longa morari 340
Ore suo, volucresque vagas retinere solebat.
Qua dum feminea modulatur carmina voce,
Exierat tecto Laurentes Picus in agros,
Indigenas fixurus aplos: tergumque premebat
Acris equi, lavaque hastilia bina gerebat, 345

1 Picus patri Saturno succes-
sit in regno Latii, quo a Jove
pulsus confugerat Saturnus.

2 Picus equum dominor. Virg.

7. *Aen. i πόδης μοις.*

3 Nondum illi per etatem (ut
qui vice summum non attigisset
annum) licuit quater agere
spectatorem ludorum Olympi-
corum, quos quinto quoque an-
no ineunte edebant Graeci. Ex-
peditor hac lectio, quam Li-
pisenis, *Quinquennem poterat*
Grajam quater edere pugnam,
& sanior expositio. namque ibi
corrector edere interpretatur di-

cere; hac mente atq; ordine; Non-
dum poterat Picus dicere, se
quater spectasse Olympia. *Mss. a-*
liquot, Graja quater edere pugna-

4. Qui non longe a fonte suo
se in Tiberim exonerat.

5 Nymphaque colentes sta-
gnum in nemore Aricino, quo
Dianam ex Tauris Scythicis, u-
bi immolabant illi victimæ
humane, tulit Orestes. 3. Fa-
stor. 1. de Ponte, el. 3.

6 Bifronti, bicipiti.

7 *Ipsa mone, que nomen habet*
a carmine dictum. Ovid. 1. Fa-
storum.

1 Phœniceam fulvo chlamydem comprehensus ab auro;
 Venerat in sylvas & 2 filia Solis easdem:
 Utque novas legeret fœcundis collibus herbas,
 Nomine dicta suo Circaæ reliquerat arva.
 Qua simul ac juvenem virgultis abdita vidit, 350
 Obstupuit: 3 cecidere manu quas legerat herbas,
 Flammaque per totas visa est errare medullas.
 Ut primum valido mentem collegit ab astu,
 Quid cuperet fassura fuit. Ne posset adire,
 Cursus equi fecit, circumfususque 4 satelles. 355
 Non tamen effugies, vento rapiare licebit,
 Si modo me novi, si non evanuit omnis
 Herbarum virtus, nec mea carmina fallunt.
 Dixit: & 5 effigiem nullo cum corpore falsi
 Finxit apri, praterque oculos transcurrere regis 360
 Jussit, & in densum 6 trabibus nemus ire videri.
 Plurima qua sylva est, & equo loca pervia non
 sunt.
 Haud mora: continuo præda petit inscius umbram
 Picus, equique celer spumantia terga reliquit,
 Spemq; sequens vanam, sylva pedes errat in alce. 365
 Concipit illa preces, 7 & verba precantia dicit:
 Ignoto que Deos ignoto carmine adorat,
 Quo solet & nivea 8 vultum confundere Luna,
 Et 9 patrio capiti bibulas subtexere nubes.
 Tunc quoque cantato densatur carmine cœlum, 370
 Et nebulas exhalat humus, caciisque vagantur
 Limitibus comites, & abest custodia regis.
 Nacta locum, tempusque, Per, o, tua lumina, dixit,

1 Purpuream indutus chlamydem, quam aureus obibat limbis. vel potiss. Lato quam circumpleteatur auro. Balshens, & tereti subnectit fibula gemma. Æn. 5. vide & v. 324. infra.
 2 Circe. v. ult. l. 13.
 3 Sic Cadmi comitibus lib. 3. Effluxere undæ manibus, sanguisque reliquit Corpus, & attornatos subitus tremor occupat artus.

4 Comites stipatores circumfusi.

5 Effigiem hanc umbratilem adumbrasse Noster videtur ad illam, quam Juno nube cava

tenuem sine viribus umbram In faciem Æneæ fixit. Æn. 10.v. 325. vel uterque ex Homeri Iliad. 5. ubi Apollo idolon fecit Æneæ simile, aut Iliad. 21. ubi idem Apollo se Agenoriam assimilat, quem persecutur Achilles. An vero ejusmodi effigies compingi possint, vide Deltrii Disquisit. Magic. lib. 3. q. 27. sect. 2.

6 Arborum ramis, arboribus.

7 Bulengerus lib. 3. adversus Magos. cap. 1.

8 Vide quæ ad v. 333. l. 4. & v. 253. i. 12.

9 Soli, l. præced. v. ult.

1 Quæ mea ceperunt, perque hanc, pulcherrime;
formam,
Quæ facit ut supplex tibi sim Deus, consule nostris 375
Ignibus, & sacerum, qui prævidet omnia, Solem
Aspice, nec durus Titanida despice Circen.
Dixerat. Ille ferox ipsamque, precesque repellit;
Et, Quacunque es, ait, non sum tuus: altera captum
Metenet, & teneat per longum compreco avum; 380
Nec Venere externa & socialia fœdera ledam,
Dum mihi Janigenam servabunt fata Canentem.
Sape retentatis precibus Titania frustra,
Non impune feres, neque, ait, reddere Canenti;
3 Lasaque quid faciat, quid amans, quid fœ-
mina, disces 385

Rebus, ait: sed amans, & lasa, & fœmina Circe est.
Tum bis ad occasum, bis se convertit ad ortum:
4 Ter juvenem baculo tetigit, tria carmina dixit:
Ille fugit; 5 sed se solito velocius ipse
Currere miratus, pennas in corpore vidit; 390
Seque novam subito Latiis accedere sylvis
Indignatus avem, duro fera robora rostro
Figit, & iratus longis dat vulnera ramis.
Purpureum chlamydis penne traxere colorem:
Fibula quod fuerat, vestemque momorderat aurum,
Pluma fit, & fulvo cervix præcinctus auro, 396
Nec quicquam antiquum Pico, nisi nomina, restat.

1 Oculi quippe sunt in amore
duces, ἐπωτος δαδεχοι,
animi sui indices, alieni explo-
ratores & prædatores. Carpit
enim vires paulatim, uritque vi-
dendo Fœmina. Æneid. 4.
ἀπχντη ἐπαγ γι διχ τὸ Φεως
ὑδονη. Arist. Eth. Ni. lib. 9.
cap. 5. Ipsi tui oculi pet meos
oculos ad intima delapsi præ-
cordia, meis medullis acerri-
mum commovent incendium,
inquit Apulejus lib. 10. Meta-
morph. Cynthia prima suis mi-
serum me cepit ocellis. Propert.
l. 1. el. 1. reflexu sc. radiorum
lippiunt amatores oculi, &
dam spectans lesos, laeduntur &

ipfi. vide vers. 440. lib. 3. 1

2 Conjugalia.

3 Duri magno sed amore dolo-
res Polluto, notumque furens
quid fœmina possit. Æneid. 5.

v. 3.

4 Religionis summæ Pythagó-
ricus hic numerus, & masculine
virtutis, & Deorum superum
propter trinam regulam divine
rationis. vide quæ nos ad Vir-
gilii eclog. 8. numero deus im-
pare gaudes.

5 Picus equum domitor: quem
capta cupidine conjux (lege quæ
nos ad locum illum) Aurea per-
cussum virga, versumque venonis
Fecit avem Circe, sparstaque co-
loribus alas. Virg. 7. Æn.

Pici socii in feras .

F A B . VIII.

In terea comites clamato sape per agros
Nequicquam Pico, nullaque in parte reperto,
Inveniunt Circen, (nam jam tenuaverat auras, 400
Passaque erat nebulas ventis ac sole resolvi)
Criminibusque premunt veris, regemque reposcunt;
Vimque ferunt, savisque parant incessere telis.
Illa 1 nocens spargit virus, succosque veneni,
Et noctem, noctisque deos 2 Ereboque, Chaoque 405
Convocat, & longis Hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) sylva,
In gemuitque solum, vicinaque palluit arbor,
Sparsaque sanguineis rubuerunt pabula guttis,
Et lapides visi mugitus edere raukos, 410
Et latrare canes, & humus serpentibus atris
Squallere, & tennes anima volitare videntur.
Attonitum monstros vulgus pavet. Illa paventum
Ora venenata tetigit mirantia virga:
Cujus ab attactu variarum monstra ferarum 415
In juvenes veniunt. Nulli sua mansit imago.

1 Carmina quid possint, incantationes sc. & veneficia, praedicant passim Poetæ, quos citat Index noster Poeticus tit. Magiae vis. Vide etiam quæ nos ad ver. 200. & 223. lib. 7. supra.

2 Ita Mst. nostri & Ciosani: atque ita legit Priscianus l. c. exponitque, ab Erebo & a Chao.

Neque enim placet quod obtrudunt nonnulli Erebonque, Chaoque, contra fidem lib. referuntque ad noctis Deos, qui intelliguntur Pluto, Hecate, Demogorgon. vide quæ nos ad Lucanum l. 6. v. 740. Est autem Erebus obscurissimus Inferni locus. de Chao dictum ad v. 6. l. 1.

Canens Pici uxor in auras.

F A B . IX.

Presserat osciduus 1 Tartessia litora Phœbus,
Et frustra conjux oculis animoque Canentis

1 Al. Cartesia litora. Carthuja enim Melæ, Ptolemæo, & Plinio eadem cum Tartesso, quæ alii Tariss est, opp. His-

pania Bætice inter Calpan & Belonem: aliis Algætra: aliis Gadium insula. Strabo lib. 1. refert veteres Bætin appellatio-

Expectatus erat : famuli populusque per omnes
 Discurrunt sylvas, atque obvia luma portant. 420
 Nec satis est Nympha flere, & lacerare capillos,
 Et dare plangorem; facit hac tamen omnia, seque
 Proripit, ac latos errat vesana per agros.
 Sex illam noctes, totidem redeuntia Solis
 Lumina viderunt & inopem somnique cibique, 425
 Per juga, per valles, qua sors ducebat, euntem.
 Ultimus aspergit fessam luctuque viaque
 Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
 Illic cum lacrymis ipsos modulata dolores,
 Verba sono tenui mærens fundebat: ut olim 430
 3 Carmina jam moriens canit exequalia cycnus.
 Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
 Tabuit, inque leves paulatim evanuit auras:
 Famam tamen signata loco est, quem rite Canentem
 Nomine de Nympha veteres dixere coloni. 435
 Talia multa mihi longum narrata per annum,
 Visaque sunt. resides, & desuetudine tardi
 Rursus inire fretum, rursus dare vela jubemur:
 Ancipitesque vias, & iter Titania vastum
 Dixerat, & savi restare pericula ponti. 440
 Pertimui, fateor, nactusque hoc litus adhæsi.

Tartessium. Secundum vero opinionem vulgarem e litore Hesperio prospicientibus Sol in Oceano, tanquam in plano, occidere videtur.

1 Funalia, faces.

2 Expertem. Homini non utique ante septimum lethalis est inedi. Durasse & ultra undecimum plerosque certum est. Plin. I. 11. c. 54.

3 Cycnum, tanquam Apollinis avem, fati sui approximantis præcium suavissime canere scribunt Plato in Phædone, Cic.

Tusc. quæst. 1. Callimachus, Philostratus, Oppianus, Lucretius, alii innumeri. Negat Athæneus I. 9. c. 11. δέ Μυδίος Φηστ Αλέξανδρος πολλοῖς τελεταῖς ωδικολύθησες, οὐκ αἰσθανούσι γάρ τινα. Et Ælianus I. 1. cap. 9. Εγώ δὲ ἀδοκτος κύκνων οὐκ εἰμισκόν, οὐδὲ δέ οὐδὲ λαβεσ. Necnon Pierius lib. 2., Hieroglyph. cap. 1. & Scalig. 232. exercitat.

Diomedis comites in aves Diomedreas.

FAB. X.

Flnierat Macareus: urnaque 1 Aeneia nutrix
Condita, marmoreo tumulo breve 2 carmen
habebat:
Hic me Cajetam nota 3 pietatis alumnus
Ereptam Argolico 4 quo debuit igne cremavit. 445
Solvitur herboso religatus ab aggere funis:
Et procul insidias, 5 infamataque relinquunt
Tecta Dea, 6 lucosque petunt, ubi nubilus umbra
7 In mare cum fulva prorumpit Tybris arena:
8 Faunigenaque domo potitur, nataque Latini, 450
Non sine Marte tamen. Bellum cum 9 gente feroci
Suscepitur, pactaque furit pro conjuge Turnus.
10 Concurrit Latio Tyrrhenia tota, diuque
Ardua sollicitis victoria quaritur armis.
Auget uterque suas 11 extero robore vires, 455
Et multi Rutulos, multi Trojana tuentur
Castra; neque Aeneas Evandri ad menia frustra,
At Venulus frustra 12 profugi Diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub 13 Japyge maxima Dauno
Moenia considerat, dotaliaque arva tenebat. 460
Sed Venulus Turni postquam mandata peregit,
Auxilium petiit. Vires 14 Aetolius heros

1 Cajeta, vide 167. v. sup. &
quæ nos ad lib. 7. Aen. v. 1.
2 Epitaphium hoc: *Hic me
Cajetam, &c.*
3 Redi ad v. 627. hujus l. &
quæ nos ad eum.

4 Funebri.
5 Famosa veneficiis Circes.
6 Atque hic Aeneas ingemem
ex æquore lucum Prospicit. 7. Aen.
7 Vorticibus rapidis, & multa fla-
vus arena In mare prorumpit. ib.
8 Fauno & Marica geniti.
9 Rutulis, quorum rex Tur-
nus, verum hæc omnia liquent
ex Virg. lib. 7. Aen.
10 Mezentius rex Thuscorum
a partibus Turni stat contra
Latinos & Troas.
11 Copiis externis, Aenea ab

Evandro auxilium petente, Tur-
no a Diomede, Aen. l. 8.
12 Diomedes a bello Trojano
reversus, ubi comperisset uxori-
rem Aegialen a Comata filio
Stheneli corruptam, vitaque
sue infidianem, in Apuliam
profugit: ubi regni parte, & fi-
lia in uxorem a Dauno dona-
tus, Argyripam condidit.
13 Apulo, ut 5. l. Fastor. Et
generum Oeniden, Apule Daun-
ne, tuum. Confunduntur haec
nomina, Apulia, Calabria, Ja-
pygia; quæ proprie continet
Messanios, Peucatios, Daunios.
Cluv. Italia. l. 4. cap. 10.
14 Diomedes Tydei Aetolie re-
gis filius. Sed lege orationem
ipsam Venuli l. 11. Aen.

Excusat, nec se aut saceri committere pugna
 Velle sui populos, aut quos e gente suorum
 Armet habere ullos. Neve hac commenta puteris,⁴⁶⁵
 Admonitu quanquam luctus renuentur amari,
 Perpetiar memorare tamen. Postquā alta cremata est
 Ilios, & Danaas paverunt Pergama flamas,
¹ Nariciusque heros a virgine, virgine rapta,
 Quam meruit pœnam solus, digessit in omnes,⁴⁷⁰
 Spargimur, & ventis inimica per aquora rapti,
 Fulmina, noctem, imbris, iram cœlique marisque
 Perpetimur Danai, cumulumque ² Capharea cladis.
 Neve morer referens tristes ex ordine casus,
 Gracia cum potuit Priamo quoque flenda videri.⁴⁷⁵
 Me tamen armifera servatum cura Minerva
 Fluctibus eripuit: patriis sed rursus ab agris
 Pellar, & ³ antiquo memores de vulnere pœnas
 Exigit alma Venus, tantosque per alta labores
 Aequora sustinui, tantos terrestribus ⁴ armis,⁴⁸⁰
 Ut mihi felices sint illi sape vocati,
 Quos ⁵ communis hyems, importunusque Caphareus
 Mersit aquis, vellemque horum pars una fuisse.
 Ultima jam passi comites belloque fretoque
 Deficiunt, finemque rogan erroris. At Acteon ⁴⁸⁵
 Fervidus ingenio, tum vero & cladibus asper,
 Quid supereft, quod jam patientia nostra recuset
 Ferre, viri? dixit: quid habet Cytherea, quod ultra
 (Velle puta) faciat? ⁶ Nam dum pejora timentur,
 Est locus in uoto: Sors autem ubi pessima rerum est,⁴⁹⁰
 Sub pedibus timor est, securaque summa malorum:
 Audiat ipsa licet: &, quod facit, odorit omnes

² Ajax Oilei filius Naricia, que Locridis urbs est, oriundus, Cassandram regiam virginem e templo Palladis raptam stupravit. Sacrilegium ultura Dea iram in universam Græcorum classem diffudit, tempestate deprehensam in reditu. Virgil. I. Æn. Unius obnoxiam, &c. Qu. Smyrnæus I. 14.

³ Nauplius Palamedis filii mortem ulturus, Minervæ suauis, faces extulit noctu Græcis tempestate laborantibus quasi portus signa, unde plerique ad Ca-

pharea, & cautes Euboicas naufragi interierunt. Ulteriorque Caphareus, II. Æn.

⁴ Quod a me olim acceperat bello Troiano, Iliad. 5. & Æn. II.

⁵ Furiosa adultero amore uxore, ut modo ad v. 457.

⁶ Universæ classi immissa tempestas.

⁷ Magnitudo cladis etiam vota damnat, spei nervum incidit, & desperare jubet. fortuna miserrima tutæ est, &c. lib. 2. de Poito, el. 2.

Sub Diomedo viros : odium tamen illius omnes
Spernimus ; & magno stat magna potentia nobis .
Talibus iratam Venerem I Pleuronius Acmon 495
Instimulat verbis , veteremque resuscitat iram .
Dicta placent paucis : numeri majoris amici .
Acmona corripimus ; cui respondere volenti
Vox pariter , vocisque via est tenuata , comeque
In plumas abeunt ; plumis quoq; colla teguntur , 500
Pectoraque , & tergum ; maiores brachia pennas
Accipiunt , cubitique leves & sinuantur in alas .
Magna pedis digitos pars occupat , ora que cornu
Indurata rigent , finemque in acumine ponunt .
Hunc Lycus , hunc Idas , & cum Rhetenore Nycteus , 505
Hunc miratur Abas : & dum mirantur , eandem
Accipiunt faciem ; numerisque ex agmine major
Subvolat , & remos plausis circumvolat alis .
3 Si volucrum que sit dubiarum forma requiris ,
Ut non Cycnorum , sic albis proxima cycnis . 510
Vix equidem has sedes , & 4 Japygis arida Dauni
Arva gener teneo minima cum parte meorum .

1 Ex Pleurone , opp. Aetolie .

2 Al. curvantur . Alii unuan-
tur .

3 Eρωδίος vocat Aristot. l.
περὶ θηρίου . αἰνεῖται .
Gaza ardeas vertit . Cataractas

a Juba vocari scribit Plin. lib.
10. c. 45. De his lege quæ habet
August. lib. 18. de civit. Dei ,
& quæ ad eum L. Vives , &
Virg. 11. En.

4 Ad v. 458. supra .

Apulus pastor in Oleastrum .

F A B. XI.

H Actenus I Oenides . Venulus & Calydonia regna ,
Peucetiosque sinus , 3 Messapiaque arva re-
liquit :

In quibus antra videt , qua multa nubila sylva , 515
Et levibus guttis manantia 4 semicaper Pan

1 Diomedes Oenei nepos .

2 Apuliam , in cuius parte do-
tali regnabat Diomedes ex Aetolia , in qua Calydon , adve-
na ad v. 457. supra .

3 Messapiam peninsulam , in
qua Calabri & Salentini .

4 De Pane adi Servium in 2.

Ecloga Virg. Nat. Comitem I.
5. c. 5. Lil. Gyrald. hist. Deo-
rum , Syntagm. 15. Clariss. Ba-
conum de Sapientia veterum ,
Pan , five Natura . Alciati em-
blema 97. atque ad illud Claud.
Minoem .

Nunc tenet, at quodam tenuerunt tempore Nymphæ.
 Apulus has illa pastor regione fugatas
 Terruit, & primo subita formidine movit:
 Mox ubi mens rediit, & contempsero sequentem, 520
 Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
 Improbat hns pastor, saltuque imitatus agresti
 Addidit obscenis convitia rustica dictis:
 Nec prius obticuit, quam guttura condidit arbor:
 Arbor enim est, succoque licet cognoscere mores. 525
 Quippe i notam lingua baccis oleaster amaris
 Exhibit: asperitas verborum cessit in illas.

i Amarulentiam, qua lingua notabatur.

Æneæ naves in Nymphas.

F A B. XII.

Hinc ubi legati rediere, negata ferentes
 2 Arma Ætolasibi, Rutuli sine viribus illis
 Bella infesta gerunt: multumque ab utraque
 cruoris 530
 Parte datur. 3 Fert ecce avidas in 4 pinea Turnus
 Texta faces: ignesque timent, quibus unda pepercit.
 5 Tamque picem, & ceras, alimentaq; catena flamma
 Mulciber urebat, perque altum ad carbasa malum
 Ibat, & incurva fumabant transstracarina. 535
 6 Cum memor has pinus Ida vertice casas
 Sancta deum genitrix, 7 tinnitibus athera pulsi
 Æris, & inflati complevit murmure buxi.
 8 O que leves domitis inuenta leonibus auras,
 ita sacrilega jactas incendia dextra, 540
 irne, ait; Eripiam, nec me paciente cremabit

Ecce super morti magni Dio-
 medis ab urbe Legati responsa
 ferunt, &c. 11. Æn.

2 Auxilia Diomedis Ætolis.
 3 Classem, quæ lateri castro-
 um adjuncta jacebat, &c. 9.
 Æn.

4 Naves. Ita epist. 19. Piota
 meæ tergi quo pede recta ratis,
 magistro usus Catullo in Nu-
 ptiis Pelei & Thetidos, Pinea
 conjugens inflexa recta carina.

5 Picem fert fumida lumen
 Tæda, & commissam Vulcanus
 ad astra favillam. 9. Æn.
 6 Adi Virgil. l. 9. Æn. Tem-
 pore quo primum Phrygia for-
 mabat in Ida Æneas classem,
 &c.

7 Cymbala, & tibiaz buxes,
 testata Deam adesse, sonue-
 runt.

8 Lib. 10. v. 704.

Ignis

Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
 Intonuit dicente dea, tonitrumque secuti
 Cum saliente graves ceciderunt grandine nimbi:
 Aeraque, & tumidum subitis concursibus aquor 545
 1 Astrai turbant, & eunt in pralia fratres.
 E quibus alma parens unius viribus usa,
 2 Stuppea præruperit Phrygia retinacula puppis,
 Fertque rates pronas, medioque sub aquore mergit.
 Robore mollito, lignoque in corpora verso, 550
 In capitum facies puppes mutantur adunca,
 In digitos abeunt, & crura natantia remi;
 Quodque sinus fuerat, latus est, mediisque carina
 Subdita navigiis spina mutatur in usum.
 Lina come molles, antennæ brachia fiunt: 555
 Cerulus, ut fuerat, color est; quasq; ante timebant,
 Illas virginis exercent lusibus undas
 Najades aquoreæ; 3 summisq; in montibus ortæ
 Molle fretum celebrant: nec eas sua tangit origo.
 4 Non tamen oblita quam multa pericula sape 560
 Pertulerint pelago, jactatis sape carinis
 Supposuere manus, nisi si qua uehebat Achivos.

1 Venti, Astrai gigantis &
 Auroræ filii. Αστραιοι δ' ηεις
 ουέ μετ τένε καοτσοδύμες,
 &c. Hesiodus in Theogonia.

2 Funis, quo navis litora alli-
 gatur, Græcis dicitur επίογε-
 ον, & πεῖσμα, Latinis ora,
 ut Quintilianus. Sublatæ sunt
 anchoræ, solvimus oram. Gy-
 rald. 1. de navigiis.

3 Pinea sylva mihi multos di-
 ledit per annos, Lucas in arce
 fuit summa, &c. Cybele apud
 Virg. 9. Æneid. v. 85. lege &
 epigrammata in Naves 1. 1.b.
 Anthologiae c. 57.

4 Non ignare mali miseris na-
 vigantibus succurrere didice-
 runt: exceptis tantum Græcis,
 qui Trojæ hostes. estque trans-
 itio ad seq. fabulam.

Navis Ulyssis in Scopulum.

F A B. XIII.

C Ladis adhuc Phrygia memores odere Pelasgos,
 1 Neritiæque ratis viderunt fragmina latis
 Vultibus, & latis videre rigescere 2 puppim 565

1 Qua uestus est Ulysses Itha-
 cæ, in qua mons Neritos, dux.
 2 Ulyssem e naufragio enatan-

tem hospitio exceptit Alcinous
 Phœacum rex, navique & co-
 mitatu instruxit, qua in Itha-

Vultibus Alcinoi, saxumque increscere ligno.

eam veheretur. Hanc navem
Neptunus Polypheui vin-

dex in scopulum mutavit. Ho-
mer. Odyss. 13. lib.

Ardea Turni civitas in avem.

F A B. XIV.

SPES erat in Nymphas 1 animata classe mari-
nas,

Posse metu monstri Rutulum desistere bello.

2 Perstat; habetque 3 deos pars utraque; quodq;
deorum est

Instar, habent animos, nec jam dotalia regna, 570

Nec sceptrum saceri, nec te, Lavinia virgo,

Sed viciisse petunt, deponendique pudore

Bella gerunt: tandemque Venus viotricia nati

Arma videt; Turnusque cadit; cadit Ardea;

Turno

Sospite dicta potens. Quam postquam 4 barbarus
ignis 575

Abstulit, & tepida patuerunt tecta favilla,
Congerie e media tum primum cognita 5 præpes
Subvolat, & cineres plausis everberat alis:
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam
Qua deceant urbem, nomen quoque mansit in il-
la 580

Urbis, & ipsa suis deplangitur Ardea pennis.

1 Mutata in Nymphas.

2 At non audaci cessit fiducia
Turno: ulter animos dictis tollit,
atque increpat ultro; Troja-
nos hæc monstra petunt, &c. 9.
Æn.

3 Hæc Venerem, illa Juno-
nem. Sat fatis, Venerique da-
tum, &c. sunt & mea contra
Fata mibi, &c. Turnus 9. Æn.
v. 137.

4 Trojanus. Namque Ardeam

Rutulorum regni caput, inter-
festo Turno, Æneas incendit.
Frustra sunt Servius & alii,
qui hoc ad Annibalem referunt.
Trojani enim aliisque omnes
Gratis Barbari habiti, mox
etiam Latinis.

5 Avis. utut in auguriis præ-
petes dicantur felices aves, &
quæ altius subvolant. Agell. I.
6. c. 6.

Æneas

Æneas inter Deos Indigetes translatus.

F A B. XV.

Jamque deos omnes, ipsamque Æneia virtus
Junonem veteres finire coercuit iras:
Cum bene fundatis opibus crescentis Juli,
1 Tempestivus erat cœlo Cythereius heros. 585
Ambieratque Venus Superos, colloque parentis
Circumfusa sui, Nunquam mihi, dixerat, ullo
Tempore dure pater, nunc s̄is mitissimus opto:
Æneaque meo, qui te de sanguine nostro
Fecit avum, quamvis parvum, des, optime, nu-
men, 593
Dummodo des aliquod. 2 Satis est, 3 inamabile
regnum
Aspexisse semel, Stygios semel iffe per amnes.
Assensere dei. 4 nec conjux regia vultus
Immotus tenuit: placatoque annuit ore.
Tum pater, est is, ait, cœlesti numine dignus: 595
Quaq; petis, pro quoq; petis, cape nata, quod optas.
Fatus erat: gaudet, gratesque agit illa parenti:
Perque leves auras junctis inventa columbis,
Litus adit Laurens, ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis vicina 5 Numicius undis. 600
Hunc jubet Ænea quacunque obnoxia morti
Abluere, & tacito deferre sub aquora cursu.
6 Corniger exequitur Veneris mandata, suisque;
Quicquid in Ænea fuerat mortale, repurgat,

1 Ut qui gloriæ suæ fatis vi-
xisset, meritis jam onustus, ce-
lo maturns, Divis adscribendus
esset.

2 Satis sit Heroi semel vidisse Inferorum regna, semel Sty-
ga transisse. supra vers. 115. &
Virg. ὁ. Æn. vide quæ nos ad
illa ὁ. Æneid. Bis Stygios in-
nare lacus, bis nigra videre Tar-
taras.

3 Lege que Agellius l. 2. c. 6.
atque ejus compilator Macro-
bius l. 6. c. 7.

4 Annuebat & Juno ipsa.

5 Latii fl. Æneæ terminus vi-
tae. Secundum inde prælium La-
tinis, Æneæ etiam ultimum o-
perum mortalium fuit, inquit
Livius l. 1. Namq; ibi pugnans
cum in flumine interiisset, nec
corpus ejus inveniretur, ad
Deos migrasse credebatur. Dio-
nysius l. 1. Juv. Satyr. 11. Her-
cules & Æneas, Alter aquis, al-
ter flammis ad fidera missus. &
Tibul. l. 2. el. 3.

6 Fluvii cur cornuti & tauri-
formes, vide l. 9. v. 80. & l. 13.
v. 895.

*Et respersit aquis: 1 pars optima restitit illi. 605
Lustratum genitrix divino corpus odore
Unxit, & ambrosia cum dulci nectare mista
Contigit os, fecitque deum: quem 2 turba Quirini
Nuncupat 3 Indigetem, 4 temploque arisque recepit.*

1 Pars melior, anima.

2 Populus Romanus.

3 Situs est, inquit Livius l. 1.
quemcumque eum dici fas juf-
que est, super Numicium fl.
Jovem Indigetem appellant.
Indigetes autem sunt, qui ex
mortalibus indigenis in Deo-
rum numerum relati sunt, qua-
si in Diis agentes. vide quæ
nos ad lib. 12. Aeneid. v. 794.

Indigetem Aeneam scis ipsa, &c.
& quæ Lil. Gerald. primo Syn-
tagmate de Diis.

4 Latini facillum tanquam He-
roi dicaverunt, cum inscriptio-
ne hujusmodi, Πατρὸς Δεὸς
Χρονίας, ὁς ποταμὸς Ne-
minis πέριξ διέπει. Dio-
nysius l. 1.

Tyberinus in Tyberim: Aventinus mons:
Pomona a pomis dicta: & Vertumni
varia metamorphosis.

F A B. XVI.

1 Nde sub Ascanii ditione binominis Alba 610
Resque Latina fuit: successit Sylvius illi:
Quo satus antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro. Clarus subit Alba Latino;
Epitus ex illo: post hunc Capetusque, Capysque;
Sed Capys ante fuit. regnum Tyberinus ab illis 615
Cepit, & in Thusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquæ. de quo Remulusque, feroxque
Acrota sunt geniti: Remulus maturior annis
2 Fulmineo periit imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti 620
Tradit Aventino: qui, quo regnarat, eodem

1 Cessit neverca Lavinium A-
scanius five Julius, Albamque
condidit. In hac Albanorum
regum genealogia dissentit a se
noster, in quarto Fastorum. A
nostro Livius lib. 1. & Diony-
sius. successionem vero brevi-
ter sic cape. 1. Ascanius. 2.
Sylvius posthumus Aeneas filius.
3. Aeneas Sylvius: mansit enim
Sylvius postea omnibus cognomo-

men. 4. Latinus. 5. Alba. 6.
Atis, seu Epitus. 7. Capys. 8.
Capetus, seu Calpetus. 9. Ty-
berinus. 10. Remulus. 11. A-
grippa, qui nostro Acrota.
Aventinus. 13. Procas. 14. A-
mulius Numitor.

2 Alter Salmoneus, Quiflam-
mas Jovis, & sonitus imitatus
Olympi, αὐτοὶ Ερυτῶν vero in-
teriit fulmine.

Mon.

Monte jacet positus, tribuitque vocabula monti.
 Jamque Palatina summam Proca gentis habebat:
 Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla Latinas
 Inter 1 Hamadryadas coluit solertiis hortos, 625
 Nec fuit arborei studiosior altera fætus;
 Unde tenet nomen. non sylvas illa, nec amnes;
 Rus amat, & ramos felicia poma ferentes:
 Nec jaculo gravis est, 2 sed adunca dextera falce;
 Qua modo luxuriem premit, & spatiantia passim 630
 Brachia compescit, fisso modo cortice lignum
 Inserit, & succos 3 alieno prestat alurno,
 Nec sentire fitim patitur, bibulaque recurvas
 Radicis fibras labentibus irrigat undis:
 Hic amor, hoc studium. Veneris quoque nulla
     cupido est: 635
 Vim tamen 4 agrestum metuens, pomaria claudit
 Intus, & accessus prohibet refugitque viriles.
 Quid non & Satyri saltatibus apta juventus
 Fecero, & pinu præcincti cornua 5 Panes,
 Silenusque suis semper juvenilior annis, 640
 6 Quique deus fures vel falce, vel inguine terret.
 Ut poterentur ea? Sed enim superabat amando
 Hos quoque 7 Vertumnus: neque erat felicior illis.
 O quoties habita duri messoris aristas
 Corbe tulit, verique fuit messoris imago! 645
 Tempora sape gerens foeno religata recenti,
 Desectum poterat gramen versare videri.
 Sape manu stimulos rigida portabat; ut illum

1 Nymphas. quæ vero sint Ha-
madryades dictum ad vers. 777.

1. 1.

2 Juuiles falce ramos amputat,
Feliciores inserit. Horat. 2. e-
pod. Infisionum genera docent
Columella lib. 5. de arboribus.
Palladius in Februario, tit. 17.
Plin. lib. 17. cap. 14. Virg. 2.
Georgic. v. 50.

3 Miraturque novas frondes,
& non sua poma. Ibid.

4 Vide quæ ad v. 150. l. 1. &
v. 500. l. 8.

5 Al. Fauni. Τοις μὲν ἡλ-
ηίᾳ τῶν σατύρων προκον-
τας ὀρμαίζεται σειληνός.

Pausanias in Atticis. Ms. Syl-
vanusque.

6 Priapus, cuius fures dextra
coeret, Obscuraque ruber porre-
stus ab inguine palus. Horat.
Serm. 1. 1. Sat. 8.

7 Qualis Deus fuerit Vertu-
mnus, quæ nominis ratio, &
in varias formas mutabilitas,
docet Propertius 1. 3. eleg. 2.
& ad eum Beroaldus, & Jo.
Annus. vide & Lil. Gyrald.
Syntag. 4. necnon Baptiste Pii
Annor. Posterior. cap. 33. Ad anni
vertentis varias vices refer-
tur Vertumnus. Seu quia ver-
tentis fructus percepimus anni,
&c. Propertius ibid.

Jurasses fessos modo disjunxisse juvencos.
 Falce data frondator erat, vitisque putator. 650
 1 Induerat scalas: lecturum poma putares.
 Miles erat gladio, piscator arundine sumpta.
 Denique per multas aditum sibi sape figuras
 Repperit, ut caperet spectata gaudia forma.
 Ille etiam piota redimitus tempora mitra, 655
 Innitens baculo, positis per tempora canis,
 Assimulavit anum, cultosque intravit in hortos,
 Pomaque mirata est, 2 Tantoque potentior, inquit,
 Omnibus es Nymphis, quas continet Albula ripis,
 Salve virginiei flos intemerata pudoris: 660
 Paucaque laudata dedit oscula, qualia nunquam
 Vera dedisset anus, glebaque incurva resedit,
 Suspiciens pandos Autumni pondere ramos.
 Ulmus erat contra speciosa 3 nitentibus uvis,
 Quam socia posquam pariter cum vite probavit, 665
 4 At si staret, ait, celebs sine palmite truncus,
 Nil preter frondes, quare peteretur, haberet:
 Hac quoque que juncta vitis requiescit in ulmo,
 Si non juncta foret, terra acclinata jaceret.
 Tum am exemplo non tangeris arboris hujus, 670
 Concubitusque fugis, nec te conjungere curas.
 Atque utinam velles! Helene non pluribus esset
 Sollicitata procis, nec 5 qua Lapitheia movit
 Pralia, nec 6 conjux timidi, aut audacis Ulysseni:
 Nunc quoque, cum fugias, averserisq; petentes, 675

3 Sic ubi scalas artulisset, arbo-
 ribus eas admoturus.
 2 Laborat hic locus, & in eo
 multi; neandum sanitati restitu-
 tus convaluit. Ms. aliquot Cio-
 fani, & ex nostris unus habent,
 tantoque perhisor, inquit. Sed ver-
 sus duo qui sequuntur, *Omnibus*
es Nymphis, & *Salve virginiei*, qui
 in vulgatis leguntur, in castiga-
 toribus editionibus Aldina, &
 Naugeriana, Heiniana non ad-
 mittuntur, ut qui in Vaticanis
 Ms. oto, aliisq; quos citat Ciofa-
 nus, non compareant. Prior
 quidem in Ms. nostro non repe-
 ritur. utut hi pro nothis atque
 adulterinis ejulantur, aliquid
 tamen mihi ad contextum, &

sensum desiderari videtur.

3 Al. tumentibus.

4 At nisi maritatas haberent
 vites ulmi aut populi, nil pre-
 ter frondes suas haberent. Ce-
 lebs unde dicatur, vide qua ad
 Seneca Hippolytum. v. 230.

5 Hippodamia, cuius pulchri-
 tudo incitabat bellum inter La-
 pitheas & Centauros, in nuptiis
 Pirithoi. l. 13. v. 220.

6 Ms. noster unus habet conjun-
 timidi, aut audacis Ulyssii, & in
 margine ad iicitur; color est rhe-
 torius correctio. Aldus, Naugerius
 & Heinius, timidi, atq; audacis
 Ulyssii: quod exponitur a Raph.
 Regio, timidi in pugna, audacis
 in struendis insidiis.

Mille viri cupiunt, & semideique, deique,
Et quacunque tenent Albanos numina montes.
Sed tu, si sapies, si te bene jungere, anumque
Hanc audire voles, qua te plus omnibus illis,
Plus quam credis amo, vulgares rejice tedas, 680
Vertumnumque tori socium tibi delige; pro quo
Me quoque pignus habe: Neque enim sibi notior
ille est,

Quam mihi, nec toto passim vagus errat in orbe:
Hac loca magna colit; nec uti pars magna procorum,
Quam modo vidi, amat: Tu primus & ultimus
illi 685

Ardor eris, solique suos tibi devovet annos.
Adde, quod est juvenis, i quod naturale decoris
Munus habet, formasque apte fingetur in omnes,
Et, quod erit jussus (jubeas licet omnia) fiet.
Quid, quod amatis idem? quod, que tibi poma
coluntur, 690

2 Primus habet, lataque tenet tua munera dex-
tra?

Sed neque jam fetus desiderat arbore demptos,
Nec quas hortus alit cum succis mitibus herbas.
Nec quicquam, nisi te: Miserere ardentis, & ipsum
Quod petit, ore meo praesentem crede precari: 695
Ultoresque deos, & pectora dura perosam
Idaliam, memoremque time 3 Rhamnusidis iram.
Quoque magis caveas (etenim mihi multa vetu-
stas

Scire dedit) referam tota notissima Cypro
Facta, quibus flecti facile, & mitescere possis. 700

1 Opportuna mea est cunctis na-
tura figuris: In quamcumque vo-
les, verte; decorus ero. Proper-
tius l. 4. eleg. 2. & mox; At
mihi, quod formas unus vertebar
in omnes, Nomen ab eventu pa-
tria lingua dedit.

2 Vertumno dicabantur fru-
ctuum primitiae, ipse dicto Pro-

pert. loco: Prima mihi vario
liventibus uva racemis, Et co-
ma latenti spica fruge tumet,
&c.

3 Nemesis Dea superborum
insolentiam & fastum ulciscen-
tis; de qua vide que adnotavi-
mus ad v. 405. l. 3.

Iphis amoris impatiens laqueo vitam finit,
& Anaxarete in saxum.

FAB. XVII.

Viderat a veteris generosam sanguine 1 Tencri
Iphis Anaxareten humili de stirpe creatus:
Viderat; & totis perceperat ossibus ignes:
2 Ludatusque diu, postquam ratione furorem
Vincere non potuit, supplex ad limina venit. 705
3 Et modo nutrici miserum confessus amorem,
Ne sibi dura foret, per spes oravit alumna:
Et modo de multis alicui blanditus amicis,
Solicita periit propensum voce favorem.
Sape ferenda dedit blandis sua verba tabellis: 710
Interdum madidas lacrymarum rore coronas
Postibus intendit, posuitque in limine duro
Molle latus, tristisque sera convitia fecit.
Savior illa freto surgente cadentibus q̄ hædis,
Durior & ferro, quod 5 Noricus excoquit ignis, 715
Et saxo, quod adhuc vivum radice tenetur,
Spernit, & irridet: factisque immitibus addit
Verba superba ferox, & spe quoque fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis; & ante fores hac verba novissima dixit: 720
Vincis Anaxarete, neque erunt tibi tadia tandem
Ulla ferenda mei, latos molire triumphos,

1 Quem Telamon pater, quia
Ajacis fratri necem non fuerat ultus, Salamine arcebat
is itaque in Cypro insula novam condidit Salamina.

2 Hunc versum habes antea
l. 7. v. 10.

3 Hæc ex penitissimis artis &
experiencie lñz mysteriis poeta.
solebant enim amatores
per nutrices, ancillas, famulos
sollicitare amicas suas; tabellis,
prece supplici, & obsequio
quio ambire; postes noctu corollis & fertis ornare;
cantu delinire; querelis implorare;
in limine pernoctare; lacrymas,
vinum, aquam ad januæ car-

dines effundere, &c. Plaut. in
Curculione Act. 1. sc. 1. Hor.
l. 1. od. 25. & lib. 3. od. 10.
Persius Sat. 5. dum Chrysidis u-
das Ebrius ante fores extincta
cum face canto. Noster in lib.
de arte passim. in 2. Sape fe-
res imbreu celesti nube solutum,
Frigidus & nuda sape jacebis
bumo, &c.

4 Stellis duabus infra capram
sub humero Erichthonii, quæ
ortu & occasu suo tempestatem
cient.

5 Apud Noricos Austriae, vel,
ut alii, Bavariae pop. optima
ferri & vena & temperatura.
Plin. l. 34. c. 14.

Et

Et i^u Peana voca, nitidaque incingere lauro.
 Vincis, ait, moriorque libens; age ferrea, gaudet.
 Certe aliquid laudare mei cogeris, eritque 725
 Quo tibi sim gratus, meritumque fatebere nostrum.
 Non tamen ante 2 mihi 3 curam excessisse memento,
 Quam vitam: agminaq; simus mihi luce carendum est.
 Nec tibi fama mei ventura est nuncia lethi:
 Ipse ego, ne dubites, adero, præsensque videbor, 730
 Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
 5 Si tamen o Superi mortalia facta videtis,
 Este mei memores (nihil ultra lingua precari
 Sustinet) & longo facite ut narremur in avo,
 Et que dempsistis vita, date tempora fama. 735
 Dixit: & ad postes 6 ornatos sape coronis
 Humentes oculos, & 7 pallida brachia tollens,
 Cum foribus laquei religaret vincula summis,
 Hac tibi serta placent, crudelis & impia, dixit;
 Inseruitque caput: sed tum quoque versus ad illam
 est; 740

Atque onus infelix elisa fauce pependit.
 Ita pedum motu 8 trepidantem, & multa gementem
 Visa dedisse sonum est, adapertaque janna factura
 Prodidit. exclamant famuli, frustaque levatum
 (Nam 9 pater occiderat) referunt ad limina ma-
 tris. 745

Accipit illa sinus, complexaque frigida nati
 Membras sui, postquam miserarum verba parentum
 Edidit, & matrum miserarum facta peregit,
 Funera ducebat medium lacrymosa per urbem,
 10 Luridaque 11 arsuro portabat membra feretro. 750

1 Letum, quasi parta victoria, carmen, quod proprieta-
 men hymnus est Apollini sa-
 cter, qui & ipse Pean.

2 Al. iui.

3 Amorem tui.

4 Vitæ, & tui, quæ lux mea.
 sic enim Catullo, Propertio,
 aliis sonat amica.

5 Si qua est celo pieras, que
 talia curer. 2. Æn. 2² πτω-
 χῶν γε θεοί καὶ ἐπιγύνες
 εστοῦν. Odyss. Hom. 17.

6 Lege quæ modo ad v. 705.

7 Ex amore. Palliat omnis a-
 mans, color his est aptus aman-
 ti. De arte lib. 1. Et tintinnus
 viola pallor amantis. Horat.
 ode 10. l. 3.

8 Al. trepidantum, & multa
 gementum.

9 Iphidis.

10 Utpote strangulati juvenis,
 cui fauces laqueo elise.

11 Feretrum una cum cada-
 vere rogo impositum combure-
 batur, ut & torus, super quo
 compositus jacebat mortuus.
 vide quæ nos de ritu funebri

Forte via vicina domus, qua flebilis ibat
 Pampa, fuit; duraque sonus plangoris ad aures
 Venit Anaxaretes, quam jam 1 deus ulti agebat.
 Mota tamen, Videamus, ait, miserabile funus;
 Et patulis init teatum sublime fenestris. 755
 Vixque bene impositum lecto prospexerat Iphin,
 Diriguere oculi, calidusque e corpore sanguis
 Inducto pallore fugit, conataque retro
 Ferre pedes, hasit: sonata avertere vultus,
 Hoc quoque non potuit: paulatimq; occupat artus, 760
 Quod fuit in duro jampridem pectore saxum.
 Neve ea ficta putas: domina sub imagine signum
 Servat adhuc Salamis: Veneris quoque nomine tem-
 plum

2 Prospicientis habet. Quorum memor, o meæ, lento
 Pone (precor) fastus, & amanti jungere, Nym-
 phæ: 765

Sic tibi nec vernum nascentia frigus adurat
 Poma, nec excutiant rapidi florentia venti.
 Hac ubi nequicquam formas 3 deus aptus in omnes
 Edidit, in juvenem rediit; & 4 anilia demit
 Instrumenta sibi, talisque apparuit illi, 770
 Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
 Evicit nubes, nullaque obstante reluxit,
 Vimque parat. 5 sed vi non est opus, inque figura
 Capta dei Nympha est, & mutua vulnera sensit.

an Miseni funere c. Æneid. &
 Pallantis 11. Æn.

2 Hoī μεος θεος ἐπιγύνε, vel Nemesis potius, de qua modo ad vers. 696. & plura ad v. 406. l. 3.

3 Nomen hoc sumpfisse videatur a specie & forma prospicientis e fenestra cum fastu & contemptu Anaxaretes, eadem specie a Venere ultrice in saxum conversæ.

3 Vertumnus, ut supra vers. 672. & 687.

4 Mitram, baculum, eanos, habitum una & formam animalium quam assumpserat. v. 655. supra.

5 Multa hic Rhegius, ut s finalis in opus liquecat, & sequatur namque figura. Plura contra Rhegium Micyllus. Sed vi non est opus, si admittamus lesionem, quam in nonnullis veteribus calamo aratis codicibus se reperiisse ait Mariangelus. vimque parat, sed opus non est vi; namque figura.

Aquæ frigidæ in calidas , & Romulus
in Deum Quirinum .

F A B. XVIII. & XIX.

Proximus Ausonias 1 *injusti miles Amuli* 775
Rexit opes : Numitorque senex amissa nepotum
Munere regna capit , festisque 2 Parilibus urbis
Menia conduntur . Tatius , Patresque Sabini
3 Bella gerunt , arcisque via 4 Tarpeja reclusa
Dignam animam pœna congestis exuit armis . 780
Inde 5 sati Curibus , tacitorum more luporum ,
Ore premunt voces , & corpora victa sopore
Invadunt ; portasque petunt , quas obice firmo
Clauerat 6 Iliades . 7 unam tamen ipsa reclusit ,
Nec strepitum verso Saturnia cardine fecit , 785
Sola Venus porta cecidisse repagula sensit :
Et clausura fuit , nisi quod rescindere nunquam
Dii licet acta deum . 8 Jano loca juncta tenebant
Najades Ausonia , gelido rorantia fonte .
Hus rogat auxilium : nec Nympha justa potentem 790
Sustinuere deam , venasque , & flamina fontis
Elicuere sui : nondum tamen invia Jani
9 Ora 10 patentis erant , nec iter præcluserat unda .

1 Amulius armis potentior ,
& ipse injustus , ut qui pulso
fratre natu majore Numitore
regnum occupavit , filio Lauso
interempto , filia Rhea Vestæ
sacerdotio consecrata , cuius ta-
men ex Marte filii , imperfecto
Axilio , regnum avo Numito-
ri restituerunt .

2 Festum hoc , sive Palilia a
Dea pastorum Pale , sive a par-
tu pecorum Parilia nuncupat-
um , agebatur xii. Calendas
Majas , quo die urbis funda-
menta iacta sunt .

3 Propter raptum Sabinarum .
videantur historici , Livius ,
Florus , Plutarchus , Diony-
sius , Victor , ut & noster 1. de
Arte , 1. Fastor . & Propert . 4.
1. 4. eleg . ubi & agitur de Tar-
peja ----

4 ---- Quæ Sp. Tarpeii artis
Rom , præfecti filia , arcem ho-
stibus prodidit , sed & ipsa cly-
peis eorum obruta , pacta ar-
millas quas in sinistris habue-
runt .

5 Sabini , quorum urbs prin-
ceps Cures .

6 Romulus Iliæ filius .

7 Janalem tamen Tarpeja
virgo reclusit .

8 Sacello Jani , qui & hoc au-
xilium sibi adscribit 1. Fastor .

9 Oraque , qua pollens ope sum ,

fontana reclusi , sumque repenti-
nas ejaculatus aquas . Ibidem .

10 Quod signum belli : uti clau-
sum Jani templum signum pa-
cis . Ante tamen madidis sub-

jeeci sulphura venis , Clauderes
ut Tatio fervidus humor iter .

1. Fastor .

Lurida supponunt fœcundo sulphura fonti,
 Incenduntque cavae fumante bitumine venas. 795
 Viribus his aliisque vapor penetravit ad ima
 Fontis: & 1 Alpino modo que certare rigori
 Audebatis aqua, non ceditis ignibus ipsis.
 Flammifera gemini fumant aspergine postes,
 Portaque nequicquam rigidis promissa Sabinis 800
 Fonte fuit praestructa novo, dum 2 Martius arma
 Indueret miles: quem postquam Romulus ultra
 Obtulit, & strata est tellus Romana Sabinis
 Corporibus, strata estque suis, 3 generique cruentem
 Sanguine cum 4 socii permiscuit impius ensis, 805
 Pace tamen sisti bellum, 5 nec in ultima ferro
 Decertare placet, Tatiūmque accedere regno.
 6 Occiderat Tatius, populisque aquata 7 duobus,
 Romule, jura dabas; posita cum casside Mavors
 Talibus affatur divumque hominumq; parentem: 810
 Tempus adest genitor (quoniam fundamine magno
 Res Romana valet, & præside pendet ab uno)
 Præmia jam promissa mihi, dignoque 8 nepoti
 Solvere, & ablatum terris imponere celo.
 Tu mihi concilio quondam presente deorum 815
 (Nam memoro, memorique animo pia verba notavi)
 9 Unus erit, quem tu tolles ad sydera celi,
 Dixisti: rata sit verborum summa tuorum.
 Annuit omnipotens: & 10 nubibus aera cæcis
 Occuluit, tonitruque, & fulgere terruit orbem. 820
 Quæ sibi promissa sensit data signa 11 rapina:
 Innixusque hasta pressos temone cruento
 Impavidus concendit equos Grævius, & icu-

1 Alpium, quæ nivolis rigent
aquis.

2 Romanus, Marte oriundus.

3 Romanorum, qui filias rapuerant----

4 ---- Sabinorum.

5 Non ad internacionem.

6 Lavinii, cum ad solempne
sacrum eo venisset, concursu
facto, interfactus est; postquam
annos quatuor pari cum Ro-
mulo potestate imperasset. Liv.
1. 1.

7 Romanis & Sabinis.

8 Romulo filio meo, tuo ne-
poti. recensetur & hæc oīto-

9 Æwois 3. Fastor.

10 Versus hic Ennii, sed pau-
lum immutatus. integrum u-
surpavit 2. Fastor. Unus erit
quem tu tolles in cœnla cæli
Templo.

11 Hoc ex historia. namque
Romulo exercitum recensente
ad Capræ paludem, oborta est
tempestas cum magno fragore
& tonitru, ita ut rex nimbo
opertus non ultra terris visus
fuerit.

12 Romuli rapiendi e terris,
& celo adscribendi.

1 Verberis increpuit; pronumque per aera lapsus
 Constitit in summo nemorosi colle Palati: 825
 Reddenteremque suo 2 non regia jura 3 Quiriti
Abstulit Iliaden. Corpus mortale per auras
Dilapsum tenues, ut lata plumbea funda
Missa solet medio glans intabescere celo.
Pulchra subit facies: & 4 pulvinaribus altis 830
Dignior est, 5 qualis trabeati forma Quirini.
Flebat ut amissum conjux: cum regia Iuno
Irin ad Hersiliam descendere limite curvo
Imperat, & vacua sua sic mandata referre.

1 *Insonuitque flagello, Aen. 7.* 4 Lestis, qui Diis extrui so-
 2 *Aequa & civilia, non ty- lebant in templis.*
 3 *Rannica & ex arbitrio regis.* 5 Tunica purpura & albo tra-
     Romanis suis. beatim distincta induit.

Hersilia in Oram deam.

F A B. XX.

O Et de Latio, o & de gente Sabina 835
Principium matrona decus, dignissima tanti
Ante fuisse viri conjux, nunc esse 1 Quirini,
Siste tuos fletus: &, si tibi cura videndi
Conjugis est, duce me lucum pete, colle Quirino
Qui viret, & templum Romani regis obumbrat. 840
Baret, & in terram pictos delapsa per arcus,
Hersiliam jussis compellat vocibus Iris.
Illa verecundo vix tollens lumina vultu,
O dea (namque mihi nec quassis dicere promptum est.
Et liquet esse deam) duc, o duc, inquit, & offer 845
Conjugis ora mihi: quem si modo posse videre
Fata semel dederint, celum accepisse videbor.
Nec mora: Romuleos cum virginē 2 Thaumanthea
Ingreditur colles. Ibi sydus ab ethere lapsum

1 Romulus cum ad Capre paludem exercitum lustraret, deleviente tempestate, nusquam comparuit: creditus tamen a Patribus propter mortum asperitatem discreptus. unde orta inter patres & populum seditione, Julius Proculus vir nobilis in concionem processit, & iurauit, Romu-

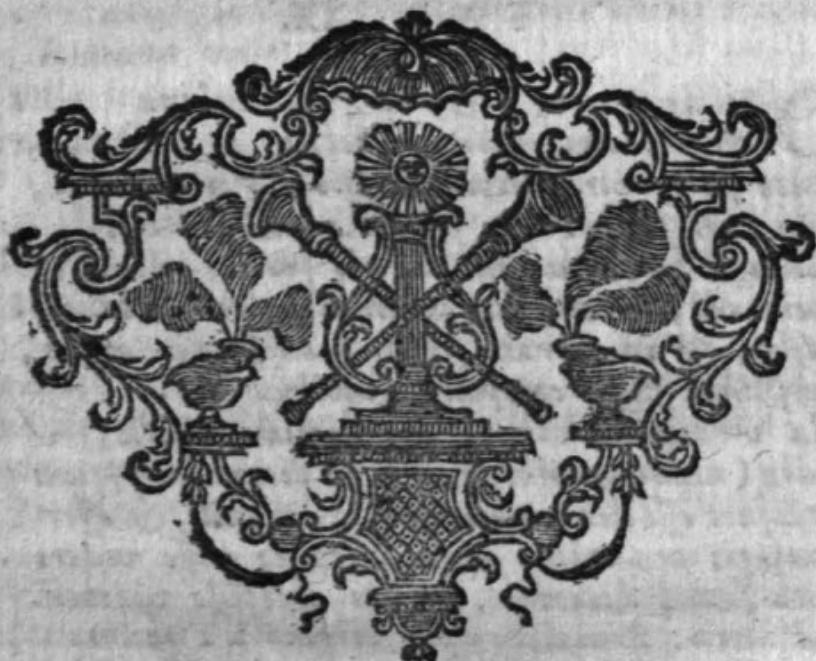
lum a se in colle, qui inde Quirinalis dictus est, visum, augustiore forma, cum ad Deos abiaret, &c. Hinc pro Deo cultus, & Quirinus, ut ipse mandaratur, appellatus est. Liv. 1. Victor. 1. c. alii.

2 Iris cur dicta Thaumantias, vide quae ad 408. v. 1. 4.

*Decidit in terras: a cuius lumine flagrans 850
 Hersilię crinis cum sydere cessit in auras.
 Hanc manibus notis Romana conditor urbis
 Excipit, & priscum pariter cum corpore nomen
 * Mutat, Oramque vocat: qua nunc dea juncta
 Quirino est.*

* Aliam mortalium linguam a
 lingua Deorum statuunt poete.
 Οὐ βραίρεον καλέσθι θεοῖ,
 αἰδηρες δέ τε τόντες Αἴ-
 γουσσα. Iliad. a. Sic Ξαρ-

δον & Σκάμωνδρον. noster
 l. 11. Hunc Icelon Superi, mortale
 Phobotera vulgus Nominat. En-
 nius 1. Annal. Teque Quirine pa-
 ter venerans, Oramque Quirini.

PUB. OVIDII NASONIS

METAMORPHOSEΩΝ

LIBER XV.

My^{sc}ellus absolutus, calculis nigris
in albos conversis.

F A B. I.

Quaritur interea 1 quis tanta pondera molis
Sustineat, tantoque queat succedere regi.
Destinat imperio clarum 2 pranuntia veri
Fama Numam. 3 Non ille satis cognosce Sabina
Gentis habet ritus: animo majora capaci 5
Concipit, &c., que sit rerum natura, requirit.
4 Hujus amor cura, patria, Curibusque relictis,
Fecit ut 5 Herculei penetraret ad 5 hospitis urbem:
Graja quis Italicas autor posuissest in oris
Mœnia quarenti, sic e senioribus unus 10
Rettulit indigenis, veteris non inscius avi.
Dives ab Oceano bobus Jove natus Iberis

1 Quis tanti Imperii oneri ferendo par sit post Romulum.

2 Magna, inquit Plinius ep. 3.
I. 2. Isæum fama præcesserat, major inventus est.

3 Neque ingenio tantum ad virtutes dotatus, aut severa & tetrica Sabinorum disciplina institutus videbatur; sed & studiosus naturæ indagator rerum causas speculabatur. Sed lege Livium lib. 1. Curibus Sabiniis habigabat Numa, vir cœfulissimus, &c.

4 Per Placentiam potius quam Veronam sibi aditum struit No-ster ad narrationem Pythagoricæ doctrinæ. Fieri non potest, inquit Dionysius Halicarn. lib. 1. Rom. antiqu. ut Numa cum Pythagora, qui quatuor post æ-tatibus floruerit, Philosophie operam dederit, & quidem

Crotoniæ, que nondum erat audi-ta. Audi & Livium l. 1. Au-torem doctrinæ ejus falso Sa-miu[m] Pythagoram edunt, quem Servio Tullio regnante Rome, 100. amplius post annos, circa Metapontam & Crotonem, ju-venum cœtus habuisse constat, &c.

5 Crito Herculem ex Hispania redeuntem cum armentis Geryonis hospitio excepit, ab eo didicit fore ut aliquando eodem in loco urbs conderetur: quam tandem condidit Myscel-lus, ut habet Strabo libro 6. & Scholiares Aristophanis in Nu-bibus. Suidæ est Myscellos. Lu-cian. in Carapl. Micyllus. Ab Hercule jussam ædificari in gratiam Crotonis, scribit Jam-blarius c. 9. lib. de vita Py-thagoræ.

1 Litora felici tenuisse 1 Lacinia cursu
 Fertur, & armento teneras errante per herbas,
 Ipse domum magni, nec inhospita recta Crotonis 15
 Intrasse, & requie longum relevasse laborem,
 Atque ita discedens, Aeo, dixisse, nepotum
 Hic locus urbis erit. promissaque vera fuerunt.
 Nam fuit Argolico generatus Alemon quidam
 Mycelus, illius diis acceptissimus avi. 20
 Hunc super incumbens pressum gravitate soporis
 2 Claviger alloquitur; Lapidos as 3 Aesaris undas
 I pete 4 diversi, patrias age desere sedes:
 Et, nisi paruerit, multa ac metuenda minatur.
 Postea discedunt pariter Somnusque Deusque. 25
 Sturgit Alemonides; tacitaque recentia mente
 Visa refert, pugnatque diu sententia secum.
 Nomen abire jubet, prohibent discedere leges;
 Penaque mor's posita est patriam mutare volenti.
 Candidus Oceano nitidum caput ab siderat Sol, 30
 Et caput extulerat densissima sydereum nox:
 Visus adesse idem Deus est, eademque monere,
 Et, nisi paruerit, plura & graviora minari.
 Pertinuit: 5 patrumque simul transferre parabat
 In sedes 5 penetrale novas. Fit murmur in urbe, 35
 Spretarumque agitur legum reus: utque peracta est
 6 Causa prior, crimenque patet sine teste probatum,
 Squallidus ad superos 7 tendens reus ora manusque,
 O cujus celum bis 8 sex fecere labores.
 Fer, precor, inquit, operi: nam tu mihi criminis
 auter. 40
 9 Mos erat antiquus, niveis, atrisque lapillis,
 His damnare reos, illis absolvere culpa.
 Tunc quoque sic lata est sententia tristis, & omnis

1 Lacinium promontorium, a Lacinio latrone nuncupatum, a quo distat Crotona 5. mill. pass.

2 Hercules. 3 Fl. qui medium Crotoneam interfluit.

4 Longe hinc ab Argis sc. distantis.

5 Paternos lares, supellestissem, mobilia, ut dicunt, bona.

6 Accusatio, crimen migrationis e patria, legibus interdicta.

7 Mss. & alii excusi tollens.
 8 Lib. 9. v. 183.

9 Notus hic mos ex illo Alci-
 biadis, qui cvidam querenti,

τιςδεις τη πατερίδι τλω
 περι σε κείσιν, respondit,

85. τη πατερίδι. δέδοικα
 γάρ μη αγνόησαι εἴ τοι

τλω μέλαιναν εμβαλῆ αὐ

τι τ λόκης ψῆφον. Elian.
 Var. hist. l. 13. c. 38.

*Calculus immitem demittitur ater in urnam.
Qua simul effudit numerandos versa lapillos, 45
Omnibus e nigro color est mutatus in album:
Candidaque Herculeo i sententia numine facta
Solvit Alemoniden. Grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ; ventisque faventibus equor
Navigat Jonium; 2 Lacedæmoniumq; Tarentum 50
Praterit, & 3 Sybarim, Salentinumque 4 Neathum,
Thurinosque sinus, 5 Temesenque, & 6 Japygis arva.
Vixque pererratis, qua spectant litora, terris,
Invenit Æsarei 7 fatalia fluminis ora;
Nec procul hinc tumulum, sub quo sacrata Crotonis 55
Offa tegebat humus; jussaque ibi menia terra
Condidit, & nomen tumulati traxit in urbem;
Talia constabat certa primordia fama
Esse loci, positaque Italis in finibus urbis.*

1 Cum respectu ad candidos calculos.

2 A Phalanto Lacone conditum.

3 Urbem magnæ Græciæ, postea Thurium dictam.

4 Fluvium in Salentinis.

5 Opp. ære clarum.

6 Promontorium Japygium.

7 Fato & Herculis indicio sibi debita.

Pythagoræ oratio ab esu carnium dehortans.

F A B. II.

*V*ir fuit hic ortu i Samius: sed fugerat una 60
Et Samon, & dominos, odioq; tyrannidis exul
Sponte erat. isque, licet cœli regione remotus,
Mente deos adiit, & qua natura negabat
Visibus humanis, 3 oculis ea pectoris hancit:
Cumque animo, & vigili perspexerat omnia cura;
In medium discenda dabat: 4 cœtumque silentum, 65

1 Ex inf. Samo. sed Jamblico
2. cap. ex Samo opp. Cephallenias inf. Laertio lib. 8. &
Eusebio Euangel. prep. lib. 10.
c. 4. Thuscus Mnesarchi filius
Pherecydis auditor, post eius obitum profectus in Samum
Hermodamanti se in disciplinam dedit. Porphyrius ex Cleante Syrum fuisse refert, ex Lyco, Plaesiugm, aliis Metaponticum.

2 Ex Ægypto reversus in partiam, a tyranno Polycrate occupari offendens, Crotone in Italia petiit. Laertius I. 8. & Porphyrius in vita Pythag.

3 Animi opticis vacavit.

4 Εχεμυδιαν innuit; silentium sc. ad tempus pro estimato solertiae captu injunctum iis, quos exploratos admisit Pythagoras, voluitque

Dictaque mirantum, 1 magni primordia mundi;
 Et rerum causas, & quid natura, docebat:
 Quid Deus, unde nives, qua fulminis esset origo:
 Jupiter, an venti, discussa nube tonarent;
 Quid quateret terras; qua sidera lege mearent; 70
 Et quodcumque latet: primusque animalia mensis
 Arguit imponi: primus quoque talibus ora
 Docta quidem solvit, sed non & credita, verbis.
 2 Parcite mortales dapibus temerare nefandis
 Corpora: sunt fruges; sunt deducentia ramos 75
 Pondere poma suo, tumidaque in vitibus uvae;
 Sunt herba dulces; sunt qua mitescere flamma,
 Molliri queant; nec uobis lacteus humor
 Eripitur, nec mella thymi redolentia flore.
 Prodigia divitias, alimentaque mitia tellus 80
 Suggerit, atque epulas sine cade & sanguine prabet.
 Carne fera sedant jejunia, nec tamen omnes:
 Quippe equus, & pecudes, armentaque gramine vivunt;
 At, quibus ingenium est immansuetumque, ferumq;
 Armenia tigres, iracundique leones, 85
 Cumque lupis ursi, dapibus cum sanguine gaudent.
 Heu quantum scelus est in viscera viscera condit,
 Congestoque avidum pinguescere corpore corpus,
 Alteriusque animantem animantis vivere letho!
 Scilicet in 3 tantis opibus, quas optima matrum 90
 Terra creat, nil te nisi tristia mandere favo
 Vulnera dente juvat? ritusque referre 4 Cyclopum?

pruis αἰκεσινὸς esse, quam
 μαδητικὸς, aut φυσικός.
 lege c. 9. l. 1. Agellii, & quæ
 Apulejus 2. Florid. sub calce.
 Prima apud eum meditatio, sa-
 piens futro, fuit linguam coe-
 cere: verba quæ volania Poete
 appellant, ea verba, detractis
 pinnis, inta murum cendentium
 densum premere, &c. Jamblic.
 c. 18. Suidas. Porphyrius.

1 De Deo, rerum principiis
 & caussis, celo, meteoris, &c.
 quid senserit Pythagoras, vide
 Porphyrium, Jamblicum. La-
 tertium in vita Pythag. Photii
 bibliothecam. vide & Plutar-
 chum de placitis philosopho-
 rum, & convivialib. questioni-

bus, necnon Philosophos me-
 teorologos, astronomos, &c.

2 Ad Porphyrium lib. 5. τε-
 ρὶ ἀποχῆς τῶν ἐμψύχων.
 Jambl. c. 24. Laertium in vi-
 ta Pythagoræ l. 8. Luciani So-
 mnum. Photii biblioth. Ᾱlian. l. 4. cap. 17. Philostr. de
 vita Apollonii l. c. 6.

3 Lege orationes duas περὶ
 ταρκοφυγίας, quæ adscri-
 buntur Plutarcho.

4 Αὐθρωποφάγον. vide
 quæ de Polyphemo supra l. 14.
 v. 201. & Virg. En. 3. Homer.
 Odyss. 9. Eurip. in Cy-
 clope.

Nec, nisi perdideris alium, placare voracis,
 Et i male morati poteris jejunia ventris?
 At vetus illa atas, cui fecimus Aurea nomen, 95
 2 Fegibus arboreis, & quas humus educat herbis
 Fortunata fuit: nec polluit ora cruento.
 Tunc & aves tuta movere per aera pennas,
 Et lepus impavidus mediis erravit in arvis,
 Nec sua credalitas 3 piscem suspenderat hamo: 100
 Cuncta sine insidiis, nullamque timentia fraudem,
 Plenaque pacis erant. Postquam non utilis autor
 Victibus invidit, (4 quisquis fuit ille deorum)
 Corporeaque dapes avidam demersit in alvum;
 Fecit iter sceleri: primoque e cede ferarum 105
 Incaluisse putes maculatum sanguine ferrum;
 (Idque satis fuerat) nostrumque potentia lethum
 Corpora missa neci, salva pietate fatemur:
 Sed quam danda neci, tam non epulanda fuerunt.
 Longius inde nefas abiit. Et prima putatur 110
 Hostia sus meruisse mori: quia semina pando
 Eruerit rostro, spemque interceperit anni.
 Vite caper morsa Bacchi mactatus ad aras
 Dicitur ultioris, nocuit sua culpa duobus. 114
 Quid meruistis oves placidum pecus, inquietuendos
 Natum homines, pleno que fertis in ubere nectar?
 Mollia que nobis vestras velamina lanas

¹ Incontinentis, dissoluti
 ῥηδύτοις αἰδηφόγυς, cui carne
 opus est, ut satur esse queat.
 MSS. margo habet male consue-
 ti; a moribus.

² Lib. I. v. 103.

³ Quin & piscem esum inter-
 dixit suis Pythagoras. An quod
 ελλότες sint silentii cultores,
 quod ipse divinum quid existi-
 mabat? ut habet Athenaeus I.
 c. c. 10. An hoc a Pherecide
 Syro habuit? Pisces enim in-
 ter numina venerantur Syri.
 vide quēad v. 45. lib. 4. sup.
 capturam piscium redemisse
 Pythagoram scribunt Jambli-
 cus, Laert. Apulejus in Apo-
 logia.

⁴ Jovi hoc imputant poetæ,
 autori scilicet tum facilis vistus
 atque simplicis vita invisa &

amotæ, tum immisæ Pando-
 ræ. vide quæ Tzetzes ad illa
 Hesiodi A'λαχ Ζεὺς ἐπρύψε,
 &c. & Virgil. 1. Georgie. Pa-
 ter ipse colendi Haud facilem
 esse viam voluit, &c. Prima
 Ceres avidæ gavisa est sangu-
 ine porcæ, &c. 1. Fastor. mox,
 Rode caper vitam; ramus hinc
 cum flabis ad aras, &c. quan-
 quam aras incruentas voluit,
 & placentas tantum obtulit,
 sacrificia inanima. sunt tamen,
 inquit Laertius, qui gallos at-
 que hædos mactasse dicant. i-
 mo cuncta illum animata in ci-
 bum permisisse. μόνον δέ τι
 ἀπέχεσθαι αροτύροις θοῖς
 καὶ πρίδι. Idem Jamblicus.
 Lege &c. 25. l. 5. Laertantii, &
 Elian. variat. hist. l. 5. c. 14.

Prabetis, vitaque magis, quam morte juvatis?
 Quid meruere boves, animal sine fraude doloque,
 Innocuum, simplex, natum tolerare labores? 120
 Immemor est demum, nec frugum munere dignus,
 Qui poruit, curvi dempto modo pondere aratri,
 1 Ruricolam mactare suum: qui trita labore
 Illa, quibus roties durum renovaverat aruum;
 Tot dederat messes, percussit colla securi. 125
 Nec satis est, quod tale nefas committitur: ipsos
 2 Inscriptere deos sceleri, numenque supernum
 Cade laboriferi credunt gaudere invenci.
 Victima labe carens, & præstantissima forma
 (Nam 3 placuisse nocet) vittis præsignis, & 4 auro 130
 Sistitur ante aras, auditque ignara precantem,
 Imponique sua videt inter cornua fronti,
 Quas coluit 5 fruges; percussaque sanguine cultros
 Inficit in liquida 6 prævisos forsitan unda.
 7 Protinus erectas viventi pectore fibras 135
 Inspiciunt, mentesque deum scrutantur in illis.
 Unde fames homini vetitorum tanta ciborum est?
 Audetis vesci genus o mortale? quod, oro,
 Ne facite: monitis animos advertite nostris:
 Cumque boum dabitis casorum membra palato, 140
 Mandere vos vestros scite & sentite colonos.
 Et quoniam deus ora movet, sequar ora moventem
 Rite deum, 8 Delphosque meos, ipsumque recludam
 Æthera, & augusta referabo oracula mentis.

- 1 Rustici laboris socium.
- 2 Quin & Diis invidiam secede, hos in partem prædis. & nidoem viëtimarum adseiscentes.
- 3 Non enim nisi eximię, lecte que aris admoventur hostię, plasset in vulnus maxima cervix.
- 4 Neque vittis tantum præsignes ducebantur viëtima, sed & auro, χυσόνδρα, cornibus auratis & bracteatis.
- 5 Salsas fruges, molam, farinam sale mistam, qua frons viëtima, focus, & cultri aspergebantur.
- 6 Aqua in sacris adhibita, & per pelvis disposita. An quia prævisos in aqua timet hostia cultros? 1. l. Fastorum.
- 7 De aruspicina, & extispici-

na vide quæ nos ad Senecæ Oedip. a. 2. sc. 2. & Thyeſt. v. 703. & ad Lucanum l. 1. v. 510.

8 Oraculum meum, sententiam æque certam ac Apollinis Delphici cortinam. Allusum simul ad illud poetæ cuiusdam Samii, cuius meminerunt Porphyrius & Jamblicus; Πυθαγόρα� Θ' ὅγε τικτε Διὶ φίλον Α' πόλλωνι Πυθαγόρα�, &c. Aristippus ita appellatum ait, ὅτι τώι αλιγείται ηγόροις εχειτον Ρ πυθαγόρα�. Laert. l. 8. Elian. 2. lib. 20. Apollo Hyperboreus dicit.

1 Magna, nec ingenii investigata priorum, 145
 Quaque diu latuere, canam: Juvat ire per alta
 Astra, juvat terris, & inerti sede relicta,
 Nube vehi, validique humeris insistere 3 Atlantis,
 Palantesque homines passim, ac rationis egentes
 Despectare procul, trepidosque, obitumq; timentes 150
 Sic exhortari, seriemque evolvere fati.

1 *Avia Pieridum peragro loca,*
nullius ante Trita sole, &c.
 Lucret. l. 4. v. 1.

2 *Terra, brata tellure, Horat.*

34. Ode lib. 1.
 Qui cœlum sustinere flagi-
 tur, v. 661. l. 4.

Euphorbus in Pythagoram, & quod cuncta
 rerum temporibus mutentur.

FAB. III.

O Genus attonitum gelida formidine mortis,
 Quid 1 Styga, quid tenebras, & nomina
 vana timetis,
 Materiem vatum, falsique pericula mundi?
 Corpora sive rogas flammae, seu tabe vetustas 155
 Abstulerit, mala posse pati non ulla putetis.
 2 Morte carent anima: semperque priore relicta
 Sede, novis domibus vivunt, habitantque recepta:

1 Veterum de inferis senten-
 tiam lege apud Cel. Rhodig.
 lib. 10, cap. 12, & Tertullian.
 advers. gentes cap. 11. Ma-
 crob. in Somn. Scip. lib. 1. c.
 10. & 11. Tuscul. quest. Cic. 1.
 2 Ψυχὴ δὲ αὐτοῖς τὸ
 αὐγῆρως ζῆ διὰ παντὸς,
 Phocylides. De animæ immor-
 talitate quid senserint saniores
 Philosophi, consulendi Plato in
 Phædone, Phædro, Timo^o,
 Philæbo, & alii tum Platonici
 , & Pythagorei, Plotinus,
 Jamblicus, Porphyrius, Pro-
 clus, Apuleius, &c. & Aristoteles,
 Seneca, Epictetus, Phi-
 lostratus de vita Apollonii lib.
 8. c. 13. Plutarchus de placitis
 Philosoph. lib. 4. Tum Theo-
 logi: Tertullianus lib. de ani-
 ma, capite 54. Augustinus de

Civitate Dei, lib. 12. cap. 26.
 Laßtantius lib. 3. cap. 8. & 1.
 7. cap. 8. & 12. Eusebius pra-
 parat. Euangel. lib. 1. cap. 4.
 Clemens Alexand. l. 3. Stromat.
 Qui & l. 6. Stromatum,
 quod Herodotus scribit lib. 1.
 ait Pythagoram inter alia &
 hoc περὶ τὸ μετεύσωμα
 τῶσιν τὸ Ψυχῆς dogma ab
 Ægyptiis duxisse. Verum quae
 fuerit ipsius μετεύσωμα,
 seu παλιγνενσία, doceant
 ipsi Pythagorici, Porphyrius,
 Plotinus, Jamblicus, &c. &
 Laertius in vita ipsius. quam
 refellit Laßtantius lib. 3. c. 13.
 & lib. 7. cap. 12. & Augustin.
 lib. 10. de Civitate Dei, cap.
 30.

1 Ipse ego (nam memini) Trojani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram: cui pectori quondam 160
Habuit in adverso gravis hasta & minoris Atrida.
Cognovi clypeum lava gestamina nostra
Nuper 3 Abantais, templo Junonis, in Argis.
4 Omnia mutantur; nihil interit: errat, & illinc
Huc venit, hinc illuc, & quoslibet occupat artus 165
Spiritus, eque feris humana in corpora transit,
Inque feras noster, nec tempore deperit ullo.
Utque novis facilis signatur cera figuris,
Nec manet, ut fuerat, nec formas servat easdem;
Sed tamen ipsa eadem est: animam sic semper eandem
Esse: sed in varias doceo migrare figuras. 170
5 Ergo ne pietas sit victa cupidine ventris,
Parcite (vaticinor) cognatas cade nefanda
Exturbare animas, ne sanguine sanguis alatur.
Et quoniam magno feror a quoque, plenaque ventis 175
Vela dedi: 6 Nihil est toto quod perstet in orbe:
7 Cuncta fluunt, omnisque vagans formatur imago;
8 Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,

1 Primum se Aethalidem filii
se memorabat: secundo Eu-
phorbum; quod testatus est, a-
gnito scuto suo suspenso inter
alia spolia in Junonis Argivæ
templo: tertio Hermotimum:
quarto Pyrrhum: quinto Pytha-
goram. O miram & singula-
rem Pythagoræ memoriam, in-
quit Lafrant. lib. 3. c. 12. quem
locum vide. Hoc nimirum ha-
buit ex munere Mercurii, tum
ut vivens, tum vita functus o-
mniuum quee contingenter, me-
moriam retineret. Laertius in
vita Pythagoræ.

2 Menelai, cuius manu cesi-
dit Euphorbus.

3 A rege Abante. sed & A-
banites inter Jones & Achivos
memorantur ab Herodoto l. 1.
& Eubœæ etiam pop. sunt.

4 Πρῶτον μὲν αἰθαλίτους
εἶναι φησὶ τὸν Ψυχλί,
&c. Primum quidem animam
esse immortalem affirmavit: de-
inde eam diversa animantium
genera subire: ad hæc post cer-
tos temporum circuitus, idem

quod olim fuerat rursus fieri;
& nihil omnino novum exis-
te, & animata omnia inter se
cognata esse, &c. Laertius in
vita Pythag.

5 Abstinendum ab animatis,
suscit propter transmigrationem
animarum, ex Photii excerptis.
vide & Crinitum lib. 11. cap. 3.
& Hieroclem in aurea carmina
Pythagoræ.

6 Constat, eterna postquamque
lege est, ut confles levitum ni-
hil. Boethius l. 2. metr. 3.

7 Omnia in fluxu sunt & mo-
tu: mutantur rerum omnium
facies. πᾶς τρόπος ἡ τὸν
μέγετος & corruptio unius est
generatio alterius.

8 Tempus ipsum ens potius est
rationis quam rei; numerus
quippe motionis ex eo, quod est
prius & posterius. Aristot. l. 4.
Physic. cap. 14. cuius ne mini-
num quidem momentum con-
sistit. non τὸν ρυμ. Fluit tem-
pus, & avidissimos sui deserit.
Nec quod futurum est, verum
est; nec quod fuit. In punto

Non secus ac flumen. neque enim consistere flumen;
Nec levis hora potest: sed ut unda impellitur unda, 180
Urgeturque eadem veniens, urgetque priorem:
Tempora sic fugiunt pariter, pariterque sequuntur,
Et nova sunt semper: nam quod fuit ante, relictum est,
Fitque quod haud fuerat, momentaque cuncta no-
vantur.

Cernis & emensas in lucem tendens noctes, 185
Et iubat hoc nitidum nigra succedere nocti.

Nec color est idem caelo, cum lassa & quiete
Cuncta jacent media, cumque albo Lucifer exit
Clarus equo: rursusque alius, cum pravia lucis
Tradendum Phœbo & Pallantis inficit orbem. 190
4 Ipse dei clypeus, terra cum tollitur ima,
Mane rubet, terraque rubet cum conditur ima:
Candidus in summo est, melior natura quod illic
Ætheris est, terraque procul contagia fugit.

Nec par, aut eadem nocturna forma Diana 195
Esse potest usquam: semperque hodierna sequente,
Si crescit, minor est: si major, si contrahit orbem.

6 Quid? non in species secedere quattuor annum
Aspicis, atatis peragentem imitamina nostra?
Nam tener, & lactens, pueriq; simillimus auro 200
Vero novo est: tunc herba nitens, & roboris expers
Turget, & insolida est, & spe delectat agrestes.
Omnia tum florent, florumque coloribus almus
Ludit ager: neque adhuc virtus in frondibus ulla est.
Transit in Æstatem post Ver robustior annus, 205
Fitque valens juvenis: neque enim robustior atas
Ulla, nec uberior, nec qua magis ardeat, ulla est.

fugientis temporis pendo, &c.
Senec. Natur. c. ult. quem
vide. & lib. de Brevitate vita
c. 10.

1 Solem.

2 Noche media.

3 Aurora Pallantis filia.

4 Ipse orbis Solis. An utique
e forma clypei, quæ rotunda?
an forte concepit hoc noster?
atque expressit ex illo Plauti-
no: Curate, ut splendor meo sit
clypeo clarior, Quam Solis radii
esse olim, quam sudum est, so-
lent. Miles gloriofus 1. ver. an
ex illo Virgiliano 3. lib. Ar-

golici clypei, aut Phœbæ lam-
padis instar, de Polyphe mi or-
culo.

5 Ubi decrescit luna, hodierna
major est quam crastina.

6 Δικηρῆται ἡ καὶ τοῦ
Ὥρωτος βίον ὅτες ποτί,
εὐοσι εἴτει, &c. Sunt autem
ætates istæ & anni temporibus
accommodatae, veri puer, æ-
stati adolescens, &c. Laertius
in vita Pythag. lege & que Pe-
trus Crinitus lib. 5. de Honestâ
disciplina, cap. 9.

Excipit autumnus, posito fervore juvente;
 Maturus, mitisque, inter juvenemque fenemque
 Temperie medius, sparsus quoque tempora canis. 210
 Inde senilis hyems tremulo venit horrida passit.
 Aut spoliata suos, aut quos habet alba capillos.
 Nostra quoque ipsorum semper, requieque sine ulla
 Corpora i vertuntur: nec quod frumentus, sumusque,
 Cras erimus. 2 Fuit illa dies, qua semina tantum, 215
 Spesq; hominum prima, matrisque habitavimus alvo:
 Artifices natura manus admovit, & angi
 Corpora visceribus distenta condita matris
 Noluit, eque domo vacuas emisit in auras.
 Editus in lucem jacuit sine viribus infans: 220
 Mox 3 quadrupes, rituq; tulit sua membra ferarum,
 Paulatimque tremens, & nondum poplite firmo
 Constitit, adjutisque aliquo & conamine nervis:
 Inde valens, veloxque 5 fuit, spatiumque juventa
 Transit, & emeritis medii quoq; temporis annis, 225
 Labitur occiduq; per iter declive senecta.
 Subruit hac avi demoliturque prioris
 Rokora. Fletque 6 Milo senior, cum spectat inanes
 Illos, qui fuerant solidarum more ferarum
 Herculeis similes, fluidos pendere lacertos. 230
 Flet quoque, ut in speculo rugas conspexit aniles
 7 Tyndaris, & secum, cur sit bis raptæ, requirit.
 Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas

¹ Accretione, aut diminutione
 mutantur, adveniente scil. no-
 va materia, aut fluente, parte
 post parrem; manente tamen
 forma materiali, idest anima
 vegetativa per totam vitam,
 eadem numero.

² Ita per gradus & numeros,
 & semine, coagulo, sanguine,
 embryo formiamur in utero ma-
 tris: infusa denique anima,
 tempestiva tandem maturitate
 in lucem producimur. Plinium
 adi l. 7. c. 6. & quæ ex Hip-
 pocrate ad illum Dalecampius,
 Solinum cap. 4. Physicos alios,
 & Medicos.

³ Reptans. videturque allu-
 sum ad Sphingis ænigma. Qui
 quadrupes foret, & bipes, &
 tripes unus & idem, vide quæ

nos ad Thebaida Senec. v. 219.
⁴ Adminiculo geniculis ada-
 ptato, ne varè, aut compren-
 nes fierent. Varro i. 8. de L.
 Lat. serperastrum vocat.

⁵ Alii leg. furit, alii fugit. 2
⁶ Qui cum jam senex esset,
 inquit Cicero in Catone, vide-
 retque athletas se exercentes,
 aspexisse lasertos suos dicitur,
 illacrymansque dixisse: At hi
 quidem jam mortui sunt. Hu-
 jus miserabilem exitum refert
 Pausanias in Corin. post. Agell.
 l. 15. c. 15. & alii.

⁷ Helena, Tyndari, & Ledæ
 filia, a Theseo novennis raptæ,
 sed a fratribus Dioscuris recu-
 perata. Menelao in matrimo-
 nium data, mox a Paride ra-
 pta, &c.

Omnia destruitis, vitiataque dentibus avi
Paulatim lenta consumitis omnia morte. 235
Hac quoque non perstant, quæ nos elementa vocamus:
Quasque vices peragant, animos adhibete, docebo:

Elementorum mutationes, & aquæ in terras,
montes in valles, & contra.

FAB. IV.

Quartuor in aeternus 2 genitalia corpora mundus
Containet: ex illis duo sunt onerosa, suoque
Pondere in inferius tellus atq; unda feruntur; 240
Et totidem gravitate carent, nulloque premente
Alta petunt, aer, atque aere purior ignis.
Quæ quamquam spatio distant, tamen omnia sunt
Ex ipsis, & in ipsa cadunt: resolutaque tellus
In liquidas rarescit aquas; tenuatus in auras 245
Aeraque humor abit; dempto quoque ponderer rursus
In superos aer tenuissimus emicat ignes.
Inde retro redeunt, idemque retextitur ordo.
Ignis enim densum spissatus in aera transit;
Hinc in aquas; tellus 3 glomerata cogitur unda. 250
4 Nec species sua cuique manet: rerumque novatrix
Ex aliis alias reparat natura figuræ.
Net perit in tanto quicquam (mihi credite) mundo,
Sed variat, faciemq; novat: 5 Nascique vocatur, 255
Incipere esse aliud, quam quod fuit ante; 6 Morique
Desinere illud idem. 7 Cum sint huc forsitan illa,
Hac translata illuc, summa tamen omnia constant.
Nil equidem durare dñi sub imagine eadem

1 Hoc ex Schola Aristotelica, cui mundus fuit ab omni aeternitate.

2 Elementa 4. corpora simplicia, ex quibus componuntur sublunaria, & in quaæ resolvuntur. de quorum qualitatibus primis, secundis, activis, passivis, συζυγίαις, symbolizante, mutua in se transmutatione, corruptione & contrario, generatione a simili, ita ut alteratio generationem & corruptionem antecedat, &c, con-

fulendi Philosophi naturæ rerum mystæ. Lucretius l. 1. & Jovian. Pontan. c. 2. Meteor. 3 Condensata.

4 Supra ad vers. 178. Cuncta fluunt, omnisque vagans formatur imago.

5 Generari.

6 Corrumpti.

7 Ut rerum constet æquilibrium & proportio, nihil in tanta rerum vicissitudine & mutationibus de summa depedit.

Crediderim. 1 Sic ad ferrum venisti ab auro 260
 Secula; sic toties versa est fortuna locorum.
 2 Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus;
 Esse fretum; vidi factas ex aquore terras:
 Et procul a pelago concha jaciere marinae;
 Et vetus inventa est in montibus anchora summis; 265
 Quodque fuit campus, 3 vallem decursus aquarum
 Fecit, & eluvie mons est deductus in aquor;
 Eque paludosa siccis humus aret arenis;
 Quaque sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
 Hic fontes natura novos emisit, & illie 270
 Clausit: & antiquis tam multa & tremoribus orbis
 Flumina profluiunt, aut exsiccata residunt.

1 De quatuor mundi statibus
 vide l. 1. v. 88.

2 De insulis e mari enatis
 Plin. lib. 2. cap. 86. & 87. &
 Senec. l. 2. Natur. Quæst. cap.
 25. quibus locis maria recesserint,
 Plin. lib. 2. c. 85. Quas
 terras interruperint maria, lib.

2. cap. 88. & Seneca l. 6. Na-
 tur. Quæst. c. 29.

3 Diluvio, inundatione.

4 Terra motæ causas eruditæ
 examinat Seneca lib. 6. cap. 4.
 5. 6. & seq. Plin. lib. 2. cap. 79.
 Aristotel. 2. Meteorolog. c. 7.
 Lucret. l. 6.

Quæ deinceps sequuntur fabulas require in margine.

F A B. V.

a **S**ic ubi terreno Lycus est eponus hiatus,
 Existit procul hinc, alioque renascitur orbe.
 b Sic modo combabitur, recto modo gurgite lapsus 275
 Redditur Argolicis ingens Erasinus in agris.
 c Et Mysum capitisque sui, ripeque prioris
 Penitusse ferunt, alia nunc ire Caicum.
 d Nec non Sicanias volvens Amasenus arenas
 Nunc fluit: interdum suppressis fontibus aret. 280
 e Ante bibebatur; nunc quas contingere nolis
 Fundit Anigrus aquas: postquam (nisi vatibus omnis
 Eripienda fides) illic lavere Bimembres

a Lycus Asiae fl. terre hiatus
 absorptus, post 5. stadia rursus
 emergit. Plin. l. 2. cap. 103.
 Senec. Natur. quæst. lib. 3. c.
 26.

b Erasinus fl. Arcadię. Plin.
 l. 2. c. 103.

c Myzus fl. terra haustus, fon-

tem, alveum, & nomen mu-
 tavit, nunc Caicus dictus.!

d Amasenus fl. Sicilię.

e Anigrus fl. Peloponnesi, ex
 dulci amarus potu factus est,
 postquam in eo lavere se Cen-
 tauri ab Hercule vulnerati.

Vulnera, clavigeri que fecerat Herculis arcus.

*f Quid? Non & Scythicis Hypanis de montibus
ortus* 285

Qui fuerat dulcis, salibus vitiatur amaris?

*g Fluctibus ambita fuerant Antissa, Pharosque,
Et Phoenissa Tyros: quarum nunc insula nulla est.*

*h Leucada continuam veteres habuere coloni;
Nunc freta circumeunt. Zanclę quoque juncta fuisse
Dicitur Italia; donec confinia Pontus* 291
Abstulit, & media tellurem reppulit unda.

*i Si queras Helicen, & Buran Achaidas urbes,
Invenies sub aquis: Et adhuc ostendere nauta
Inclinata solent cum mēnibus oppida mersis.* 295

*k Est prope Pittheam tumulus Træzena, sine ullis
Arduis arboribus; quondam planissima campi -
Area, nunc tumulus. nam (res horrenda relatu)
Vis fera ventorum caxis inclusa cavernis
Expirare aliqua capiens, luctataque frustra 300
Liberiore frui cælo, cum carcere rima
Nulla foret toto, nec pervia fiatibus esset,
Extentam tumefecit humum: cœu spiritus oris
Tendere vesicam solet, aut direpta bicornis
Terga capri. Tumor ille loci permanxit, & alti 305
Collis habet speciem, longoque induruit aro.*

*l Plurima cum subeant audita aut cognita nobis,
Pauca super referam. Quid? Non & lymphæ figuræ
Datque, capitq; novas? Medio tua, Corniger Ammon,
Unda die gelida est, ortuque obituque calecit.* 310

*m Admotis Athamanis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cum Luna recessit in orbes.*

*f Insulæ continentæ factæ.
g Antissa Lesbo inf. Pharos
& Egypto, Tyros Phoeniciæ ad-
jectæ.*

*h Leucadem a continenti a-
vulsit accolarum opera: Messa-
nam, totamque Siciliam ab I-
talia positus. Virg. 3. Æn.*

*i Terra motu urbes istas ab-
sorptas scribunt Orosius 1. 3. c.
3. Strabo 1. 1. Diodor. 1. 15.*

*k Prope Træzena urbem Pe-
loponnesi Pitheo quondam re-
gnatam, area exhalationum in
cavernis subterraneis vi in col-*

*lem intumuit, non secus ac ve-
fica, aut uter inflatus.*

*l De fontis hujus, nec non a-
liorum miraculo vide Plin. lib.
2. c. 102. Curtium lib. 4. Arria-
num 1. 2. Lucret. lib. 6. De Jo-
ve Ammoni arietina forma
cultu vide quæ nos ad Luca-
num 1. 9. v. 512.*

*m Apud Athamanas Epiri po-
pul. fons Dodoneus faces extin-
ctæ accendit, &c. Plin. lib.
2. cap. 103. Solinus c. 12. Me-
la 1. 2. c. 3. Lucret. 1. 6.*

n Flumen habent Cicones, quod potum saxon reddit
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

o Crathis, & hinc Sybaris vestris conterminus
oris 315

Electro similes faciunt auroque capillos:

p Quodque magis mirum est, sunt qui non cor-
pora tantum,

Verum animos etiam valeant mutare liquores:

Cui non audita est obscena Salmacis unda?

q Aethiopesque lacus? quos si quis faucibus ha-
sit, 320

Aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.

r Clitorio quicunque sitim de fonte levarit,
Vina fugit, gaudetque meris abstemius undis:
Seu vis est in aqua calido contraria vino,
Sive, quod indigena memorant, Amithaone natus 325
Prætidas attonitas postquam per carmen & herbas
Eripuit furiis, purgamina mentis in illas
Misit aquas, odiumque meri permanit in undis:

s Hinc fluit effectu dispar Lyncestius amnis:

Quem quicunq; parum moderato gutture traxit, 330
Haud aliter titubat, quam si mera vina bibisset.

t Est lacus Arcadia, Phenium dixere priores,
Ambiguis suspectus aquis; quas nocte timeto:
Nocte nocent pota; sine noxa luce bibuntur.

u Sic alias aliasque lacus & flumina vires 335
Concipiant. Tempusque fuit cum navit in undis,

z Plin. e. 103. l. & Seneca l.
2. Natur. quæst. c. 40.

o O δέ Κράθις τὸς λαον-
μένος ξενοτριχεῖν καὶ λα-
χοτριχεῖν πονεῖ. Strabo lib.
σ. ubi & de Sybari. Euripid. in
Troy.

p De Salmacide fonte Cariæ
distum l. 5. v. 185.

q Lacus quidam in Aethiopia
epoti furorem inducunt, aut
veternum.

r Vinum rædio venire his qui
ex Clitorio lacu biberint, scri-
bit Plin. l. 32. c. 2. est autem
lacus ille Arcadia in Pelopon-
nese. Vitruvius lib. 8. refert e-
pigramma in eandem senten-
tiam, fontis lapidi inscriptum.

Præti autem filias βερευνός^{ος}
laborantes Melanthus Amithao-
nis filius sanæ menti restituit,
morbique αποκαθίσπευσται in
fontem conjectit; ut Poetæ placet.

f Lyncestis aqua, in Macedo-
nia, vint modo temulentos fa-
cit, inquit Plin. l. 2. c. 103.

r Lacum hunc Arcades Styga
vocant, inquit Pausanias in Ar-
cadicis. vide & Plin. l. 4. c. 6.

u De insula Delo erratica su-
pra l. 6. v. 186. & ad 3. Aeneid.
Vergil. De Cyaneis insfl. vide
quæ ad v. 63. l. 7. & quæ ad
Senecæ Med. vers. 341. & ad
Hercul. Fur. v. 1212. Hom. O-
dyss. 12. Pindar. Pyth. 4. Oden.
Apollon. Argonaut. l. 2.

Nunc sedet Ortygie. Tenuit concursibus Argo
Undarum sparsas Symplegadas elisarum:

Quæ nunc immota perstant, ventisque resistunt.

x Nec quæ sulfureis ardet fornacibus Ætna 340

Ignea semper erit: neque enim fuit ignea semper.

Nam sive est animal Tellus, & vivit, habetque

Spiramenta locis flammam exhalantia multiss;

Spirandi mutare vias, quotiesque moverur,

Has finire potest, illas aperire cavernas: 345

Sive leves imis venti cohidentur in antris,

Saxaque cum saxis, & habentem semina flamma

Materiam jaçtant, ea concipit itib[us] ignem;

Antra relinquuntur sedatis frigida ventis:

Sive bituminea rapiunt incendia vires, 350

Luteave exiguis arescunt sulfura fumis;

Nempe ut terra cibos, alimentaque pinguia flamma

Non dabit, absuntis per longum viribus avum,

Natureque suum nutrimentum deerit edaci,

Non feret illa famem, desertaque deseret ignes. 355

y Esse viros fama est in Hyperborea Pallene.

Qui soleant levibus velari corpora plumis,

Cum Tritoniacam novies subiere paludem.

Haud equidem credo: z Sparsæ quoque membra
veneno

Exercere artes Scythides memorantur easdem. 360

a Si qua fides rebus tamen est addenda probatis:

Nonne vides quecumque mora, fluidoque calore

Corpora tabuerint, in parva animalia verti?

I quoque, delectos mactatos obrue tauros:

x Præter Poetas a me citatos
in Indice Poetico tit. Ætna, Lu-
cretium, Virgilium, Claudiu-
num, &c. vide Aristotelem li-
bro de mundo. Sen. epist. 79.
Plin. l. 2. c. 8. Solin. c. 12. Strab.
l. 6. Adfert noster tres incendiī
caussas; 1. ab animali spiritu;
2. a ventis inclusis; 3. a bitu-
mine & sulphure.

y Herodotus in Melpomene
pennas has interpretatur nives.
& Plin. l. 2. c. 12. Mox, in-
quit, Riphæi montes, assiduo
nivis casu, pinnarum similitu-
dine, Pterophorus appellata re-
gio, &c.

z Audi autores a me citatos
ad v. 200. & 223. lib. 7. quin &
Pamphile fit bubo. 3. Met. A-
puleii.

a μ. Μέλιται βυζεῖς,
Aristei inventum. 1. Fastor.
Columella l. 9. cap. 14. Varro
lib. 3. R. R. cap. 16. citat illud
Archelai, βούς φοινίκης
πεποιγμένα τέκνα. Plin. l.
11. cap. 10. Apes in totum am-
missas reparari ajunt ventribus
bubulis recentibus cum simo
obrutiis; Virg. 4. Georg. juven-
corum corpore examinato, sic
ut ----

(*Cognitares usū*) de putri viscere passim 365
Florilegā nascuntur apes, qua more parentum
Rura colunt, operique farent, in spemque laborant.
 b *Pressus humo bellator equus crabronis origo est.*
Concava litoreo si demas brachia cancro,
Catera supponas terra, de parte sepulta 370
Scorpius exibit, caudaque minabitur unca.

c *Quaque solent canis frondes intexere filis*
Agrestes tinea (res observata colonis)
Ferali mutant cum papilione figuram.

d *Seminalimus habet virides generantia ranas,* 375
Et generat truncas pedibus: mox apta natando
Crura dat: utque eadem sint longis saltibus apta,
Posterior superat partes mensura priores.

e *Net catulus partu quem reddidit ursa recenti,*
Sed male viva caro est: lambendo mater in artus 380
Fingit, & in formam, quantam capit ipsa, reducit.

f *Nonne vides quos cera tegit sexangula fetus*
Melliferarum apium sine membris corpora nasci?
Et serisque pedes, serisque assumere pennas?

Junonis volucrem, qua canda sydera portat, 385
Armigerumque Jovis, Cytherejadisque columbas,
Et genus omne avium mediis e partibus ovi,
Ni sciret fieri, quis nasci posse putaret?

g *Sunt qui, cum clauso putrefacta est spina sepulchro,*
Mutari credant humanas angue medullas. 390
Hac tamen ex aliis generis primordia ducunt.

h *Una est quae reparet, seque ipsa reseminet ales,*

b Equorum corpore vespas
 atque crabrones. Πάπων μεγάλη
 τρικῆνος γένεσι, μόσχων δὲ
 μεταλλοῖσι. Varro ibid.

c Inde vermiculus parvus, &
 triduo eruca; rupro deinde cor-
 tice volat papilio. Plin. lib. 11.
 cap.

d Neque enim opus est hēc de
 bombycibus intelligi.

e Ursarum foetus nasci infor-
 mes, lambendo figurari scri-
 bunt autores non ultimi com-
 matis. Falsum id esse, oculatus
 contrarii testis asseverat Dale-
 campius ad c. 36. l. 8. Plin. hi-
 stor.

f Servio, quod sine pedibus

nascantur, nomen habere di-
 cuntur, quasi ἀπόδει. Scali-
 gerio vero l. 4. de L. L. c. 94.
 ab opere, πάρος τὸ ἀπτεῖν.

g Anguem ex medulla homini-
 sis spine gigni, accepimus a
 multis. Plin. l. 10. c. 65. Circa
 sepulchra itaque visuntur.

h Pr̄ter Claudianum, & alios a me citatos in *Indie meo Poetico*, tit. *Phœnix*, lege Tac-
 cit. Annal. l. 5. Elian. l. 5. c.
 58. Pier. Hieroglyph. l. 20. Ges-
 nerum, alios. Phœnicem ja-
 stant Iadi, avem unicam, ne-
 scio an fabulose, inquit Plin.
 lib. 10. cap. 2. Soli sacram
 vivere annos 600. casia, thuri-

*A*ssyrii Phœnica vocant: nec fruge, nec herbis,
Sed thuris lacrymis, & succo vivit amomi.
Hac ubi quinque sua complevit secula vita, 395
Ilicis in ramis, tremulaque cacumine palma
Unguis, & duro nidum sibi construit ore:
Quo simul ac casias, ac nardi lenis aristas,
Quassaque cum fulva substravit cinnama myrrha;
Se super imponit, finitque in odoribus avum. 400
Inde ferunt, totidem qui vivere debeat annos,
Corpore de patrio parvum Phœnica renasci.
Cum dedit huic etas vires, onerique ferendo est,
Ponderibus nidi ramos levat arboris altae,
Fertque pius cunasque suas, patrumq; sepulchrum;
Perque leves auras Hyperionis urbe potitus, 405
Ante fores sacras Hyperionis ade reponit.

i Si tamen est aliquid mira novitatis in istis,
Alternare vices, & qua modo foemina tergo
Passa marem est, nunc esse marem miremur Hya-
nam. 410

I Id quoque quod ventis animal nutritur, & aura,
Protinus assimulat tetigit quoscunque olores.

m Victa racemifero Lyncas dedit India Baccho,
E quibus, ut memorant, quicquid vesica remisit;
Vertitur in lapides, & congelat aere tacto. 415

n Sic & coralium quo primum contigit auras
Tempore durescit: mollis fuit herba sub undis.
Definet ante dies, & in alto Phœbus anhelos
Æquore tinget equos, quam consequar omnia dictis
In species translata novas. Sic omnia verti 420
Cernimus, atque alias assumere robora gentes,
Concidere has. sic magna fuit censuque virisque,
Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos;
Nunc humilis veteres tantummodo Troja ruinas,

que surculis nidum construere,
& superemori: ex ossibus &
medullis ejus nasci vermiculum,
inde fieri pullum, &c. iusta
priori reddere, totum ni-
dum deferre prope Panchajam,
in Solis urbem, & in ara ibi
deponere, &c.

i Hyēnis utramque esse natu-
ram annis alternis credit vul-
gus, Aristoteles negat, inquit
Plin. l. 8. c. 30. Tales, inquit

Sabinus, sunt Theologi ambi-
gue de gravissimis rebus pro-
nunciantes & docentes, &c.

i Chamæleon omnium quæ tan-
git refert colorem, rubrum can-
didumque excipit. Plutarchus
l. de Adul. de quo Plin. l. 8. c.
33. Tertul. de Pallio. Pierius
l. 27. Alciat. emblem. 53.

m Ex urina lyncis lapis lyn-
curius.

n Ut ante l. 4. v. 744.3

Et pro divitiis tumulos ostendit avorum: 425
 1 *Clara fuit Sparte; magna vixere Mycena;*
Necnon & Cecropis; necnon Amphionis arces;
Vile solum Sparte est; alta cecidere Mycena;
Oedipodionia quid sunt, nisi nomina, Theba?
Quid Pandionia restant, nisi nomen, Athene? 430

1 *Lacedæmon, Mycenæ, Athenæ, ab Amphione conditæ,* | *nunc prostratæ & dirutæ, ur-*
Thebæ Oedipodæ regnatæ, Ur- | *bium cadavera projecta jacent,*
bes & quondam florentissimæ, | *ut Sulpitius epist. 5. lib. 4. ad*
Ciceronem.

Roma ab Ænea fundata, & quod carnis non est omnino vescendum.

F A B. XLIII.

Nunc quoque i Dardaniam fama est consurge-re Romam,
Apenninigena qua proxima Tybridis undis
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
Hac igitur formam crescendo mutat; & olim 435
Immensi caput orbis erit: sic dicere vates,
Faticinasq; ferunt sortes. 2 quantumq; recordor,
Dixerat Ænea, cum res Trojana labaret,
Priamides Helenus flenti, dubioque salutis:
Nate Dea, si nota satis præfigia nostræ
Mentis habes: Non tota cadet te fospite Troja. 440
 3 *Flamma tibi ferrumque dabunt iter: ibis, & una*
Pergama raptæ feres; donec Trojaque, tibique
Externum patrio contingat amicius arvum.
Urbem etiam cerno Phrygios debere nepotes,
Quanta nec est, nec erit, nec visa prioribus annis. 445
Hanc alii 4 proceres per secula longa potentem,
Sed dominam rerum 5 de sanguine natus Juli
Efficiet; quo, cum tellus erit usa, fruentur

1 A Dardanidis conditam Ro-mam, quam alluit Tybris ex Apennino medio profluens.

2 Fictionem hujus ipredictionis apposite imputat ora puer-e-
 ſe: ſue Pythagoras, qui ſe
 temporibus Trojanis Euphor-
 bum fuiffe deliravit. ſed vide
 quæ Ænea Helenus, Vir. 3. En.

3 Deos patrios, patremque
 ferenti ensis & ignis ceflerunt.
 infra.

4 Reges, Consules, alii toga
 & fago clari.

5 Octavius Augustus, Julii Cæſ.
 adoptione filius, qui maternum
 genus ad Ascanium, qui & Ju-
 lius, Æneæ filium referebat.

Æthea

Ætherea sedes, cœlumque erit exitus illi.
 Hac Helenum cecinisse i Penatigero Æneas 450
 Mente memor referto, cognataque mœnia lator
 Crescere, & utiliter Phrygibus viciisse Pelasgos.
 Ne tamen oblitis ad metam tendere longe
 Expatiemur equis: Cœlum, & quodcumque sub illo est,
 Immutat formas; tellusque, & quicquid in illa est. 455
 Nos quoque pars mundi (quoniam non corpora solum,
 Verum etiam 3 volucres animæ sumus, inque fertnas
 Possimus ire domos, pecudumque in pectora condi)
 Corpora que possunt animas habuisse parentum,
 Aut fratrum, aut aliquo junctorum federe nobis, 450
 Aut hominum certe; tuta esse, & honesta sinamus:
 4 Neve Thyestis cumulemus viscera mensis.
 Quam male consuescit, quam se parat ille cruori
 Impius humano, vituli qui guttura cultro
 Rumpit, & immotas præbet mugitibus aures! 455
 Aut qui vagitus similes puerilibus hadum
 Edentem jugulare potest, aut alite vesci,
 Cui dedit ipse cibos! Quantum est quod desit in istis
 Ad 5 plenum facinus? Quis transitus inde paratur?
 Bos aret, aut mortem senioribus imputet annis: 470
 Horriferum contra Borean ovis 6 arma ministret:
 Uvera dent saturæ manibus pressanda capella.
 Retia cum pedicis, laqueosque, artesque dolosæ
 Tollite, nec volucres viscata fallite virga,
 Nec 7 formidatis cervos includite pennis, 475
 Nec celate cibis uncos fallacibus hamos.
 Perdite si qua nocet: verum hac quoq; perdite tantum:

1 Repete quæ ex Æliano adnotavimus ad v. 425.

2 Jaqura utique Phrygibus utili, utpote in bonum cedente, e Trojæ cineribus Roma, urbium principe & orbis capite, renata.

3 Adeoque ex alio in aliud corpus migrantes.

4 Ne itaque vim inferamus pecudibus, in quarum corpora migrarunt forte parentum nostrorum aut cognatorum animæ: nec viscera eorum in nostra condamus, impie Atreum imitati, & mensas Thyestas.

de quibus vide Senecæ Thyestem, & quæ nos ad illum.

5 Ultimæ crudelitatis consummationem, idest homicidium & dapes Cyclopeas, ac Thyestas.

6 Lanam ad vestes.

7 Formidinibus, idest lineis, quibus plumæ versicolores intertextæ, eademque ustulatæ suspenduntur, quæ cervos visu & odore territos in veras plaga impellant. Punicæ eve agitans pavidos formidine penne. Virg. 3. Georg. Senec. Hippolyt. v. 46, & Lucan. l. 4. v. 417.

Ora vacent èpulis, alimentaque congrua carpant;

Numa Deorum cultum instituens,
& Egeriæ luctus.

F A B. LXIV.

TAlibus, atque aliis 1 instructo pectore dictis;
In patriam remeasse ferunt, 2 ultiq; petitum
Accepisse Numam populi Latialis habenas: 481
Conjuge qui felix Nympha, ducibusque Camænis
Sacrificos docuit ritus, gentemque feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes.
Qui postquam senior regnumque avumq; peregit, 485
Extinctum Latiaque nurus, populusque, patresque
Deslevere Numam. nam conjux, urbe relicta,
Vallis Aricinæ densis latet abdita sylvis,
Sacraque 3 Oresteæ gemitu questuque Diana
Impedit. Ah quoties Nympha nemorisq; lacusque, 490
Ne faceret, monuere, & consolantia verba
Dixerunt! quoties fleti 4 Theseius heros,
Siste modum, dixit! nec enim fortuna querenda
Sola tua est: Similes aliorum respice casus;
Mitius ista feres. Utinamq; exempla dolentem, 495
Non mea te possent relevare! Sed & mea possunt.

1 Vide que adnotavi ad v. 7.
hujus lib. Sunt tamen qui a lium a Samio Pythagora, La-
cedemonium scil. suisse Numæ
 $\sigma \nu \gamma \chi \rho \circ \circ \circ \circ$ autument, quem
in Italia exulantem audiverit.
2 De imperio Numæ delato,
religione & pace ab eo institutis,
Egeria nympha, &c. consuendi historici, Livius, Dio-
nysius, Plutarchus, aliis, Vir-

gil. 6. Æneid.

3 Dianæ Scythice simulachrum
& sacra ex Taurica in Itiam
tulisse fertur Orestes cum Iphi-
genia sorore, & in nemore A-
ricino statuisse. vide Lil. Girald.
Syntag. 12. & Laßtant. l. i. c. 21.
4 Hippolytus Thesei filius, vi-
ta ab Esculapio restitutus, &
templo Dianæ in Aricina sylva
prefectus, ut infra.

Hippolytus in Virbium, q. d. bis virum.

F A B. XLV.

Fando aliquem Hippolytum vestras si contigit aures
1 Credulitate patris, scelerata & fraude noverca
Oceubuisse neci, mirabere, vixque probabo. 499

1 Fabula notissima ut notior legendum argumentum Hip- | polyti apud Euripidem & Sene-
cū, adeoque ipse tragedie. | cam, adeoque ipse tragedie.
Sed

Sed tamen ille ego sum. me i Pasiphaea quondam
 Tentatum frustra patrium temerare cubile,
 Quod voluit, finxit voluisse, & criminè verso,
 Indiciine metu magis, & offensave repulse
 Arguit; immoritumque pater projectit ab urbe;
 3 Hostilique caput prece detestatur euntis. 505
 4 Pittheam profugo curru Træzena petebant,
 Jamque Corinthiaci carpebam litora ponti,
 5 Cum mare surrexit, cumulusq; immanis aquarum
 In montis speciem curvari, & crescere visus,
 Et dare mugitus, summoque cacumine fendi. 510
 Corniger hinc taurus ruptis expellitur undis,
 Pectoribusque tenus molles erectus in auras
 Naribus, & patulo partem maris evomit ora.
 Corda pavent comitum: mihi mens interrita mansit
 Exiliis contenta suis. Tum colla feroce 515
 Ad freta convertunt, arrectisq; auribus horrent
 Quadrupedes, monstrique metu turbantur, & altis
 Precipitant currum scopulis: ego ducere 6 vana
 Frena manu spumis albentibus oblitera luctor,
 Et retro lentas tendo resupinus habenas. 520
 Nec vires tamen has rabies superasset equorum,
 Ni rota, perpetuum qua circumvexitur axem,
 Stipitis occursu fracta & disjecta fuisset.
 Excutior curru, lorisque tenentibus artus
 Viscera viva trahi, nervos in stirpe teneri, 525
 Membra rapi partim, partim repressa relinquunt,
 Ossa gravem dare fractasonum, fessamque videres
 Exhalare animam, nullaque in corpore partes,
 Noscere quas posses: 7 unumque erat omnia vulnus.
 Num potes, aut audes cladi componere nostra, 530
 Nympha, tuam? vidi quoqueluce carentia regna,

1 Phædra Pasiphaes & Minois filia, uxor Thesei, Hippolyti noverca.

2 Erubuit nempe haec, cen fastidita repulsa. Juven. Sat. 10. de eadem Phædra.

3 Ex tribus optatis, inquit Cic. i. Off. hoc erat ultimum, quod de Hippolyti interitu irritus optavit. Ωδεοί, Ποσειδόν, ως αρησθέ εμούς πυτήρ, Ορθως ανθρας

τῶν εμῶν κατάγματων. & Sen. Hippol. v. 940.

4 Træzena urbem Peloponnesi, ubi educatus fuerat Hippolytus a Pittheo rege.

5 Audi nuntium haec referentem apud utriusque Tragicum, Eurip. & Sen.

6 Frustra retinere equos territos laboranti.

7 Omnia plenis Membra fluunt venis: totum est pro vulnera corpus. Luc. I. 9. v. 814.

*Et lacerum fovi Phlegethontide corpus in unda.
Nec nisi i Apollineā valido medicamine i proliſ
Redditā vita foret: quam postquam fortibus herbis,
Atque ope z Paonia, Dite 3 indignante, recepi, 535
Tum mihi, ne prasens augerem muneris hujus
Invidiam, densas objecit 4 Cynthia nubes:
Utque forem turus, possemque impune videri,
Addidit atatem; nec cognoscenda reliquit
Ora mihi, Cretenque diu dubitavit habendam 540
Traderet, an Delon: Delo, Cretaque relictis,
Hic posuit, nomenque simul, quod possit equorum
Admonuisse, jubet deponere; 5 Quique fuisti
Hippolytus, dixit, nunc idem Virbius esto.
Hoc nemus inde colo, de diisque minoribus unus 545
Numine sub domina lateo, atque assentior illi.*

¹ AEsculapii. Adi Vir. 7. AEn.
verf. 755. Namque ferunt fama
Hippolytum, &c. & Laſtantium
l. 1. c. 10.

² Medica. Paean nomen me-
dici apud Hom. a quo curatus
Pluto. quin & Paean, Apollo
medicinae inventor.

³ Minui sibi imperium, vio-

lari regni foedera, vite resti-
tutis qui interierant.

⁴ Diana, ut Apollo Cynthius,
a Cyntho monte Deli, ubi nati.

⁵ Qui primum fuerat Demo-
phon; deinde ab equis impe-
rium solventibus dilaniatus
Hippolytus; nunc vita restitu-
tus, Virbius dictus.

Egeria in amnem.

F A B. XLVI.

Non tamen Egeria luctus aliena levare
Damna valent; montisq; jacens radicibus imis
Liquitur in lacrymas; donec pietate dolentis
Mota soror Phœbi gelidum de corpore fontem 550
Fecit, & aternas artus tenuavit in undas.

Gleba in puerum Tagen, qui futurorum apud
Hetruscos scientiam invenit.

F A B. XLVII.

At nymphas tetigit nova res: & i Amazone natus
Haud aliter stupuit, quā cum² Tyrrhenus arator

¹ Hippolytus.

² Thusco cuidam aranti emer-
fit subito e terra sub vomere
pressa puer, cui inde nomen in-
ditum Tages. Is Etruscos a-
ruficinam docuit. Cie. lib. 2.
de Divinatione. Lucan. l. 1. v.

630. Marcellin. l. 21. Arnobius

l. 2. Crinitus lib. 10. cap. 7. &
l. 15. c. 1. Gyrald. Syntagm.

¹ Obscurum hunc aliquem
Terre filium, & quasi ex gle-
ba Theologum interpretatur
Sabinus.

Fatalem glebam motis aspergit in arvis
Sponte sua primum nulloque agitante moveri, 555
Sunse mox hominis, terraque amittere formam,
Oraque venturis aperire recentia fatis.
Indigena dixerat Tagen: qui primus Hetruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros.

Lancea Romuli in Cornum arborem.

F A B. XLVIII.

UTQUE Palatinis harentem collibus olim 560
Cum subito vidit i frondescere Romulus hastam,
Qua radice nova, non ferro stabat adacto:
Et jam non telum, sed lenti viminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.

Meminit hujus lanceæ corneæ Plutarchus in vita Romuli, quod prodigium significavit statum imperii Romani armis fore florentem.

Cippus cornutus factus, & regnum respuens.

F A B. XLIX.

AUT sua fluminea cum vidit i Cippus in unda 565
Cornua: vidit enim falsamq; in imagine credens
Esse fidem, digitis ad frontem saepe relatis,
Qua vidit, tetigit: nec jam sua lumina damnans.
Restitit, ut victor domito veniebat ab hoste:
Ad cœlumq; oculos, & eodem cornua tollens, 570
Quicquid, ait, Superi, monstro portenditur isto,
Seulatum est aliquid patriæ, populoque Quirini,
Sive minax, mihi sit: viridique e cespite factas
Placat odoratis herbosas ignibus aras,
Vinaque dat pateris, mactatarumq; bidentum 575
3 Quid sibi significant trepidantia consulit exta.
Quæ simul aspergit 4 Tyrrhenæ gentis aruspex,

i Genitio Cippo Prætori paludato portam egresso in capite subito veluti cornua emerserunt, inquit Valerius Max. l. 5. c. 5. responsumque est: eum rezem fore, si in urbem revertisset: quod ne accideret, voluntarium ac perpetuum fibimet indexit exilium.

2 E pateris vero vinum inter

victime cornua, & in aram fundere moris erat.

3 Vide quæ nos ad i. Lucani v. 617.

4 Etruscos a Tage aruspiciam accepisse, modo dictum ad vers. 553. Accitos ex Etruria aruspices ad Iustrationes & prodigia procuranda. quin & ex Romanorum principum fi-

Magna quidem rerum molimina vidit in illis:
 Non manifesta tamen. cum vero sustulit acre
 A pecudis fibris ad Cippi cornua lumen, 580
 Rex ait, O salve: tibi enim, tibi Cippe, tuisque
 Hic locus, & Latia parebunt cornibus arces:
 Tu modo rumpe moras, portasque intrare patentes
 Ad propera, sic fata jubent. Namque urbe receptus
 Rex eris, & sceptro tutus potiere perenni. 585
 Rettulit ille pedem, torvamque a menibus urbis
 Avertens faciem, Procul o procul omina, dixit,
 Talia dii pellant: multoque ego justius avum
 Exul agam, quam me videant capitolia regem.
 Dixit, & extemplo populumq; gravemq; senatum 590
 Convocat: ante tamen capitinis nova i cornua fronde
 Velat, & aggeribus factis a milite forti
 Insistit: priscoque deos de more precatus,
 Est, ait, hic unus, quem vos nisi pellitis urbe,
 Rex erit: is quis sit, signo, non nomine dicam. 595
 1 Cornua fronte gerit, quem vobis indicat augur,
 Si Romanum intrarit, famularia jura daturum.
 Ille quidem potuit portas irrumpere apertas;
 Sed nos obstitimus: quamvis conjunctior illo
 Nemo mihi est. vos urbe virum prohibete Quirites,
 Vel, si dignus erit, gravibus vincite catenis, 601
 Aut finite metum fatalis morte tyranni.
 Qualia 2 succinctis, ubi trux insibilat Eurus,
 Murmura pinetis fiunt: aut qualia fluctus
 Aequorei faciunt, si quis procul audiat illos: 605
 Tale sonat populus; sed per confusa trementis
 Verba tamen vulgi vox eminet una, Quis ille est?
 Et spectant frontes, predictaque cornua querunt.
 Rursus ad hoc Cippus: Quem pescatis, inquit, habetis.
 Et dompta capiti, populo prohibente, corona 610
 Exhibuit gemino praesignia tempora cornu.
 Demisere oculos omnes, gemitumque dedere:

Illi tradi sex in disciplinam singulis Etrurię populis, notum ex Cie. I. 1. de Divinat.

1 Coronam regium gestamen a cornu distam volunt, ut habet Pierius l. 41. Hieroglyph. quem adi. Baechus cur cornutus fuerit dictus, vide quae nos ad Senecę Hippolytum v. 753. atque ibi-

dem de Mosis facie cornuta seu radiata. Cornua, inquit Plinius, quadrupedum generi tantum data. Actæonem enim, & Cippum etiam in Latina historia fabulosos reor, l. II. c. 37.
 2 Pinus enim, tereti trunco, alte quasi succincta, prope cäcum ramos profundit.

Atque

Atque illud meritis clarum (quis credere possit?)
 Inviti videre caput: nec honore carere
 Ulterius passi, festam imposuere coronam. 615
 At proceres, quoniam muros intrare vetaris,
 Ruris honorati tantum tibi Cippe dedere,
 Quantum depresso subjectis bobus aratro
 Complecti posses ad finem lucis ab ortu:
 Cornuaque i aratis miram referentia formam 620
 Postibus insculpunt, longum mansura per avum.

1 *Auratis* habent scripti & cu-
 si codices. prætulerim tamen
eraris ductus ratione & fide hi-
 storiaz, quam habes apud Va-
 ller. Maxim. l. 5. c. 6. Cujus te-
 standæ rei gratia, capit is (Cip-

pi) effigies æreæ portæ, qua
 excederat, inclusa est, distaq;
 Raudusculana; quod olim Rau-
 da era dicebantur. Idem Fe-
 stus, & Varro.

Æsculapius Roman accersitus, & in
 serpente mutatus.

F A B. L.]

1 **P**andite nunc Musa, præsentia numina vatum,
 (Scitis enim, nec vos fallit spatiofa vetustas)
 Unde 2 Coronidem circumflua Tybridis alti
 Insula Romulea sacris arcefferit urbis. 625
 3 Dira lues quondam Latias vitiaverat auras,
 Pallidaque exangui squallebant corpora morbo.
 Funeribus fessi, postquam mortalia cernunt
 Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum,
 Auxilium cœlestē petunt; 4 mediamq; tenentis 630
 Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi:
 Utque salutifera miseris succurrere rebus
 Sorte velit, tantaque urbis mala finiat, orant.
 Et locus, & laurus, & quæ habet ipse pharetrus,

1 Pandite nunc Helicona Deo,
 canticusque movere, &c. mox,
 Et meministis enim Divo, &c.
 Virgil. 7. Æn. uterque ex illo
 Homer. 2. Iliad. E' ætere rūm
 uoi μύσαι, &c.

2 Æsculapium, Coronei nepo-
 tem, Apollinis ex Coronide fi-
 lium. qui enim prodeunt secto
 matris utero, huic, utpote me-
 dicinæ Deo, facti sunt. l. 3. v.
 647.

3 Æsculapium Epidauro acci-
 tum Roman, amolienda pe-
 stilitatis gratia, refert Liv. 10.
 dec. 1. l. & 9. dec. l. 3. Aur.
 Victor. c. 32. Val. Max. l. 1.
 c. 8.

4 Farnassum montem, sub
 quo Delphi opp. Apollinis ora-
 culo clari, umbilicum orbis
 statuunt Strabo l. 9. Lucan. l.
 5. v. 71. Claudian. præfat. ad
 Manlii Theodori consulatum,

Intremuere simul, 1 cortinaque reddidit imo 635
 Hanc adyto vocem, pavefactaque corpora movit :
 Quod petis hinc, 2 propiore loco Romane petisses,
 Et pete nunc propiore loco : nec Apolline vobis,
 Qui minuat luctus, opus est, sed Apolline nato.
 Ite bonis avibus, prolemque accersite nostram. 640
 Jussa Dei prudens postquam accepere Senatus,
 Quam colat, explorat, juvenis Phœbeius urbem :
 Quique 2 petant ventis Epidauria litora mittunt.
 Quæ simul incurva missi tetigere carina,
 Concilium, Grajosque patres adiere, darentq; 645
 Cravere Deum, qui presens funera gentis
 Finiat Ausonia: 3 certas ita dicere sortes.
 Dissidet, & variat sententia ; parsque negandum
 Non putat auxilium: multi retinere, suamque
 Non emittere opem, nec numina tradere suadent. 650
 Dum dubitant, seram pepulere crepuscula lucem,
 Umbraque telluris tenebras induxerat orbi:
 Cum Deus in somnis 4 opifer consistere visus
 Ante tuum, Romane, torum; sed 5 qualis in ade
 Esse solet : * baculumque tenens agreste sinistra 655
 6 Cæsariem longa dextra deducere barba,
 Et placido tales emittere pectore voces :
 Pone metus, veniam, simulacraq; nostra relinquam.
 Hunc modo serpentem, baculum qui nexibus ambit,
 Perspice, & usq; nota, visum ut cognoscere possis. 660
 Vertar in hunc, sed major ero, tantusque videbor,
 In quantum verti cœlestia corpora possunt.

1 Occiso Pythonem tripodis cu-
 stode, inquit Jul. Scaliger, o-
 sculum suum fecit : Cujus co-
 rro obdustus tripus, inde etiam
 cortina fuit appellatus. vide
 quæ nos ad Virg. 3. Æneid. &
 magire adytis cortina reclusis.
 & ad Seneca Oedip. v. 33. &
 ad Lucan. l. 5. v. 81.

2 A Roma tamen brevior est
 navigatio per Corinthiacum si-
 num ad Delphos, quam ad Epi-
 daurum in Peloponneso, ut re-
 te H. Glareanus. Sed λοξίας
 Apollo, interdum & vates i-
 phius.

3 Sic Ms. mei, & alii, unde
 expeditior seafus, quam ex le-
 gione Vatic. certant addicere

sortes, quæ viam affectat ad
 verbum prætorium addico.

4 Τέκνον Αἰγαδινίος αὐ-
 μέσον γυναικέος Ασπλα-
 πίον, αὐρων πανταδιπτυχ
 αλεντῆρε νύσσων. Pindar.
 Pyth. ode 3.

5 Humana specie.

* Æsculapio prout medico cur-
 tribuantur insignia baculus &
 draco, lege apud Phornutum de
 Nat. Deorum. Macrobi. Sat. 1.
 l. cap. 10. Pier. Hierogl. l. 16.
 Natal. Com. l. 4. c. 11.

6 Demulcere sibi barbam : que
 cur Æsculapio sit promissa, vi-
 de apud Pierium l. 32. Hierogl.

Exemplo cum voce Deus, cum voce Deoque
 Somnus abit: somnique fugam lux alma secuta est.
 Postea sydereos Aurora fugaverat ignes: 665
 Incerti quid agant i proceres, ad templa petiti
 Conveniunt & operosa Dei, 3 quaque ipse morari
 Sede velit, signis celestibus indicet, orant.
 Vix bene desierant, cum cristis aureus altis
 In serpente Deus pranuncia sibila movit, 670
 Adventuque suo signumque, arasque, foresque,
 Marmoreumque solum, fastigiaque aurea movit:
 Pectoribusque tenus media sublimis in ade
 Constitit, atque oculos circumtulit igne micantes.
 Territa turba pavet: cognovit numina castus 675
 Evinctus vitta crines albente sacerdos.
 En Deus est, Deus est; 4 animis, linguisque favete,
 Quisquis adest, dixit: Sis, o pulcherrime, visus
 Utiliter, populosque juves tua sacra colentes.
 Quisquis adest, visum veneratur numen: & omnes 680
 Verba 5 sacerdotis referunt geminata, piumque
 Eneadea prstant & voce, & mente favorem.
 Annuit his, motisque Deus rata pignora cristis,
 Et repetita dedit vibrata sibila lingua.
 Tum gradibus nitidis elabitur, oraque retro 685
 Flectit, & antiquas abituras respicit aras,
 Assuetasque domos, habitataque templa & salutat:
 Inde per injectis adopertam floribus ingens
 Serpit humum, flectiq; sinus, & mediamque per urbem
 Tendit ad incurvo munitos aggere portus. 690
 Restitit hic: agmenque suum, & turbaque sequentis
 Officium placido vissus dimittere vultu,
 Corpus in Ausonia posuit rate. Numinis illa
 Sensit onus: pressaque Dei gravitate carina.
 Eneadea gaudent, 9 casaque in litore tauri, 695
 Torta coronate solvunt retinacula navis.
 Impulerat levis aura ratem: Deus eminat alte,
 1 Epidaurii.
 2 Magnificis operibus extru-
   cta, instruta, ut mox v. 672. fa-
   stigio aureo, solo marmoreo, &c.
 3 Epidauri, an Roma.
 4 Animo ad sacra attento,
   prstante sacris silentium, pia
   vota concipite, bona verba di-
   cite, mox v. 682. prstant &
   voce & mente favorem.

5 Praeuntis sc. verbis conce-
   ptis.
 6 Diisque relinqendi, &c. E-
   ste salutari tempus in omne mi-
   hi. I. Trist. el. 3.
 7 Lege que Val. Max. I. 1. c.
 8. & quæ Pierius I. 10. Hierogl.
 9 Epidauriorum Deum abeu-
   tem prsequentium.
 9 Felicis navigationis facio-

1m-

Impositaque premens puppim cervice recurvam
 Ceruleas despectat aquas, modicisque per aquor
 Jonium 1 Zephyris 2 sexta Pallantidos ortu 700
 Italiam tenuit, praterque 3 Lacinia templa
 Nobilitata Dea, Scyllaque litora fertur.
 Linquit Japygiam, levibusque * Amphrygia remis
 Saxa fugit, dextra prærupta Ceraunia parte,
 Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque, 705
 Evincitque 4 fretum, Siculique angusta Pelori,
 5 Hippotadæque domos regis, 6 Temesæque metallæ,
 7 Leucosiamque petit, tepidique 8 rosaria Pasti:
 Inde legit 9 Capreas, promontoriumque Minerva,
 Et Surrentino generosos palmite colles, 710
 10 Herculeamq; urbem, Stabiasque, 11 & in otia natam
 Parthenopen, & ab hac 12 Cumæa templa Sibylle.
 Hinc 13 calidi fontes, lentisciferumque tenetur
 Linternum, multamque trahens sub gurgite arenam
 Vulturnus, niveisque frequens Sinuessa colubris, 715
 Minturnaque 14 graves, & 15 quam tumulavit
     alumnus,
 16 Antiphataque domus, 17 Trachasq; obfessa palude,
 Et 18 tellus Circeæ, & spissi litoris 19 Antium.

1 Ventis. Synecdoche. Namque
 Epidauro in Italiam naviganti-
 bus non convenit Zephyrus.

2 Sextæ Auroræ.

3 Lacinium promontorium ,
 ubi Junonis templum .

* Calabriæ, quæ olim Magna
 Græcia dicta est, litus legens, ag-
 nōseò Lacinium, & Japygium
 promont. Caulona, Locros, Na-
 ryciorum coloniam: verum ubi
 sint Amphrygia vel Amphissia
 saxa, ubi in Italia sit Cerau-
 nia, vel Celenia, ubi Rome-
 chium, nec mihi vola aut vestig-
 ium appetet. in prodigiis hisce
 procurandis laborat Adr. Turne-
 bus l. 1. c. 22. neq; tamen litat .

4 Siculum, inter Scyllæum Ita-
 liæ promont. & Pelorum Siciliæ.

5 Insulas Æolias. vide l. 4. v. 553.

6 Temesen, seu Tempsam opp.
 Brutiorum erifodinis nobile.

7 Insulam Lucaniæ , in sinu

Pestano .

8 Opp. Lucaniæ rosis nobile ,

biferique rosaria Pasti.

9 Inf. maris Tyrrheni contra
 promontorium Minervæ, Tib-
 rii secessu notam .

10 Campaniæ urb.

11 Amœnitate , & studiorum
 secessu nobilem Neapolim .

Horat. Epod. 5. *ociosa diciuntur*.
 12 Cumæs . vide quæ nos ad

6. Æn. v. 2.

13 Bajæ forte ; quanquam &
 hæ prius occurruunt .

14 Propter exhalationes palu-
 stres .

15 Cajetam . 7. Æn. v. 1.

16 Formiæ , Antiphatae La-
 strygonum regi regnatæ .

17 Tarracina . Anxur.

18 Circei .

19 Reste . namque Anxur or-
 dine suo præcessit . Ancon lon-
 ge distat . Valerium testor lib.

1. c. 8. Ac prosperam emensi
 navigationem postquam Anti-
 um appulerunt, anguis , qui uti-
 que in navigio remanserat ,
 prolapsum, &c.

Huc ubi veliferam nauta advertere carinam, 719
 (Asper enim jam pontus erat) Deus explicat orbes,
 Perque sinus crebros, & magna volumina labens,
 Templa parentis init flavum tangentia litus.

Æquore placato patrias Epidaurius aras
 Linquit, & hospitio iuncti sibi numinis usus
 Litoream tractu squama crepitantis arenam 729
 Sulcat, & innixus moderamine navis, in alta
 Puppe caput posuit: donec 2 Castrumque, sacrasq;
 Lavini sedes, Tyberinaque ad ostia venit.

Huc omnes populi passim, matrumque, patrumque
 Obvia turba ruit, 3 quaque ignes Troica servat 730
 Vesta tuos: latoque Deum clamore salutant.

Quaque per adversas navis cita dicitur undas,
 Thura super ripas, aris ex ordine factis,
 Parte ab utraque sonant: & odorant aera fumis,
 Itaque 4 conjectos incalfacit hostia cultros. 735
 Jamque caput rerum, Romanam intraverat urbem:
 Erigitur serpens, summoque acclivia malo
 Colla movet, sedesque sibi circumspicit aptas:
 Scinditur in geminas partes circumfluis amnis;
 5 Insula nomen habet, laterumq; a parte duorum 740
 Porrigit aquales media tellure lacertos.
 Huc se de Latia pinu Phœbeius anguis
 Contulit: & finem, 6 specie cœlesti resumpta,
 Luctibus imposuit, venitque salutifer urbi.

1 Apollinis scil. templi.

2 Castrum Inui, i. Panos, Latii opp.

3 Virgines Vestales.

4 Subjectos. Jos. Scal.

5 Cur sibi in insula Tiberina

sedem legerit Aesculapius, vide apud Plutarchum, proble. 94.

6 Resumpta imagine divina, deposita anguinea.

Julii Cæsaris per Cometam Apotheosis.

F A B. LI.

Hic tamen accessit delubris advena nostris: 745
 Cæsar i in urbe sua Deus est, quem Marte, togaq;
 Præcipuum non bella magis finita triumphis,

1 Non receptus aliunde Deus, sed Indigena, Indiges. vide que nos ad 12. l. Æn. Indigetem Æ-

1. 14. supra, Deos enim reliquos accepimus (inquit Val. Maximus) Casares dedimus, in prefat, ad Tiberium.

Resque domi gesta , properataque gloria rerum
 1 In sydus vertere novum , stellamque comantem ,
 Quam 2 sua progenies . Nec enim de Cæsaris actis 750
 Ullum majus opus , quam quod pater extitit hujus .
 3 Scilicet 4 aquoreos plus est domuisse Britannos ,
 Perque 5 papyriferi septemflua flumina Nili
 & Victrices egisse rates , Numidasque rebelles ,
 7 Cinyphiumq; Jubam , 8 Mithridateisq; tumentem 755
 Nominibus Pontum populo adjecisse Quirini ,
 9 Et multos meruisse , aliquos egisse triumphos ,
 Quam tantum genuisse virum , quo præside rerum
 Humano generi , Superi , favistis abunde .
 Ne foet hic igitur mortali semine cretus , 760
 Ille Deus faciendus erat . Quod ut 10 aurea vidit
 Ænea genitrix , vidit quoque triste 11 parari
 12 Pontifici lethum , & 13 conjurata arma moveri :
 Paliuit , & cunctis , ut cuique erat obvia , divis ,
 Aspice , dicebat , quanta mihi mole parentur 765
 Insidia , quantaque caput cum fraude petatur ,
 Quod de Dardanio solum mihi restat Iulo .
 Solane semper ero injustis exercita curis ?
 Quam modo Tydida Calydonia vulneret hasta ;
 Nunc male defensa confundant menia Troja ? 770
 Quæ videam 14 natum longis erroribus actum ?
 Jactarique freto , sedesque intrare silentiam ,
 Bellaque cum Turno gerere , aut , si vera fatemur ,
 Cum Junone magis ? Quid nunc antiqua recordor

1 Infra ad vers. 848.

2 Octavius Augustus , adoptione Julii Cæsaris filius , & haeres , quem C. Octavio peperit Accia filia Julia sororis C. Julii Cæsaris .

3 Ironice elevat gesta Cæsaris , quo adoptionem Augusti consiliis gestisque omnibus præferat .

4 Mari cinctos insulares .

5 Adi Melchioris Guilandini commentarium de papyro , & in eum animadversiones Josephi Scaligeri .

6 Devicto Ptolemeo rege . Suetonius in vita Cæsaris c. 35.

7 Mauritanie regem , a Cygnyphe fl. Scipionis & reliqua sum Pharsaliae partes tuentem . Appianus videndus , Plutar-

chus , Dion , Suetonius , alii . 8 Mithridates Ponti rex cum Romanis annos 40. bellum ges- fit . Pharnacem filium ejus bella ferocius moventem Cæsar ex Alexandria advolans una acie profligavit .

9 De triumphis Cæsaris , & diverso eorum apparatu & instrumento leg. Svet. in Cef. c. 37. & Vellejum l. 2.

10 Χρυσὴ Αὐραῖς την . Hom.

11 Infra ad v. 770.

12 Inf. ad. v. 778.

13 Diomedes filius Oenei Calydoniæ regis vulneravit Venere- rem . Hom. Il. 5.

14 Æneæ errores , descensu ad Inferos , bella cum Turno pueris nota ex Virgilio .

Damna mei generis? Timor hic meminisse priorum 775
 Non sinit. In me acui sceleratos cernitis enses:
 Quos prohibete, precor, facinusque repellite, neve
 Cede & facerdotis flamas extinguite Vesta.
 Talia nequicquam toto Venus anxia caelo 779
 Verba jicit. Superosq; mouet: 3 qui rumpere quanquam
 Ferrea non possunt veterum decreta sororum,
 4 Signa tamen luctus dant haud incerta futuri:
 Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes,
 5 Terribilesque tubas, auditaque cornua caelo
 Præmonuisse nefas. Solis quoque tristis imago 785
 Lurida sollicitis præbebat lumina terris.
 Sæpe faces visa mediis ardere sub astris:
 Sæpe inter nimbos gutta cecidere cruenta.
 Carulus & vultum ferrugine Lucifer atra
 Sparsus erat: sparsæ lunares sanguine currus. 790
 Tristia mille locis 6 Stygius dedit omina bubo;
 Mille locis lacrymavit 7 ebur: cantusque feruntur
 Auditi, sanctis & verba minantia lucis.
 Victima nulla litat, magnisque instare tumultus
 8 Fibra monet, casumque caput reperitur in extis. 795
 Inque foro, circumque domos, & templo deorum
 Nocturnos ululasse canes, umbrasque silentum
 Erravisse ferunt, motamque 9 tremoribus urbem.
 Non tamen insidias, venturaque vincere fata
 Præmonitus potuere Deum; strictique feruntur 800
 In templum gladii. nec enim locus ullus in urbe
 Ad facinus, diramq; placet, nisi 10 curia, eadem.
 Tum vero Cytherea manu percussit utraque
 Pectus, & aetherea molitur condere nube,

1 Progeniem meam. In Cæ-
 rem conjuratrum a 60. amplius,
 Cassio, Marcello, Bruto prin-
 cipibus conspirationis. Suet. c. 80.
 2 Julii Cæsar. Pontificis max.
 Suetonii Cæsar. cap. 13.

3 Ex Stoa hoc. vide qua ad
 v. 4; 1. 1. 9.

4 Prodigia, qua Cæsaris ex-
 dem portenderunt, lege apud
 Virgilium sub exitu primi lib.
 Georgicor. Plutarchum, & Sue-
 toniūm in vita Cæsarī cap. 81.
 vide sis autores, quos citat In-
 dex Poeticus noster tit. Prodi-
 gia, portenta, causas examinat

Plutarchus in Coriolano.

5 Arque tubas, atque arma,
 &c. Tibul. lib. 2. eleg. 5. Lu-
 can. 1. 1. v. 578.

6 Funestus, dirum mortalibus
 omen. lib. 5. supra.

7 Simulachra Deum eburnea.
 Seneca Tyest. v. 701. Tibullus
 lib. 1. eleg. 5.

8 Virg. 1. Georg. v. 480. Ti-
 bul. dicta eleg. Seneca Oedip. v.
 350. Lucan. 1. 1. v. 518.

9 Terræ motibus.
 10 In senatu in Curia Pom-
 peji trucidatus est Cæsar 22.
 vulneribus confositus.

Quæ

Qua prius infesto i Paris est ereptus Atridae, 803
 2 Et Diomedeos Æneas fugerat enses.
 Talibus banc genitor: 3 Sola insuperabile fatum
 Nata mouere paras? Intres licet ipsa sororum
 Tecta trium; cernes illuc molimine vasto
 Ex are, & solido rerum 4 tabularia ferro, 810
 Qua neque 5 concussum celi, neque fulminis iram,
 Nec me: uunt ulla tuta atque aeterna ruinas.
 Invenies illic incisa adamante perenni
 Fata tui generis: legi ipse, animoque notavi,
 Et referam, ne sis jam nunc ignara futuri. 815
 6 Hic sua complevit, pro quo Cytherea laboras,
 Tempora, perfectis, quos terra debuit, annis.
 Ut Deus accedat celo, templisque colatur,
 Tu facies: natusque 7 tuus, qui nominis hares,
 Impositum feret unus 8 onus, 9 casiq; parentis 820
 Nos in bella suos fortissimus ultor habebit.
 10 Illius auspiciis obsessa menia pacem
 Victa petent Mutina: 11 Pharsalia sentiet illum,
 11 Emathique iterum madefient cade Philippi,
 Et 12 magnum Siculis nomen superaditur undis: 825
 13 Romanique ducis conjux Ægyptia teda
 Non bene fisa cadet; frustaque erit illa minata
 Servitura suo Capitolia nostra Canopo.
 Quid tibi barbariem, gentesque ab utroque jacentes

1 Hom. Iliad. 3.

2 Iliad. 5.

3 Supra ad v. 781. & l. 9. v. 431.

4 Parcæ quippe decreta Jovis
excipliunt, utpote librariæ Superum, archivique custodes.
Martian. Capella l. 1.

5 Tonitru. Cœlique serena Con-

cutiat sonitu, Lucret. l. 2.

6 Jul. Cœf. complevit datam a

fatis ætatem, nempe 55. annos.

7 Octavius Augustus. vide quæ

ad v. 750. supra. Ms. e meis

unus habet, natusque suus, ita

& Regii editio. Ciosani codex,

natusque simul.

8 Imperii molem. l. v. lib.

præsentis.

9 Bellorum initium & causa,

prætextus, avunculi necem ul-

cisci. Sueton. c. 10. Aug.

10 D. Brutum Murinæ obsede-

rat Antonius. obſidionem le-

vavit missus a Senatu Octavius.

Suet. c. 10. Florus l. 4. c. 4.

11 Perperam ab autoribus con-
fundi Pharsalum in Thessalia,
ubi depugnatum est inter Ces.
& Pompejum, & Philippo in
Thracia, ubi victi Brutus &
Cassius ab Octavio & Antonio,
dictum a nobis ad l. 1. Lucani
v. 680.12 Sextus Pomp. filius Cn.
Pompeji Magni naval pugna
ab Octavio vietus. Appian. l.
5. bel. civil.13 Cleopatré non bene cedent
nuptię cum Antonio, quos de-
mennes ruinas, Funus & impe-
riο parantes ad Actium devin-
cet Octavius Aug. Horat. l. 1.
ode 37. Florus lib. 4. cap. 11.
Sueton. cap. 17. Aug. Vellejus
lib. 2. Appian. lib. 5. Bell. A-
lex. Zonaras l. 2. Dio lib. 51.

Oceano numerem? Quodcunque habitabile tellus 830
 Sustinet, hujus erit: pontus quoque serviet illi.
 Pace data terris, i animum ad civilia vertet
 Jura suum, legesque feret justissimus autor,
 Exemplaque suo 2 mores reget, inque futuri
 Temporis atatem, venturorumque nepotum 825
 Prospiciens, 3 prolem sancta de Conjugae natam
 Ferre simul nomenque suum, curasque jubebit:
 Nec, nisi cum senior 4 similes aquaverit annos,
 Æthereas sedes, cognataque sydera tanget.
 Hanc animam interea caso de corpore raptam 840
 Fac jubar, ut semper Capitolia nostra, forumque
 Divus ab excelsa prospectet Julius ade.

Vix ea fatus erat, media cum sede senatus
 Constitit alma Venus, nulli cernenda, suique
 Casaris eripuit membris, nec in aera solvi 845
 Passa recentem animam, cœlestibus intulit astris:
 Dumque tulit, numen capere, atque ignescere sensit,
 Emisitque simul: simul evolat altius illa:
 5 Flammiferumque trahens spatiose limite crinem
 Stella micat, 6 natique videns bene facta, fatetur 850
 Esse suis majora, & vinci gaudet ab illo.
 Hic sua preferri quanquam vetat acta paternis,
 Libera fama tamen, nullisque obnoxia jussis
 Invitum prefert, unaque in parte repugnat.
 7 Sic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus; 855
 Ægea sic Theseus, sic Pelea vineit Achilles:
 Denique ut exemplis ipsos a quantibus utar,
 Sic & Saturnus minor est Jove. Jupiter arces

¹ Suet. c. 27.

² Censor.

³ Tiberium ex Livia Drusilla uxore, sed gravida impetrata a Druso, successorem nominis & Imperii creabit.

⁴ Moribus, ut interlinear. Ms. mei, addo, pace, felicitate. Virg. 4. Ecl. *Talia secta suis diverunt currite fusis Concordes Parcae.* Mart. 1. 4. epig. 1. & hoc vulnu vel meliore nite. Neque enim subscribo Pontano, cui places Glareani scholion; videri scripsisse hoc Ovidium, Augusto nondum consecrato annum 50. que fuit ætas Julii, quam tamen

postea superavit annis 20. Qui enim potuit senior esse, & æquare tamen annos tantum?

⁵ In numerum Deorum, inquit Suetonius, relatus est, non ore modo decernentium, sed & persuasione vulgi. Siquidem ludis, quos primo consecratos ei heres Augustus edebat, stellæ crinita per 7. dies continuos fulsifit, &c. creditumque est, animam esse Cesaris in cœlum recepti, c. 83. Dio. 1. 45. Zonaras, alii.

⁶ Augusti. ut v. 750. supra.

⁷ Sic Horat. ode 15. Tydidas melior patre,

Temperat aetherias, & mundi regna i triformis;
 Terra sub Augusto est: Pater est & Rector uterque. 860
 2 Dii, precor, 3 Ene & comites, quibus ensis, & ignis
 Cesserunt, Diuque 4 Indigetes, genitorque Quirine
 Urbis, & invicti genitor Gradive Quirini,
 Vestaque Cesareos inter sacra penates,
 5 Et cum Cesarea tu Phœbe domestice Vesta, 865
 Quique tenes 6 altus Tarpejas Jupiter arces,
 7 Quosque alios vati fas appellare, piisque est,
 Tarda sit illa dies, & nostro senior avo,
 Qua caput augustum, quem temperat, orbe relicto,
 Accedat cœlo; faveatque precantibus absens. 870

1 Celi, aetheris, aeris. namque terræ & maris imperium teat Augustus. *Divisum imperium cum Iove Cesare habet.*

2 Precatione simili librum 1. Georg. claudit Virgilius; Dii Patrii, Indigetes, & Romule, Vestaque mater, &c. Necnon Seneca, Consol. ad Polybiam. & Plin. Paneg. ad Trajanum.
 3 Vnde que ad v. 825. l. 13.
 4 Ad v. 608. l. 14.

5 Sacellum Veste erat in Palatio; cujus in parte Apollini templum excitavit Augustus, addita porticus, cum bibliotheca.

6 Al. Latins, al. celsus.

7 Cum respectu fortassis ad Numinum Tutelarium nomina vera, que ignota esse voluerunt, ne quando hostium carnime evocarentur. Macr. Saturn. l. 3. c. 9.

PERORATIO.

1 Jamque opus exegi, quod nec Jovis ira, nec ignes,
 Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
 Cum volet illa dies, qua nil nisi corporis hujus
 Jus habet, incerti spatium mihi finiat avi:
 2 Parte tamen meliore mei super alta perennis 875
 Astra ferar, nomenque erit indeleibile nostrum.
 Quaque patet domitis Romana potentia terris,]
 Ore legar populi; perque omnia secula fama,
 Si quid habent veri vatum præfigit, vivam.

1 De signaturis, quas operibus suis adfigunt Poetae in Exordiis & Epilogis, lege censuram Ju-

li Cæs. Scaligeri cap. ult. lib.

2 Ingenii fama & nomine.

FINIS.

INDEX RERUM,

tum in Autore ipso, tum in Notis ad eum memorabilium.

Prior numerus, cui character Romanus, librum; alter, cui barbarus, seu Arithmeticus, versum designat.

A

- Acheloi cum Hercule certamen IX, 1
 Achilles XI, 85
 Aconitum I, 147. VI, 139. VII, 411
 Actæon III, 192
 Adonis, idem qui Osiris, Attis,
     Sol X, 726
 Aeneæ pietas XII, 625
 Aerolus XIV, 663
 Aes in magicis VII, 228
 Esculapius II, 647. XV, 640
 Estates animalium III, 194. 444
 Etna V, 353. XIV, I. XV, 340
 Albanorum regum series XIV, 610
 Alpheus V, 409. 487. 610
 Amaltheæ cornu IX, 87
 Amicus, pars animæ VIII, 406
 Ammon V, 17. 328
 Amoris lineæ IX, 560. X, 343
 Amphiarau IX, 408
 Amphion traxit lapides VI, 152
 Animalia ex corruptione I, 416
 Animis linguisq; favete XV, 677
 Ante obitum nemo felix III, 135
 Anubis IX, 691
 Aper Calydonius VI, 415
 Apis I, 749. IX, 692
 Apollo & Bacchus comati I, 554
 Apollo, cur Smintheus XII, 585
 Apollo Admeti pavit armenta
II, 681
 Apollo & Neptunus auxiliares
     Priamo in condendis Trojæ
         mænibus XI, 204
 Aqua Nectar VI, 353
 Aquila XII, 560
 Aquila serpentem rapiens IV,
     362. 714
 Arachne VI, 5
 Argo VI, 721
 Argus I, 625
 Ariadnes corona VIII, 178
 Arma ministrat furor V, 82
 Aspis IX, 695
 Atheniensium regū series VI, 677
 Atalanta Meleagri VIII, 417
 Atalanta Hippomenis X, 564
 Athenis unde nomē II, 836. VI, 77
 Atlas II, 296. IV, 528. 655
 Aurea mala IV, 537. 655
 Atheniensium tributum I4. e
     liberis VIII, 170
 Atys X, 104
 Aureum vellus VII, 156
 Aurora Pallantias IX, 423. XV, 700

B

- Babylon IV, 58
 Bacchi tres III, 570
 Bacchanal III, 581. VI, 590. IX, 642
 Battus II, 684
 Baucis & Philemon VIII, 62
 Boeotia III, 13
 Boreas VI, 686
 Byblis IX, 454

 C
 Admus & Draco III, 56
 Cæneus XII, 459
 Cæsar's mors XV, 700
 Cæstuum pugna V, 107
 Capaneus IX, 405
 Caput velatum, &c. in sacrificiis I, 382
 Carchesium XII, 326
 Cecrops διΦυλος II, 550
 Cenotaphia VI, 568. XI, 429
 Centauri XII, 211
 Cephalus & Procris VII, 666
 Cerberus IV, 450. VII, 412
 Ceres legifera V, 343
 Cervus longævus III, 194
 Ceyx XI, 412
 Chaos I, 6
 Chimæra VI, 339. IX, 648
 Chiron Centaurus II, 632
 Cippus cornutus XV, 565
 Circe XII, 696. XIV, 10. 255
 Cissos X, 199
 Cithareðorum processus in scenam XI, 167
 Citheron II, 223
 Cnidos X, 531
 Coenæ tres missus VIII, 675
 Coralium IV, 744
 Coronati in conviviis XI, 91
 Cornua hostiarū inaurata VI, 62
 Corycides nymphæ I, 320
 Cunei navis XI, 114
 Creta Jovis incubacula II, 407. pro
 Cretësia, Cydonia, Distea, Gnos-
     fia, Gortynia VII, 494. VIII, 40
 Curæ non ipsa in morte recedunt III, 40
 Curetes IV, 282. VIII, 153
 Cybele Turrita X, 696
 Cycnus II, 378
 Cycnus an fati præscius canat XIV, 430
 Cygni & Achillis certamē III, 75
 Cythonium buxo abundans IV, 310
 Cyparissus X, 106
 Cyprus, Ceraustis dicta X, 223
 Cythera X, 529
 Daphne

I N D E X.

D

- Daphne in laurum I, 472
 Dædali alæ, que VIII, 221
 Delos erratica VI, 186. I, 549
 Deliberatio VII, VIII, IX, X, 611
 Decumanus fluctus XI, 530
 Dentes apri cur fulminei I, 305
       VIII, 289
 Deoida VI, 113
 Dercetis IV, 45
 Dia inf. VIII, 147
 Dictynna II, 442
 Dii majorum gentium I, 173
 Dii quieti agunt II, 623
 Dii conjugales IX, 797
 Diluvium I, 261
 Diomedes XI, 459
 Discus X, 177
 Doris II, 269
 Duplicata vulnere Niobe, VI, 293
       IX, 614

E

- Eur ostro tintatum IV, 332
 Echinades VII, 575
 Echo III, 357
 Elementa XV, 239
 Elestrum II, 364
 Eleusinia X, 431
 Emphasis X, 422
 Erichthonius II, 554
 Erigone X, 451
 Erischthonia VIII, 745
 Ericina V, 362
 Evoe IV, 523. VI, 597
 Europa rapta I, 7, 859
 Excipit IV, 790

F

- Fama XII, 39
 Fames VIII, 794
 Fax rotata per eundem orbem IV, de Tisiphone.
 Fabulæ e sacris fontibus I, 211.
       260. VIII, 616
 Fata Stoice X, 431
 Felicitas quæ VI, 155
 Fide pro fidei III, 341. VII, 733
 Flammeum X, 1
 Fulmen trifilum II, 325
 Fluvii cur tauriformes IX, 80.
       XIII, 895

- Fluvii arundine redimitti IX, 3
 Fluvii cur anguinei IX, 63
 Furia IV, 452. 480. X, 349
 Formido linea venatica XV, 475
 Funalia XII, 247
 Furor, amentia IV, 498
 Flamma emicans, boni ominis X, 279

G

- Anymedes X, 155
 Gigantes anguipedes I, 151. 18-

- Glaucus in Deum marinūxiii, 945
 Grajæ IV, 774
 Galeæ οπποδατεῖκαι XIII, 88

H

- Alcyones IX, 745
 Hamadryades VII, 777
 Harpocrates IX, 193
 Hecate VI, 74. triceps VII, 194
 Hecate Perseis VII, 74
 Hecuba XIII, 475
 Herculis labores IX, 185
 Hermaphroditi, Androgyni IV, 374
 Herculis sagittæ fatales ad capiendam Trojam IX, 213
 Hecuba in canem XIII, 567
 Hippolytus XV, 497
 Hippomanes X, 575
 Horizon, mare II, 519
 Hostiarum frontes coronatae, cornua aurata VII, 162. XV, 131
 Hyacinthus X, 162. XIII, 197
 Hyades III, 595
 Hydra IX, 39
 Hymenæus IV, 753
 Hymnus in Bacchum IV, 11

I

- Aesonis expeditio VII, 1
 Icarus VIII, 195
 Ilithyja IX, 284
 Imago, Idolum, umbra ad inferos delata XI, 62
 Impossibilium conditiones negant XIII, 324
 Inania Tartara VI, 670
 Inarime IV, 89
 Indigetes Dii XIV, 668
 Inferorum descriptio IV, 432
 Insultatio Ironica V, 135
 Invidiæ descriptio II, 761
 Invidiam facere IV, 548
 Invulnerabilis XIII, 138. 172.
       XIII, 391

- Jo, acclamatio IV, 513
 Jovis amores & furta VI, 104
 Jupiter Panomphæus XI, 199
 Iphigenia XII, 28
 Iris, Thaumantias IV, 480
 Isis IX, 688. 774
 Isthmus Corinthiacus VI, 419
 Jurare per caput I, 754
 Ixionis supplicium V, 461. IX, 122

L

- Abyrinthus VIII, 157
 Lacrymæ in funeribus & inferis XI, 669
 Latona allegor. VI, 315. parturiens VI, 334
 Laurus Phœbo sacra I, 553
 Lelegeia mœnia. Megaræ VIII, 6
 Lemniades XIII, 400
 Li-

Linigeri sacerdotes *H*Egyptiaci
1, 748.

Loci honoris, medius, dexter,
&c. IV, 754

Luctatores arena sparguntur IX, 35

Lunæ deficienti auxiliari IV,
333. III, 2

Lyram resonant incenia Megal-
rensis VIII, 15

Lyrcea I, 598

Lycanthropi I, 236. VII, 270

M

M Agia VII, 200. 223. XIV, 405

Mæzander II, 246. VIII, 102

Mala inter symbola Veneris I, 550

Maleficia per effigies VIII, 522

Mars & Venus deprehensi IV, 176

Medea recoquit *H*Esonem VII,
290. filios occidit VII, 389

Medusæ allegor. IV, 794

Meleager VIII, 324

Memnon XIII, 580

Mercurius caducifer II, 710. 745

Micylus XV, 18

Mides XI, 95

Minotaurus VIII, 156. IX, 740

Minyæ VI, 720

Miseranda vel hosti VI, 276

Moly XIV, 292

Moriens pulsat humum V, 40. 86

Moriens animam cum sanguine
fundit VI, 253

Mors portus a malis IV, 15

Motus violenti & naturales ce-
lorum II, 70

Multa tellure jacentem VII, 412

Mundi deflagratio I, 256

Mycilus XV, 18

Myrmidores VIII, 659

N

N Arcissus III, 388

Naufragio interire, mors
acerbissima XI, 540

Nemesis III, 406

Neptuni filii, qui immanes

XIII, 855

Neptunus, equus VI, 117

Nestor Triseclisenex XIII, 188

Nilus II, 254

Niobe VI, 158

Noctua II, 595

Nomina mutant in Deos relati

IV, 541

Nubere de viro I, 700

Numa XV, 4

Numerus impar VII, 262. XIV, 287

Nuptiæ inauspicatæ VI, 438. X, 4

In Nuptiis ara & sacra V, 38. IX,

797. XII, 258

Nuptiæ tribus modis siebant

VII, 54

O

Oceanus & Tethys cani II,
510

Oculi in amore duces III, 440.

XIV, 371

Oculi in morte narantes V, 71

Oculos morientium claudabant

proximi IX, 391

Oculos jam morte gravatos tolle-

re vocati IV, 145

Orcus capax omnium IV, 439

Ore legunt animam VII, 870.

XII, 425

Orgia. vide Bacchanalia.

Orpheus X, 3. XI, 1

Ortygia Syracusana V, 495

Oisiris IX, 694

Offibus ora confudit V, 694

Oxymoron III, 5. VII, 341. VIII, 477

P

PAlladis festa canephoria II, 714

Palladium XIII, 337

Pan amat Syringa I, 690

Panos certamen Musicum curia

Apolline XI, 356

Panchaja X, 309

Pasiphae. vide Minotaurus.

Pegasus fontem pede elicuit IV, 257

Peleus & Thetis XI, 239

Pelias a natabus cæsus VII, 300

Pentheus III, 512

Perseus IV, 614

Pestis VII, 528

Phaethon I, 752. II, 8

Phaethontis forores II, 340

Philemon & Baucis VIII, 632

Philoctetes XIII, 45

Philomela, Procne, Tereus VII, 420

Phineus VII, 3

Phlegræi campi X, 152

Phryxus. vide aureum vellus.

Phoenix XV, 392

Pice V, 662

Pierides in picas a Musis visitæ

V, 300

Pilæ ad irritandas feras in arena

XII, 104

Pirithoi nuptiæ XII, 20

Plejades III, 595

Plutonis equi V, 402

Polydorus XIII, 433

Polynices IX, 406

Polyphemus XIII, 706. XIV, 180

Polypus IV, 366

Polyxena XIII, 448

Poma baccæ IV, 88

Portus arte factus XI, 730

Potens, voti compos VIII, 65.

80. X, 604

Procris & Cephalus VIII, 695

Pro-

I N D E X.

Profani arcentur sacris	VIII, 250	T	XV, 553
Prometheus	I, 364	Ages	X, 13
Pronuba	IX, 763	Tanarus	X, 13
Prosesta	XII, 152	Taurus an Jovi maestetur	IV, 755
Proserpina	V, 438	Tedæ	IV, 60
Protephilans	XII, 67	Telæ descriptio	VI, 54
Proteus	VII, 735	Telephi vulnus & auxilium	XII, 112
Pugna tumultuaria	V, 4. XII, 350	Temesea æra	VIII, 208
Pygmalion	X, 243	Tempe	I, 569
Pyramus & Thisbe	IV, 35	Tempestas	XI, 500
Pythagoras	XV, 60	Terra navigantibus recedere vi-	
Python	I, 438	detur	VI, 512. XI, 466
R		Thebe	III, 12
Ramus aureus	XIV, 114	Themidos oraculum	I, 321
Rhodus	IV, 204. VIII, 370	Theologica. Fab. I, 89. 151. 211.	
Rubor verecundus	III, 183	260. XII, 34	
S		Thesmophoria	V, 343
Sacra, ut Diis inferis siant	VIII, 244	Theseus	IV. VIII, 405
Salmacis fons	IV, 285. 385	Thetis	XI, 221
Salutatio fanorum, ararum, &c.	VII, 327	Tithonus	IX, 423
Deorum	I, 310. III, 24	Tiresias	III, 303
Scylla Nisi	VIII, 17	Torus	VIII, 657
Scylla Phorcii	XII, 750. XIV, 60	Tridens Neptuni	VIII, 595
Seculum	XII, 188	Trieterica	VI, 587
Sedes scelerata	IV, 450	Triptolemus	V, 646
Semele & Bacchi alleg.	III, 310	Triton	I, 333
Serpens	III, 37	Tritonia	II, 785. VI
Serpens posita sene&a nova	IX, 267	Trivia	II, 416
Serpentis dentes missi partim ad		Typhon	III, 303. V, 321. 248
Æten	III, 105. VIII, 122	Tyrrheni Lydis, & Mæoniis o-	
Serpens custos aureorum malo-		riundi	III, 576
rum	IV, 647	V	
Sibi quisque est Deus	VIII, 71	Elamina supplicum oleagi-	
Sibylla	XIV, 104	ni rami vittis laneis obvo-	
Sinistra & dextra pars celi	II, 841	luti	XI, 280
Sirenes	V, 552	Venus cum Marte deprehensa	
Sistrum	IX, 785	VI, 178	
Sol oritur & occidit mari	II, 68	Venus αφροδίτη	IV, 538
Solis regia	II, 1	Vertumnus	XIV, 642
Somni regia	XI, 592	Verbena	VIII, 243
Somnia	IX, XI, 533	Vestes discindere in dolore usi-	
Stella cadens	II, 321	tatum	XI, 681
Striges	VIII, 270	Victoria dubiis volitat peanis	
Styx Deorum timor & jusju-		VIII, 13	
randum	II, 45. III, 200	Vitta	V, 110
Styga non transvehuntur infe-		Ulyssis cum Ajace contentio	
pulti	IV, 435	XIII, 1	
Stylus ferreus	IX, 521	Ulyssis errores, & socii in be-	
Sudar marmor	VI, 312	stias	XIV, 222
Supplicia inferorum	IV, 457	Vota quæ irrita cupiebant, ven-	
Symplegades	VIII, 62	tis tradebant	X, 642
Syncopationes	VIII, 500	Z	
Synecphonefis	I, 150	Zonæ	I, 45

F I N I S.

